

विवरणम् । शरीतसंदिता सुप्रसिद्धा मानुवादं मुद्रिता च ॥

No. 7. याज्ञवल्क्यटीका । Yājñavalkyatīkā. Substance, country-made yellow paper, 20 x 4½ inches. Folia, 211. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost new. Prose. Not correct. Complete.

Aparārka's commentary on Yājñavalkya's text is famous throughout the country. Aparārka or Aparāditya was the son of Jīmūtavāhana, king of the Śilāhāras. (Śitabhāras?) According to Dr. Bubler, the time of his reign was between 1140–1186 A. D. (See his report on Kāśmīr, p. 52; and Digest, 3rd ed., I. p. 18.)

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीपरमेश्वर्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीजानकी-
वत्सभाय नमः ॥ योगीश्वरं याज्ञवल्क्यं संपूज्य मुनयोदुदन् । तर्था-
शमेतरानाह (श्री?) तूचि कर्म मवेपथ (धर्मानवेपथः?) ॥ संविद्यै-
मिसृष्टु वा सुवनखौनिखितयो प्रानुमृष्टु प्रथमप्रष्टुविधिप्रेतु-
कायुषोज्ज्वलमापये विघ्नवहामसप्रथमने दिव्य वदेकौषधं भुयादोदिर-
दाननात्रिकमसृष्टुदन्दिष्टाप्रये (?) विद्याभुति संभृति स्थिति संवृति-
शुक्तयः प्रभवन्ति यतस्तस्मै परस्मै तस्मै नमः । यो विद्यया (धर्म?) परि-
पासनसंदत्तीचे (संवृतीचे?) तस्माच्चरिचिल (रिच ?) यमय भवत्य-
मेयः । तं दृष्टवोधमभये सुखसत्यञ्ज (सुखसत्यञ्ज ?) साक्षात्तमद्वयमन-
नमुपाधयेजं (?) । विद्यात्मनः सुक्तयजपि (विद्यात्मनः दृष्टयज्जुपि ?)
जनौखायोपां (?) योगिगवाधमस्य तं याज्ञवल्क्यं मुनिद्वन्द्वं यं (वन्द्य ?)
नमामि तत् कौर्णितधर्मादौ । भक्त्या च (यस्य ?) सविधयः स्मररिपु-
र्भत्या च वाचस्पतिर्विज्ञान्या द्विपतां गथा दृष्टितया भास्वान् समित्तेन
भूः जीमूतान्वयभूषणः सविनयो योगीश्वरोदीरिते माने (शाले ?
वाक्यनयानुगां वितनुते वाचं सतां सधृता । धर्मसंदितामारभ-
माणस्तथाः पौषजने सामान्यज्ञायमानाप्रमाणस्तथा सहाजनस्य
तदध्ययनधारणादिविषये परिपश्चिनीमपनेतुमाह योगी संयमवान्
तथापि चेन्नरः ।

End

तत् सर्वं सविद्यया राज्ञां कुर्वन्तो विहितं तदा + + + सविद्यः
सविद्यकार्यं कुर्यात् तदानेनार्थं तत् सर्वमनुष्ठेयं तत् कार्यं यत्-
पातधर्मात् इति न्यायात् कष्टा न प्रकृताश्च प्रजापालनस्य सर्व्वो
च धन प्रयच्छन्तां (?) समवादिप्रयोजनमुद्दिशति न च कद्रानध्य (?) ।

गुणैरन्यत् प्रयोजनमस्ति तस्मात् कष्टाददानेन प्रज्ञानं (रक्षादानेन-
प्रज्ञापालनं ?) विधेयमिति सिद्धम् (?) ॥

Colophon. इति श्रीविद्याधरवंशप्रभवश्रीमिनाक्षार(मिनाक्षार?) नरेन्द्रजीयूतवाच-
नवयप्रसूत (वंशप्रसूत?) श्रीमदपरादित्यदेवविरचिते याज्ञवल्क्यीयधर्मशास्त्रनिबन्धे राज-
नीतिप्रकरणं समाप्तं (शु?) ॥ • ॥ श्रीश्रीकालीपद्भरया माव ॥ • ॥ • ॥
• ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । याज्ञवल्क्यसंहिताया अपरार्कहृतटीका । सुप्रसिद्धेयमत्र सर्व्वेन । अपरा-
र्काऽयं मिनाक्षारनरेन्द्रजीयूतवाचनात्मकः दृक्छन्दःरमते तद्वाच्यमयः ११४०-११८६
खण्डाब्दाः । असावपरादित्येतिनाम्नापि प्रसिद्धः ।

No 8. याज्ञवल्क्यटीका । Yājñavalkyatīkā. Substance, country-
made white paper, 14×5 inches. Folia, 220. Lines, 10-11 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and written
by different hands. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the work noticed last.

Beginning. ॐ नमस्तूयाय ॥ श्रीभौतकर्मफलप्राप्तौ विद्वपरिहारस्माद्युपायमिदा-
जीमाह ॥ विनायकः कर्मविद्वसिद्वायं विनियोजितः ॥ गणानामा-
दिपत्ये (माधिपत्ये ?) च श्रेष्ठं मन्त्राणां तथा । विनायकाध्यो देव-
विशेषः सर्व्वेषां कर्म्मणां कर्मविद्वार्थं कर्मसिद्ध्यर्थं च उपदंतानामीश्व-
रत्वे च श्रद्धाचतुर्मुखायां च निपुणः ॥ अतोऽगौ विद्वितीपायेनैव निवा-
रयितुमाराधयितुं च शक्यत इति ॥ तदुपाय विचारयते(?) ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । अपरार्कदेवहताया याज्ञवल्क्यटीकायाः किमपि अस्ति उक्तम् ।

No 9. उशनःसंहिता । Uśanaḥ Saṁhitā. Substance, foolscap
paper, 12×4½ inches. Folia, 3. Lines, 8 in a page. Character, Bengali.
Date, ? Appearance, almost fresh, but fol. 2 torn. Verse. Gen-
erally correct. Complete.

Uśana's Institutes treating of the duties of the different
castes. It has been published in several parts of India.

No. 10 अङ्गिरः संहिता । *Āṅgiraḥ Saṁhitā*. Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 4. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten, and torn. Verse. Generally correct. Complete.

The Institutes of Āṅgiras, famous throughout India, and published in several parts of the country.

Beginning. ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः । एकविंशत्यध्याये विवाहे दश वासराः । यज्ञोपवीते जीयेव आदे पाकपरिक्रिया ॥ १ ॥ भुजमानेषु विषेषु नराणां स्वतस्तुते । परैरन्नं प्रदानत्वं भोक्तव्यं च द्विजोत्तमैः ॥ २ ॥ वात्सानां विक्रयी चैव स्नात्वापाचविशेषतः । पतितस्तु भवेद्विप्रसिद्धिभिः क्षत्रैर्विप्रभ्यति ॥ ३ ॥ स्नानं दानं अपी शोभ स्नात्वापोदेनताईनं । इथा तस्य मन्त्रायज्ञा नीलीसूत्रस्य धारणात् ॥ ४ ॥ नीलीरस्त्रेन वस्त्रेषु यद्रूपमुदीयते । भोक्ता विद्यामयं भुङ्क्ते दाता च नरकं व्रजेत् ॥ ५ ॥

End. जन्मप्रवृत्तिर्गन्धारे गङ्गानान्ते तथैव च । मन्त्राग्ने मणिकान्ते वा श्रीरस्य हृत्पदीपदेः ॥ ५० ॥ पाचकाग्ने(?) नवधादे धर्मदे चंद्रसूर्ययोः । स्त्रीणां प्रथमगर्भे च भुक्ता चान्द्रायणं चरेत् ॥ ५१ ॥ पुनर्भूः पुनरेताथ कामतो यमिचारिणी । एतासां प्रदने गर्भे भुक्ता चांद्रायणं चरेत् ॥ ५२ ॥ अवीरा कीर्तिता नारी पुनर्भर्तृविवर्जिता । भोक्तुं प्रतिप्रदीर्तुं वा न तस्याः स्थात् कदाचन ॥ ५३ ॥ स्त्रीधनानि च ये मोहादुपजीवन्ति वांधवाः । नारीपात्राणि वक्ष्यामि तेषां पापादधोमतिः ॥ ५४ ॥

Colophon. इत्यांगिरसं धर्मशास्त्रं सम्पूर्णं (सं ?) श्रीमवासीशंकराभ्यां नमः । । ।

निवरणम् । अङ्गिरसंहिता, सुप्रसिद्धेयं, सानुवादं मुद्रिता च ॥

No 11. अङ्गिरःसंहितिः । *Āṅgiraḥ-smpiti*. Substance, foolscap paper, 13×8½ inches, bound in book form. Pages, 116. Lines, 7-18 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

The codex contains two works, Āṅgiraḥ Saṁhitā and Yama Saṁhitā, so bound together that they cannot be separated. The first work not only differs in reading from the work noticed just before, but is also considerably bigger. It contains 116 pages, while the latter occupies only 6 pages.

Beginning of the Āngiras-smṛiti. पावकप्रतिभं सावाम्मुनिर्मागीर्भ द्वि-
जाः । ब्रूहि धर्मान्नरोपाङ्ग इत्युचुः प्रपिपातनं (प्रपिपात्य नं ?) ॥

End. अरिष्टमग्निहोत्रेभ्यः प्राक्ष्यस्व मुखे कृतं । देवता (देवता ?) पिचभृतानां
काचिद्भवति कस्यचित् ॥ प्राक्ष्यणोदेवताः सर्वस्मांश्च भव्यं देवता ।
योहि यां देवताभिच्छेदाराधयत् (यितु ?) भव्यं ॥ सर्वोपायप्रयत्नेन
तोषयद्ब्राह्मणस्मदा (प्राक्ष्यण ? यदा) । समस्तसंपत्समवाप्तिहोतव्यं
(चितव ?) पुनंतु मां प्राक्ष्यचपादपार्षवः ।

Colophon. इत्यांगीरसधर्मशास्त्रे कञ्जलधनद्वयम् (?) द्वादशोऽध्यायः ॥ • ॥

Beginning of the Yama-smṛiti. आपस्तम्ब सुखादिनं (आपस्तम्बं सुखादीनं ?)
वेदशास्त्रविशारदं । आह्वयययी (आह्वयययी ?) गला यमं संयत-
नानधे ॥

End. चांद्रायणादिनि पावनानि (चांद्रायणादीनि सुपावनानि ?) पाप
हन्ति च विनाय मनुं (?) । संसर्गजयेति फलंति । कलिग्रानप्रदीपे
तमोपनामधे (नामधे ?) ॥ • ॥

Colophon इति यमद्वयं धर्मशास्त्रं समाप्तं ॥ • ॥ यी । यी । यी । यी । यी ।
॥ यी । यी । यी । यी । यी । यी ।

निवरणम् । अत्र पुस्तकद्वयमस्ति । एकमङ्गिरससंहिता, द्वितीयं यमसंहिता । तत्र प्रथमं
भावत् पूर्वोक्तलिखिताङ्गिरससंहिताया न केवलं भिन्नकथं यावद्दृष्टव्यरहं । इति द्वि-
धादेः सम्बन्धः । यमसंहिता तु संक्षिप्तैव ।

No 12 आपस्तम्बसंहिता । Apastamba Sañhitā. Substance,
foolscap paper, 18×4½ inches Folia, 7. Lines, 8 in a page. Cha-
racter, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh Verse. Gen-
erally correct Complete

Apastamba's Sañhitā is one of the eighteen original Dharmas-
āstras, and is consequently famous throughout the country. It
has been published in several parts of India.

Beginning. नमोमघेशाय ॥ आपस्तम्बं प्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्तविनिर्णयं । दूषितानां
विनाशार्थं वर्णानामनुपूर्वशः ॥ १ ॥ परेषां परित्यागे तु निहतमधि-
यतम् । विविक्तदेशे आसीनं आत्मविद्यापरायणं ॥ अनन्तमनसं शान्तं
सज्जस्य योगविभक्तं । आपस्तम्बमुनिं सर्वे श्रमेत्य मुनयोऽब्रुवन् ॥ २ ॥

End. सद्यः शुद्धिं विजानीयात् पूर्वमंकल्पितं चरित् ॥ १५ ॥ देवघोषां विधा-
चेयु यथेषु प्रतपेयु च । कल्पितं सिद्धमन्नाद्यं नाशोचे मृतमृतके ॥ १६ ॥

Colophon. । ० । इत्यापस्तम्बीये धर्मशास्त्रे दशमोऽध्यायः । * । १० । * ।
इत्यापस्तम्बप्रोक्तं धर्मशास्त्रं समाप्तं ॥ * । ० । १० । ० ॥

विवरणम् । अष्टादशशूलसंहितान्तर्गतापस्तम्बसंहिता सुप्रसिद्धैव । मुद्रणार्थं प्रकाशिता
चेयम् ।

No. 13. सम्बर्त्तसंहिता । Sambartta Sañhitá. Substance, foolscap
paper, 18×4½ inches. Folia, 8. Lines, 8 in a page. Character, Ben-
gali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally
correct. Complete.

This work also belongs to the eighteen original Dharma-
śāstras, and is famous throughout the country.

Beginning. नमोऽग्रेऽश्विनः । सम्बर्त्तमेकमासीनमाक्षदिव्यापरायणं । ऋषयस्तु
समागम्य पप्रच्छुर्धर्मकाचिणः ॥ १ ॥ भगवन् श्रोतुमिच्छामः श्रेयस्कर्म
द्विजोत्तम । यथावदर्थमाचक्षु शुभाशुभविवेचनम् ॥ २ ॥

End. मण्डलं ब्राह्मणं चरं कृत्वा त्राय नृचतुष्टयः । वामदेवं नृचतुष्टय-
जप्त्वा पापैः प्रमुच्यते ॥ १० ॥ चान्द्रायणं तु सर्वेषां पापानां पावनं
परं । कृत्वा शुद्धिमवाप्नोति परमं स्थानमेव च ॥ ११ ॥ धर्मशास्त्र-
मिदं पुण्यं सम्बर्त्तनं तु भाषितं । अधीत्य ब्राह्मणोऽगच्छेद्दुष्टद्वयः सप्त-
शाततम् ॥ १२ ॥ * । * ।

Colophon. इति सम्बर्त्तनोक्तं धर्मशास्त्रं समाप्तं ॥ * । ० । * । * । * ।
॥ ॐ नमः ॥ ॐ ॥ ० । ० ॥

विवरणम् । सम्बर्त्तसंहिता शूलाष्टादशसंहितानामन्यतमा ॥

No 14 सम्बर्त्तसंहिता । Sambartta Sañhitá. Substance, coun-
try-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 13. Lines, 9 in a
page. Extent, 230 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
not old, but worm-eaten throughout. Verse Generally correct
Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. इति सन्धेन धर्मशास्त्रं इदं लिखितं संपूर्णमस्तु (संपूर्णमस्तु ?) ॥
शुभमस्तु ॥

No 15. बृहस्पतिसंहिता । Brihaspati Sāṁhitā. Substance, foolscap paper, 18×4½ inches. Folia, 3. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Not correct. Complete.

Another work belonging to the eighteen original Dharmaśāstras.

Beginning. अथ बृहस्पतिधर्मशास्त्रं ॥ इदं त्रैलोक्यं राजा समस्तवरदक्षिण । भग-
वन् गुह्येष्टं पर्य्यष्ट्यन्तु बृहस्पतिं ॥ १ ॥ भगवन् केन दानेन सन्धेनः
सुखमेधते । यद्वर सदायं स तन्मे ब्रूहि सदातप ॥ २ ॥ एवमिन्द्रेण
ब्रह्माग्नी देवदेवपुरोहितः । वाचस्पतिर्महाप्राज्ञो बृहस्पतिरवाच ॥
३ ॥ सुवर्णदानं गोदानं भूमिदानं वाचस्य । एतत् प्रयच्छमानस्तु सर्व-
पापैः प्रमुच्यते ॥ ४ ॥

End. सततं चैकशायी यः शास्त्रभेदीक्षितां गतिं । वीरगणं वीरगण्यां वीर-
भ्यामनुपाशितः ॥ १ ॥ अक्षय्यास्तस्य लोकाः क्षुः सर्वकामगमास्तथा ।
उपवासश्च दीक्षाश्च अभिवेकश्च वाचस्य ॥ २ ॥ कृत्वा द्वादशवर्षाणि
वीरस्यानादिश्रियते । अधीत्य सर्ववेदान् वै सद्योदुःखात्प्रमुच्यते ।
३ ॥ पापमहारते धर्म्मं सर्वलोके महीयते । बृहस्पतिमतं पुण्यं ये
पठन्ति दिजातयः ॥ ४ ॥ जगत्त्रिंशो वर्षेने चावुर्विद्यायमोवर्षं
॥ ५ ॥

Colophon इति बृहस्पतिप्रदीप्तं धर्मशास्त्रं समाप्तं ॥ ॥

विबरचम् । बृहस्पतिसंहिता अष्टादशमूलसंहिताभामन्यतमा सुदिता च सानुवादम् ।

No. 16. बृहत्पराशरसंहिता । Brihat Parāśara Sāṁhitā. Sub-
stance, foolscap paper, 18×4½ inches. Folia, 97. Lines, 8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Gen-
erally correct. Complete

Parāśara's Institutes is one of the eighteen original Dharmaśāstras, and is especially intended for the Kali Yuga. There are two recensions of the text, the Brihat, or the large, and the Laghu, or the short. Both have been published.

Beginning. श्रीश्रीहरि शरणं कृत्वा यत्कृत्य देवाय वैश्वसे जन्मवैश्वसे । नमस्तस्य प्रव-
च्छामि धर्मान् पारामरोदितान् ॥ १ ॥ अद्यातो हि मर्त्यैः साधु देवदाय-
वनाशमे । आशुमेकान्माधीनं द्विजाः शब्दन्ति धार्मिकाः ॥ १ ॥ मा-
मुपायां दितं धर्मं वर्तमाने कलौ युगे । वर्णाजामायमायाश्च किञ्चित्
साधारणं वद ॥ १ ॥ युगे युगे च ये प्रोक्ता धर्मा मन्वादिभिर्मुने ।
शक्यन्ते नैव तत् कर्तुं वर्णैरायमवाप्तिभिः ॥ ४ ॥

End. परामरोदिता यदा चतुर्वर्णाशमा यया । दितमुक्तुं यत्नेन सदा ध्येयं
द्विजातिभिः ॥ ११ ॥ आवपिष्यति यः शास्त्रे ब्राह्मणान् भक्षितपरः ।
प्राप्स्यन्ति पितरस्तस्य हस्तिं वै शायनीं द्विजाः ॥ १६ ॥ द्वादश द्वाद-
शाष्टौ वा सप्त पदं पञ्च बानध । दैविके पैतृके वापि श्लोका आया
द्विजातिभिः ॥ १७ ॥ य इदं शृणुयाद्विप्राः आवयेत् पाठयेदिति ।
सप्रध्वस्तमस्तेनो ब्रह्मलोकमवाप्नुयात् ॥ १८ ॥ • ॥

Colophon. इति बृहत्पारामरे धर्मशास्त्रे सुव्रतप्रोक्तायां संहितायां द्वादशोऽध्या-
यः ॥ • ॥ समाप्नोऽयं बृहत्पारामरः ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । परामरसंहिता चाष्टादशसंहितानामन्यतमा तथा, “कलौ पारामरं स्मृतं”
इति वचनेन कलिपुत्रस्य धर्मशास्त्रतया निर्दिष्टा च । बृहद्विश्वमेवेन चैवं द्विविधा वर्तते ।
अभयविधा च सानुवादं समीक्य सुप्रतिता लभ्यते ।

No. 17. बृहत्पारामरसंहिता । *Bṛihat Parásara Sañhitá.* Sub-
stance, country-made white paper, 13×3 inches. Folia, 135 (of which
foll. 1-7 are wanting.) Lines, 13-14 in a page. Character, Nágara.
Date, Saka 1676. Appearance, very old, worn out, and worm-eaten
throughout. Verse. Not correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. इति श्रीबृहत्पारामररीये धर्मशास्त्रे (के ?) सुव्रतप्रोक्तायां संहितायां
द्वादशोऽध्यायः । शके रस अविष्टं तुरिन्दुर्भाविवासरे (?) वैशाखे कृष्णपक्षे
पंचम्यां चंद्रवासरे ॥ १ ॥ + + + श्रीकृष्णेन स्मृता विश्वेश्वरं गुह ॥ १ ॥
कुलदेवीं नमस्तस्य लिखितं पुस्तकं मया । अग्निस्तेजस्तत्त्वभयान् मह
यत्नेन रचयेत् ॥ ११ श्री ॥ शुभमस्तु ॥ सर्वोदधिधर्मोपे तु वचसी
नाम पादके ॥

विवरणपुस्तकपूर्वम् ।

No 18. लिखितसंहिता । *Likhitā Sañhitā.* Substance, country-made white paper, 10×2½ inches. Folia, 3 Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, decayed, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

One of the eighteen original Dharmaśāstras, published in several parts of India.

Beginning. दीनप्रेमाय नमः । यास्तु देवं नमस्तुत्य शंखेन लिखितस्य च । धर्मशास्त्रं (सं ?) प्रवक्ष्यामि दक्षिणैव दत्तं (?) यथा ॥ १ ॥ वैश्वदेवेन ये दीना आतिथ्येन विवर्जिताः सर्वे ते ह्यपला ज्ञेयाः प्राप्नवेदा इति द्विजाः ॥ १ ॥

End प्रहरणो मनु हरिः चक्राकीर्णसरोमनुसुखादिप्राको(?) यद्रूपा विप्रचनविशा क्रमात् कुर्यादितरयोर्ध्यायः चक्षियो ब्राह्मण पथेत् (?) १८ अग्निदग्ध प्ररोदेत सूर्यदग्ध तमेव च दंष्ट्रास्तु च प्ररोदेत ब्रह्मण्य दतो दत्तः ॥ १८ ॥

Colophon इति श्रीधर्मशास्त्रे लिखितसूतिः समाप्ता ॥ ॥

विवरणम् । लिखितसंहिता चाष्टादशसंहितानामन्यतमासानुवाद् प्रकाशिता चेयम् ।

No 19 गौतमस्मृतिः । *Gautama Smṛtiḥ.* Substance, country-made white paper, 16×4 inches. Folia, 22 Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, but slightly worm-eaten. Prose. Not correct. Complete.

The Institutes of Gautama is one of the eighteen original Sañhitās and is consequently highly respected.. It has been published in several parts of India. The proprietor of the *Bangalāsi* newspaper has published it with a Bengali translation in his series named *Sāstra Prakāśa*.

Beginning श्रीश्वेशाय नमः । श्रीश्रीनारामचन्द्राभ्यां नमः । श्रीहनुमते नमः । वेदोपसंगमूलं नदिदां सृतिशीले दृष्टोपसंगमनिक्रमः सादधंच सदतां न न दृष्टार्थः नरदोर्वन्यात्(?) गुण्यवस्तुविशेषे विकल्पाः ।

End रामोत्तरेण जडजीवो मर्षयो अपत्यं जडस्य भागार्धं भूद्रापुत्रवत् (यद्रा-पुत्रवत्?) प्रतिजीमास्तु जडकयोगचेमस्तवाष्टेष्वभिभाताः स्त्रीषु च संयुक्तास्तु अजानवे (?) दशावरैः शिष्टैः (?) कचवस्त्रिः (?) अनुजैः प्रशस्तं कार्यं

चनारयतुषीं पारजा वेदानां प्रागुक्तमास्तय आश्रमिणः इत्यक् धर्मविद-
स्तय एतान् दशावरा आचक्षते (?) अथंभवे चैवेयां श्रोनियोवेदविन्
मिष्टौ विप्रनियतौ भूतानर्दिमानुग्रहयोगिषु चर्म्मिणां विशेषेण स्वंग्लोकं
धर्मविदाप्रोति ज्ञानभि (ज्ञानाभि ?) निवेशाभ्यामिति धर्मोधर्मः ॥

Colophon

इति गौतमीये धर्मशास्त्रे अष्टाविंशतिमो (?) अध्यायः ॥ श्रीरामचंद्राय
नमः श्रीरामचंद्राय नमः ॥ ११ ॥

विवरणम् । गौतमस्मृतिर्नामाष्टादशसंहितानामन्यतमाः सुप्रसिद्धा चेयं सानुवादं सुद्धिता च ।

No 20. वशिष्ठसंहिता । Vasishṭha Sañhitā. Substance; country-
made yellow paper, 18×5 inches. Folia, 28. Lines, 10 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not
correct. Complete.

The Institutes of Vasishṭha is the last of the eighteen original
Dharmaśāstras, and is of two recensions, Laghu and Bṛihat. The
codex under notice contains the text of the Bṛihat Vasishṭha.

Beginning. श्रीवेद्यायाय नमः । शुभमिच्छाकुर्वन्मया वशिष्ठं ब्रह्मर्षभवं । पदच्छुम्भ-
नयः सर्वे पराशरपुरोगमाः ॥ भगवन् भवता प्रोक्ता यज्ञदानव्रतादयः ॥
वर्णाश्रमाणां धर्मशास्त्राणां राज्ञां महीभृताम् । अधुना श्रोतुमिच्छामो वि-
प्राणां विष्णुमेविनां कीदृग्विधाः प्रवृत्तव्या नित्यनैमित्तिकाः क्रियाः ॥

End. स्नापयेत् पञ्चगव्येन मन्त्रपूतजलेन च । भन्त्वेव वाहरदेयं परोक्षोक्ति(?)
स्थितं विभुं ॥ महाभागवतः स्मृद्धा मन्त्ररत्नं जपेत् सुधीः । दद्यात्
पुण्यान्नसिं पद्यात् वेनैव गतसंख्याया । आश्वमेदेनैव होतव्यमष्टोत्तरशतं
ततः । उपचारैः समग्रैश्च नमस्कुर्याच्च भक्तितः । वैष्णवान् भोजयेत्
पद्यादक्षिणाभिः प्रतीपयेत् ॥

Colophon. ॥ ० ॥ ० ॥ इति वशिष्ठस्मृतौ दशमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ० ॥ श्रीहरिः ॥

विवरणम् । वशिष्ठसंहिताऽष्टादशसंहितानामन्यतमा प्रसिद्धा च । इयमपि दृढजघुभेदेन
द्विविधा । इयं हि दृढती ॥

No 21. नारदसंहिता । Nārada Sañhita. Substance, foolscap
paper, 16×4 inches. Folia, 19. Lines, 8 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Gener-
ally correct. Complete.

Although Nārada Saṁhitā does not belong to the eighteen original Dharmaśāstras, it is equally respected and held to be as high an authority. Among several editions of it, Dr. Jolly's edition appears to be the best.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । इति षष्ठाद भगवान् मनुः प्रजापतिः सर्वभूतानु-
पकार्यमाचर (माधार ?) स्थितिहेतुभूतं शास्त्रं चकार यवादी लोका-
स्तद्विभूतसर्वविभक्तदेशप्रसारं परिप्लव्यं देवदेवानां यज्ञविधानमा-
चारी स्वचाराः कष्टकमोधनं राजहृत्तं वर्षधर्मादमप्रविभागा विवा-
हव्यायस्त्रीपुंसविकल्पदायादानुक्रमः आश्रयविधावगौचकल्पभक्ष्याभक्ष्यल-
क्षणं विज्ञेयाविक्रियमीमांसापानकभेदैः खगनरकानुदर्शनं प्रायश्चित्तान्यु-
पनिषदोरपह्यानीत्येवं चतुर्विंशतिप्रकरणानि तदेतच्छ्लोकशतसहस्रमा-
सीत् । तेनाध्यायसहस्रेण मनुः प्रजापतिरपनिबध्य देवसंघे नारदाय
प्रायश्चत् । तस्मादधीत्य महत्माप्रायं ग्रन्थः सुकरोमनुष्याणां शक्योधार-
यितुमिति द्वादशभिः सदसैः ससिन्धेय तच्च कुक्षतये भार्गवाय प्राय-
श्चत् । च तस्मादधीत्य तथैवायुर्वासादधीयसां मनुष्याणां शक्तिरिति
ज्ञात्वा चतुर्भिः सदसैः ससिन्धेय तदेतत् सुमतिज्ञतं मनुष्या अधीयानि
विलोकेन मत्तमद्वयं देवमन्वर्वादयो यथाऽवसायः स्त्रोको भवति चाधी-
दितं ततोभुतमप्रज्ञातं किञ्चन (?) ततः स्वयम्भूतवान् प्रादुरासीच्चतु-
र्मुध इत्येवमधिकृत्य क्रमात् प्रकरणान् प्रकरणमनुष्ठानं तच्च तु नवमं
प्रकरणं स्वचारी नाम यक्षेमां देवसंघवारदः सूत्रस्थानीयां भाट्टका
चकारेत्यस्माभिमुखम् ।

End. अश्विर्भवनायस्य (स्य ?) अश्विर्भवति सामयः । अश्विर्देवाश्विः
सयम् कथं राजा न देवतं । विदुषे एव देवत्वं राज्ञोद्भूतितेजसा ।
मय ते प्रतिशुद्धन्तो न लिप्यन्ते कथञ्चन ॥ श्लोकेऽस्मिन् राजाभ्यष्टौ
प्राक्ष्यन्तौ गोकुंवाग्रदः क्षिराणं सर्पिरादित्य आपीराजा तथाष्टमः । एता-
नि सततं पश्येन्नमस्येदं देवैः सयम् । प्रदक्षिणं कुर्वीत यथाम्नायुः
प्रवर्धते ॥

Colophon. इति श्रीनारदीये धर्मशास्त्रे प्रकीर्णकं नाम व्यवहारपदमष्टादशं समाप्तं ।
॥ ० ॥ ॐ नमो गणेशाय ॥ ॐ ॥

विवरणम् । भारतीयसहितेयमहादशसंहिताखनम् तापि ताभिः यमं मुख्यमाहता भवति । यस्याः यत्नस्य यन्निधयस्वरूपं इन्द्रायस्तीकृतसंस्कारं सर्वोत्कृष्टतया प्रति-
भाति ।

No. 22. कपिलस्मृतिः । Kapila Smṛiti. Substance, country-made white paper, 13×9 inches. Pages, 91. Lines, 17-18 in a page. Extent, 10,000 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Appearance, bound in book form, very old. Pages separated and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A code or Dharma Śāstra by Kapila, complete in 10 chapters, each chapter having one hundred ślokas, and treating of the degradation of Brāhmanism in the present age, Kali Yuga, and the means of its regeneration, the śrāddha ceremony, and its kinds, purifying ceremonies such as are to be performed to purify the blind, &c., adopted sons, marriage, gifts, widows, the law of adoption, and some special gifts and penances.

Beginning. पुरा तु भीमकाः सोमान् भाविनं कलिमीक्ष्य वै । भीतोऽत्यन्तं कलौ भूयसां
निष्ठेहिप्रव्रजित्यथो ॥ १ ॥ अत्यन्तं चिन्तयाविष्टः कपिलं विष्णुवपिथं ।
अवमादानतं शिष्यं (?) प्रहृष्टः सत्वरं तथा ॥ १ ॥ मनुष्यायानिवाद्येन
(मनुष्यायानिवाद्येन ?) गामर्घ्यमुदकं शिवं । कल्पयित्वा मद्ययनं पद्यात्
प्राञ्जलि (प्राञ्जलि ?) रचयित् ॥ १ ॥ कलौ पापैकवक्त्रे भस्मानुष्ठान-
वर्जिते । कथं निवृत्तिं विप्रनं भूतले वद मे मध्वन् ॥ १ ॥

End. पंचपातकभिन्नानां पातकानां द्विजन्मनां । गायत्रीजप एव स्यात् नि-
ष्कृतिः शास्त्रसंमता ॥ शनं मद्यसमयुतं नियुतं न्यर्ज्युदं तथा । तत्पुनः
काव्यांस्तुमुखेन (काव्यांस्तुमुखेन ?) वाह्वीनां अपोऽथवा । सोमादि-
रेकादिषु च महादानादिषु च (क ?) चित् ७८४ । उनीतिः पुनरपि
क्षूर कर्मसु केवलम् । वटवर्मादिर्न चापि कार्यमेवेति निष्कृतौ ॥ ८५ ॥
प्रवर्तेति (प्रवर्तति ?) महात्मानः नदीस्नानादिकानि च । ह्यहप्रति-
निधिमेव केचिदाहुः च (?) पापिनाम् ॥ ८६ ॥ अनुग्रहाय सौलभ्यक-
रणाश्च च नादये ॥ पुनं (पुनश्च ?) सूक्तं च समकं शिवसंकल्पकं तथा ॥
८७ ॥ रौद्रवैष्णवगायत्र्याः शाखा चोपनिषद् वा । अयं च (अयम्यक ?)
मिदं विष्णुं पावकाक्षारकाः स्मृताः ॥ ८८ ॥ सर्वेष्वपि (सर्वेष्वपि ?) च
छत्येषु कपिले वेद (वेद ?) मीरितं ॥ यन्महात्मनं महाभारं सर्वलोको-
पकारकं ॥ ८९ ॥ पश्यन्तु (पश्यन्तु ?) द्विर्जानित्यमममेष्वलं लभेत् ॥
१००० । ० । ० । ० । ० । ० । ० । ० । ० । ० ।

Colophon. (मास्ति) ।

निवरणम् । कपिलमूर्तिविषं दशाध्यायमशूनां । प्रत्यध्यायं ज्ञनं श्लोकाः सन्नि । ततश्च
सप्तश्लोकाद्यकोऽयं पद्यः । अथ यथाक्रमं वक्ष्ये विप्रवाचनमादः, तादृशमावश्यान्, आहं,
तद्देवः, अथवधिरादीनां संस्कारकर्माणि, दत्तकपुत्रविधिः, विवाहस्तद्धो दाय, दानानि,
रक्षा, दत्तकपुत्रप्रकारः, विशेषदानविधिः, प्रायश्चित्तानीत्येते विषयाः भूमाहोचिताः ।

No 23. *Āśvalāyana Smṛitiḥ*. Substance, country-made white paper, 13×3½ inches. Folio, 44 Lines 9 in a page. Extent, 837 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worm-eaten throughout. Verse Generally correct Complete.

Āśvalāyana's Institutes for the Bāhvyichas or followers of the Rīgveda, complete in 23 sections, each treating of a separate subject, as the first, for example, treats of *Āchāra*, the second of *Sihālpāka*, the third of *Garbhādhāna*, and so on. *Āśvalāyana's Institutes* is held as a high authority throughout the country and much respected.

Beginning. ॥ श्रीरक्षसीविनायकाय नमः ॥ आश्वलायनमाचार्यं नमोऽष्टमं
मुनीश्वराः । द्विजसर्गान् वदामाकं सर्गप्रतिक्रान् मुने ॥ १ ॥ इति
नक्षत्रं पुनः च धर्मान् मुनिरब्रवीत् । श्लोकश्च च दितार्थाय ब्राह्म-
नार्गमस्य च ॥ १ ॥ स्नानं धर्मा जपं होमं स्नाध्यायाध्ययनं तथा ।
भाष्यादिक्रिया पश्यन्मायतिथिपूजनं ॥ २ ॥ दानं शिष्टप्रतिपार्श्वं
पौष्यादिद्वयनं (पौष्यवर्गं सन्नामनं?) सन्नामनं च सापसंधा (धर्मं
सन्ना) सोमादिकश्च हि ॥ ३ ॥ गव्यद्वयं यथाकालं धर्मपत्रा शृङ्गी च ।
ब्रह्मचारी स्नानं स्त्रीमुदवेदापरोक्षेत् ॥ ४ ॥

End. द्वादशके अतीपादे वैधित्य महासूत्रे । युगाय मनवः आदिकालाः
संक्रान्त्यध्यायः ॥ ८९ ॥ गजध्यायोपरमस्य वक्ष्येयाकापिला(?) तथा ।
अर्धोदयोदयाच्चैव आदिकाला कृता युधे ॥ ९० ॥ संभूते च नवे घात्रे
शोचिरे षष्ठमावते आचार्याः केचिदिच्छति आदतीर्थं च (आहं तीर्थं
च?) सर्वदा ॥ ९१ ॥ आदिकालेषु सर्वेषु कुर्याच्छादानि शक्तिः ।
विशेषेण यत्नादे तु पिपीथैव विधीयते ॥ ९२ ॥ भोजान्नं कुरुते आहं
मातापितृव्येतेऽहनि ।

निराशाः पितरोयानि दुर्गेनी (दुर्गंति?) चैव वै सुतः ॥ ९३ ॥ अज्ञा-
मादा प्रमादा (प्रमादादा?) चो यत्नाद्वनतिक्रमेत् । य याति अरकं

घोरं यावदाभूतमस्य ॥ ८२७ ॥ अतिशयोक्तादस्य दोषः श्लाघ्यतकं विना । न कुर्व्याच्छादमाशौची प्रवदन्ति मरुतयः ॥ ८२८ ॥ आचरेद्विधिवच्छादे (अं?) मातापितृसर्वेऽहनि पितरस्तेन ह्यपि मरुतंति यदमुक्तम् ॥ ८२९ ॥ मदाचारपरोनिघ्रे (विप्रः?) कृपालु (?) यादृच्छया । आत्मनिष्ठार्थदोहोके तारयेत् (लोकान् तारयेत्?) तरति-स्यं ।

Colophon: इत्याद्यष्टायनधर्मशास्त्रे याज्ञोपयोगी प्रकरणे (याज्ञोपयोगिप्रकरणम्?) ।
इत्याद्यष्टायनस्मृतिः समाप्ता ॥ ॥

विवरणम् । आद्यष्टायनस्मृतिर्नामातिप्राचीना बह्वचाना स्मार्तधर्मोपदेशपरा । अद्य यथोविंशतिः परिच्छेदास्मिन् । एकैकस्मिन्चैकं प्रकरणं व्याख्यातम् । यथा प्रथमे मदाचार-प्रकरणं, द्वितीये श्वालोपाकप्रकरणं, तृतीये गर्भाधानं, चतुर्थे पुंसवनं, पञ्चमे शोमनोद्गमनं, षष्ठे जातकर्म, सप्तमे नामकरणं, अष्टमे निष्क्रामनं, नवमेऽग्राशनं, दशमे चौलकर्म, एकादमे उपनयनम्, द्वादसे महानामोन्नतं, त्रयोदसे उत्सृजनं, चतुर्दसे शोदानं, पञ्चदसे मधुपर्कः, षोडशे कन्यादानं, सप्तदसे विवाहसोमप्रकरणं, अष्टादसे विवाहप्रकरणं, नवविंशे जाम्बोपाशं, विंशे प्रेतकर्मविधिः, एकविंशे लोकनिन्दनं, द्वाविंशे वर्षधर्मः, त्रयोविंशे याज्ञप्रकरणम् । इति प्रत्योऽयं प्रमाधिकतयाधुनिकधर्मनिबन्धकर्तृभिरुक्तः समुदाहृतः ।

No. 24. आद्यष्टायनस्मृतिः । *Kāśyapa Smṛtiḥ*. Substance, country-made white paper, 13 x 3½ inches. Folio, 52. Lines, 8-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but slightly worm-eaten, and written by different hands. Verse. Not correct. Complete.

Another copy of the work noticed last, but having the following five ślokaś more at the end of the text, as also one section more under the name of Tītha Prakaraṇa, which is the last, and is quoted below.

याज्ञमुद्दिजयंती चेद् योमुद्गते याज्ञमुद्दिजाः । स याति नरकं घोरं
पितरोयान्यधोऽयतिम् ॥ निहत्य विधिवच्छादं दग्धादिकयुगादिषु ।
इहैः सह द्विजोमुद्गते स याति परमां यतिम् ॥ प्रादुष्टः कुप्यते कर्म-
श्रुतिहृत्युपपादिनः । स तरेत् तारयन्त्यान् प्रवदन्ति मरुतयः ॥ न कुर्व्यात्
कर्मसोऽशौचं न न्यूनं नैत्यकस्य च । उपसर्गविना (गं विना?) विप्रः कर्म
छन्त्यान् मदावती ॥ कर्म कर्तुमशक्त्येवया कालेन वेदिकं । कुर्व्यात्

যশোন্ পুরাণোক্তানসমর্থোপি বৈদিকে ॥ ইত্যাদ্যস্তায়নোক্তধর্মগোষ্ঠে আদ-
বিধিঃ ॥

(নীর্যপ্রকরণম্) ।

জ্ঞানাজ্ঞানজন্যে প্রজ্ঞাপ্রত্যাদিকস্য চ । মজ্জাযাপোষপাপস্য চযামং
সদ্যস্বাক্ষরঃ ॥ সমাখ্যো বা দ্বিজয়েব নীর্যযাচামনুজ্ঞেতু । সম্বপাপ-
বিগ্রহার্থে সম্বসাধনচেতরে । মন্তুমিচ্ছাম্ মজ্জানীর্যমুদ্যতো ধৌ ভবেদদা ॥
নাদীয়াৎ বিজ্ঞায়াদৌ দ্বিজাঃ স্তমব্যং শক্তিভঃ । স্তম্যং চৈব সমজ্ঞীয়া-
দিতৈঃ সচ সনামিভিঃ ॥ নির্মণ্ণেতু স্ফটচ্ছাতৃপ্রাতঃ সূত্না বামীহদেব-
নাঃ । আচারেত্নৈত্বকং কথং প্রজ্ঞাচর্য্যমভেদেব চ ॥ স্মরাম্ মণ্ণেদযাভ্রামং
দুঃপ্রতিপদবল্লিভং । নীর্যামিভ্রমনে চৈব মাজ্জহঃ পাণ্ডুকং ত্যজেতু ॥
নীর্যপ্রাতিদ্বিতানু পূর্ব্বমুপোষ্য প্রবিয়েদুদ্বিজঃ । হৃদ্যা নীর্যে সবেচ্ছ
জ্ঞানো কৈমাংস বাপয়েতু ॥ নীর্যপ্রাতিদ্বিত্যে বাপি তত্পূর্ব্বদ্বিব-
স্রবা । উপবাসো বিধেয়ঃ স্মাদিত্যি কেচিদ্বদন্তি হি ॥ মুদ্রণং নীর্যিকং
শ্বেন প্রাথখিতং হি মজ্জিতঃ । আদং চৈব ভবেনীর্যে প্রবদন্তি মজ্জর্যে ॥
হৃদ্যা নীর্যে প্রণম্যাদৌ স্তামো কৈমাংস বাপয়েতু । নিত্যকর্ম্ম সমাপ্যায় আদং
কুপ্যাংসবাণিধি ॥ প্রযাতি মোতমৌভুমৌ চিৎসন্তে চ হৃদ্যসন্তো । কন্যা-
বাণি নতে নীবে চক্ষ্যাসামপি চেতুত্যা ॥ সম্বপাপ বিনিমুক্তঃ জ্ঞানমা-
নেব চৈবহি ॥ জ্ঞানদামাদিকং আদং জ্ঞানো বিগ্রাম্ সমাযয়েতু । সম্বপু
শ্বেন নীর্যেণু বিধিরেব উদাহৃতঃ ॥ সচ্ছত্বজ্ঞানেন বৈ বিপ্রৌমোতম্যো চিৎস-
ন্তে মুরৌ । কুলকোটিং সমুদৃত্য প্রযাতি পরমাং মতিম্ ॥ মজ্জা যতুপুতঃ
মাজ্জা যতুপুতং ভৌ মুনীশ্বরাঃ । মজ্জাচরত বৈ পুণ্যমাজ্জরানু দ্বিজা বাপি ॥
ইত্যাদ্যস্তায়নরূপে ধর্ম্মগোষ্ঠে নীর্যপ্রকরণম্ ।

The whole section seems to be an interpolation, otherwise it would have occurred in all MSS.

বিরচকঃ কৃষ্ণপূর্ব্বম্ ।

No 25 **বুধস্মৃতিঃ** । *Budhasmṛitiḥ*. Substance, foolscap paper, 17 x 4 inches Folia, 2. (The first page of the first fol. as also the second page of the second being blank, there is really one folium). Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, 1748 Saka. Appearance, fresh. Prose. Not correct Complete.

अथपुनानिद्विषयमप्युक्तं प्रचिदेत् । स(न्नि?) विप्रदाः पुनयानमप्य-
 द्विषीयानान् कामाय कारयेत् । वल्लीयान् मंत्रप्रचमवेत् (वल्लीयामं प्रचम-
 येत्?) । अनिच्छति पलायनं । उपपद्य परदुर्गं गृहीयात् । मन्त्रोपधि-
 प्रयोक्ते परं निःपदं लला रात्र्यं गृहीयात् । गृहीला देवत्राद्विपूजनं ।
 एवं कुर्वन् दृष्टमदृष्टफलं प्राप्नोति । * । * । * । इति श्रीभृगुश्रौतं
 धर्मशास्त्रं समाप्तं । * । शुभमस्तु गच्छाद्वाः । १०८८ ।

विवरणम् । पदा अथोऽयमप्येतत् उद्भूतस्तदा सर्वमप्येतद्गतं विवृतमेव ।

No 26. चतुर्विंशतिसूत्रित्याख्या । Chaturvīṣṭi Smṛitivyākhyā.
 Substance, country-made white paper, 10×3 inches. Folia, 188. Lines,
 9 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, new, but
 slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Incomplete.

According to Yājñavalkya, the number of original lawmakers
 is eighteen, their names being, Manu, Atri, Viṣṇu, Hārīta, Yājña-
 valkya, Usanas, Angiras, Yama, Āpastamba, Sambarta, Kātyā-
 yana, Vrihaspati, Parāśara, Vyāsa, Saṅkha, Likhita, Dakṣha,
 Gautama, Śātātapa, and Vasishṭha, while six more are added to
 this by some later authorities, viz., Viśvamitra, Garga, Śaṅkha,
 Vatsa, Nārada, and Baudhāyana. Even this list can hardly be said
 to be complete, as we see the Institutes of Āśvalāyana, Budha, &c.,
 treated with the same respect. The work under notice treats
 only of some general principles of the twenty-four institutes
 mentioned above with explanation. The codex under notice con-
 tain only two subjects, the Āchāra and the Prāyaścitta, and may
 therefore be regarded as incomplete.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रं नमः । श्रीमच्छास्त्रं नमः । सर्वज्ञः सकलेश्वरः श्रुतिगिरिः
 सात्त्विकभूमिः परं दैतधामनिधूनैकपटुभिः खान्ते चिरं चिन्तितः
 तेषामात्मन्येन योऽद्वयवपुर्निर्वाणवे सुप्रभः स्रेष्ठोपात्तमनीश्वरास्तिसृषुं
 श्रीवाल्मीकिं नमः ॥ १ ॥ विबुधसुरमुनीन्द्रैर्वेदिनं यत्पदाङ्कं सकल-
 जगदुपात्तान्महायान् जुगति । प्रथितविभव ईशोमकुतस्त्रपूज्यं शम-
 यन्तु सज्जनानामप्रीतिप्रदायः ॥ १ ॥ वाल्मीकिवल्मीकि भारती प्रार्थ-

ये किमपि काङ्क्षितं मुहुः । यत्प्रसाय पदपञ्चदशं मामकी नरसुता-
 तितिर्भवेत्(?) ॥ २॥ मन्वा शास्त्रार्थतत्त्वज्ञानं कुर्वे यद्यमिति श्रीचतुर्विं-
 शतिमतस्तत्त्वज्ञानमादरात् ॥ मन्वादि चतुर्विंशतिमतं मञ्जिष्टः
 कश्चिच्छिद्योनिनिर्विघ्नसमाप्तिफलकसंग्रहं शिष्यशिष्याय मुनिकर्तृकतयैवो-
 पवन्नभिधेयं प्रदर्शयति सव्याख्ये नमस्कृत्य तत्त्वधर्मितवेजसे धर्मानू-
 चुक्तिवेदोक्तान् धर्मादिफलदायकान् । धर्मानुचरिति मन्वादय इति
 शेषः । ते चानुपदमेव वक्ष्यन्ते यौवनेयनेयस्य वेदमूलभादर्शं प्रामाण्य-
 मित्यागयेन धर्माभिगमनं विवेदोक्तानिति यद्यपि समाहारदिगौ
 विवेदोक्त्यर्थेति न च विरोधं विरोधेति कर्मधारयः दिक्प्रमाणं ज्ञा-
 यामिति नियमान् तथापि अथयवोवेद इति मध्यमपदस्योपौ ममामः
 वेदशब्दः तत्संघातलक्षकः यथा चैतत् तथादिगोर्लुगनपत्य इति छत्वे
 भाष्यादौ स्पष्टं । के मन्वादय इत्याकाङ्क्षायांमाह—मनुना याज्ञव-
 ल्क्येन विद्याभिवेष चाचिया विष्णुना च बभ्रुवेन याज्ञेभोसमसा तथा
 आपस्तम्बेन वत्सेन चारौतमुचनारदः पराशरेण जगैश्च गौतमेन दमेन
 च शान्तातयेन ग्रन्थेन सम्बर्णेन तथैव च बोधायनेन मुञ्जयेन दक्षेना-
 दिरसा तथा चतुर्विंशतिभिः शास्त्रं दृष्टं लोकचित्तेरनेः धर्मसंरचया-
 यांय संश्लेषेण महाश्रुतिभिः ।

End.

लुगुत्तरप्रसायेन संवनेयुष सर्वेभ्य इत्युपवादः स एवाह नरसुततया-
 ल्लक्षोर्द्विजकाप्रतु संवनेत् । लोचंस्तानपि मतःचक्षतप्रमदितानिमात्रिति
 यद्यपि अभिचारिण्याः शिष्यावेधे (वधे?) इत्थं प्रायश्चित्तं तथापि तत्परि-
 पदे वाचनिकोऽयं निषेधः आस्ति वक्ष्यमाणाति भार इति व्याप्यादि-
 त्याहः । द्विजश्राब्धौ नियन्तुः शोधितश्रापि संघटः अमवर्षागनादुहैः
 संसर्गः शोधितैर्योति आदिकल्लिनिपिदमथे प्राप्तेवोक्तं इति प्रायश्चि-
 त्तप्रकरणम् ।

Colophon. (आशि) ।

विवरणम् । ग्रन्थेऽभिन्ने संश्लेषमहज्जितानी चतुर्विंशतिश्रुतिमतानी व्याख्यां वर्तते,
 चतुर्विंशतिश्रुतयस्तु याज्ञवल्क्योक्तमन्वाद्यष्टादशसंहितास्तथा विद्याभिवर्णनंवादनारदबोधा-
 यनसांख्यप्रतपय । पुस्तकेऽप्रतिपाद्यप्रकरणं प्रायश्चित्तप्रकरणेति प्रकरणद्वयं वर्तते । तत-
 पाप्तपूर्वमिदं उक्तम् ।

No 27. बौधायनाधिक्यम् । Baudhāyanaśānikam. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia 57 (of which fol. 1 is wanting.) Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten. Prose. Generally correct. Complete (except the first fol.).

A digest of the sacred laws containing rules for the performance of the daily works of a Hindu according to the aphorisms of Baudhāyana. By Viśvapati Bhaṭṭa.

Beginning. (अभिनं)

End. अथगो तु । अभिमंषपादि कृत्वा । स्त्रियं गत्वा । स्नानवस्त्रं कृत्वा ।
अयमेव चतुर्थोऽप्रथम्यो बोधश्रीमुत्तरां सुप्तां रात्रिमुषेयादिनि प्रवक्ष्यामः ।
इत्याचार्येकतं ।

Colophon. इत्यहरेरनुष्ठेयमित्येकं विधिबौधायनोक्तः समाप्तः । श्रीमन् महा-
जयपतेः प्रपादादाहिकं स्फुटं । श्रीविष्णुपतिभट्टेन श्रुति बौधायनेन वै ।
यथा यथानुज्ञा हनमिदं कल्पवृक्षानुसारतः ॥ विदुषां परितुष्टा (ह?) -
यंमुपकाराय चाविदं (?) चाहिकं समाप्तं ॥ ४ ॥ स्फुटमारकसंकारं
विद्युमुद्रममग्नं हृदिस्थं प्रथमं भव्येदोमिति श्रुति (ती ?) रूपकं ॥
सूत्रेण वर्तमानेषु परस्परं वार्ते । बौधायनमतं कृत्वा सूत्रवत्स-
मान्भवन् । इति बोधायनः ॥ ४ ४ ४ ४ ॥ इति बौधायनआहिकः
समाप्तः ॥ ८ ॥

विषयम् । विष्णुपतिभट्टेन बौधायनमतानुगताहिककृत्यविषयकं पुस्तकमिदम् ।

No. 28. छान्दोग्यपरिशिष्टम् । Chhāndogya-parīśiṣṭam. Substance, country-made white paper, 8×4 inches. Folia, 48 Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1667. Appearance, very old, decayed. Verse. Generally correct. Complete.

The Chhāndogya-parīśiṣṭa is an old work, and famous throughout the country. It treats in verse of the Gṛihya ceremonies, as mentioned in the Gṛihya Sūtra of Gobhila, to be performed by Sāmavedi Brāhmaṇas, and is known by the name of Karmapradīpa. It is held as an authority by Raghunandana, and others.

Beginning.

—: । ७. । ॐ नमो मणेशाय । ॐ नमः सामवेदाय । अयातो
जोभिलोक्तानामन्येषां चैव कर्मणा । अस्मद्वानां विधिः सम्यग् दशयिष्ये
प्रदीपयन् । १ । विद्वद्भूतं कार्यं तन्तुवयमधोदत्तं । विद्वद्विष-
योतः स्यात् तथैकोपनिरिष्यते । २ । प्रवृत्तं च नाभ्यां च दत्तं
यदिदत्ते कटिं । तद्वार्यमुपवीतं स्यान्नातो न च न चोचितम् । ३ ।

End.

शचतः प्रथमनोयुक्तमुदकं दधिसंयुतं । अथ दधिमधुभ्यां च मधुपर्को
विधीयते । ७१ । काष्ठे निवर्त्तनीयस्य निवर्त्तनं न शक्यं । काष्ठ-
स्याभिधानं (कांस्यापिधानं ?) काष्ठस्य मधुपर्कं समर्पयेत् । ७२ ।
शब्द १० ।

Colophon.

इति तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः । समाप्तं नाम कर्मप्रदीपपरिशिष्टं ।
संवत्सरपरिचयं विद्वद्भिरुक्तं । अथि शुभे मिते काव्यां
कव्यां लिखितं रचो । १ । चातुर्विंशतीत्यंतीय विपाटी श्रीश्री
तत्सुत विपाटी श्रीश्रीकण्ठ तथा विपाटी श्रीश्रीकण्ठे लिखितं
पठनायां तथा पुचादीनां पठनार्थं परोपहतये च । श्रीरामाय
नमः । श्रीविद्यमाधाय नमः । । ४ । ५ ।

विवरणम् । आन्दीपपरिशिष्टं नाम सामवेदीयकर्मकाव्यविषयकं पुस्तकम् । पुस्त-
कस्यास्य कर्मप्रदीपेतिनामान्तरस्य चर्चते । सुप्रसिद्धिदिनतो न
विद्वत्तं समाप्तोचनमर्थेति ।

No 29. कर्मप्रदीपः । Karma Pradīpah. Substance, country-made
white paper, 8×4 inches, Folia, 33. Lines, 7-9 in page. Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, thoroughly
worm-eaten, and written by different hands Verse. Not correct.
Complete.

We have already said that Karma Pradīpa is only another
name for the Chhandoga-parīśiṣṭa. It has been already noticed
in No. 28.

Colophon

इति श्रीकर्मप्रदीपसंघ समाप्तः (कर्मप्रदीपस्यः समाप्तः ?) । । शुभं
भवतु । । कल्याणम् । श्रीरक्ष । । आरोग्यम् । । ४ । ।

विवरणम् ।

No 30. छन्दोगपरिशिष्टटीका । Chbandoga-parishishta tika. Substance, country-made yellow paper, 23x4 inches. Folia, 126. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, and writing effaced in most parts. Generally correct. Complete.

A commentary on the Chhandoga-pariśiṣṭa by Mahāmaho-
pādhyāya Śrināṭhāyaṇa under the name of Pariśiṣṭaprakāśa.

Beginning.

ॐ नमो गणपतये ॥ यस्यान्ना जयति श्रुतिं श्रुतिमयी यत्पादपायोमया-
धर्मः ॥ + + + + + स्थापनः ॥ + + + + + मन्त्रपूज
मन्त्रोक्तं पुराणुक्तं भक्तः पातु जगत्तुर्मुक्तिरामर्षः ॥ देवो हरिः ॥ इह
जन्ति बन्दितापादाः सदानरेन्द्रे, पवित्रजन्मानः + + + + कति
नाभुवन् छास्त्रि + + + ॥ चरितमचति तेषामन्ये शोभयिती ।
समजति परितोषम्भुम्भं देवम् । अक्षयत म हि विशाखासर्ग
मानवायो तदिह भजति पूजामुत्तरा येन रादा ॥ तन्नाचतुर्मुखं
पिङ्गाचतुर्मुखं नया चरापमना । द्विजजनयनादिकमपरं निरुतमन्यं
कुलस्थानं ॥ जज्ञेच भूतलपयावनहेतुरेकः शोते विधौ मततनिर्मलधी-
प्रसारः ॥ प्राक् पूजितोविदुषधर्मदि धर्मानामा नामानुदपचरितः परि-
मोषस्तुः । तन्नादवापत सदायतनं मुषामां मन्त्रोक्तोनिधिलकोवि-
दमन्दनीयः । मध्येमं स्थितिमतां प्रथमाभिधेयः धर्माधिपत्यं हृदयं
सदयोर्मरा + + ॥ तन्नादवाधर इति द्विजजन्मनीं राज-
प्रतिपदवराट्मुखमानसोभुम् । पुण्यानि केवलमहर्निशमज्जयन् च शान्त-
धिराय सम्यग्मयाज्यम् ॥ तन्नाहूषितधर्मंभूमिवलयः + + +
विद्वन्मोक्षिरभूदभापनिरिति शान्ताकरपासयोः । आपासाज्यपासतः
स हि महापादं प्रभुतं महादानार्थिगणार्हपार्श्वद्वयः प्रत्यक्षीन्
पुण्यान् । अन्नाद्यजः कृतवानमय कृतमन्त्रसदृशयो वज्रधा । अदि-
याय गोमनामः मुक्तिर पुराचक्षः ॥ शब्दद्विजन्मनिर्मलगुणे भूशोक-
वाचस्ततो प्रेक्षित्कीर्तिपरितृप्ताचनिवहप्रवाहितताशामुखे । धर्मिण
कृष्णपदैकलीनहृदये धर्माधिकारास्पदं । विश्राये द्विजमन्दिरान्यधि-
वसन् निर्भूतदीपाः त्रियः ॥ आनस्ततः श्रुतिपुराणविदामुपासो विश्व-
प्रभाकरमन्त्रनिर्लभकीर्तिः । + + + + + विश्वजनेषु च
श्रीनारायणः सततं कृष्णपरायणानाम् ॥ अन्तोमपरिशिष्टस्य चर्मात्मालो-
कदेवने ॥ परिशिष्टप्रकाशाष्टावक्ते तेनैव धीमता ।

End.

अयेति साक्ष्योपक्रमे प्रजनयति मैद्युनं यातीत्यर्थः । शेषं सुवर्तं वज-

संतीतं सिद्धमन्यभवेति । अन्तिमद्विषयव्यदेः संतिष्ठाममुपाहितम् ।
 प्रविपत्य महाभक्ता नारदः स स्वयं विभुम् ॥ निनयेनोपसंगम्य अष्टविं-
 शममवतीत् ॥ भगवन् नव दामोदरि भक्तोदरि जनवरुह ॥ भक्तोदधि-
 समायुक्तं मदीभिः परिवारितम् ॥ सूर्य्यकोटिप्रतीकां सर्मधर्मसमा-
 नयम् ॥ कर्मोभो मूढिधर्मं पापपुण्ये वदस्व मे ॥ केन कर्मभवेद्दुःखी केन
 कर्ममुखी भवेत् ॥ देवदानवतर्धपिदसाध्याय किमराः । यक्षराक्षस-
 सर्पाश्च जायंते केन कर्मणा ॥ अष्टजः खेदजदैव उद्विक्ताश्च जरा-
 पुजाः उत्पन्नाः कर्मणा केन केन कर्म प्रजायते । एतन्मान्यस्य संदेहं
 तस्मै ब्रूहि पितामह ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । अथ खलुकर्मविपाकनामधेया षड्विधा निबन्धा दृश्यन्ते । तत्र केषिदवि-
 हता अपूर्वा, केषित् पुराणविशेषसंग्रहीता अपरे चाधुनिकविद्वज्जनप्रकृलिता नवीनाः ।
 अन्योऽयं ब्रह्मनारदसन्नादश्चः पुराणविशेषसंग्रहीत इति ज्ञायते । अस्मादलोचितपुस्तके
 द्वादशाध्यायस्य किञ्चिदंशपर्यन्तमस्तीत्यसम्भवं ।

No 32. कर्मविपाकः । Karmavipākaḥ Substance, country-made
 yellow paper, 18x6 inches. Folia, 7 (without marks). Lines, 8-10
 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old,
 but worn out and nearly destroyed. Verse. Correct. Incomplete (some
 portion in the middle, being wanting).

This work is known by the name of Śātātapiya Karmavipāka,
 and consequently is an original work by Śātātapa, one of the
 eighteen original law-makers. It treats of the fruits of karmas
 for which no penance was performed by a sinner in his previous
 birth.

Beginning. बीबीराधामाधराय नमः ॥ प्रायश्चित्तनिदीनानां महापातकानां अर्थां ॥
 भरकान्ते भवेन्नमः चिक्राद्दिनशरीरिणां ॥ १ ॥ प्रतिजन्म भवेत्तर्था
 चिक्रं तत्पापकर्म ॥ प्रायश्चित्ते ह्येव याति पश्चात्त्या + + + ॥ २ ॥
 महापातकजं चिक्रं सप्तजन्मानि जायते ॥ उपपापोद्भवं पक्ष बीणि
 पापमुद्भवम् ॥ ३ ॥ दुष्कर्मणा अर्थां रोमा याति नोपक्रमैः शमं ।

अपैः सुरार्चनेर्होमैर्दानैश्चैषां शमोसवेत् ॥ ४ ॥ पूर्वजन्मकृतं पापं
नरकस्य परिचये । आधत्ते आधिरूपेण तस्य व्याघ्रादिभिः शमः ॥ ५ ॥
कुष्ठश्च राजयक्षाश्च प्रमोहो घृष्टश्चो तथा । मृदुलच्छाग्ररीकामा
श्चतिष्ठारभमन्दरी ॥ ६ ॥ दुष्टत्रयं मण्डमाला + + + + इत्येव-
मादयोरोमा सहापापोद्भवाः कृताः ॥ ७ ॥

End. समानप्रसुक्तं दद्यादस्यैवमङ्गने भवे । पतिते तु भवे कुर्यात् प्राजाप-
त्यांश्च पोद्धम ॥ ४० ॥ भवे चापत्यरहिते + + + + प्रेतल-
निर्मुक्ताः पितरलपितालयाः । द्युः पुत्रांश्च पौत्रांश्च चापुरारोग्य-
सम्पदः ॥ ४१ ॥

Colophon. इति श्रीकर्मविपाके अगतिप्रायश्चित्तं + + + + + ॥ शान्तपाय
(शान्तपौष ?) कर्मविपाकः समाप्तः ॥ • ॥ शुभमस्तु ॥ • ॥

विवरणम् । शान्तपौषकर्मविपाकः सुप्रसिद्धरवायं ग्रन्थः, बङ्गः प्रसारितयोदात्ततय
पूर्वनिबन्धकर्मभिः । ग्रन्थेऽस्मिन् जन्मान्तरीयाकृतप्रायश्चित्तानां कर्मणां विवेको विद्यते ।

No. 33. कर्मविपाकः । Karmavipakah. Substance, foolscap paper,
18×6 inches. Folia, 96. Lines, 8 in a page. Character, Bengali.
Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

This work is entirely different from the previous one. It
contains a dialogue in verse between Bhṛigu and Bharata (the
son of Sakuntalā) on karmas or actions from which arise several
kinds of illness in the next births, as well as on the means of pre-
venting their effects.

Beginning श्रीश्रीगणेशाय नमः ॥ • ॥ अथ कर्मविपाक उच्यते ॥ शकुन्तला भरत-
सम्वादे ॥ भरत उवाच ॥ हतौषधेन योयाधिनैवात्युपशमं मुने । तद्वि-
शेषं विशेषज्ञं वक्तुं जान्यस्त्वया भवे ॥ भृगु उवाच ॥ वातपित्तादिभिर्दोषै-
र्यदुत्पन्नं (घ्न?) प्रशम्यति । अग्नेन तु वेदेन कर्मणं नीपशम्यति ॥
तस्मान् कर्मं परिज्ञाय प्रायश्चित्तं करोति यः । अतु दोषैर्विनिर्मुक्तो
भोगोय कष्टकोऽभिनः । भवतोऽप्यपरिषे (वापि ?) मनुजो निश्चय-
द्वयः ॥ निजस्य प्रयत्नं वाक्यं प्रयस्य स महाभक्तिः ॥ राजोवाच ॥ हत-
कर्मोऽपशमनं विमलेष महाभते । वदस्व मुनिगार्हजं जान्योऽपि तया
भवे ॥ भृगु उवाच ॥ अथाथर्मममायुजा लोभमोहममाहताः । भवन्ति
मानवा सर्वे विष्णुमायाभिरन्विताः ।

End . । भरत उवाच ॥ कथितं मुनिशार्दूल विपादि च कर्मणः (?) दा
 नानां देवताज्ञानं केनोपायेन ज्ञायते । देवता मर्षदानेषु मर्षवापि
 श्रयक् श्रयक् नैव श्रेया विशेषेण युनौ च दानसागरे । उहमंष्टपि-
 न्नोपि कथ्यते तन्निशामय ॥ मयस्य दत्ते मुरगस्य कर्णे वज्राविकानामपि
 मयदेहे । दानञ्च इहे कठमपि दास्य शृङ्गे च पुण्ये मुनयो वदन्ति ।
 एनं कर्मविपाकञ्च भक्त्या यः शृणुयाद्भरः । तस्य देहश्च मेहश्च नाक्षसीरपि
 गच्छति । अलुपदा प्रदा यान्ति सर्वदा सर्वमम्यदः । श्वशोवमर्ता यान्ति
 भूतप्रेतविनायकाः ॥ भयं तत्र न कुर्वन्ति लोकसीपि च खेचराः ।
 नापमन्युर्भवेत्तत्र यदुदये पुस्तकस्थितिः ॥

Colophon इति कर्मविपाकः समाप्तः ॥ • ॥ श्रीश्रीरामागोविन्दचरणे स्तितिरस्तु ॥

विवरणम् । पूर्वोक्तादन्वविधोऽयम् कर्मविपाकः । अत्र शकुन्तलापुत्रभरतेन सह महा-
 मुनेर्भगोदीमनिघोषकारणीभूतकर्मविशेषतत्त्वावधारितविषयकाणि प्रश्नोत्तराणि वर्तन्ते ।

No. 34 कर्मविपाकः । *Karmavipākah*. Substance, country-made
 white paper, 2½ x 4 inches Folia, 31 Lines, 10 in a page. Character,
 Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, writing effaced
 in parts, and written by different hands. Verse. Generally correct.
 Incomplete.

Another incomplete copy of the work noticed last.

No 35 कर्मविपाकसंहिता । *Karmavipāka Saṁhita*. Substance,
 Kāśmīrī paper, 15 x 6 inches Folia, 74 Lines, 8-9 in a page Character,
 Nāgara Date, Samvat 1783. Appearance, almost fresh but slightly
 worm-eaten Verse and prose. Not correct Complete.

This is a third kind of *Karmavipāka*, containing a dialogue
 between Mahādeva and Pārvatī about karmas in verse. It has
 been printed at Benares and Bombay in long slips of paper, and
 bound in the form of an ordinary codex.

Beginning श्रीमच्छेषाय नमः ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरस्यैव नरोत्तमम् । देवीं
 सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥ अथ प्रश्नविधिः रविनारे च
 शंक्रान्नो शुभे योगे तथाविधिः वैद्यनौ च अनीपाते विपाकां च शृङ्गे
 तथा १ देवतायनने चैव नद्यां वै शंखगोत्रमे अथ वा स्रगट्टे चैव शुभे

स्थाने विद्येतः १ स्थानं समाचरेद्भोगी अतः पुनः सपुनः कर्मणा
पीडितो योषो नारी वा पुनरोऽथवा ॥ धात्रीफलानि सोमं च गोमयं
तिलमयं च मृत्तिका सप्तकर्पूरमुशीरं पुष्पसंयुतम् १ ओषधैः सममिश्रितं
स्थानं कुर्यात् प्रयत्नतः । देवान् पिबन् स्त्र (च ?) संतप्य दत्त्वा ह्यर्घ्यं
मेव च एवं कर्मविधिं कृत्वा संकल्पं कारयेत्ततः अथेतित्यादि प्राचीन-
संचितकर्मविस्मोकनाथं मनः कामनासिद्ध्यर्थं विष्णोः प्रपूजनपूर्वक-
कर्मविपाकपुष्पकपूजनमहं करिष्ये १ अथान्यामपूर्वकपौकशोपचार-
पूजां संकल्प्य वैश्वदेवमार्गं आश्रित्य (चवाक्तर ?) देशार्थं पुर-
रक्षांतेन गोमिथुनदानं घृतकुम्भदानं च प्रजापति पौकशं ब्राह्मणान्
भोजयेत् ।

End.

शिव उवाच इति ते कथितं देवि त्वया कर्मविपाकं यच्छ्रुत्वा मुच्यते
दुःखैः मदेवात्तरमानुषाः (?) । कर्मणा धाम्यमाचार्या जननेन समुद्भ-
वाम् (?) तत्तत्पुण्यं दुःखमामृतं (?) तत्र कार्या विचारणा पारंत्तुवाच ।
देवदेव जगन्नाथ युतं सर्वं त्वयोद्दिष्टं मनोमे सुदिता (सुदिता ?) मेति
प्राप्तोऽयं (कर्मोऽयं ?) विगतो वम अस्मिन् युते पुराणे तु किं वक्तुं शक्यते-
तुभिः तत् सर्वं कथ्यतां स्मामिन् यतोऽहं तव वक्त्रे (वक्त्रभा ?) शिव
उवाच त्वं पाठं च पूजां च पुराणवचनं तथा पंचविप्रोक्तिभिर्वर्ण्यैः
(बीजैः ?) पाठपूजनमंत्रैः पूराणं श्रावयेदित्यं श्रोतुं च सन्निदये आ-
चार्यैश्चाबलोकयेत् (आचार्यैश्चाबलोकयेत् ?) प्रायश्चित्तशुभाशुभम् विष्णु-
कृपौ भवेत्तुमीपि तस्मात्प्रां (तस्मात्प्रां ?) प्रतिपालयेत् आदौ हठे पक्षे त्वम्य
निष्कलायापते इतिः तस्मात्पक्षेन (तस्मात्पक्षेन ?) श्रुत्वा देवमेव
यथाविधि कृतः श्रुते (?) कर्मविपाकं पूर्वजकर्ममुद्भवं दुःखान् प्रमु-
च्यते देवि ब्रह्माज्ञापरिपालनम् अथ दानं प्रवक्ष्यामि श्रुतुं देवि श्रुतो-
भने (श्रुतोभने ?) येन दानेन सत्फलं भवति विहितम् पंचपात्रादि-
दातव्यं ब्रह्माभरणधेनुभिः (: ?) श्रुते चेदुत्तमं वक्षं तत्तद्वै दापयेत् शुभोः
कृष्णभुजैः दातव्यं मुद्रिकां च विशेषतः सर्वमाप्ता प्रदातव्या कक्षाभरण-
मुचिता अथ वापि यज्ञं वापि यथाशक्त्या भवेत्तद्वै तथा दानं प्रकृतं च
एवं कारयेत्ततः । पुरा कर्मविपाकं च सर्वशक्तविशोभनम् । एतादृशं
मया ज्ञानं श्रुत्वा (श्रुत्वा ?) तव पारंती उपार्थो लभते पुनं धमा-
र्था लभते अथं शोचार्थां मुच्यते रोमादिपाकं श्रुत्वा ज्ञादि (द्वदि ?)
यः श्रुतोति विपाकं च सर्वशक्तं श्रुतोति स विपं यम्यः ?) यतोऽयं च
पुनरोऽथ विवर्धनम् एवं विधिं च यः कुर्यात् सप्तजन्मसु पुनं पुनं.

भवामोति सत्यं यन्मयोदितम् इति ते कथितं सर्वं तृष्णं कर्मविपाक-
णम् ॥

Colophon. इति श्रीकर्मविपाकसंहितायां पार्वतीहरसंवादे कर्मविपाक कश्चि-
न्यादि नवच श्रुतम् (?) समाश्रितममन् संवत् ॥ १०८१ ॥ मीः । आषा-
ढवदी ॥ १० ॥ वारहमिही (दृश्यति ?) ।

विवरणम् । कर्मविपाक एव कर्मविपाकपत्रोऽयं हरपात्रेतीत्येवम् । अथ पार्वत्या इष्टो-
जरीत केवलं प्राप्तवकर्मणां फलं प्रत्युत केव केव प्राप्तवकर्मणा कश्चिन् कश्चिन् नवच
नवचपादे वा मासवानां जन्मादिकां भवति मन्त्रमपि आख्यातवान् ।

No. 36. कर्मविपाकः । Karmavipākah. Substance, country-made
white paper, 7 × 3½ inches. Folia, 24 (of which foll. 1-4 are wanting)
Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not
old, but slightly worm-eaten. Verse Generally correct. Incomplete.

Another copy of the work noticed in No. 32. It is incomplete,
having neither beginning nor end.

विवरणपूर्वम् ।

No. 37. कर्मविपाकः । Karmavipākah Substance, country-made
white paper, 12 × 3½ inches Folia, 144. Lines, 9-13 in a page. Date,
? Appearance, very old, worn out, worm-eaten, writing effaced
in parts, and written by different hands. Prose. Generally correct.
Incomplete.

This work is a compilation from several original works such as
the Institutes of Yājñavalkya, Baudhāyana, Śukra, Śālihotra,
Garga, Gautama, and Śāṭātapa, treating of the fruits of karmas,
by the eldest son of Kāṇva Deva, son of Padmanābha, an in-
habitant of Clutrakūta, under the orders of the king, Durgā
Sīṃha.

Beginning. ॥ ॐ भवो विनायकाय ॥ यं ब्रह्मवेदान्तविदोवर्तन्ति परं प्रधानं पुरुषं
तन्मात्रम् ॥ विश्वोदयेः कारकमीश्वरं वा सत्यै भवो विप्रविमलाय (विना-
यकाय?) ॥ १ ॥ ब्रह्मे विद्यमानं विनायकद्वयं वाग्देवतामेव तां यस्याः
पुण्यपदप्रसाददक्षिणाशेषोच जाह्नोदयेः ॥ अथान्वयस्यदृष्टांश्चित्तद्वयापा-

शोषोषीवीहटानिर्मित्ताननवर्षेवाक्यनिकरैर्विद्वत्सु संदीयति । १ ।
 नभादिदेवं जगतामधोऽं चतुर्मुखं ध्यानजुषं प्रपद्ये ॥ चराचरं यत्सार-
 सादभूत् विद्यास्तदाष्टदश यन्मुखेभ्यः ॥ २ ॥ विश्ववार्तारमोऽं दलित-
 दनुसुतं भक्तिदं भक्तिभाजां विष्णुपूर्णं विश्वं विबुधजनधनप्रीतिदं योगि-
 गम्यं ॥ विष्णुं कालप्रसिद्धं करकलितमदाशं चक्राब्जचापं पापं विघ्न-
 वधनं भवजभयहरं ब्रह्मभूतं प्रपद्ये ॥ ३ ॥ देवं सुधाकरकुलाकलितो-
 नमोऽं अक्षं विश्वस्यरमादिमुनाहतां ॥ कौपप्रसादमिनिर्भित्तमुध-
 रीर्यं भंश्च सुरभिगणसिन्धुनं हृद्यं ॥ ४ ॥ हृत् यद्वयव तज्जगतीला
 चारं चि शान्तः ॥ पंचकर्तृर्योद्यतिः प्रोचये परमार्यतः ॥ ५ ॥ राजा
 तत्र सुरेश्वरेण चि समः श्रीदुर्गेशिंहो मन्वानर्धमेन तु यस्त पद्मचिरी
 धन्याविका राजवे । यस्तपस्विचतुरां परां कलपयति श्रीकर्णकंठीरवः
 कलद्रुपयितुं समः चित्तितले श्रीनन्दपद्मे, (भद्रं?) बुधः ॥ ६ ॥ येनादौ
 जगदीश्वरेण जगतामय्यादयः स्थापिता वेदा येन सप्तकृताऽवनिभृता धर्म-
 द्रुहोनाशिताः । सोऽयं सम्रति दुर्गेशिंहपतिर्गोपावतीर्योद्गतस्तत्त्ववर्मिदे
 करोषि यद्वीर्यायेन निष्पाद्यते ॥ ७ ॥ तत्र वेदव्यास इव प्रपंचचतुर-
 ष्ठाच्छिष्यातां भाट्यशास्त्रीद्विपुत्राणपाठनिरतः स्थाचारवान् गृह्यधीः ॥
 विद्यातोभुवि विषकूट इति यो वै नागरज्जातिषु प्रश्रामर्वितवाचकेषु
 निपुणः श्रीपद्मनाभाभिधः ॥ ८ ॥ तस्यात्मनः कुरुदेवनामा व्यासप्रयासै-
 कमतिः सुपुत्रे मयाप्रयागादिविशालतीर्थान्यनेकगोत्रं विमलौचकार ॥
 १० ॥ यत्तज्जगच्छतपुच्छसंचयैरुद्धार विजयपूर्वपूजवान् उद्यमैकनिधिद-
 त्तास्तुष्टीर्जानमंडवमिहावभासते ॥ ११ ॥ शास्त्रेभ्यः सारमादाय केवल-
 पंचधारणं तस्यादक्षात्पुष्टुर्धुत् सूर्यः शास्त्रपारागाः ॥ १२ ॥ तद्यदा-
 तप्यमेव सिद्धपतिभर्तृदेवार्कं ॥ अमरामोदेवाग्रनु जतविधेष्टेपि
 मज्जता विधिर्भयः शीपि प्रतिनियतकर्म्मैककलदः । फलं कर्मायनं
 यदि किममरैः किंच विधिना अमरत्कर्म्मभ्यो विधिरपि न येभ्यः
 प्रभवति ॥ तस्य वज्रमनसः सुतोप्रजः शास्त्रसारलतसंप्रदक्षजः (?) ॥
 लोकशोककरकर्म्मशान्तं शास्त्रश्रमिदमावबंध सः ॥ १३ ॥

End.

(अष्टमं) ।

Colophon.

(अष्टमं) ।

विवरणम् । कर्म्मनिपाकोऽयं विषकूटवास्तवपद्मनाभाजगुरुदेवश्रेष्ठदाजेन राजश्री
 दुर्गेशिहायया अंशोत्तमयात्रक्यबोधायनादिलवप्राचीनधर्मशास्त्रेभ्यः संयोजितः । अष्ट-
 दाक्षोत्पुष्टकं श्रीरामसम्पूर्णं च विद्यते ।

No. 38. **आचारार्कः** | *Āchārārkaḥ*. Substance, country-made white paper, $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 115. Lines, 6-7 in a page. Character, *Nāgara*. Date, 1743 (Saka or Samvat ?) * Appearance, old, worm-eaten, and written by different hands. The first and second folia appear to have been lately substituted, but they are worm-eaten like the rest. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work on *Sadāchāra* or religious observances by *Divākara*, son of *Mahādeva*. As the word *Divākara* means *Arka*, the sun, the work is named after its author *Āchārārka*. It is a compilation from the ancient original works as also from the digests.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः जानकीमयनयुग्मगोचरं मानिनाप्रपन्नगोचरं नील-
मैत्रयणिरुद्धं सदा भावये मनस राघवं मुदा १ उद्धरेत्पदां मुचं
चन्द्रविंश (चपरांमुचचन्द्रविंशं) परावृत्तं निजपादिपक्षैः । गंगाधरं
भोमि भुजगराक्षप्रहृष्टभीमाचकितं मुकुन्दं १ महादेवतनूजम्भा भार-
द्वाजकुलोद्भवः दिवाकरोर्विग्रहा आचारार्कं तनोत्यधो १ तदादा-
मुपोद्धानप्रकरचमारभ्यते शरीतः अज्ञानतमसार्थानां भूमितानां कुह-
प्रिभिः धर्मशास्त्रप्रदीपोऽयं चाप्योसामोपदेशकः ॥ अनु आचारः प्रयतो
भर्गोऽयं देवकरोमहान् इह लोके पराकीर्तिं परम परमं सुखम् ॥

End. श्रीं यामं देवयाणां तथैव तस्या ज्ञेयनाशनं विप्रहर्षिं यमः प्राप्नु-
यानां कृत्यजातमपवर्गफलप्रदं ॥ नास्तिक्यादधवाहस्यान् प्राप्नुयौ न
करोति यः ॥ स याति नरकान् धीरान् कास्तयोनी प्रजायते ॥ नाभ्यो-
विमुक्तये यथा मुक्तायमविधिं सक्त तस्यान् कश्चापि कुर्वीत मुष्टये पर-
मेष्ठिन इति विष्णुर्बोधितः ॥ यो विप्रः क्षतमित्यस्तु स स्वर्गान् हतवान्
भक्तान् स ध्यातः सर्वमूर्तेषु मन्त्र वेदाभिरुक्त तप इति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीभरद्वाजमहादेवभट्टाख्यदिवाकररुद्धे आचारार्केंद्रमभागस्तम्भम् ॥
समाप्तिमभाषि दशा वाचारार्कैः ॥ यस्यादपंकजचरामपवित्रदेहा चित्ता-
कमेवरमिदं किञ्च पार्यदशाः जगत् मोतमधूः कमनीयस्त्वं तं आ-
मकीपतिवज्र मनसा स्मरामि ॥ १ ॥ यदाक्यादिभिर्नाक्यायंमपूर्वार्था-
भिधाहता ॥ नीलकण्ठी जयत्येव भीमापकमूरचरः ॥ १ ॥ श्रीवास-

* वर्षेद्विवेदाद्यदिमांशुर्बुधे See the colophon. It is difficult to say whether the year indicates the date of the compilation or of the copy.

कृष्णाक्षजस्तूनिमित्तं वर्षेऽग्निवेदाश्चर्चिर्माश्रमंयुते । अनाः प्रकुण्डः
 किल धर्मकार्यमाचारस्तथै किल संविलोक्य ॥ १ ॥ प्रभवे चाग्निने
 श्रुते षोडशमासां कुजे दिवा ॥ सोमेश्वरेण लिखितमाचाराकंश्च पुनरुक्तं
 वय्याः ॥ ८ ॥ इति श्रमंशी (जर्मिणी ?) मोजनविशेषवाक्यानि ।
 पितृ प्रत्याब्दिके प्राप्ते तपस्यं तु कथं भवेत् । अस्मिन्नेव प्रकर्तव्यं निश्चये
 पितृकर्मणि ॥ १ ॥ आरं कृत्वा तु विधिवद्देवदेवादिकं ततः । प्रसूयशं
 ततः कुण्यां तपस्यं तु मित्रैर्विना ॥ १ ॥ कुन्दकरे । इति आचाराकः
 समाप्तः ॥ श्रीरक्तु ॥ ॥ शुभं भवतु ॥

विवरणम् । आचाराकौनाम प्राचीननिबन्धः सुप्रसिद्धः । अस्मद्देशीयविद्वज्जनेष्वेतद्दि-
 श्वापनं किल पुनरुक्तमिवाभासीति न तदनुष्ठितमस्माभिः ।

No. 3 आचारादशः । *Achārādarśah*. Substance, country-made
 white paper, 14×4½ inches. Folia, 73. Lines, 5-9 in a page. Cha-
 racter, Nāgara. Date, Śāka 1847. Appearance, old and worm-eaten.
 Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the religious customs, prevailing among
 the followers of the Vājasaneyi school of the Yajurveda, by Upā-
 dhyāya Sridatta. This work is famous, highly respected, and
 frequently quoted by Raghunandana, the latest compiler of
 the *Dharma Śāstras*.

Beginning. श्रीमशेशाय नमः । दीक्षितो रचयन्नेषु विदुषामंददायिषु । चरित्ति
 सुतावक्त्रसोमपीतो पुनातु च । अक्षीराक्षीयितोषर्ष इह राजमनेयिमां
 निबध्यते निबदी यो धर्मशास्त्रनिर्वधिभिः । तव मनुः । प्राक्षे सुहृत्ते
 उक्त्याय धर्मार्थो आनुचितयेन् । कायज्ञेशांश्च तन्मूलान् वेदतत्त्वायमेव च ।
 प्राक्षोमुक्तः संध्यापूर्वदंददयात्माकः । तन्मूलान् धर्मार्थैरेतुक्रिया-
 निमित्तकान् । वेदतत्त्वायैमिति तन्मपदमपन्यायप्रतीतार्थवारणार्थं ।
 वेदतत्त्वार्थो प्राक्षेत्येके ।

End. विष्णुपुराणे नास्मानां तु श्रियं मन्वेद्वातुरां न रजसलां नानिष्टां न
 प्रकुपितां नाग्रस्तां न शुभिर्षी । ना दक्षिणां नान्यकामां नाकामां
 नान्ययोषितं । शुतृचामासनिभुक्तां च स्वयं चैभिर्मुचैर्धुनः । नान्ययोना
 मयोनी वा नापमुक्तोपस्रया । देवद्विजमुक्त्वांश्च यवायो नायमी-

भवेत् । चेत्यतुरसीरेषु नैव भिन्न चतुष्पदे । नैव श्रमणोपवने मल्लि-
 क्षेषु मदीपते । प्रोक्तपर्वेषु शेषेषु नैव भूषास्त संध्योः । मच्छेदावार्थं
 मतिमान् न मूवीचारपीडितः । प्रोक्तपर्वेषु । चतुर्दश्यामी चैव अमा-
 वस्याय पूर्णिमा पर्व्यांष्टेतानि राजेन्द्र रविचक्रान्तिरेव च । इति द्यो-
 कोक्तेषु । वामनपुराणे । तुषे च योषां न समाचरेत् । तथा पूर्णांष्ट
 योषा परिवर्जनीया । तथा योषिव्याघातनिकोत्तराष्ट । अथ याज्ञ-
 वल्क्यः । सर्वां मृतां च वर्जयेत् । वसिष्ठः । मलिनवाससाऽथ न
 संवसेत् । न राजसूयया । नाथोग्रया । संवासीऽथ मैथुनं । अथोग्रया
 अश्रावयोवना । विष्णुः । न आर्षं दत्त्वा न शुक्रं (भुक्ता ?) नार्भकितः
 आदे न त्रयी न दीक्षितो न देवतायतनग्रामानग्र्यालयेषु न दृष्ट-
 कृते न दिवा न संध्योः । न मलिनार्द्रा न अभ्युक्तं नाभ्युक्तं । न रो-
 गार्त्ता न रोगार्त्ताः । न दीनार्त्ता नाधिकाङ्गी तदैव च । वयोधिकां
 नोपेयाद्भिर्भेषैः नानिदौर्धमायुर्जिजीविषुः । वसिष्ठः । अपि च काठके
 प्रवचने विज्ञायते । अथर्वो वा विजनिष्मन्ताः इतिभिः सप्त श्रयानां
 इति क्षीयामिन्द्रकोटरः । ससूतवचनभोगी मीमांसायायनिर्गन्तः ।
 श्रीदत्तेन वामनेन आचारे दर्पणः कृतः । दुर्बलमपि कृतं मे मन्वा-
 दिवचनाम्निनं । अथि (पि ?) चर्चोदकं तीर्थसंज्ञिनामुक्तं द्युचि । ॥

Colophon

इत्युपाध्यायश्रीदत्तकृत आचारारदर्शः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् ॥
 १८०० शके सतवह १९ ।

विवरणम् । आचारारदर्शो नाम शुक्लयजुर्ब्रह्मसंहितासंज्ञितश्रीदत्तकृतकवच-
 क्षापानुष्ठानोपदेशक उपध्यायश्रीदत्तकृतः सुप्रसिद्ध एवाऽयं समुदाहृतस्य वङ्गशः आर्त्ता-
 श्रीरघुनन्दनेन अक्षीयनिबन्धे ।

No 40. आचारारदर्शः । *Achārādarśah. Substance, Kāśmīri paper, 14×4½ inches Folia, 81. Lines, 13-14 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 18002 (1802 ?) Appearance, very old, slightly worm-eaten Prose and verse. Not correct. Complete.*

Another copy of the work noticed last.

Colophon.

इति श्रीरघुनिष्ठे देविहज्जोदित (?) महामहोपाध्याय श्रीदत्तविरचित
 आचारारदर्शः समाप्तः ॥ शुभमस्तु (शुभमस्तु ?) ॥ संवत् (संवत् ?)
 १८०० (१८०१ ?) श्रीनारदीयशकायसः (?) श्रीरामा श्रीराम श्रीराम
 श्रीरामा श्रीरामा ॥

विवरणपूर्वम् ।

No. 41. आचारमयूखः । Achāra Mayūkha. Substance, Kāsmiri paper, 13×7 inches. Folia, 74. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

Another work treating of the sacred customs of the Hindus, compiled by Nilakantha Bhaṭṭa, son of Śaṅkara Bhaṭṭa, a specialist in Mīmāṃsā Philosophy, at the request of Mahārājādhirāja Bhagavanta Deva, a king reigning at Bheraha situate at the confluence of the Charmanvati and the Jamunā in the Madhyadeśa. Nilakantha is a renowned compiler of a series of Dharma Sastras under the name of Bhagavanta Bhāskara, and, like Raghunandana in Bengal, is the chief authority in the Deccan. Each work belonging to the series is called Mayūkha. Nearly all the Mayūkhās have been published at Bombay, the work under notice being the second of the series.

Beginning. श्रीमद्योगेन मनः पादौ दिवाकरस्याचमनचंदे शुद्धमुक्तः । यत्पदाक्ष-
भितं यत् पद्मारीहति संव्रति १ इति (युति ?) श्रुतीर्षेण्य पुराणानां
तत्तन्निबंधादपि सन्निधानं चिरंतनाचारचर्यं च ब्रह्मण्यया (त्यया ?)
क्रिकं संव्रति नीलकण्ठः १ अनुलभसि व्यवसायिनाहमं पद्विचयस्य कैर-
पि नानौपधैलक्ष्मिकापचक्षौ भिषग्वरादुक्तमुपैः समं मनं(?) १ प्रतारकै-
राहतमव किंचिन्मया ॥ निर्मूलतया तदुज्ज्वलं । जगोक्तिनातो नदि-
तेन काचित् सपुण्यदीनाय चित्तिर्न दीपये ॥

End. अथ दुःस्वप्नप्रगतिमाह । शौनकः । स्वभादीनि चान्यानि इ (यु?)
मुक्तानि बहूनि च । स्वप्नोक्तानि वै तेषां काष्ठराश्याधिदेवता ।
पूजाविधानं पूर्वोक्तं कुर्यादवापि यमतः । पूर्वोक्तमिति राविच्छन्नक-
ल्पवदित्यर्थः । राविच्छन्नकल्पस्य संशयोत्पत्तमात्रं लिखितः शोभं कुर्यात्
प्रयत्नेन रावतिव दिव्योत्तमः । उत्तेनैव विधानेन पापं सृष्टं ऊनेत्
(?) । उत्तेन च विधानेन अष्टद्व्योक्तविधानेनेत्यर्थः ॥ प्रत्युचं पापं
ऊना रावीनाद्यादिति(?) क्रमात् । अष्टोत्तरसं ऊना सृष्टेनानेन
विनष्टा(?) । स्वप्नाधिपतिर्भवेत् ऊनेदष्टोत्तरं व्रतं । स्वप्नाधिपतिर्भवेत्

काशरावेनाममंवेथेत्यर्थः । ततः स्विष्टकृतं कृत्वा श्रीमश्वं ममापदेत् ।
 पूर्वोक्तमभिवेकं यत् तद्देवमधीयते (विधीयते ?) । पूर्वोक्तं पश्यश्रोतं च
 गुरवे दक्षिणां दद्यादक्षरमेवमश्वनि । यद्यस्तु दक्षिणाभावो यशो
 श्रीमकर्षेति । हिरण्यं दक्षिणां दद्यात् तदानीमेव वा बुधः । वस-
 कुम्भानिचकलं (कुम्भादिचकलं ?) तदोमे प्रतिपादयेत् । ब्राह्मणान्
 भोजयेद्भक्ष्या ह्यश्वीकान् वेदपारमान् । भक्ष्यं पायसाद्यैश्च रत्नानि
 विविधानि च । अनेन विधिना यस्तु शान्तिं कुर्वीत शक्तिता । तस्य
 वर्षंशतायुषं भवत्येव च संशयः । चर्मोपनी तरणिजा शुभसंगमस्य
 साविध्यभाजि हतशालिनि मध्यदेशे । ध्याताभेरक्षमगरी भुवि तत्र
 राजा राजीवलोचन रतो भगवंतदेवः ॥ ६ ॥

Colophon.

इति श्रीमश्वंशवतंसमहाराजाधिराजश्रीभगवंतदेवो—श्रीजितेन-
 श्रीमीमांसकमकरभट्टाक्षजभट्टनीलकण्ठहरे भगवंतभास्करे द्वाचारत-
 पूषो (चे ?) द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः । शुभमस्तु । श्रीसमाप्तोऽयं
 द्वितीयमयूषः ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणम् । मध्यदेशाधिष्ठितयमुनाचर्मोपनीभट्टमसन्निहितभेरक्षमगरीक्षरमहाराजाधि-
 राजश्रीभगवंतदेवानुज्ञातेन श्रीमांसादमंननिपुणश्रीमहर्षभट्टाक्षजश्रीनीलकण्ठभट्टेन सङ्कलित
 भगवन्तभास्कराष्टाधर्मनिबन्धात्मकता मयूखमात्रा प्रविष्टाः केचिदधर्मनिबन्धाः दक्षिणत्येषु,
 येषु कृतितत्त्ववत्, समादियन्ते । द्वाचारमयूषोऽयमेव द्वितीयः । प्रायः सर्वे मयूखनिबन्धा
 श्रीमर्नगरे मुद्रिता लभ्यन्ते ।

No. 42. आश्रिकम् । *Ashnikam*. Substance, country-made white
 paper, 9×4 inches : Folia, 49. Lines, 8-9 in a page. Character,
 Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and worm-eaten.
 Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the daily duties of a Hindu, compiled
 from the *Prayoga Pārijāta* by Āpadeva.

Beginning

श्रीमद्रोषालाय नमः आश्रिकं प्रयोगपारिजातात् आपदेवेन हतं ॥
 तत्र प्रबोधप्रकरणम् ॥ रात्रेः पश्चिमे यामे सूर्योदयात् प्रागुपान्ते मुख-
 र्भेदे बाह्ये मुखे चक्षुर्ध्यापचम्य (उत्थायाचम्य ?) समाधीनः (समा-
 धीनः ?) मुखविष्णुमासापिहृन् नमस्कृत्य चक्षुर्ध्यां मच्चन्यं कायकोमं
 चर्मोपविरोधिनं कामं ईश्वरं च मनसा विचिंत्य विमेषतस्तु दत्तदापित-

सत्यभाषणेषु किमप्य ममास्तमिति विचार्य मरणाधिगोहजं मरद्भयं
प्राप्नोमिति प्राप्नुतीति वा चन्विष्य किंनु ज्ञत्वा किंनु मे ध्यात् नम
मध्यदिनमिति च विचार्य जप्यानि जपेत् ।

End. (चण्डितम्) ।

Colophon. (चण्डितम्) ।

विवरणम् । आपदेवस्तवाङ्गिककृत्यविवरणं पुस्तकमिदम्, प्रयोगपरिजानाभिन्नविद्ययात्
संस्तुयते ।

No. 43. आह्निकप्रयोगः । Ahnika-prayogaḥ. Substance, country-
made white paper, 6×2½ inches. Folia, 16. Lines, 8-16 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and
torn. Prose. Generally correct. Complete.

A work on the same subject as that noticed above. Anony-
mous.

Beginning. श्रीमच्छेनाय नमः । आह्निकं । नव प्रभात ज्ञाय मातृगुर्विद्वद्भान्
ममया नत्वा नदः कर्मसं विचार्य । मन्त्राभिरुक्तिपुरातकारि भानुः
जगती भूमिपुत्री भुवः । भुवः शुभः सद्यमानुजय कुर्वेत् पुनर्वसु-
प्रभातं ॥ १ ॥ भद्रवर्गिणः ऋतुरंगिरास मनुः पुलस्त्यः पुलस्त्य मोतमः ।
रेवोमरीषिचवमय दयः कुर्वेत् नमः ॥ १ ॥ समतुलनाय नमः
मनाननीभातु (मु?) रपिहो च । सप्त नराः सप्त रमतस्तानि कुर्वेत्
नमः ॥ १ ॥ मन्त्राद्याः सप्त कुलाचलाय सप्तपयो ह्योपवनानि सप्त भुरादि-
ह्या भुवनानि सप्त कुर्वेत् नमः ॥ १ ॥

End. अष्टमाव्यनिविहदिने धर्मोदया प्रहतः क्षीपवितः उपगत्य ध्यान-
वर्त्तनं भवेत् कुर्व्यात् । नतः प्रबोधकाक्षर्य्यानां पुनः पूर्वग्यायां यथा-
सुखं जपेत् । इदं प्रातोऽद्यादि (प्रातःकालादि) नदनात् नमः
प्रतिदिनं कुर्व्यात् । ॥ शुभमस्तु ॥

Colophon. इदं आह्निकपुस्तकं विद्वन्नाथ श्रीकोलकराय । राम । मधोः दावच-
माध्या या शुद्धिकाश्वरुणो । वा राविद्यापिनो पाप्मा नमः शुद्धा-
कदाचनेमि वचनात् दावचपेवशुद्धवगुदयोः राविद्यापिनः ।

विवरणम् । आह्निककृत्यविवरणं पुस्तकम् ।

Note. The last page of the codex contains some verses from the Skandapurāṇa under the name of Mahāganapati-stotra, having no connection with the text. They are as follow :—

श्रीगणेशाय नमः । प्रथमं चि (मि?) रमा देवं गौरीपुत्रं विनायकं ।
भक्तानां वरदं नित्यं प्रथमोक्तिं गच्छेत्परं ॥ १ ॥ प्रथमं वक्रतुण्डं च एकदंष्ट्रं
द्वितीयं । तृतीयं लक्ष्मिं गच्छं चतुर्थं गजकर्णिकं । संशोदरं पञ्चमं च
षष्ठं विकटमेव च । सप्तमं विघ्नराजं दंष्ट्रं धूम्रवर्णं तथाष्टमं । नवमं भास्व-
रं दशमं विनायकं । एकादशं गणपतिं द्वादशं वरदाननं । द्वाद-
शैतानि नामानि विबुध्य चः पठेद्भरः । न च विघ्नभयं तस्य दृष्ट्वा सात्
सिद्धयो भवेन् । विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनं । पुत्रार्थी
लभते पुत्रान् मोक्षार्थी लभते गतिम् ॥ इति श्रीस्कंदपुराणे महागण-
पतिस्तोत्रं सम्पूर्णं ॥ श्री । ५५ ॥ भ । म । सु । श्री । गये । भा ।
यन । नः ।

No. 44. आह्निकाचारतत्त्वम् । Ahnikāchāratattwam. Substance, country-made red and yellow paper, 12×3 inches. Folia, 147. Lines, 6-7 in a page Character, Bengali Date ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the daily duties of a Hindu as prescribed in the Śāstras from his rising in the morning till he goes to bed again at night, by Raghunandana, son of Harihara Bhaṭṭāchārya. At present, Raghunandana is the chief authority in Bengal, and is known throughout the country under the epithet of Smārta. He was a contemporary of Chaitanya. He has compiled a series of Dharma Sastras under the name of Smṛititattwa, complete in 28 vols. The work under notice belongs to the series. It has been published in the Bengali character at Calcutta by Mahāmahopādhyāya Madhusūdana Smṛitiratna with notes.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय । प्रथमं सविदानन्दं भक्तिमुक्तिप्रदायकम् । आह्नि-
काचारतत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः । अथ प्रातःकृत्यं । तत्र द्वाः प्रात-
ःकृत्यकर्माणि यदुदितेन दिने दिने तत्पथे संभवन्त्यसि द्विजानामुप-
कारकम् ।

धर्माग्रं ॥ व्यापाराम् सकलान् त्यक्त्वा भज विष्णुपदाम्बुजं । निकटा एव
 दधते एतान्ननगरद्वयाः ॥ शुभमस्तु संवत् १८७१ ॥ मीमी चमरन
 सदी ११ ॥ नारायणीचरके ॥ श्रीलक्ष्मणाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणभूतपूर्वम् ।

No. 48. कलियुगधर्मसारः । Kali-yugadharma-sārah. Substance,
 foolscap paper, 18×4 inches. Folia, 114. Lines, 7 in a page. Cha-
 racter, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse.
 Generally correct. Complete.

A work treating of the most effective religious observances
 in the Kali-yuga, such as the worship of the gods, Vishnu and
 Śiva, bathing in the river Ganges, visiting the sacred place
 Benares, and gifts; by Viśveśvara Sarasvatī. The work is com-
 plete in two parts. The first part contains the rules for the
 worship of Vishnu, while the second treats of the worship of
 Śiva, and the effects of bathing in the river Ganges, of visiting
 the sacred place Benares, and of gifts. The codex under notice
 contains the two parts, but with separate page marks. The first
 part has 83 folia, and the second 81.

Beginning of the first part. श्रीगणेशाय नमः ॥ • ॥ ॐ नमः सधुमधनाय ॥
 • ॥ विघ्नेश्वरं नमस्कृत्य सर्वमौघप्रदाः शुभतः । चंगदधते कलैर्द्विर्भाः
 चर्मपापविनाशकाः ॥ १ ॥ श्रीविष्णुपुराणचरित्रपुराणयोः ॥ धर्मोत्कर्ष
 मनीषाया प्रज्ञोति प्रवपः कलौ । स्वप्नाभ्यासेन धर्मज्ञाः तेन तुष्टो-
 ऽस्त्यहं कलौ ॥ धर्म्ये कलौ भवेद्विप्रा अपपञ्चेर्मेष्टाफलम् । स्वत्यंतदुष्टस्य
 कलैर्वैरमेको सदान् गुणः । प्रज्ञाद्विपुराणे ॥ चेतायामादिको (धां वार्धिको?)
 धर्मोद्भापरे साधिकः स्मृतः । यथाभक्ति पर प्राप्नोतद्भजा प्रामुखाः कलौ ॥
 विष्णुपुराणचरित्रपुराणयोः । यत्कृते दमधिर्वर्षेः चेतायां ज्ञापनेन तत् ॥
 द्वापरे तप्तु साधेन चरित्राण्ये तत्कलौ ॥ तपयो ब्रह्मचर्येण जपादेव
 फलं दिव्याः प्राप्नोति प्रवपस्ते (के?) न कलिः साध्विति भावितं ॥
 तपान्तेनैव यत्नेन पुण्यसंधमनुत्तम । करोति यः एतद्युगे क्रियते तपसा
 दि सः ॥ स्नाने कामीचर्ये ॥ कलौ विघ्नेश्वरीदेवः कलौ वाराणसी
 उती ॥ कलौ भागीरथी गंगा कलौ दानं विमिष्यते ॥

End of the first part. धीरे कलिपुत्रे प्राप्ते हरिदेव परा गतिः । हरिप्रत्य-
 मानेव सर्वपापं प्रक्षयति । नारायणपरं नाम ये स्मरन्ति कलौ पुनः ।
 न तेषां पापबन्धोऽस्ति युनिद्यापि च कर्मणां । धीरे कलिपुत्रे प्राप्ते
 सर्वधर्मवर्द्धिते । वासुदेवपरा मर्त्याः क्षतायां नाव संशयः । अहो
 हरिपरा ये तु कलौ सर्वभयंकराः । ते सभाष्याः गच्छात्मानः ते संगति-
 रनारपि (अपि?) । हरिनामपरा ये च हरिकीर्तनतत्पराः । हरि-
 पूजापरा ये च ते क्षतायां न संशयः । अहोभाग्यमहोभाग्यं हरि-
 पूजापरात्मनां । विद्वदैरपि पूज्यंते किमन्यैर्जगतामपि । ईश्वराज्ञा-
 मनुप्राप्य तस्य शानुपहादयं । विद्येश्वरपरस्मदा यतिना संपदः क्षताः ।
 पुराव्यतिवाक्यानामितिहासस्य चादरात् । मर्यादां हि विद्वत्पै-
 र्वत्पायायेन वै कलौ ॥ ० ॥

Colophon.

इति परमहंसपरिब्राजकविद्येश्वर परम्पती संस्कृती (ते ?) कलिधर्म-
 सारसंग्रहे विष्णोराराधन(?)लघवः प्रथमोधर्मः ॥ ० ॥ श्री ॥ ० ॥
 ॥ ० ॥ श्री ॥ ० ॥ श्रीहरिः ॥ ० ॥ श्री ॥ श्री ॥ ० ॥ राम ॥ ० ॥ छण्ड ॥
 ० ॥ गोविन्द ॥ ० ॥ गोमास ॥ ० ॥ वैशाख ॥ ० ॥ माघव ॥ ० ॥ दीन-
 पास ॥

Beginning of the second part. ॥ श्रीपेशाय नमः ॥ ० ॥ अथ महादेवमहा-
 राधनं कलौ प्रकृतमिति तत्पञ्चानि कानिचित् प्रदर्शयते । नामा-
 पुराचवाक्यैः । तत्र लिङ्गपुराणे कलौ अहोमहादेवः शंकरजील्लो-
 चितः । प्रकान्ते प्रतिष्ठायै धर्मस्य विहतादितिः ॥ ये तं विप्राय श्रवन्ते
 येन कनापि शंकरः । कलिदोषं विनिर्विण्णं प्रयाति परमां गतिं ।
 हृदयारदीये । शिवशंकरवदेव जील्लसंविच्छोचन हनोरपि मे मित्रं
 मदि नाम्नायवे कलिः ॥

End of the second part. मार्कण्डेयपुराणे । कुटुंबं पीडयित्वापि ब्राह्मणाय महा-
 दाने । दानवो भिक्षवे यन्नमादधो भुजिमिच्छता । देवदः । दुष्टं भार
 ते क्वं जगत् तस्याश्रुमुदता । अनुषाङ्गब्राह्मणं च दुष्टं पुनर्गं मम ।
 स्तम्भैतद्गुह्यंशोऽयं शीघ्रं पापं च पश्ये च । दानानि ये प्रददन्ति क्षता-
 दौक्षे मरा भुवि । यावदर्थविभागीऽस्ति यावदेष्टः प्रवर्तते । नावत्
 व्याघोऽग्निदोषं च कर्मदं (कर्मदं हि?) कलौ पुनः । दुतिदुतिपुरा-
 चानिमितिहासस्य (पुराचानामितिहासस्य?) यजनः । वाच्यानां संपदः
 अहोमरा य (?) इतिविदये । विद्येश्वरपरस्मदा यतिना निर्मिती

शत्रुः (निर्मित शत्रुः ? । सर्वभोचार्थिनां पुमा (मा?) पापघ्नमभी-
यतां । उपायाम् बोधयत्येषः कलिकाभि विद्येयतः ॥ • ।

Colophon. इति परमहंसपरिव्रजकविशेखरचर्यनीभिः संगृहीते कलिधर्मसार-
संपदे दानमादायां समाप्तः (समाप्तं ?) ॥ • । श्रीयुक्तगवरनरमेष्ट-
स्ततपादशास्त्रास्य (याः) पुष्पक (कं ?) ॥ श्रीकुंडिराजस्तिविरचं ।

विवरणम् । ग्रन्थेऽस्मिन् कलियुगकर्तव्यानां धर्माणां सारसंपदः सरलरूपनामदीविशे-
खरेण कृतः । पुष्पकस्यास्य भागद्वयं वर्तते । तत्र प्रथमे भागे श्रीविष्णुपूजाविधानं, द्वितीये
॥ श्रीमहादेवपूजनं, वाराहश्रीमाहात्म्यं, मंगलादात्म्यं, दानमाहात्म्यं च विस्तरेणोक्तम् ।
अन्त्येन नामापुराणेभ्यः प्रमाणाणि प्रदर्शितानि ।

No 49. कालनिर्णयः । Kālanirnayah. Substance, country-made
paper, 9×4½ inches. Folia, 12. Lines, 3-9 in a page. Character,
Nāgara. Date, Samvat 1692. Appearance, old. Verse. Generally
correct Complete.

The work treats of the times and seasons suitable for the
performance of religious rites, and contains five lectures, the
first on time, the second on years, the third on Pratipat or the
first lunar day, the fourth on the rest of the Tithis or lunar days,
and the fifth on the Nakshatras. By Mādhavāchārya. The
codex has also a short gloss in the margin by Nārāyaṇa. The
text has been published by Mahāmahopādhyāya Chandrakānta
Tarkālakāra in the Bibliotheca Indica.

Beginning of the Text श्रीहृष्याय नमः । अष्टसमं निर्मातागिरामपि ब्रजबधूप
सुसमं सती (?) गलितसंज्ञकं दधतीमयामश्नुयि मभिरे (?) चरचं
चरेः ॥ १ ॥ शमीशस्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे । यं मला कृत-
कृत्याः शुद्धं भवामि गजाननं ॥ आष्टाय सारवाचाख्यो धर्मान् पारा-
सरीदितान् (पारासरीदितान्?) तदनुष्ठानकालस्य निर्ययं कर्तुमुद्यतः ॥
१ ॥ आष्टाद्वानामिह तनुभृतां जातवीतीशंसकं विद्यातीर्थं प्रकृतिवि-
मलं सद्दिवेकोदयानां । सर्वेषां तत्प्रथमसुखदं भारतीनीर्यमाङ्गद्व-
याभे विमलममघोनिर्भये शक्तिरस्ति ॥ १ ॥ अर्थोनुक्रम्यते स्त्रीकैरखिलो-
निधिनीयिताः । नावतैवानुतिष्ठामुनिःसंदेहप्रवर्तनं (?) ॥ १ ॥ ततो मीमांस-
विषयस्य समाधानाय तनुनः । विवरित्ये यथान्यायं शुक्तिश्रुतिवचो

बलान् ॥ ५ ॥ पंचप्रकरणान्धन तेषूपोद्धानवत्सरो । प्रतिपदिद्वितीयो
मद्यवादिदिति क्रमः ॥ ६ ॥

Beginning of the Gloss. श्रीलक्ष्माय नमः । कुरिरामेष्टरम्भायः कृन्नुनांरायः
लनी लतवान् माधवाचार्यः संयच्छलीकनिर्णयं । तत् चर्यानुक्रमणं ।
उपोद्धान् इति प्रथमे वादे साक्ष्यमतमादित्य कालगण्यवाच्यः कथिद-
योनामोति पुष्पचोदित्य वैशेषिकादिमतमादित्य तद्वत् साधितं ।
द्वितीये तस्य कालस्य ज्योतिःशास्त्रप्रतिद्वान् अनिर्णयममार्गस्य
कर्मामलाकारेण तत्प्रतिष्ठाभावानिर्णयत्वं दर्शितं ।

End of the Text. नित्ये नैमित्तिके जग्ये चोमे यज्ञक्रियास्तु च । उपार्कमणि चोत्-
सर्गे चरुमेधो न विद्यते ॥ ११० ॥ ईदमं नियमं न्यायै विचरोतुमिच्छो-
द्यमः । तमेव नियमं शास्त्रन्यायाभ्यां कर्तुमुद्यमः ॥ ११८ ॥

Colophon. इति माधवीयकालनिर्णयसंयच्छलीकाः ॥ ४ ॥ श्रीराम् ॥ ४ ॥
॥ ४ ॥ ॥ संवत् १९८९ वर्षे आश्विनवदि १० भीमे । विपाटीदीक्षित-
श्रीवर्देनन्देन पुस्तकं लिखायितं विभातिनं च यमजीवन मीपोद्यी ॥
शुभं भवतु । पचायि ॥ १ ॥ शुभं ॥

विवरणम् । माधवाचार्यलतकालनिर्णयस्य अर्थं नारायणभाट्टतटीकारमुद्रितं
पुस्तकेऽस्मिन् वर्तते । माधवाचार्यलतकालनिर्णयस्योऽयं कालमाधवनाम्ना भूयः प्रसिद्धो-
ऽस्ति । प्रकाशितचार्य महामहोपाध्यायश्रीचन्द्रकाकतर्कालङ्कारेण सलतटीकया च च-
र्यानिर्णयान्तिकमितिवाच्यतः ।

No 50. कालनिर्णयः । Kālanirnayaḥ. Substance, country-made
white paper, 18×4 inches. Folia, 99. Lines, 10-11 in a page Extent,
about 4200 śloka. Character, Nāgara. Date, Samvat 1806. Ap-
pearance, old, slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Com-
plete.

A copy of the same work.

Colophon. इति माधवीयकालनिर्णये चरुनिर्णयः इति दीक्षनाथश्रीयकालनिर्णयः
समाप्तः संवत् १८९९ सालशुभमासे शुक्लपक्षे ११+१८ः अयने विहरे
श्वेन चरुमेधं चरुसूर्ययोः चरुश्रीवर्दिनः शास्त्रा चरुपायैः प्रमुच्यत इति
उपो हु ओपवसेत् तदाह १ चरुमेधं चरुपा ८१०० न० १ ।

विवरणम् ।

No 51. कालनिर्णयदीपिका (सटीका) । Kālanirnaya Dīpikā (Satikā)
Substance, country-made paper, 10 x 4½ inches. Folia, 34. Lines, 4-17
in a page Character, Nāgara Dato P Appearance, old, slightly
worm-eaten. Prose. Generally correct. Incomplete.

A commentary on the Kālanirnaya of Mādhavāchārya by
Rāmachandra, entitled Kāladīpikā, with an elaborate explanatory
gloss in the margin under the name of Kālanirnaya Dīpikā Vira-
raṇam by his own son Nṛsiṃhāchārya.

Beginning of the Gloss. : योगवपनये नमः : श्रीवैद्यभाष्यभाष्यां नमः : श्रीगणेश
नमः : श्रीकृष्णाय नमः : श्रीविष्णवे नमः : प्रथितप्रभावं भाषार्थ-
मानसुषोदरराजस्यै । श्रीरामचन्द्रमेकमेकशालापारीयकोविदपुत्रीष
महं नमामि । १ । येन व्याकरचार्यवैकतरणिः सा प्रक्रियाकोमुदी वेदा-
नानुयता च वैकृतनद्यादिदांतदीपिका । कालमानविधौ विषय
विबुधानदिप्रबंधयं द्रष्टव्याचार्यस्तुतः स नः सुखयतु श्रीरामचंद्रोमुदः ।
१ । श्रीरामचंद्रकृतिना निधिकाशनामा + + + जीने मेतमधुनावसुषा-
सुषायाः ॥ श्रीकालनिर्णयलक्ष्मिस्तुष्टाभिवारमापीय कथं पुटकैः कल-
पंतु कालं । १ । तत्सुखनुना समनिर्ययदीपिकाया गंभीर्यगर्भपदमय
मुखावितायाः । निर्णीयते विवरणम् कथमः प्रकीर्णैराचलसूत्रमवलोक्य
विलोचनीयं । ॥ न्यायास्तत्तासादमसंप्रदाय वे मकसूत्रैर्वर्यंतु स्तुतिं ।
मन्त्रापरिचितमिहालि सम्यक् मिहैरनुष्ठेयमिति प्रतीमः । ५ । तत्र
भावत्कालनिर्णयदीपिकी विकीर्णं व्याख्यास्तत्समाप्तिप्रत्ययगतमाया
शिक्षाचारपरिपाशनाथी विशिष्टदेवनागमस्कारलक्ष्यं संग्रहमाचरंती-
विषयप्रयोजनादिदर्शयंतः प्रतिजानते । प्रतिजानते कालचक्रप्रवेता-
मिति ।

Beginning of the Text. : श्री : कालचक्रप्रयोगारं नमः श्रीविष्णवे नमः । अर्थ-
ज्ञानार्थमानकः कालनिर्णयदीपिकाम् । यद्यप्यर्थवशात् प्राप्तं स्वहतायै
कचिन् कचिन् । प्रपञ्चते स्वहतेन मूलपंथानुसारतः । १ ।

End . (सप्तमम्) ।

Colophon. (सप्तमम्) ।

विवरणम् : कालनिर्णयस्य रामचन्द्रकृता दीपिकाया टीका, अर्थव्याख्यान-
रहितविहिता असम्पूर्णा ।

No. 52. कालनिर्णयदीपिकाविवरणम् । Kālanirṇaya Dīpikāviraṇam. Substance, country-made coloured paper, 11x3½ inches. Folia, 153. Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date ? Appearance, very old, worn out, slightly worm-eaten, and the pages bound together like a book. Prose. Correct. Incomplete.

A gloss on the Kālanirṇaya Dīpikā by Nṛsiṃhācārya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीविद्वत् युतिमिरः प्रतिप्रभावं भावार्थमानसम-
रोदरराजसंघं । श्रीरामचन्द्रमुदसेकमनेकशास्त्रपारौषकीविदधुरीषमहं
नमामि । १ । येन व्याकरणाद्यैकतराभिः सा प्रक्रियाकौमुदी वेदांता-
मुपमा च वैष्णवमहासिद्धांतदीपिका । कालज्ञानविधौ यथापि विदु-
षां हि प्रसंगपरं ह्यप्याचार्यैस्तुतः स नः सुखस्तु श्रीरामचंद्रोत्तुः ॥ १ ॥
&c., see No. 46.

End. (उपश्रितम्) ।

Colophon. (उपश्रितम्) ।

विवरणम् । अविंशाचार्यैस्तुतं कालदीपिकाविवरणम् ।

No. 53 कालनिर्णयदीपिकाविवरणम् । Kālanirṇaya Dīpikā Viraṇam. Substance, country-made paper, 10x4 inches. Folia, 133 Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saka 1451,* Samvat 1727. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in most parts. Prose. Correct. Complete.

A complete copy of the work noticed last.

End. दुर्लभपुस्तकमिदं ध्यातुं ध्यातुं भजिष्यामि । सुखदयाकारि + + माय्यैः
कालनिर्णयदीपिकेति । दुर्लभः अतिमत्तमपि दुःखेन ज्ञातुमशक्यः
पुनः कालनिर्णयः । ततोऽप्येन प्रतिपद्यं निरूप्य गोपितोऽर्थः ।
दुर्लभपुस्तकमिदं ध्यातुं ध्यातुं भजिष्यामि । दुर्लभमेव मिदं पुस्तकं
प्रकाशयामि यत्नम् । तथा च यतः समुदायः ज्ञानविषयप्रकरण-
म् । तथा भजिष्यामि यदि का दुर्लभमिदं ध्यातुं ध्यातुं भजिष्यामि ।
रसभूता यतः सुखदयाकारिदुःखसंयुक्ता कालनिर्णयदीपिकारामाय्यैः
रामचंद्राचार्यैः अकारि यस्यादिवेत्यर्थः । अंतर्निष्ठा दीपिकेति पदे-

* माके भगवद्भक्तिसिद्धयर्थे । The Saka date does not agree with the corresponding Samvat year. Perhaps the former indicates the date of the work.

मेतत् सूचितं । दीपिकावद्यं ग्रन्थोपि सर्वजनयवधारसिद्धौ सर्वदेश-
प्रख्यात आकल्पं कल्पयामिति ॥ इति विवरणमेतदीपिकाया मया यत्न-
मनुसृतवाक्यं न्यायविन्यासमभै । स्वामिचन्द्रश्चेतद्गितानेवभावं सुम-
नजनमनघदीक्ष्य वैलक्ष्यमेतु ॥ १ ॥ स्वामिनामा रघुपतिरकरोन्मवशा-
स्त्रेभिषेकं यस्याचार्याभिधां च स्वयमदित ततोऽज्ञानमर्थागमार्थः । यद्य-
त्रो पांथराधाममहदयमयं वक्ष्यमानां चयं सोमंताचार्यः, कुलेशः । मय-
तु दुरितं मे विमुक्तार्थंस्तुः ॥ तत्सुतुः श्रीशेवार्चनविबुधगणानंदिये
न्यायकुतं भावं सारं सुनीनामहत स्यसमे वादिहर्न्द विजित्य । गोपाला-
चार्य + + च्छा सुतततिरभवचक्ष्य चोऽज्ञाप्रुमिंदाचार्योन्नात् बन्धवर्षि
प्रभवति सततत् (त?) यद्य गोवं पविर्वं । तत्पुत्रः पात्रभूतौ निगमन-
मुष्ठाद्यादगमां गिरां यो आकर्ता सूत्रहतिं सन्निधौ रामनामः ।
यस्याभूता सुतो हो द्विजकुलनिष्ठौ श्रीचमिंदार्यं रागाचार्यांशौ
धेन + + + + जननसुखतं लण्य आचार्यं वयं ॥ ॥ तत् पुत्रानां
प्रसं यत्सुतमयमभवत् धातुभक्तिप्रसक्तो गोपालाचार्यं दीक्षाचयितकलि-
मकोनैकविद्यानिदम्भः । प्रख्याताः सर्वविद्वत्पदवि ब्रह्मविधा यद्य ते च
प्रवधा, सोमवर्षि प्रसन्नोभम मनचि धदा वर्तन्ता रामचंद्रा ॥ ॥
तज्ज्येष्ठभाद्रपुत्र, परिकलितकलः श्रीगुरो रामचंद्रात् कायानां येन
कीका व्यरचि सक्तवर्षाभिनिधिर्जानमिंधुः ॥ श्रीलण्यार्थंशो मुदर-
यमवतान्तां क्षणी प्राप्य यस्या श्रीरामाचार्यंस्तुर्विवरणमकरोदीपिकाया
सहितः ॥

Colophon

इति श्रीमत्सर्वज्ञाक्षत्रसकलानामाचार्यैर्वर्यश्रीगोपालमुद्रपूज्यादिगिद्यश्री-
रामचंद्राचार्यसुतश्रीचमिंदार्यंस्तुर्विवरणं दीपिकाविवरणं समा-
प्तम् । ग्रंथं भवतु । शके शशाकानिष्ठविचरंमिने (?) विरोधि-
वर्षे श्रीनपचतौ च । सोमे नभस्यार्थेभिक्षमासिभिः (?) सदीपिकाया
विहति समाप्ता ॥ च १०१० वर्षे मानेऽल्लवदशम्या गुरो पुस्तकमिदं
मिथोर्वीधरस्तु चं सरामानाजरासेचरेच लिखायितम् ।

विवरणसूत्रपूर्वम् ।

No 54 कालमाधवटीका (लक्ष्मीदेवी) । Kālamādhavṭīkā (Lakṣmī-
devi). Substance, country-made white paper, 9×4 inches. Folio, 611.
Lines, 8 in a page. Extent, 11460 ślokaś. Date, ? Appearance,
not old, but worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Com-
plete.

A commentary on the *Kālamādhava* by *Lakshmīdevī*, wife of *Vaidyanātha Paṇḍa*. The commentary is also known under the name of the authoress.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमाधवं मुहं बला सखीलंको गिरुप्रसूः । चारभे
सुरक्षापत्यनयेरापत्यल्लयः ॥ १ ॥ मन्त्रादेवः सुनरुम्य वेदभूमिर्ज-
हानुवित् (हानुवित् ?) । श्रौतस्मान्नायंमिप्रुषो दीपितोराजपूजितः ॥ १ ॥
पक्षी यद्य चमाधवा माधुमा तस्य कन्धका । कासमाधवमहाध्यां तनुते
सर्वंयंविदे ॥ १ ॥ प्रारिषितपन्थनिर्विप्रपरिममाश्रयंमिष्टदेवता मत्यात्मकं
मंसलमाधवरं शिष्यमिषायै थाप्याहयोदुषामनुपंगतो संगच्छाय च निव-
प्रस्य पन्थस्य सौयमद्योगमाथ ससुद्राधमनेकार्यमर्भ(?) सकलस्य पन्थ-
माधारयं तावत्पथं छिन्नति वामीमाद्या इति वामीगोमुद्वेष्टा वेदो वा
आद्य आदिमः कुलं वा येषां ते करिष्यमाधस्य वाङ्मयमेव तदेवतानु-
पथं विना(?) तस्य दुष्करत्वमिति तदेवताधरयं छिपिनयादिहोव
मामान्याभावेन निर्दुष्टमं चामेव छचितं सुमययः देवा इन्द्रादयः विष्णा-
दयः पंडिता द्विवा वा सर्वंयानां सर्वंप्रथार्यमाधकपत्वंकर्तव्या उप-
क्रमे प्रारंभे सामीपिकनिदमधिकरयं सर्वायानामिति यमिति चोत्था-
न्यचैकक्षेप तस्यावग्रहकमत्करयस्य सफलस्यानुभूतमेवाथापि तस्यैवौचित्य
मिति छचितं गजावबलेन सर्वैर्येसंप्रभवेन सर्वैरुपाधकमं छचितम् ।

End. पुनःशिवं मंपूज्य देवं दिज्ञान् लयै चमला सखमंदिरं गता ततः पर-
भरनुचावलीकनं हला चालिंय चेमनामो प्रचेत् । ततोहोमं ह्यथोत्
दिशकासौ कुला भम कुदंबधेत्यादिभिर्हंवापे थाहृतिहोमं करिष्य
इति धंकस्या अग्निस्थापनायाचारान्ते (यापारान्ते?) हृताग्नैलिलैः
समलाभिर्याहृतिभिरहोचरजनं हला सिद्धहदादि समाप्य ब्राह्मणपूज-
नपूर्वकं गैः सह भुञ्जीत ।

॥ इति प्रदीपौक्तप्रकारेण द्वादशाब्दीनरं परम्पराचक्षोकरं ॥

Clophon. ॥ इति श्रीमत्यापुनंदोपाध्यायैव्यनाथाहंमलक्ष्मीदेवौविरचितकासमाधव-
सखीः परिपूर्णा ॥ ॥ ग्रंथे ॥ संख्या ११७९० राम * रा ।

विवरणम् । कासमाधवस्य सखीदेवौविरचिता काचित् टीका । सखीदेवौविरचितत्वात्
टीका चेयं सखीनाम्ना परिगता ।

No. 55. कालमाधवकारिका । Kālamādhavakārikā. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 8. Lines, 9-10 in a page. Extent, 130 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A work of Mādhavāchārya, treating of time, generally known by the name of Kālamādhava. The text only.

Beginning. श्रीयोगवेशय नमः । श्रीयोगेशयः सुमनसः मन्त्रार्थानुपक्रमे । यं नमः कृतकृत्याः सुखं नमामि मन्त्राननम् ॥ १ ॥ व्याख्याय माधवाचार्यो धर्मान् पापहरानय । तदनुष्ठानकालम् निर्णयं चतुष्टयम् ॥ १ ॥ अर्थोऽनुक्रम्यते श्लोकेरिच्छो निर्दिष्टोपितः । तावन्मन्त्रानुष्ठानार्थः संदेहं प्रवर्तते ॥ १ ॥

End. यद्योदयादिमोक्षार्थं दिनानां भवकं भुवं । मंगलेषु सप्तमेषु पक्षेषु चतुष्टययोः । द्वादश्यादिदशमीयात्री वेध इत्युच्यते कुतः । एकादश्यादिकः शोरे चतुष्टयः प्रकीर्तितः । चतुष्टये तयोः प्रोक्तमुभयत्र दिनद्वयं । नित्ये नैमित्तिके जग्ये होमयज्ञक्रियास्तु च । उपाकर्मणि चोक्तं पक्षदेवो न विद्यते । ईदृशं नियमं न्यायैर्विचरीतुमिच्छोद्यमः । तत्रैव निर्णयं शास्त्रन्यायाभ्यां कर्तुमुद्यमः ॥ १२० ॥

Colophon इति श्रीमाधवीये कालनिर्णयसंग्रहः ॥ ४ ॥ ४ ॥

विवरणम् । माधवाचार्यकृतकालनिर्णयपत्रम् कारिकाश्रमावम् ।

No 56 कालमाधवकारिकाव्याख्या । Kālamādhavakārikā-vyākhyā. Substance, country-made paper, 9½×3½ inches. Folia, 14. Lines, 7-8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, worn out, partly torn. Prose. Generally correct. Complete.

A short explanation of the work noticed last. Anonymous.

Beginning. श्रीराम । अर्थोद्धान इति । प्रथमे वादे सांख्यमतमादित्यकालशब्दवाच्य (?) कश्चिदर्थोवाचीति पूर्वपक्षीकृत्य वैशेषिकमतान्न तत्तत्त्वं साधितं । द्वितीये तस्य कालस्य व्योतिःशास्त्रप्रसिद्धत्वादनिरर्थ्यत्वमाशङ्क्य कर्मोक्त्यनुपपत्तौ तदनुप्रसिद्धताया निर्णयनं दर्शितं ।

End. प्रथमनिर्णयमाह । पूर्वमेति । वास्तव्यां विशेषमाह । अपराह इति

पंचधाविभक्ते दिवसे ग्रहणमासे तत्पूर्वभागे च वाञ्छीयात् । पक्षोदयादौ
विशेषमाह । अथेति । तदेवं वर्णितमर्थं गुपयंहरति । ईदृशमिति ।

Colophon. इति माधवीयकारिकायाः ॥ १११ ॥

विवरणम् । कालमाधवीयकारिकायां संक्षिप्तव्याख्यानमिवः ।

No. 57. हृत्यतत्त्वम् । Kṛityatattvam. Substance, foolscap paper, 12½ × 3½ inches. Folia, 70. Lines, ॥ in a page. Character, Bengali. Date, 1227 Saka. * Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A work on the religious duties of a Hindu, by Smārta Raghunandana. It belongs to his series of Smṛititattwas.

Beginning. ॐ सरस्वत्यै नमः । प्रथम्य कामदेव हर्षं भक्तानुपदकारकं । हृत्यादि-
मर्त्तं तत्प्रोत्यै यत्ति श्रीरघुनन्दनः । निमित्तत्वेऽनुसन्धेयं प्रमाणमस्य
कोविदाः । अथ विशेषहृत्यम् । • । गृह्यसंस्कारमेषु प्रातःस्नानं वि-
धीयते । वैष्णवाभ्यसे नवानन्दप्रसूतानां कथं दत्ता तु यत् पक्षम् ।
तत्पक्षं लभते राजन् मेने स्नात्वा तु जाकरी • ।

End. । अथाहुतशान्तिः । प्रकृतिविचरमद्भुतमापदः पुरोधाय देव्याहज-
न्तोभिः(?) तेन आपज्जनायापूर्व्य भुम्भादीनां च(?)भारवत्यये देवकर्तृ-
कोद्भुत इति रजसहाभिः सभाष्यभिः समजजाते विजातीय प्रभवे
काककह्मभग्नेनकुडुररुपादवनकपोतकानां ग्रहप्रवेशमनुष्णोपरिप-
नने अन्येषु अद्भुतेषु येनेभ्रामुघ. उल्कापातदिग्दाहस्योपमण्डलान्यर्थ-
जगरकभिकाचिवाभुतमहापूर्व्यभूकम्पधूमकेतुशस्त्रमांसशयिनसंधान्यदि-
रण्यकक्षलपांशुवर्षपदोषपेचकवानरग्रहपतनशकाक्षलपुष्पोद्याना-
दिषु वज्राद्याभ्यनरेजहिषु हन्दीगहरिशिष्टीया शान्तिः । नतं हत-
मर्त्तं समाप्तं • • ।

Colophon. समाप्तयायं ग्रन्थः • • । नम (ना ?) गुरुं हृत्यतत्त्वान्दक्षिणञ्जीजना-
द्वयः । कालगुनस्माद्वयमेव गृह्येणैव शक्यम् • • । ॐ दुराधि. (?) ।
ॐ दुर्गाशान्तिः । नित्यं गौरी चैलोक्यमोदिनी । विशया विशरूपा

* कालगुनस्माद्वयमेव गृह्येणैव शक्यम् • • • • • = 7; दक्ष = 2 or 3; and मैत्र from Mitro, Sūrya = 12. Thus we have 1227 or 1237 Saka, but the codex does not appear to be so old. It seems therefore that the date also has been copied from an older copy.

च राक्षसी चभिरप्रिया ॥ भयवती महाभावा वेदरूपा च पार्थिवी ।
 वेलाप्रभा सुराचाक्ष चक्षुरक्षयकारिणी । पावनी विमला छात्रा वजा-
 सिंधा महावला । विद्याभरी निशालाची तनुधा सधर्मदला । सादा-
 स्वधा महामेधा भरदा विन्यवाहिनी । कामेश्वरी महादर्पा सङ्गदला
 तपसिनी । एतानि दिव्यरूपाणि प्रत्यक्षं यो नरः पठेत् । स जीवति
 चिरं कालं स्वामाप्नोति निश्चिन्तं । विभिन्नसिद्धिभेदिया वज्राक्षीः पूर्व-
 कामवान् । संवत्सरेष मीचलं लभते माष संशयः ॥ इति देवीपुराणे
 दुर्गासोपं सम्पूर्णे ॥ ॥ नर (नच ?) कृतदेवार्चनान्तर्यामिः ॐ तत् सदि-
 त्वायं चक्षुषादि चक्षुषाद्भुतसंस्त्रित दोषोपशमनकातः कात्याय-
 नोक्तशान्तिमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य स्वयं ब्राह्मणद्वारा वा स्मृत्योक्त-
 विधिना वरदानाभावाभावां संख्याय हृतेन ॐ चक्षुताग्रये स्वाहा ॐ
 विष्णवे स्वाहा ॐ ब्रह्मा स्वाहा ॐ विश्वेश्वरे देवेभ्यः स्वाहा पुनरपि
 पूर्वैवदुष्टनचरभ्यां एताभ्यां जुहुयात् । ततो होमशेषं समाप्य हृतपा-
 यवेन ब्राह्मणान् भोजयित्वा ब्राह्मणाय मां दक्षिणां दद्यात् । एतत्
 प्रायश्चित्ताकरणे मृदपतेर्मरुतं कर्त्तव्यमाशौ भवतीति योगियाश्रवणः ।
 सः प्रथम मायकार्यकर्मैकवर्गजतहोमः नवग्रहान् वा पूजयेत् । ब्राह्मणाय
 काष्ठं दद्यात् एवं दुःखप्रानिहर्त्रेणैव ब्राह्मणाय हृतं काष्ठं वा
 दद्यात् ॥ ॥ इति बभ्रुवटीय चरितरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दन-
 भट्टाचार्यविरचित कृत्यतत्त्व समाप्तं ॥ ॥ समाप्तपाठं धन्यः ॥ ॥
 प्रथम्य परमात्मानं संसारतरणिं नृवं ।

विवरणम् । छान्दोग्योपनिषद्भट्टाचार्यविरचिताद्विंशतिकृतिज्ञानार्त्तं कृत्यतत्त्व-
 निदम् ।

No 52 कृत्यतत्त्वम् । Kṛtyatattvam Substance, country-made
 yellow paper, 14×2½ inches Folia, 14 Lines, 7-8 in a page. Char-
 acter, Bengali. Date, ? Appearance, very old and decayed Prose
 Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् ।

No 59 कृत्यरत्नावली । Kṛtyaratnāvalī. Substance, country-
 made white paper, 8×3 inches. Folia, 116. Lines, 10 in a page.

Extent, 28 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of some special duties of a Hindu. By Rāma-chandra, son of Bīṭṭala.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ नमस्कृत्य रामानाथं भट्टविद्वत्सूनुना कृत्यरत्नावली
रम्या रामचन्द्रेण रच्यते ॥ १ ॥ तस्य निधिहृत्ये तु कल्यादिप्रते प्रका-
दिमेव चेति च कचनाचैवकल्याप्रतिपदमारभ्य निधिहृत्यानुपते ।

End. यस्य हस्ते मदाचक्षते मरुद्वो यस्य वाचनं । मंजः करतले यस्य वने-
विष्णुः प्रसीदतु ॥ कक्षाकाठादिकपेक्ष निमेषघटिकादिना । योर्व-
चयति भूतानि तस्मै काष्ठाद्यने नमः ॥ कुबचेवमयं देवः काष्ठः पर्व
दिनोच्चरिः इष्वीचममिदं दानं मृदाय पुत्रवोत्तम ॥ महानां च विष्णु-
द्वार्यं पापप्रशमनाय च । पुत्रपौत्राभिवृद्धार्यं तव दास्यामि भास्वर ॥
मंचेवानेन वै दद्यात्तयस्मिन्मदपूपकान् । अग्रदानात् परं दानं महामासे
न विद्यते ॥ मृदे तस्य क्षिरा लक्ष्मीयो दद्यात् सूर्यधर्मिधो । दारिद्र्यं
न भवेत्तस्य रोगक्लेशविवर्जितः । ययस्मिन्नेवताय पुतापुताः षडौ-
वचनः । रकादयः यज्ञाः द्वादशादित्याः प्रजापतिश्च वयङ्कारचेति ।

Colophon. इति श्रीमत्पद्मनाभप्रमायाभिज्ञतत्त्वदुपाख्यालकल्याणमहागजविद्वत्सूनुना-
भिधुषणरत्नसूनुधर्ममानपारावारीषधीरामचंद्रभट्टरचिता कृत्यरत्नावली
संपूर्णतामसमत् श्रीरत्न ॥ कल्याणमस्तु श्रीश्रीश्रीरं वधी ।

विवरणम् । रामचन्द्रभट्टकृता कृत्यरत्नावली । अथ कस्यां निधौ किं कर्म विधिम्, कथं
वा तदनुष्ठेयमित्येतन्मन्त्रे विवृतमस्ति ।

No. 60. कृत्यरत्नावली । Kṛityaratsāvalī. Substancoo, country-
made white and yellow paper, 12×4½ inches. Folia, 69. Lines, 11-12
in a page. Extent, 2,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, Samvat
1865. Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work with an impression of a
stamp bearing the words "नीचीना श्रीराम चक्षर" in Nāgari character.

Colophon. इति श्रीमद्देवतदत्तप्रमाणाभिज्ञतत्त्वज्ञानप्रकाशभट्टविद्वत्पुत्र-
भट्टरामचंद्रविरचिता छत्तरत्नावली समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥ खंभू (सम्भू?)
१८२५ भाषापादोत्तराध्यायः ।

विवरणानुरूपं ।

No. 61. छत्तरत्नावली । *Kṛityaratnāvalī*. Substance, country-made white paper, 14×5 inches. Folia, 86. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, but slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Complete.

A third copy of the same work.

विवरणानुरूपं ।

No. 62. केशववैजयन्ती । *Keśavaravaijayantī*. Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches. Folia, 494. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, Śāka 1740. Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

It is a commentary on Vishnu Smṛiti by Nanda Pandit, son of Rāma Pandit a Dharmādhikārin, a resident of Benares, under the direction of Keśava Nāyaka, son of Śrīkaundya Nāyaka, a descendant of Vasishṭha and king of Vijayapura in Karnātā. It was originally written in Samvat 1679,* at the time of Baber Shah.

Beginning श्रीगणेशाय नमः । श्रीवत्साहितवत्सः प्रथमोऽनित्यार्चने संनिगन्त्या-
घातुं मिहित मितोन्मुक्तयौतुङ्गे धर्षं भूषंटे । शूद्राधूमिकलद्वपद्विल-
कलं चन्द्र अष्टालाम्बुजमादातुं करमुन्धिपन्तमसक्तुं दुष्टिं विर-
भावये ॥ १ ॥ अथासर्वाकसंख्ये चिनिजलमिहते संज्ञिपन्नाऽयुग्मेनैकेना-
न्येन चैतद्विबुधमभिरुद्रकदैवानुरोधात् । प्राजायाः शान्तिभीत्या युगप-
दभिलष्युम्भितुं वक्ष्यते सास्त्रद्वन्द्वाविधानानुश्रयतिहृदयः श्रीहरिर्नः
सदात्मा ॥ १ ॥ जयति जगति सम्भूतकृपनाकामधेनुजं दमिह-

* वर्षे विजयभास्करस्य गुप्तिनन्ददिशम्भुमितिः See the colophon.

रात्मावारिनिम्नान्धः । विविधसुखतल्लभः कोपि वाग्देवतायाः दुरि-
 नदल्लभदत्तः स्नेहपूर्णः कटाक्षः ॥ २ ॥ यन्मूलं प्रणवस्तयो सुविनता स्वन्ध
 शाखायुग्मा शाखा यस्य निषौरितानि विविधाः कर्माणि यत्प्रज्ञावाः ।
 पुण्यं यस्य यशःशितं विजयतीविस्वारि सौमन्ववत् समादीनि फलान्यमौ
 दिग्गु वः कर्माणि वस्मद्भुजः ॥ ३ ॥ अस्ति अस्तिप्रसस्ति स्विभुवनवि-
 दिनोद्विष्टाशानितम्बस्यत्वाद्यौमेषेन सुदुतरसद्विमातुद्भद्राधिकः श्रीः ।
 शौरद्विष्टानशोभां विविधगणस्यसद्विबवाधौ विविधोद्विष्टीर्षपातशोभा-
 धिकल्ललिततरः कोपि कर्षाद्विष्टः ॥ ४ ॥ जपत्यमरदुर्लभं सुरपुराभि-
 र्गतिप्रभं प्रभावविजिताद्विस्वारविनल्ललिततीर्थाधिकं । पुरापमतकोविदा
 विदुरिद्विष्टिरेद्विष्टं पुरं विजयवंशकं विनयविद्विष्टायस्तिवे(?) ॥ ५ ॥
 पदौघमरद्विष्टां सुकुटुब्धरत्नान्नीमरीचिचयचर्चिदे अरण्यद्वजं ध्या-
 यता । भवन्मरदुर्लभा विषयसुखयो मुक्तयः पल्लवजन्मभूतये विजयविं-
 सौवर्गिता ॥ ६ ॥ समल्लसुरयेवितं परशुरामसंस्थापितं मनोभिष्टपिताद्यैदं
 मनुजकन्यदृष्टान्तरं । पुरं समवस्थितं विततविंशतीनिप्रदन्तदस्य विज-
 याय यो जयति रामल्लिहं सदा ॥ ७ ॥ अयं कोपि मद्यौतले विजयते
 रंशोवमिष्टोद्भवो यस्मिन् भूतल्लभूपयानि मतशोरानि संजगिरे । वेषणे
 प्रतिपत्वं यं द्विजगणाः सन्ध्यापञ्चाग्नये नित्यं लब्धव्यं दत्तं सवल्लता
 सद्दृष्टतामुग्रतिं ॥ ८ ॥ श्रीमान् कौशपनायकः चित्तिपतिः प्रोदप्रतापो-
 द्यल्लभः प्राप्नुयसंशयः समभवद्द्विष्टादमाणां दितः । धर्मं धर्मदुतोवली-
 निष्ठल्लभः श्रीर्धर्मं शक्राद्यजः सौम्यं मकुली नये तदनुजो यादवः स
 नादवः सुधैः ॥ ९ ॥ + + + + + + + + + +
 काश्या धर्माधिकारिण्यितकुलनविर्धर्मशोभासौकनिकः श्रीमान् मद्यौपत्य-
 भिधनुधनुतान्नल्लरेल्लनूजः ॥ श्रीरामल्लस्य द्युतः प्रदितवल्लतिर्धर्मशो-
 केषु मन्दायाचटे केवलीयप्रवयपरवशो वैश्वं धर्मशक्तम् ॥ ११ ॥

End.

फलवाक्यानामपि शास्त्रान्तर्भावाय पुनरेतच्छब्देन परामर्शः इदं शास्त्रं
 कूटस्थमया प्रवाचेषु वा नित्यं धर्मप्रतिपादकं परमत्यन्तरधर्मं गोचनीधं
 जगतां दिताय प्रज्ञेन मया चे परे गृह्यं कथितं । शास्त्रान्तरेभ्योऽतिशयाय
 विज्ञिनहि । परमं शोभायं सुभवचेतुः यशसं यमोजनकं दुष्टमग्रना-
 जनं वञ्चना पुण्येन धर्मोच प्रतिपादेन युक्तं वञ्चपुण्यजनकं वा । शिवस्य
 कस्याश्चस्त्रास्यं स्थानमिति ॥ १० ॥ श्रीमत्केवलायकचित्तिपतिप्रोक्ता-
 दितेनारवि (नारचि?) श्रीम(?) कुतेन नन्दविदुषा धर्माधिकाराययान् ।
 श्रीविष्णुकुनिद्रुदभावविद्वितः श्रीवैजयन्तीमुदे श्रीविष्णोर्द्वयद्वामाद्य

सततं विद्वद्विषकाटना ॥ १ ॥ धर्माधिकारिकुलकैरवकाननेन्दुः श्रीराम-
पण्डितस्तुतः (?) क्षुतिवैजयन्ती श्रीनन्दपण्डितस्तुती विद्वति मनोम्रां
विष्णुस्तुतेस्तुतः केशवकीर्तिकावः ॥ २ ॥ क्षुतिगुणमनुविष्णोर्ध्वैजयन्ती
विचिवैम्बिन्विधवनजपुष्पैर्मुष्किता साधुभक्त्या । मुधमधुकरस्तुतिः छण्डमुषा-
यदीया जनयतु मुदमन्तः श्रीहरेः श्रीरिवान्या ॥ उषावचेषु विषयेषु परि-
धमनी गीयेदियं + छति कुपविदप्यमाधे सन्तः स्रष्टर्ममनुस्रष्ट निरध-
सर्पासुदधुमेव नदिमान्तरसा यतश्च ॥ ४ ॥ भो सन्तः सहजा मयाज्ञलि-
रयं यदोस्ति यः प्रार्थये श्रीं स्रं न जज्ञानि दूषयन्ते पादकवसाना-
नः (?) तादृग्दूषय दूषयाय वक्रधानदूषयाय स्रक्तं चेतीषावदस्रक्त-
द्विरमलं मज्जननीयं मनाम् ॥ ५ ॥ ० ॥

Colophon

इति श्रीमद्भारताधिपराजश्रीवशिष्ठवंशावतंसवीकौष्ठनायकात्मज-
जीतश्रमनायकापरनामधेयकीर्तिकावनायकश्रीसाहित्यीवाराणसीवाचि-
धर्माधिकारि रामपण्डितात्मजनन्दपण्डितस्तुती विष्णुक्षुतिविद्वती
श्रीमत्या वैजयन्त्या भक्तमनोऽध्यायः ॥ १०० ॥ विद्वत्क्षुतिमास्तत्तमविद्वत्
शालाजपोभिः क्षुतेर्नद्यायां यदि दूषयेत् परमलं तद्दूषयं नतृहते । पुत्रे
चेद्वरपीरसाक्षविहितान् मादृग्प्रचारांस्तनी प्रतिस्ततस्सुबद्धटमः श्रीमैव-
सांत (या स्मात्?) तनी ॥ १ ॥ कक्षीवेदविधानतः प्रतिदिनं विप्रेषु
सम्पादयन् श्रीमान् वावरसाभिधीविजयते पाचादयं मङ्गरः ॥ १ ॥
कक्षी वावरसादयोषदानी न मक्षीतक्षी श्रीनन्दपण्डितादयोविद्वानयो
न जातुचिन् ॥ १ ॥ यथा विष्णोर्न तुलनामेति कोपि क्षुतोत्तमः । तथै-
तयोर्न तुलनामेति कोपि नरोत्तमः ॥ दाक्षलं यदन्तमस्य पाठित्यं मन्-
शर्मन्तः रतयोऽन्यनामिनं दुर्निवारजनमुनिः ॥ २ ॥ तत्तृहते यव किनापि
मदरां ये तु केनचित् (?) ॥ काश्चां वावरसाद्येन दाक्षी दीनार्तिहारि-
या ॥ ५ ॥ भारतस्य यथा कर्त्तायासी + + + टिप्प लेखकः । तथै-
तस्याः क्षुतेः कर्त्ता लेखकश्च विभावताम् ॥ १ ॥ वर्षे विक्रमभास्करस्य
मुषिते नन्दविद्वद्गुणिभिः ॥ १ ॥ ७ ॥ ६ ॥ पूर्वे कर्त्तिकमासिदशकगते
भानौ एवमे विधीः काश्चां केशवनायकस्य स्तपतेराष्टमवाय क्षुतेर्नि-
ष्णोर्वास्तुतिमाचकार विमलां श्रीनन्दशर्मा क्षुधीः ॥ ७ ॥ इति श्रीमद्भार-
ताधिपराजश्रीवशिष्ठवंशावतंसवीकौष्ठनायकात्मजजीतश्रमनायका-
परनामधेयकीर्तिकावनायकश्रीसाहित्यीवाराणसीवाचिधर्माधिकारिरा-
मपण्डितात्मजनन्दपण्डितस्तुता विष्णुक्षुतिविद्वतिः श्रीमतीकेशववैज-
यन्ती समाप्ताः ॥ अयं दृष्टदिष्टुः ॥ ॥ अयं दृष्टदिष्टुः ॥ ॥ ० ॥
शकाब्दाः ॥ १०४० ॥ देवनागराक्षरादर्थे दृष्टा लिखितं लेखकेन ॥ ० ॥

विवरणम् । श्रीनन्दपण्डितविरचिता केशववैजयन्तीनाम दृष्टदिष्टुद्धृतिव्याख्या ।

No. 63 गोत्रनिर्णयः (सटीकः) । Gotra-nirṇayaḥ (Saṭīkaḥ). Substance, country-made white paper, 6×2½ inches. Folia, 14. Lines, 7-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten. Prose and verse. Generally correct. Complete.

The codex contains two works, viz., Gotra-nirṇaya or a treatise on Gotras by Keśava Daivajña in verse, and a commentary on it entitled Vākpūshpamālā by Prabhākara Daivajña. The text is complete in 27 ślokaḥ.

Beginning. श्रीपरमेश्वरै नमः । विद्वान् विभिन्नं भजतां भजेवं चतुर्ग्रीतये चतु-
र्भाविनिष्ठये । पादपरिचिं हृदपरिचिं भुविमं पुंमरुपुंमरायः (?) ॥ १ ॥
गोत्रविधुः सुबुद्धीनां प्रज्ञाभंगकरोनिभं । केवरापि विद्यतमेन तीर्थये न
विचिन्तनः ॥ १ ॥ नमस्त्यागतादेष यथा विदीर्य वेदा दृष्टीताः सकलाः
परायै । तथायमासीदः च केशवेन दैवप्रवर्णेन छतोऽष्टमः ॥ १ ॥
प्रभाकरविरचितेन क्रियतेऽष्टमोऽष्टमं व्याख्याय केशववृत्तिं सुमन्योऽप्य-
ममीतिषां ॥ ॥ ॥ तच्च तावत् केशवदैवज्ञः विभिन्नं चनामप्यै गिरि-
वारप्रतिपाद्यनायै नास्तिनीहनेन चिकीर्षितमंगलं प्रतिजानीये । गण-
पतिभ्यमुपूज्यैन् नमस्त्या गोत्र-प्रवरमवविशिष्टं निर्धयं मासवाटं ।
सुजनं बुधमनां ग्रीतये मप्रवक्ष्ये सुमतममलहर्षैर्मंगलाशीर्षोभिः ॥ १ ॥

End. गुरोर्गङ्गोर्व तद्गोत्रं विद्वत्प्रियायां वैद्यराजान्यामासुतं । अतं श्रीधरीय-
प्रवरमंगल्यां ॥ राधां विवाचे प्रवरस्य कार्यः पुरोहितैः क्रियते च
एव । र्धां न कार्यः प्रवरः कर्षचित्कुलः समानप्रवरममासा ॥
अयमेव न्यायोऽज्ञातप्रवरिषां तवैवोक्तं । अथप्रज्ञातबंधूनामाचार्यप्रवराः
कृताः यचे चाग्निं विवाद्यस्य श्रीभयं दत्तपुत्रवत् । इति धनो-
द्गाहः ॥ तच्चे तच्चगोत्रप्रवरितं ज्ञानं मुनीनां छतं पुण्यं धंप्रति
केशवेन छतिना दृष्टेयं तत्प्रमैः । उद्गाहप्रमबंधनादिषु पठेदायुःसुताय-
प्रदं प्रातःपुनरुद्येपापमनं आशैकहतैः पठम् ॥

Colophon of the text इति केशवदैवज्ञछतो गोत्रप्रवरनिर्णयः ॥ ॥

End of the commentary. सुनीनां तत्त्वे निरूपार्थे केगवेन छतिना कुशलेन ज्ञानं
प्रकाशयत्तं छतं किं विशिष्टं तत्त्वं समोचसप्रवरितं । गोषेण महेति
समोचं प्रवरैः महेति च प्रवरं । समोचं च सप्रवरं च समोचसप्रवरं ।
तत्त्वे च ते समोचसप्रवरं च तत्त्वसमोचसप्रवरं । तत्त्वसमोचसप्रवरं जाये
यस्मात् तत् समोचसप्रवरितं निरूपयत्तुं समोचसप्रवरमिति । कैः तत्त्व-
प्रमैः हतैः । तत्त्वं पंचविंशति प्रमाणाणि येषां तानि । पुनः किं
विशिष्टं पुण्यं पुण्यातिशयकरं । अत एवोद्वाहकनबंधनादिषु पठेत्
विद्याहर्माजीबंधादिषु । यतः आयुः सुतार्थप्रदं । प्रातः सप्तः अये-
पापममं नि.येपकक्यवरं । चेतिपरं । एकहत्तेः फलं । एकफले
परतत्त्वमि हतिरध्यासः । तस्य फलं आदिति । उपसंहारलोकमाह ।
अदधर्भाधमनिर्मुक्षीमामार्थेयशास्त्रं रचयामकार । श्रीकेशरी-
दिपुराविवासी दैवज्ञातुर्लोकमहाकरात्मा ॥ १० ॥ तद्वाहकनो वाक्कुसुमा-
सुखायां मालां विभुषांतरमारमाय । प्रभाकरो दैवविद्वां वरिष्ठो नारा-
यणयति समर्पयामि ॥ ११ ॥ मोक्षानामेकमध्यस्थपूर्वातीरे च पर्य्यंती ।
सत्पूर्वजानां वसतिस्त्रयं मोक्षाभिधानिनां ॥ १२ ॥ इति ज्योतिर्विंश-
शुक्लमधिकेगद्वैवज्ञानमोचमिच्छंयटीका प्रभाकरदैवज्ञविरचिता वाक्-
पुण्याल्लाभिधाना समाप्ता ॥ १३ ॥ श्रीरक्षु ॥ १४ ॥

विवरणम् । केगवदैवज्ञानमोचमिच्छंयटीका वा प्रभाकरदैवज्ञविरचिता वाक्पुण्य-
मालाभिधाना ।

No. 54 प्रवरनिरूपयः । Pravaranirupayah. Substance, country-made
white paper, 10×3½ inches Folia, 6. Lines, 12-15 in a page. Cha-
racter, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly torn. Prose,
Generally correct. Incomplete

A treatise on the Pravaras. The codex being incomplete,
nothing about the author can be ascertained. It has two other
folia at the end, but having no connection with the original text.
It has been published in the Vidyodaya, = Sanskrit critical
journal.

Beginning. श्रीमशेषाय नमः ॥ १ ॥ अथ विवार्धं कुर्वन् ज्योतिःशास्त्रविदः समग्रं
अध्वरयोः रश्मिच्छवादि अष्टादशवरचटनाः शुभलक्षणानि च विदि-
मान्यशुद्धिमहापिंडं च यथा वरस्य वा वातः कूटस्यादुददि सप्तमः ।
पंचमी ज्येष्ठयोर्माता सापिंडं विनिर्वाते । पंचमान् सप्तमदूर्ध्वं माहृतः

विद्वत्समेत्यादिना धर्मशास्त्रे यान् कुलहलैश्च ज्ञाना प्रवरनिर्णयं कृत्वा
विकाचं कुर्यान् । न च प्रवरनिर्णयार्थं प्रवराभ्यायोभिधीयते । न चैवं ।
एकगोपायामनिवाहः । नानागोपायां मध्येकप्रवरायामनिवाहः ।
भिद्वगोवप्रवरायां मध्ये एकमवान्तर्गतानामनिवाहः ।

End. (अष्टितमम्) ।

Colophon. (अष्टितमम्) ।

विवरणम् । प्रवरनिर्णयो नाम प्रवराणां, येषाञ्च परस्परमविवादात्तादिकस्य च निरूप-
कोऽयं ग्रन्थः । अतस्तुल्यः ।

No 65. प्रवरनिर्णयटीका । Pravaraniṛṇayatīkā. Substance, country-
made paper, 9×3½ inches. Folia, 4 Lines, 15-20 in a page. Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and slightly
worm-eaten throughout. Prose and verse. Correct Complete.

A commentary on the Pravaraniṛṇaya of Bhāskara* by
Śrīrāma.

Beginning. श्रीवरस्यै नमः । इदं धारयते कुलिकोटौ जवरकोषे पिडोक्तं
भुवनवधं इदं यदि हृदयपद्मे निजपरमेश्वरं आत्माभिन्नं परमात्म-
नत्वं ध्यायेत् इदं ॥ अस्तिक सत्तिकाश्चैवामनविज्ञेये योगशास्त्रप्रसिद्धे
अनात्मिण्यं शरीरं देहं इदं । मयि चैवमकारणे कारणवत्वं वाद्ये-
न्द्रियसमुदायं तिरोभाय इदं ॥ भाषिकाये द्वायात्पद्मे लक्ष्मिं आत्मी-
या च चक्षुर्दृष्टिं इदं प्रवमोकारं अपि शब्दादीर्षे घटानिनादवत्
इत्यादि योगशास्त्रविद्वत्सर्वं नुक्ते वक्त्रे आत्मीये इदं ॥ १ ॥ मयपति-
मपि भूर्धा वाग्वधू संप्रथम्य प्रवरजषविवेकं प्रकुर्यं संविधास्ये । मुदगण-
पदमेवा दृष्टविरुद्धमपि परिचयनविधौनामप्रयासप्रवृत्त्या ॥ इति ॥

End. विद्वज्जनीषांमित्रभरोजभूमोविद्योनिताश्रायगभीरमार्गः । विवाङ्मूत्रः
प्रवरं समग्रं संक्षेपतो भाष्करस्यरिराज ॥ इति ॥ विद्वज्ज्ञानवन्तः ते
च ते जनाश्च विद्वज्जनाः तेषामोषाः समृद्धाः तेषामहर्षयः पादाः
मान्देव शरीरानि कमलानि तेषु भ्रम इव धमर इवानुरक्तः । विद्यो-
निताः विविधं + प्रकाशिताः आश्रयाणां वेदानां गभीराः अगाध-

* Bhāskara was surnamed Trikaṇḍa Phūsha or Trikaṇḍa Mandana; hence
we find in the colophon, इति विकाचमण्डनवत्

भार्गाः पंचामो येन स तथोक्तः ॥ श्रीणि कांडानि कर्मकांडं देवकांडं
ज्ञानकांडानि भूषा भूषणं यद्य स तथोक्तः ॥ प्रवरं भूमयं भुक्तं पंचे-
पतः + + + भास्वरसूरिराह ॥ ११ ॥ श्रीमद्भास्वरमिश्रेण श्रीरा-
माख्येन बंदिना ॥ छान्दोग्यवर्णनाय टीका प्रवरनिर्णये ॥ १ ॥ अ ॥

Colophon. इति त्रिकांडमंडनकृतप्रवरविशेषः समाप्तः ॥ अ ॥ अ ॥ अ ॥

विवरणम् । त्रिकाण्डमंडनभास्वरसूरिकृतप्रवरनिर्णयस्य श्रीराममन्दिरटीका ।

No. 66 प्रवरव्याख्या । *Pravara Vyākhyā* Substance, country-made white paper, 12×3 inches. Folia, 3. Lines, 11-13 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Incomplete.

A commentary on the *Pravarādhyāya*. Anonymous.

Beginning प्रवरान् वाच्यमात्रान् आर्षेयं दृष्ट्वैव बंधीरेव नैत्यचोपंतत्या इति नि-
श्चायते ।

End (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । प्रवराध्यायव्याख्या ।

No. 67 जातिविवेकः । *Jātivivekah* Substance, country-made yellow paper, 14×4 inches. Folia, 23. Lines, 8 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengālī. Date, ? Appearance, not old. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

A treatise on castes by Krishna Govinda Pandita. It forms part of a more extensive work by the author entitled *Varnāśrama Dharma Dipikā*.

Beginning. ॐ नमो गुरवे । यतोवर्णासदन्ये च यज्ञिरे (यज्ञिरे?) वेदवर्षितान् ।
चन्द्रे बह्मद्वन्द्याङ्गि (हम्दारह्मद्वन्द्याङ्गि?) कमलं श्रीहरिभजे ॥ १ ॥
सर्व वर्णानां नदन्येषां च परस्परं विविक्तत्वेन ज्ञानस्य सप्ताचारोपयो-

मिमान् परमार्थं विविक्तनेन ज्ञानञ्च तद्गतायाधारव्यर्थज्ञानमन्तरा न
 स्यादिति तद्गतयाधारव्यर्थक्यजातिविवेक आरभ्यते । तत्र चातुर्वर्त्य-
 प्रयोजकमाह याज्ञवल्क्यः । भवर्षेभ्यः भवर्षास्तु जायन्ते ये भुजातयः ।
 अनिन्द्येषु विवादेषु पुत्राः सन्तानवर्द्धनाः । भवर्षेभ्यो ब्राह्मणादिभ्यः
 भवर्षास्तु ब्राह्मणादिषु विवादितास्तु पुत्राः अपत्यानि भुजातयो माता-
 पित्रप्रमानजातीया भवन्तीत्यर्थः ।

End.

एवं चारुद्राक्षपर्व्याना ब्राह्मणाद्याः प्रकीर्तिताः । प्रातिष्ठोत्थानिष्ठोत्थेन
 ऋद्धाः संकरजातयः । उग्रवर्णतो नामानराष्ट्रुक्तानि तत्र निषाद-
 धारस्यवन्तु नाम मोषहृत्तोभेदो न जातिविविक्तत इत्यवधेयं । गौरव-
 मान् इह मोक्षः । मनुः । राजकर्मकर्मैव नरोनुदर एव च । वैवर्ण-
 मेदभिन्नाय पश्येते चन्द्रजाः क्षुद्राः ।

Colophon.

इति वर्याममवर्णदीपिकायां निबन्धे लक्ष्मोविन्दपद्यितविरचिते
 जातिविवेकप्रकरणं समाप्तिमदम् । श्रीमद्यः ॐ हुमां ॐ हुमां ॐ हुमां ।

विरचयम् । दीक्ष्यपद्यितविरचितजातिविवेकोऽयं तत्तत्तत्वर्याममवर्णदीपिकाप्रत्या-
 कर्तनः । अथ मूलप्रकरणवर्णानां भेदादिनिरूपणमस्ति ।

No. 68. अयमिहकल्पद्रुमः । *Jaya Sīṃha Kalpadrumaḥ*. Substance,
 Kāśmīrī paper, 12×4 inches. Folia, 799. Lines, 5-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, Samvat 1770.* Appearance, written by
 different hands, fresh, but slightly worm-eaten. Prose. Not correct.
 Complete.

A work treating of Vratas or religious observances for the
 most part voluntary, by Ratnākara Bhaṭṭa, son of Pandit Dera
 Bhaṭṭa, a resident of Benares, under the direction of king Jaya
 Sīṃha, son of Viśhṇu Sīṃha, and grandson of Kṛishna Sīṃha and
 a descendant of Mahārāja Māna Sīṃha. Hence the work is
 entitled *Jaya Sīṃha Kalpadruma*. It is complete in eighteen
 chapters.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रे भगवः श्रीविरद्वर्णिकंपति करिंदायमं(?) चारुचंद्रावर्णं

* हाके विमलपद्यितव्या इत्येते श्रीमद्विषयेदुदत्तवर्षे जीवन्मृत्युके. But this is the date
 of the original composition of the work. The date of the copy is not mentioned.

मार्गः पंचामो येन स तथोक्तः ॥ श्रीविष्णुकाण्डे कर्मकाण्डे देवकाण्डे
शानकाण्डानि भूषा भूषणं यद्य स तथोक्तः ॥ प्रवरं भगवं सकलं संसे-
पतः + + + भास्करस्वरिराज ॥ ११ ॥ श्रीमद्भास्करशिष्ये श्रीरा-
माक्षणे नंदिना ॥ छत्तासुखावबोधाय टीका प्रवरनिर्णये ॥ १ ॥ व ॥

Colophon. इति विष्णुसंहिताप्रवरविवेकः समाप्तः ॥ व ॥ व ॥ व ॥

विवरणम् । विष्णुसंहिताभास्करस्वरिराजप्रवरनिर्णयस्य श्रीरामनन्दिकृतटीका ।

No 66 प्रवरव्याख्या । Pravara Vyākhyā. Substance, country-made white paper, 12 x 8 inches. Folia, 3. Lines, 11-13 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Incomplete.

A commentary on the Pravaraśhyāya. Anonymous.

Beginning. प्रवरान् व्याख्यायाम आर्वेयं ह्येते बंधीरेवमैत्यधीतत्या इति वि-
ज्ञापने ।

End (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । प्रवरव्याख्यानम् ।

No. 67 जातिविवेकः । Jātivivekah. Substance, country-made yellow paper, 14 x 4 inches. Folia, 23. Lines, 8 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

A treatise on castes by Krishna Govinda Pandita. It forms part of a more extensive work by the author entitled Varnāśrama Dharma Dīpikā.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ॥ यतीवर्णास्तद्व्ये च यज्ञिरे (यज्ञिरे?) वेदवर्षितान् ॥
मन्त्रे वदन्वन्त्याहि (हन्दारहन्दवन्त्याहि?) कर्मसं श्रीचरिष्यते ॥ १ ॥
नन वर्णानां तद्व्येषां च परस्परं विविक्तत्वेन ज्ञानाय सखाचारोपयो-

मित्रान् परस्परं विविक्तलेन ज्ञानञ्च तद्गतासाधारण्यमज्ञानमन्तरा न
 सञ्चयन्ति तद्गतासाधारण्यमज्ञानविदेक आरभ्यते ॥ तत्र चातुर्यं-
 प्रयोजकमाह याज्ञवल्क्यः ॥ सर्वधर्मैः सर्वथापि ज्ञायमानो वे सज्जनयः ।
 अनित्येषु विवाहेषु पुत्राः सन्मानवर्धनाः ॥ सर्वधर्मो ब्राह्मणादिभ्यः
 सर्वथापि ब्राह्मणादिषु विवादितासु पुत्राः अपत्यानि सज्जनयो माता-
 पित्रप्रमानजानीया भवन्तीत्यर्थः ॥

End.

एवं वाच्यलपयन्ता ब्राह्मणाद्याः प्रकीर्तिताः । प्राप्तिस्तोमस्तोम्येन
 मृगुटाः संकरजातयः ॥ उग्रमःकुनौ नामान्तराद्युक्तानि तत्र निषाद-
 भारपदवत् नाम जोषस्तोभेदो न जानिदित्तुत इत्यवधेयं ॥ गौरव-
 मात् इह मोक्षः । मनुः ॥ राजकस्यमंकथैव नरोवृद्धर एव च ॥ केवमं
 मेदमित्याह सप्तैवे अन्यथाः स्युताः ॥

Colophon.

इति वर्यादमधर्मदीपिकाश्चो निबन्धे लक्ष्मणविन्दपश्चितविरचिते
 जानिबिदेकप्रकरणं समाप्तममन् ॥ श्रीमन् ॥ ॐ हुमां ॐ हुमां ॐ हुमां ॥

विरचयम् । श्रीलक्ष्मणपश्चितविरचितजानिबिदेकीयं तत्तुल्यवर्षादमधर्मदीपिकाप्रका-
 शनं ॥ अथ भूतपुङ्गवर्षाणां भेदादिनिरूपणमस्ति ।

No. 68. जयसिंहकल्पद्रुमः । *Jaya Siṃha Kalpadrumaḥ*. Substance,
 Kāśmīri paper, 12×4 inches. Folia, 799. Lines, 5-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, Samvat 1770. * Appearance, written by
 different hands, fresh, but slightly worm-eaten. Prose. Not correct.
 Complete.

A work treating of Vratas or religious observances for the
 most part voluntary, by Ratnākara Bhaṭṭa, son of Pandit Deva
 Bhaṭṭa, a resident of Benares, under the direction of king Jaya
 Siṃha, son of Vishnu Siṃha, and grandson of Krishna Siṃha and
 a descendant of Mahārāja Māna Siṃha. Hence the work is
 entitled *Jaya Siṃha Kalpadruma*. It is complete in eighteen
 chapters.

Beginning. ॥ श्रीमच्छास्त्रेण समाप्त श्रीविरचयसिंहकल्पद्रुमं विरचितमस्ति (?) वाच्यमस्ति

* हाके विरचयसिंहकल्पद्रुमं हाके श्रीविरचयसिंहकल्पद्रुमं श्रीविरचयसिंहकल्पद्रुमं. But this is the date
 of the original composition of the work. The date of the copy is not mentioned.

षड्मंडपाक्षीमिच्छागमासं षड्पासुगं विप्रपूगं चरंतं गयेरं पुरंतं
 ममायं प्रपये १ श्रीजगन्मोक्षं गणेशगतैकदुःखापहं श्रीगिरिजाधवं च
 क्षुत्ताय पूज्यो पितरौ गुह्यं श्रीधामरौ सूर्यसमी नमामि १ चाप्योदु
 मदादितोयं विप्रविरिदिनं निष्कलं निर्विकारं यविष्मत्तं तदेव-
 प्रसयजलनिधौ विष्णुरूपं बभूव जातस्तत्राभिपद्मादिधिरमितमनिष्ठत्
 प्रयोषाविवस्त्रान् तस्माद्देवसतोभूतानुरक्षितगुणसम्पन्न इत्याकुभूयः १ इत्या-
 कोक्ष कुले मिरीमसहस्रोराजाककुत्स्थो ह्यभूत्तद्गोवाततनुदंष्ट्रः सम-
 जनि श्रीधुमारोक्षयः मांघाता तु तदन्वये समभवत् तस्मान्मयेभून्-
 मजान् राजा धर्मविद्वद्वये किलचरिष्यदः सुरेन्द्रोपमः भूते चरिष्यन्तकुले
 विमिष्टे गरेच युक्तः समरोहि जातः भगीरथस्तत्कुलजः प्रसिद्धः श्रीजा-
 ऋषौ येन मदि (मदी?) ममापि चर्द्धाः समजनि तत्कुलेतिधम्ये तद्गंगो
 रपुत्रिणि आमतः प्रसिद्धः तद्गंगे विभुरवितुं मदी च धर्मौ यौरामः
 अपितमिमाचरो बभूव १ तत्पुत्रः कुम इति निद्युतः प्रथियां तद्गंगे
 विप्रलपयः दृढहृदोभूत् पुत्रे यः कुवकुलनामके प्रसिद्धे भित्ताकं परम
 पदं जगाम सयः ७ तद्गंगे वितते मोक्षामदनुते धर्मकयेतुमंजान् प्रथी-
 राज इति प्रसिद्धमहिमा सन्सालतामपदीः राजा चवधुर्दंष्ट्रः समभ-
 वद् यस्माभबद्धोचरो वाषा यो मनसाप्यनोचरतरो विष्णुः कृपाधारि-
 धिः ८ तद्गंगे मानसिंहः समभवद्वृक्षः प्रत्यहं दानमनानीषादं तान्
 मजेद्रानभिभवतुरगान् याचकेभ्यो ददायः (ददौ यः) यद्योर्वाशानने-
 कानुदधिजलगतान् चंद्रशः खेवंलोथे कृत्वा सासाण्यलक्ष्मीं समभवदभि-
 मी भारतं मास्यदेरे ८ मानसिंहादभूत्तस्माज्जगत्सिंहोमहावलः जगत्-
 सिंहाकादासिंहोज्जयसिंहश्च मत्स्युतः १० येन श्रीजगत्सिंहेन दिल्लीप्र-
 दलिधवः शिवप्रभतिभूपाळा वरं जीताः सत्तेजसा ११ तस्मात्पुत्रः प्रवृद्धः
 प्रद्युम्नो श्रीरामसिंहोवनिपाळपाळः कोष्मे कुलेभूद्विजितारिवग्नेः श्री-
 रामपादाद (ख ?) विश्वप्रसिद्धः ११ यः कृत्वा मक्षपुत्राभिधनदपुत्रिने
 संप्रभूमिं विमालां युक्तायाश्चिक्वय्यां गिरिजलधिधुतां चाददाद्वद्विभ्यः
 दारिद्र्या याचकानां कथमपि न जनं यत्पुराकर्षदामान् विप्रं
 भूरि भूमिद्रविषविनरपर्यंतोनास्ति लोके १२ तत्पुत्रः कृष्णसिंहः प्रथि-
 तगुणगणः कृष्णवत्सत्सवादुयोजातः प्रथी प्रद्युम्नोरगिरिगतिमिरध्वंसने
 मानुरूपः तस्माच्छ्रीविष्णुसिंहः अपितरिपुत्रगणः पाळकः सज्जनानां राजा
 राजीवनेत्रः समजनि सधुरा पालिता येन पूर्व १४ तस्माच्छ्रीविष्णुसिंहा-
 ष्यादाजा राजीवलोचनः ज्ञानः श्रीजगत्सिंहोपौ श्रीराम्येरिव चंद्रमाः
 १५ श्रीगणेशः कृत्वा दयः कृत्वा पतिचिंतामणिचंद्रमाः कंदर्पः कनकापलोदि-

ममभिः पार्थः शिविविक्लमः बुद्ध्या योजयमिहभूपतिगुणैर्यथोक्तान्
 खान् मुषान् दिना मवंममुंच लोकमथ ते ख्यं मता लज्जिताः ११ तेन
 योजयमिहेन मर्षगास्त्रार्थेपविदा रं प्रायितस्त्रियेः कृत्यं कुर्वतेतिमुपमं
 १२ रामांमिप्रायः सुकर्मनिरतः शार्ङ्गिस्त्रयोद्वयः काशील्लिङ्गदेवम-
 हतनयः सषाट् सुविद्यान्वितः संलब्धैर्नरुचरैर्वैश्रविभिः सभ्यान् क्रतूना-
 चरन् तत्प्रीत्यै व्रतकल्पग्राथिनमनुं निर्मातिरत्माकरः १३ चेमाद्रादीन्
 सम (समा?) लोक्य पृथान् प्राच्यार्थमयुतान् तैश्च एव समादाय पुरा-
 णेभ्यस्तैश्च च १४ किंचित् किंचिद्व्रतमावे तत्पिथै (वे?) समयेपि
 च संदर्भोरचितो रामतुष्टौ च भवतादर्थ ।

End.

वामन पुराणे फाल्गुने त्रीदशो मासो वक्त्रं ह्य्याजिनाम्बितं । गोविं-
 द्रीधगभांय ह्यतथं पुरयभं । तथा प्रातः स्नायी भवेन्नित्यं द्वौ मासौ
 माघश्राद्धमनाविति । तथा वाराह च । फाल्गुनस्य तु माघस्य
 पुष्यापि चुरभीषि च । कर्माच्छान्तिप्रभानीच मृदौला भक्तिमात्ररः
 जानुभ्यां धरणीं गत्वा कराम्यामंगुष्ठैः पुटं । मृदौर्लेभि शेषः पुटं पुष्य-
 भूर्धपचपुटं । गमो वाराहचेत्युक्ता इमं संवमुदीरयेत् । गमोश्च देव-
 देवेश चक्रनिर्भयनप्रभो । गमस्ते लोकनाथाय सुप्रवीर गमोश्चुते ।
 आदिमध्यावधानंतु न जानातीच कथन । वसंताक्रमपुष्यापि मृदाय
 पुरयोजनम् । च एतेन विधानेन कुर्यान् धामेतु (मावेतु?) फाल्गुने ॥
 न च गच्छति संसारं परलोकं च गच्छति । इति वाराहपुराणोक्तः
 फाल्गुनविधिः । योमदिस्त्रीश्वेनोद्धतविकटभटोदंक्रमतेभसिंहयंकोष्ठा-
 यानुद्व्यस्तुभितवस्तुमती फाल्गुने धर्मराजः यौवः दौह्यमिहल्लिप
 कुलमर्षेर्विष्णुसिंहस्य पुत्रः यौमान् जाधि(राजाधि?) राजोजयहरि-
 रमराधीश्वरत् कौ सुयो ख्यात् ॥ १ ॥ योमत्पंडितदेवमहतनयः योरा-
 मर्षांमिहयथानावात्रवमस्तकानिवहः सषाट् च रत्नाकरः । तुष्टौ
 योजयमिहयथैवपतेः कश्यपुमेष्टादशवारादिमतविभारं समकरोदुगुह्यं
 सप्तम् कामदम् ॥ १ ॥ ययजे वेतिपुण्यां दिजवरपहितः समन्त्रं धीन्-
 सवाह्यं योतिष्टोमं ततो वै जयत्यपतियुते वायुरेवाजयेयम् श्रेष्ठं सध्वं-
 मनुभ्योविविधविधियुतं । यौदरीकं यथं षट्विंशदशं(वे?) माथ दिजव-
 रपहितं द्वादशदशतुं च ॥ १ ॥ सध्वंतो मुचमन्त्रं क्रतूनामं धंविषाय
 द्वादविद्यायुतम् ॥ देवमहानुवापजन्मना कश्यपश्चरन्मानिपंशता ॥ १ ॥
 शार्ङ्गे विक्लमपादिष्य प्रपदे योमविश्वेदुयुह्वर्षे शोभनमंशके शिवति-
 थो मावे भवताप्युक्ते । कुर्यांयोजयमिहदेवमहरे पुरेविकंशान्तिरे दयः

कल्पतया समानिमगमम् सज्ज्ञानवित्तप्रदः ॥ ५ ॥ रमाकरेण जयमिह-
समर्चितेन सदास्मरन्निबधैः परिसंयुज्यते । संशोभ्यते सफक्तकल्प-
दीपशालाः श्रीजानकीशपदपद्मशोभितीत्यम् ॥ ६ ॥ पंचान् वयम्
प्रविततान् सुचिरं विभाष्य कष्टेन यः कविमैरैरधिगम्यतेयः । निर्गन्-
धरं सुधवरापरितोविचार्य पंचानुत्तीकुरन् तदि विना प्रयासम् ॥ ७ ॥
द्विषि पंचकल्पतरुः परं युता जयमिहवर्ण्यतेयः समानते । कथमन्यथा
स्मरन्तोविकापुते वसिष्ठं सदाधरमिवात् समाययो ॥ ८ ॥
इति देवभट्टाक्षजपौक्तकपाणिनिराकरविरचिते श्रीजयमिहकल्पद्रुमी-
शोके अष्टादशस्तवकः ॥ श्रीराम राम रामः ।

Colophon.

विवरणम् । ध्वनिकापुराधीशमहाराजाधिराजश्रीजयमिहप्रवर्तितदेवभट्टाक्षज श्रीरमा-
करमहविरचितो जयमिहकल्पद्रुमी नाम विविधव्रतानुष्ठानसमयादिनिबधकनिबन्धोऽयम-
ष्टादशस्तवकैः पूर्णोभवत् ।

No 69. तिथ्यर्कः । Tithyarkah. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 110 Lines, 6-9 in a page. Character, Nāgara, Date, ? Appearance, slightly worm-eaten. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the Tithis or lunar days as well as of the rites and ceremonies to be performed on such days, under the name of Tithyarka by Divākara, the author of Āchārārka, &c.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीब्रह्मणे नमः । जानकी-
नयनपुष्पमोचरं मामिना नयनयोरमोचरं । श्रीलक्ष्मेश्वरचिरवर्तिं सदा
भावे मनसि राखवं मुदा ॥ १ ॥ अन्त्यादिप्रकारं ज्ञातं तमसः परं ।
ज्ञातं सर्वकामानां तं भजोर्ध्वं विकर्तनं (विकर्तनं ?) ॥ २ ॥ विभाष्य
निश्चिन्तानांयान् (निश्चिन्तानां ?) बालानां कालविषये । दिवाक-
रेण कृतिना तिथ्यर्कोऽसौ वितन्यते ॥ ३ ॥ अथ चोदयतिश्रीनां निर्णय
कृत्यं शोचते । तत्र तिथिर्द्विविधा । संपूर्णा चंडा च । संपूर्णास्त
चंडपुराणे प्रतिपत्तुष्टतयः सप्त्योऽदयादोदयादयेः । संपूर्णा इति
विद्याता हरिवासरवर्जिता । हरिवासर एकादशी ॥ तत्र संपूर्णस्तम
प चक्ष्माः ॥ मदध्या चंडा । निर्णयस्तस्यसुक्तं निर्णयायते । तत्र
विप्रतिपत्तायो (नो ?) बाक्यानामितरेतरं विरोधपरिहारीत निर्णय
स्तजदर्शनमिति । सर्वेतिथिषु यात्यायुक्तमनुष्ठानं क्लृप्तं ।

End. (अष्टितम्) ।

Colophon. (अष्टितम्) ।

विवरणम् । दिनाकरलग्ननिधितत्त्वनिर्णायकीयं निबन्धः तिथ्यर्कनाम्ना विदुतः ।

No. 70. तिथ्यादितत्त्वम् । Tithyāditattvam. Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 174. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, P Appearance, not old, but slightly worm-eaten. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject as that mentioned in the last No., entitled Tithyāditattwa by Raghunandana, the chief authority of the Bengal School at the present time. It belongs to his series of Smṛititattwa, and has been published with a commentary in the Bengali character at Calcutta.

Beginning. नीजयेमाय नमः ॥ प्रथम्य अविदामन् रानं कामदमीश्वरं । तिथ्यादि-
तत्त्वं तन्मयीत्ये वन्ति नीरदुमन्मनः ॥ तत्र तिथिसंज्ञकमात्रं केमाद्रिका-
माधवयोः ॥ स्त्रादे प्रभासर्षडे ॥ अना बोद्धव्यभावेन देवि प्रोक्ता महा-
कलाः । संक्षिप्ता परमा माया देविनी देवधारिणी ॥ अनादिपौर्णमा-
स्यानां या एव गणिनः कलाः ।

तिथयस्तान् समाख्याता बोद्धव्यं वराहने ॥ चंद्रमंडलबोद्धव्यभावेन
परिमिता देवधारिणी आचारगणितरूपा अनामाधो महाकला
प्रोक्ता अयोदयरहितत्वात् नित्या सत्त्वस्वरूपवत्पञ्चानुस्यूता तद्व्याः पंच-
दशकलाः पौर्णमास्याः । प्रतिपदादिनिधिविशेषरूपा इति बोद्धव्य-
कलास्त्रिधयः ।

End. अथ भाद्रपदे मासि चयीदशां तु द्वापरं मासेषु पौर्णमास्यां तु धोर (वीरं?)
कलितुम् क्षुम् दुगारभासु तिथयोदुमापास्तेन विदुता अथ वैशाखादयः
पौर्णमास्यानां पाद्या ब्रह्मपुराणे तथैव तिथिस्तथाभो (भि?) धामान् मुख-
बाधिले कार्तिके भवमेष्टमि इत्यनेनैव विदोः शुक्लपच इति वयं स्यान्
तेन भाद्रपदचयीदशी अथपुक् कल्पपचोमेति भैषिष्ठोऽं निरस्त (चं?)
आद्या प्रशंभाभात् विष्णुपुराणं एताः मायाः कथिताः पुराणैरमंतपुष्पा-
स्त्रिधयस्तत्र उपहृते चंद्रमाधो (चंद्रमयो?) एवेव विष्णुसम्यदयनद्वयेषु
पामीषमप्यत्र तिलैर्विभिनं दद्यान् पित्र्यः प्रपत्नीमनुष्यः आदं इतं तेन
समाः सप्तवं रक्ष्य (स्य?) सेतुं पितरो वदंति मंदाद्यावत्पितृभ्यः धनिधे

[illegible]

Colophon. इति बंधवदीयवीररिदासभट्टाचार्यात्मजवीरपुत्रनभट्टाचार्यविरचिते
कृतितत्त्वे तिथितर्क समाप्तं ॥ सु(यु?)भद्रसु ॥

विवरणम् । स्यात्तेश्वरसुन्दरभङ्गाचार्यविरचितं तिथ्यादितत्त्वं नाम प्रबन्धोऽयम् ।
प्रविष्टोऽयं निबन्धोऽनुदिनः ।

No. 71. तिथ्यादितत्त्वम् । Tithyáditattwam. Substance, country-made white paper, 15×3 inches. Folia, 35. Lines, 6 in a page, having a small blank space in the middle. Character, Bengali. Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

No. 72 तिथ्यादितत्वम् । Tithyāditattvam. Substance, country-made red paper, 14×2½ inches. Folia, 57. Lines, 6 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose, Correct. Incomplete.

A third incomplete copy of the same work. The codex has an additional folium at the end without any page mark, and having no connection with the original work. It treats of the marriage ceremony.

No. 73. तिथ्यादितत्त्वम् । Tithyāditattwam. Substance, country-made coloured paper, 22 x 3½ inches (Folia, 144. Lines, 5-8 in a page, having a blank space in the middle of each page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced throughout. Prose. Generally correct. Complete.

The codex contains three works, all by the same author, and belonging to his Smṛititattva series, viz., (1) a complete copy of the Tithyāditattva as noticed above, occupying the first 111 folia, (2) a copy of Vyāvahāratattva, a work treating of civil law

finished in the first page of fol. 129; and (3) a copy of *Vṛishot-sargatattwa*, treating of the ceremony of liberating an ox on the occasion of a *Śrāddha* ceremony. As there are also separate copies of these two works in the library, we need not notice them here. The codex has also the first folio of the *Jyotishtattwa* of the same author.

End. প্রীযতাং পুস্তকীকাঃ সম্বৎসরেচরিতঃ । মল্লিন্ তুহে জগদ্ভুতং
প্রীতিবে প্রীতিং জগত্ ॥ বীহরিত্রিতি মল্লপুস্তকীণং পঠেদিতি ॥ • ॥

Colophon. ইতি বীরঘুনন্দনভট্টাচার্য্যবিরচিতং শাস্ত্রমহত্বোক্তং তত্ত্বপ্রমাণং সমাপ্তং ॥
• ॥ • ॥ বীহুগো ॥ • ॥ ৐ নমো মধেয়ায় ॥ • ॥ • ॥ • ॥

বিবরণ্যম্ । পুস্তকেঐল্লিন্ বীরঘুনন্দনবিরচিতকৃতিতত্ত্বান্নামংতাশ্রয়োনিবন্ধাঃ সন্নি,
নিষ্যাদিতত্ত্বং, স্ববছারতত্ত্বং, হত্বোক্তং তত্ত্বং । নথ নিষ্যাদিতত্ত্বান্নামোচিতপূৰ্ণং, স্ববছার-
তত্ত্বোক্তং তত্ত্বোক্তং : পুস্তকান্নামংতাশ্রয়োনিবন্ধং তত্ত্বং । পুস্তকান্নামো নিবন্ধোনিবন্ধ
বচনং বিদ্যতে ।

No. 74. *tiṭhyāditattwaṁ*. Substance, country-made coloured paper, $2\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38 Lines, 6-8. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, and writing effaced in parts. Prose. Correct. Incomplete.

The codex contains three incomplete works belonging to the *Smṛititattwa* series of *Raghunandana*, viz., *Tiṭhyāditattwa*, *Vyavahāratattwa*, and *Prāyaścittatattwa*. We have already noticed the first, and as there are several other complete copies of the 2nd and 3rd, we need not notice them here.

বিবরণ্যম্ । পুস্তকেঐল্লিন্ কৃতিতত্ত্বান্নামংতাশ্রয়োনিবন্ধাঃ সন্নি, নিষ্যাদিতত্ত্বম্,
স্ববছারতত্ত্বং, প্রায়শ্চিত্ততত্ত্বং । নথ নিষ্যাদিতত্ত্বান্নামোচিতপূৰ্ণং, স্ববছারপ্রায়শ্চিত্ততত্ত্বো-
ক্তাশ্রয়ং যদ্যদ্যানে ভবিষ্যতি ।

No. 75. *tiṭhivirekah*. Substance, country-made white paper, 18×4 inches. Folia, 9. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A treatise on Tithis or lunar days by Mahāmahopādhyāya Śālapāni belonging to his series, generally known by the name of Viveka. A very small fragment, only one folio, of a commentary by Śrinātha Sarman is added at the end.

Beginning. ॥ ॐ नमो नमोभ्यः ॥ यच्चनद्वैषसंजातसंशयश्चिदुरः सता । मनोऽ
 नुदमन्युच्चैर्द्विचपमिच्छिभिर्चयः ॥ प्रतिपदादिनिधिविमेवविहितानां ज्ञान-
 दानादिकर्मणामव्ययतिथौ निःसंशयमनुष्ठानं । यदा तु दृढिज्ञा-
 सादिना दिनद्वये तिथिप्राप्तिकदा कुत्र क्रियेति संशये कथं निर्ययः ।
 तत्र संशयप्रदीपः । सा तिथिसहस्रोराचं यस्यामभ्युदितोरधिः । तथा-
 कर्मणि कुर्वीत आसहस्रो न कारयं । यथाचं सविता याति पितर-
 षासुपगमे । तिथिमेधोऽपराहोहि सपं दत्तः अयन्मुखा ।
 इति ग्रन्थपरिनिष्पन्ननाद्वै कर्मण्युदयमासिने विभे कर्मण्यसमाप्ति-
 नीति अवस्थामाह ।

End. यथा यज्ञपुराणे दिवाराचौ व्रतं यद्यवसेव तिथौ क्षुतं तस्यानुभययोमि-
 न्यामाचरेण व्रतं व्रती ॥ वेद प्रतिपद्युक्तापि द्वितीया कर्मायं दिवा-
 राचौ च लभ्यते । न च युगदेवः (युगादर ?) कार्यः हि (हि ?) तीया
 द्वितीयायुक्ता (युग ?) दिने द्वितीया (द्वितीया ?) विहितकर्मणि द्वितीय-
 कोनस्याभावादित्यर्थः (?) ॥

Colophon. इति श्रुतपानि (हि ?) मन्त्रमन्त्रोपाध्यायविरचितस्तिथिविवेकः समाप्तः ॥
 श्रीगुरुदेवभक्त्यै ॥ ० ॥ श्रीगुरुभक्त्यै ॥ श्रीगुरुभक्त्यै ॥ श्रीगुरुदेव-
 भक्त्यै ॥ ० ॥ श्रीगुरुभक्त्यै नमः ॥ मन्त्रमन्त्रोपाध्यायविरचितः (?) मन्त्रमन्त्र-
 विद्वत्तन्त्रविद्वत्तुः स्मृतौ । यद्यप्यदायंविचारजानाः परे तद्विद्वत्तन्त्र-
 विद्वत्तन्त्र मन्त्र मन्त्रः । श्रीगुरुभक्त्यै नमः श्रीगुरुभक्त्यै नमः । शास्त्रा-
 तिथिविवेकस्य यथासति वितन्त्ये ॥

विवरणम् । मन्त्रमन्त्रोपाध्यायश्रीश्रुतपाचिलतस्तिथिविवेकोनामार्थं प्रत्ययः । शुक्लकेशिन्
 श्रीनाथलतश्रुतपन्थाध्यायः अपि किञ्चिदंशोवर्जते ।

No. 76. तिथिव्यवस्था । Tithivyāvasthā. Substance, country-made yellow paper, 24×4 inches. Folia, 45. Lines, 6-7 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle of each page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work pointing out what religious observances are to be performed in what Tithi, according to the precepts of the Śāstras. Anonymous.

Beginning. श्रीलक्ष्मणाय नमः ॥ प्रायशः बहुस्यानामेव कर्मणामारम्भकत्वादादौ स एव निरूप्यते । कायवाङ्मनोभिराचरितं कर्म फलाय समर्धमिति बुद्ध्या स्वामहन्तृ (न ?) मुक्तं । तत्र केन रूपेण कस्याहन्मित्र्याह मनसा संकल्प-
यति वाचाभिमुखयति कर्मणा प्रोपवाद्यतीति । बहुकल्पयति बहुकलामे-
व सर्वेर्धं कर्मयमिति निश्चिनोति वाचा वाक्येनाभिमुखयति मनसा निश्चि-
तमर्थे तद्बोधकपदैरभिधत्ते कर्मणा कायवाचापारेण उपवाद्ययति यथा-
विधि समापयतीत्यर्थः । बहुकल्पयतीति विध्यर्थे छट् ननु बहुकलमाहं
करिष्ये इति संकल्पे कर्मोपदेन साहप्रधानमेव कर्मोच्यते तथा च
किञ्चिदप्यहं बहुकल्पात् प्राक् माचरणीयं करिष्ये इति प्रतिज्ञावाधापत्तेः ।

End. अथ सुवर्धदानं ॥ अविद्ये तच्छां हनोपायां वेदविष्णुं ब्राह्मणाय वै ।
माचरोपकुमारं वा (माचरोपकुमारं वा ?) सुवर्धं यः प्रयच्छति । स
देवराजसहिते विमाने सर्वेभ्यो ह्यभे । सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वदुष्टप्रभृतिभिः ।
सर्वैर्धर्मसमृद्धयः सर्वलोकेषु सर्वदा । ब्रह्माद्यान्तर्यं चोपु बह्वर्धमान् ह्ययम्
विधानम् । अनुभूय क्षयिष्यमिषां वदाह्वनसंस्मृतं । ततोऽप्यस्य साधुर्धं
प्राप्नोति च न संशयः । देव ब्राह्मणा (न ?) संपूज्य ॐ स्वाध्यायकमी-
यायां महावीरे सर्वैर्धोकाधिकरणकदेवराजसहितसर्वैर्धर्मभूमिमाना-
धिकरणकसर्वपापविनिर्मुक्तसर्वदुष्टप्रभृतिभिः सर्वैर्धर्मसमृद्धयः सर्वलोकेषु
सर्वदा ब्रह्मसंस्मृत्यव्यवस्थानुभोऽतस्तु चरत्तपायुज्यकानः श्रीकृ-
ष्णमाचरितमिति सुवर्धमग्निदेवतमित्यादिदक्षिणायास्तथा । अन्यत्र विहितं
कर्म यद्गृह्णातीरे जियते तस्य फलं कीदृगुचं । गृह्णातीरे ह्यहं यत्
तत् कीदृकीदृगुचं भवेदिति विधानात् । तथा ब्राह्मे सर्वदानानि
नियमा आयासाश्च तपाश्च च । यज्ञोदानं तपायुष्यं आरुह्य दुर-
यूलनं । गृह्णातीरे ह्यहं सर्वं कीदृकीदृगुचं भवेदिति ॥

Colophon. समाप्तार्थं धन्यः ॥ ॐ नमस्तु ॥ • श्रीरामः स्वर्थः । श्रीमधुच्छदनः ॥
श्रीलक्ष्मणः ॥ श्रीहरिः ॥ श्रीमधुच्छदनः ॥

निरूपणम् । कक्षां कक्षां तिस्रो कानि कानि चर्माकर्मोश्च कार्याणीति विध्यवस्था-
नियमकोनिबन्धोऽयम् ।

No. 77. त्रिकाण्डमण्डनं (सटीकम्) । Trikaṇḍamaṇḍanam (Satikam). Substance, country-made white and yellow paper, 13×5 inches. Folia, 30. Lines, 9-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work treating of some special Vedic rites, such as 'Somayāga,' &c., by Trikaṇḍa Maṇḍana Bhāskara Miśra, son of Śrikumāra Swāmin, in verse. It is based upon the rules of Āpastamba, and is complete in three chapters. The codex under notice has also an explanatory gloss in the margin under the name of Pada Prakāśikā. Anonymous.

Beginning of the gloss. श्रीमन्मानवाय नमः । भुजंश्रीभुजश्री यद्य वासना वासलोचना । सध्वंदा सध्वंदा दिव्यात् स मिदः सग्निः शिवः शिवः ॥ १ ॥ अग्नेर्गतिर्गति सिध्यति सध्वंतेत्येतत् तत्र प्रभाववचनैः कृतकैर्नयेत् तेषां प्रकारमहम्मा च गुरोः सकाशात् तस्मात्तमेतमहम्मादरतोममामि ॥ १ ॥ व्याख्यानपेक्षः सुधियां निबन्धी व्याख्यापेक्षोऽप्यधियां निबन्धः । हुक्-शब्दार्थविधानयुक्ता सा चेदुहया तदुपपन्नः प्रयासः ॥ १ ॥ त्रिकाण्डमण्डनव्याख्यानतः पदप्रकाशिकां स्फुटं स्फुटप्रबोधाय कुर्वे संक्षिप्तमुक्तिभिः ॥ १ ॥ त्रिकीर्तितस्य संक्षेपस्य प्रत्युद्वापोचक्षरा परिस्फुटमाश्रयेन्मुक्तिमिहोच्चारपरिकल्पितमुक्तिबोधितकर्तव्यताकं हेतुदेवतानमस्कारकपं मंगलमाचरन्मिथमिच्छाये निवर्त्तन्मिथमिच्छाये प्रतिजानीते त्रिधनित्यादिना ।

Beginning of the text. त्रिधं त्रीन्चरीं देवीं संप्रपन्नं विनायकं । हुक्-शब्दोम-यानस्य प्रयोगः कथ्यदेशुना ॥ १ ॥ तत्राधिकारकास्तादि प्रथमं प्रतिपाद्यते । सध्वंतेत्येतत् तत्रो श्रीमन्मानवे कश्चित् कश्चित् ॥ १ ॥ प्रथमादग्नि-होवेति पञ्चाधानोपयोगि यत् । तत्रापि लेखनः किञ्चित् प्रवक्ष्ये तत्र तत्र च ॥ १ ॥ अधिकारास्त्रिधा नित्यकाम्यनैमित्तिकजनतः । ते च श्रीतार्यवादीत्यकल्पनेन विधा पुनः ॥ १ ॥ पितृयज्ञस्य चांगनमापसंवेनः दूषितं । साधितं तु भरद्वाजसूत्रमाप्यहता दुतेः ॥ १ ॥

End of the text. गच्छे पञ्चे निमिषेनस्येति आतयाऊति एवं प्रतिनिधिप्रोक्तकृत-कार्यं च निमिः इत्यहं ॥ १८ ॥ अथमिहोऽन यः कश्चित् से से स्यादेवदामि तम् ॥ ११८ ॥

Colophon of the text. ॥ इति वादिभट्टमुञ्जराश्रीकुमारसामिहिरिस्तुत्रिकां मण्डनव्याख्यानमिथमोमयाजिह्वतापसंवेनसूत्रनिर्णीयकारिकास्तुप्रतिनिधि

निरूपणकार्यं निरूपणं समाप्तं ॥ श्रीरामकृष्णाय नमः ॥ श्रीरामचंद्राय
नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

End of the gloss. ननु निमित्तसत्त्वे किं कार्यमत आह वाचतेति लक्ष्मेश संकटेन
रवमपि आपदनिवृत्तौ अतुल्यपक्षे पुनः पक्षद्वयः कार्यं इत्याह पक्षांतरं
इति वदसंमतिमाह पक्षद्वयेर्मा अन्याचार्यमतमुदाहरयति आपदिति
सहं समासद्वयप्रकरणांतरमाह अयेति कार्यं प्राप्तर्हमे कार्यं सीमस्य
होतव्यौ समिद्धेका द्वे वा भवतः । उभयव्यापकत्वात् तत्र नियममाह
सायमिति ॥ १८१ ॥ अथ टीका न भिद्यति ॥ श्रीरामकृष्णाय नमः ॥
श्रीरामाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥

Colophon. (कलिकाटम्) ।

दिवरणम् । विक्राष्टमयमं नाम श्रीकुमारस्वामिस्त्रिपुरविक्राष्टमयमभास्वरनिषक्त
आपस्तम्बसंन्यासगुरुसीमयास्मद्विषयकोऽयं निबन्धः । अथ ययः परिच्छेदाः सन्ति तत्र
प्रथमे सीमयागादीनां लक्षणनिरूपणं, द्वितीये ब्रह्मार्ता, तृतीये प्रतिनिधीनाम् । तृत्तं कारि-
काष्टं, कारिकाष्ट ११८ संख्याकाः सन्ति । पुस्तकस्यास्योभयपार्श्वे काचिद्वाक्या च वर्तते,
साम्प्रदायिकम् ।

No. 78. दीपकलिका । Dipakalikā. Substance, country-made yellow
paper, 25 × 2½ inches. Folia, 73. Lines, 8 in page. Character, Bengali.
Date, ? * Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on Yājñavalkya's text by Mahāmahopādhyāya
Sūlapāni surnamed Śāhūḍiyā.

Beginning. श्रीमच्छंभुना नमः । श्रीमच्छंभुना नमः । श्रीमच्छंभुना नमः ।
याज्ञवल्क्यमुनेरीकां श्रुत्वा पाणिः समातनीत् ॥ १ ॥ आचार्यनिमित्तस-
माचार्यप्रतिपद्यते । त्वयं दीपकलिका कलिकालमहापद्मा ॥ १ ॥
योगीश्वरमित्यादि ॥ योगिनां सनकादीनामौश्वरमारण्यं । याज्ञवल्क्य-
नामानस्यं संपूज्य यथाविधि पूजयित्वा अमुन् सप्ततपनः ॥ मुनि-
भिरपि धर्मसन्देशे श्रुत्वा मानस्य याज्ञवल्क्योक्त्यैः स्तुतः ।

* As Sūlapāni lived about 500 years ago, the date of the work can be easily
inferred.

End. य इदमित्यादि । भवानिति याज्ञवल्क्यस्य निर्देशः । १०८ । पुनेत्यादि । ॐ शब्दोद्घातार्थवाचकः । अपेक्षितार्थानुगतो ह्यपभ्रान्तस्वरसंवाचारपास्तनार्थं मङ्गलार्थं चेति ॥ • ।

Colophon. इति चाऊदियामहामहोपाध्याय श्रीशूलपादिबिरचितायां याज्ञवल्क्यटीकायां हनीषोऽध्यायः । १ । • । याज्ञवल्क्यप्रमाणं । ८११ । • । श्रीश्रीरामचन्द्राय नमः । • । श्रीशूलपाय नमो नमः । • । श्रीराामाध्याय नमो नमः । • ।

विवरणम् । महाप्रहोपाध्यायश्रीशूलपादिबिरचिता याज्ञवल्क्यस्मृतिटीका दीपकटीकायाः । सुप्रसिद्धम् ।

No. 79. द्वैतनिर्णयः । *Dwaita-nirṇayaḥ*. Substance, country-made white paper, 15×4 inches. Folia, 207 Lines, 7-8 in a page. Character, Nāgara. Date, P Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete (P).

A work discussing doubtful or controversial points of sacred law, by Chandra Śekhara Vāchaspati, generally known as Vāchaspati Mīra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । प्रथम्यं शिवमर्हन् द्वैते विज्ञानदायकं । श्रीवाचस्पतिश्रीरेव द्वैते निर्णयं कथ्यते । इह शत्रु कृतान्तं चे वेदमन्त्रार्थविज्ञाः कति कति धुनिहृदा द्वैधमाश्लिष्य चर्मात् । सख्यमिषिपुल्लनैर्द्वैधं यामासुरिभ्यान् तदनुपहिततज्ज्ञाः शेषवाक्यस्य चक्षुः । तदर्थं ग्राह्यमश्लिष्य च विरैर्निर्भास्य कर्मोपशेषरचनापरिपूरितानि । संस्थापितानि विमृष्टैः छान्निभिश्च यपि द्वैतं व्यवस्थितमिहा परिवर्तये यत् । तद्वैतवारणद्वयं स्मृतिं सर्वकाष्ठं श्रीचन्द्रशेखरलती नऊगृह्णन्तीति । मान्यान् प्रथम्यं तदिदं विनिवेदयामि यत्तत्र नूनमवचः सदृशं न द्वैतं ॥ अथ समयस्य द्वैते ॥

End. इति चारीतवचनानु दानमात्रपरं दनस्येति श्रुतेः । अन्यथा देवतायैत्यग्रे उपेक्षिते च पुनरादानदोषः स्यात् । एतेन त्यक्तुं देव्यन्तासंभवात् त्यागेन सत्त्वनाशात् दत्तादाने दोषश्चक्षणात् । भवेद्यादिप्रत्यये तद्वचनाभावाच्च न भोम उपित इति शेषं ॥ • • • • •

Colophon. (माच्छि) ।

विवरणम् । श्रीचन्द्रशेखराचम्यविवरितः, चिरपरम्पराप्रचलितधर्मशास्त्रीयव्या-
विषयकमतद्वैधमन्वविषयकोऽयं विवन्धः । सुप्रसिद्धोऽयमाधुनिकनिबन्धकर्तृभिर्वङ्गः समु-
दाहृतः ।

No. 80. द्वैतनिर्णयप्रदीपः । *Dwaitanirnaya Pradīpah*. Substance,
country-made yellow paper, $24 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43 Lines, 8 in a
page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh, but
slightly torn. Prose: Generally correct. Complete.

A short commentary on the *Dwaitanirnaya* noticed last,
by Mahāmahopādhyāya Gokulanātha, under the name of *Dwaita-
nirṇaya Pradīpa*.

Beginning. नमो नमोराय । तथाभिप्रायिकं नाम द्वायादीनामुद्देशं कल्पयित्वादेव-
सङ्गत्यादानादिप्रकरणमुद्देशमुल्लुभतावसरमङ्गत्याच्च नचैवमप्येतेषां प्रकर-
णानामेकार्थत्वाभावादेका(क ?) वाक्यानामुपनिर्दिष्टवर्णावच्छिन्नार्थकत्व-
स्यैवैकार्थतापदार्थत्वात् न च धर्मप्राप्तेश्चर्मभावतिप्रसक्तस्यापि वाक्यार्थ-
तावच्छेदकत्वे दोषाभावात् अन्यतमत्वात्तादृशीचर्म इत्युद्देशादिसङ्ख्य-
दानसमर्प्य निरूपयितुमुपक्रमते ।

End. बालस्य गर्भादमादौ मुख्यकाले शान्तिं हत्वोपनयनं न तु गुर्वग्रहामनुक्त
(ननुक्त ?) वासरे नवमादाविति वाक्यार्थः गर्भः इतवन्धे विवाहे च प्रति-
ष्ठायां विरोधतः । मोक्षरेणैवकर्तव्यं विधादिकमकारणं । तेन व्रतादौ
गुर्वग्रहिनोचरोनैवायेत्यते न तु वैधीनादवर्षेण चेति प्रतीयते । प्राच्यास्त-
व्यष्टवर्गविग्रहेषु मुख्यशीतांशुभासु । व्रतोद्वाधौ प्रकर्तव्यौ मोक्षरे न
कदाचनेति राजभार्गववचनमाद्रियन्ते । आवाण्यादेकमनयामयायू-
रुपाणिताः । युष्माभिः सर्वविद्याभिः कृतं वाचायकं मम । • ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीगोकुलनाथप्रणीतः संपूर्णद्वैतनिर्णयः प्रदीपः ।
• । समाप्तः ।

विवरणम् । प्रदीपनामधेयाद्वैतनिर्णयस्य संक्षिप्तटीका महामहोपाध्यायगोकुलनाथ-
प्रणीता ।

No 81. धर्मतत्त्वप्रकाशः । *Dharmatattva Prakāśah*. Substance,
country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 264 Lines, 8-9 in a
10 s. c.

page. Extent, 6,521 slokas. Character, Nágara. Date, Saka 1667.* Appearance, not old but slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A treatise on religious merit, describing fully what it is and of how many kinds, as also by what means it can be acquired, by Siva, son of Govinda Dīkshita Śūri, a descendant of the Chāturdhara family and a resident of Kūrpara, a town on the banks of the Godā river. But the digest was compiled in Pratisthāna or Allahabad.

Beginning. नीलपेशाय नमः बंदेऽहं दधिवाह्यं नृत्तिं नृत्तिमिरोमिर्ता । प्रथमं
 कृत्स्नमज्ञानं ज्ञानमाप्नुमभीष्टितं १ इह खलु संसारचक्रे बंधव्यमाशानां
 दुर्विषयविबिधमापनज्ञानां एकलक्षदुःखोपग्रमाय निरतिशयपुण्यानामे
 सकलपुत्रबाधोन्मेषोपार्थ एव परमीपाय इति तत्प्राप्यमाख्यातयं पुर-
 नेष्वपि यत्किं परमपुत्रबाधोन्मेष एव तथापि तस्य तमेन वेदानुबधनेन
 प्राप्यता निर्विद्विषंति यत्नेन हानेन तपसा नाशकेनेति श्रुतेर्विविदिषा-
 नेन धर्मस्य चित्तप्रज्ञावर्द्धकोपायत्वात् धर्मैव पापमपनुदतीति कुतश्चा-
 न्यकलं तत्त्वत्वं चोद्गमास्तुत्योर्ध्वार्थ इति कैमिनिना फलतोऽपि
 चकस्य ज्ञानार्थेनानुबध्ने केवलं त्रीतिहेतुत्वात्तदर्थं इति कथ्यत इति
 भाट्टभट्टनिधिसं । प्रमाचंतु वेदोऽपि लोपार्थकृत् तदिदां च श्रुतिमौलि
 पुराणन्यायमीमांसाधर्मशास्त्रांस्तद्विषयाः वेदाः आत्मानि विद्यानां धर्मस्य
 तु चतुर्दशैकं भाट्टपंथेन तद्देहाच्च योनीचरमाख्यायां विज्ञानेश्वरेण
 प्रपंचिनास्तत्र एवावर्तन्त्याः स च द्विविधः शैवः स्यात्तस्य । तत्प्राधान-
 चिदाग्निबाधः प्रथमः प्रथितः द्वितीयस्तद्व्युत्पन्नचकारैः संस्कारमभा-
 धानादिलक्ष्यः ।

End.

धर्मादि कारयितुः फलमाह सर्वज्ञः ब्रह्मचारिण्यतीमातु वचनं यत्
 कारयेत् न सकलं योषि कुलं ब्रह्मचर्यान् जायते नर इति धिक् (दिक् ?)
 विद्याने कविकथनमथर्वि मोहोदकतीरे नगरसन्निधि दूषणराष्ट्रे गोविन्द
 मुनिनयसिंधुपारदद्या श्रीचातुर्धुरकुलमंडनं पुरासीत् श्रीकठं मनसि
 विभाव्य भीलकंडसत्पुत्रः पिनवटकाननं सुरमापे(रे ?) दानैः शमन-
 दिवाजनं दुतीनां व्याख्याने निष्ठ चतुराननोक्तयूय गोविन्दसहपुत्रः दुति-
 वृक्षयुग्मिः सर्वतंत्रसंगमसज्जसिद्धिचिन्तार्थः शिवसिद्धमकरोदधोत्तम-

* मादावसथभूमाके संशोषं पुषेनायन । This is the date of the work.

प्रकाशः भूयः प्रीत्य शिवाख्ये भगवन्नि मदानैहिक मल्लपय्ये वाराणस्या-
नजन्मा दूरचरिदमने श्रीप्रतिहानतीये नागारचभुशके शास्त्रीवा-
चने चने नमस्य मिततुय्येऽङ्कि चणोर्त्वे पर्वता मतः ॥ ७ ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाण्योदाधूरि(धरः?) त्रीषातुर्भूराभासंतं
भीमिन्दोचितस्वरिखलोः शिवस्य लतो धर्मन्तल्लप्रकाशः समाप्तिम-
नस्तु ह ह ह ह ह ह ॥ अयर्थस्था १५११ ।

विवरणम् । उक्तप्रकाराहोनाम चर्मासुरूपभेदादिनिरूपणोऽर्थं विवक्ष्यः ।

No. 82. धर्मतत्त्वप्रकाशः | Dharmatattwa Prakāśah. Substance, Kāsimiri paper, 12×3 inches. Folia, 82. Lines, 6-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, slightly worm-eaten, and the folia bound together between paste-boards on each side. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the work noticed last.

विषयसूचकपुष्पम् ।

No. 83. धर्मानुबन्धिप्रोक्त्याख्यानम् । Dharmānubandhi-prōktyākhānam. Substance, country-made white paper, 12×2 inches. Folia, 31. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete.

A short commentary on some verses relating to religious observances, originally compiled by Kṛṣṇa Paṇḍita. By Rāma Paṇḍita, great-grand-son of Kṛṣṇa Paṇḍita, the compiler of the text.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ॥ श्रीकृष्णं प्रविशन्त्य तत्सुतमयोनीरेश्वरं तत्सुतं
 श्रीविद्वत्पुत्रशोभनं तदनुजं श्रीवक्रपाणिं ततः । शोपीनायगुरुं च हृष्य-
 रचितस्योकायैवंदीपनं कुर्वे रामपदाम्बुधौ भवतु मञ्जोर्विश्वनाथार्पणं ॥१॥
 कृत्यंतरे स्नानांमतर्पणमुक्तं । स्नानादभंगरे नावत् तर्पयेत् पितृदेवताः ।
 उत्तमैः पौड्येदजं संश्याकर्म ततः परं ॥ दित्यं नैमित्तिकं कायं त्रिविधं
 स्नानमुच्यते । तर्पणं भवेत्तस्य चंद्रनेत्रं प्रकीर्तितं । तर्पणं देवतानां
 हृत्वा वै प्रादुर्भूतः शुचिः । अविकारी भवेत्तस्मात् पितृणां तर्पणे श्रदा ।

End.

अस्माकं । वेद्या भाजंनं अद्विराक्षरं छन्ना । पितरः द्युर्धर्म(?) ता-
मित्युक्ता पिंडा देवाः । ममः अंजनमभ्यंजनं वासः । उपस्थानं । नमो च
इति यजुषा अर्जं परेतन इत्युक्ता द्युप्रोचितं । गोवहदिः अस्तित्युक्ता-
सन्निवाचनं अक्षय्य उपनिषत्तामित्युक्ता दन्तिर्वा दक्षा । अघोराः इत्या-
शिषं गृहीता । पावसाक्षनं छन्ना विमर्जनं । आभावाजवराः आयु
प्रजामिति । अक्षमे इत्यभिवाद्य आशीर्मातमनुमज्जेत् ॥ १४ ॥ इति
संक्षेपः । अथ प्रमादभूतवर्णाधि पूर्वमेवोक्तानीति विरम्यति ।

Oolophon.

इति श्रीमेवमप्यपंडितहस्ततत्पौत्ररामपंडितविरचितं छण्णपंडितहस्त-
अभ्यासमनुबंधिकथाख्यानां समाप्तं ॥ अ ॥ अ ॥ श्रीशिवार्पणमस्तु ॥ ५ ॥

विवरणम् । श्रीछण्णपंडितसंगृहीतधर्मानुबंधिवचनविशेषाणां श्रीरामपंडितहस्त-
ध्यानम् ।

No 84. निर्णयसिन्धुः । Nirnayasindhu. Substance, country-made white paper, 10x4 inches. Folia, 487. Lines, 10-16 in a page. Character, Nāgara. Date, 1578* Saka Appearance, very old, worn-out, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A comprehensive work on religious observances entitled Nirnaya Sindhu or Nirnaya Kamalākara, complete in three chapters, by Kamalākara, son of Rāmakrishna. It is a famous work, and respected as an authority throughout India.

Beginning श्रीगणेशाय नमः । श्रीपितृवरणायां नमः । कादणैकनिकेतं रामं
श्रीनाथतामुक्तं । विद्यामिवाभवायवततिवसाचंभशाक्षिनं वंदे ॥ १ ॥
सुक्षीपदायं कथ्यदुनस्तरंजितशोकुलं । वर्णापीडं धनश्रानं नमः किस्वि-
दुपाकृते ॥ १ ॥ वेदार्थधर्मरसायै भायामानुषरूपिण्य । पितामहं इति
वंदे भट्टनारायणाक्षयं ॥ २ ॥ यत्नादसंस्तुतिः सर्वमेवमस्तुप्रतिभूमेता । तान्-
भट्टरामलब्ध्याख्यान् श्रीनाथवरणानुमः ॥ ३ ॥ सर्वकल्याणसदोचनिदानं
यत्पददयं । शुनदीरोदरीभंवागुमाणां नोमि सादरं ॥ ४ ॥ विंदुमाधव-
यादाक्षरोल्लोहतविमलं । व्याप्रांथं धातरं भट्टदिवाकरमुपाकृते ॥ ५ ॥

* The work was originally written in 1666 Samvat ; see the end.

देमादिमाधवमते प्रविचार्य सम्यग्माहोच तच्चमथ सौर्धततां परेषां ।
 श्रीरामलक्ष्मणतनयः कमलाकराक्षः कामे ययामतिविनिर्घंदमात्मनोति ॥
 ० । सति यद्यपि विद्वांसलक्ष्मिबंधाय कोटिशः । तथाप्येतस्य वैदग्ध्यो
 केचिद्विज्ञातुमीश्वरे ॥ ८ ॥ नव संघेपनः कालः षोढा । अर्धोऽयन-
 यमुत्तमः पक्षोदिवस इति । तवाभ्योमाधवमते पंचधा । सावनः सौर-
 चांशोनाचचो चार्धस्त्य इति ।

End.

संपरमहंसादीनां पार्थिव्यादिकमपि न कार्यं इति श्रुत्वापिचिः । आद
 चिंतामयो ह्यनेयः । रक्षोदितं जलं पिबन्माशौचं प्रेतमनुजिघां । न
 कुप्यांदापिकादभ्युदयमुनाय भिषवे । प्रेतजिघांशोदितनिषेधे मित्रे
 पुनस्तद्वपचमाब्दिकपरं । तवस्तपार्थवमेव । विद्वंदिनां हाहमे-
 नारायणवचिः । तद्विधिरन्यथ विशेषः प्राशुः । इत्यर्थं वचना ॥ । रवं
 निरूपितमिदं तद्वन्तु चमंतत्वं विचार्यं वचनैश्च नवैश्च सम्यक् । तद्वो-
 पदष्टिमपहाय विचार्यंशौचं विद्वद्विजित्यविरतं प्रवर्ततेऽपि तेषु ॥ १ ॥
 नया मद्यामद्या तद्विद्वं जित्सं नंदनमिना किमेतच्छब्दं वा यवचितुमपि
 स्वपनमिना । तदेवे धर्माकिंविद्वद्विजितमिद्वं व्याख्यातमिनाप्रतापोऽयं
 लब्धोऽपि कस्तु च पिबोद्यरपयोः ॥ १ ॥ यो भाग्यंतपचवाचनकबंधारः
 शास्त्रान्तरेषु निश्चितमपि नर्गमेता । योच यद्यः किञ्च हतः कमलाकरेय
 श्रीतोमुनाय च हतो बुधराभलक्ष्णः ॥ २ ॥ योचइरामेचरखरिखलुः
 योभइनारायणखरिखलीः । श्रीरामलक्ष्मण पुनः हतोऽनं यवचित्रिबंधं
 कमलाकराक्षः ॥ ३ ॥ नानानिर्घांयकलाग्निर्यंपनिधुं प्रोच्यतां विवृताः ।
 निर्वयस्यरोगवत्ताग्निर्यंपकमलाकरोय्यत् ॥ ४ ॥ वत्त चत्तु ऋतु भुमिमिते
 (१९९(?)) ये नरपतिविजयतोऽयं याति रौद्रे । तपसि श्रितितयो वना-
 पितोऽयं रघुपतिपादचरोगवहेर्पितय ॥ ५ ॥ जगति वत्तलविचारिधु-
 मुर्धियमाणां परमवित्तिपरीक्षा मुच्यते लक्ष्मणानां । तद्विद्वं मन निर्वच-
 दूपर्णं भूवर्षं वा यदि भवति विद्वंशैकदावयं विवृत्तं ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीमत्तद्वाक्यप्रभाषारापारपारीचश्रीमद्वाक्यप्रभाषारिखलुनारा-
 यणभट्टसुतश्रीरामलक्ष्मणभट्टाक्षजकमलाकरभट्टलते निर्वचयिंधी हतीयः
 परिच्छेदः समाप्तः ॥ रम्ये श्रीमति निर्मलामिधपुरे शृङ्गानुगम्यांश्रिमान्
 क्ष्यातः सर्वमश्रीसुरार्चितपदः श्रीमान् यजुर्वेदवित् । यथा भार्गववंश-
 भूषणसुदारोचिष्णुपादांजुमहंदासकृमनाः परोपकरवः सौजन्दपायोनि-
 धिः ॥ १ ॥ पुनस्तस्य गुणकराः सुमनसयन्तार स्वादिमशेषाशौतृकिल-
 भास्वरस्तदनुजः श्रीमान् चनेशामिधः ॥ तन्मद्यातृकमलाकरस्तदनुजी-

भारायथस्तुता चाधन् सचरिताः शुतिश्रुतिविदोऽनेकाध्वरारंभकाः ।
 १ ॥ एकः श्रीपुत्रयोगतमः समभवच्छ्रीभास्वरस्यात्मलक्ष्याभुव एतो
 रिमाद्रितनयार्वात्मन्यादेवकः ॥ मत्पुत्रीत्यधुना मद्यामुषनिधिष्ठापीरे
 योगनि योगतं यमुगंति वैदुभगनाः श्रीवास्तुदेवाभिधं ॥ १ ॥ मयुषा
 मुषगुभिना चय मयु-मुर्दानगौकास्तयः योगतय धनेचरस्य विदुषधीर्य-
 प्रयुक्तपियः । तेष्वाद्योधरपीधरस्यदनुजोवालाजिनामामुल्लस्यभृ-
 क्रिस्त चिन्माय इति ते सर्वेषुदारागयाः ॥ ४ ॥ एकः श्रीधरपीधरस्य
 तनयोविद्याधरीदुहिमान् काम्या मिदति मत्पुतोऽतिविनयी दामोद-
 रीराजते । वासाजोत्यभिधामकस्य तनयोमंदाभिधीवर्तते श्रीसत्यवै-
 पतनेति मयति प्रोदामनर्जोदहः ॥ ५ ॥ एकोऽभृत्किस्तचिन्मायतनयः
 क्षातोतिविश्रः + + कंभुर्गर्मा + + मुषिगुदगौदेवकाम्ये दहत् ॥ उषा-
 कस्य च संति सद्युषपुमास्तेष्वादिमः सम्योतीरामद्यानुचरिः एतो तद-
 परोवोरेचरयत्तमः ॥ ६ ॥ सोऽयं निर्णयसिंधुरीरगनरे श्रीरामचंद्राक्षया
 भूरीपुत्रभुजा धनेषि वसता योगिविवासेन च ॥ शक्ते मागनगेदु भुवरि-
 मिते श्रुतासिन्ध्यां तिचौ श्रीमे श्रीमभगंयोगवतिमैजायौपकराय
 च ॥ ७ ॥ संवत् १७१९ शके १७७० विंध्योत्तर आषाढशुक्लपक्षे
 विंध्यदक्षिणे ज्येष्ठशुक्लपक्षेऽष्टावुधे लिखितोऽयं निर्णयसिंधुः समाप्तः ।
 अग्रिहोषीकडुर्गमात्मनराजचंद्रानुजवरितदनुजवोरेचरनदवलीकनार्थ
 तथा धरोपकारार्थे लिखायितोऽयं पंथीरामचंद्रेव ॥ श्रीरसु । शुभमस्य ।

विवरणम् । निर्णयसिन्धुर्नाम धर्मशास्त्रनिबंधोऽयं कसलाकरविरचितः । सुप्रसिद्धोऽयं पन्था ।

No 85. निर्णयसिन्धुः । *Nirnayasindhuḥ* Substance, country-made white paper, 7×3 inches. Folia, 148 (of which foll. 1-3 are wanting). Lines, 11-14 in a page. Character, Nāgara Date, Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced throughout. Prose. Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् ।

No 86 निर्णयामृतम् । *Nirnayāmr̥itam*. Substance, foolscap paper, 12×4 inches Folia, 72 Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but worm-eaten throughout. Prose. Not correct . Complete.

विवरणम् । निरूपयामृतं नाम धर्ममासनिबन्धोऽयं श्रीमोपीनायनिरचितः ।

No. 87. **निद्याचारप्रदीपः ।** Nityáchára Pradípah. Substance, country-made paper, 23×7 inches. Folia, 176. Lines, 13-14 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, old and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct Incomplete.

A work treating of the religious observances to be performed daily, entitled *Nityācāra Pradīpa*, or a lamp of religious observances to be performed daily, by *Nṛsiṅha*, son of *Muñārī*, an inhabitant of *Utkala* or *Orissa*. In the codex under notice, the first and third parts of the work are both incomplete and have separate page marks.

Beginning.

भिन्दधनंजयो बुधावय मंगधरतोऽप्यबंदसः ननयाः किञ्चबाजपेदिनोऽप्य
 च मत्तुद्वयपंचमा च ते १० अद्वैताग्रममुहमेववरय(?) भंचेपगारीरे
 हला वाभिकमधरेषु निरतः यत्तामदीचात्रतो मीमांसारत एव हदि-
 मममत्तुकायां यमिंदो चि यः श्रोतमत्तुद्वैकजीवनविधियोगेन सिद्धि मतः
 ११ देवानंदसुतोऽप्याजनि हतचदनोयग्रविद्याधुरीचो वेदाभ्यामप्रयामी-
 परिषदि विजये यः हतः पंडितेशः नानादेशादुपेताः सुतिपुषमचयः
 (ननयः?) संभगोयग्र मिया मीमांसातर्कविद्यादुतिमिषरमतप्रौढिमथा-
 पयंति ११ अनुगोस्य पौंडरीकयाजी वल्लभद्रोविदितः दुनीमयेम महशः
 सुतिमोक्षिभङ्गंवे किमुमंवरदीचया कृतो ११ अपरिष यमिंदसूनव-
 द्द(८८?) चत्वार उदारचेतसः अकुञ्जोचितविद्ययोर्जिताः सततं हव्य-
 कथाधरायथाः १४ आनंदपुत्रावसुतेजसीऽहो वस्तुतयाः किं वस्तुभासुपेताः
 यदो(य?) हिण्यादमबाधविद्या ये के च नक्षत्रचमग्रैव ११ मय्ये च पुत्रा-
 विगतारिमिवा मिवाले + + बाजपेयादिमयैः पवित्राः काले यथावदि-
 चित्वाग्निहोवा मरुद्गिराशाशितमरुदिरवाः १५ ते वामदेवाभिधमदेमानौ
 समाधयो तौ भुवनेश्वरीचो धराधरस्यानुमदाधराचोरविद्य तेयामिद मत्र-
 मोऽभूत् १७ धराधरश्याः (धराधरश्या?) प्रथिमश्र कौमिनेर्जमद्रिवाभैक-
 जुषोदश्याकजाः अरिष्टविघ्नेश्वरनामसंज्ञतोवशिष्ट एव मजनिष्ठ पूर्वजः
 १८ सुरारिपीतांबरनाक्षदेवा माराम(य?) शीषतिकेगवाख्याः वज्रेधर
 नीलवदेवहृष्याभारारविद्यास्तनया भवान्ते १९ सुरारिपूजाजितविद्ययो-
 र्जितो सुरारिरामौगुनि मीदि(लि?) पारगः बुधः मदानंदमुदपमेवया
 अविंदनामाजनि तस्य चाक्षजा १० श्रीमद्विघ्नेश्वरपुरो(?) प्राप्तिनियेन
 वेन च नित्याचारप्रदीपोयं यमिंदेन प्रचोयते ११ तत्र निमित्ते, देयेन-
 विहितं कर्म नैमित्तिकं तन्मध्ये नियतनिमित्तकं यत्तद्विद्यमुच्यते तत्र
 यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहुयात् अहरहः संधासुपत्नीन अहरहः कृड्या-
 दृष्टकान् अहरहर्भूतेषीवलिं चरेत् इत्यादिवित्यं नियतनिमित्तकान् ।

End (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । नित्याचारप्रदीपोनाम नित्याचारानुष्ठानविषयकोऽयं प्रबंधः कौत्सभिंद-
 विरचितः ।

No. 88 प्रयोगपरिजातः । Prayoga Pārijātaḥ Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 684. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1876. Appearance, old, worn out, written by different hands and on papers of different kinds, and worm-eaten. Prose and verse. Generally correct. Complete

A guide to the performance of domestic rites, &c., according to the rules of Kēvalāyana by Nṛsiṅha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ फलमुदधिमुनामपलकृषां परिसलमसलमस-
मौलिमालिकानां । अमतरसमुपासकामराधामतिजगदात्मनिमाश्रये
नमिहं । ॐ कारकिकिनीनादमेदुरनुतिष्ठितं चित्ते शृङ्खलितं भूत्वा
चित्तये चित्तयं गज । कल्पये हृदि कल्याणौ कर्माकामपि वाङ्मयी ।
कविताकलशाभीषिकलोलासकौमुदी ॥ यदेकवशवर्तिनी विवर-
वर्तिनीकथयौ यदाश्ववचसां फलं विधितदर्थवादात्मना । एतस्य
परमार्थं तुल्यमय पद ननुपरैरिदं विजयवेतरां किमपि वस्तु कर्मा-
भिधं ॥ भगवन्तमुपैमि अकलमुनिमाचार्य्यनयायसायनं । वधिरन्तरप्राप्त
यो नमो जयतः पुष्पवतोरेव शिर्यं । विद्यते विविधा पंचा. शीत-
छात्रार्थबोधका । सूत्र तद्वृत्तिभाष्ये च तद्व्याख्याः कारिकादयः ।
तदर्थमन्वनिष्कर्षप्रयासास्तस्येतेषां । वक्तृत्वानां क्रियातत्त्वसुखसंविद-
मिच्छतां ॥ प्रमोदाय समादाय सारमेकैव सर्वतः । प्रयोगस्य प्रका-
रोऽयमिह सम्यग् कथ्यते । स्वभावसंख्यानां वृत्तिमुनिमिरां संप्रवविधा-
वभिज्ञाभावज्ञा कल्पयत कियन् कौश्लमिति । किमेवा सर्वेषामुचित-
घटनापटवकलाकलापे गुह्यानां कथयत भवेच्च सुलभा । यो
निबंधनस्यास्य शीर्षार्थं किमु वर्ण्यते । यतः शीतरविहोयमस्य कार-
यिता स्वयं । फलमय परमापि वशतां प्रतिपादयन् । प्रयोगपरि-
जातोऽयं प्रथमे प्रथिवीतले । अमुल्लसमपेक्ष्य वा न च किञ्चिद्विद्मोचते ।
यावदाकाशित नावदुपयुक्तं विलिख्यते ॥ तत्र नावच्छीतछात्रार्थकर्मो-
प्रतिपिपादयिषितयोः शीतस्य प्रत्यक्षवृत्तिमुखलेनाभ्यर्चितत्वात् प्रथ-
भाविलेऽपि तदनुष्ठानस्य आर्त्तगर्भाधानादिसंस्कारानुष्ठानान्तराभि-
भात् प्रथमतः आर्त्तकर्मं निरूप्यते । तस्य च कर्मशोधशालप्रमा-
चकलात् तन् कर्मारोऽभिधीयते । अनुष्ठानस्यमिर्दो शीतमोऽय शर्मा-
मिरा । योमोक्षर. प्रथेनाथ ज्ञानानुपपराशरो । संवर्त्तोज्ञानसो रश्म-
ल्लिखितानविरव च । विष्ठापसंधारोनिधर्मशास्त्रप्रवर्त्तकाः । एते
छात्रादश्च प्रीक्षा सुनयो नियतप्रताः । आवालिनांचिकेतस्य खंदोरी-

मातृकाग्रयो । आराः सनतकुमारस्य शतनुर्जनकस्तथा । व्याघ्रः
कान्वायनस्यैव जातुकर्णः कपिजालः । वीधायनस्य काष्ठादो विद्यामित्र-
स्तथैव च । पैठीयमिगोभिल्लस्येत्युपपत्तिविधायकाः । वसिष्ठो नारद-
स्यैव सुमंतुस्य पितावहः । विष्णुः काष्ठाजिनिः सत्यव्रतो गार्ग्यस्य देवस्तः ।
जम्भदग्निर्भरद्वाजः पुलस्त्यः पुलहः ऋतुः । आचेयस्य गवयस्य मरीचि-
वंस एव च । पारस्करस्यार्थशृंगो वैजवापस्त्यैव च । इत्येते स्मृतिकर्तार
एकविंशतिरीरिताः । एतेर्यानि प्रगीतानि चर्ममाश्नायि नै पुरति ।
एतदनाश्नायि दोष उच्यते । तान्येतानि प्रवीणैस्तु न जंतव्यानि हेतुभिः ।
यस्मानि हेतुभिर्जन्यात् सोऽपि तमसि मज्जति ।

विष्णुस्य । पुराणं मानवोचर्मः सर्गो वेदश्चिकित्सितं । आशासिद्धानि
चलाणि न जंतव्यानि हेतुभिः ॥

End

अथ प्रयोगः ॥ बरो बद्धा सद्यः पंचमे दिवसे समभ्यस्य स्नात्वा देगकालौ
संकीर्णं आयुरारोग्यादिसर्वकामावाप्तिद्वारा औपरमेधरप्रीत्यर्थं संब-
बल्लुप्तवाच्यं कर्म करिष्य इति संकल्प्य बंधुभिर्ग्राह्यैः सद्यः सति
वाचनं कृत्वा पूर्वदिनसे समर्चितकुंभं पाश्चात्पुष्पकर्पादिमिश्रितवधेनो-
दकेन संपूर्य्य सं (तत्र) कुंभे कनकावणभासुरं प्रसन्नं हयवज्रां मदमग्न
सद्यश्चरं यदुद्दिभुजं धृतपद्मप्रच्छन्नं भजतमिह दसार्थं वेदसंनमिति ध्यात्वा
आवाहनार्होऽष्टशोपचारैरभ्यर्च्य नामाभिलाषैः सर्वेषु बलिं दद्यात् । ततो
प्राक्ष्य कुंभे सुवर्णमृत्तीयकं संस्थाप्य तत्र दम्यमौ-धृतकौतुकच्छने स्निग्धा
तज्जलेनालिं वाग्देवतकर्मवैर्दपती अभिर्धियेयुः । ततो बरो वसंता-
दिषट्पदून् दिव्यजमिन्नादिलोकपालांश्च प्रणवादिचतुर्थ्यंतनमोतनाम-
भक्तैः पूजापूर्वकं संप्राप्य ग्राह्यैर्बन्धुभिः सद्यः तज्जलसमभिर्धियं सर्व-
संभवलिं ग्राह्येष्वेभ्यो दत्त्वा यथाशक्त्या(?) दक्षिणां दत्त्वा बंधुभिः सद्यः
भुंजीत ।

Colophon.

इति श्रीनारसिंहीने प्रयोगपाटिजाति वीदुशकर्मकांटे संभवलिप्रकरणं ॥
अथ वक्तव्यं संख्यादिकर्माणि आङ्गिककरणे (प्रकरणे ?) बह्मण्यः
समाप्तः ॥ वीदुशकर्मकांटे ॥ अथेदानीं पाकयज्ञकांटे आरभ्यते ॥
श्रीनारसिंहाय नमः ॥ संवत् १८०६ भाद्रपद कृष्णद्वितीया रविवाचरे ।
विल्लतीनाम संवत्सरे ॥ शुभं भवतु ॥ ॥

विवरणम् । प्रयोगपाटिजातो नाम श्रीतपार्णहोमादिप्रयोगविषयको निबन्धः श्रीनर-
सिंहविरचितः प्रसिद्धोऽयं भारतीयपत्रिष्वेव ।

No. 89. प्रयोगपारिजातः । Prayoga Párijátah. Substance, country-made paper, 13×3½ inches. Folia, 14. Lines, 7-8 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, torn, and written by different hands. Prose. Generally correct. Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणकृतपूर्वम् ।

No 90 प्रयोगपारिजातः । Prayoga Párijátah. Substance, country-made white paper, 11×3 inches. Folia, 47. Lines, 4-9 in a page. Extent, 991 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete (as regards the latter part only)

The latter part of the same work.

Beginning । श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्ये नमः अथ प्रयोगपारिजाते उत्तरार्धे (?) छण्डचतुर्दशी शान्तिप्रारम्भः छण्डपञ्चे चतुर्दशी प्रकृते षड्विधं पञ्च चतुर्दशी च पदभागं कुर्यादादौ शुभं स्रुतम् ।

End. देव देव उमाकांत सर्वपापप्रणाशन । अथमर्थो मया, ह्यगो गृहपाप छरत्तम । इत्यर्थसंबन्धे अम्बकमिति संवेद्याद्योत्तरार्धतमाध्यक्षीमः अमा-दिशब्दान् पूर्वार्द्धादिव्यतिरेकं अन्वयत् । आचार्याय गोदानादिपूर्वमिति (निमन्त्रित ?) चतुर्दशप्राज्ञावेभ्यः उपनितायुगचतुर्दशतिष्ठपाचदानं प्राज्ञावभोजनादित्यर्थं समाप्तम् ।

Colophon इति त्रतउपाख्यानविधिः समाप्तः । मयूखे ॥ पंचमं स्था ८८१ ।
विवरणम् । प्रयोगपारिजातस्योत्तरभागः ।

No 91. प्रयोगदर्पणः । Prayogadarpanah. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 60. Lines, 11-13 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of certain domestic rites under the name of Prayogadarpana or the mirror of observances, according to the rules of Āpastamba by Nátáyana Dikshita.

Beginning

नी • प्रथमज्ञो शुभाशुभनिरीक्षणम् ॥ नारदीये ॥ अर्थां रिक्ताष्टमी
 षष्ठौ द्वादशी प्रतिपत्स्वपि परिषदा तु पूर्वार्द्धे अतिपाते च वैद्यतो ।
 संध्यासूयप्रवे विष्टां शुभं प्रथमावर्त्तते । तत्रैव यथा पतिव्रता दुःखो
 पुत्रिणी भोगभागिनि (नी ?) । पतिप्रिया जोगभागी (?) सूर्यवारादिपु
 क्रमात् । नक्षत्राणि रत्नमालायां । करदिपंचोत्तरगुलपुषा विष्णुवया-
 चीव्यविधीदुभेव । आर्य रजः सौम्यसुतायुर्यं भौभाग्यवृद्धिं कुरुते-
 गगनां । दुष्टनक्षत्राणि तत्रैव । पूर्वपदे साक्षा भुजंगधियो वैधन्य-
 मस्मा विदधीत भूमम् । मणेशयोः लोकमयादिनिर्भे • सार्वधक्ते-
 ऽप्यनले दृष्टिदा । माया उक्ता वराहसंहितायां । वैशाखे यावदे माघे
 मार्गशीर्षेण फाल्गुने । यात्रिने च शुभा प्रोक्ता अन्ये मासाश्चमोभवाः ।
 मंगलाचारे कश्यप आह । निन्दिते तिथिवारर्त्ते नाचरेत् तत्र मंगलं ।
 मन्त्रात् सम्यग्निषाध्यैव ततो मंगलमाचरेत् ॥ परिहितमङ्गफलं तत्रैव ।
 शुभमा खेतवशा अर्था (स्थान ?) नक्षत्रा पतिव्रता । दुर्भगा जीर्ण-
 वशा स्थान् शुभमा चौमयक्षिणी ॥ आलोचिते भवेत्तथा चित्रवर्त्ते च
 पुत्रिणी । ह्येव च विधवा नारी रजस्वीतनु सचक्षम् ।

End

अग्निप्रये बोधायनः ॥ ४ ॥ अथ यदि गृहस्थश्च हे भार्ये विदेत कथं
 तत्र कुप्याद् यस्मिन् काले विन्देत्तौभारग्रीपरिचरैदपरान्निमुपसमाधाय
 संपरिसीध्यान् विस्त्राप्योत्पूयन्कुक्षुर्धं निष्ठाप्य संकथ्य बुधा चतुर्ग-
 चीना । नमस्तर्पे नद् एक ब्रह्मं नवेदस्तु स्वादेत्यथ समारोपयत् ते
 योनिर्धनिय इति समिधि समारोपयेत् । पूर्वान्निमुपसमाधाय आ-
 लङ्गान् उद्बुध्यलाप्य इति समिधमाधाय संपरिसीध्यान् विस्त्राप्योत्पूय
 कुचि चतुर्गचीना इयोर्भार्ययोरन्वारब्धयोः यौत्रह्या ब्रह्मण इत्यनेन
 शक्तेनैकेकं चतुर्गचीनं जुहोति शनिश्चमाग्निमुत्तमान् कृत्वा पक्वा जुहोति
 समित् ५ संकथ्येषामिति पुरोनुवाकस्तु स्निहकत् प्रभवति विस्त्राधमाधेनु-
 वरदानादमाधेषाग्निं बर्धन्ते इत्यनेन निदधानि वक्ष्यकाणां पिता
 धिराजामिति द्वाभ्यां प्रविष्णामोपाधने पार्ष्ण्यानि कुप्यात् संतिष्ठति
 उपानमं दयम् ॥ श्री ॥ ४ ॥

Colophon.

इति श्रीनारायणदीक्षितकृतप्रयोगदर्पणे बोधायनोक्तदिभाष्याग्निद्वयसं-
 शर्तविधिः समाप्तः ॥

विवरणम् । प्रयोगदर्पणे नाम नारायणदीक्षितविरचित आषाढसंस्कृतानुगतप्रयोग-
 निबन्धविशेषः ।

No 92 प्रयोगरत्नः । *Prayogavṛttiḥ* Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 41. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on a guide to the performance of some Vedic rites as *Dvādśāśha*, &c., according to the rules of *Apastamba*. It is a Vedic work, and has been wrongly placed among *Smṛiti* MSS.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीद्वादशाक्ष्यं कर्मोच्यते । च तु द्विप्रकारः । सप्तभूतो दीनभूतश्च । तच्च सप्तभूतोद्विप्रकारः ॥ शुद्धसमुद्धतया । अदीनभूतोऽपि तथैव द्विप्रकारः । एवं भूतस्य द्वादशाक्ष्यं चित्योद्भि-
नियतः ।

End उत्सृष्टानां पुनराक्षर्ये च उत्तमैः यन्त्रादिप्राप्तं तच्चेह कर्तव्यं चापु-
न्यार्थमेतत् सर्वं पुत्रार्थं पश्यैः स्वर्गार्थं वा नरकपातनिवृत्त्यर्थं वा एवं
गुणविहतस्य फलं ॥ अहमः पदस्यः ॥ एषा वैविध्यप्रयोगस्य दीपिका ।

Colophon. इत्यापस्तम्बसूत्रे प्रयोगरत्नामुक्तं निवासमर्थं समाप्तम् ॥ । एकाशानां
कर्मोच्यते ।

विवरणम् । चापस्तम्बसूत्रानुगतद्वादशाक्ष्यस्य प्रयोगपत्रस्य दीपिकाख्याटीका । प्रयो-
गस्य वैदिकनिबन्धेष्वन्तर्भवितुमुचितः ।

No 93. प्रयोगरत्नम् । *Prayogaratnam* Substance, country-made paper, 9×3½ inches. Folia, 113. Lines, 5-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worm-eaten throughout, and written by different hands. Prose. Correct. Incomplete.

A guide to the performance of domestic rites entitled *Prayoga-
ratna*, according to the rules of *Āśvalāyana* by *Bhaṭṭa Nārāyaṇa*,
son of *Rāmeśvara Bhaṭṭa Sūri*.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरामं सपरिवारं यजेत् स चरन्तीम् । आचक्ष-
यन्तश्चिष्यान् प्रथम्य पितरं युवम् ॥ अष्टरामेस्वरसुतो भद्रनारायणः
सुधीः । प्रयोगरत्नं कुचये काव्यां शिष्टेष्टुहये । धर्मोऽस्मिन् गुणमवयव-
सुख्ये चेत् स्वयं धर्मं गुणमवयवमाह को न । तत् धन्तः शिरशि हता-
क्षरिष्ठ पात्रे मोक्षं तत् सदसदिहोच्यते भया यत् ॥ अथ संस्काराः ।

आहोतुमादिभूम् । मयाप मोततः । मर्मावर्तं धूमवर्तं भीमतोदयनं
 जालवर्तं नामकरवाद्यप्राजमयोसोपनयनं आचारि वेदवर्तानि धामं
 पदधर्मचारिचोर्ध्वोमः पंचादी यज्ञानामनुष्ठानमहता पार्थिवचारं आच-
 दापदायवो चैवो आचवुजोति सप्तपाकध्वजाः अष्टाधेयादिचोर्ध्वं दत्तं-
 पूषमाधो वातुर्गाम्नादपयवेदिनिर्द्वयपुष्पः सोवामचोति सप्तवर्ति-
 र्द्वयध्वजाः अदिष्टोमोन्वदिष्टोम उपव. सोमोवाजयेवोमिरावागोपाम
 इति सप्तभोमध्वजाः इत्येते आचारिभूम् संस्काराः । अहोतुमादिभूम् ।
 इया मर्त्यभूतेषु चातिरनयया सोवमनापयो कर्तव्यमन्त्रावन्तमनुवेति ॥
 यथेति आचारिभूम् संस्कारा अहोतुमादिभूम् मन्त्रावापुष्पमागोमीति ॥
 ॥ अयं विधिः अयामविवाहविधिर्भवति ॥ अयायमनुष्ठानक्रमः ॥ यरो
 यधुमंवेष्ट यथाहं धाममारोप्य विवाहादिं शकटारोपितमजगमय-
 तोनयम् । तुमंस्तथाग्राहं पठद्भिर्विष्टेः बंधुभिः सुवामिनीभिरहमज-
 धंशकदर्वयधुमं कजगमयम् । पुष्याद्यतदीपमाहाभ्यस्तजिमेतत्पुष्पं नारीय
 मय मितश्चयपुनमय्यहोरे सुवामिनीभिर्भोजितविदयो यधु पावो
 म्यहोमा ग्रामे मृत्तमे दत्त विषं प्रजयान इति मय्यहं प्रदेय मंदुष्ट-
 चतुष्टे मुष्टदेवतां कर्त्तुं च धंयुष्य विष्टेः पुष्याहं वाचयेन् । ततः मय-
 प्रदेजनीयचोमः कायं । अग्राभिषयाचारानुगारे पूषं कर्त्तव्यमयोमः ॥
 ततः ग्रामे दिने मय्यादिवाचयिमा अलंस्ततः अलंस्ततं यधुं राधा-
 मुपमयेदिति । नामवर्तिष्ठं भवति प्रयोमश्च मर्त्यदेवेष्टमनुष्ठानाभावा-
 शोकाः ॥ ॥

End.

Colophon

इति दीप्तद्विद्वन्मुकुटमानिक्यचोराकुरचोमग्राभेष्टरभहृष्टरिष्टमुष्टनारा-
 यवहृते प्रयोमश्च मर्त्यदेवेष्टमनुष्ठानाभावा-
 शोकाः ॥ ॥

विवरणम् ॥ प्रयोमश्चं नाम मन्त्रादिस्मार्तकर्मप्रयोमनिबन्धोर्ध्वं भट्टनारायणवहता ।

No. 94 प्रयोगरत्नम् । Prayogaratnam. Substance, country-made paper, 13x3 inches. Folia, 133. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara Date, 1691 Samvat. Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Correct Incomplete

Another incomplete copy of the same work, but having different readings at the beginning and at the end. Some verses in praise of giving a girl in marriage (कन्यादान), which have no connection with the original work, and are consequently not found in the former copy, are added.

-Colophon. इति श्रीरासेश्वरभट्टरिष्यदुनारायणभट्टकृते प्रयोगरसेहकाविकृति-
नादप्रयोगः ॥ शुभमस्तुः (?) ॥ संवत् १८१९ शकाब्दे शुद्धियोपनामक
दामोदरखेदं पुस्तकं लिखितं तेन श्रीकाशीनाथः प्रीयताम् ॥ ४ ॥

विवरणानुसूच्यम्।

No. 96. प्रयोगरत्नम् । Prayogaratnam. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 31. Lines, 9-11. Character, Nāgara. Date, f Appearance, very old and worn out Prose. Correct. Incomplete.

Although the work under notice goes under the same name, it appears evidently to be different from Prayogaratna noticed before; for it treats of twenty-five sacramental rites (*Saṁskāra*) instead of forty-eight as in the latter. The author's style and language are also different. Only four ślokas at the beginning are identical in both. By Ananta Dīkshita, son of Viśvanātha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीरामं वपरिवारं गणेशं च
सरस्वतीम् । आद्यलायनं तन्त्रिष्यान् प्रथमं पितरं गुरुम् । १ । भट्ट-
रामेश्वरकृतो भट्टनारायणः सुधीः । प्रयोगरत्नं कुरुते काम्यां शिष्टे-
गुह्ये ॥ १ ॥ पंचोऽग्निं गुरुगणेशस्तुष्टये चेत् संपद्यं गुरुगणेशं तमा-
कोनः ॥ तन् संतः शिरःशौकतांजलिस्त याचे शोधं तत् सदसरिषो-
च्यते मया यं ॥ २ ॥ नमामि पार्ष्णीयुतं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।
क्रियेत्युपकाराय आर्त्तानुष्ठानपटवितः ॥ ३ ॥ दौर्घितान्नाविशेन विद्य-
नायकः सन्तुता । प्रयोगोरच्यते सम्यक् संवित्सारपूर्वकम् ॥ ४ ॥
आद्यलायनशालोऽग्निं संति पदतयः मतम् । विना पुस्तकमार्गेण
कर्त्तुं कर्त्तुं न शक्यते ॥ ५ ॥ तदर्थं क्रियते दक्षः पाठबोधिताय च ।
सुसंभोपायसिद्ध्यर्थं वैदिकानां तदुच्यते ॥ ६ ॥ पंचविंशतिधंस्कारैः
संस्तुता ये द्विजातयः । ते पवित्राय योग्यायः (?) यादादिषु सुपंचितः
(नाः?) ॥ ७ ॥ अर्भाधामं पुंसवनं सीमंतो वसिरेव च । वसिर्विष्णु-
वसिः ॥ व्यातकृत्यं नामकर्म निष्कृष्टोऽग्राह्यं परम् । शौलकर्मोप-
नयनं वतानां च चतुष्टयम् । स्नानोद्वाहो आशयचमष्टका च यथा
मतम् । आश्याश्रावयुष्ठां च मार्गशीर्षां च पार्ष्णिकम् । अहर्गणाय
या कर्म भक्षायश्चाय नित्यशः । संस्कारा निरता ह्येते प्रादुष्य

विशेषतः ॥ अथ स्तुतिवाचनम् ॥ तद्यथ कर्मणं तदुच्यते ॥ वाचः ॥
संपूज्य गंधमालाद्यैर्नास्तुधान् स्तुतिवाचयेत् । चर्मकर्मणि मांशस्य संक्रमे-
द्भुतदर्शने ॥

End. (नास्ति)

Colophon (नास्ति)

विवरणम् । प्रथमोऽयं प्रयोगरत्नेति नामधेयोऽपि पूर्वालोचिताद्विप्र एव । रचयिता-
अज्ञान्य एव । विषया अपि पूर्वोक्ताद्विदुषो, केवलं प्रारम्भस्थितश्लोकचतुष्टयस्य साम्यमस्ति ।

No 57 प्रयोगरत्नमाला । Prayoga-ratnamālā. Substance, country-
made paper, 13×4 inches Folia, 7 (of which the 4th is wanting).
Lines, 7-14 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
very old, torn, and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete
(only a portion of the work)

A guide to the performance of domestic rites under the
name of Prayogaratnamālā by Chaundopādhyāya. The codex
under notice contains only a portion of the work, treating of the
Madhuparka rite.

Beginning. जीवरस्त्ये नमः ॥ वैवाह्यमृतिर्ज सैव शोचियं मृदमागतम् । अर्चयेत्
मधुपर्केण स्नातके प्रियमेव च ॥ अन्वयव्यतिरेकाभ्यां मधुपर्कस्य कर्तव्यता-
माह विद्यामित्रः । संपूज्य मधुपर्केण अन्निकः कर्म कारयेत् । अणु-
कारयन् कर्म क्लिप्पपेषैश्च युज्यते ॥ मधुपर्काहमेदेन कालव्यवस्थामाह
श्रीभाष्यः । अद्यैते स्युर्हन्त्रिकः अग्निरपि हव्यमनुसा वाचाघ्नौ राजा
स्नातकक्रियापरोऽतिथिरिति संवत्सर पथ्याग्नेभ्यो यच्च तैज्य एवं
कुप्याद्विवाहे वरायाद्य अन्निकः कर्मणि कर्मणि ददाति । कर्मणि
कर्मणोति मत्सरमध्ये व्याहृतः व्याहृतपूज्यं इत्यर्थः । एतत्पूर्वोऽपि, योते
मधुपर्कमाह कात्यायनः । यद्यप्यष्टतृधं वत्सरस्य सोमेन यजते छत्रावां
एवेनं याजयेद्युः । बालनार्था इति युतेरिति ।

End. एतद्वचनं एव समाप्तः सप्त त्रिधा भर्गोदेवस्य धीमहि प्राचो वै वाचो
भृगो वा नमो भृगोभ्यात् साह्य । एवं रूपमधुपर्कदेवस्य स्वप्रकारस्य
भर्गो अविद्यानिवारक तेज इति ध्यायेमहि प्राचस्य एतदाहुतिदेवता
वागादिप्रेरकत्वेन वाचो भृगो । अतः प्रथमाहुतिफलं भृगो भगवान्

मे भूयात् । इदमनुमयं रघु रमा मातः सद्यशिया धियो यो नः प्रचो-
दयात् मयो वाचः सखे मे भूयात् खादा । यान्तयांभिनो धियः शतः-
करचहतीः प्रेरयति शीयमेवं रूपो मधुपर्को मय्येतदाऽतिदेयतःएवे
सध्यांजनः पुत्रपत्न्य मनीमयनादयः सखे मे भूयात् । मुंष गां चरणस्य
पाशाद्द्विपंतमभिधेचितं जह्यमुष्य श्रीमयोऽस्तुष्टश्च मामवटयानि पिदे-
• नूदकम् । द्वे परिचारकाः गां वदन्पाशादासंभकार्यबंधनान्मुंष ।
तेन पाथेन मेऽर्प्यंश्च द्विपंतमभिधेचि वधान तमेव जहि भारय इत्यादि
ऽस्तुष्टजन आध्यातो । यः अमुष्य यजमानस्य द्विपंतं उभयोर्ध-
दायोर्द्विपंतं च वधा जहि । गां तुष्टजमास्रमस्र । सा च गौर्यथा-
कामं वधानि भक्षयतु । उदकं पिबतु । माता वद्वापामित्यादि
ऽस्तुष्टजन । निगदवाध्यातो ।

Colophon. । इति श्रीहृषीकेशार्च्यविरचितायां प्रयोगरत्नमाहात्म्यां परिभाषा-
भाष्यः (?) परिच्छेदः समाप्तः । चाद्यष्टापन्नापस्तंबवंदोमानां मधुपर्कवधं
च समाप्तम् ॥ ३ ॥

विवरणम् । श्रीहृषीकेशार्च्यविरचितस्य प्रयोगरत्नमाहात्म्यस्य अष्टांशस्त्रीयकम्पानुष्ठान-
प्रयोगनिबन्धविशेषस्य मधुपर्कप्रकरणमात्रम् ।

No 98. मधुपर्कविधिः । Madhuparkavidhih. Substance, Khámír
paper, 7×4 inches. Folia, 13. Lines, 11-13 in a page. Character,
Nágara Date, ? Appearance, very old and worn out. Prose.
Correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमूलपूर्वम् ।

No. 99. प्रयोगतत्त्वम् । Prayogatattwam. Substance, country-made
paper, 12×2 inches Folia, 6. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali.
Date, ? Appearance, old and worn out. Prose. Generally correct.
Incomplete.

Only a portion of the work entitled Prayogatattwa treating
of the worship of God Śiva. Anonymous.

Beginning.

अथ सत्युद्भवप्रयोगः ॥ शान्त्यर्थं सर्वलोकानां जयाय जयकाङ्क्षिणम् ।
 यन्त्रं सत्युद्भवं नाम प्रवक्ष्यामि समाधृतः ॥ अंशमध्ये गतं नाम सत्युद्भव-
 पुटीकृतम् । एव एव समायुक्तं बाह्य रेखाभयं कृतम् ॥ अक्षरं छती-
 यम् पञ्चलरमविन्दुकम् । अन्तोऽपि (२) सविमर्गं मनोऽयं प्रथवादिकम् ॥
 पद्ममहदलं बाह्ये यन्त्राद्या दिग्दले लिखेत् । विदित् प्रथमच्छ्र दक्षिः
 षोडशपत्रकम् ॥ शरः षोडश दान्त्याः प्रत्येकं सर्वतोदिगम् । द्वाविं-
 शत्यत्रकं पद्मं तद्बाह्ये विनिवेशयेत् ॥ कादियुक्तोऽक्षरयोः व्यापयेत्
 क्रमशःकृतः । अतःपठितलं बाह्ये भैरवाद्यास्तोलिखेत् ॥ भैरवो
 भैरवो सिद्धिर्वा नागा दिगोऽधिपाः । षोडशपद्मुक्ताः चैवसाक्षाः
 षट्का षट्काः (?) । आनीय निर्गवं भूर्त्तं पन्थिहीनं सुशोभनम् ॥
 सर्वभेदेन संघाद्यं ब्राह्मणादिकमेव च । ककारजयद्रव्येण शोकार-
 जयेण च ॥ षड्भूयैयंस्त्रमासिद्धा धाध्यमाससम्भितः । सुवर्णमय-
 लेखन्या अक्षराभिमुखस्थितः ॥ चन्द्रवारे लिखेदेतत् चन्द्रं सत्युद्भवा-
 भिधम् । अनेन सदनखोन कृता सिद्ध सुशोभनम् । पद्मासनेन द्रव्येण
 व्यापयेत् पञ्चरात्रकम् ॥

End

ततोऽप्यारम्भिकं कुर्यात् ॥ ॐ नमस्तुभ्यं विद्महे महादेवाय
 धीमहि नमो ॥ प्रचोदयादिति गायत्री जपेत् तदन्ते ब्रह्मन्तं सद्-
 क्षितं संजप्य समर्पयेत् ॥ तदन्ते सितमर्चरात्रं दद्यात् ॥ एवं
 क्रमेण सप्ताहं तदन्ते सुधा वस्त्रा एतं सद्यु मर्चरात्रं यथाशक्ति होत-
 येत् ॥ दूर्वांसमित्करवैर्वा जुहुयात् । आश्वरक्षदेवताभ्य रक्षैकाग्रती-
 र्जुहुयात् । होमान्ते तज्जिह्वं देवोद्यानेन ज्वयेत् ॥ कोनोजले वा
 विसर्जयेत् ॥ १०१०१

Colophon.*

इति सत्युद्भवप्रयोगतर्कं समाप्तम् ॥ ॥

विवरणम् । प्रयोगतर्कान्तं सत्युद्भवपूजादिप्रयोगनिबन्धोऽयम् ॥

No 100 पुस्तकार्थचिन्तामणिः । Parushārtha-chintāmanih Substance,
 country-made white and yellow paper, 16×6½ inches. Folia, 460 (of
 which foll. 1-40, 80-95, are wanting, while foll. 97, 98, 107, 108,
 146, &c, have duplicates, and foll 190, 305, 307, &c, have been replaced
 by fresh ones). Lines, 3-9 in a page. Character, Nāgara. Date,
 Samvat 1861, Saka 1726 Appearance, not old, but torn and spoiled
 in parts, with writings by different hands. Prose. Generally correct
 Incomplete.

A portion of a work entitled *Parushārthachintāmaṇi*, treating of lunar days, observances to be performed on such days, and several other religious rites as well as domestic ceremonies, under the name of *Kālakhaṇḍa* by *Vishnu Bhaṭṭa*, son of *Rāmakṛishṇa Sūri*, surnamed *Āṭhbele*. It has also a complete index at the beginning.

Beginning. (अष्टितम्) ।

End.

ब्राह्मणानां प्रवर्तितं सुखाग्निधनमज्जिया । वृत्ताकारादिदुष्टनीर्घघ्नो
विधिबोद्धितः । यत्तु सर्ववर्षेषु भिन्नाद्यप्यभिधानतः । भद्राग्नि-
धनैर्घ्नैव दृष्टम् भवत्यं तथा । मोक्षप्रतिष्ठे पयसि शिष्टैराधनमज्जिया ।
पितापुत्रविरोधे तु सावित्र्या दृष्टव्यमयम् ॥ न चोदके दशांशं दक्षिणा
विधिबोद्धिता । ब्राह्मणादिषु दृष्टम् यथादिक्रियापि च ॥ यदेः वार्यं
दृष्टव्यं च मुनिभिस्तत्तदभिहितम् । एतन् (एतानि ?) शौकमुत्तमं कले-
रादौ मन्त्रादिभिः । निर्वर्तितानि विद्वद्भिर्व्यवस्थापूर्वकं धुमैरिति ।
साधवीरे । निवेद्ययां संन्यासपद्धतौ चत्वार्यब्दमवधायि चत्वार्यब्द-
मतानि च । कलेर्यदा समिद्धं तदा वेदापरिपक्वः । संन्यासश्च न
कर्तव्यो ब्राह्मणेन विज्ञानतेति । आश्वमेधेन चतुष्टयवर्गिणोदवैश्वानर-
मर्चं अग्निहोत्रादिनिषेधं अत्र । तत्र यद्यपि अर्द्धाधानं क्षुत्तं नीत-
व्यार्त्ताग्रौष्ठ इत्येकं कतिः । सर्वार्थात् तयोरेकाग्रतिः पूर्वमुपमाधितेति
शौनाचिकचर्म व्यापनचर्मैश्चाकाशतपोपपद्यते । तथापि धानद्वर्षविभा-
गोऽपि यावदेतद् प्रवर्तते । संन्यासं चाग्निहोत्रं च तावत् कुर्यात् कष्टो
दुःखे ॥ इति वैश्वक्यब्रह्मद्वर्षविभागादवस्थापर्यन्तमग्निहोत्रादिकं कार्यं
इति ॥ इति कलिमुद्रवर्णानि ॥ विदुषा विष्णुभट्टेन पुत्रपार्श्वप्रकाशके ।
चिन्तामणौ कर्त्तव्यास्तपस्यकृत्मानप्रसिद्धे ॥ सर्वेषां विधायाणां हेमाद्रे-
गांधवश्च ॥ विंशत्यादपरोक्षपरिष्कारपुराणम् ॥ रचितः काञ्च-
नडोचयेन पुण्यं गङ्गा । हेमाद्रिश्च माधवश्च विरोधः काञ्चनस्ये ॥
इति ज्ञाना ज्ञानाद्येन परम्परविरोधितः । मनीषविदुषां संताः
पुनर्निर्दिष्टं मतः ॥ मुह्यत्यैर्विपदिद्विरनुपाद्यो द्युपं मदा । वयो-
संन्यासपदेद्यावतोर्ध्वरोचरागतः । अवश्यं तु प्रवर्त्तोऽयं मदावश्यं
विप्रवरे ॥ ॥

Colophon.

इति आदरेण उपमानकपीनशामटकाक्षरिणुविष्णुभट्टेन पुत्रपार्श्व-
चिन्तामणौ काञ्चनः समाश्रितकम् ॥ । श्रीशंकराचार्यमन्त्र ॥ १८ पुनर्

सुरसरामनामसमष्टय पद्ये (२२५?) सुतचरयेवमन्त्राद्येन सिपीकृतम् ।
 संवत् १८६१ मास १०१९ रक्षाक्षमाससंवत्सरे आश्विनशुक्लपक्षे ० गुरु-
 वासरे मदिने समाप्तम् ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

विवरणम् । आठ्वेले उपनामकवीरामलक्ष्यस्वरिचुतयौनिष्पुभट्टविरचितपुस्तकधर्मविद्या-
 सविनामकनिबन्धकाष्टकपुनामसविशेषः । अत्र निधितनूकसंयक्तधर्मपामपेयतो विवेकी-
 यते ।

No 101 मदनपारिजातः । Madanapārijātaḥ. Substance, country-
 made white paper, 17 x 6 inches. Folia, 204. Lines, 12-13 in a page.
 Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, torn in the latter
 parts, especially the last folio which has become useless, and written
 by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of religious observances, rites, &c., compiled
 at the request of king Madana Pāla of the Jāta family, renowned
 as Kāshṭha residing at Kaṣṭha, a town on the banks of the Jamunā
 in the north of Delhi, by Pandita Āmodakṛishṇa Brāhmaṇa. This
 work is complete in nine chapters or stavakas, and gives a complete
 list of contents at the beginning, as we have noticed below. It
 has been published under the auspices of the Asiatic Society of
 Bengal by Paṇḍita Dinanāth Vidyārātṇa.

Beginning. श्रीश्रीगणेशाय नमः । प्रवासादिप्रत्यक्षानुतिविचयपण्यायवपुत्रे नमो
 विप्रवेद्योदितपण्डिताय नमः । जगत् प्रादुर्भावस्थितिलयनिरा-
 याकरचमामिदोदासताय प्रबलफलसिद्धिप्रतिभदे । प्रलङ्घनकुपल-
 खकष्टदग्धस्थलं महाधर्मविमेषलं मकरनादुर आनन्दम् । करोति
 करवां धदा कलिनपाक्षमायुधमं नमः किमपि मोहनं कपटमैश्वर्यं
 केसरम् । काले लतामपि यथापुष्पं सुवाचा कुक्षीलताकवनादेर्निर्यस्त-
 येन । मोक्षेन ज्ञानमधिगच्छति या ददातु सा पार्थ्वती हरविभक्ततनुः
 शिवं नः । अस्ति प्रशस्तविभवोद्यमतप्रशस्तिविस्तारिणी भुवि सकारिप
 (सकाधिप) राजधानी । डिस्तीति विद्यविदिना नगरी महती
 पत्नीव भाति पुरतस्त्रिदिनोत्तिप यस्याः । तामुत्तरेण यमुनासदृश-
 मिहा कहेत्यभूदमुपमा नगरी नरिहा । यस्यामनल्पविभवाः पविता बभूवुः
 काङ्क्षया सविनकीर्णघनप्रकाशाः । मक्षिभुविमलजटकुलाभुराशि-

वयत्प्रभृत्युत्तमकीर्तिमप्रकाशः । शोकैः सदा हृदि धृतो मुषमप्रि-
 विष्टः श्रीरत्नपालवपतिभूवनीकरत्नम् ॥ तस्मात्तु यो भवदुपास्य इति
 प्रसिद्धः सिद्धात्मना जनजना जगत्सिद्धिकीर्तिः (?) । दत्तेन यः सुकृतिनां
 चिपति स दैन्यं दैन्यश्च वैश्यामदृशं प्रतिभूयतीनाम् ॥ सुतोऽस्य ज्ञातः
 सुकृतोऽज्ञतस्य (न तस्य ?) कथित् सद्योऽवभूत् । यमसल्लत्पत्यमवेष्ट्य
 मातो मात्ना हरिचन्द्र इति ख्यतम् ॥ सत्याश्रितो हरिरतो गिरिमीश-
 योमो लक्ष्मीयुतो जनति वचं चतुष्टयेन । वर्योऽन्वयः (: ?) स तु वृत्ता-
 विधया प्रतीतस्तवावदेव रमको पुत्रवाः सविवाः ॥ तस्यात्मजोऽभूदनस्य
 प्रतापः साधारणो भूमिपतिवेदान्तः । अमृतपूज्यामवनीचरायामजी-
 जयद्योजनमिष्ट कीर्तिम् ॥ यस्मिन्साधारणैर्यैः शौर्यं गाभीर्यं-सौम्यं-
 गुणैकैर्यैः । करीन्द्रभीमानुमस्मिन्पुत्रास्यराज्यं साधारणतां भजने ॥ लक्ष्मीं
 लक्ष्मवर्दीं विद्याय विबुधाचारस्य चारस्य च श्योतिर्मन्त्रमपास्य पार्वत्य-
 शरत्तन्त्रस्य चन्द्रस्य च । लक्ष्मीलक्ष्मवशोरवैश्वलक्ष्मवर्दीश्रीरपिद्योदना
 पश्येता मनुजयनु (भनूतयनु ?) दिवं वर्युत्तमं कीर्तयः ॥ वर्युत्तमं
 द्विरदकीर्तिमिदानीन्तार्योऽज्ञा परच च तथैव विधातुमिच्छुः । कीमाश-
 पाशचयवन्मिच्छोचनायै तीर्थवयीकरिमुक्तिमचीकरदु यः । पुरोहित-
 कीरामदेवकृतमिदं श्लोकहादृशं सचीरवेक्ष्य सचानुभाषी तावभूतां
 (सुतावभूतां ?) मज्जानुभावस्य । शायो मद्योजाः सहजैन्द्रनामभेदान्तयः
 श्रीमदभोद्वितीयः ॥ अपारदो चिररतो जनानामनुपहृष्टिर्विभवीव-
 धानाम् । लक्ष्मी शत्युवचो (चरितसत्युवचो ?) रिपूनामासौदधौ
 श्रीसदजाभिनायः ॥ १४ ॥ लक्ष्मानुजः श्रीमदनुनु मात्ना धात्वा च रूपेण
 च सङ्गतार्थः । रोषावसे चक्षुषि यदिपद्योमितामकान्तरसमात्रितो-
 भूत् । विषादनेषु यस्मिन् यदीयं विद्याप्रसङ्गेषु विनोदधीक्षम् । पद्या-
 वदानस्य यमोविगतं दिङ्मध्यलीमध्यलमेवमासे ॥ हरिशैल्यता
 कलाकलायं विदधाने च भूरिशः प्रसङ्गात् (?) । दत्तेन सचीभृताऽप्य
 येन प्रयिता मृतमभोजराजकीर्तिः ॥ यः कूपानारामान् भर्ग्यायत-
 भानि सन्निधिबदाय । ज्ञाता लक्ष्मीमिकामदीदृशपूर्णमेदेन । श्रीमा-
 नयं मदनपूर्वकपारिजातनामाङ्कितं स्मृतिपद्यानुगतं निबन्धम् । वर्या-
 त्रमप्रमुखधर्मनिवेचनाय विद्वन्मुखेन सुकृतोमितमावबोति ॥ सतिर्येषां
 शास्त्रे प्रकृतिरमचीया अवहृतिः परं श्रीलं स्थायं जगति अजवसे
 कतिपये । चिरं धिते वेषां मुकुटलक्ष्मते स्थितिमियादियं यासोरप्य-
 प्रवरमुनिप्रियस्य भवितिः ॥ माता पुण्यपवित्रकीर्तिविभवा यस्यात्मिका
 नामतः सा कन्या परस्मिन्सार्यरचितं (चरित ?) नीचेदिभद्रापिता । सोऽयं

कोशिकवर्गभूषणमभिः श्रीधरविद्येश्वरो वेदस्मार्चमतेन ये च सपदे वाके
 स्तौतवर्तते ॥ हेमाद्रिकनपद्मसाधारणैश्चतुर्थसारात् स्मृतिचन्द्रिकायाः ।
 मितसाधरादौनवस्तोत्रं यमाद्रिवध्यते संपद्यते निबन्धः ॥ ११ ॥ सवकः
 प्रथमो द्वात्रिंशच्चर्याभिधोऽपरः । गृहस्थाष्टाश्रमतीयः स्मृतितीयः स्मृति-
 द्वात्रिंशकं तदनन्तरम् ॥ गर्भाधानादिमन्त्रास्तुरीयस्तवकोमतः । अष्टौ-
 स्तवकः पश्चाद्द्वयगृह्यादयो मतः ॥ मन्त्रमः वादसंगीति विभागस्थोऽष्टम-
 स्तवः । तवस्तवकश्चाप प्रायश्चित्ताभिधानतः ॥ स्तवका नव निर्दिष्टा
 निबन्धेऽष्टाश्रमस्तवम् । स्मृतिप्रद्वयं कर्मप्रमंसा तदनन्तरम् । चर्मा-
 साधारणः कालादयो मौञ्जीविधिर्विधिः ॥ मन्त्रास्तुरीयः शुद्धिस्तव-
 यानि ततः परम् । भिक्षाचर्याप्रकारादिनियमाचारिणः ॥ उच्यते
 विधिः शौचविधिसाधनमस्य च । प्रातः स्नानस्य सन्ध्यायाः प्राचा-
 यामस्य चैव हि ॥ मार्जनादिविधिः सन्ध्या सन्ध्याकृत् तया परः ।
 जपसंख्या विधानाद्या उपपाकं ततः परम् ॥ उत्सर्जनं तया देवप्रता-
 म्यभ्ययने विधिः । ततः परमनध्यायाः कुले वासो गुरोस्ततः ॥ नैष्ठिकस्य
 तया धर्माः समावर्तनमेव च । स्नातकस्य तादीनी(व्रतादीनी)देवं
 प्रकरयानि तु ॥ स्तवके त्रयचर्याष्टौ प्रथमे सप्तविंशति । सापिण्डवर्तनं
 पश्चात् स्तवयानि वरस्य च ॥ श्वारानुकम्पो दातुं नित्यपश्नतः परम् ।
 विशाखभेदास्त्वादानमावस्यस्तानस्य च ॥ आचर्यस्तव कालाभ्यां शौच-
 कालनिरूपणम् । द्विराद्यमनकालस्य ततः स्नादधिवेदनम् ॥ शौचकं
 द्वितीयेऽस्तिस्तवके गृहमेधिनः । एवं प्रकरयान्येका दशास्त्रातानि
 संपद्यात् ॥ प्राज्ञे शुद्धिर्न कर्तव्यं ततः स्नादस्नानावनं । केशप्रसाधनायाच
 धोयवनेस्य चिन्तनम् ॥ इतिः स्तवस्य वैश्वस्य शुद्धस्तिलतः परम् ।
 आचर्यस्तव सन्ध्यायै स्नानं वैमिश्रिकं तया ॥ काम्यस्नानं ततः प्रोक्त-
 माचर्यस्तवविधिस्ततः । मत्स्यपर्वसंस्कारं क्रियास्नानतः परम् ॥ शौच-
 स्नानानि वासांसि मितकस्य विधिस्तथा । त्रयचर्याभिधानस्य त्वर्प-
 यमतर्पणम् ॥ अर्चने देवतानाञ्च पुण्याध्यायस्तथैव च । नित्यशौच-
 मन्त्रात्रयस्तवपाणि ततः परम् ॥ नित्यशौचं ततो वैश्वदेवं तत्पाक-
 निर्वायः । तत्कालनिर्वायः पूजा चानिर्वाहोऽने विधिः ॥ शौचाभ्युप-
 तथा शौचाभ्युपान्नाश्रयने विधिः । एवं प्रकरयान्यत्र द्वाविंशत्याह्निका-
 क्रमे ॥ श्रौतस्तवके सम्यक् वर्चितानि यथाकामात् । ऋतुकालस्य
 गर्भाधानं संस्करणं ततः ॥ शौचस्तवयनं स्नातकं स्नातकं च ।
 ततो निष्कूमशास्त्रस्य संस्कारस्य विधिः स्मृतः ॥ कर्षदेवस्तवैवाग्न्याग्नि-
 शौचकं च । शौचस्तवस्तवो विद्यारम्भो वैश्वानराग्निः ॥ शुद्धि-

वनमुत्तीरेऽग्निश्चेत् प्रकरयानि तु । अभाधानादिप्रकारस्तत्रैव दश पश्यते ।
 गवाशेषान् पूषे स्नात् प्रमवाशेषमेव च । अशेषमुपनीतम्
 दशाद्वप्रमुखाततः । अनुलोममपिष्टम् अशेषं स्नादन्परम् । यथा
 न मलिलानाद्य प्रीषितोपरते तथा । अतस्तु प्रीषितमप्येव दाह-
 विधिरतः परम् । उपाध्यायाद्युपरतो सेवजानिहतौ तथा । अनु-
 मन्त्रेण पुराशौचमशौचानां परस्परम् । संस्कारनिर्णयो दाहकाले-
 ऽग्नौ विरसो विधिः । दशाद्वमध्ये दर्गम् मम्याते कल्पनिर्णयः ।
 देशान्तरगते जीववासानाकर्षणे विधिः । एवं प्रकरयान्यत्र स्तवके
 दशपञ्च च । पञ्चमे च विनिर्दिष्टान्यशेषपदमंश्चिते । शुद्धिः शीतवे-
 पातादेरक्षादेशदनकारम् । धान्यादेद्यापि शुद्धिः स्नात् मित्राणादेशता-
 परम् । भूम्यादेश ततः शुद्धिरपवादस्तयेति षट् । पष्टेऽग्निस्तवके द्रव्य-
 शुद्धौ प्रकरयानि तु । आद्ये वायस्य महिमा तत्त्ववृत्तं तद्विदा ।
 तन्त्राधिकारिष्वस्तत्त्वं दाम्पत्याधिकारिणः । आहदेशस्तथाकाला
 अग्नाधानम् एव हि । अग्नाधानम् पिरगादिपिष्टयज्ञम् चाप्यथ ।
 दर्गवादस्य सेव्येयमेकः प्रग्राम वैद्विः । अपरान्त्य मम अमावास्या-
 विनिर्णयः । अतः काललक्ष्योवाशानि विनिर्णयः (?) । अमावास्या
 कालस्य नित्यमैमिषिके तथा । अग्नौ कृत्वाग्निमीमांसा तद्याग्नौ करणे
 विधिः । परिवेशनकर्मादिनाहं द्विपिष्टकम् च । आहकवे सप्तमेऽग्नि-
 स्तवके तु समासतः । आदौ विभागकालाः अमुष्मन्शौचपुनस्ततः ।
 विजानीयस्तुतानाद्य विभादस्तदनकारम् । पैतामहधने पौवभादमात्रं
 ममस्मिति (?) । शेषः मन्त्रविभागस्त्येव प्रकरयानि तु । एकादशेऽग्नि-
 स्तवके द्वादशपददेशमे । पूषे पापकलादेशो मरकास्तदनकारम् ।
 पैतामहधने पौवभादमात्रं ममस्मिति । विपाकः कर्मणां प्रायश्चित्त-
 कर्मनिर्णयः । कालाकालवहापापप्रायश्चित्तविकल्पनम् । छत्राभ्या-
 यथादीनां स्तव्यानि इदम् इदम् । एवं प्रकरयान्येकविंशति नवमे
 पुनः । प्रायश्चित्ताभिधानेऽग्निस्तवके तु समासतः ।

End.

शतानधोऽपि + + अथ दिवामैदुनमेव च । पुनानि ह्यनान्नस्य वदिः
 मन्त्रानुपागितेति । आचारप्रविवेचनाय विदुषां शार्वा प्रपञ्चाधिकाः ।
 शीतस्नानमतः + + + यस्या न मन्त्रो नि म । पैतामन्त्रकृतिरत्र कथनं मुखा
 यद्यपि मन्त्रावती कतां चेत् चिरन्तनः किमियथा शीतेन नः मज्जनः ।
 नै केचिदत्र दृष्ट्वा + + + यन्मोऽप्यस्य इति ते न विचारयेयाः ।
 ये तु प्रजन्ममयो हनयथ मेधां स्तोकेषु नै हनि विमामभाया (?) ।

इष्ट मदनपारिजाते मदनचिति + + + + इष्टे मदनमलयकोऽयम्-
 भृत्यमोदाहृत्यपण्डितधर्मः । सतिर्येषां गाले प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
 परा गीतं द्यायं जगति अजयवले कति + + चिरं चिते वेदां
 मुकुरतस्तृते स्थितिमियादियं आचारप्रवरमुनिशिष्यस्य भवितिः ॥१॥

Colophon.

इति पण्डितपारिजातकटारमन्त्रेत्यादि + + राजीविराजमानस्य वी-
 मदनपाक्षस्य निबन्धे मदनपारिजाताभिधेये नवमस्तवकः ॥ समाप्ती-
 यं मदनपारिजातः पद्यः ॥ ॐ ॥ श्रीराम. श्रीकृष्ण. शरणम् ॥

विवरणम् । मदनपारिजातो नाम धर्मशास्त्रनिबन्धोऽयम् । राजवीमदनपाक्षानुसृत्य
 सहस्रितः सुप्रसिद्धः मुद्रितः प्रकाशितश्चायं आध्यात्मिकप्रतिपाद्यार्थेन पठित
 वीदीननायकापरमेष्ठिनः ।

No 102. मदनपारिजातः। Madanapārijātaḥ Substance, country-
 made white paper, 7×5½ inches. Folia, 180. Lines, 14-15 in a page.
 Character, Nāgara. Date, Samvat 1809. Appearance, old, bound in
 book form, worm-eaten throughout, and torn. Prose. Generally correct.
 Incomplete (up to a part of the sixth stavaka).

Another incomplete copy of the same work.

End. संवत् १८८ (१८०८ ?) शुभकृत्य विदितम् ।

विवरणम् ।

No. 103 मलमासतत्त्वम्। Malamāsatiṭṭvam Substance, country-
 made white paper, 19×5½ inches. Folia, 77. Lines, 10 in a page.
 Extent, 2340 slokas. Character, Nāgara. Date, Saka 1740. Appear-
 ance, old, and slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Com-
 plete.

A work treating of Malamāsa or the intercalary lunar month,
 occurring at intervals of about two years and a half, during
 which all religious observances are strictly prohibited by Smārta
 Raghunandana. It is the first work of his Smṛititattva series,
 and has been published in the Bengali character at Calcutta.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥ प्रथम्य भविदानन्दं परमात्मनमौघरम् । मुनींश्रानां
(पां?) स्मृतेश्चत्तं मल्लिखीरघुनन्दनः ॥ मल्लिखुचे तथा दाये शुद्धौ च
दमसंस्तनौ । प्रापयिते विशाङ्गे च विष्णोः आत्माहमीमवे ॥ दुर्गाहवे
व्यवहृतारिकादद्यादिनिर्णये । तद्गामभवनोत्तमं हपोत्तमं भवे प्रते ॥
प्रतिष्ठायां परीक्षायां ज्योतिषे वाद्युपपत्ते । दीपायामाहिके हत्वे
चोषे श्रीपुष्पोत्तमे ॥ सामन्थादे दण्डुनादे शुद्धतयविशरवे । इत्यष्टा-
विंशतिस्थाने मत्तं वक्ष्यामि फलतः ॥ प्रथम्य भारतीकान्तमज्ञानध्वनि-
भास्वरम् । पतां मुदे स्मृतेश्चत्तं भावे मल्लिखुचे (?) ॥

End.

मल्लिखुचे तु संग्रहे वाङ्मयविद्यते यदि । जनाभिधेयो सातोमौ
कथं कुर्यात्तदाहिकम् ॥ यस्मिन्नाहौ (रागौ?) मते (स्वर्ण?) विपत्तिः
स्याद्द्विजान्तमः । तस्मिन्नेव हि कुर्यात्ति पितृदानोदकक्रियाः ॥ इति
आमवचभाग्नलमासमस्तस्यापि सौरेऽज्ञौषपत्याहिकं सदा कर्त्तव्यमिति
उभयप्रकाशतन् मत्तं पूर्वोक्तपुण्या तुलादिपटके यदि मदनमासमदा
मत्तम्याह्यत्तरे कदाचिन्मत्तमाह्यश्री यादह्योपायते । किंतु आमवचमं
तन्मासम्य पुनर्मत्तमासमे तथैव यावं जीतर इति विधायकम् ।
मत्तमासमत्तानां तु यच्छास्त्रं प्रतिबन्धरम् । मत्तमास्येपि कर्त्तव्यं नान्येर्गं
तु कदाचन ॥ इति कालमासयोपपत्तपैत्रीमधिवचनैकमासमत्तान् ।
एवं च ॥ जातकर्त्तव्यं यच्छास्त्रं नवदाहं तथैव च । प्रतिबन्धरं याहं
मत्तमास्येपि तन्मत्तम् ॥ प्रतिबन्धरं याहं ज्ञानेचान् पतितं यदि ।
मत्तमास्येपि कर्त्तव्यमिति भागुरिभावितम् ॥ इति वाचस्पतिधृतमेत-
द्विषयं बोध्यम् ॥ जनाभिधेय इति जनसमिधेयमभिधानं यस्य तन्
तथेति विदामकवन् व्याख्येयमिति ॥ • ॥

Colophon.

इति संवत्तमौषधीरघुनन्दनभावाद्यांश्रानौषधुनन्दनभावाद्यांश्रानौषधिविषयिते
श्रुतितले मल्लिखुचेतत्तं मत्तम् ॥ • ॥ अ । तम् ॥ • ॥ अ । अरिः ॥
॥ शिवमधु ॥ अकाष्टाः १७४० शके शुक्लपयोधि भाग्नरागौ (?) मध्ये
हरिवापरे । देवाचार्यदिने छिमेष्ट शुभदं तत्तं यथाह्यं द्विजः ।
श्रीपुण्ड्र मदीश्वरस्य मदनः प्रीत्यै कलकंश ने विष्णुतस्य सदाशिवस्य
मदने दामिर्दायाभिः सदा ॥ • ॥

विषयम् । आर्त्तश्रीरघुनन्दनभावाद्यांश्रानौषधिविषयिते श्रुतितले मल्लिखुचेतत्तं मत्तम् ।

No 104 मलमासतत्त्वम् । Malmásatattwam. Substance, foolscap paper, 12×3 inches. Folia, 100. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete

Another copy of the same work.

No 105 मलमासतत्त्वटीका । Malmásatattwaṭikā. Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches. Folia, 90. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1746. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the above mentioned work by Kásirāma Vāchaspati Bhattachārya, son of Rādhāballabha.

Beginning ॐ श्रीगुरुवे नमः ॥ मला गुरीयरषयपरजावि कृष्णं श्रीकान्तकान्तरषय निधाय विने । श्रीकान्तरामसुखती कतिनां हिताय सम्यक् मनोति विदिति मलमासकम् ॥ स्मृतिशास्त्रानुधो श्रीसाकतवेर्णु जनदुषम् । निहितं विनु श्रीकेषु ममानि रघुनन्दनम् । श्रीमांसादिमांसाशास्त्रस्य नुन्यनरवचनयुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णय ददातीमनानां सुखबोधाय निवर्त्तायकार तत्र स्मृतिशास्त्रस्य सभावतो दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्ति अतस्तानि मया यद्यमिति व्याख्यायन्ते ॥ तत्र मलमासमन्वयाख्या ।

End अनाधिसामयतस्येत्यादि । अनाद्याप्राप्ते । माधवादिवद्वैके मलमासमात्रे अनाद्याप्राप्तिर्न संभवतीति गुणादिषट्क इत्युक्तम् । नो गुण इति मामिति शेषः । एतद्विषयं मलमासमन्वयविषयं । विमानकवदिति भिषङ्गैर्नागुधानाद्यैः समाक्रान्तो विनामक इति वचनस्य विनामकमन्वदित्यर्थः । विनामकमन्व आषाढादिनामग्रन्यनमिति केषिद् । आर्त्तास्तु विवद मल्लिखुवादिरूपं नाम यस्य सः । यद्वा सद्यपि नाम असदेव एतन्नामविहितकर्मोर्द्धमादित्याहुः । यं प्राच्यत समसशास्त्रनिपुणश्रीरामलक्ष्णात्मजः श्रीराधोचरणकृष्णसुखती स धीरचूडामणिः । तेन शोधितकान्तरामलतिना यत्नेन निष्पादिता टीका नातिदुर्लभा सावि कानिभिः शानुषदेहेयताम् ॥ * * * * *

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता मल्लमाधतन्त्रे टिप्पणी-
प्रस्तावना ॥ २ ॥ शकाम्बाः १७१६ । १ । ५

विवरणम् । श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता मल्लमाधतन्त्रटीका । सुप्रसि-
द्धम् ।

No. 106. मिताक्षरा। Mitākṣharā. Substance, country-made white paper, 15×4 inches. Folia, 646. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1846. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Mitākṣharā, the renowned commentary on the Yājñavalkya Smṛiti by Vijāna Blikṣhu. Both the text and the commentary have been printed in several parts of the country, and also translated into English. The codex under notice has a complete index at the beginning.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ धर्मोपनिषद् तद्विषयाकाङ्क्षयोऽपि सौम्यः पञ्चप्राद्विषा-
मापतन्वे । यस्मिन्नेतेनोपरामहदशो यत्नं बदे विष्णुर्भोकारवाचम् ॥ १ ॥
याज्ञवल्क्यामुनिभाषितं मुकुटनिश्चकपविकटोद्भवित्वम् ॥ धर्मशास्त्रमु-
भिर्मिताक्षरैर्वाल्मुकिविधये विविच्यते ॥ १ ॥ याज्ञवल्क्याश्रितः कश्चित्
प्रभोत्तरकृपं याज्ञवल्क्यामुनिप्रणीतं धर्मशास्त्रं पंचविधं कथयामास यदा
मनुप्रणीतं भट्टः तस्मै वाचमाचक्षीकः ॥

End. अथ हि वर्णानामादिव्याहता धर्मः षड्प्रकारः प्रतिपादिताः ॥ नाम-
विज्ञानं श्रीश्रीश्वरभाषितामृतस्य दुःखा प्रहर्षोत्पुल्लसीधनात् नृनिम-
गुह्यगलितमथितनीयगलितविभवमिदमभिधानमालम्ब्यविधायः ॥ य इदं
धारयिष्यति धर्मशास्त्रमर्तुदिनाः । इच्छोके यज्ञः प्राप्य ते याच्यन्ति
विधिरूपम् ॥ विद्यार्थो प्राप्नुयाद्विद्यां धनकायो धर्मं तथा । वायु-
कालसम्यग्वायुः श्रीकामो मङ्गलो विद्यम् ॥ श्लोकचतुष्टयं द्वाप्रायः वादे
वाचयिष्यति । पितृणां तस्मै हविः श्राद्धयथा नाच र्पयः ॥ प्राकृत्यः
पाचतां याति सवित्रो विजयी भवेत् । वैश्वो धनमयदा श्राद्धं
शान्तस्य धारयान् ॥ इत्यमरार्थः श्लोकः शासनव्यवस्थतयोर्नैकथा
प्राप्त्यर्थेऽत्र ॥ अपरामपि प्रार्थनामात्रं य इदं वाचयेद्दिदाम्

पर्वतु पर्वतु । अथमेधफलं तद्यत्तद्भवाननुमन्यताम् । यस्ति एधमे-
 शास्त्रं प्रतिपद्यं द्विजान् यावयेत् । तस्यायमेधफलं भवेदिति ।
 यावत्प्रविध्यंवाद् । नदेतद्व्यानुप्रायितमये सायंभवाननुमन्यताम् ।
 वरदानमाह । पुनैतदयाप्रवक्तव्योऽपि प्रीतात्मा मुनिभाषितम् ।
 एवमस्त्वितौहोवाच नमस्तुभ्य स्तयंभुवे । एतद्विधिभिर्भाषितं योगीन्द्रोऽपि
 स्तमिषिर्नमधर्मशास्त्रधारणादिफलप्रायंभोग्योऽस्तिमुत्पन्नकजः स्तयंभुवे
 प्रपद्ये नमस्तुभ्य प्रथम्य प्रायितं सकलमित्यं भवन्तित्येवं किञ्च भवान्
 वभाषे ॥

Colophon

इति श्रीभारदाजपद्मलामहोपाध्यायात्मकस्य श्रीसत्यरसदंष्ट्रपरिभाषक-
 विज्ञानेश्वरस्य कृतो ऋजुमिताक्षरायां पंजिकायां याज्ञवल्क्यधर्मशास्त्र-
 विहारी कृतीषोऽध्यायः समाप्तः ॥ ॥ शुभमस्तु । अथाध्यायप्रकरणावसान-
 विकां लिख्यते ॥ तत्रायं सूत्रकप्रकरणम् । आपद्गुणिकप्रकरणम् । वान-
 प्रत्यधर्मकांडम् । यतिधर्मप्रकरणम् । ततः प्रायश्चित्तप्रकरणम् ॥ तत्रादौ
 कर्मविधाकः । मन्वापातकादिनिमित्तपरिचयनम् । मन्वापातकप्राय-
 क्षितानिदेशिकसंहितानि ॥ तत्समानि ॥ तत उपपातकप्रायश्चित्तानि ।
 प्रकीर्णकप्रायश्चित्तप्रकरणम् । यतितत्त्वानिविधिः । रक्षसप्रायश्चित्तवि-
 कारः । छद्मादिरुचयमिति ॥ अतमोपपदस्येयं शिष्यस्य कृतिरात्मनः ।
 धर्मशास्त्रस्य विहारी विज्ञानेश्वरयोगिनः ॥ १ ॥ इति याज्ञवल्क्यमुनि
 शास्त्रजगताविहारी कस्य विहिता विदुषः । प्रमिताक्षरापि विदुषार्थ-
 मती परिर्विचति अथयोरुच्यतम् ॥ १ ॥ गंधीराभिः प्रसन्नाभिर्वाग्मि-
 र्माता मिताक्षरा । अथस्यार्थाभिरण्याभिर्विहतिर्विचिता मया ॥ १ ॥
 भाषीदस्मि भविष्यति चित्तितने कस्याप्यकल्पं पुरं मोहहः पुन एव वा
 चित्तपतिः श्रीविक्रमाकौपमः विज्ञानेश्वरपंडितो न भजते किं चान्य-
 दन्यापमाशकल्पं स्थिरमस्तु कल्पकृतिकाकल्पं नदेतत्तयम् ॥ सुखावासां
 मधुलवमुषां विद्वदाद्यर्थ्योन्मा दाताचार्यानामतिशयकुपामर्दितांदां-
 नीयः । ध्याता भूतैर्भुविअयिनो जीवतादाकंचंद्रे जानाद्योनां तन
 सधुभुवां तज्जविज्ञाननायः ॥ संवत् १८८८ यावत्तदि अभावात्सां
 मया काशीरवाधिता मुद्रावरासेष काश्यां मध्ये लिखितम् ।
 श्रमं भूयात् ॥

विवरणम् । याज्ञवल्क्यटीका मिताक्षरा श्रीविज्ञानभिक्षुलता मुद्रासिद्धेयम् ।

No. 107. मिताक्षरा। Mitāksharā. Substance, country-made paper, 17×5 inches. Folia, 136 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, rather old. Prose. Generally correct. Incomplete (containing only the Achārādhyāya and the first page of the Vyavahārādhyāya).

Another incomplete copy of the same work.

No. 108 मिताक्षराटीका (सुबोधिनी)। Mitāksharātikā (Subōdhini). Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 117. Lines, 8-24 in a page, bound in book form. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Generally correct. Incomplete (the Vyavahārādhyāya only)

A commentary on the Mitāksharā under the name of Subōdhinī, by Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Peṭṭi Bhaṭṭa of the Kausika Gotra.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रे नमः ॥ नमः सकलसकलभाजनाय पितामहे । नमो
लक्ष्मीनिवासाय देवतायै निरा नमः ॥ १ ॥ पंडितभट्टाक्षरः श्रीमान्
भट्टविद्येश्वरः सुधीः ॥ आख्यां मिताक्षराख्यायां कुरतेऽयं सुबो-
धिनीम् ॥ १ ॥ समिपेण शक्ते प्रकृतिरमणीया कवचित्तिः परा गौतं
स्यायं जगति ज्ञानसे कतिपये । धिरक्षिते तेषां सुकुरतस्तभुते
स्थितिमिदादियं आचारस्यप्रवरमुनिगिर्यस्य भवितिः ॥ १ ॥ ॥
पूर्वाध्यायां ते राजभर्तृकथनप्रस्तावेन दुष्टेषु दंडविधानाच्छिष्टेषु परि-
पालनविधानादन्वयव्यतिरेकायां प्रजापालनाधिकारिणाश्चरन्त्येवचार-
दर्शनं कर्तव्यमित्युक्तम् । तस्य व्यवहारस्य स्वरूपं वि कर्तव्यताकांक्षाया-
मुपराध्याय आरभ्यते ॥

End. अथमभिप्रायः धर्मतोयवहारोनिर्बोत इति निश्चिते पुनः स एव
व्यवहारो न निर्वर्तनीय इत्युच्यते न पुनर्धर्मतो निर्बोतं न वेति
संदेहेन निर्वर्तनीय इत्युच्यते इति एतदुक्तं भवति नारदवचनं भण्य-
विषयं अनुवचनं निश्चितविषयमिति ॥ ॥ माता पुण्यचरित्रकीर्तिविभवा
यस्याम्बिका नामतः शाकप्यापरमुनिपार्ष्णपरितपोपेक्षितः पिता योऽयं
कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविद्येश्वरो विज्ञानेश्वर सृष्टिभावविद्वतो
दक्षयिरं वदन्तान् ॥ अथानुक्तं दुष्टं वि+मपि यदि भवेत् नृदि सृष्टं

क्षयोरन् संस्थावन्तो मर्त्तातो यदुपहतनिविधौ श्रीसमेवामर्त्तं चास्त्रोक्तं
 श्रीकर्मोदंधति हि निविदधानमुद्रास्यंतः प्रलेपाग्रप्रदीपमुमचमवि-
 यथास्त्रव की देवुरास्त्रे ॥ १ ॥

Colophon.

इति श्रीमहापंडितस्य श्रीविश्वेश्वरभट्टविरचितायां मिता-
 चरायाच्यायां सुबोधिन्याच्यायां व्यवहारास्त्रोक्तो द्वितीयोऽध्यायः ॥
 ॥ शुभमस्तु ॥ ४ ॥

विवरणम् । मिताचराटीका सुबोधिनौ नाम श्रीविश्वेश्वरभट्टविरचिता ।

No. 109. सुक्तिचिन्तामणि । Multichintāmaṇi. Substance, country-
 made white paper, 9x4 inches. Folia, 41 (of which fol. 1 is want-
 ing). Lines, 4-9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appear-
 ance, not old. Prose Generally correct. Complete (except the first
 folium).

A work in praise of Jagannātha as the cause of salvation,
 compiled from several Purāṇas and Dharmaśāstras. Anonymous.

Beginning. (अर्चनम्) ।

End

जगन्नाथस्य साक्षात्पूजार्थं कर्तुं शक्नोति कः पुमान् । पश्चाद् (पश्चात् ?)
 भोजनं कृत्वा नरोत्तममवाप्नुयात् ॥ यावत्प्रमादमग्नं च भुंजते हि
 नन्दयान्ति ॥ तावद्वै विष्णुलोके नवेद्यास्तस्य संशयः ॥ श्रीभगवद्वाक्यम् ।
 फलं फलं पुनस्तस्य फलमेव सुनिश्चितम् । भक्त्या नमाम्यं भुक्त्वा तु सावित्र्यं
 मम गच्छति ॥ एकतः भुञ्जतीर्षानां शृङ्खलं परिकीर्तितम् । नृपकं
 समवाप्नोति ह्यसिद्धाश्च भोजनान् ॥ निन्दयित्वा नमाम्यं तु चन्दमभुंजे
 नराधमाः । भुञ्जन् सन् नरकं याति कीदृक्कल्पे न संशयः ॥ नमाम्यं
 निन्दयेद्यस्य भग्नं निन्दा करोति च । नमाम्यं निन्दकाभुञ्जानाश्च (?) नरा-
 धमाः ॥ भद्रं हि विफलं फलमेव सुनिश्चितम् । ईशानिदेवताः सर्वे
 मानुषी तनुमायिताः । भोजनं कुर्वन्ते नित्यं मनुष्यानां च का कथा ।
 यदद्यं पाचयेत्कक्षीर्भोजना च पुत्रवोत्तमः । तस्मात् यत्नेन भोक्तव्यं नाप-
 कार्यविचारया ॥ यदद्यं पाचयेत्कक्षीर्भोजना च पुत्रवोत्तमः । सुहाय्य
 न संतप्यं यथा विष्णुस्तस्यैव नृत् ॥ शृणोति कक्षीपतिमुक्तिचिन्तामणिं
 भुञ्जन् परितोष (व ?) छदरे । फलं सम्यं मधुकैटभाः संदर्शयस्यो-
 दधवे नरोत्तमः ॥ -नामापुराणविदितं भवसागरम्, चनम् । मुक्तिचिन्ता-
 मणिं पुना आपये मुक्तिभाजनम् ॥

End. (मासि) ।

Colophon (मासि) ।

विवरणम् । मूलेद्वानाम विविधधर्मकथांमुष्ठानविधिविषयकमंशनिबन्धोऽयम् । पूर्वा-
लोचननिधियदस्यानामनिबन्धस्त्वध्वैर्वागतया प्रतिभाति ।

No. 111. यतिधर्मेसमुच्चयः । Yatidharma Samuechchayah. Sub-
stance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 54 Lines, 12-17 in
a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn
out, torn, and writing effaced in parts. Prose. Generally correct
Complete.

A work treating of the religious observances of an ascetic
(Yati), compiled by Viśveśvara Sarasvatī.

Beginning श्रीरामाय नमः ॥ ॐ श्रव्य विष्णुमात्मनं सधिदानं हसुतिहम् । दुर्ब-
लं चैव निवेष्टेनं प्रापया धनविषयम् ॥ १ ॥ विशेषरसरसत्वा निवे-
ष्टेदमागतः । पतेः परमार्थस्य धर्माण्यामेव संपदः ॥ तत्र संन्यासावस-
काक्षनिर्णयः । जावालयुत्वा विहितैः ब्रह्मचर्यं समाप्य गृही भवेत् स
गृही भूला वनीभवेत् स वनी भूला प्रजैदिति आपनसमुच्चयः । तथा
व्यवस्थितविकल्पोऽपि । यदि वेतरया ब्रह्मचर्यादेव प्रजैदिति व्यव-
स्थितविकल्पोऽपि गृहाहा वनादेति । आरण्यपनिवदिव गृहणी
ब्रह्मचारी वा लौकिकाग्नीमुद्राग्नौ समातोपयेदिति । तथा कुटीतवी
ब्रह्मचारी कुटं न विच्छेदंवा न लौकिकाग्नी न विच्छेदिति ।

End संभोज्य ह्येनाग्नेन दक्षिणां च निवेदयेत् । यद्योद्गमं द्विजग्रेहाकरं
संयतेन्द्रियम् । विष्णुं यथा तथाभवे पाशाध्यायेर्विभानतः । दद्यात्
पुष्पस्तुतेन पुष्पह्यादिकं क्रमात् ॥ वस्त्रास्त्राकारकाद्यानि यथाशक्ति
प्रदापयेत् । उच्छिष्टधर्मिणो यस्य दर्भानास्त्रीयं भूतले ॥ ॐ भू. स्वहा
भुवः स्वहा स्वः स्वहेति नस्तीन् हरेत् । एवं यः कुरते विद्वान् नारा-
यणवली द्विजः । विष्णुलोकमवाप्नोति पुष्पो नाव धर्मयः ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिब्राजकविश्वेश्वरसरस्वतिभिः संगृहीते यतिधर्मे-
समुच्चयः समाप्तः ॥ अज्ञानादववाधिपत्यरभसादधत्तपरोक्षे दृता
धीतेऽयं परिरुच्यतामिति + + + वासते शासनात् । नो चेन्नय-
मार्गेत्यवयेदोऽस्यल + + + अवदिगंत + + + पचेदंतो यास्यति ॥

मैत्रके । पितृकं परमाग्र्यं नमस्ये तु विशेषतः । गुरुवारमापुत्रा
 नमस्ये पूर्वमा शुभा । कमला पूजयित्वा पुनर्जन्म न विन्दे ।
 एकेन कमलेनैव कमला पूजयेदुपदि । इह लोके पुत्रं प्राप्य पर
 केनैव लभेत् । प्राङ्मुखो पूजयेत्कर्णौ पश्चिमाभिमुख्येष्टिताम् । अथ
 योपादयः क्षीरा रत्न पाद्याः क्षीरोपक्रमे रत्नद्वयनपाठान् । मोने धनुषि
 चिह्ने च स्थिते भग्नगुरुभ्ये । प्रत्यक्षं पूजयेत्कर्णौ मण्डपे कुङ्कुमादिषु ।
 इति हेमाद्रिस्तवचनान्न । कुङ्कुमः परिमाणपात्रविशेषः प्रत्यक्षमित्यने-
 नास्य नित्यत्वमुक्तं प्रथमपूजानन्तरं सप्तदशनामभिर्जन्मादिना पूजामात्र
 तत्रैव लक्ष्मीः यद्वालयया यद्वा कमला कीर्तयितुं कदा तुष्टिः पुष्टिस्तथा
 कान्तिसौधा विद्या रत्ना द्युतिः हरिप्रिया तथा विष्णुप्रिया नारायणस्तथा च
 इति सप्तदशास्त्राभिः कीर्तयित्वाभिरर्चयेत् । अकरणे दोषनपात्र ।
 विष्णु मासेषु या नारी ज्येष्ठा लक्ष्मीं न पूजयेत् । धनपुत्रादिविहीना
 स्यादन्यजन्मनि नान्यथा । इति

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । ग्रन्थेऽस्मिन् येन येन कर्मणा लक्ष्मीः उपर्येषु निरुद्धा भवति, तत् सर्वं जिज्ञास-
 नानाय भगवते कीनारायणाय समवत्त्वा स्तव कथितम् । अथ लक्ष्मीपूजाविधानमपि निहतमस्ति ।

No 113 विधानपारिजातः । *Vidhāna Pārijātaḥ* : Substance, coun-
 try-made white paper, 15×4 inches : Folia, 373 Lines, 7 in a page.
 Character, Nāgara Date, 1801 Saka Appearance, old. Prose. Generally
 correct. Incomplete (up to the end of the second stavaka or chapter).

A digest of Hindu Law under the name of *Vidhāna Pārijāta* by Ananta Bhaṭṭa, son of Nāgadeva Bhaṭṭa. Complete
 in five stavakas or chapters. In the first stavaka it treats
 of *śruti bādhana* or the uttering of auspicious words at the
 beginning of a rite or ceremony. The second stavaka treats of
śāntikarma, and the third of *śaśikāras* or purifying ceremonies.
 In the fourth stavaka, some mysterious rites, and in the fifth,
 funeral ceremonies, etc., are treated of.

Beginning. । श्रीगणेशाय नमः । श्रीरक्ष । वंदे श्रीमदमृतमंथनगिरिपं लक्ष्मी-
 विवाधं चरिं विष्णुध्यानदिवाकरं सुरभुवं सध्यायैर्मिद्विप्रदं । प्रश्ना शार्ण-
 क्षरेऽनूपूर्णजसुरा यथा प्रसादान् सदा सध्यानन्दधर्माग्निमीयुरमस्तं वंदे ॥

देवं परम् ॥ १ ॥ मया सौराभिजाजानिं तया मर्यादिकाम् सुराम् गवेरं
 विम्वरानारं वंदे देवमतीततम् ॥ १ ॥ चतुर्दश विद्यास मिश्रताः द्वाद-
 मानयाः । अपरोक्षप्रकृत्या जयन्ति गुरवो मम ॥ १ ॥ द्रुतिचकल-
 रश्मिं विभिनं यया चित्ते मुकुर इव निशुबे दीपमासिन्धुन्ये छपद-
 निमलमत्ता (भक्त्या?) यया तुष्टोरमेशो जगज्जनकपञ्च भूमेर्भ-
 नतोधि ॥ १ ॥ जातोऽद्यमयेन मनोरयेन यस्यानुकंपाममदृष्टिपुष्टः ।
 पारं मतयासिद्धदर्शनानां भावेभ्यः जनकं नतोधि ॥ १ ॥ वंदे भागी-
 रथीमवां गुहैरेव साक्षिनीं । यत्प्रभादादृष्टं प्राप्यः संजातो जगृधी-
 रपि ॥ १ ॥ नौमत्काण्डकुलाभिगीतकिरयो विद्याकलायां निधिः
 श्रीमद्भिष्णुपदायितः सरसभूर्विहङ्गकौरप्रियः । भूयं इत्थं दिव्यमभि-
 नयानंतमहः (?) सुधीर्नामाज्ञानिविधानमसुसुरतर्षं चारोपयद्भूतने ॥ १ ॥
 विधानपारिजातोऽयं पंचस्रवकमंयुतः । शानाविधानमंधोदः संवेथो
 विदुषैरिह ॥ ८ ॥ प्रथमस्तके सविवाचनादिकमुच्यते । द्वितीये तुष्ट-
 ययादिजातश्रान्तिकनौच्यते ॥ ८ ॥ तृतीये गुह्यज्ञात्यादिप्रगर्ष-
 विवाचयोः । प्रकीर्तानि विधानानि कीर्त्यते चतुर्थये ॥ १० ॥
 मर्यादा विधानानि कथ्यते पंचमेऽथ तु । जगानंदित्तमेवैव शानि-
 ज्ञान द्देरितः ॥ ११ ॥ न चादित्याभिमानेन न च चित्तया शक्ति-
 निबंधोरच्यते किं तु विदुषां परितुष्टये ॥ ११ ॥ यत्किंचिन्नम चापश्यं
 चयतां च विचचयाः । गुह्यमयाः सदा चंतो वासना पितरावि ॥ ११ ॥
 पंचम्यानि विकीर्तानि विधानानि समंजसा । पंचम्यानि चतुर्ग्रीवै
 सेन ग्रीवातु केतवा ॥ १२ ॥ नाधारविधानानि प्रोच्यते सर्वसाक्षिनाम् ।
 अनाधारचकल्पना दृष्टानाम् कल्पयद्भूतः ॥ १३ ॥ तत्र तावत् परि-
 भावाप्रकरणं । दिशामगुह्यो प्राची खान् तया चक्षुष दक्षिणः । शुभे-
 काले शुभे देशे शान्तिकर्म समाचरेत् ॥ १ ॥

End.

अविधाने तु । समुद्रादिनि सुश्रेय संयताया जितेन्द्रियः । विद्यो-
 निपेति अक्षयेन् पूर्वाङ्ग्या क्रमाक्रमम् ॥ अनेतिकर्तव्यमात्रं पंच-
 कारा ॥ एवं यद्योनिर्गं ज्ञाया क्रमा पूर्वाङ्गिं चरेत् । एतेनापूर्वं गुणाने
 सर्ववद्भूतिव भुवम् ॥ निधायाधीशुक्तं मध्येन सुवाये कुपुषात्तम् ।
 यथाद्यावत्पूरोदत्कराभां जंक्नुय्या । शरीरात्पुं सुधी भवे सुवाये
 मत्सरोचनः । अजुकायः प्रमत्ताया समपादः समुद्रितः । गिरारो-
 कंय्यादयो यथजनितधारया । पूर्वाङ्गितिरिषं प्रोक्षा सर्वकर्मपूरतो ।
 इति विधानपारिजाते पूर्वाङ्गनिविधानम् ॥ १३ ॥ अथः अथः अथः अथः

यज्ञोक्तिरूपितः । धादपस्तद्विषेयस्य मोचकत्वेन तुल्यः । मनोरथा-
भिवर्षिण्या विदुषामनुकंपया । विधानपारिजातेऽत्र द्वितीयस्तवको-
भवत् । अहो अस्मिन्निबंधस्य महिमा किमु वर्ण्यते । यतः श्रीमद-
ननोस्य हरिः कारयिता मया । संति ग्रंथसदृशाणि देगे देगे
महात्यपि । कोऽप्यस्य महिमा वेद्योभिर्ज्ञेयमिति सत्यतः ।

Colophon.

इति श्रीमत्परमवैदिकश्रीमद्भागदेवभक्तप्रसन्नना श्रीमदनंतभट्टेन विरचिते
विधानपारिजाते निबंधे द्वितीयः स्तवकः समाप्तः ॥ ४ ॥ कुलवत्सुग-
ताके भावमंजरे च वर्षे शमन अयनकाले ज्येष्ठश्राद्धे तथैव । अस्मिन्
तनुकवारे वैशाखशुक्ले नवम्यां शुद्धचरणाप्रसादादुयाद्वेभाष्यलेखि ॥
अमलितोषोक्तपल्लवशर्मा तस्यामलितो वै शिवशर्मानाम् । तत्पु-
रामोक्तवयादवय काश्यामलेखिवत्पुत्रे च ॥ १ ॥ श्री ॥

विवरणम् । विधानपारिजातो नाम चर्मशास्त्रीयनिबन्धः श्रीमदनंतभट्टविरचितः दुप्र-
सिद्धोऽयम् ।

No 114 विधानपारिजातः । Vīdhāna Pārijātah. Substance, country-
made white paper, 22 x 4 inches. Folia, 829 (of which fol. 170 is wanting).
Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old
Prose. Generally correct. Complete (except the fourth stavaka in
which some folia are wanting at the end)

Another copy of the same work put together without order,
the fifth stavaka being placed after the third instead of the fourth,
which again is incomplete. There are mistakes also in the page
marks.

End of the fifth stavaka. अथ नामसंकीर्तनकालः ॥ मार्कण्डेयः । अकिण्ठं हरिं
शिवं शक्तिं मदिनं तथा । मोक्षार्थं प्रसवेन्द्रादीन्दिक्षु प्राच्यादिषु कुरेत् ।
अथकारे जिनं शिवं मत्स्यकुर्मो जले स्मरेत् । आजिष्णुमनिष्ठमये संपादे
नपरजितम् । नेत्रबाधे हृषीकेशधौषधे चाप्युतं जपेत् । गण्डध्वजा-
मुष्णरथादापदोमुच्यते नरः । अथ हस्त (३) शिरोरोमे विषवीर्यं च
शाम्यति । घटनस्यपौष्टाद्य देवशाधारवीषु तत् । हस्तुवैरिनिरोधे
आम्रशिंखादिभक्तये । अथकारे तथा तीव्रनारसिंहेति कीर्तयेत् ।
अष्टिह कीर्तयेद्विष्णुं प्रसन्नो माधवं नरः । भोजने शिवं गोविदं सर्वत्र
मधुसूदनम् । आराधनं सर्वकालं क्षुत्प्रसन्ननादिषु । स्नाने दाने-

अने होमे प्रविपाते प्रदक्षिणे । कीर्तयेद्वाद्यदेवं च अनुष्ठेयपि यादवम् ।
 आलोच काशशास्त्राणि विचार्य्य च पुनः पुनः ॥ इदमेकं सुनिम्नं
 भयो नारायणः सदा ॥ सर्वाणि नामानि हि तस्य राजन् सर्वाय-
 मिदो हि भवन्ति पुमां तथा यदेष्टं सत्तु देवतानां सर्वेषु कार्येषु
 लभेत् भक्त्येन । अनेकेषु निवसेत्तु यावानर्थं उदीरितः । स सर्वः संय-
 चीतोऽथ विदध्वन्मुदे मया ॥ अंश भग्नोरथो यस्य नागदेवात्मजः
 हृषीः । तेनामतेन रचितः कालनिर्ययमदहः । अनेन प्रीयतां देवो
 हृषीकेशः सर्वदा मम । यस्य प्रसादाद्ब्रह्मज्ञायाः सिद्धिर्निश्चिन्ता सर्वदा ॥
 अनेन प्रसदीपेन सर्वदेवात्मकं तमः । निरस्य कथं कुर्वन्तु निभंभा
 शानिपंचदि ॥

Colophon. इति श्रीमद्भागवतेश्वरभट्टाकर्णभारतभट्टेन विरचिते विद्यानपारिजाताख्य-
 निबंधे कालविधानानि समाप्तानि ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणम् । पुस्तकैस्त्रिण् चतुर्थपद्यमस्यको विपर्य्यस्तारिव वर्तेते । चतुर्थस्तवकस्य
 कृत्यन्तिमपद्याख्यपि न सति ॥

No 115 विद्यानपारिजातः । *Vidhāna Pārijātaḥ.* Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 500. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Prose. Correct. Incomplete (up to a part of the fourth stavaka only).

A third copy of the same work.

विवरणरूपपूर्वम् ।

No 116. विवादचन्द्रः । *Vivāda-chandrah* Substance, country-made yellow paper, 18×5 inches. Folia, 68. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Prose. Generally correct. Complete.

Vivādachandra or the moon of disputes is a treatise on civil law written by Mahāmahōpādhyāya Mīsarī Mīśra at the request of Lakhimā Devī, wife of king Chandra Siṅha.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय ॥ वन्दे श्रीकण्ठैकुशावकुक्षौ नतनन्दने । विघ्न-
 विघ्नेदकुमलो निरिज्जलज्जपनी ॥ अमृतमृतप्रतिमङ्गम्योराजा-

भवेत्तः किञ्च सार्वभौमः । अत्याजयदो बह्वर्णकलं दोषं भुवोर्गप
प्रभुवचधामा । तस्मादनूनीजनि अनुसारी धीमानुमाद्यनुमान-
चारः । राजोपजीवीऽमरसिंहनामः ततो ऋषोदपनरायबोभृत् ।
दपनरायवृष्टपतेः श्रीमद्दीरा महादेवी । अलभत सुनयं तनयं नरपति-
गुणराभिपूरितं शूरम् ॥ श्रीमज्जिमा देवी तस्या चन्द्रसिंहवृष्टपतेर्दधि
तस्य । मिश्रवमित्रद्वारा रक्षयति विवाहचन्द्राभिरामं ॥ विवाहे धव-
दारे च व्यवस्था यस्या यादही निबन्धुभिः कृता धाव लिख्यते छरिणां
सुदे । तत्रादाहवादानखले व्यवस्था ॥

End.

अतएव यो जातस्त्वनियुक्तायामेकेन बहुभिरुक्त्या अक्षयभाजले समे
धीजिनामेव ते कृता इति नारदस्तरसान् । असवर्षाद्वीत्यादितस्य
सम्मानकारयत्नानुस्यूतादोरस एव ॥ अतएव संस्कृतायां भाष्यायां ह्यप-
सृष्ट्यादयेषु थं । तमोरसं विजानीयात् पुत्रं प्रथमकल्पितमिति सामान्यत
एवाभिधानम् ॥ अयमुत्पादितः । सुसंस्कृतायां ह्येषे च श्रीरस इति
गौतमवचनाच्च । बोधाधनवचमनु सवर्षायामिति प्राशस्त्यपरमतएव
न तस्य भाषाधिक्यम् । न चैकमुलकतकल्पनास्तादृशाय सर्वेषां सव-
र्षायां नाप्यर्थम् । त्रास्त्यस्य अविद्यापुत्रादिषु नीरसत्वापत्तौ परि-
गणनमुल्लानकल्पनास्तादृशाय सर्वेषां सवर्षायां व्यवहारायाम्यथा त्रिो-
धापनेरिति ॥

Colophon.

इति महासहोपाध्यायश्रीमिस्रवमित्रविरचितो विवाहचन्द्रः समाप्तः ।
॥ * * * * *

विवरणम् । विवाहचन्द्रनामधेयीधर्मशास्त्रीयनिबन्धीयं महासहोपाध्यायश्रीमिस्रवमि-
त्रविरचितम् ।

No. 117. विवाहचन्द्रः । Vīrāda-chandrah. Substance, country-made
white paper, 19×5 inches Folia, 73 Lines, 10 in a page Character,
Nāgara. Date, 1879. Appearance, old, and worm-eaten throughout.
Prose. Correct. Complete

Another copy of the same work.

Colophon.

इति श्रीमहासहोपाध्यायमिस्रवमित्रविरचितो विवाहचन्द्रः समाप्तिम-
सत् नमो भगवते वासुदेवाय श्रीकाशिविश्वेश्वराय नमः संवत् १८०८ ॥ * * *

विवरणम् ।

No 118. व्यवस्थार्थः । Vyavasthārdavah. Substance, country-made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 83. Lines, 5 in a page, having a blank space, about half an inch square, in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of the Hindu Dharma Śāstras in general. Anonymous.

Beginning. ॐ नमोभगवायः । तथाहो निदिद्यवस्था । निदिद्यु द्वादशांशचन्द्र-
भोगोपलक्षितः कालविशेषः मासस्तु शुक्लप्रतिपदादिदशान्तोमुल्लसाम्ब-
मासपदशब्दः । छत्रप्रतिपदादिपौर्णमासान्तो मौलसाम्बः एकराश्रव-
शेदकः सूर्यभोगावच्छिन्नकालः शीतः विंशतिदिभियाम्बः सायनः विंश-
द्वीराशः शीतसायनः विंशो (?) मासः तत्र गुल्लसाम्बस्तुविंशः प्रकृतः
चयमासो मलमासोभानुलक्षितयेति शुक्लप्रतिपदादिदशान्तोरपिदशान्ता-
निवर्जितः स च वैशाखादिपटके चैतन्यदिनः कार्तिकादिपटके कादा-
शिकानिष्ठकान् वैशाखादिपटके कार्तिकादिपटके च तयोरेकादशे
वैशाखादिपटकोद्भवस्य मलत्वं कार्तिकादिपटकोद्भवस्य भानुलक्षितत्वं
कार्तिकादिपटके एव तयोः सम्भवे पूर्वस्य मलत्वं परस्य भानुलक्षितत्वं ।

End. अथ शुक्लचैतन्यप्रायश्चित्तं ॥ तत्र ब्राह्मणस्याभिजातीतिरतिपरिमित
देवापहरणे तद्वापातकं । अविद्यादि व्याधिकृतादमहरणे तूपपातकं ।
तत्र प्रायश्चित्तं यथाज्ञानतीक्ष्णरूपमेव सर्वेषां अज्ञानतो द्वादशवार्षिकं
वैश्यास्य षाड्वार्षिकं शूद्रस्य त्रैवार्षिकं अज्ञीतिरसिकाग्रूने भागचारक्रमेण
प्रायश्चित्तं ॥ १ ॥ अथ गुर्वेष्टानागमनप्रायश्चित्तं अज्ञानतः सर्ववर्णोत्तम-
वर्षविमासक्रमेण सर्वेषां शूद्रस्य ब्राह्मण्यौगमने च मरणं चतुर्विंशतिवा-
र्यिकं वा अज्ञानतते तु द्वादशवार्षिकं ब्राह्मणस्य अविद्यस्य नववार्षिकं
वैश्यास्य षाड्वार्षिकं ॥ २ ॥

Colophon. इति व्यवहार्यवसमाप्तम् । (संवः समान ?)

विवरणम् । नानाविधव्यवस्थानिषयकः संघनमिबन्धोऽयम् ।

No 119. व्यवस्थानिर्यायः । Vyāvasthānirnayah Substance, country-made white paper, 17×4 inches. Folia, 71. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgura. Date, Śaka 1683. Appearance, old, worm-eaten throughout Prose. Not correct. Complete.

A digest of the Hindu Dharma Śāstras, treating of Tithi, Saṅkrānti, Aśauca, (impurity), Dravyasuddhi (purification of things), Adhikārin (fit person), Prāyaścitta (penance), Udvāha (marriage), &c. Anonymous.

Beginning. योगयोगाय नमः । तिस्रिंशत्क्रान्तिगोत्रेषु द्रव्यशुद्धाधिकारिषु । प्रा-
यश्चोद्वाहदायेत्यदि (पि?) वाच्योऽयं निर्णयः । तत्रादौ तिस्रिंशद्वत्ता ।
तिस्रिंशत् राशिष्वयोदशान्यन्द्रभोगोपलक्षितः कासविशेषः यथा सूर्य-
चिदात्मः अर्काद्विनिर्मुक्तः प्राथमे यदुपान्यहस्यः इमी भागैर्द्वादशभि-
स्तस्यान् तिस्रियान्द्रमसं दिनं । अथाद्यैः सूर्योर्ध्वमधोरेकां पराः सप्तदशः
सामावाप्तेति । गोभिस्तुष्टवादमावास्यायां सूर्योर्ध्वमधोरेकांशपर्यन्ते-
नैकराश्ववस्थानं तदनन्तरं चन्द्रस्य अतिमैत्र्यान् विंशतिं कलया रात्रेर्भा-
त्यभिधीयते । इति विष्णुधर्मोत्तरोक्तम् ।

End. अथ यदि एकः सोदरः अन्योऽसंख्यसद्वत्संख्यस्यैवाधिकारः यदि च सो-
दरैर्मानेयोऽसंख्यो(?) तदाऽसंख्यस्य सोदरस्यैवाधिकारः संख्यस्य विभा-
गानन्तरं यत्नः धनं तन्मम धनं यन्मम धनं तजवापीति चोत्थापि(?) साह-
भाजपितृभ्रातृपुत्राणामेव पुनरेकप्रवृत्तयावस्थानं तत्र वेदामेव संसर्गमेव
वाधिकारोमान्येव तत्र विधवातिजिह्वाभिमिति संख्यस्य मध्ये यदि
कश्चित् विद्याभ्यासादिना धनं प्राप्नोति तदा तेषां विभागकाले तस्य
तत्र ईशित्वं जेवायामेकैकांशः संख्यस्य पुनर्विभागे सर्वेषां सम-
भिता तत्र चैवं भासि अथ भाजभिरविभक्त्यावरे पुत्रां सोदर-
सोदरयोरेकदाधिकारः आनरातिरिक्तस्य सोदरस्यैव विभक्त्यावरे तु
सोदरस्यैवाधिकारः तदभावे सोदरपुत्रस्य तदभावे पैतावेद्यस्य अथपि
संख्यस्यैव विशेषोक्तः तदभावे सख्यस्य अथ प्रथमा दोहिषान्पि-
संतानस्य तदभावे पितामहस्य तदभावे पितामह्याः तदभावे दोहिषान्पि-
पितामहसंतानस्य ततः प्रपितामहस्य ततः प्रपितामह्याः ततः प्रपिता-
महदौहिषान्तंतानस्य ततो मातामहस्य ततो मातुलस्य ततः प्रपुत्रः
प्रपुत्रपुत्रपुत्रपुत्रपुत्रस्य तदप्रपितामहोत्तमपुत्रपुत्रं न विद-
मिति । साकेतिकुंजरखरानन(बहानन?) शीतभानो श्रीराधारव-
रूपति(?) ।

Colophon

। समाप्तोऽयं व्यवस्थानिर्णयाद्योपेक्षः । संपूर्णः । श्रीरामकृष्णाय नमो
महे । ॥

নিবন্ধ । যবস্তানিৰ্ণয়ো নাম নানাবিশিষ্টাখ্যাতিবিশিষ্টযবস্তানিৰ্ণয়ঃ সংগ্রহনিবন্ধো
ইদম্ ।

No. 120. যবস্তানিৰ্ণয়ঃ । Vyāvasthāśāstra Saṅgrahaḥ. Sub-
stance, foolscap paper, 18×3½ inches. Folia, 235. Lines, 8-9 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, slightly torn in
the margin. Prose. Generally correct. Complete.

A work on the same subject by Nārāyaṇa Sarman.

Beginning. ॐ নমো ভুগবৈ ॥ নমো লক্ষ্যপদংগং যৌনারায়ণমগ্নম্ভা ক্রিপতেতি-
প্রবলে যবস্তানিৰ্ণয়ঃ ॥ নানাকনকান্ প্রস্থান্ বিবিধান্ বক্তৃতা-
মযা । আচৌক্য কারমাচ্য সংশ্লিষ্ট রত্নে বিধিঃ (যবস্তান্ কিম-
ন্তীয্য ভ্রমদুস্তবিশেষতঃ সন্ধ্যোম্বাধ্যায় বিশেষা বাক্তব্যাদুয়া ভূমিধিতাঃ
ইদমীমলুপযুক্তস্য স্মার্য সাধ্যার্থকস্য (সাম্প্রদায়িকস্য?) সাধ্যার্থে
যন্ত্রপতেতি(?)তুমিঃ সন্ধ্যামিতি ॥ অথ প্রাতঃস্থতং ॥ সত্ব ইত্যং প্রাতঃ-
স্থতায় কর্মণ্যং দৃষ্টদ্বিমেব দিনে দিনে সাক্ষ্যং সংপ্রদ্যামি দ্বিজানামু-
পকারং ।

End. পিতামহঃ কার্যেদায়র্ষ্যং পাতং সার্থং বা পৌরুষাত্মকং অতরুভ্রমতলু
সকলং বায় মণ্ডলং পূর্যেদুহনতীতাভ্যাং বিংল্যা তু পবৈলুতলুভ্রমতলুপার্থমাপকং
নজিৎ ৷ যুগ্মে মিচিপেতু ততঃ কণ্ঠান্ধরমাৎ স এব গম্যং হুতমুপাদায়
নদ্যৌ তাপয়েচ্চুচিঃ । সৌর্য্যো রাক্ষসী সৌর্য্যমায়সীৎ হুতমুপাদায়
সলিঙ্গেন সঙ্করীতাং প্রসিষ্টেতব মুদ্রিকাং । ধর্ম্মাচিতরাহাভে ন নমস্কাশ-
নৌচরে পরীখেতাংপানেষ অনুকারং সমীচকং অহুতাহুতিধৌনৌবরেনব
মুদ্রিকাং । করাপং ঘৌনৌ ধূনুয়াহিস্রীলৌ বা ন কাপতে ॥ ৷ যুগ্মে পতি-
ধর্ম্মে পিতামহবচৌল্লয়া । অথ ধর্ম্মাশ্রমবিধিঃ । রাজানং কার্যেবর্ম্ম-
মধর্ম্মে নীচকায়র্ষ্যং । লিখেদুর্জো পটৈর্বাপি ধর্ম্মাধর্ম্মো পিতামিতৌ । বন্দা-
নরমাৎ হৃদস্থতিঃ । পবদয়ে লেখনীযৌ পিতামিতৌ জীবাধামাদিবেম-
স্মিগাণ্ডাযৌষ্য সামিঃ আসন্ত্য পূজয়েদুগ্মে কুতুযেয পিতামিতৌ ।
অমুখ্য পচময়েন স্তুপিষ্টানারিতৌ সমৌ হন্য তব মর্মে কুন্মে স্মাখ্যৌ-
সানুপলবিতৌ নবঃ কুশানুপিষ্টমেকং ৷ সৌর্য্যাদিসিষ্টমিতঃ । ধর্ম্মে ৷ সৌর্য্যে
শুদঃ স্মানু অধর্ম্মে মর্দৌযবে ॥ * ॥

Colophon. ইতি যবস্তানিৰ্ণয়ে বিদ্যাভিপ্রয়ৌচাভ্যাস্যপরিচ্ছেদঃ ইতি যৌনা-
রায়ণশ্রমণ্যোবা (নারায়ণশ্রমণ্যো?) বিরচিতং যবস্তানিৰ্ণয়ঃ পদং
সমাপ্তং ॥ * ॥

विवरणम् । अनेकविषयकवडविषयवस्तुसंपन्ननिबन्धोऽयं श्रीनारायणशर्मविरचितः ।

No. 121. विवादचिन्तामणिः । Vivāda-chintāmanī. Substance, country-made white paper, 11 x 4½ inches. Folia, 89. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, old, slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work on disputed points of Hindu law by Mahāmahopādhyāya Vāchaspati Miśra. This is a famous work, and is respected as an authority by later writers.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः ॥ श्रीरात्र्येवमिदं नाम विदुषपरिषदि प्रोक्तमदुष्टरिभं-
संगीकुर्वन् कटाक्षैस्त्रिभुवनजननीं शोक्या नक्षमौलिः देवः पापादपा-
यात् कुसुममरपटीरभ्यमंजातभावाः सस्यः स्त्रियन् भरीष क्षितककल-
मुखीमाददानः करेण श्रीलक्ष्मकल्पद्रुमपारिजातरत्नाकरादीनवस्तु-
यत्नात् वाचस्पतिः श्रीपतिमममौलिर्विवादचिन्तामणिमात्मनीति । अथ
विवादपदानि ॥ तत्र मनुः । वैषामाद्यस्यपादानं निःशेषः सार्ति-
विक्रयः । समूय च समुदायं दत्तस्थानपक्षम् च ॥ देतनस्यैव पादानं
शंविदय कतिक्रमः । क्रयविक्रयानुक्रमो विवादः स्वामिपक्षयोः ।
श्रीमाविवादपक्षं च पादये दंडवाचिके । सेवं च च सादर्थं चैव सौच्यं-
चमेव च ॥ श्रीपुंथर्वोविभाजय दूतमात्रप (?) एव च । पदान्या-
दशैतानि व्यवहारस्थितानि च ॥

End. तथा यदि न प्रत्येकांजा दंडं दम्यन्वतंक्रितः । शुक्ली सत्स्यानिर्वाधिं
स्युर्दुर्बलान् बलवन्तराः । अथात् काक पुरोदामं च बलिम्वा इति-
कथा स्नायं च न स्यात् क्षिप्रान्तिन् प्रवर्तेताधरोत्तरं दंडेन दंडार्थे
अधरोत्तरं उत्कर्वापकर्षैपरित्यं तथा । सर्वोदंडजितोत्तोको
दुर्जभो हि नरः शुचिः । दंडस्य हि भयात् सर्वं जगद्भोगाय कल्पते ।
देवदानवमंसवैरक्षांसि पतंगोरगाः । तेषां भोगाय कल्पते दंडमेव
निपीडिताः ॥ दुष्पुंसः सर्ववर्षां भिद्येरन् सर्ववेतवः । सर्वलोक-
प्रलाभस्य भवेदंडस्य विधमान् ॥ सर्वतोऽपक्षपद्भासो भवत्यस्य क्षा-
चनः । यदधीते यदुपजते यददाति यदधैति ॥ तस्य पद्भागभाषाया
धर्म्यवर्तति रत्नघात् । रत्नं धर्म्यं भूतानि राजा अध्यायं यातयन् ।
यजवऽधरदयैः सद्यस्यतदधिपैः । तदर्थमित्यादि राजप्रयोज-
नार्थम् । समीप्येति शास्त्रानुसारेण सल्लते । ज्येष्ठे अन्यथा तु प्रवे-

मुरनिहाय च भवेदित्यर्थः विधयोऽन्यथाकरणमकरं च राजानं भूपं
तेन भूपसैनतृप्रणयने इत्युक्तं कामागोत्यादि प्रकृते मय्यर्थः बाधवोऽन-
पुनः । तथा । यस्य तेनः पुरे नास्ति गान्धर्वाभी च दुष्टवाक् । न
सादृशिकदंढ्रः स राजा रत्नलोचभाक् । रतेषां निपदे राक्षः पंचानां
विषये स्तुते । साक्षात्कृतवाजान्ते स्तोके चैव यश्चरः ।

Colophon.

इति महासहोपाध्यायशक्तिपथीवाचस्पतिविरचिनी विवादचिन्ता-
मणिः समाप्तः शुभमस्तु सम्वत् १८८४ मीतीनेठ सुदी ५ ॥ लीपा
(लिखा ?) काशीमध्ये गंगातटे ॥ च ॥

विवरणम् । वाचस्पतिमित्रविरचितोविवादचिन्तामणिर्नाम खण्डारगालीयमिश्रभ्योऽथ
सप्तविंशत्य ।

No 122 विवादताण्डवः । Virāda-tāndavah. Substance, foolscap paper,
16×10 inches, bound in book form. Pages, 274. Lines, 15-22 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1234. Appearance, old, and worm-
eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject by Kamalākara Bhaṭṭa,
son of Rāmakrishna Bhaṭṭa,* and grandson of Vīveśvara Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीरामकृष्णपितरं जनीमास्यां च मातरम् । कमलाकरपुत्रेन खण-
्डारो निरूप्यते ॥ १ ॥ मनादो सभा ॥ मद्वरमे वृद्धसतिः । दुर्गे-
मध्ये गृहं कुर्यात्कलहघातितं ययः । प्रतिदिशि प्राङ्मुखी तस्य
सुसखा कल्पयेत् सभाम् ॥ मातृधूपान्नमोदंतां श्रीरामकृष्णभिताम् ।
प्रतिमालेखादेवैश्च युक्तामग्राभुना तथा ॥ मनुः । खण्डारान् दिह-
न्तु ब्राह्मणैः सद्यः पार्थिवः । मधुदे(?) मेविभिर्देव विनीतः प्रविषे-
(मे ?) न सभाम् ॥ तवासीनः स्थितो वापि पाणिमुचस्य (मुत्थाय ?)
दक्षिणम् । विनीतवेगाभरणः पश्येत् काष्ठांश्च कर्षिणाम् । पाणि-
मित्यमयं दत्तेत्यर्थः । याज्ञवल्क्यः । खण्डारान् ययः पश्येद्विद्वद्भि-
र्माह्वयैः सद्यः । धर्मशास्त्रानुसारेण क्रोधलोभविवर्जितः । युताध्ययन-
सम्यग्वा धर्मज्ञः सत्यवादिनः । रात्रौ सभासदः काष्ठाः रिपो मित्रे च

* In the colophon he is mentioned as a son of Nārāyaṇa Bhaṭṭa

End.

ये समाः । ये कपिश्रमवापाः । तस्मिन् देये भिदीदनि विशा वेद-
विदस्यः । राज्ञयाधिष्ठनोविद्वान् प्राच्यवर्णा सभा विदुरिति मनुतेय ।
अन्यायग्रहीतघने दयमाह याज्ञवल्क्यः । अन्यायेन तु यो दण्डो ग्रहीतो
मरणाय तम् । निवेद्य दद्यात् विप्रेभ्यः स्वयं विंशद्गुणीकृतम् । एवं
अर्थैस्तुल्ये फलमाह बृहस्पतिः । साक्षिलेष्ट्यानुमानेन प्रकुर्वन् पाप-
निर्धेयम् । विमर्शेन यतो राज्यं राजा प्राप्नोति निश्चयम् । तत्रै
दुर्लभमेवः पश्चिपतिभगिनी पाणिनीये प्रपद्ये । म्याये प्रायः प्रत्यः
प्रकटितपटिता भाट्टमाहप्रपद्ये । प्राज्ञः प्राभाकरौ च पश्चिमदिनदुरन्ता-
मवेदान्निधुः । यौते साहित्यमार्गे प्रवर्तनमतिर्धर्मशास्त्रेषु यत् ।
वेत्ताकारिप्रोक्तवाचिकस्य टीका चाम्या विंशतिर्धमाह । श्रीरामा-
क्षेत्रोरपिंता निर्धेयेषु धिंधुः शास्त्रे तत्त्वकीदृशे च । रामकृष्णप्रवे-
णाच कमलाकरमर्षेण । वेत्त यमः क्षतो योऽथ वेत्त प्रीतोऽथ रायः ।
। ० । ० । ० । ० ।

Colophon

इति श्रीमत्सहायप्रभाषपाराशरपाटीयजगद्गुरुश्रीरामेश्वरभट्टरि-
खलुमारायचभट्टात्मजीकमलाकरभट्टकृतं विवादताण्डवं समाप्तम् ।
श्रीराम । शुभमस्तुः (?) । सम११९० सोमवार १८ वाद ।

विवरणम् । विवादताण्डवं नाम श्रीकमलाकरभट्टविरचितोऽथवाशिवशिवकोऽयं निबन्धः ।

No 123 विवादताण्डवम् । Vivadatāṇḍavam. Substance, country-
made white paper, 17×4 inches Folia, 137. Lines, 9 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, not old. Prose.
Not correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणम्पूर्वम् ।

No. 124. विवादमङ्गावः । Vivādabhaṅgāraṇah. Substance,
foolscap paper, 12×5 inches, bound in book form. Folia, 244. Lines,
21 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old.
Prose. Generally correct Incomplete (only a part of the work).

The Vivādabhaṅgāraṇa or the ocean of decisions on disputes
relating to Hindu civil law by Jagannātha Tarkapanchānana of
Trivenī in Bengal. The work is divided into eighteen chapters,

called Dvīpas or islands, and each chapter into sections called Ratnas. The codex under notice has two chapters or Dvīpas only. As a recent work well known to European scholars, it need not be noticed *in extenso*.

Beginning. देवेशभूतेभ्यश्चैव विभ्रताजान् नमस्तुत्य त्रिरीन्द्रकन्यां गुह्यं मुनीन्
अन्यश्चतोविमान्यान् भूषाश्रया ग्रंथमिदं कुरुमि ॥ १ ॥ विषादभङ्गायैव-
मामधेयं वैषद्यपुङ्गवं यजुर्विन्दुतं च सद्दीपनं स्वधीरह्वयं राटिकर्तृव्याय
इति प्रसिद्धः सा मे बुद्धिर्जीर्णमौका सा शासं दुर्गमांशुभिः प्रभनुद्रव्य
रवैतत् तरये मरुतं तथा १ राधाकान्तः सुविद्योविमलहृदमतिः श्रीगुह्यः
सप्रसादः श्रीरामोमोहनयो निधिरपि परमोरामतः श्रीचमय ग्यामातः
श्रीलक्ष्मणाशर इति विदितोयत्तवान् मिथ्यवर्गः कुप्यान् तत्कार्यमिदं
स्वपुत्रधरमयो निधयो मे विरक्तः ॥ धीतयानशरवः किल सिंधुं नि-
र्भया यजुं तरन्ति सुदुर्गं दीर्घपद्मपुत्रायवसमेताः सानुक्तापवनेन-
नियुक्ताः ॥ थाव्यातस तथा पूर्वैः ग्रंथलङ्घिः सुबुद्धिभिः आसीत् वैश्व
वाक्यानि भूदायांनि मनीषया गुरुपदेशात् सर्वं तत् सुविचिंत्य निरु-
ध्यते अथ अथादानं अथं देवमदेयं च येन यथ यथा भवेत् दानप्रद-
धर्मं च अथादानमिति ज्ञानं ।

“ End. अस्मानिविज्ञापयकरणे इदमवधेयं । यथाप्यमेव द्वयमेवामिना सम्यग्भिना
विज्ञोतं तत्र न यद्वत्तपयदष्टः विषयमिहतापतो यत्र धोरष्ट यद्व-
त्तपयदष्टद्वयं उत्तरोत्तरमूनमाय अधिकमाय वा इत्यत्र विभि-
न्नमनानिरुद्ध इति वाच्यं सम्यग्भिना भोगा इत्येतां मूनमस्यैव युक्त्यादिति
विभावनीयमिति दिक् । अस्मानिविज्ञयः समीपमिः ।

[illegible]

विहरणम् । महामहोपाध्यायविदेशीवास्तव्यीजगद्भाष्यतर्कसहाननविरचितोविवादभाष्य-
संबो नाम दशहारविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 125. विवादभङ्गाखण्डः । Vivādabhaṅgāṅgaḥ. Substance, foolscap paper, 12×5 inches, bound in book form. Pages, 313. Lines, 19-20 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Generally correct. Incomplete (a part only).

Another part of the same work containing Dāyabhāga or the law of inheritance.

Beginning. अथ दायभागः । तत्र नारदः । विभक्तोऽयं पितृणां पुत्रैर्न प्र-
कृत्यते । दायभाग इति श्रौतं तद्विवादपदं बुधैः । यत्र यस्मिन् व्यवसा-
यपदे प्रकल्प्यते तत्रैव इति ।

End. (जुष्ठाचरम्) ।

Colophon. (जुष्ठाचरम्) ।

विवरणम् । पूर्वोक्तलिखितस्य अन्यस्य दायभागो नामान्विशिष्टोऽस्युक्तः ।

No. 126 विवादभङ्गाखण्डः । Vivādabhaṅgāṅgaḥ. Substance, foolscap paper, 12×5 inches, bound in book form. Pages, 346. Lines, 18-21 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete (a part only).

The last part of the Dāyabhāga.

End. जीमूतवाहनादयस्तु कथंचिदपि लीलावचंक्रान्ते धनेऽस्मात्तन्मन्त्रादः एवं
च अपुत्रागम्यं भर्तृरित्यप्यपुत्रेति संक्रान्तधनाभिप्रायेण तस्मात् भर्तु-
दत्तमपि स्त्वावरं दायार्थेन लब्धं इति अथ प्राप्तं शिल्पेण दत्तं
प्रीत्या चैवं तद्व्यतः भर्तुः स्वायं भवेत्तत्र शेषं तु लीधनं कृतमिति
कात्यायनवचनान् सधवयाकिंते भर्तुः स्वात्मने भाव्यापुत्रस्य दायस्य च
स्वाधनाः स्मृता इति मनुवचने पुत्रपदस्य सिंहाविषयस्य पुत्रपुत्राभ-
परत्वेनाविवाहितयाकिंते पितुः स्वामित्वेऽपि विधवयाकिंते धने की-
दृशी व्यवस्था न च तन्मातुरेव तन्प्रतिपक्षस्य भर्तुरभावेन विवा-
दासंभवात् इति वाच्यं पितृभ्यां चैव यद्व्यमित्यनेन पितृदत्तधन एव
स्वाधिकारकथनादिति चेन्न प्रतिपक्षाभावे भर्तृमातृमातृणां सध्वेवा-
धिकारस्य पूर्वमुक्तत्वात् एवं ये तु दुष्टिसंक्रान्तपितृधने दुष्टिसमस्या-
नकारं दुष्टिपुत्राधिकारिणाधिकारं वदन्ति तन्मते संक्रान्तधनमपि
लीधनमेव तत्राप्येषा व्यवस्था लीधनस्य वद्विधलकथनं निवन्कारेन्दुः ।

भेदस्यानवच्छेदपरत्वेन व्यवस्थापितं नियमपरत्वेऽपि नियतज्ञातान्त्राविषय-
धनपरं तथापि विधाते एते पितृधनं दुहितरि चञ्जालमपि भर्तृस्वामि-
कमेव भवति पश्चिधेतरत्वेन भर्तृस्वाम्यप्रतिपादनात् भाव्यापुत्रयेत्यादि-
वचनेन स्त्रीधनन्तु न भाव्यापुत्रयेत्यादिवचनम् नियमः स्नातन्त्रावधनेन
वाधितत्वात् एवं च निवाहात् पूर्वं कतिपयदिवसं यावत् स्नातन्त्रेऽपि नास्म
पारिभाषिकस्त्रीधनत्वं एवमर्जितेऽपि क्वचित् भट्टेऽस्मात् मिथवयार्जिते
कदाचित् स्नातन्त्रावधनेऽपि अर्जितधामान्ये स्नातन्त्राभावात् नियतज्ञात-
ान्त्राभावः । अथ च सप्तवयार्जितधने पतिपत्नेऽपि पत्नीपरत्वं तन्त्रा-
मित्रमिति भर्तृवपरमे तथैव तद्गोत्रं तदुपरमेऽपि भर्तृवत्तराधिकारिभि-
रेव प्राञ्चं नाथ स्त्रीधनाधिकारिषामधिकार इति यदि वादो भर्ता
धिपदे तदा तद्वत् अर्जिकायामेव पर्यवस्यति तदा तत् स्त्रीधनाधि-
कारिभिराञ्चं वादो भाव्यापुत्रमे तद्वत् भट्टेऽस्मात् मिथवयार्जिते तदु-
परमराधिकारिभिरेव प्राञ्चं जीवद्भिभावे तु पतिपत्नीविभागादिमते द्वाभ्यां
विभाज्यं न पुत्रास्तद्वत् प्राप्नुवन्ति वचनाभावात् एतच्च स्यार्जितधने
सुनिमित्तवन्त्यान्तराष्ट्रिचनान् भट्टेऽस्मात् मिथवयार्जिते पुत्रार्जितधने पिता-
पुत्रयोर्भागद्वयं नाद्याधनपौत्रे इति केचित् जीमूतवादनकार्यादिमते
तु सप्तवयार्जितेऽपि पत्न्या एव स्वामित्वं विंशति पत्न्यो न स्नातन्त्रा-
वध एवाधमाः कृता इति तदुवचने अप्राप्तत्वं नवर्थं तथा च अप्रश-
स्तधमाः अप्रशस्तत्वं स्नातन्त्राभावादेव एवं च तदनेऽपि स्त्रीधनाधिका-
रिषामेवाधिकारो भवतीति बोद्धव्यं एवं दुहितृचञ्जालपितृधनेऽपि तथा
भवतीत्यपि यद्यपि सुवचं तथापि जीमूतवादनकार्यादिमते तच्च पित्रा-
राधिकार्यधिकारस्यैव कथनाप्राप्त्याभिसिद्धिविषये इत्यवधेयं अथ सप्त-
वयार्जितं भाट्टस्त्रीधनं दुहिता स्तेष्वपि यस्मै कस्मैचित् दद्यात्तदुपरमेऽपि
दुहितृजाभावादिरपि प्राप्नुयात् न च पुंश्वनत् स्त्रीधनेऽपि दुहितृया-
वच्छेदं भोग एवानुमत इति वार्थं जीमूतवादनेनाष्टिचनान् दुष्टभा-
वाच्चेत्यवधेयं ।

Colophon

परिच्छेदानीनास्तिचित्रविद्याधारापरिच्छेदनिर्मलौष्ठतपास्तद्विदुः प्रकृत-
जाह्नवीशमसुंष्टतथोदहनकं वागीशभट्टाचार्याक्षजजमद्राष्टतकंपंचान्नत-
ते निवाहार्थमाचरे पंचमे दायमागद्वीपेऽतिशोभातिवेत्तन्नीलरत्नं नमः ।
॥ गमाश्रोत्रं पंचमद्वीपः ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणम् । मधामहोपाध्यायजमद्राष्टतकंपंचान्नतनविवाहार्थमद्राधिपतिवत्स्य दाय-

भागार्थांशविशेषः ।

No. 127. विवादमङ्गावर्णः । Vivádabhaṅgārnavaḥ. Substance, foolscap paper, 11 × 4½ inches. Pages, 166. Lines, 18 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, rather old. Prose. Generally correct. Incomplete (a fragment only).

A fragment of the above-mentioned work treating of Samvit-vyatikrama or breach of contract between master and servant, &c.

Beginning अथ संविद्यतिक्रमः यद्यपि स्वामिपाशविवादे वेतनापक्रिया वर्तते न च एव दृष्टस्यातिना वेतनादानामभ्यन्तरेव नदभिहितं ॥ अतोरत्नाकरादि-
अपि आदौ स्वामिपाशविवादोऽस्ति तत्रापि समुदा वेतनापक्रिया-
मन्तरमेव संविद्यतिक्रमो निरूपित इति च एवादौ लिख्यते ॥

End (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । पूर्वोक्तिजितस्य विवादमङ्गावर्णमभिधेयनिबन्धस्य संविद्यतिक्रमो नामाभि-
विशेषोऽस्म्यर्थः ।

No 128 विवादमङ्गावर्णः । Vivádabhangārnavaḥ. Substance, country-made yellow paper, 7 × 5½ inches. Folia, 45. Lines, 25 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete part of the above-mentioned work under the name of Sambhūya-samutthāna or a treatise on co-operative trade.

Beginning. अथ संभूयसमुत्थानं । तदाह भारद्वाजः । यद्विक्रयप्रयत्नो यत् कर्मसंभूय
कुर्वते ॥ तत्संभूयसमुत्थानं व्यवहारपदं स्मृतं ॥ संभूयधनमेतत्कं हस्ति-
रत्नाकरः संभूय मिलित्वा संशब्दयोरेव भूषातोर्मिलनयोधनाम् तत्र
मिलनं धनदारा शरीरचेष्टाद्वारा वा यथा पक्षपतिजः स्वस्य धनानि
एकत्र कृत्वा द्रव्यक्रयादिना वा विभज्यं कुर्वन्ति पक्ष वा भतिभुजः एकदा-
क्येन कस्याचिदायस्य भित्तिममवधानं स्वीकुर्वन्ति तथा च धनमेतत्कं हन्ता
इति रत्नाकरपाठ उपलक्ष्यपरः इति ध्येयम् । यचनायं यद्विक्र-
यप्रयत्न इति आद्यायं कप्रयत्नश्चेन भतिभुयादीनां प्रयत्नं कर्म वाचि

अभिनिनिष्पादनयाजनादिसंभूयषनचेष्टादिद्वारा मिलित्वा यव यत्
सुपांसुप् । तथा च भनादिद्वारा मिलित्वानेकेषां यदि कर्मकरणं
तत्संभूयसमुत्थानम् समुत्पन्नंखादातोः कर्मकरणप्रत्यायनात् इति
फलितं ।

End नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । पूर्वोक्तचित्तस्य निबन्धस्य संभूयसमुत्थानं भासांगविशेषः, वक्ष्यते ।

No 129. विवादरत्नाकरः । *Vivádaratnākaraḥ*. Substance, country-made yellow paper, 14×5 inches, bound in book form. Pages, 369. Lines, 21-23 in a page. Character, Bengali. Date* ? Appearance, old, slightly worm-eaten throughout, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of civil law under the name of *Vivádaratnākara* by Chandeśvara, complete in one hundred and one chapters called *Taraṅgas*. It has been published under the auspices of the Asiatic Society, Bengal.

Beginning. ॐ नमो नारायणाय । कुसुमगरविष्ठाये भद्रुरद्यापि पुत्रीकृतलवस्त-
यस्य क्षामतस्मार्द्धमेव । निजमिव शशिचन्द्रं सन्दमानस्य शम्भोः भवतु
सह विवादः कान्तया कौतुकाय ॥ १ ॥ जटायो वहायो भद्रनजधिना-
विश्वपतिना विवादं ज्ञातं तद्वनविभजने तत्तनययोः । परिच्छिन्दन्
ब्रह्मा गणपतिविग्रहोभियमयन् मुदे दायदाय अन्वहृतिविपक्षिह्वय-
तः ॥ २ ॥ श्रीषष्ठेश्वरमन्त्रिषामनिमवानेन प्रसन्नान्ना नैपालाक्षिलभूमि-
पालजयिना धर्मोद्गुह्याम्बिना वाग्वत्याः सरित्तले सुपुत्रीधाम्यं द-
धत्याः द्रुथो मार्गे नास्ति यथोक्तपुण्यसमये दत्तदत्तापूषः ॥ ३ ॥ योगश्री-
रविवादवारिधिले निर्वर्ण्यतामुद्विग्नं कुर्वन् धीमत् इवोन्नतमुत्तमं
कीर्तिं परामञ्जुते । श्रीमत्तानयनोविधारस्युरोगश्रीन्द्रपटेश्वरः ॥ श्रीमान्
धरमव शान्तिपथं प्रसीति रमाकरम् ॥ ४ ॥ श्रीमान् विपद्दुर्गेनिपातु-
क्षानामुद्धारयेत्तुलननिर्घटयपुण्यः षष्ठेश्वरः सचिवरत्नमिधं विवाद-

* At the end is given a date, 1206, Saka era, but this has no connection with the work.

रवाकरं रचयति श्रुतिशक्तविज्ञः ॥ ५ ॥ अथादानं ततो हदिरहता-
 हदिरप्यथ हृदये परमा हृदिनिषेधस्तदनन्तरं ॥ अर्थाधिविधिविधिय
 ततोऽपि प्रतिश्रुतिविधिः ॥ अथादानमिति श्रोत्रगुदुपादयविधिसूतः ।
 नि.चेपोऽथ ततोऽप्यामिविक्रयः परिकीर्तितः । संभूय च सगुणं
 ततोदत्ता प्रदानिकं । अथाभ्युपेत्याशुदूपादास्यभीक्ष्णतः परं । अथ
 दास्याधिकारी च वेननम्यानपक्रिया । पण्यस्त्रीषां विधियाथ कथितस्तद-
 नन्तरं ॥ अमिषालविधादथ ततः भविष्यतिश्रुतः । विक्रीयाधंप्रदाय
 स्त्रीणां चानुगम्यतः ॥ स्त्रीमाविवादीऽप्यपरः सेतुश्च कथितोऽपरः । दृष्टा-
 कृष्टे गम्यत्वा गम्यमानकदण्डनं ॥ अदृष्टोऽथवाक्पादार्थं दण्डपादय-
 मयय । सेपं सेनः प्रकाशनां तत्कराणां च दण्डनं । दण्डपादाप्रका-
 शनां तत्कराणामिदोदितः चौरान्धेषमयय सेनस्यायातिदेशनं । वयं-
 मलेनकचनमग्निम् रवाकरं छनं ॥ सेनलाभे-तथादानं सावर्षं चाथ
 कीर्तितं । यातकाव्येष च तया संप्रदणं ततः । दण्डयाभिगमे श्रोत्रः
 कन्याया दूषणं ततः । बन्धुव्यभिगमे दण्डोपक्रमस्त्रीधंसयोस्ततः । स्त्रीरक्षा-
 योपितां धर्मं । श्रोतस्वामिनोविधिः । स्वतस्वामिकदूषणो नियोगश्च
 ततः परः । धरपूष्पादायभागजीवत्पितृकवच्छेदं । प्रतीतपितृकायां च
 विभागस्तदनन्तरं ॥ अनेकमात्रकधातुविभागश्च ततः परः । विभागान-
 धिकारी च विभागमय कीर्तितः । अधिभाष्य ततः स्त्रीषां धनहस्तदन-
 न्तरः । स्त्रीषां धनविभागश्च निष्पृजाया धने ततः । हस्तधनं स्त्रीधने सुह-
 विभागश्च ततः परं । भानावर्षसुनानां च विभागोऽथ विभक्तजैः । विभ-
 क्तमतभागश्च विभागस्तनयान्तैः । शौर्य.चेदज. पुत्रः पुत्रिका तत्पुत्रा
 अपि । धौनर्भवश्च काचीनोद्भूतोत्पन्नस्ततः पुनः । सद्योद्भूतकाः स्त्रीतः
 स्वयं श्रीपगतकथा । अपविष्टः छविमय शूद्रापुत्रस्ततः परं । पुत्रमय
 विशारोऽस्त्रिभूतिदेशः सुतस्य च । अथ पुत्रनिश्चलादिनिश्चितायां
 कीर्तिताः । अपुत्रार्थविभागश्च भाग. दृष्टीयां ततः । विभागनिर्णय-
 छत्वं विभक्तानां ततः परं । समाश्रयश्च सद्युतः क्रियाभेदः प्रकीर्तकः ।
 तरश्रुतं ततः श्रोत्रं निधि. परनिधिसूतो विधिर्यप्रणयनदण्डोत्कर्ष-
 दिकं ततः ब्राह्मणश्च परीक्षारः परीक्षारः पुरश्च च । दण्डसंज्ञामादपञ्चा
 + + + + शतमेकं तरङ्गाणां विदुषां विचरश्चन । विधीयते
 च विज्ञेन श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणा ॥ * ॥

पापघ्नाः परिकीर्तिताः प्राज्ञधानां समुद्रस्तु मयः संपरिकीर्तिताः ।
 शिष्योपजीविनो ये तु शिष्यिनः परिकीर्तिताः । अर्द्धतमोमतानान्तु
 समुद्रः मय उच्यते । चाण्डालस्यपचादीनां समुद्रोमुन्न उच्यते मयपा-
 पघ्नपूमाय मृताय देवयक्षाय । समुद्रस्थाय ये धाम्ये वर्गाध्यासे दृढ-
 क्षतिः । शेषयोः स्वरगिन्दिममुद्रः । तथा चातुर्वर्ष्य यान्तिरमजा-
 न्यादिसमुद्रकाः । तस्य धर्माः समुद्रिष्टा ज्ञातिः सा परिकीर्तिता । मजा-
 तिः सवर्गः कम्पद्रुसोवाद्यस्य परिजानोद्भवायुधो वाद्ययवाप्रकाशे तन्
 सारमसादधिकस्य यन् नदधामि रजाकर एव पारं । यं कामधेनुमुपाति
 सकम्पहृदा यं संवते निजफलाय स परिजानो वैरिगोवदैत्यहृदयहनहर्षिं
 सखेयवं तुल्यवितुं क्षतमे भवन्तु । शीकृत्यदानयवहारमुद्रिपूजा वि-
 वादेषु तथा गृहस्थे । रजाकरा चर्द्धमुषो निबन्धाः क्षतामुद्राडवपदा-
 नमग्रा । रसमुपभुञ्जचमैः सन्निवे शाकवर्षे सदसि ब्रह्मपञ्चमावर्तौमि-
 भ्रुतीरे । अदिन तुलितमुच्चैरालना सधैराग्निं निधिरिषिचतुष्टयानामुत्तरं
 मोक्षमादाः ॥

Colophon. । ॥ ॥ इति सप्तमिधनदाननिविमदिकठदुरवीवीरेक्षारानमप्रति-
 यमदाननिविमदिकठदुरवीचखेयरविरचितो विवादरजाकरः सम्पूर्णः ।
 • । वीररिः । वीररिः । वीररिः ।

विवरणम् । विवादरजाकरो नाम व्यवहारविषयकोऽयं निबन्धः वीररिचरविरचितः ।
 सुप्रतिष्ठोऽयं बह्वैगीयानिकसमित्या ।

No 130. विवादरजाकरसेतुः । *Virādaratnākaraśetuh*. Substance,
 country-made yellow paper, 16½ × 6½ inches, bound in book form. Folia,
 435. Lines, 15-19 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1730.
 Appearance, fresh, written on one side of a folium only. Prose. Gen-
 erally correct. Complete

Though chiefly treating of civil law, the work deals also
 with subjects having only a remote connection with it, such as
 the creation, the caste system, &c. Compiled by a group of
 Pandits, viz.; Bīnāśara, Kṛipāśāma, Gopālakṛishna, Jīvana,
 Vīreśvara, Kṛishnachandra, Gaurikānta, Kālīśānkara, Syāma-
 sundara, Kṛishna, Keśava, and Sītāśāma. It is complete in 21
 chapters.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । विधेयां शरणं नवानुदरविं सद्गुरुविमानवि-
 यः प्रत्यक्षनमोविनाशमिदिरः क्रीनाशभीनाशनः । संमार्कनमदरं
 निपततां निहारयीजं यथा गोविन्दः छपया सुरासुरगर्भैर्वन्द्यारं
 पातु नः । चण्डेरधारैर्यरविचरूपामिताक्षराकारदसायुधौ च । दीप्त-
 यवाचस्यनिधिरंरमकृतस्यया श्रीकरग्रूलपायी गोविन्दसखीधरतत्त्वकारा
 यवाच्यैवूहामविनाशभट्टा वाक्यानि येषां सुविष्टय कुर्मोपन्यं विनाश-
 र्चवभङ्गनाम् । इह वाक्यानि येषां देः दृष्टिदृष्टमनिर्णयः । राजप्रमंसा-
 तन्त्रमन्त्रिद्वयादिदृष्टयं रामधर्मं ऋषादानं दृष्टादिविधिलप्रका ।
 ऋषादानोदयचययोर्विधिदायनिरूपणं । भृतादीनां तत्र पुंसां वधि-
 कारविवेचनं लीधनस्य स्वरूपं तदधिकारनिरूपणं । भागानर्थं दया-
 नामविभाज्यविभाज्यता । पित्रकृतविभागस्य धातुभागविधिलया । ईदृ-
 ष्टानां विभागस्य विदेग्गतवच्छेदनं निरुक्तस्य विभागस्य भागसन्नेहनिर्णयः
 शुक्तिर्येवहारसत्त्वादिभाषापादस्तसः परं । उत्तरपादक्रियापादौ ततो
 निर्णयपादकः । निचेपविधिरस्त्रामिविक्रये च विधिलया । विधिलतप
 संभूयसमुत्पत्तीनां च भण्यते । कर्षकादेर्भागविधिलया दत्ता प्रमाणा ।
 ऋषादेसादेयदद्या दद्यानां विधिरच्यते । द्यतकानां विधिलतप दाय-
 मोद्याधिकारिणो वेतनसामिपालस्त्रीपरायां विधिरच्यते । विक्रीया
 संप्रदानस्य कीलानुशय उच्यते । सौमविवादे च विधिः सदाष्टे वि-
 धिलया शस्त्ररक्षाविधिलतप शस्त्रगतदमस्यया । शस्त्रघातेयदद्याप
 वाक्पादयविधिलया । विधिलतप दृष्टपादयो तद्यालयेनिरूपणं ।
 प्रकाशनस्वरद्वयो प्रकाशयोर्व्यदृष्टनं धौरान्वेषयधौरान्तिदेशापवादनि-
 र्णयः । साक्षिं तु दृष्टभेदी घातकान्वेषणं ततः स्त्रीसंप्रदातदूपोद्गौ पर-
 दारगमे दमः । स्त्रीपुंसधर्मनिर्णयः प्रकीर्णकमतः परं । वज्रधाविषयस्य
 विधिलद्वयानिताः पुनः ।

End.

अनेन विधिना राजा मिथोविवदतां यथा साक्षिप्रत्ययविद्वान्नि का-
 र्याणि श्रमतां नयेत् । उदितो विसरेषायां मिथोविवदमानयोः दृष्टा-
 दृष्टस्य गानेषु व्यवहारविनिर्णयः । एवं कार्याणि सध्याणि सध्यां
 सध्यक् समुपतिः । देशानलभ्यां लिखेन सध्यां च परिपालयेत् ।

Colophon

॥ * ॥ इति विद्वदिरचिते विवादाख्येनोक्तके । तरङ्गोनिधिद्वयार्थे
 रेकविंशोऽत्र कीर्तितः ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विवरणम् । विवादभङ्गसंयुक्तं नवधारविषयकोऽयं निबन्धो नानापठितसद्गुणितः ।

No. 131. বিবাদভাঙ্গারবস্তু. Vivādabhaṅgārvastuḥ. Sub-
stance, foolscap paper, 18×4 inches. Folia, 128. Lines, 6-8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, new. Prose. Generally
correct. Complete.

Another copy of the same work.

विदरणमाहपुष्पम् ।

No. 132 विद्यादाशः । Viśvādāśah. Substance, country-made white paper, 6×3½ inches. Folia, 19. Lines, 5-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, worm-eaten, torn, and useless. Verse Generally correct. Complete.

Verses on religious subjects by Satya Sarasvatī, complete in four chapters, called Kāndas.

Beginning. श्रीत्यादिकाष्टादशद्विरपञ्चाशैर्विनाशार्कविषयेः सुभायं दूषयत्काम् द्वि-
रपि कुतश्चने देविमीमं गुह्यीभिर्नैवां भुताद्य पर्वण्यपि न चक्षु मय-
म्यर्कधंक्रानिषाने । इभान् प्रादेशमाचाम् अभसि पुनरमायां सद्यस्ता-
द्विरिचौत्यसादस्यादिनाभे द्युषलदभिमताधर्ममुक्तायकायः ।

End. सधे षोडशोतिःषमस्तपतिमानं अमिति चेत्तयोर्गुणितेषु अष्टि-
गुणराशिस्तत्र नया । द्विधाविद्यामिद्यास्तनुपमस्तुं चेत् + + + +
+ स्फुटं तत्तत्तन्नेष्टव कुत्र तद्वान्त् परमपि १४ दृष्टेः दृष्टेः कंठ्य
मल्लहतमिदं हतं त्रासमुद्रं समुद्रं वा + ते धर्मरा । १५ ।

Colophon. इति श्रीविद्यादर्शाक्षो धर्मशास्त्रे काशीवर्णनं चतुर्थं. कांडः ।

विवरणम् । यस्मान्मुक्तामिनिपयाधुनिकश्रीकाव्यकीर्त्यं निबन्धः श्रीधन्यहरस्तमोविरचितः ।
उत्तमनिर्दिष्टं जीर्णं गीर्णं कौटुकवस्तुतश्च वर्णते ।

No 133. वीरमित्रोदयः । Viramitrôdayah Substance, country-made white paper, 14 x 3½ inches. Folia, 117. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1865. Appearance, very old, worn out, torn, thoroughly worm-eaten, and useless. Prose. Correct. Complete (so far as the part which the codex contains is concerned).

A digest of the Dharma Śāstras or Hindu law compiled by Mitra Miśra, son of Paraśurāma Miśra, and grandson of Hāṁsa Paṇḍita, at the request of Rājā Vira Siṁha, son of Mahārāja Ma-
dhukara-shāh, and grandson of Mahārājādhirāja Pratāparudra,
complete in four chapters or Prakaraṇas. The codex under notice
contains only the last chapter or the fourth Prakaraṇa, treating
of Vyāvahāra or civil law.

Beginning.

अथ विभागाख्यव्याख्यारपदम् यत्र मन्वादिबचनव्याख्या वृद्धा पुषाः
विषदन्ते दायभागः स प्रबन्धेन वर्ण्यते तल्लक्ष्यमाह मनुः विभागोदय
विषयस्य पुर्वैरेव प्रकल्प्यते दायभाग इति प्रोक्तं तद्विवादपदं पुर्वैरिति
पिबोरयं विषय इति छान्दोग्येवात् पिबन्मन्वात् यत् अत्र साक्ष्यमस्यापि
विभागकथनात् विषयस्य पुर्वैरिति च ह्यमपि संबंधिमावीपलक्ष्यं पत्नी
न्यादिनाम्येषामपि भर्तादिधने तन्निष्कपयान् अतएवाक्रमे मनुना पिवा-
दिपद गोपातम् एव स्त्रीपुंसयोश्चोभयोर्भावा रतिर्दक्षितः आपन्नप्राप्ति
दायं धर्मो निबोधतेति दायधर्मोऽप्यत्र विभागवदोभिप्रेतस्तस्यैव
लक्ष्यकथनपूर्वकं निष्कपयान् ।

End

कात्यायनोपि राजजीकासु ये सन्ता राजहन्तृपञ्जीविना अप्रियं वास्य यो
वक्ता धर्मं तेषां प्रकल्पयेदिति शूद्राणां प्रमत्तादिकरणे दण्डमाह स एव
प्रमत्तावसितं शूद्रं जपहीमपरं तथा बधेन शासयेत् पापं दण्डो वा
द्विगुणं दममिति धर्मशास्त्रानुसारेण व्याख्यारदर्शिनोपासः प्रलमात्र
यमः एवं धर्मप्रवक्ष्य राजादण्डधरस्य च यशोऽस्मिन् प्रथमे लोके क्षुण्-
मास लक्ष्याच्य इति इति प्रकीर्णकाख्यं चतुर्थं प्रकरणं समाप्तम् ।
प्रत्याहं परिवर्तयेधियजमता दैव्यान्वकारापदे श्रीमद्दीर्घशेन्द्रदानजस्रि
र्षेइक्ष्वाक्योदये राजादिग्निमित्रमित्रविदुषस्तथोक्तिभिर्निर्मिते प्रत्येकित्
व्याख्यारजातविषयः पूर्वप्रकाशितम् ।

Colophon.

इति श्रीमत्सकलसामन्तचक्रचूडामणि मञ्जरीनीराजितचरणकमलश्री-
मन् सचाराजाधिराजप्रतापवद्भ्योमन्माराजसमुत्तरमाह्वानु श्रीमन्
महाराजाधिराजपुत्रवदधिवल्लभसुन्दरा हृदयपुष्परीकविकासदिनकर
श्रीवीरसिंहद्योतित श्रीदंष्ट्रपण्डिताय्यज श्रीपरशुराममित्रशत्रुसकलवि-
द्यापाराधारपरीक्षणीयजगद्धारिद्र महामज्जा + + + जनजी-
मानु श्रीमन्मित्रमित्रवन्दे श्रीरमिषोदयाभिधनिधये व्याख्यार + + +
+ पूर्वसमाप्तम् इति श्रीव्याख्यारण्यः समाप्तः श्रीधनत् १८६१ चैव
छण्डवतीया श्रुतौ नि + + + ।

विवरणम् । राजनीतिरभिधानाद्युक्तातमीनिमिषतन्वीरनिषेधद्वयमस्यप्रस्तावप्रसंगः । निबन्धस्य व्यवहारश्चः । भारतीयभाषायाप्रदेशेषु वीरनिषेधद्वयस्य सम्यक्प्रमादरोचते ।

No. 134 व्यवहारतत्त्वम् । Vyavaharatattvam. Substance, foolscap-paper, 18×4 inches. Folia, 21. Lines, 8-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of Hindu civil law under the name of Vyavaharatattva by Raghunandana, the chief authority of the Bengal School. It belongs to his series of Smṛititattva.

Beginning. वीरक्षय ममः । प्रथमं सविदामन्वं वामीनं विदुषां मुदे । व्यवहार-
रक्षेत्तत्त्वं वदति वीरदुग्धमदनः । अथ व्यवहारदर्शनं । तत्र याज्ञवल्क्यः ।
पुत्राचारण्येन मातृवाचविनः परैः । आवेदयति चेद्वदति व्यवहार-
पदं हि ननु । मृतिमदाचारवर्धितेन दत्तं पदैर्यतः गरीरनी वा
वीरिण्येद्वदति निवेदयन् । तद्व्यवहारदर्शनं वदाम । चेदित्यथ यदिनि
मेषिणः । आवेदयति चेदिदमेन स्वयं विवादीत्यर्थं राजा न कर्मण
मिनि शुलकादिमदामकोपाध्यायः । राज्ञीति व्यवहारदर्शनं कपटं ।
तथाच इत्युच्यते राजकायांश्चि संवयेत् प्राद्विवाकोऽयथा द्विजः ।
विवादे इत्युच्यते प्रत्ये प्रतिपद्यं नवीय च । प्रियवृत्ते प्राद्वदति प्राद्विवा-
कस्ततः कृतः । कात्यायनः प्राद्विवाकस्ततश्चमाच । व्यवहारादिनं प्रथं
इत्युच्यते प्राद्विनि मुनिः । निवेदयति यद्वदाम् प्राद्विवाकस्ततः कृतः ।
अदिनं प्रतिभाषते कीदृशी प्रत्यविनं प्रति च तथापि कीदृशमुत्तरं इति
इत्युच्यते प्राद्व पुनः पुनःपुनश्चैव कथं पराजयं वा विविनति इति
वाकः प्राद्व च न विवाक्येति प्राद्विवाकः ।

End. मर्मणैः सततं प्रोषोषादमादद्वदाम् शिशुः । बाल आशीकुटाद्वदाम्
प्रीत्युदापि मथते । परतो व्यवहारतः अतस्तः पितराद्वदे । जीवतो
मं अतस्तः । यान् करपापि वामन्विनः । मथोरपि पिता तेषान् वीजश-
धाम्दर्शनम् । अभावे वीजिनो माता मरभावे च पुत्रजः । पर-
पदा अनुजीविप्रभृतयः तथाच इत्युच्यते । पितृप्राप्त्युपकीदाम-
शिक्षानुजीविनि । यद्वद्वेदेनं कुटुम्बार्थं यद्वद्वेदे दानुमर्थेति । कात्या-
यनः कुटुम्बार्थमज्ञो तु यद्वेदेनं व्याधिमोऽथवा उपवर्धनमित्युच्यते
विवादापनुत्तमम् । अन्वयेतिद्वेदेनं वेदकार्यं च यद्वद्वेदेनं ।

तदाह्वये प्रदातव्यं कुटुम्बेन हस्तं प्रभो । प्रभोरिति कर्त्तरि षष्ठीतेन प्रभु-
ना दातव्यमिति रत्नाकरः । दृढस्यतिः यः स्वामिना निधुल्लु धनाय
व्ययपालने कुशीदलपिवाणिज्ये विरुष्टार्थेषु सक्तः । प्रमाद्यं तन्मूलं धमे
स्वामालाभययोदयं । स्वदेशे वा विदेशे वा स्वामी तत्र विचार्यन् ।
सक्तस्य स्वामिन इति शेषः ॥ * ॥

Colophon.

इति महाभक्षोपाध्यायश्रीरघुनन्दनसार्धभट्टाचार्यविरचितं व्यवहारतत्त्व-
समाप्तं ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीहरिः पातु मां नित्यं गौरी च जगदम्बिका ।
श्रीवरेण्णतीवरे मम भक्तिरस्तु ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणम् । कार्तेश्वीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं व्यवहारतत्त्वसहाविंशन्मृत्तितत्त्वार्णवम् ।

No. 135 व्यवहारतत्त्वम् । Vyavaharatattvam. Substance, country-
made red and yellow paper, 18×2½ inches. Folia, 32. Lines, 5 in a
page. Character, Bengali. Date, Saka 1740. Appearance, not old.
Prose. Correct. Complete

Another copy of the same work.

विवरणपूर्वम् ।

No. 136 व्यवहारतत्त्वम् । Vyavaharatattvam. Substance, country-
made paper, 18×1½ inches. Folia, 33. Lines, 11 in a page, having a
blank space of about half an inch square in the middle. Character,
Bengali. Date, Saka 1597. Appearance, old. Prose. Correct. Com-
plete.

A third copy of the same work.

Colophon.

शक्ति शैलान्धवाणेश्वरमुसुमिवेत्तूरि दुस्तकं व्यवहारादितात्त्वार्णवम् श्रीराधा-
कान्तमर्शना ॥ श्रीहरये नमः ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणपूर्वम् ।

No. 137 व्यवहारचिन्तामणिः । Vyavahara-chintamani. Sub-
stance foolscap paper, 14×3½ inches. Folia, 82. Lines, 7-8 in a page
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Gen-
erally correct. Complete.

A digest of Hindu civil law under the name of Vyāvahāra Chintāmaṇi by Vāchaspati Mīśra compiled at the request of Mahārājādhirāja Harinārāyaṇa, son of Mahārājādhirāja Hṛdaya-nārāyaṇa, and grandson of Darpanārāyaṇa.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय ॥ • ॥ आराध्य नन्दनन्दनमय सुभाय यत्नतोपन्याम् ।
श्रीवाचस्पतिविबुधो व्यवहृदिनि चिन्तामणिं मनुते । भाषोभरक्रियाप-
दानि निर्णयः सोपदेशकः । क्षु.पातनद्विपयो व्यवहारो निरूप्यते ।
तथादावुपदेशे वर्चनीये तन्मूलव्यवहारसमयमाह नारदः । धर्मोक्तता-
नाः पुत्रया यदासन् सत्यवादिनः । तदा न व्यवहारो भूम्न द्वेषो न च
महारः । मष्टे धर्मो मनुष्याणां व्यवहारः प्रकीर्तितः । द्रष्टा च व्यवहारा-
णां राजावधः स्वयं (?) ॥

End. छलमथ छलदाराणां वशित्वं नयेन्नापने विज्ञेये चैव दाने च वशित्वं
लभ्यते पितुः । एतेनार्थे शिष्टो विप्रलब्धे च विज्ञेये चेष्टरा मता रति
नारदीयं । दानविज्ञवयोः प्रभुत्वप्रतिपादनं पुनस्तेन दानविज्ञवपरम-
मो न विरोध इत्येके । पुत्रव्याचर्ममयी पितुस्तदानादौ प्रभुत्वमर्थमतौ
प्रभुत्वमिति संश्रयात् ॥ • ॥

Colophon. इति महाराजाधिराजवीर्यनारायणात्मजमहाराजाधिराजवीर्यद्वय
नारायणात्मजमहाराजाधिराजवीर्यनारायणविरचिते निर्णयपाद-
समाप्तः ॥ • ॥ इति महामहोपाध्यायमिश्रवीराचस्पतिज्ञेये व्यवहारचि-
न्तामणिः संपूर्णः ॥ श्रीगुरुर्जयनि ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ • ।

विवरणम् । श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचितो विवादचिन्तामणिर्नाम व्यवहारविषयकोऽर्थं नि-
बन्धः सुप्रसिद्ध एव ।

No. 138. व्यवहारमयूखः । Vyāvahāra Mayūkhaḥ. Substance,
country-made coloured paper, 18 x 4 inches. Folia, 78. Lines, 8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not
correct. Incomplete.

A digest of Hindu civil and criminal law under the name
of Vyāvahāra Mayūkha, current in Southern India, and belonging
to a series entitled Ashtādaśa Mayūkha. It has been published
in several places as Benares, Bombay, &c. By Nīlakaṇṭha, in
his series entitled Bhāskara.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अत्रापनयनीतिं मत्वा भाव्यत्पदाम्बुजं । सम्यक्
निरूपयति नीलकण्ठो व्यवहारनिर्णये किञ्चित् । विप्रतिपद्यमानानकर-
यता ज्ञानाधर्मज्ञापनानुकूलो व्यापारो व्यवहारः । वादिप्रतिवादि-
र्लोकः सधोयसाधिप्रमाचको विरोधिकोटिव्यवस्थापनानुकूलो व्यापारः ।
संप्रतिपत्युत्तरे तु व्यवहारप्रयोगोत्थोक्तश्च इति मद्वरत्ने । वादितया-
दिवाह्यवर्णनान्तरद्वितीयपटलम् ॥

End. ब्राह्मणादीनां शूद्रादिगमने दण्डमाह ॥ दण्डं सेवते या तु ब्राह्मणीम-
दमोचिता । तां यमिः सादयेद्राजा संस्थाने बध्यमानिनाम् । बध्ना वा
चरियं वा ब्राह्मणो सेवते ॥ या । गिरसोमुपगमं तस्याः प्रयाणं गच्छे-
त्तु ॥ दण्डः शूद्रः ॥ बध्यमानिनः सीनकाः । वेषां ख्यान इत्यर्थः ।
अपरश्च दण्डो + + + स्मृतिकायाः । अभिचारनिश्चयो + + +
माह याज्ञवल्क्यः ॥ पुमान् संप्रवये + केसि + परनिष्ठां सद्योवाकोम +
+ + यिकै प्रतिपन्नो ह्योक्तथा । ह्योरित्यनेन वाक्यतरण प्रति ।
दूषणमाह ॥ याज्ञवल्क्यः ॥ गतं स्त्रीदूषणे दद्यात्तु मिथ्याभिप्राये ।
पशून् गच्छन्नग्नौ दीनां स्त्रीषु । आपोनी गच्छती वेषां पुत्रीषु-
भिनेधनः पशुविग्निकोदण्डस्तथा प्रजितागने । दीनां दुःखितां मर-
चामपि । स्त्रीसंमुखपुत्रीवादि ॥ इति स्त्रीसंप्रवयं ॥

Colophon इति व्यवहारमयूखः समाप्तं (समाप्तः ?) ॥ * ॥ * ॥ * ॥

विवरणम् । अष्टादशमयूखात्मकमेतद्व्यवहारमयूखो नाम स्मृतिनिबन्धविशेषः श्रीनीलकण्ठ-
विरचितः असम्पूर्णमिदं पुस्तकं कन्याविदंशस्त्वानिद्यामानवान् ।

No. 139. व्यवहारमयूखः । Vyavahāra Mayūkhah. Substance, coun-
try-made paper, 8×5 inches. Folio, 96. Lines, 12 in a page, except in
the last, which has one line only. Character, Nāgara. Date, ?
Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

Another complete copy of the same work, having eleven
preliminary ślokaś more at the beginning, as also some portion
of the text at the end, which seem to have been left out by the
Bengali copyist.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । योस्त्रीलया संतनुवे च विश्वं तत्पालयत्यात्मनि
विद्यस्वी । सत्यं नपत्याम् च पूर्णरूपः । मनोलाग्नु रविर्धयागौ । १ ।

जगे पितामहतमोः खलु कमणोयल्लप्तादभायत मुनिस्तु विभांडकाष्टः ।
 तं पुनिषां धुरमरोपयद्व्यष्टंगलस्यान्वयेजनि इतिवराभिधानः ॥ १ ॥
 तभिन् यंये मयति विनते मेमराष्ट्रे वपाषां राजा कर्णः समजनि यथा
 सागरे ग्रीतरमिः ॥ कीर्त्या यस्य प्रथिततरया शोचमिमेभिपूर्णे कर्णस्यापि
 प्रथितमकथानावकाशं लभये ॥ २ ॥ निगोकास्त्रदेवस्तनस्तुप्ततोभृदि-
 गोकीलता येन सभ्यां धरिषीः । नतोयास्य राजाऽस्तमस्तुप्ततोभृदप्यो-
 रयेदेव सभ्यांक्षितः ॥ ३ ॥ बभूवाथ चैराटराजस्ततोभृदृषोमेदिनीशौ-
 बभौ वीटराजः । नरभक्षदेवस्ततोमन्दुदेवस्ततोभृदृषोमेदिनीशौ-
 ५ ॥ शिवगवाक्ष्यष्टपः समजन्दयो शिवगवाक्ष्यपुरं प्रचकार यः ॥ शिव-
 गयेन समं सकलैर्भुषैः शिवशिवप्रथमोवचनाद्यु यः ॥ ६ ॥ रीतिचंद्र इति
 तत्तमपोभृत् कर्णसेनस्तपस्विसमयागुलीकपोनरक्षरिष्टपराजी राम-
 चंद्र इति तन्मुक्तोऽनुजातः ॥ ७ ॥ यगोदेवस्ततो जातस्तारकेन्द्रचक्रतः ।
 चक्रसेनस्ततो राजा राजचिंदरूपो यतः ॥ ८ ॥ ततोन्मभृदृषोमेदिनी-
 देवः स्रकीर्तिभिर्निर्जितराजमिधुः । चभुक्तः योभगवतदेवस्त्वदैव यथो-
 दयवान् चित्तेशः ॥ ९ ॥ यदाचक्रविषादिनिर्जितवपूरमाचलोऽल्लयः
 दूरे तुष्ट्य रस्ताहते निविशते नो यव पृथां गतिः ॥ किंच वस्यदराति-
 वासनयना नेवान्मुभिर्निर्जितसेनोऽभिर्वैदवास्तुचोचतमुक्तुष्ट्यः कथं
 मोभवेत् ॥ १० ॥ चाक्रमस्तेन राज्ञा विदुधगधमविर्दाचिषात्यावतंसोभः
 औनीलकंडः स्मृतिषु दृढमतिर्जैमिनीयेद्वितीयः ॥ श्रीरविचार्य(?) ॥

End.

अथ प्रकीर्णकं । जनं वापभिकं वापि लिख्योराजशासनं । पारदा-
 रिचपौरोन सुंषगोदंड उतमः । अमक्षेय द्विजं दूष्यं दंडा उतमसा-
 चस । मध्यमं अनियं वैश्वं प्रथमं दूदमभिकं । अमक्षं दुरादुरगुरीवा-
 दिदूदमर्षयवहारोविमसविश्रयो । अंगहीनस्तु कर्णयो दाप्यधोतम-
 सादयं विमार्थं मवादिमार्थं तथा शक्तीन्मातो दंष्ट्रिषां इतिमार्थं तथा प्रथमं
 सादयं दद्याद्विमुक्ते द्विगुणं तथा । निजोक्तः मंदमं । समुः समुदमरमे
 विमं शोरनत् किलिषी भवेत् । प्राचिभन्तुसमचन्मये गोत्रजाद्वयदिपु
 चुदकाषां पशूनां तु चिंसने दिगतीदमः । पंचाशत्तु भवेदंडः द्युमेपु
 यमपचिपु । मर्दभाजाधिकारंस्तुदंडः स्थात् यंचमावकः । मावकस्तु भवे-
 दंडः अशूकानां विषातन इति । अयंच दंडोचनसूत्रदानोत्तरं शोधः ।
 यात्रवप्याः । जारं शोरतमिवदन् दाप्यः पंचाशतं दमं । उपजीय धमं
 मुचंगदेवाहगुणं स्मृतं (?) ॥ उपजीय द्यदीला राजोऽनित्यप्रवक्तारं तस्मै
 वाक्त्रोशकारिणं । तन्मन्त्रस्तु च वक्त्रारं जिह्वां बिला प्रवासयेत् । अनिटं

भरणादि । आक्रोशः तस्य राज्यध्वंसोन्मित्यादि । मनुः । राज्यं क्रोशप-
 तस्य प्रतिशूलैश्चवस्थितान् । घातयेद्विविधैर्दंडैरधीनां चोपजापकं । या-
 ज्ञवल्क्यः । अन्तांगलग्नविक्रोतुर्गुरोस्तादृशितुस्तथा । राजायानममारो-
 दंड उन्नमसाहसः । अन्तांगलग्नं अन्तकवस्थाषि म एव । द्विनेत्रभेदिनो
 राज्ञोद्देश्यादेगल्लतस्तथा । बिप्रत्वेन शुद्रस्य जीवतोष्टगतोदमः । द्विनेत्र
 नेत्रद्वयभेनूराजनिपिदकर्तुर्विप्रदृष्ट्या जीवितुस्य शुद्रस्येत्यर्थः । दण्ड-
 राज्ञान्येनाजितोऽप्रीति न्यायतोऽपि पराजितः । समापातं पुनर्जिता
 दापयेद्विदुषः दमं ॥ अथ सर्व्ववामुक्तमध्यैयमंश्या पणविषयषी शेषा ।
 पणस्तु कर्षोन्मितं तांशं कार्षिकेष्टाधिकः पण इति कोशान् । कर्षः पण
 चतुर्थोऽंशः । वराटकाणां दण्डकद्वयं यन् सा काकिषी ताय पचयतश्च इति
 भास्कराचार्योक्तस्य पणः । उन्नमसाहसादिवंस्तु मारीतिपचसाहसोद
 उन्नमसाहसः । तददंस् मध्यमः प्रोक्तस्तददंमध्यमः क्षुतः ॥ इति ।
 तथा । उक्तापराधेषूक्तपरिभाष दण्डैर्दंसमासम्भवेऽधिकोपि दंडः । दण्ड-
 दापयत्तवः । दंडोदमसादित्याहुस्तोमादांतान् दमयेदिति । तथा सर्व्व-
 स्थापहारदंडे विशेषमात्रं नारदः । आशुधान्याशुधीयानां वापादीन्
 वाप्यजोविना । वेद्यास्त्रीषामलंकारान् वायातोद्यादि तद्विद्वा । पण
 यस्तोपकरणं येन जीवन्ति काचकाः । सर्व्वस्वहरयेत्येतन्न राजा हर्तु-
 ति । अन्यथादुष्टहीनस्य दंडस्य प्रतिपत्तिमात्रं दाज्ञवल्क्यः । राज्ञा-
 न्यायेन यो दंडो गृहीतोवदधाय तं । निवेद्य दद्याद्विप्रेभ्यः स्वर्गं विश-
 द्दुमुचीकृतं । विशदुमुषं वदशीवेष्टीन संकल्प्य विप्रेभ्योदद्यादित्यर्थः ॥

Colophon.

इति श्रीमीमांसकशकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठेन कृते भास्करे दण्डा-
 मयूखः ॥ समाप्तः ॥ श्रीरामार्पणमस्तु ॥ अ ॥ अ ॥ अ ॥ अ ॥

विदरधनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 140 व्यवहारमाधवः । Vyavahāra Mādhabaḥ. Substance, coun-
 try-made yellow paper, 18×4 inches Folia, 101, of which fol 72 has a
 supplement (कीदृपन) Lines, 10 in a page. Character, Bengali Date,
 Saka 1735. Appearance, not old Prose. Correct Complete.

A commentary on Parāśara Smṛiti, Vyavahāra Pīṅkarana,
 by Mādhabāchārya. It has been published by Mahāmahopādhyāya
 Pandit Chandrakānta Tarkālakāra under the auspices of the
 Asiatic Society, Bengal.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । याचीगाथाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे । यं नत्वा
छतकृत्याः स्युस्तं नमामि ब्रजाननं । सोऽहं प्राप्य निवेकतीर्थपदवीमाम्नाय-
नीर्थं परं । सज्जन् सज्जनसद्गतीर्थनिपुणः सद्वृत्तितीर्थं ययन् लब्धामा-
कलयन् प्रभावलक्षरीं श्रीभारतीतीर्थतो विद्यातीर्थमुपाययन् हृदि भजे
श्रीकण्ठमयादतं ॥ सत्यैकव्रतपालकोद्विगुणधीरुत्तरं चतुर्वेदितापचक्रम्
छनो यस्तनयददः सग्राह्यव्यसहः । अष्टव्यक्तकलाधरो नवनिधिः पुण्य-
दिशत्प्रत्ययः । स्मार्तोच्छ्रायधुरन्धरो विजयते श्रीवृक्षरक्षापतिः ।
रुद्रस्याङ्गिरसो नलस्य सुमतिः शैवस्य मेधातिथिर्द्वयोधर्मस्तुत्य वैष्ण-
वपतेः सौजानिषेर्गौतमः । प्रत्यम्हृष्टिरन्धर्तौसहचरोरामस्य पुण्यात्म-
नो यद्वतस्य विमोरभृत्कुलगुरुर्मन्त्री तथा माधवः । प्रज्ञासूक्तमक्षीविदे-
कसलिलैः सिन्धुफलोपमिता(?) भक्तैः पञ्चविताविभ्रातृविटपा सन्ध्या-
दिभिः षड्गुणैः । शक्त्या कोरकिता यम-सुरभिता सन्ध्यासनुद्यत्पला
सम्प्राप्ता भुवि भाति नीतिरुतिका सर्वोत्तरं माधवी । श्रीमती जननी-
यस्य सुकीर्तिं साधयः पिता । सायणोभोगनाथस्य मनोबुद्धीं सहोदरो ।
यस्य बोधायनं सूत्रं शाखा यस्य च याजुषी । भारद्वाजं कुलं यस्य
सर्वज्ञः स हि माधवः । स माधवः सकलपुराणवेदिताप्रवर्तकः जगदि-
मात्रये पराशरस्मृतिविदो प्रवर्तते । व्याख्याते ॥ अथ व्यवहारः
प्रसूयते ॥ • ॥ यद्यप्युपादानादीनामष्टादशपदानां व्यवहार्यां मध्ये
कमपि व्यवहारं पराशरो न अनुपादितवान् । तथाप्युपाचारकाष्ठे चतुर्णां
वर्णानां क्रमेणाचारान् नुवन् । अथियसु प्रजापिब चितिं धर्मेषु पालये-
दित्यस्मिन् वचने अथियविशेषस्य राजाचारविशेषमवोचत् चितिं
धर्मेषु पालयेदिति तत्र चितिपालनं नाम अित्यादितास्तु प्रजास्तु दुष्टा-
नां निग्रहः शिष्टोपद्रवपरिहारश्च ॥

End.

अनो दृष्टमृतिनिरूपितं प्रकीर्णं विवादपदनभिधीयते ॥ तस्य लक्ष-
णेदेो भारदेन निरूपितो ॥ प्रकीर्णकेषु न श्रेया व्यवहारा उपपन्थाः ।
राज्यामाशाप्रतीधानल्लक्ष्णंकरणं तथा । पुनः प्रमाणभेदः प्रकृतीनां
तथैव च । पापशून्यैरगमेष्विगमेष्वभ्यविपर्ययाः । पितापुत्रनिवादश्च
प्राथम्यमन्तिक्रमः । प्रतिप्रचनिलोपय लोप आशमिषामपि । नर्षण-
क्षरदीपश्च तद्वृत्तिनियमस्तथा । न दष्टं यथ पूर्णेषु सन्ने तन् स्यात्-
प्रकीर्णकमिति ॥ प्रकीर्णके निवादे ये विवादाराज्याजोक्तनतदाज्ञाका-
रचतनूकर्मरक्षणदिविषयास्तानुपसमो यथो वा कुर्वन् । एवं वदन्तो-
धो व्यवहारो व्यवहारस्तन् प्रकीर्णमित्युक्तं भवति । नच राजाज्ञाप्रमा

पथे विशेषदण्डमाह याज्ञवल्क्यः ॥ नूनं चाश्वधिकं वापि सिन्धेरान्न
 शमनं पारदारिकचौरं वै मुच्यतां दण्ड क्षमम् । राजदण्डमेवं
 नम्रं वा परिमृष्टान्नूननमाधिक्यं वा प्रकाशाद्राजशमनं योलिपति
 यद्य पारदारिकं चौरं वा गृहीता राज्ञोऽनिवेद्य मुच्यति तानुमागुह्यदा
 दण्ड दण्डनीयौ ॥ व्यासोऽपि ॥ न्यायस्थाने गृहीत्वायमधर्मेण विनिर्णयं
 करोत्युत्तरकाव्येषु राजदण्डविभाषकः । उक्तौ च जीविनोऽप्येवम्
 हत्वा विवाहयेदिति । तत्कर्त्तव्यकरणे दण्डमाह । याज्ञवल्क्यः ।
 राजयानासनारोहे दण्डोऽध्वममाह दण्ड इति । कात्यायनोऽपि । राज-
 णोऽङ्गाद्यु ये सत्ता राजदण्डोऽप्यजीविनः । अप्रियदास्य योऽप्यदा दण्डं वेत्ति
 प्रकल्पयेदिति ॥ राज्ञः कौण्डिन्यपदरादौ दण्डमाह मनुः । राज्ञः को-
 णोपदन्तुं प्रतिहूनेषु चाख्यतान् विविधैरेव दण्डैर्वै चरेत् सर्वलोके
 चेति ॥ सर्वलोकापवादेषु यद्युपस्य जीवमोपकरणं नापदन्तमित्य-
 नारदः ॥ आयुधान्यायुधीयानां योजामि हविर्जीविनां । विद्यास्त्रीषां
 मलहारान् वाद्यानां यश्च तद्वितं । यश्च यस्मोपकरणं येन जीविनि
 कायकाः । सर्वल्लहरयेत्येतन्न राजा चर्तुमर्हतीति ॥ प्राक्कृष्य यधस्तारं
 मोर्यमाह मनुः ॥ प्राक्कृष्य यधे मोर्यं पुराग्निर्यसनाह्वने । कृत्वा
 चाभिगच्छाक प्रयाचं गर्भमेव त्विति कौषात् परस्परभेदनादौ दण्डमाह
 याज्ञवल्क्यः ॥ दिनेभेदिनीराजा द्विधादेशकतस्तथा । विप्रचिह्नं
 गृह्यस्य जीवतोऽदृशतोऽदम इति । यत्तु कृत्यकराभिहितं । विजातिवि-
 दिनः गृह्यान् चित्रदण्डेन चातयेदिति ॥ तद्दण्डव्ययं प्राक्कृष्यसिंहादौ
 वेदितव्यं ॥ प्राक्कृष्यपीडाकारिणा दण्डमाह मनुः । प्राक्कृष्यान् बाधना-
 मनु कामदं चर्तव्यं ॥ चर्तव्यं चर्तव्यं तदुद्देशकरैश्च इति ।
 गृह्याणां प्रवृत्त्यादौ दण्डमाह कात्यायनः । प्रवृत्त्यावासितं गृह्यं जपते-
 मपरं तथा । अथेव शस्येन् पापं दण्डो वा द्विगुणं दममिति ॥ एवं
 शास्त्रोक्तमाह यमः ॥ एवं यस्मैऽदृष्टमास्य राज्ञोऽदृष्टधरस्य च । यमोऽपि
 प्रथमे लोके स्वर्गे वासस्तथास्तथा इति ॥ मनुः अपि । एवं सर्वानिमादः
 व्यवहारान् समापयन् । अपोऽपि कल्पितं सर्वं प्राप्नोति परमां गतिं ।

Colophon.

इति श्रीमहाराजाधिराजरापरमेस्वरवैदिकमार्गश्रवणेकथोर्वीरवृद्धपुत्र-
 सायान्धुरन्वरस्य माधवामात्यस्य हतौ पराशरकृतित्याख्यायां दण-
 दारमाधवः समाप्तः ॥ • ॥ करलतमपराधं चन्तुमर्हन्तु मना ॥ • ॥
 अथमेतच्छ्रीलक्ष्मणावार्पणमस्तु ॥ गृह्यमस्तु शकाब्दाः १०६५ ॥ • ॥

विषयम् । पराशरमाधवस्य व्यवहारप्रकरणम् ।

No. 141. **स्मृतिसंग्रहः** । *Smṛiti-saṅgrahaḥ*. Substance, country-made coloured paper, 10×6 inches, bound in book form. Folia, 30 (of which foll. 5, 19, 20, 21 and 25, are wholly blank, while fol. 11 and some other pages are partially so); the pages having separate marks. Lines, 2-23 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

A collection of verses gleaned from different original works on Hindu law. Anonymous.

Beginning. राजाभिषेकसंयुक्तो ब्राह्मणो वा बहुधनः । अन्नामनयतः पश्येद्वापदा-
रानमुत्पन्नाम् ॥ यापदावेदितं किञ्चिन्नृपस्यत्वमिदार्थिना । तावत्सर्व-
मन्यूनमिति मियोधनं कृतम् ॥ यस्मैव देयमेवेतत् नामभावितमर्थि-
ना । दत्तमेवमिदानीन किन्त्वस्यापि मया पुनः । प्रतिदत्तमितीदृक् च
प्रत्यवच्छेदं कृतम् ॥ अग्निघ्नार्थान्तरे पूर्वं शरत्सोम्यहमर्थिना । जित-
सायं मया तव प्राद्वयोनिधियस्यवे ।

End अयं वक्ष्ये मयुक्तं परिपूर्वमनाकुलं । साध्यवदाचक्षपदं प्रकृतार्थानुवन्धि-
त् ॥ आचरे विक्रयाधाने विभागे दान एव च । प्रतिपद्ये च श्रौते च
मालीक्यान्मिथ्यति क्रिया ॥ प्रमिश्रसप्रसिद्धं निश्चितं साधनजनं ।
संचिन्नं लिखितार्थं देशकालाविरोधि च ॥ सर्वभूमासपक्षादोवेष्टादेश-
प्रदेशवत् । ह्यामावमदमाध्याख्यां जाल्याकारवधायुतम् । साधुप्रमा-
थसंख्यावदाक्षप्रत्यर्थिनामयत् । परार्थेष्वन्जानेकराजनामभिरहितम् ।
अमालिङ्गाग्रपौष्पावत्कथिताहर्हदायकं ॥ यदावेदयेते रात्रौ तद्वापेत्य-
मिधीयते । धनं बाह्यालङ्करणं साधितं प्रीतिकर्माणां चतुःपञ्चादिकं
देयमन्यथा जनिमाप्नुयात् ॥ शणिग्नौदिपदितं विज्ञातं राजपुत्रपैः ।
दिवागृहीतं यत्क्रौंता मग्नोऽलुभते धनम् ॥ अविज्ञातनिवासमात् यव-
श्रृण्वं न विद्यते जनिस्तत्र सप्तकन्या + + + + + धनयित्ता
योभुङ्क्ते भुक्तयोगं प्रदापयेत् अनिर्दिष्टन्तु यद्दत्तं वागचेष्टद्वयादिकं ।
स्वविभक्तैव भुक्तानथोरवद्वद्वसति ॥ अनन्नाद्यं तथा धेनून्नावं दाधं
तदेव च ।

Colophon. रति मरीचिः ।

विवरणम् । स्मृतिर्धर्मकोनास केषादिन् प्राचीनस्मृतिनिदन्तीयवद्वारविषयकवचनानां
संग्रहप्रयोगम् ।

No. 142. व्यवहारसिद्धान्तपीयूषः । Vyavahāra-siddhānta-pīyūṣhaḥ. Substance, foolscap paper, 18×5½ inches. Folia, 203. Lines, 3-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1825.* Appearance, old, worn out, torn and worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete.

A digest of Hindu law compiled by Chitrapati, a Maithila Pandit, at the request of Colebrooke. It has a long introduction occupying ten folia, which contains a short review of the religious works of the Hindus, their authors, the caste system, and other cognate matters.

Beginning

वीमणेशाय नमः । श्रीगुरुवे नमः । भुजङ्गमुखवायुना ज्वलितभासनेना-
ग्निना इवद्रज्जलवर्षचं यदुद्देष्टुं गङ्गाजलं । जटावलपद्मजितं तदिर-
धूर्जटेः सन्तः सदास्तु जलमानुदे कनकभाष्यपिङ्गाकतिः ॥ १ ॥ य-
क्षाणां गिरिणा गणेशजननी गङ्गा जटायो विभुर्भासी चक्षुषि सीमकेतु-
दहनग्रीवं (इः) प्रचष्टामलः । राजतुकुङ्करसारस्यनिवसनोवचक्षते
मानराट् देवाराधितपादपद्मयुगलो देवोमुदे योस्तु सः ॥ १ ॥ देवो-
काक्षरं बन्धे परमात्मा (यः?) संप्रभुर्व । नित्यं सत्यं हि सत्यं सर्वं
सर्वसंलक्षं ॥ २ ॥ न्याये धर्मतुरन्वयस्य (धुरन्वयस्य?) संप्रतिमपारयु-
जंगन्तपले मुख्याधारभुवः सत्यंयुविदुषः श्रीबीपदवीनतः । केश-
भूकवरस्य भयवज्रसाधुशेष्ठं प्राच्यतः श्रीमन्निचपतिः सुधीर्बवदुर्देवं
विधत्ते मुदा ॥ ३ ॥ मन्वादिकृतिमाकलय्य जगति प्रख्यातस्यसिंहः
कीलकूक इति नरम् नित्यमुदे सिद्धान्तपीयूषकं ॥ ४ ॥ अथ एवमु-
च्यते ॥

End.

असतन्तः पितृमातृभ्रातृभ्रातृय एव वा कनिष्ठो वा विभक्तो वा दास-
कर्मकरस्तथा इति ॥ पितृमातृपितापि असतन्त एत्यर्थः । अविभक्तः
अविभक्तपत्न इति ॥ कल्पतरुचौरमिषोदयाभ्यां इति । शरीतः ।
दानार्थधनार्थे (अथमर्थार्थे?) वा धर्मार्थे वा विशेषतः । दादने ॥
विद्यार्थे वा न स्त्री सदम्या (सातम्या?) सचेति ॥ नारदः । सतन्ता
सर्वे एवेते परतन्त्रेषु नित्यशः । अनुशिष्टा विद्यार्थे च विप्रये चैवराः तथा
(मताः?) इति ॥ इति पूर्वोक्तराजादय इति ॥ कल्पतरुचौरमिषोदययो-
रित्युक्तं ॥ चौरमिषोदये सतन्त्रस्य पित्रादेरपि विषयविशेषेणासतन्ता
मित्याह । सतस्य सतदाराणां वगिनमनुशासने । विप्रये चैवदाने च

* The date is evidently of the Christian era.

वशितं न युते पितुः । शतदण्डनापदीति वक्ष्यते ॥ दत्तादयप्रकरणे इति ।
 इति सप्ततन्त्रासप्ततन्त्रलक्षणं ॥ लक्ष्मीयम् ॥ २८ ॥ सुखे च लक्षिता वाशी-
 ल्यं मारः + + श्रीचण्डी भुजयोर्वसत् परिग्रहे मन्त्रत् प्रतापावली कीर्तिः
 कुम्भनिभानिर्भं प्रतिदिशं दानं मदा पण्डिते श्रीयन्त्रमण्डलकः कुम्भकः
 श्रीमार्गिरं जीवतु ॥ मदाग्रया ध्यानाध्यातनिवन्धकारमभाषितानेक-
 सत्तानुबन्धः वाषाचिमेलेन्दुयुते समग्रो विद्यावतामेव मुदे निबन्धः ॥ १ ॥
 वाषाचि मेलेन्दुयुते समग्रोति ॥ २ ॥ ऐये धर्मपुरे सधर्मनिरते वंशे वरे
 मैदिष्ठः कथित् दीमधुसूदनोऽजनि मुचोत्कर्षेधमानोन्नतिः । तस्य ह्यो
 सुसुतो बभूवुरस्य प्रख्यातनन्दीपतिः येष्टः लक्ष्यपतिर्यदीयपुरतोयुक्तायि-
 तोन्नीयतिः ॥ ३ ॥ येष्टात् येष्टसुतो महापद्मोपाध्यायलक्ष्मीपतिर्याव
 व्याकरणादिकाद्यकोषनिबन्धप्रख्यावसत्परिगतः । तस्मात् सर्वमधीत
 नन्दमनुष्याः दीक्षिषपत्यादयैवं भुतमुत्तमोद्युषपतिः वेपां पिष्टया-
 यमजः ॥ ४ ॥

नन्दीपतिमनुजान्ना दीमक्षिषपतिः क्षती व्यवहारश्च विद्वान्नीयुषं सम-
 पूरयत् ॥ ५ ॥ नान्दाम् प्रथम्य शिरसांजक्षिषंनिधाय विज्ञापयामि वक्त-
 र्जीविनयं + + श्रीराः मदा मम लिपिं परिशीलयेयुः परगुणे रमिका-
 भवेयुष ॥ ६ ॥ शास्त्रांशोधिषमुद्धतं न च रमंभुदेवसेवादिनं । विद्यक्-
 चारविचारवाचपरितं सत्कारि + + + वादव्याधिनिवारकम्बर-
 मरःविद्वान्नीयुषकं कार्यं यम पुष्टमरेष्ट सततं भीभी बुधाः पीयतां ।
 ० । ५ । ० ।

Colophon.

इति सदासमाहृतायेकविद्वान्मण्डलविद्योतिनात्करपदीमतामण्डलक-
 म्कोल्लूकमाहेवाग्रया महामहोपाध्यायश्रीचिषपतिगर्भविरचिते व्यव-
 हारविद्वान्नीयुषे चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥ महाप्रथायं धन्यः ।
 ० । ० । ० ।

विवरणम् । व्यवहारविद्वान्नीयुषाख्यो व्यवहारविषयकोऽयं निबन्धः श्रीकोल्लूकमाहे-
 वानुज्ञया श्रीचिषपतिगर्भविरचितः चतुर्थाध्याये सम्पूः ।

No. 143. व्यवहारालोकः । Vyavahāralokaḥ. Substance, country-
 made white paper, 14×4 inches. Folia, 37. Lines, 8-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, Samvat 1884 (?) Appearance, old and
 worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of Hindu civil law by Gopāla Siddhānta-vāgīśa.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः विश्वोपनिषत्सोऽयं तदंगतिथयः सतः तदान-
दादयं वंदे नंदगोपादयं (?) मद्यः श्रीमद्गोपासुसिद्धान्तवागीश्वर-
सुधीमता विवादे श्ववहाराणां तत्तात्त्विकः प्रत्यये १ श्ववहाराजयम-
श्ववहारापनं इदं च वादकयातत्तनिर्दिनीषु कथात्मा इति निरा-
सत्तमिप्रचक्ष्यामस्य तद्वाक्यात् जयभंग्यनस्याफलकत्वात् तदाश्रित-
वितंडाशङ्कानुदयात् । प्रतिध्यापनाधीनो वितंडेति गीतगीपारिति-
दिक् ।

End. अनेनेत्यादिना शास्त्रयथापि ज्ञानपूर्वकं धावादिविज्ञये वद्यते इति
भावः चौरवहंश्च इत्यर्थः यथाधर्मायै येन दत्तं स्यात् तस्माच्च
याचते धनम् यथाधेन तया तन्मुद्यात् न देयं तस्य तद्भवेत् यदि संगो-
धयेत्तन्मु द्वांशोमेन वा पुनः + + दंडः सुच + + + तस्य X + +
निष्कृतिः ॥

Colophon इति श्रीमद्गोपाध्यायश्रीमद्गोपासुसिद्धान्तवागीश्वरदाचार्यविर-
चिताश्ववहाराजोक्तः समाप्तः श्री संवत् १८५१? मिमीसावनवदी १० कार-
तुषवाधरेके समाप्तश्रीमध्वमेस्वर महादेव १० श्रीगुरुभक्तः ॥ ॥

विवरणम् । श्ववहाराजोक्तो नाम श्ववहारविषयकोऽयं निबन्धः । महामहोपाध्यायश्री-
पासुसिद्धान्तवागीश्वरविरचितः ॥

No. 144. दायक्रमसंग्रहः । *Dāyākramasaṅgrahaḥ*. Substance, coun-
try-made yellow paper, 18×2 inches Folia, 7 Lances, 5 in a page-
Character, Bengali Date, ? Appearance, new. Prose. Generally
correct : Incomplete.

A compendium of the law of inheritance entitled *Dāyākrama-saṅgraha* by Śrīkṛṣṇa Tarkāṅkāra, the well-known commentator of Jīmūtrābhana's *Dāyabhāga*. This work has been published and translated into English.

Beginning. श्रीलक्ष्णाय नमः ॥ अगदस्मापदद्वन्द्वमापदां शयसाधनं । विश्वोप-
निषत्सोऽयं विनिर्णायितसंहारकारणं ॥ निषाय हृदये दायधिकारक्रमपद-
क्रियये पण्डितामोदी श्रीमच्छ्रीलक्ष्णशर्मा ॥ अथ दायधिकारक्रमः ॥
मयादी यनधने श्रीरमप्रवस्थाधिकारः । अहं पितृय मातृय सन्ते
धातरा धनं । भजेरन् पैटकं अक्षयनीशस्तेषु जीवतीरित्यादिष्वभिः

पिष्टमरुतानन्तरं पुनश्च सूत्रज्ञापनात् । तदभावे यौवम्यं तदभावे प्रयो-
चन्याधिकारः ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । श्रीष्टम्भकर्णहृदयविरचितोदायभागविषयकोनितम्बविशेषः सुप्रसिद्धरवा-
यम् ।

No. 145. दायक्रमसंग्रहः । Dāyakramasaṅgrahah. Substance, fool-
scap paper, 18×4 inches. Folia, 20. Lines, 2-8 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, not old, but worm-eaten in most
parts. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work. But in the colophon
the author is misnamed Rāmakṛishna Tarkālaṅkāra, instead of
Śrīkṛishna Tarkālaṅkāra.

End. कात्यायनः दासेनोद्गमदासी या नापि दासीत्वमाप्नुयान् । यथाङ्गनां
प्रभुत्वमाः स्वात्म्यधीनः प्रभुयन्तः । अथ दासीपदस्य सम्बन्धिकतया तदु-
पस्थापितत्वमस्मिन् एव दासी । या च द्विविधा कस्यापि न दासी अन्य
दासी च । तत्र पूर्वदासीद्वलमात्रेणैव दासेश्वरस्य दासीपरा च तत्-
प्रभोरनुमतिमदकारेणादुमता च न दासी । एवं तुल्यन्यायेन कस्या-
यदासे । यदिदासीं परिचयति तदा परिचेता दासीश्वरस्य दासी
भवति । अन्यदास्येनपरिचेता दासेश्वरस्यानुमत्या दासीश्वरस्य दासः ।
एवञ्च यद्यनुमत्या दासेन दासीपरिचेता तदा ज्ञस्य स्वात्मिनीरेव दास-
दासी तयोदपदन्तु द्वाभ्यामेव स्वाभिर्भा विभज्यतीत्यं । न च यद्वाता-
हृतं बीजं यत्र सेवे प्ररोहति तत्रिककैव तद्बीजं न वृक्षा फलमश्नति ।
एव धर्मोऽवाचम्य दाम्पुष्टाकाविकम्य च । विद्वदमदीचीपाद्य विशेषः
प्रमथं प्रति ॥ ० ॥ इति अनुवचनाद् दासीश्वरस्यैव तदपत्यमिति वा-
च्यम् । तत्र दासीपदस्य परोक्षा दासीपरत्वान् व्यववृद्धायास्तु दासी
तथाविधापत्यस्य विभाज्यत्वमेवेति श्चार्थमत्ययेनदिनि ।

Colophon. इति श्रीरामशरणकर्णहृदय(?)भट्टाचार्यविरचिनः क्रमसंपरः प्रमाणः ।
० ॥ श्रीमधुसूदनः ॥

विवरणम् । दायक्रमसंग्रहस्य मूल्ये उपलब्धम् ।

No. 146. दायक्रमसंग्रहः । Dáyakramasaṅgrahaḥ Substance, country-made coloured paper, 18×3 inches. Folia, 32 Lines, 7 in a page. Character, Nágara. Date, Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनकांडकारभट्टाचार्यविरचितोदायक्रमसंग्रहः समाप्तः ॥ • • • • • ॐ दुर्गा ॥ ॐ काशी ॥ श्रीगुरुभक्तिसमस्त-
पुस्तकम् ।

विवरणानुरूपम् ।

No. 147. दायतत्त्वम् । Dáyatattwam. Substance, country-made coloured paper, 18×8 inches. Folia, 44. Lines, 3-7 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Appearance, very old and worn out. Prose. Correct. Complete.

A summary of the Hindu law of inheritance under the name of Dáyatattwa by Raghunandana of the Bengal School. It belongs to his series of Smrititattwa.

Beginning. ॐ नमोभूते । प्रथमं वशिष्ठानन्दं वासुदेवं जगत्पतिं । दायभागविशेष-
स्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः । दायभागविनिर्णयः । पित्रस्तत्त्वविभागश्च धातु-
भागक्रिया तथा । अनधिकारिष्वभिभावेऽपि विभागविभाग्यदे । विभक्त-
संशयोच्चेदोविभागोऽनिकृतस्तथा । स्त्रीधनं तद्विभागार्थाऽपुत्रधनाधिकारि-
णः । अथ दायभागः ।

End. यथाक्रमं आत्मपितृमातृवाम्बाधनाधिकारिणः ते च आत्ममातुः सख्यः
पुत्रा आत्मपितुः सख्यः पुत्राः आत्ममातुसपुत्राश्च विशेषा आत्मवाम्बाः ॥
पितुः पितुः सख्यः पुत्राः पितृमातुः सख्यः पुत्राः पितृमातुसपुत्राश्च
विशेषाः पित्रवाम्बाः । मातुः पितुः सख्यः पुत्रा मातृमातुः सख्यः पुत्राः
मातृमातुसपुत्राश्च विशेषा मातृवाम्बाः । आपस्तम्बः अन्तेवासीचार्यौ
सदर्थेषु चर्मास्तत्त्वेषु योजयेदुदुचिना चेति तदर्थेषु मासिकादिना तद्गो-
माये चर्मास्तत्त्वेष्विति अदृष्टार्थमिति एवञ्च यस्या अतस्तथा धनं देशान्तर-
स्थितं गदनाधिकारिस्तत्त्वेषु तदनविनाशस्तथावनापी तदोर्द्ध्वदेष्टिक-
कर्मार्थे तदुपार्थञ्च देन केनापि दातुं शुभं यदृष्ट्यापि यः कुर्वादा-

লিখ্য শ্রীতিপূৰ্ব্বকমিতি নারদবচনে তথাপি প্রতিনিধিত্বাৎ রত্নপ্রপ-
চিন্তনং শুভিত্তে । দায়ভাগজ্ঞতাপি সৰ্ব্ববোক্তপ্ৰেয়া মতধনস্য মতাপ্যম
মনুষ্যম্বেয়মিতি বদতাপ্যেতৎ স্বেচ্ছিতমিতি ॥ • ॥

Colophon. ইতি বন্দ্যবটৌষধিচরমহাশাখ্যোক্তজ্যোতীৰ্ঘুনন্দনমহাশাখ্যবিরচিতং
মুদ্রিতম্বে দায়তত্ত্বং সমাপ্তং ॥ • ॥ বীদুৰ্বাপদপটুজং ভজমনোমাধাধমা-
চারং ॥

বিরচয়ঃ । জ্ঞানবীৰ্ঘুনন্দনমহাশাখ্যবিরচিতাষ্টাবিংশতিমুদ্রিতস্মাক্ষর্যমং দায়তত্ত্বম্ ।
সুপ্রতিবন্ধেতৎ ।

No. 143. দায়তত্ত্বম্ । *Dāyatattwam.* Substance, country-made white paper, 16×3½ inches. Folia, 18 Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1724. Appearance, old, having explanatory notes on difficult words in the margin. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

Colophon. ইতি বন্দ্যবটৌষধিচরমহাশাখ্যোক্তজ্যোতীৰ্ঘুনন্দনমহাশাখ্যবিরচিতং
দায়তত্ত্বং সমাপ্তং ॥ • ॥ • ॥ ঐ বিশেষরায় নমঃ ॥ • ॥ • ॥ যমেত লিখিতং
প্রথমে বচোরপতি নামকঃ । শ্রুতৌ তস্য মাতা য পিতা তস্য য
মদেভঃ ॥ • ॥ • ॥ • ॥ দেহদ্বন্দ্বিষ্মৈমিতগকরদি যেনপথে সিদ্ধায়ে
জ্ঞেয় নামে কুলীরাগনদিবসমবেংগকে বোদ্ধে যঃ । কারং কারং কারারঃ
সুগরষসরবৌ শ্রীলকায়াদিনামঃ । জাগৌবৌসৌলৌকৌত্ব বিবিরববিরং
দায়তত্ত্বং সুতত্ত্বং ॥ • ॥ • ॥

বিরচয়ঃকুলপূৰ্ব্বম্ ।

No. 149. দায়তত্ত্বম্ । *Dāyatattwam.* Substance, country-made coloured paper, 18×3 inches. Folia, 35. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

বিরচয়ঃকুলপূৰ্ব্বম্ ।

No. 150. दायतत्त्वम् । Dāyatattvam. Substance, foolscap paper, 14×3 inches. Folia, 32. Lines, 11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 151. दायतत्त्वव्याख्या । Dāyatattwa-vyākhyā. Substance, country-made yellow paper, 20×4 inches. Folia, 26. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and decayed. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Dāyatattwa by Kāsīrāma.

Beginning. ॐ नमोऽग्रेष्ठाय नमः ॥ नमो नृपतयेऽप्यर्चयामि मूर्ध्नि श्रीकान्तका-
नकरण्य निधाय चित्ते । श्रीकाशिराममुक्तौ कृतिना हितय दायस्य
सम्पत्तिं विमनोति यमात् ॥ स्मृतिशास्त्रांशुषौ लीलाकृतसंग्रहं जगद्-
गुरु । विदितं विदुः कोकेषु नमोति रघुनन्दयम् । स्वर्गस्य प्रत्यक्षमात्रि-
प्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनांति अतः स्वभावितसाहसविघ्नविनाशार्थं पन्थ-
कारः परमेश्वरप्रदासस्वरूपसङ्गं कृतवान् सच्च शिष्यशिष्याद्यैर्नादौ निद-
धाति । प्रथम्येति ।

End. तेषां ज्ञात्यादीनां दौहित्रानां पितुःसन्तान इति पित्रदौहित्रपर्यन्त
इति यावत् । तदभावे पित्रदौहित्रान्तरसन्तानाभावे तदभावे पितामहा-
भावे । तदभावे मातुल्यभावे अतएव सन्तधने पित्रदानतारतम्येना-
धिकारादेव । एष च अपुत्रधनाधिकारे च दृष्टस्त्युक्तवान्वाः वक्ष्योक्ता-
नयो यत्र इत्यादिसन्तधनान्तरा इति यावत् ते च आत्मनादवान्-
वाय ॥

Colophon. इति दायतत्त्वव्याख्या समाप्ता ॥ • • • • •

विवरणम् । काशीरामविरचिता दायतत्त्वव्याख्या प्रसिद्धेयम् ।

No 152. दायतत्त्वव्याख्या । Dāyatattwa-vyākhyā. Substance, coun-
try-made yellow paper, 12×6 inches, bound in book form. Folia, 50.
Lines, 14-20 in a page. Character, Bengali. Date, P Appearance,
fresh. Prose Generally correct. Complete

Another complete copy of the same work.

पिनरबन्तपुष्पम् ।

No. 153. दायभागः । Dāyabhāgah. Substance, foolscap paper, 18×9 inches. Folia, 54. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Press. Correct. Complete.

The well-known treatise on the Hindu law of inheritance and partition entitled Dāyabhāgah by Jīmútavāhana, forming a part of his series called Dharmaratna. It is the chief authority in Bengal, and has undergone several editions in both Bengali and Nāgara characters. Of these editions that of the late Rājā Prasanna-kumār Tāgore with several commentaries is by far the best. It is a splendid edition, but is now out of print. There are several translations of the Dāyabhagā in both Bengali and English.

Beginning. ॐ नमोऽस्तुते नमः । नमोऽस्तिवाक्यान्वयविशेषे तेषां यस्मिन् विवादोऽप्युक्तः
बुधानां । तेषां प्रबोधाय स दायभागोऽनिरूपणीयः सुधियः शृणुध्वम् ।
अथ दायभागोऽनिरूप्यते । तत्र भारद्वाजः । विभागोऽयं स पितृस्य उपैष्येव
प्रकल्प्यते । दायभाग इति श्रीकृष्णदिव्यादपदं बुधैः । पितृस्य स्वागतं
पितृस्य तत्र पितृस्योपजातकर्मसुच्यते । पितृस्येति उपैष्येति च इत्यनपि
सम्बन्धिमामोऽपलक्ष्यते ।

End. एकोऽयं किञ्चिद्द्रव्यमन्यत्र जीत्वा वाचिष्यायै धातरि विप्रोषीते एव
मादिका एकैकापि क्रिया परस्परविभक्तानामेव सम्भवति तथा विभागा-
नुमानं विद्वद्भिरनुचर्यते । न तु विभागेताः क्रिया इत्येतत् शब्देन वजी-
नाशुपादानामिहितानामेव समकर्म भावः । न्यायसूत्राद्वचनायां एको-
कथापि च न्यायस्याविशेषात् । न स्मार्ता यत्र साचिष्यावित्यनेन यत्र
साचिष्योरभावेऽनुमानमादरणीयमित्युक्तं । नार्थार्थभेदपरत्वात्तदायभा-
गतत्त्वप्रबोधजनरत्नमभवत् शब्दः । किन्तु प्रमाणपरतन्त्रधियात्मनीयां सम्ब-
न्धमाचकृतये कृतिनः प्रयत्नः । वक्तृविशेषज्ञेनित्यव्याख्यासम्राट्पदार्थमयस्यै-
तत् । जीवतवादनकर्म प्रकरणमप्युच्यते ध्येयम् ।

Colophon. इति जीवतवादनकर्म दायभागप्रकरणं समाप्तम् । • •

विवरणम् । जीवतवादनकर्मोऽयं दायभागस्याख्यानवत् । सुप्रसिद्धोऽयं ग्रन्थः ।

No 154 दायभागः । Dáyabhāgah Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches Folia, 76. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ■ Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

Colophon इति पारिभद्रमहामहोपाध्यायजीमूतवाचनछन्दे धर्मरत्ने दायभागः
समाप्तः ॥ • ॥ • ॥ • ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ • ॥ श्रीश्रीदुर्गा ॥

विवरणानुक्तपूर्वम् ।

No 155 दायभागः । Dáyabhāgah. Substance, country-made colourless paper, 24×3½ inches Folia, 8 Lines, 6-7 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, writing slightly effaced in parts. Prose. Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणानुक्तपूर्वम् ।

No 156 दायभागटीका । Dáyabhāgaṭikā. Substance, country-made white paper, 18×2½ inches Folia, 58 Lines, 7-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1725 Saka Appearance, very old. Prose. Correct. Incomplete (Up to Aputra-dhana-vibhāga).

A commentary on the Dáyabhāga by Mahāmahopādhyāya Śrīkṛṣṇa Tarkānāṅkara. This is the most famous of the commentaries, and is held in the highest respect in Bengal. It is generally read along with the text. It has been published in both Bengali and Devanāgarī characters.

Beginning. ॐ भगवत्प्रेमाय ॥ पादाम्बुजे द्वे जगदम्बिकायाः श्रीकृष्णविप्रोद्भूदये
निधाय । करोति टीकामिह दायभागधन्वावबोधाय सदेकरम्या । ग्रन्था-
रम्भे विद्वन्निघाताय देवतानामोच्चारणरूपमङ्गलमाचरन् मिथ्यप्रत्यर्थ-
मभिधेयप्रयोजनसम्बन्धं प्रदर्शयन् दायभागमुद्दिशति सम्बादीनि
तथाप्योक्तं ज्ञातार्थं ज्ञानसम्बन्धं योतुं योता प्रवर्तते । भ्रातृादी तेन वक्त-
व्यः सम्बन्धः सप्रयोजनः । अत्राभिधेयो दायभागः प्रयोजनं दायभाग-
निर्णयः स च संशयोपनोदनद्वारा दुःखनिवृत्तिहेतुतया मौखः सम्ब-
न्धः ग्रन्थस्य दायभागेन सह आप्त्यवस्थापकताभावात् ।

End. उक्तपर्यन्तानां सर्वेषां सम्बन्धिनामभावे ब्राह्मणधनवत्त्वे राजा गृही-
यात् । ब्राह्मणधनम् नैवेद्यादियुक्ता ब्राह्मणा गृहीयुः । एवं वानप्रस्थधनं
भास्वनेनाभिमनोऽपरो वानप्रस्थ एकतीर्थमेव गृहीयात् । तथा यति-
धनं सत् शिष्यः । नैष्ठिकब्रह्मचारिषोऽधनमाचार्यः । उपकुर्वाणश्च
तु ब्रह्मचारिषो धनं पिवादिर्यङ्गीयादिति संक्षेपः ॥ • ॥

Colophon. इति महाभारतपाश्चात्ययुक्तपौलस्त्यकौलहारभट्टाचार्यविरचिता द्वा-
 धभाष्यटीका समाप्ता ॥ • • वाचस्पत्यदिपिचन्द्रैर्मित्तकशरदि ग्याप्तपत्ते-
 स्तुतत्वे मीमांसादिन्यवाचिद्वितयपरिमिते चामुके जीववत्ते । श्रीकाशी-
 नाथगणौ बुधवरमरण्यनौरेकामयोयामध्यास्यास्तुत्य रामं कृच्छिपद्वि-
 रतं द्वाधभाष्य टीकां ॥ • •

विवरणम् । श्रीलक्ष्मणकौसल्यारविधिता दायभागस्य ङीका सुप्रसिद्धेयं चेष्टा च दाय-
भागपरिच्छेदनिबन्धनाय ।

No. 157. **দায়ভাগটীকা** : *Dāyabhāgaṭīkā*. Substance, country-made red and yellow papers, 18×3 inches. Folia, 98. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work, having an extract from Yājñavalkya at the end in which sons of different kinds are mentioned.

End. नाचार्येति आचार्याणां श्रीकरमिषादीनां मौरवेद्यादरेष पराक्षतो
दूरीभूतो दायभायतत्त्वज्ञ प्रवीधो यथार्थज्ञानं देवां तादृग्जगतां
रत्नमयुरत्नं अद्यानेन प्रत्येकं न शक्यं तर्हि प्रयासो विपुलः प्रयत्न
इत्यत आह किन्विति प्रमाणं वेदादि तत्परतन्मा तदधीनैव धीर्येषां
तेषां सुनीनां सम्वादः परस्परवचनाविरोधस्तन्नाचकरणाय तन्माचार्यं
लुतिनी सम प्रयत्न इत्यर्थः । सम्भासेव सुनीनां वेदाध्यक्षत्वेन वेदा-
नास परस्परविरोधाभावात् तद्वचनानामपि विरोधोनास्तदेव अत आ-
पाततत्त्वविरोधो व्यायसत्त्वानुमानेन तेषां ताव्यप्यर्थयिगोपमवधार्यं
परिहृतो यदि तदावेनेमाप्राक्तं प्रयत्नमार्थकोविदेवका ननु रत्नमया-
किञ्चित्करमिति भावः । मनीषासम्वादिति पाठे प्रमाणदृग्गिंतां बुद्धि-
सम्वादकरणाय मेः स्वयं पण्यालोचनया यदर्थिनं अग्राभिरपि तदेवोप
निषदमिति तेषामेतत्प्रदग्गंनार्थमेव प्रयत्न इत्यर्थः ॥ ० ॥ सेतु भवाभ्ये-
शयदेकपेयु क्त्वा हृदसि परदेवतादमी । धीमदुदुरुषे षत्त दायभाये

कीकृष्णविप्रोविष्टनिं नितेने । टीकनी विमदार्थेयं निगूढार्थप्रकाशनी ।
धौरामोदकरी नास्मा दायभागप्रबोधिनी ॥ • ॥

Colophon. समग्रैयं टिप्पनी । याज्ञवल्क्यः शौरसोपधर्मपदीजसत्तुष्टमः पुत्रिकाद्युतः ।
श्वेनजः श्वेनजातस्य समवेष्टेतेरेष वा ' गृहे प्रथमं उत्पन्नो गूढजस्य
सुतः सुतः । कामीनः कन्यकाजानो मानामहसुतोमतः । श्वतार्या
श्वतार्या वा जालः पीनमवःसृतः । दद्यान्माना पिता वा यं सपुत्रोदत्त-
कोभवेत् । जौतय नाभ्यां विज्ञोतः कृषिः स्यात् क्षयंरुतः । दन्ताग-
ना श्वं दत्तो गर्भविद्रः सपुत्रोदत्तः । उत्पद्यो गृह्यते यस्य सोऽपवित्रो
भवेत् सुतः । पित्रहोऽगृह्यतेयं पूर्वभावे परःपरः । सजामीयेष्वर्थ
प्रोक्तस्तनयेषु मया विधिः ॥ • ॥

विवरणम् । कीकृष्णतर्कालङ्कारविरचिता दायभागस्य सङ्ग्रहा टीका । पुस्तकस्याध्याव-
साने शौरसादिभेदेन पुस्तकेदाय प्रदर्शिताः ।

No. 158. दायभागटीका (दीपिका) । *Dáyabhāgatīkā (Dīpikā.)* Sub-
stance, country-made yellow paper, 21 x 4 inches. Folia, 27. Lines, 6 in
a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, not old Prose.
Generally correct. Incomplete.

Another commentary on the *Dáyabhāga* by *Achāryāchārya*
under the name of *Dīpikā*. It is written in a more easy style
than *S'rikrishna's*

Beginning. ॐ नमोऽस्तुते । आसीत् नन्निश्चितनिबन्धनाराध्य विद्येश्वरं
आचार्यामृतसुखे निवृत्तिमिसां दायभागस्य । प्रत्यक्षे विद्वद्विद्वानाव
रुद्रेश्वराकीर्तनरूपं मङ्गलमाधरन् शिष्यप्रवृत्तये प्रयोजनाभिधेयसम्बन्धा-
नाह मन्वादिनि ।

End. भास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । दीपिकाध्यायार्थविरचिता दायभागस्य दीपिकाया टीका सङ्ग्रहा ।

No. 159 दायभागविवेकः । *Dáyabhāgavivēkah.* Substance, fools-
cap paper, 18 x 6 inches. Folia, 52. Lines, 8 in a page. Character,

Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of the law of inheritance under the name of *Dáyabhágviveka* by *Rámanátha Vidyáváchaspati*. It forms a part of his series called *Smṛiti-ratnávali*, following chiefly the opinions of *Váchaspati Mísra*.

Beginning. श्रीमच्छेषाय नमः । अत्रागिगृह्यन्त्ययस्य सततमुपास्यं विरिद्धादिः । वेदाविदितरक्ष्यं गिरिशनमस्यं नमस्यामः । मन्वादिशास्त्रमवलोक्ष्य नियोविषयं यत् सन्धेदेमिविदुषां मतमाकलय्य दायभागमभिहित्य समाचक्षित् श्रीराधनाय एव तव रमन्तु ममः । प्राचीनगौरवनिवारितधर्मशास्त्रतत्त्वावबोधजनरक्षणमत्यशक्यं । किन्तु प्रमाद्यपरतन्त्रधियां बुधानां सक्तोपमाचक्षतवे हत एव यमः । नव दायभागपदार्थमात्रं नारदः । विभागोऽयं पितृव्य पुत्रैर्यथ प्रकल्पते । दायभाग इति प्रोक्तं तद्विवादपदं बुधैः । अथ यस्तु इति पाठः सुगमः यस्तु इति पाठे विभजनक्रियाविशेषं लोकां पाक इति वत् । यवेति पाठेऽपि आर्थः य इत्यर्थे प्रयोगः । यवेति अन्वयान्तरं वा इति अजयः । यन्त्येत्यर्थे इत्युत्पत्तः । पूजामपिस्तु पुनैः पित्र्य विभागो दायभागः स यथ भवे प्रकल्पते मिथो नैमन्यनिरासेन निर्दोशमेव तदनं विवादपदं विचारश्चान्वयेन अक्षदित्यन्वयः ।

End. स्त्रीकृतान्यप्रमाणानि काव्यांष्टाङ्करनापदि । विशेषतो मृहचेवदानधमनविक्रयाः । एतान्येव प्रमाणानि काव्यांष्टाङ्करनापदि । विशेषतो मृहचेवदानाधमनविक्रयाः । एतान्येवेति प्रमाणविक्रयं अस्तत्तत्तज्जतिवर्तनार्थमिति प्रतिपादयितुं । ननु दृष्टार्थकतनिश्चितप्रकरण एव । नारदेनोक्तेरिति हरिनाथवाचस्पतिमिवादयः । अधिकं स्त्रीकृततीरक्ष्ये द्वादशविधपुत्रार्था अथवर्ण्यतामात्रं विभागोऽयं मोक्षः प्रकृतानुपयोगितादेवममवर्णनी स्त्रीकृतमपि । स च मृहकृतजीवतवाचनकृतदायभागटीकायामभुमन्वेयः ॥ * ॥ क्वचित् संचेपेण क्वचिदपि च काट्यिककथनः क्वचिद्विस्तारैश्चो भवतु सुधियोनाथ विमुखाः । इदं भवेत् पूर्णापरतन्त्रकल्पयैव नितरायपेक्षां मोक्षार्थां विदधतु भवन्तः सुचिन्मां (?) एषा सुवर्तन्मो स तर्कचलनदीपिनावरुधा । तन्विकरवाच-सम्मानधुरधुरीणं ध्वनिं तनुतात् । निरवद्या मदा सर्वविद्या यथा पुरः-शरी श्रीवाचस्पतिना तेन तेनैदं तन्त्रमुत्तमम् ।

Colophon इति श्रीरामनाथविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितस्मृतिरत्नावल्यां दाय-
भागविवेकः समाप्तः ॥ * ॥ शुभमस्तु शकाब्दा ॐ नमोभगवते वासु-
देवाय ॥ ॐ ॥ * ॥ ० ॥

विवरणम् । दायभागविवेकीनामश्रीरामनाथवाचस्पतिविरचितो दायभागविषयकोऽयं
निबन्धस्तुल्यतस्मृतिरत्नावल्यान्वृत्तः ।

No 160. दायभागविवेकः । *Dāyabhāgavivekah.* Substance, coun-
try-made yellow paper, 18×6 inches. Folia, 116. Lines, 2-6 in a
page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, and spoiled.
Prose. Correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणानुरूपम् ।

No 161. दायभागविनिर्णयः । *Dāyabhāgavinirnayaḥ.* Substance,
foolscap paper, 18×4½ inches. Folia, 14. Lines, 5-8 in page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, old, and spoiled. Prose. Correct.
Complete.

A brief exposition of the law of inheritance under the name
of *Dāyabhāgavinirnaya* by *Kāmadeva Paṇḍita*.

Beginning ॐ नमोऽस्तुते ॥ अत्रा शिवपदद्वयं बुधानां दितकाम्यया । त्रिपते
कामदेवेन दायभागविनिर्णयः । तत्र नारदः । विभागीयस्य पित्रस्य
पुत्रैर्यत्र प्रकल्पते । दायभाग इति श्रौतसंविदादपहं बुधैः । पित्र्येति
पैतामहादेवपक्षस्य । तदिति विधेयविशेषण । अत्रार काष्ठा विभागस्य
जीमत्येव पितरि पितृयंदा विभागेच्छा स तावदेकः ॥ काष्ठः । निहत-
जस्त्रायां जनारि स्त्रीसुखाभिलाषिणि प्रवृत्तिभूदे पितरि पित्र्यनिष्ठाया-
मपि पुत्रेच्छातीत्यर्थः । हरजस्त्रायामपि पितरि सति न् बुद्धे अधर्मव-
र्तिनि अचिकित्स्वरोगपक्षे सति यदि पुत्रेच्छा सोऽन्यतरः पित्र्यमरणान्तर्
अपर इति ।

End नारदः । विभाज्यस्यैवन्देहे दायदातानां विनिर्णयः ॥ ज्ञातिभिर्भाग-
स्येव श्रयक्कार्यप्रवर्धनात् ॥ धातृस्वामिभिरज्ञानानेकोधर्मैः प्रवर्तते वि-
भागे सति धर्मोपि भवेत्तथा श्रयक् श्रयक् चाचित्वं प्रतिभास्य दानं

प्रदक्षमेव च । विभक्ता भ्रातरः कुर्युर्नाविभक्ताः कश्चन । तथा यदेक-
छाता वक्षतः श्रयक्ष्मः श्रयक्ष्मियाः । श्रयक्ष्मः श्रयो मेपा भवेयु-
क्षेपि माक्षिः ॥ ० ॥

Colophon. इति दायभागविनिर्णयः समाप्तः ॥ १ ॥

विवरणम् । दायभागविनिर्णयो नाम कश्चिदायभागीयनिर्णयः श्रीकामदेवप्रणितपि-
रितः ।

No. 162. दायसंक्षेपः । Dāyasaṅkṣhepaḥ. Substance, country-
made yellow paper, 18×4 inches. Folia, 3. Lines, 9-10 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, torn,
and writing destroyed in most parts. Prose. Correct. Complete.

An abstract of the Hindu law of inheritance by Gapeśa
Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशाय ॥ अथ अक्षयनाधिकारिणां व्यवहारांक्षेपः । यः यावत्कर्ता
उ न च न कर्त्तव्यं यथाधिकारी प्रायिकत्वात् यथा मातापितरौ दाय-
धिकारिणौ यादादिकारि + + + + यः तयादौ श्वोरसपुत्राः
यथाधिकारिणः ततः पौत्राः तया श्वोरसपुत्रेण स च अतपितृकपौत्र-
अतपितृपितामहपौत्रेकद्वैवाधिकारः । तयाविधयुवप्रपौत्रपौत्रेकद्वैवाधि-
कारः एतयोरभावे श्वेदजातानामधिकारः श्वोरमे जाते पुनश्च न च
हस्तीपशुश्वधिकारिण एषां पुत्रादीनामभावे पत्न्या अधिकारः पत्न्या
अभावे अदत्ता कन्या तदभावे दत्ता कन्या उभयोः कन्ययोः सपुत्रावका-
शितपुत्रयोस्तुत्याधिकारः अन्ययोरैकतराभावे कन्या अधिकारिणी ।
एतयोरभावे वन्याविधयस्तुत्याधिकारः । दुहितृभावे दौहित्रः दी-
दिव्याभावे माता पिता च । तयोरभावे भ्रातरः तयादौ नहोदराः ततो
वैमात्रेयाः । संमन्त्रिचर्ममन्त्रिचोदरेण संमन्त्रिचोदरश्वेदधिकारः । एवं
वैमात्रेयेषु संमन्त्रिवैमात्रेयाः । यदा तु संमन्त्रौ वैमात्रेयोर्धर्ममन्त्रिचोदर
सदा उभयोस्तुत्याधिकारः । यदा तु श्वोदराश्वोदरौ संमन्त्रिचौ तदा
श्वोदराः धातुभावे श्वोदराः श्वोदरेणादौ नहोदरस्ततः । अथपि
पूर्ववत् संमन्त्र्यसंमन्त्रिवन्या । ततः श्वोदरपौत्राः ततो वैमात्रेय-
पौत्राः ततो भागिनेयः ततः पितामहपितामहौ ततः पित्र + + +
(दौहित्रः?) ततश्चतुर्गुणः ततः पितामहदौहित्रस्ततः पितामहपत्न्या-
ततश्चतुर्गुणः ततश्चतुर्गुणः ततः प्रपितामहदौहित्रः ततो मातामह-

प्राप्तुः ततो निकटक्रमेण सविष्टतः समानोदकाः ततो गोवजाः क्रमशोऽधिकारिणः ततः शिष्यः ततः सहाध्यायी ततः श्रोत्रियः ततो ब्राह्मणधनवर्जं राजाधिकारी । ब्राह्मणधनस्य सर्वभावे ब्राह्मण स्वाधिकारी । वानप्रस्थ्यतिब्रह्मचारिणो क्रमेणार्च्यसंविद्यधर्मभा-
षिकतीर्थिनः ।

End

अप्राप्तस्त्रीधनार्थे माघे पुष्यतुल्यांशोदातयः । प्राप्तस्त्रीधनार्थे तु अर्ध-
शोदातयः । अषुष्यार्थे + + + (विधवायै?) भोजनाच्छादनमिति
दायभागः । मिषमते तु माघेऽषुष्यार्थे विभागे च पुष्यतुल्यांशोदातयः ।
माघे वैशाखे वा प्रतिपत्तं स्त्रीधनमद + + + पितरि उपैलदातयः ।
भर्तृन्नुग्रहा वृताच्छादितो भर्तामदमोऽपि भार्याया एव इति मित्राः
श्वतपितृकायां अविभक्तभ्रातृणां मध्ये एकस्य मरणेऽषुष्यार्थे तत्पत्न्या तद्-
भ्रातृभागो न दातव्यः स्त्रीधनं प्रासाच्छादनस्य द्वैतैर्दातव्यं । पितृभ्रमसा-
धारणद्रव्यव्ययेन मित्रा यदञ्जितं तद्वर्जकस्यैव अमिच्छया तन्न विभज-
नीयं पित्रादिद्रव्यव्ययेन अञ्जितभूमिभिन्नधने वर्जकस्य वंशः भूमौ तु
तुरीयागः + + + वर्काग्निः । सर्वत्र पुत्रैः पितृगणं अवायं शोधनीयं ।
पूष्यसंस्कृतैर्भाद्रभिः असंस्कृतभाद्रभिर्गौनां पितृभ्रमेण तदभावे स्त्रीय-
द्रव्येण वा संस्काराः कर्तव्याः । देवयज्यपुष्करिण्यादिकरणार्थं स्थापितं
धनं देव ब्राह्मणादिप्रतिपत्तं वा अथैव पितरि तदनस्मान्मित्रा तदर्थः । • ।

Colophon.

इति मधेश्वरभट्टकृतदायभागव्यवस्थानिबन्धः सम्पूर्णः । • • । अथ किञ्चिद्
दूष्यसम्बन्धे सुधीभिरनुपचादिना तद्दूष्यं परिचरणीयं । • • । श्रीरामाय
नमः । श्रीगीतायै नमः । श्रीलक्ष्म्यायै नमः । श्रीराधाकल्याणायै नमः ।

विवरणम् । मधेश्वरभट्टकृतसंक्षिप्तदायभागव्यवस्थानिबन्धकोऽयं निबन्धः ।

No. 163 दिव्यतत्त्वम् । Divyatattvam. Substance, foolscap paper, 18 x 4 inches. Fol 2, 23 Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Com-
plete.

A short treatise on ordeals by means of sacred things such as sanctified fire, water, &c., by Raghunandana of the Bengal School. It forms a section of his Smṛititattva series. At the end, there is a discussion on the difference between such trials and those decided by taking oaths.

Beginning.

ॐ नमोऽग्रेभ्यः । प्रथमं सविदानन्दं बोधिव्यमजमयं । दिव्यतत्त्वानि
तत्प्रतीत्यै वक्ति शीरदुनन्दनः । अथ दिशामि । तत्र दृष्टप्रतिः । घटो-
ऽग्रदृष्टश्चैव विषं कोषस्य पक्षमं । पक्षस्य मनुष्याः प्रोक्तं भग्नमं तत्र
मायकः । अष्टमं साक्षमित्युक्तं नवमं धर्मजं कृतं । दिव्यान्तेतानि मर्त्याणि
निर्दिष्टानि सयधुवा । तत्र सानुपप्रमाथानिर्णयस्यापि निर्णायकं यत्-
दिव्यमिति लोकप्रसिद्धं । एतद्यद्यपि श्रवणानामप्यस्ति तथापि का-
लान्तरनिर्णायकमेव तेषां भेदान् ।

End.

ततो भवैतत्कृतं न हनयेति प्रतिज्ञासुधारयन्तं पुनश्च द्वापाम्ना-
भिरःसमंवेत् । एवं साक्ष्यसमंवेपि कर्णं स्वर्गमंतु दक्षिणकरेण यवी-
पदिमये कर्णं कर्णुराजोमयुष्यते । दक्षिणश्च विज्ञेयः कर्मणां पारमः करः
इति कात्यायनोक्तिः । अतरव विष्णुना दूर्वाकरायभिहितं । सर्व-
व्ययंजातेषु दूर्वा कनकं प्रकल्पयेत् । तत्र छव्यलोने शुद्धं दूर्वाकरं शा-
पयेत् । द्विलव्यलोने तिलकरं त्रिलव्यलोने जलकरं चतुर्लव्यलोने
सुवर्णकरं पञ्चलव्यलोने धीमतीकृतमहीकरं छव्यलोने कोपीदेयः शुद्धस्य
मयाविधे द्विगुणं यथा विचित्रमयमित्रिया वैमल्यं त्रिगुणं राजन्यस्य
चतुर्गुणं ब्राह्मणस्योति छव्यलोने साहचर्यतिकावृत्त्यद्वयान्ते एवमन्यव
दृष्टप्रतिः । सत्यवाहनस्यापि बोधोक्तकाह्वानानि च । देवप्राकृतपरा-
दाय पुनर्दारमिरामि च । एते च श्रवणाः प्रोक्ताः सन्त्येयं तु कर्णा
सदा । साहचर्यमभिगायेतु दिव्यान्तःप्रतिशोधनं । सन्त्येयं धर्मजविषया-
दन्वविषय इत्यर्थः । अथ श्रवणां दिव्यान्तःप्रतिशोधनं यदादिमये-
ऽपरिमयनाथ न दिव्यं । अतोऽवादिदधर्माणां उपवामाऽंशमस्वादीनां
नातिदेगः । शीषार्थेण साक्षात्तमादीनां आदरः कर्तव्यः । यम
छना यवान् श्रवणं कीदृशं वधमंयुक्तं । अथतेन युक्तेन वधेन न तथा
मरः मन्त्राश्च श्रवणं कुर्वाह्यरोमिष्यावधेहितं । कीदृशेति शशिलाशोष-
सत्तर्ष । तेन शशिलोऽद्वयानुपयुक्तस्यापि वधमंयुक्तं श्रवणोपादेहेतुः ।
मद्वपपादेव यथाश्रवणं युक्त इत्यर्थः । ० ॥

Colophon.

इति शीरदुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं दिव्यतर्षं समाप्तं ॥

विवरणम् । दिव्यतर्षं अथ पाणिनी पावनिर्णयार्थं पुरा यानि दिव्यान्तनुहिनान्दभवन्,
तान्देव समाकोषितानि । अन्ते च दिव्यश्रवणां भेदोद्दिष्टः । शीरदुनन्दनभट्टाचार्यविर-
चितमित्यन्तःश्रवणोऽयं निबन्धः ।

No. 164. दत्तकदर्पणः । Dattakadarpanah. Substance, foolscap paper, 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 8-11. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, almost new. Prose. Generally correct. Complete.

A digest of the Hindu law of adoption under the name of Dattakadarpana by Draipāyana.*

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः । श्रीगणेशाय नमः । अथ दत्तके पाद्यनिर्णयः । तत्वाचिः ॥ अपुत्रेवैव कर्तव्यः पुत्रपतिनिधिः सदा । पित्रोदकक्रियाहेतो-
र्यस्यात् सदात् प्रयत्नतः । इति अपुत्रेवैवेत्येवकारेण पुत्रवतोनाधिकारः । माता पिता वा दद्यातां यमद्विः पुत्रमापदि इति ज्ञानवीर्यं तथा व्याख्यातमपराकेशं आपदि प्रतिपद्यितुं पुत्रवत् इति । यदा आपदि दुर्भिक्षादौ अनापदि तु दातुरयं प्रतिषेध इति मिताचरायां ।

End. जनकस्य पुत्रपलायनाभावे दत्तकोद्वयोर्दद्यात् । अन्यथा पालकस्य तत्र द्वयोः पितामहोः श्रयश्च पितृदत्तम् । द्वयोश्चदेशेनैको वेति । इदं च दत्तकोमहात्म्यादौ(?)प्रतिशोवत्यतिकं तयोर्भिन्नमेव । संस्थाभिवादनं यादादौ शोचं पालकस्यैव विवाहे तु उभयोर्गोचम् । दत्तकप्रदानं तर्त्तुं शीरसेतुगन्धे अक्षयवयोविभागाः । शीरसस्य दत्तकवस्तुर्धभागभाक् तं(?) इत्युक्तं प्रसूतिनेन । द्विपायनेन विदुषा संख्यादत्तकदर्पणः । निर्मितो नरहरिप्रोक्त्यै सद्गिरालोक्यतां मुक्तः ॥

Colophon. इति दत्तकनिर्णयः(?) समाप्तः ।

विवरणम् । दत्तकदर्पणोनाम दत्तकविषयकोनियन्त्रविशेष श्रीद्विपायनविरचितः ।

No. 165. दत्तकनिर्णयः । Dattakanirnayah Substance, country-made yellow paper, 16×2 inches Folia, 6. Lines, 4-5 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, new Prose Correct. Complete.

A digest of the law of adoption entitled Dattakanirnaya by Śrinātha Bhaṭṭa

* It cannot be ascertained whether Draipāyana is the family-name or the real name of the author.

Beginning. ॐ नमो भगवते ॥ वाक्यं सुनीनां परित्यज्य यवान् मत्तं तु प्राचां
निखिलं विविच्य । शोनायभट्टाभिषकोविदेन निरूप्यते दत्तकनिर्णयोऽयं ।
तत्रादौ मुख्यगोपनिरूपणं । यथा नारदः ॥ सापिच्छानां सुतो मुख्य-
स्तदभावेऽपि गोवजः । तदभावेऽप्यगोवोऽपि दत्तकः परित्यज्यते । तत्र
सपिच्छमध्ये स्तदनुतोमुखः । यथा दृढमनुः । यद्येकज्जाता वक्ष्योभान-
रय सद्योदराः । एकमेव सुते भावे भर्त्से वे पुत्रिषोमताः ॥ तत्र भाट-
स्तस्य पुत्रनाभिधानात् तस्यैव दत्तकत्वे पुत्ररां मुख्यता । दत्तककरवे
भागिन्येयं निषेधयति । नारदः । दौहित्रो भागिन्येष श्रद्धायां
विहितः सुतः । ब्राह्मणादिवये नास्ति भागिन्येषः सुतः क्षत्रिणः ।

End. दत्तकस्य जनकवर्गनिर्णयः दृष्टौद्वयं शीयत्वेन ननु पित्रादिप्राप्तकवर्त-
प्रतीतिं तत्र कस्य सात्तामस्यचोभविष्यतीति मन्वान् संशयाः । ननु
दृष्टौद्वयमपितर एव तन्मातामहा इति शब्दार्थं न तयात्वे प्रमाणाभा-
वात् । गोत्र शब्दे जनपितुर्न हरेदस्तिताः सुतः । गोत्र शब्दानुगः
पितृगोत्रेति दत्तः ह्येति मनुजान् । भिन्नगोत्राः दृष्टव्यपिच्छाः दृष्टव्य-
वर्तकराः श्रुताः । ब्राह्मपुराणोक्ताश्च जनकपित्रादिप्राप्तकनिर्णयः प्रतीयते
न तु जननीपितृप्राप्तकनिर्णयः । अतः प्रकृतिपितर एव दत्तकमाताम-
हाः । तेषां चार्थं दत्तकेन करणीयमिति नीरेचरमतं साधीयः यत्तु जनक
गोत्रीयनीतवास्तकस्यापि दत्तकनिर्णयकं शोनायभट्टवचनं तदनुकूल-
हेमादौ जनकप्राप्तकमिति ॥ * * * * *

Colophon. इति शोनायभट्टकनित्तकनिर्णयः समाप्तः ॥ * * * * *
॥ * * * * *

विवरणम् । शोनीनायभट्टविरचितोदत्तकनिर्णयो नाम दत्तकविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 166. दत्तकनिर्णयः । Dattakanirṇayah. Substance, country-
made yellow paper, 13×3½ inches. Folia, 5. Lines, 7-8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct.
Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 167. दत्तकमीमांसा । Dattaka Mīmāṃsā. Substance, country-made white and red papers, 8x4½ inches. Folia, 43. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 18 (?). Appearance, very old. Prose. Correct. Complete.

A digest of the law of adoption under the name of *Dattaka Mimāṃsā* by Nanda Pandita. It is held as the chief authority on the subject throughout the country, and has been published with commentaries in this part of the country by the late Bharata Chandra Siromani of the Calcutta Sanskrit College, and recently by Mahamahopādhyāya Madhusūdana Smṛitiratna.

Beginning. । वीरवैश्याय नमः ॥ अभिनंद्य जगद्वंद्यपदं हविर्मायकं पुनीकरप्रीतिमा-
सां कुर्वते मंदपंडितः ॥ १ ॥ केन कीदृक् कदा कस्य कस्मात् कः क्रियतां
सुगः । निविश्य श्रोतं यत्पूर्वसदगोपमिच्छोपये ॥ १ ॥ मनादाविः ।
अपूर्वेष्वैव कर्तव्यः पुत्रप्रतिनिधिः सदा । विंशदीक्षक्रियाद्येतीर्यकान्
तस्मान् प्रयत्नतः । इति । अपुनीः जातपुनी अतपुनी वा ।

End. अथ दत्तकविभागः । तत्र वसिष्ठः । तस्मिंश्चेत् प्रतिगृहीत शौरस
 आपयेत् सत्तुल्यभागभागौ स्यात् दत्तक इति । तदभावे तु स्वर्ग्वरा ॥

Colophon. इति श्रीधर्मशिक्षारिरामपंडितात्मजश्रीनंदपंडितविरचिता द्वावली-
मांसा समाप्ता ॥ यादवं पुस्तकं दृष्टे तादृशं लिखितं मया । यदि दृष्ट-
मदृष्टं वा मम दीप्तो न दीप्तये ॥ १ ॥ भगवत्कटिपीठसम्बद्धिर्धर्मोपुष्टं ।
कटेन लिखितं धनं यत्नेन परित्याजयेत् ॥ २ ॥ हैहयदेवज्ञानाप्रवे-
शसंस्थितिलेखनात् । सूत्रं दृष्टे न दानव्यनेतदिति पुस्तकम् ॥ १ ॥
संवत् १८ ।

विद्वत्त्वम् । मन्दप्रसिद्धता इत्येकगीर्वाणा नाम सुप्रसिद्धैव । सुविता प्रकाशिताद्येयम् ।

No. 168. दत्तसिद्धान्तमञ्जरी । *Dattasiddhānta-manjarī.* Sub-
stance, country-made white paper, 10x3½ inches. Folia, 38. Lines,
7 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old,
and slightly worm-eaten. Prose Generally correct. Complete.

A work on the same subject under the name of Dattasiddhanta Manjarī by Bālakṛiṣṇa Sarman, son of Bhadra Dikṣita.

Beginning. श्रीमद्योगेश्वरः । प्रथमं परमात्मनोऽनन्दविषयं । क्रियते युक्ति-
युक्ताभिर्दत्तमिदं नमोज्ञेयं ॥ १ ॥ मान्यान् प्रथमं विदित्वा जलितेषु
भूयो भूयो विधाया विनयं विनिवेदयामि ॥ द्रव्यं वचोमम परं निपुणं
विभाय भावावबोधविहितोऽनु नोति दोषः ॥ १ ॥ अथ पितृत्वेऽप्यु-
वेष्टुपवस्यसि तदतिरिक्तदत्तादिभिरपि तस्य तत्त्वं च प्रकाशयामि न वेति
विचारे सप्रमाणमेवेति दत्तिं सिद्धान्तप्रतिपादकं दत्तसिद्धान्तमञ्जरीना-
मकं प्रकरयामारभते । दत्तादयश्च ॥ श्रीरघोषशर्मापनीकस्तृतीयः पुष्पिका
सुत इत्यादि याज्ञवल्क्यबोधिताः प्रसिद्धा एव ।

End. यद्येवं लब्धौ रस उभयदेव तुतीयभागे प्रभवतीति च बोधायन इति ॥
'संतापंती (?) प्रसिद्धायै दत्तसिद्धान्तमञ्जरी । अकारि वास्तव्येन तेन
देवा सुदेष्टु'चा ॥

Colophon. ॥ इति श्रीमत्पद्मसम्पत्तिमन्त्राजकाचार्यै स्वर्णवस्त्रतंत्रश्रीमद्वैतानन्दभगव-
त्पुपादारविन्दभट्टाचार्यमाचार्यैः करवेण श्रीमत्पद्मनीटकरकुलोत्तमश्रीमदेवभ-
द्रदीक्षितपंडितनाम्नजेन वास्तव्यशर्माया विरचिता दत्तसिद्धान्तमञ्जरी
समाप्ता ॥

विवरणम् । दत्तसिद्धान्तमञ्जरी नाम अष्टिदत्तकविषयकोविद्व्याः वास्तव्यदीक्षितविर-
चितः ।

No. 169. दत्तकविधिः । Dattakavidhi Substance, country-made
white paper, 9x4 inches. Folia, 6. Lines, 8 in a page Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Prose. Correct. In-
complete.

A section of the Vyavahāra Mayūkha, treating of the law
of adoption, entitled Dattakavidhi.

Beginning. ॥ श्रीः । अथ यवहारमणूकोक्तदत्तकविधिः ॥ मनुः ॥ मातापिता वा
दद्यातां यमद्विः पुत्रमापदि । सद्यं प्रतीत्युक्तं च ज्ञेयोदत्तितः पुतः ।
वा श्रद्धाभावाभावे पितेव दद्यान् पित्रभावे मातृबोधयमप्ये दूषावपीति
मदनः । आपदुपपत्त्यादमापदि न देयः अपं निषेधो दातुरेव पुत्रप्राप्तौ
न क्रतुयं इति विश्वानेधः ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । व्यवहारसूत्रनिबन्धस्य दशविषयकोऽष्टविशेषः ।

No. 170. स्मृतिचन्द्रिका (व्यवहारकाण्डः) । Smṛtichandrikā (Vyāvahāra-kāṇḍah) Substance, country-made yellow paper, 22 × 5 inches. Folia, 207. Lines 7-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Prose. Generally correct. Complete

The Vyāvahāra portion of the Smṛtichandrikā, a serial work on Hindu law by Devārāja Paṇḍita son of Keśava Paṇḍita, held as an authority in the Deccan.

Beginning. श्रीमद्योगाय नमः । परस्मैपतिं वन्दे त्रियःपतिमुत्तमपतिं । त्रिषां पतिं नक्षपतिं दृष्ट्वानिमुत्तमान्मुनीन् । पदे पदे प्रवक्षितं प्रतिवादिप्रतिवादि लक्षणाद्विषये चन्द्रिका प्रवित्तम्वे ॥ १ ॥ अथेदानीं व्यवहारकाण्ड आरभ्यते ॥ तत्रादौ व्यवहारसूत्रं निरूप्यते ॥ अथ दृष्टव्यम् ॥ धर्मप्रधानाः पुत्रवत् पुण्यमाप्तद्विषकाः । श्रीमदेषाभिभूतानां व्यवहार प्रकीर्तित इति ॥ अथार्थोत्तरदेनविहितः । धर्मोक्तानां पुत्रवत् यदा सन् सत्यवादिनः । तदा न व्यवहारोभूय देवो मापि नक्षरः । नष्टे धर्मो मनुष्याणां व्यवहार प्रकीर्तित इति ॥

End. याज्ञवल्क्यः । राजधानासुनारोहे दृष्टोमथम सादृश इति । कात्यायनोपि राजक्रीडासु ये सक्ता राजदत्तपुत्रीविभः । अत्रियस्य च यज्ञारोवधलोषां प्रवर्तयित् । पुरः प्रमादप्रवृत्तिसंभेदादौ राज्ञा यत् कर्तव्यं तदप्याभिः प्रामेव प्रवृत्तिर्वाप्यिन् काण्डे सदाचारकाण्डे वाभिहितमित्युपपद्यते तेन प्रकीर्णकाण्डपदप्रतिपाद्यं किञ्चिद्देन प्रतिपादितं अवशिष्टं निह तत्र प्रवृत्तदुक्तमनुसमेयं ।

Colophon. इति स्मृतिचन्द्रिकायां प्रकीर्णकाण्डस्य पदस्य विधिवित्तानं । समाप्तो व्यवहारकाण्डः श्रीकेशवादिष्यसमुद्भवस्य देवस्य शान्तदिनराजपुत्रोः चन्द्रिकां प्राप्य मुनेन लोकाः कुर्वन्तु सर्वे व्यवहारशुद्धिं ॥ * * * ॥

विवरणम् । स्मृतिचन्द्रिकास्यनिबन्धस्य व्यवहारकाण्डमात्राद्व्यक्तमिदं पुस्तकम् ।

No 171. स्मृत्यर्थनिर्णयः । Smṛtyartha-nirṇayah. Substance, country-made yellow and white papers, 9 × 5 inches. Folia, 68 Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Correct. Incomplete.

A digest of the civil law of the Hindus under the name of Smṛityarthachandrikā. Anonymous.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ॥ श्लोके सर्वमनुष्ठायां विवादे जुष्टमर्थके ॥ निर्णयः क्रियतेऽस्माभिर्पुनः स्मृत्यनुरोधतः ॥ सकलव्यवहारपदनिर्णयार्थं स्मृत्यर्थ-
निर्णयः क्रियते ॥ तत्र नारदः ॥ मनुः प्रजापतिर्यस्मिन् काले राज्यम-
बुभुक्षत् ॥ धर्मैकतानाः पुरुषास्तदासु मृत्यवादिनः ॥ तदा न व्यवहारो
भूत्त इथोनापि मत्सरः ॥ महे चर्षे मनुष्येषु व्यवहारः प्रवर्तितः । ब्रह्मा
च तस्मै श्यायस्त राजा नारदिसा स्ततः ॥

End. (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । स्मृत्यर्थनिर्णयो नाम व्यवहारविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 172. *Sūdradharmatattvam*. Substance, fool-
scap paper, 18 × 5½ inches. Folia, 99. Lines, 7-8 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, rather old Prose. Generally
correct. Complete.

A work treating of religious observances enjoined on the Sūdras under the name of Sūdradharmatattwa by Kamalākara Bhaṭṭa, son of Rāmakṛishna Bhaṭṭa, and grandson of Nārāyaṇa Bhaṭṭa. It is a voluminous work, called otherwise Sūdra Kamalākara, the codex under notice forming a part of the whole. Only *śaṅkara* castes and their occupations are treated of in this.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ॥ प्रथम्य रामं पितरौ कमलाकरमर्षया । रामहण्य-
तमूलेन शूद्रधर्मो निरुपयते । तत्र शूद्रमनुस्मृत्यनुसृत्य आत्मनं विप्रमादि-
वत् । यद्यपि सर्वोपासीने विश्वनिवादी च सैतन् तथापि तत्रादृष्ट-
विशेषारम्भशरीरलभेन ब्राह्मणमन्यत्र पूर्वोक्तमेवं शूद्रेपीति दिक् तत्र
वदन्तां शूद्रोऽजायत शूद्रोऽमनुष्ठायावत्तः यशूमाधिति बहुचर्मेतिरीया-
दिदुतिभिः सुखवाञ्छरूपव्यातास्तदाय वधो यद्यात्मनं श्लोकानामु विह-
रार्थं सुखवाञ्छरूपादतः ब्राह्मणं चर्षिषं वैश्यं शूद्रश्च निरवभोग्यदिति
मन्वादिदुतिभिश्च शूद्रस्य वधमेपि कर्मणा निषेधोऽवश्यमेव । तथा च
उक्तपद्यदुतिः पक्षवाद्यान्वयानां य.शूद्र इति मन्वाण्डूकोपशे न वदन्तो

आवर्तकी हि तौ तथा + + + + तव विनाशकृन् नंद्य कलेरादौ
 परीक्षितानंतरं ज्ञातः आरभ्य भवतो जगत् + + + + तदाभिषेचनं एतदपे-
 सदभंगु ज्ञतं चंचदशोपरेपि ग्राह्यः चचविट्शुद्धा नर्णातयोद्विजाः
 युग्मेयुगे स्थिताः सर्वे कलावायंतयोः स्थितिः अतः कथं द्विजवशां कुरजा
 सताः सैवं कलौ तु बीजभूतास्तु केचिन्निष्ठंति भूतसे तथैव देवापि पश्यो
 सांप्रतं समवस्थितौ इति निष्पुपुराणम् । अक्षयवविज्ञः शुद्धा बीजाश्च
 च एव स्थिताः एते युगे हि नैः सति निर्विषेयास्तदाभवति नि मास्ती-
 तेव अक्षयवविज्ञः सक्तार्थद्वयः चरियं वैश्याय मन्थेव कृषिद्विजप्रत्
 पिष्टवरायः । यो + सतंर(?) नदार्थवर्कधारः गान्तातरं निष्ठिलेवपि
 सक्तमेता योच यमः किल एव. कसक्यकरेव श्रीमोमुवास्तु दृढवो-
 बुधरासकृणः ।

Colophon. इति बीमदिनादि ।

विवरणान्तपूर्वम् ।

No. 174. सूद्रकमलाकरः । *Sūdrakamalākaraḥ*. Substance, country-
 made white paper, 11×4 inches. Folia, 80 (of which fol. 1 is want-
 ing). Lines, 12-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Ap-
 pearance, very old, and worm-eaten throughout. Prose. Generally cor-
 rect. Complete (except the first folium and without any colophon).

Another copy of the same work.

विवरणान्तपूर्वम् ।

No 175 प्रायश्चित्तमनादिताम्रिः । *Prāyaścitta-manāhitāgnih*.
 Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 3. Lines,
 8-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old.
 Prose. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the penance to be performed by one
 failing to keep the sacred fire at the proper time. This is rather
 a Vedic work and should have been placed among Vedic MSS.
 Anonymous.

Beginning. श्री । अथ प्रयोगः । तव ज्येष्ठत्वादितानि त्वत्वेवमादिवा आधाने
 अधिकारः । सत्यधिकारे अग्रमाधाने अनादिताम्रिः प्रायश्चित्ते कुर्यात् ।

तद्यथा प्रायश्चित्तं कर्तुं ऋषपतिपूजनं कृत्वा चीनेकं वाधाःमनिदं
 पर्वत्तेनोपविश्य कृतस्नानः शक्तौ मर्त्यां स्निग्धवासाः शृङ्गजानः पर्षदं
 प्रदक्षिणीकृत्य माष्टाष्टं प्रथमेत् । ततः किं नै कार्यमिच्छा मावादीः मध्य
 मेव वदे. इति शृष्टे पर्वदपे मोष्टपयोः प्रत्येकप्रत्याग्रायनेन पापघ्ना मन्त्रा-
 विष्णुप्रीत्यर्थं मोक्षिण्युननिष्कृषीभृतं पर्वदे संप्रददे इति यद्यार्गक्ति इमं
 निधायामुकस्य मे अनादिनाग्निनाछानितप्रत्यवायपरिहारायै अनुपदं
 कृत्वा प्रायश्चित्तमुपदिशन्मु भवन्तः । सर्वे चर्मनिवेक्षारौ गोमार्गः सकला-
 दिजाः । मम देहस्य मग्निं कुर्वन्तु दिशस्तथाः । मया कृतं महाघोरं
 ज्ञातमज्ञातकिल्बिषं प्रसादः क्षियतां मर्त्यां शुभानुज्ञां प्रपश्य ॥

End

ततः पंचमत्वं कार्यं सुषर्णादिपात्रे पद्मादिपात्रे वा तावाया गोवृषं
 विपुलं त्रायद्या प्रणयेत् वादाय मत्तोऽद्भुतार्चपरिमितं श्वेताया गो-
 मय गंधहावेत्यादाय ततः कपिलायाः पयः सप्तपलान्यादायाध्याय-
 स्वेति मंत्रेण ततोनीलायाः सप्तपलमेव दधि दधिक्तावृणः इत्यादाय
 ततः कृतमेकपलं घृतमिमिषु इत्यादाय तत एकपलं कुण्ठोदकं चापी-
 द्दित्येत्यादाय प्रणवेनालोच प्रणवेन यज्ञीयकाष्टेन निर्मय्य प्रणवेनाभिसंघ
 सप्तपमेहंरिते, कुण्ठेहंसाऊतीर्जुंऊयान् अभिसंक्ते, इरावती धेनुमती मयूखे
 साचा श्रियया इहं इदं विष्णु सुरे साचा विष्णवे इदं । मानसीके
 साचा वरावेदं । ब्रह्मजज्ञानं ब्रह्मण इदं । अग्नये साचा । सीमाय
 साचा । मायया । सूर्याय साचा प्रणवेन प्रजापतये साचा । ॐ
 भूर्भुवः स्वा साचा ॥ प्रजापतये अग्नये सिद्धकृते साचा । व्रतप्रवर्ण
 करिष्ये इति द्विजान् शृष्ट्वा मै कुर्वन्व इत्यनुज्ञातः प्रणवेन सर्वे पिबेत् ।
 एतच्च ग्रामाद्विर्जंशाक्षीरे अक्षयदर्शने कार्यं । अशक्तौ गोवृषादि हस्त्यं
 यास्तं सर्वंसा पेयमान् । अग्निन् दिने उपवासः शक्तस्यान्यस्य ज्विष्या-
 शनं । इति पंचमत्वं प्राग्य गृहे आगत्य विष्णुं स्मरन् मौनेन मिश्राम-
 तिवाद्या प्रकृतं प्रायश्चित्तं सकल्पानुसारेण प्रत्याग्रायदारा कृत्वा उत्तरा-
 गानि कुर्यात् । व्याहृतिभिराश्व पूर्ववदुक्ता पूर्ववत् पुनः प्रायश्चित्तार्चं
 विष्णुपाद कृत्वा श्वेते मोदान पूर्ववन् कुर्यात् । एतत् सर्वंप्रजापत्याधि-
 कप्रायश्चित्तविषये न विराने तत्र सूत्रोपपन्नयमेवानुष्ठेयमित्याहुः । शक्तं
 प्रतिषांदायसाधुपदेष्टव्यं । चांदायषे चयः प्रजापत्याः । इत्यादिनाग्निना
 प्रायश्चित्ते कृते अग्नेहंसादिप्रायश्चित्तोऽसवास्यायां पौर्णमासी वा
 कृतप्रतरोपासनः ।

Colophon.

(बालि) ।

विवरणम् । साग्रिकेन यथासमयमनुताश्राधानेन कर्त्तव्यप्रायश्चित्तविषयकोऽयं निबन्धः ।
सकस्यास्य वैदिकपुस्तकेष्वनामविरोचितः ।

No. 176. प्रायश्चित्ततत्त्वम् । Prāyaścittatattvam Substance,
country-made yellow paper, 17×8 inches. Folia, 92. Lines, 5-6 in
page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose,
correct. Complete.

A work treating of penances under the name of Prāyaścittatattva by Raghunandana of Bengal. It forms a section
of his Smṛititattva series, and is held as the chief authority
on the subject in Bengal. It has been published at Calcutta
in the Bengali character, and has passed through two or three
editions under different editors.

beginning. ॐ नमः शिवाय ॥ प्रथम्य सद्विद्वान्दं सृष्टित्वत्वाकारिणं । प्राय-
श्चित्तस्य तत्त्वानि वक्ति दीरघुनन्दनः । प्रायश्चित्तस्य सत्त्वे तथा तत्त्व-
प्रसङ्गो । कर्त्तव्यकारकादानीं प्रतिकर्त्तव्यं विवरणं । गोपबलपण्य-
द्विः तदभावाद्गुणितः । प्रायश्चित्तं भवेदित्यं कार्यं नैमित्तिककथा ।
कात्यायन्यद्वयानो आनृकिवास्तव कलौदयः । तदथा सत्त्वं पुण्य-
ज्ञानादपि सम्भवेत् । प्रायश्चित्तादिकानीयात् तादृक् पापविनाशः ।
गोधूमावयवेयवावयवस्य साधकं । साधकं गौर्यं बीज्यं सदादति-
तत्त्वात् । दामप्रतादिमानेण पापनाशस्य नाशता । चान्द्रायणादौ प्रा-
प्तानीं परिच्छेदावयवस्थितिः । प्रायश्चित्ते गुरौ भूते सद्युपायस्य च चयः ।
गङ्गासाक्षात्प्राप्तिसादौ रात्रावपि च तन्मृष्टिः । साक्षादिना सते पापे
प्रायश्चित्तस्य हीनता । प्रायश्चित्ते च वस्तुव्येदुप्रदद्वयमेव हि । प्रायश्चि-
त्तोपदेशादिसौराधामविनिर्णयः । त्रयस्य निर्णयस्यैव तत्राने कालनि-
र्णयः । प्रायश्चित्तस्य पूर्वाहृत्यं वास्तुमिदस्य ॥ धेनुमुत्पन्नस्य च
ज्ञानतन्निर्णयस्य । विप्रादिस्थानिभेदेन गोवधवन्निर्णयः । एकवर्षादि-
भेदेन रोमादेश्य निर्णयः । क्षपालनविभिन्नेन गोवधवन्निर्णयः ।
क्षपवादो गोवधस्य बरस्य च तथे तथा । क्षपालनविनिनादीनामोदगा-
देश्य भक्षणे । प्रायश्चित्तनिधिस्तत्र तन्मृष्टस्य निष्पत्त्यम् । जवमादेश्यो-
त्पत्तिस्तदासादौ व्रतक्षया । क्षयजादे प्रियामहे भोजने च प्रतिपदं ।
क्षयलक्ष्मणवीयादौ गोमांसादौ च भक्षिते । भार्याणां शासनपरि उप-
कीर्तस्य वेदेन । प्रायश्चित्तविवेकादान्यग्रंथं विवक्षितम् ।

End.

एतेन राजसखायाः प्रादुष्टाः सर्ववर्णजन्मलाभ्यर्गे चकारावोपवासः । पद्य
मथयानं कामतः । अकामतस्तदर्थं नक्तमर्थं । अथवर्णजन्मलाभ्यर्गे
विराजपट्टराजपट्टरावोपवासः । अकामतस्तदर्थं रमय चतुर्थानन्तरं
कर्मणं । चाष्टालेन यथाकेन संश्रुता चेद्रजसखा । अतिशय्य तान्यहानि
प्रायश्चित्तं समाचरेत् । विराजमुपवासः स्नात् पञ्चमकेन श्रद्धाति । तर्हि
निशान्तिर्यतिशय्य अजाग्रामान्ति कारयेत् ॥ इति पञ्चमाम्नादङ्गमात् एतत्
कामतः अथ भेदोनाति । अत्राने दृश्यति । अतिमान्यवर्णकैश्च
संश्रुता कीरजसखा । तान्यहानि अतिशय्य प्रायश्चित्तं समाचरेत् ।
अक्षोरार्चं तृतीयैश्चि चतुर्थे नक्तमाचरेत् । चतुर्थेऽतीति श्रद्धिवा-
नात् पूर्वं व्याघ्रः रजसखा यदिष्टुष्टा लज्जुक्तचरेः कश्चित् निराधार-
भवेतावदेव यावत् चानेन श्रद्धाति । अत्रापि दृश्यत्युक्तदिनक्रमे दिन-
भेदव्यवस्था । दृष्टत् अनामपः । रजसखातु द्वे मास्यो अम्योऽन्ये स्युमेते-
पदि सर्ववर्णं पञ्चमकान्ति मङ्गकूर्चमन्तरं । पद्यमथयानं व्रतकर्म तेन उप-
वासः । मङ्गकूर्चमात्रं जावालः । अक्षोरार्चोपितोभूत्वा यौर्वेमास्यां वि-
शेषतः । पद्यमर्थं पितेत् प्रातर्भक्तकूर्चविधिः कृतः । एतदङ्गत्वात् पुराणैकं
दातव्यं अतः परमुच्छिष्टपञ्चादिसर्गे दृश्यति । शुभा चोच्छिष्टया
श्रद्धा संश्रुता अहमाचरेत् । अक्षोरार्चं तृतीयैश्चि परतो नक्तमाचरेत् ।
परमचतुर्थे दिने स्नानात् पूर्वमिति श्रेयं ॥ ३

Colophon.

इति श्रीनन्दनदीपभाष्यचरित्रभट्टाचार्योक्तज्योतीरघुनन्दनभट्टाचार्यविर-
चितं प्रायश्चित्ततत्त्वं समाप्तं ॥ १ ॥ समाप्तवाच्यं धन्यः ॥ १

विवरणम् । प्रायश्चित्ततत्त्वं अर्जुनीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितमष्टादशश्लोकितित्वात्सङ्गतं,
शुद्धनिर्दोषं निबन्धः । एतद्वर्तितनिबन्धः प्रादुष्ट एव अथल्लता खयमुज्जिताः ।

No. 177 प्रायश्चित्ततत्त्वम् । Prāyaścittatattvam. Substance, coun-
try-made colourless paper, 8×2 inches Folia, 53. Lines, 6-7 in
a page, with a blank space of about half an inch square in the middle.
Character, Bengali. Date, Saka 1666. Appearance, very old, and
worn out. Prose. Correct. Complete.

Another copy of the same work with an index of subjects
treated of in it.

Colophon इति बन्धुपट्टीयश्रीहरिहरभट्टाचार्योक्तज्योतीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं
श्रुतिनल्ले प्रायश्चित्तं समाप्तं ॥ १ ॥ सुप्रभाषयन्तु ॥ श्रीहरिहरभट्टाचार्यो नमः ॥

• • चापाङ्गमुद्रापत्रेण द्वादश्यां कुजवामरे लिखितं पुस्तकमिदं श्रीम-
द्गोपालकृष्णशास्त्रिणा । स्वार्थे । ग्रन्थस्य शकाब्दाः १७१६ । • • • • •

निवरणनूतपूर्वम् ।

No. 178. प्रायश्चित्ततत्त्वम् । *Prāyaścittatattvam*. Substance, country-made yellow, white, and ash-coloured paper, 18×2½ inches. Folia, 74. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1747. Appearance, old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

A third copy of the same work.

Colophon. इति चन्द्रावलीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविर-
चितं प्रायश्चित्ततत्त्वं समाप्तं । • • • • • शकौ भूषणवेदकाद्यगण-
नानि दिनेषु मते धीम्यै कर्कटके दिनेऽष्टमस्तुतप्रायश्चित्तगीये तिथौ ध्यात्वा
श्रीरघुनारायणवेन्द्रसहस्री पार्दं मृतोः सादरात् सुप्रायश्चित्ततत्त्वं आत्म्यमस्तिषत्
सर्वं सुदा यमनः । • • • • • श्रीदुर्गा । • • • शकाब्दा १७ ।
८० । श्रीराघवेन्द्रशर्मणः पुस्तकमिदम् । • • • • • यमेन लिखितः
पुत्री येन चोरिण नीयते । शूकरस्य पुरीषस्य पतेत् तस्य पितृभूमे ।
• • • श्रीदुर्गा ।

निवरणनूतपूर्वम् ।

No. 179. प्रायश्चित्ततत्त्वम् । *Prāyaścittatattvam*. Substance, country-made white and yellow paper, 18×2½ inches. Folia, 118. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1727. Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

This codex really contains two works of the same author, viz., *Mamāsātattwa* as noticed before and finished in fol. 63, and *Prāyaścittatattwa* finished in fol. 50. The folia of these two works are separately marked. They were copied by the same person, Kāśinātha, in the same year.

Colophon (of the *Prāyaścittatattwa*).

इति चन्द्रावलीयश्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं
प्रायश्चित्ततत्त्वं समाप्तं । • • • • • दुर्गाये नमः । • • • शकौ श्री-
ध्यान्मोक्षभिरभिगमिने पवनौ ह्यप्यपले काश्यां वापं प्रकुपन् दृपगत-

महेश्वरंके विष्णुके च । प्रायश्चित्तीयतत्त्वं अथवापराधदण्डपरं मनोमं
काशीनाथोद्योगीन्द्रभस्वरजर्षेर्वन्दनीयं विचिन्त्य ।

In the colophon of the *Mahāśatattwa*, the date is thus mentioned—

शके सातवाह्वारजनीनायैमिमे पैयमे ।

विवरणम् । अत्र पुस्तकद्वयं वर्णते, मल्लमासतत्त्वं प्रायश्चित्ततत्त्वम् । उभयोर्विवरणं पूर्वं-
मुक्तिवित्तमेव ।

No. 180. प्रायश्चित्ततत्त्वम् । *Prāyaścittatattwam*. Substance, country-made white paper, 20×3 inches. Folia, 23. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work. The last two folia contain different matter, viz., the *Balidāna* and the *Sāntikarmaṇa*, written by different hands. The page marks are not serial.

विवरणम् प्रायश्चित्ततत्त्वस्यासम्पूर्णपुस्तकमिदं । अत्रान्तिमपत्रद्वये बलिदानशान्तिकर्मणी
स्तु । ततश्चानुमीयते पत्रद्वयमिदमन्यदीयमिति यतस्तत्र पत्राद्वयस्यापि प्रसंगमेवोपपद्यते ।

No. 181 प्रायश्चित्ततत्त्वम् । *Prāyaścittatattwam*. Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches. Folia, 56. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose Generally correct. Complete.

A fifth copy of the same work.

विवरणम्पूर्णपुस्तकम् ।

No. 182. प्रायश्चित्तप्रयोगः । *Prāyaścitta Prayogaḥ*. Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 240 (of which foll. 1-37, 63-68, 74-76, are wanting; foll. 38-62, 71, 72 and 73 have been replaced by fresh copies written by different hands) Lines, 6-12 inches. Character, Nāgara. Date, Samvat 1728, Śaka 1573. Appearance, very old, torn, worn out, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Incomplete.

It is a copy of the *Prayogaratna* of *Anantadikshita*, treating of *Grihya* rites, and other religious observances, including different kinds of penances, and is not therefore a work exclusively treating of penances.

Beginning. नास्ति ।

End. पिंडपिष्टयज्ञलोपप्रयत्नार्थं सप्तदीवारं सप्तदं होष्यामः जुहां चतुर्दं-
हीतं यहीमा सप्तद्विहीता सप्तद्विरध्वर्युः ॥ अशुभयाजा अग्नीम् ॥
अशुभमना उपवत्ता ॥ अनाष्टयसायतिष्ठत्यष्ट यज्ञस्याभिगरी ॥ अयाग्न
उद्गाता वाचस्पते सद्विधेनाममविधे सतेनामविधेस्तस्यार्कं माम् ॥
वाचस्पतिः श्रीमसमात् ॥ मां साद्वैयन्तुष्टेदिमासमुयः तमी दिवे
तमः इयिष्ये स्वाहा ॥ वाचस्पतये प्रक्षुण्ण इदं तमम् । ॥

Colophon. इति श्रीमद्यज्ञोपवीताभिधानत्रीविद्यापद्यनुवा दीप्तिमानंतेन सर्वो-
पकाराय धर्मवचनिरचिते प्रयोगरत्ने प्रायश्चित्तप्रयोगीनाः समाप्तः ॥ ॥
ग्रामस्तु संवत् १०५८ मने १५३६ दक्षिणवर्षादे विरोधकृतं संवत् उत्तर
दिक्से रौद्रवर्षादे चैव ग्रहपक्षः पक्षमी रवौनामदेः) कृतिकान-
क्षत्रे तद्दिने समाप्तः ॥

विवरणम् । अनादीप्तिनामप्रयोगरत्ननामधेयोऽयं निबन्धः, अथ सर्वेषां यज्ञकर्मणाम-
न्वेषाच्च धर्मकर्मणामनुष्ठाननियमाः प्रदर्शितास्तन्मूलकस्योपकरणे प्रायश्चित्तानि चोक्तानि ।
अतीतिवन्तीत्यं अ प्रायश्चित्तमात्रविषयकः किन्तु नामान्यधर्मकर्मप्रयोगविषयक इति दिक् ।

No. 183. प्रायश्चित्तनिर्णयः । *Prāyaścitta-nirnayaḥ* Substance, country-made white paper, 8x4 inches. Folia, 71. Lines, 9-16 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten, and writing effaced and destroyed in most parts; appearing to have been bound originally in the form of a book Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of penances under the name of *Prāyaścitta-nirnaya* by *Bhavadeva Bhaṭṭa*, surnamed *Bālabada-
bhi Bhūjaṅga*. The codex begins with a work by *Abhinava Gupta* entitled *Paramārtha Sāra*, complete in 105 verses, on *Paramār-
tha-tattva* or the Supreme God. The codex has a stamp mark of *Claude Martin* in red ink at the end.

Beginning (of the Paramārthasāra).

ॐ श्रीगुरुं नमामः ॐ श्रीमद्देशाय नमः ॥ ॐ परं परमं महानादनादि-
मेकं निविष्टं वक्रधा मुदासु । मध्याख्यं सर्वधराधरस्यं शमेव शंभुं
शरणं प्रपद्ये ॥ १ ॥

End (of the Paramārthasāra).

आर्याश्रमेन तदिदं संक्षिप्तशास्त्रसारमपि गूढं अभिनवगुप्तेन स्या
शिवशिखररत्नसारदीप्तम् ॥ १०५ ॥

Colophon (of the Paramārthasāra).

इति संपूर्णोऽयमभिनवगुप्तेन परमार्थसारः समाप्तः ॥ श्रीमद्देशाय नमः
श्रीगुरवे नमः श्रीरक्ष ।

Beginning (of the Prāyścitta-nirṇaya).

ॐ अनादिभवसंभूतपापप्रशमकारणं धारणं वासुदेवस्य यस्या तस्यै नमो-
नमः । अन्त्यादिभूतिमाहोक्तं संनिविष्टं यथाक्रमं क्रियते भवदेवेन
प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥ तत्र प्रायश्चित्ते निरूपणीये मुच्यन्तः पञ्चमहापातक-
प्रायश्चित्तनिरूपणपुरास्तरमेवेतरप्रायश्चित्तनिरूपणे कर्तव्ये अन्त्यादिबचन-
क्रमानुरोधेन प्रथमं ब्रह्मवधप्रायश्चित्तमेव निरूप्यते तच्चाद्यमनुः ब्रह्म-
हत्या दुरापात स्तेयं मुर्वेदनाशनः सञ्ज्ञाति पातकान्धाकः संसर्गेषापि
तैः सप्त ॥

End

सर्वकामप्रदं ह्येतन् सर्वकलपनाशनं चापि पञ्चमेनैव इति ह्यर्क-
परिच्छेदः ॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा (दृष्टं ?) नादृशं (शं ?) लिख्यते-
मया यदिशुद्धमशुद्धं वा मम शोचो न शीघ्रते ॥

Colophon.

इति वासुदेवश्रीभुजंगपरमात्मोभयश्रीभवदेवस्य प्रायश्चित्तनिरूपणं प्रक-
रणं संपूर्णं समाप्तम् इति व्येष्टभासे ह्यन्त्याद्ये निधिदिनी दादृशं (श्या?)
भागेयवासरे शशीमगरेषु पंडितवादिशिवरामेण लिख्यते (लि?) तं शुभमथ
श्रूयान् सदैव ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥

विवरणम् । वस्तुतः पुस्तकेऽस्मिन् निबन्धस्य वर्णने, अभिनवगुप्तेन परमार्थसारः,
श्रीभवदेवमुद्रितः प्रायश्चित्तनिर्णयः । तत्र परमार्थसारे परमतज्ञनिबन्धाः यथाधिकशतशो-
का विद्यन्ते प्रायश्चित्तनिर्णये च नानाविधपापप्रायश्चित्तानि इति दिक् ।

No. 184 प्रायश्चित्तनिरूपणम् । Prāyaścitta Nirūpanam. Substance, country-made yellow paper, 21×3 inches. Folia, 71. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old, but the writing effaced in some parts on account of some of the folia having been damaged by water. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work, though under a different name.

विवरणपूतपूर्वम् ।

No 185. प्रायश्चित्तप्रदीपः । Prāyaścitta-pradīpikā. Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 148. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn, and worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of penances for failing to observe certain Vedic rites; according to the rules of Baudhāyana. Complete in five chapters. Anonymous. This is rather a Vedic work, and should have been noticed among such works.

Beginning. श्रीमधेशाय नमः । श्रीमधायवाचाचार्याय नमः । अत्र श्रीमधायवाच्यं तैत्तिरीयतन्त्रकर्मणां विधित्कर्मप्रायश्चित्तदीपः प्रकाशते ॥ १ ॥ श्रीमधायमोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु । उक्ताणि सूत्रभाष्ये च वर्धमानाच्छरिणा । आसीक्तानि प्रकीर्णानि वैरमुक्तानि यानि च । भवस्थानि-
नवातेषां विस्तराद्विपर्ययं भवे ॥ पञ्च प्रकराण्यत्र तेष्वध्यायाः प्रायश्चित्तकर्मणि । दशाध्यायव्याख्याय चोक्तयेति यथाक्रमं ॥ ४ ॥ अध्यायानामध्यायानामात्मनो-
न्यादि । अथ शब्द आत्मनोऽर्थे कर्माणां विधायात्मनोऽर्थे प्रायश्चित्तमभिधीयते अतः शब्दोऽर्थेनार्थं यस्मान् कर्मार्थं वैशुष्ये सति प्रायश्चित्तेन तत् श्रुत्ये भवति । अतः प्रायश्चित्तानि आख्यायानाम् विहितानामादिकरदेव्याक-
रणे वा प्रायश्चित्तं विधीयते ॥

End अथैषु क्रतुषु श्रीमधायवाचारे कालातिक्रमे अन्तरिक्षे विपर्ययादि व्याधये यव-
मानादिष्वन्येषु च दोषेषु भूषाण्यादनादनन्तरं आश्रयस्यात्याः ऋषयोपदत्त-
यतानि सर्वप्रायश्चित्तानि जुहुयात् । मन्त्रप्रतिष्ठानुवाकेन सिंदाऊतिगणेन
प्राजापत्येनवादिनि षडभिः वयसिंशत् संवत्सरावितिः दुर्गादिष्वेष्टोऽ-
भिः दशादिकेन पुरुषसूक्तेन सौरीभिः विष्णोर्नृकमित्यादिभिः षडभिः
प्राजापत्यादिभिः प्रजापते नवादिनि षडभिः उदुत्तमं वयस्येत्यादिभिः

षडभिः वाचसीभिः मध्यजगन्नामिनि षडभिः रौद्रीभिः परिचोदनाग्नेयो-
भिः अवस्यत्यादिभिः षडभिः आपेनेनेत्यादिभिः महायाहुतिभिर्दंष्टाभिः
सप्तश्राभिः ॐ स्वाहेत्यादिप्रणवेनामः रत्नैः सुर्वैः क्रान्तप्रायश्चित्तानि
कुरुयान् ।

Colophon.

इति प्रायश्चित्तदीपे श्रीमप्रायश्चित्तं नाम पंचमं प्रकरणं पंचमं संपूर्णम् ।
॥ प्रायश्चित्तकेन्द्रीये । आदिताग्निः प्रसादाद्वा पेनामुत्तमं यदि ।
अग्निनामं विजानीयान् संपिंडेतु न दोषहन् ॥ वाचिनीपदनी । अथ
पिंडकथानुक्रमेण शब्दसूत्रं च पुनराधानमिति । शब्दं स्पृष्ट्वा नाम्ना
विषयोद्योतं तु यदिवाकरोत् । लौकिकाग्निरिति ज्ञातः पुनराधानमर्थ-
ति । आदिताग्निः शब्दं स्पृष्ट्वा पुनः (कर्म ?) करो यदि तच्छादेवं न
कर्तव्यमिति साक्षादनुमतिरिति ॥ ॥ ॥

विवरणम् । प्रायश्चित्तप्रदीपेनाम, केवादिद्वैदिककर्मविशेषाणामकरणेऽन्यथाकरणे वा
दोषोपशमनप्रायश्चित्तविषयकोऽयं बोधायनछपासुमती निरुद्धविशेषः । अथ पक्ष प्रकरणानि
सन्ति । तत्र प्रथमप्रकरणे आधानदोषशमनप्रायश्चित्तं, द्वितीये अग्निहोत्रदोषशमनप्रायश्चित्तं,
तृतीये दृग्गादिदोषशमनप्रायश्चित्तं, चतुर्थे आपययादिदोषशमनप्रायश्चित्तं, पञ्चमे श्रीमदोष-
प्रशमनप्रायश्चित्तमिति । वस्तुनो वैदिकनिबन्ध एवाऽयमनखेत्वेवाध्यात्मभाव उचित आसीत् ।

No. 186 प्रायश्चित्तप्रदीपः । Prāyaśchitta-pradīpaḥ. Substance,
country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 190. Lines, 7-9 in
a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old,
worn out, torn, and worm-eaten; some folia at the beginning as also
some at the end have been so completely destroyed as to have become
utterly useless Prose. Correct Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् । पञ्चमं पुस्तकमिदमतीव कीर्षं विषं कीटकयुक्तमकर्मोद्यमं वर्तते ।

No. 187. प्रायश्चित्तविवेकः । Prāyaśchitta-vivekaḥ Substance,
country-made reddish yellow paper, 18×5 inches. Folia, 133. Lines,
6-10 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1756. Appearance,
old, and slightly torn in the margin. Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of penances under the name
of Prāyaśchittaviveka by Śūlapāṇi. It forms a section of his series

of works on Hindu law entitled *Vivekas*, and is held as a high authority throughout the country. It has been printed and published in the Bengali character with notes by Mahámahopádhya Madhusúdan Smṛitiratna of Nadia. Śūlpani lived during the reign of Lakshmana Sena of Bengal, in the beginning of the 12th century.

Beginning. ॐ नमोभयेभ्यः । नित्यशुद्धदिनसप्तम्यं चरणाभ्यान्धीनाम्भनां तत्त-
द्देवनिषिद्धकर्माणि च वानुष्ठापयिष्यामः । लोकार्णां कलिकास्तुतक-
स्तुतध्वंसार्यमेवोभुना प्रायश्चित्तविधेकस्य विदधे जीह्वस्तपाधिः सुधीः ।
अथ प्रायश्चित्तनिश्चयः । तत्राहिराः प्रायोनामतपः प्रोक्तं चित्तं नित्यं
उच्यते । तपोनिश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतं । निश्चयसंयुक्तं पापक्षय-
साधनत्वेन नियतमित्यर्थः । तदा चारीतः प्रयत्नस्तपोपक्षितसंयुक्तं
मात्रयतीति प्रायश्चित्तं । एतेन पापक्षयसाधनाधनं कर्म प्रायश्चित्तमिति
मन्त्रार्थः । भावशब्दात् मुक्तापुत्राद्यनेधादिवाहतिः । अनु किं पाप-
क्षयं उच्यते शोदनालक्ष्यकार्योपार्थं इत्यस्मिन् सूत्रे वैदिकप्रतिपादो-
पार्थोपार्थ इति धर्मलक्ष्यं कुर्वता सूत्रकारेण जैमिनिना वैदिकप्रतिपा-
दोपार्थोपार्थ इत्यधर्मलक्ष्यं सूचितं अनर्थयानिदसाधनं तदाचार्यं
भाव्यतना कोट्योयोभूदयाव कोनर्थोपोनभूदयाव इति ।

End. मासोपवासवर्गं पञ्चदशधेनुदानप्रमाणं सञ्चतरेष मासागौ पूयते नाप
 संतप्य ह्यग्निरौषधमाह मासागौत्यभिधानाह मासागौतिनामुपगते
 यतः सञ्चतरेषमेकं निरुत्तरं मासोपवासस्याग्न्यन्तानाह यतः सञ्चतरेषेति
 द्वादशमासोपवासार्थं नतप्य द्वादशमासोपवासानां सञ्चतरेषतानां गत-
 प्राजापत्यप्रमाणता तेन पञ्चदशप्राजापत्यैरेकस्य मासोपवासस्य संबलनं
 द्वादशभागमाह अतो मासोपवासे पञ्चदशधेनवो देयाः । अतएव पचोप-
 वासे सार्धसत्रधेनवः । यतोऽर्धमावेन भुञ्जानो द्विर्वाग्भां विभुष्यते इति ।
 आहिरसाद्विर्वाग्विकप्रतिमासपचभोजनस्य सागौतिभनप्राजापत्यतुष्यं
 भोज्या तेनैकपचाभोजनं सार्धसत्रप्राजापत्यतुष्यं अतः पचाभोजने सार्ध-
 सत्रधेनवो देयाः । • । • । इति धेनुसङ्कलनं समाप्तं • • • ।

Colophon. इति शाङ्गिप्रामादमहाभाष्ये श्रीगुरुपादिविरचितः प्रायश्चित्त-
वेकः समाप्तः । ॥ १०० ॥ श्रीगुरुः ॥ १०० ॥ १०० ॥ शुभमस्तु महा-
भ्याः । १०० ॥ १०० ॥ नारेक उपपाद्यं ॥ १०० ॥ १०० ॥ नमः । अथापि ।
शुभा ।

विवरणम् । प्रायश्चित्तविवेको नाम नानाविधप्रायश्चित्तोपनिषद्भाष्यं महामहोपाध्याय-
श्रीशुलपाशिविरचिताल्लदीयविवेकाख्यप्रामाण्यनिवन्धानामनर्भूतः । सुप्रसिद्धोऽयं सर्वत्र समा-
हतः । महामहोपाध्यायश्रीबलरूपेणकृतनिरुद्धेन सटीकं बङ्गाद्वैभवं प्रकाशितम् ।

No. 188. प्रायश्चित्तविवेकः । *Prāyaścitta-vivekaḥ* Substance, country-made white paper, 11×4 inches Folia, 142. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date, 1872 Samvat. Appearance, old, bound in book form, and worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete.

Another copy of the same work.

End प्रायश्चित्तविवेकोऽयं रचितः शुलपाशिना ॥ यथा यथासत्तादुरः ख्याते
विराजतां सुभगतां ॥

Colophon इति श्रीसाङ्गिचं — — — — — पाध्यायश्रीशुल
पाशिविरचितः प्रायश्चित्तविवेकः सम्पूर्वः ॥ संवत् १८७१ ज्येष्ठाश्विनी
१२ वारसनीचर संवत्संख्या ४४०० ।

विवरणसम्पूर्णम् ।

No. 189. प्रायश्चित्तविवेकः । *Prāyaścitta-vivekaḥ* Substance, foolscap paper, 20×4 inches Folia, 172 Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete

A third copy of the same work.

विवरणसम्पूर्णम् ।

No 190 प्रायश्चित्तविवेकः । *Prāyaścitta-vivekaḥ* Substance, country-made white paper, 24×4 inches. Folia, 13 Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, having some explanatory notes in the margin Prose. Correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

विवरणसम्पूर्णम् ।

No 191. প্রায়শ্চিত্তবিরেকা । Prāyaścitta-vivekah Substance, country-made coloured paper, 20×3 inches Folia, 72. Lines, 7 in a page, having a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, decayed, and writing slightly effaced in parts. Prose. Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

বিবরণ্যমূল্যপূর্বম্ ।

No. 192. প্রায়শ্চিত্তবিরেকা । Prāyaścitta-vivekah. Substance, country-made coloured paper, 24×3 inches. Folia, 113. Lines, 5-7 in a page, with a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, writing effaced in parts, and written by different hands. Prose. Generally correct. Incomplete.

A third incomplete copy of the same work.

বিবরণ্যমূল্যপূর্বম্ ।

No. 193. প্রায়শ্চিত্তবিরেকটীকা । Prāyaścitta-vivekaṭikā. Substance, country-made red and yellow paper, 22×3½ inches. Folia, 149. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, 1845 A. D. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in most parts. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Prāyaścitta-viveka under the name of 'Tattvārtha Kaumudī' by Govindānanda Kavikāṇāśābārya, son of Gaṇapati Bhaṭṭa. It is a famous commentary.

Beginning. ॐ নমোভগবতঃ ॥ শ্রীমদ্বিষ্ণুদেবদত্তমহাশিরামস্বমির । বন্দে হনু-
রকামন্দগিরীমন্দারগুম্ব । দেব শ্রীনিবপদ্রজেনু নিতর্য্য সার্বভবি-
ম্বাদিতং শ্রীমদ্বিষ্ণুদেবদত্তবিন্দুজনে শ্রীকামরূপাদিতং বেদান্তান্তি-
কান্তিনিবপদ্রজেনু বেদান্তোদিতং কেচা নোপরিমোক্ষিতোদ্রবপদ্রজঃ ॥
সারস্বতিঃ ॥ শ্রীমদ্বিষ্ণুদেবদত্তমহাশিরামস্বমির । প্রায়শ্চিত্তবি-
বেকা টীকা লক্ষ্যার্থভৌগুরী ॥ + + + প্রসিদ্ধেণুতয়া প্রদর্শনম্বলম্ব
প্রযোজনম্বলম্ব বিন্দেনি । যদ্বকরবে প্রদ্বাযকান্তিৎ সারস্বতিঃ সারস্বতি-
বিপ্রনিবপদ্রজঃ ॥ শ্রীমদ্বিষ্ণুদেবদত্তমহাশিরামস্বমির । যদ্বকরবে

तदनुष्ठान + + + ध्यानं श्वाश्वकलेन ज्ञानं तद्धूयमनसा जानतोपि
 आसुरादिदोषादनावश्यकबुद्धौ विहितकर्माग्रहणे ॥ अथ वा विहित-
 स्थाकरत्वं मत्तौ विहितस्य तदनुष्ठानस्य तानां शीनात्मनां यथा
 ज्ञानोपपरिग्रहं । मनसा शैलिकं कर्म प्रवसन्नप्यनन्तितः । उपविश
 श्रुतिः सन्ने यथाकाक्षमुपाचरेत् । ते ते प्रविश्वेदनिविदकर्मनिषया
 अतिपातकादि भवविधयापदेतुभूताष्टेयमनुष्ठानस्य निष्ठा निष्पत्तिः
 समाप्तिरिति यावत् तदनां न हि कर्मारम्भमात्रादहं जायते किन्तु
 कर्मनिष्पत्त्यैव । निष्ठानिष्पत्तिमात्राभा इत्यमरः । ईदृशानां लोकाणां
 कलिकास्ते तादृशज्ञानाध्यायनासभावान् एदृशानां एदौभूतानां कसुपायां
 ध्वंसार्थं प्रविष्टः श्रीगुरुपाणिः अमुनायादिवेकादिपन्थकरात्मनारं
 अथ अन्ये प्रायश्चित्तस्य विवेकं विवेचनं विदाकर्तुं शारम्भः । ईदृशानां
 लोकाणां कलिकास्ते तादृशज्ञानाध्यायनवानित्यर्थः । अत एव प्राय-
 चित्तस्य विवेकोऽनेति श्रुत्या प्रायश्चित्तविवेकेति पन्थस्यापि नामेति ।
 सुधीरित्यनेन विवेचने सामर्थ्यं दर्शितं । प्रायश्चित्तेन सप्त पन्थस्य विवेच-
 नविवेककसम्बन्धः प्रयोजनस्य प्रायश्चित्तज्ञानात् तदनुष्ठानः पापध्वंसः ।

End

सम्बन्धरेवानुपपत्त्या सम्यक्तरपदस्य द्वादशमासोपलक्षकता तेषाम-
 मर्थं ध्यायेन चलीनिवत् द्वादशभिर्मासैर्मासागीत्यर्थः । द्वादशस्य मासेषु
 एकैकमासोपवासानन्तरं भोजनं प्रतीयवे ततश्च वत्सरद्वये द्वादशमासो-
 पवासानामेकान्तररुक्तानां साशीतिशतप्राजापत्यसमानवेति । अन्तरान-
 राकृतानामिति पठे स एवार्थः । तेनेति साशीतिशतप्राजापत्यानां
 द्वादशभाजैकभाजत्वात् पञ्चदशप्राजापत्यैर्मासोपवासस्य समत्वमित्यर्थः ।
 अत एवेति अत एव मासोपवासार्हत्वादित्यर्थः । यत इति अर्द्धमासेन
 अर्द्धमासानन्तरं भुञ्जान इत्यनेन प्रतिमासे पक्षाभोजनविधानात् वत्सर-
 द्वये षतुर्विंशतिः पक्षोपवासा भवन्ति साशीतिशतप्राजापत्यानां षतु-
 र्विंशभाजः सार्धं सप्तप्राजापत्यमिति धूलीधूवर्यप्रवक्तृकृतपूर्णाहमाशक्ति-
 ग्रन्थे जयति श्रीगुरुभ्योः कोऽयं पिबोः परिश्रवः, सर्वान्तर्यामिने तस्मै
 गोविन्दाय नमोनमः । अत्रानुरागं चास्त्रन्ति यत्कृपाभिर्विपश्चितः ।
 मन्वन्तिसनूजो गोविन्दानन्दपण्डितः श्रीमान् । अतिनिष्पन्थादिदुर्गा
 समल्लन सत्पार्थकोमुदी' रम्या ॥ - ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दानन्दकविकृष्णाचार्यकृता प्रायश्चित्तविवेकटीका सत्पार्थ
 कोमुदी समाप्ता ॥ • ॥ • ॥ समाप्तार्थाय धन्यः ॥ • ॥ • ॥ श्रीरामः ।
 • ॥ • ॥ २८ अम्ब १८४१. १. • ॥ • ॥

विवरणम् : मन्त्रार्थकौमुदी नाम पण्डितवीमोविन्दनन्दविरचिता प्रायश्चित्तविवेकटीका
पुनर्निर्देशम् ।

No. 194. प्रायश्चित्तविवेक टीका । *Prāyaścitta-vivekaṭīkā*. Substance, country-made coloured paper, 19×2½ inches. Folia, 43. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 195. प्रायश्चित्तव्यवस्था । *Prāyaścitta-vyāvasthā*. Substance, country-made white paper, 12×3 inches. Folia, 4. Lines, 8-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, a corner of the last folium being torn. Prose. Generally correct. Incomplete.

A collection of *Vyāvasthās* or rules on different kinds of penances. The codex being incomplete, the name of the compiler cannot be ascertained.

Beginning. श्रीहरिः ब्राह्मणव्यवस्थेऽभिज्ञानस्तत्राष्टावस्थामिहप्राप्तद्वयान्वयवैमो-
क्षात्पञ्चमिनपापक्षयार्थिभिः सप्तदशप्राजापत्यव्रताद्यग्नौ पञ्चदश
कार्वाण्यदक्षिणैकपक्षाग्न्याकार्वाण्यौदानं कार्यमिति यतां मतम् । एत-
द्विषये गृहेषु साक्षाद्विंशतिप्राजापत्यव्रताद्यग्नौ साहस्रकार्वाण्यद-
क्षिणैकमाहंपक्षविंशतिकार्वाण्यौ द्वेति यतां मतम् । जपैकादश-
वर्षपक्षवर्षाधिकवयस्यैराष्ट्रव्यवस्थेऽभिज्ञानस्तत्राष्टावस्थामिहप्राप्तद-
व्यावस्थान्वयवैमोक्षान्दपापक्षयार्थिभिः पादोनवपौदशप्राजापत्यव्रताद्यग्नौ
पादोनवपुःकार्वाण्यौदक्षिणैकमाहंपक्षवर्षाधिकमाहंपक्षकार्वाण्यौदानकप-
प्रायश्चित्तं कार्यमिति । द्वेवर्षाधिकपक्षदशवर्षाधिकवयस्यैराष्ट्रव-
व्यवस्थेऽभिज्ञानस्तत्राष्टावस्थामिहप्राप्तद्वयान्वयवैमोक्षान्दपापक्षयार्थिभिः । साह-
स्रविंशतिप्राजापत्यव्रताद्यग्नौ साहस्रकार्वाण्यदक्षिणैकमाहंपक्षविं-
शतिकार्वाण्यौ द्वेति । स्त्रीरानि अग्नीतिवर्षाधिकवयस्यानामप्येवं ।
एतद्विषये गृह्यस्य तु मतद्वयम् ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । नामाभिधेयार्थविवक्षितव्यवस्थापद्धत्यर्थमनिरूप्यम् । पुनर्निर्देशमात्र-
भावादेतत्संपदोक्तुर्नमादिह न ज्ञायते ।

No. 196. प्रायश्चित्तमयूकः । *Prāyaścitta-mayūkha*. Substance, country-made white paper, 9×6 inches. Folia, 138. Lines, 4-14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten. Prose. Not correct. Complete.

A work on penances entitled *Prāyaścitta Mayūkha* by Nīlakantha Bhaṭṭa, son of Śaṅkara Bhaṭṭa, surnamed Mīmāṃsaka. This work belongs to his Bhāskara series, and is held as a chief authority in the Deccan. All the Mayūkhās have been printed or lithographed at Benares, Bombay, and other places.

Beginning श्रीमच्छेषाय नमः । श्रीरविर्जयति । नमामि भारतपदंज तत् + + + + + र्यं कुर्वे । कुलोपदेशान् (न ?) मुच्यंकरस्य विनिर्येयं पापविग्रहदिदेव तु (चेतवे) ॥ + + + + रदतमन किंचिन्मया तु निमग्नमया तदुक्तं ॥ भूमीति नानोन्नति वेन काचित् सपुष्पहीयति तिर्नहाप्यते (?) ॥ १ ॥ पापविग्रहदिदेवतं प्रायश्चित्तमया । याज्ञवल्क्यः । विहितस्याननुष्ठानाद्विहितस्य च सेवनात् ॥ अनियतांश्चिदायां नर पतनमश्नुति । तस्मात्तेनैव कर्तव्यं प्रायश्चित्तं विशुद्धय इति । अनियता-दिति पर्युदाससंभवाय ॥ विहिताननुष्ठानमिदमेव नमिति विग्र-हितं (विग्रहदिदेव ?) कर्मप्रायश्चित्तं । प्रारब्धपापनाशनं कर्मप्राय-श्चित्तमिति । तच्च तुलापुष्पादावतिथ्यात् ॥ जलसंश्लेष (?) प्रायश्चित्तोच्चा-मेव । एवं प्रायश्चित्तपदस्य वदन्ते योगसंख्यामिराः ॥ प्राये (यो ?) नाम तथाः (य ?) प्रोक्तं चित्तं निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतमिति (नि-श्चय उच्यते । तपोनिश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतमिति ?) । यत्तु पञ्चधरनिश्चयभूषाभायदोषरानन्दकृतः (प्रथमः ?) प्रायः पारं विजा-मीयादितं तस्य विरोधमिति यत्तुः (आहः ?) ॥

End.

सर्वपापेषु रक्षस्यप्रायश्चित्तं तत् प्रकारमाह प्रायश्चित्तविषये तु विजा-मिवः । प्रकाश उक्तं यत्किंचित्तिशङ्कागोरदस्यकं विंशद्भारः बहिर्भाज-कर्मो (कल्पो ?) जानास्येति च । आदिशब्देन शक्तिमुष्णकामाकासाभाया-नभ्यासादिभ्यो ह्येति श्रुतपाणिः । अत्र दादशाहस्यविशालप्राजापत्याः विनाशाः चन्दनः (वष्टा ?) अतुर्विज्यब्दे रतदुद्दिष्टा आंश वदन्ते नदपी (?) यत्तु श्रुतपाणिः पञ्च (यव ?) प्रकाशेसरत्नान्तिकं प्रायश्चित्तं तं रक्षसे सरत्नान्तिकमेव सरये भागासंभवादित्याह तस्मात् (प्र) यद्यपि सरये भागोच समभवति तथापि तथैकस्मिन् (तद्वैकस्मिन् ?) अतुर्वि + + + +

मावेष्टिः वैतानिकाग्रेः श्वाग्रिसंश्लेषेः श्लेषे इष्टिः मादं पत्याद्वनी-
ययोर्मिथः संश्लेषे वैतये इष्टिः तदुभयसंश्लेषे वैतानिकाग्रेः रपि
मिथः संश्लेषे विविधय इष्टिः वैतानिकाग्रेः पवमानाग्रिसंश्लेषे
श्लेषे इष्टिः । वैद्युतेन संश्लेषेऽमते इष्टिः । अथ याश्चानुवाकः
स्त्रवे प्रष्टव्याः । इष्टिस्थाने पूर्वाङ्गतयो वा आद्यस्थायनमुक्तमग्निश्लेष-
रमीरितं । प्रायश्चित्तमन्त्रेन तेन हुण्णु यज्ञभुक् ।

Colophon. (मालि) ।

विवरणम् । अमलभट्टहस्तं यज्ञीयाग्निहोषममप्रायश्चित्तविषयकं पुस्तकं ।

No. 198. प्रायश्चित्त अजस्रप्रयोगः । *Prāyaścitta Ajasra Prayogaḥ*. Substance, Kāśmīrī paper, 10×3 inches. Folia, 15. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, P Appearance, very old, and worn out. Prose Generally correct. Complete.

A guide to the performance of penances to be performed every day in order to purify the sacrificial fires, under the name of Práynschitta Ajasra Prayóga by Mallári Sári. This also is a Vedic work.

Beginning. श्रीमच्छेषाय नमः ॥ श्रीगुरुर्जयति । भुजगा भुजगा यस्य वामना वाम-
कोचना । सर्वेदः सर्वेदादिभ्यान् स शिवः सशिवः शिवं ॥ १ ॥ वक्र-
गुणमयानम्य चक्रविध्वंसकाश्रया । मित्यधारित्यपणेन समामातुकिंचन
ब्रुवे ॥ १ ॥ तत्र मानत्रित्यधारितं नर्यं(?) संस्थाध्यैयोर्धारावर्जीवमजं
भारवतं । नार्हेतव्यं स गच्छति ।

End. शेषमुभयपक्षे समानं । एवं शाकमेधेभ्यश्चि । पितृं समानं । चंदकेषु च
 बाध्यर्थेनक्षीममनेषु न दृष्टीमुन इति बाध्यर्थेति च इति चतुर्थ्यर्थे ।
 मतः प्रागप्रदक्षिणाप्रायेव । चतुर्थ्यर्थेति ग्रामिभिः चतुर्दशियाद्रेरमूकादाना-
 दि । स्वयंस्थेनिरूपः । सामिधेनोपैषः । सामिधेन्यनुवाचनं च । इमा-
 धानम् । १॥ निरुद्धे नवव्यप्रदासवत् ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारिकुरिविरचिते स्वयम्भुवप्रयोगे प्रायश्चित्तानि ॥ ४ ॥

विवरणम् । यात्रिकादिदोषोपशमनप्रायश्चित्तविषयकोऽयं निबन्धविशेषः ।

No. 199. स्मार्तप्रायश्चित्तम् । Smārta Prāyaścittam. Substance, country-made white paper, $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Incomplete.

A guide to the performance of penances to be performed in default of the performance of certain Grīhya rites. As the codex has neither a beginning nor an end, nothing about the author can be ascertained.

Beginning. (नास्ति) ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । स्मार्तप्रायश्चित्तं नाम कथिद्विषयविशेषः । अथाभावादपिउपिदप्यस्तप्रवृत्तीनां केवादिदृष्टकर्मणां यथाकालमकरणे कर्तव्यानां प्रायश्चित्तानामनुष्ठानपद्धतिर्निरुक्ते । उल्लङ्घनसिद्धमाद्यन्ताभावादसम्पूर्णम् ।

No. 200. स्मृतितात्पर्यानिर्णयः । Smṛtitātparyanirṇayah. Substance, Kāśmīri paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and slightly torn. Prose. Correct. Incomplete.

A work prescribing the penance to be observed when a man marries the sister of his step-mother by mistake. Anonymous.

Beginning. श्रीमच्छेनाय नमः । मातुः सपत्न्या भगिनी विवाहा नैव कर्तव्या । नर्वां पुल्लगुनीः सम्यग्विचार्य स्थिरचेतनाः । ॥ ॥ अथ सपत्न्या मातुर्भगिनी भिन्न विवाहमवर्त्तति यदि प्रमादादुपविवाहिता स्यात् तर्हि सा पारत्या-
ज्येतेति मूलश्रुतीनां वचनाभ्यास्तस्या म्यायैरपह्निः (अप्राभिः ?) विवा-
र्यते ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । सपत्नीमातुर्भगिनीया अज्ञानता वासिपक्षे प्रायश्चित्तानुष्ठानविषयकोषं निबन्धनिरेवः ।

No. 201. प्रयोगसारः । Prayógasáraḥ. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 161. Lines, 6-11 in a page. Character, Nágara Date, Samvat 1803. Appearance, old, and slightly worm-eaten. Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of some religious observances of the Kanva branch of the Yajurveda school under the name of Prayógasára by Keśava Swámin. It is complete in six chapters.

Beginning. ॐ नमो गणपतये । त्रियः पतिं भक्त्या कञ्च मुनिमतम् । प्रयोग-
सारं वक्ष्यामि केशवोऽहं यथामति ॥ १ ॥ मार्यायथादिभिः प्रयोगकारै-
रेकं पञ्चमादित्य दशपूर्वमासादीनां प्रयोग उक्तः । आचार्यपादैर्देवै-
ष्वान्माराण्युक्तानि भवन्मामिमतामुच्चारिषा मया तुभ्यमयंगीकृत्य प्रयोग-
सारः क्रियते । आमावस्येनेत्यादि ।

End. सोमनाथपते चाग्रिमो रथ पञ्चतपसे रेन्द्राग्रः पराः इष्टानपसे चाग्नेय-
मष्टाकपालं वैद्यदेवं द्वादशकपालमिति तेष्वेव भेदेन वा ।

Colophon. इति श्रीकेशवखानिहती प्रयोगसारे षष्ठे चरणः समाप्तानि चातुर्मासा-
नि ॥ * * * * * संवत् १८०३ श्रावणशुद्धितीर्थायां
परिपूर्तिः । यथः श्रीभैरवदत्ताख्येन वैद्यकेन काश्या भूषाद्विजेन
हये ॥ * * * * *

विवरणम् । प्रयोगसारी नाम यशुर्वेदीयकञ्चशाखिभिरनुष्ठेयगृह्यकर्मविशेषप्रयोगवि-
षयकोऽयं निबन्धः ।

No. 202. स्मृतिमञ्जरी । Smṛitimanjarī. Substance, foolscap paper, 16×4 inches. Folia, 129. Lanes, 3-8 in a page, having a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date,

Appearance, almost new Prose. Generally correct. Complete.

A treatise on Hindu law under the name of Smṛitimanjarī by Kálicharana Nyáyálankāra, son of Rāmadurgā Chakravartī Patitundi, a descendant of Mahāmahopādhyāya Chakrapāni of Lākshmidityā in the Dacca district.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥ काश्या समेन गिरिम् प्रपद्य तत्त्वं समास्तोष्य त्रिशोः
प्रबुद्धे । संतन्त्रेण स्मृतिमञ्जरीयं श्रीपूर्वकालीचरणदिनेन ॥ १ ॥ अथा-
नदोपेयं यदत्र भूतं सर्वेभ्यः यदि वा व्यवस्था । धीरा भवद्भिः परि-
श्रुतावे तन् सर्वं समेदं प्रविवेदनं भोः ॥ १ ॥ यदत्र धर्मदोषेण पतितं

किञ्चिद्वरं । तत्तन्मै हतिभिः शोधं मयेयं प्रवर्तिष्येधाः ॥ १ ॥ प्रजा-
 यतिर्वैशिष्ट्य याज्ञवल्क्याः पितामहः । कात्यायनयमस्याया यमदग्नि-
 हंश्मतिः ॥ चापस्तम्भोमनुर्विष्णुर्विश्वामित्रोपि ब्रह्मणा । हारीतमोतमो
 विश्वौ भरिचियावबोद्धिराः । प्रचेतोत्तिष्ठितः श्वेतुः शातातपः पराशरः ।
 काश्यपो लोमशो भर्गश्चाग्रेयाचिनारदाः । जाबालो दक्षः धर्मर्षः
 पैतृनमिथ देवस्तः । बौधायनोमुनिप्रेष्ठः षट्त्रिंशत् स्मृतिकारकाः ॥
 रवेरास्तु सतं यत्तत् षट्त्रिंशत्तमुच्यते ॥ एतन्मनानुसारेण श्वस्त्या
 क्रियतेधुना ॥ ४ ॥

End.

नया लिङ्ग्यां पूजयेदेवीं मयल्लयां तथैव च । पुलकन्यां महारैवीं
 धारके प्रतिभातु च । पित्रे च निशिषे कङ्गे कल्लयास्यापि पूजयेत् ॥
 ११८ ॥ इति प्रसङ्गादुक्तं ॥ अत्रापि प्रत्यवायः स्नातककर्म नित्यमुच्यते ।
 कर्ममग्न्युक्तं यत् यत् तत्कर्म काम्यकं दुष्टैः ॥ ११९ ॥ श्रुत्यर्थम् । वेदा-
 यानुभवेनैव जन्मवाक्यं कृतिं । मुषः । ह्यस्मृतिर्ननुर्विष्णुर्मन्त्रादिवाक्यम-
 भवीत् ॥ १२१ ॥ वायेपुमङ्गभूषाके काशीचरचर्मणा । गुहपादयुतं
 भवा निर्मिता कृतिमङ्गरी ॥ ० ॥

Colophon.

इति ब्रह्मदेगानर्जतं लक्ष्मीदियापामनिवादि महामहोपाध्यायधर्मपादि-
 सन्नामपतिगुप्तिरामदुर्गाचक्रवर्तिधुनयोकाशीचरचर्मणायालङ्कारेण हता
 कृतिमङ्गरी समाप्ता ॥ नवोदकवार्धे ॥ चाषादमासि शिवभस्त्रभानी
 कुर्वन्ति हर्षं हि नवोदकं वै । तस्मिन् भवेद् यदि क्षण्यपक्षान्तेषु तत्-
 कर्म भदा प्रवीरः ॥ १२२ ॥

विवरणम् । कृतिमङ्गरी नाम कश्चिन् श्रुतिगोपीयसारसंग्रहस्योनिबन्धविशेषः । श्रीकाशी-
 चरचर्मणायालङ्कारविरचितः ।

No. 203. *Smṛtisāra-saṅgrahaḥ* Substance, country-made red paper, 16x3 inches. Folia, 119. Lines, 4-6 in a page, having a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali Date, Saka 1730. Appearance, fresh. Correct. Complete.

A work treating of the most important matters in Smṛiti by Chandrasekhara Vāchaspati under the name of Smṛtisāra Saṅgraha. The codex has an index of subjects at the end.

Beginning. ॐ नमः श्रीलक्ष्मणे । शिवं नमो श्रुतेयुक्ता क्रियते पारम्पर्यः ।
 श्रीवाचस्पतिधरेण कृताचारप्रदत्तम् ॥ अथ आरम्भः ॥ तत्र नमः

चान्द्रः शीरः सावनो मासश्चेति चतुर्विधः । चान्द्रस्तु द्विविधः मुख्यो
गोचरः । तत्र मुख्यो द्विविधः । शुक्लप्रतिपदादिदशममासद्वादशा-
त्यकः मलमासपावे तु तस्यावशयोद्गात्यकः । तत्प्रयोजनवृष्ट्यादिनो
युगादिगणनायां ।

End.

अतः विषयव्यादिष्वेव चतुर्थांदिमतनिमित्ते प्रतिष्ठा तन्त्रोत्पञ्जाकाना-
ख्यन्तरं व्यापकत्वेन घटादानाद्यहकपुरतानुष्ठानं प्रतिष्ठा बोध्या । यदि
चतुर्थांदिमतनिमित्तेऽन्यत्रतोऽपि प्रतिष्ठायोग्यता नास्ति तदा पञ्चम्यादौ
मतनिमित्तमज्ञातौपत्यिद्यादेवेव प्रतिष्ठा एवं प्रतिष्ठादिने चवि-
ष्यान्नादिप्रताड्ये चधिककलजनकमेव कार्यं विवेचितमिदं मया-
हेतुमिष्ये ॥ ० । ० ।

Colophon.

इति श्रीचन्द्रशेखरवाचस्पतिभट्टाचार्यकृतः स्मृतिसारसंग्रहः समाप्तः ।
॥ ० । ० । ॥ शकाब्दा १७२० मते वत्सरविंशति तारिख १५ भाद्रपद ।

No. 204. स्मृतिसारसंग्रहः । Smṛitisāra Sangraha. Substance, fool-
cap paper, 18×4 inches. Folia, 80 Lines, 9 in a page. Character,
Bengali Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct.
Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणस्तूपूर्वम् ।

No. 205. स्मृतिसारसंग्रहः । Smṛitisāra Sangraha Substance,
country-made colourless paper, 4×3½ inches. Folia, 132 (of which foll.
1 and 2 are wanting) Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgarī.
Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, writing effaced in
parts, especially in the last page, which is not legible at all, and bound
in book form. Prose. Generally correct. Complete (except the first
two pages).

A compilation of the most important matters from the Dhar-
maśāstras entitled Smṛitisāra Sangraha. As the first folium is lost,
and the writing in the last page entirely effaced, the name of the
author cannot be ascertained. This work is different from the
above though the name of both is the same.

Beginning. (नास्ति) ।

End. (मुद्राक्षरम्) ।

विवरणम् । स्मृतिधारसंग्रहो नाम कश्चिद्वर्गशास्त्रीयनिबन्धविशेषः । नामत एव ग्रन्थस्य प्रतिपाद्यं सर्वस्पष्टं भवति ।

No. 206. स्मृत्यर्थसारः । Smṛityarthasārah. Substance, country-made white paper, 10×6 inches. Folia, 109. Lines, 11-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Incomplete.

Another compilation of the same kind by Śrīdharaśārya under the name of Smṛitisāra.

Beginning. ॥ ४० ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः । कामधेनो प्रदीप्राब्दो कल्पवृक्षस्तदा-
दिषु । मंथुमविद्वक्केदारलोहोदधौष्य भाषितम् ॥ १ ॥ मन्वाद्यनेकस्मृतिषु
व्याख्याद्वयप्रतिपादितम् । स्मृत्यर्थसारं वक्ष्यामि तुलानुष्ठानविषये ॥ १ ॥
प्राचीदिशां धानुस्तौ व्याद् मुदीश्रीमानदिक् तथा । तिष्ठन्प्रकृतानुष्ठा-
नामीनमं च कर्मसु ॥ १ ॥ कर्मेयानामनुष्ठौ तु दक्षिणं संभवेत्तथा ।
कुतिले वामदक्षः व्यादक्षिणः व्यादकुतिले ॥ २ ॥ यत्रोपवीतिना कार्यं
कर्त्तुं कर्मं प्रदक्षिणम् । तथा प्रसादान् सम्योक्त्या तपसा दानकर्मणा ॥ ३ ॥
आर्चायाचादनः ग्रहिं हन्ता कर्म समाचरेत् । कर्मापघातनं ज्ञाना-
नावदेव पुनश्चरेत् ॥ ४ ॥ प्रधानस्त्राजियायां तु यामं तत् क्रियते पुनः ।
तर्जनाकरणे कुर्व्यात् प्रायश्चित्तं न कर्म तत् ॥ ५ ॥ प्रभुः प्रदमकल्पस्य
योऽनुकल्पेन वर्तते । स चाग्रोनि पक्षं तस्य परयेति नुतिक्रुतिः ॥ ६ ॥
कर्त्तव्या मनसा वाचा समादधौ समाचरेत् । अन्तर्यं लोकविहितं
धर्म्यमप्याचरेत् ॥ ७ ॥ वृत्तव्यं वा सम्यक्प्रोक्तं यस्य कर्म प्रकीर्तितम् ।
तस्य तावति शास्त्रार्थो ह्येव धर्मः हतो भवेत् ॥ ८ ॥ शीतेषु धर्म-
शास्त्रोक्तं सर्वमैव यद्योचितम् । क्षान्तिं साधारणं तेषु पापं शीतेषु
कर्मसु ॥ ९ ॥ समयाचारिका यस्यां क्षान्तिदेशकुलोद्भवाः । दामा-
चाराः परिपाद्या येचर्यध्याविरोधिनः ॥ १० ॥ दुग्धध्याः परिपाद्याः
सर्वदेव यद्योचितम् । दग्धदेवे दग्धभिर्यक्षेतायां दायमेव तत् ॥
दायरे तव दावेन चक्षोरावेव तत्कथो ॥ ११ ॥

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । स्मृत्यर्थसारोनाम कश्चिद्वर्गशास्त्रीयनिबन्धः श्रीधराचार्यकृतः ।

No. 207. **सुत्यर्थसारः ।** Smṛtyarthasārah. Substance, country-made white paper, 7×4 inches. Folia, 42 Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Prose. Correct. Incomplete (containing only the Prāyaścitta section).

A part of the same work containing the Prāyaścitta section.

Beginning. श्रीमदेषां नमः ॥ कामधेनी प्रदीपाब्दी कल्पवृक्षतादिषु । शंभु-
हविर्देवदारोऽल्लङ्कारैश्च भाषितम् ॥ मन्त्रविद्याज्ञबन्कादौ व्याख्याभिः
प्रतिपादितम् । सुत्यर्थसारं वक्ष्यामि सुखानुष्ठानमिदमे ॥ अथ प्राय-
श्चित्तानुषंगे ॥

End. इति सर्वप्रायश्चित्तानि । इदं सुत्यर्थसारं तु शृणुस्वरूपहेतुना । नाव-
स्यं वनां शूलं पश्यत्येव बह्वुनाः ॥ इदं सुत्यर्थसाराख्यं नागविद्यार्थ-
खलुना । यन्मना श्रीधरार्येण युतिस्तुतिविदा ज्ञतम् ॥

Colophon. इति सुत्यर्थसारः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विवरणम् । पूर्वोद्धृष्टिस्तस्य निबन्धस्य प्रायश्चित्तभाष्यम् ।

No. 208. **हरिभक्तिविलासः ।** Hārībhaṭṭivilāsaḥ. Substance, coun-
try-made coloured paper, 18×5 inches. Folia, 383. Lines, 3-8 in a
page. Character, Nāgara. Date, Saka 1749. Appearance, fresh.
Prose. Generally correct. Complete

A work treating of the religious observances of the Hindus expounded according to the tenets of the Vaiṣṇava sect under the name of Hārībhaṭṭivilāsa, by Gopāla Bhaṭṭa, pupil of Prabhodhānanda. It is complete in twenty chapters, called Vilāsas, and is regarded by the Gosvāmins as the highest authority on the subject. The principles laid down in the book are, however, on most points, different from those followed by the other sections of the Hindu community. It has been printed with notes in the Bengali character. Portions of it have also been translated into the Bengali language. The codex under notice has notes in both the margins.

Beginning.

योचेतन्यचन्द्राय नमः । चेत्तन्यदेवं भगवन्मायये श्रीवैष्णवाणां प्रमुदे-
 ऽस्तमालिखम् । आचम्यकं कथं विचार्यं वाधुभिः साष्टे समारुच्य समम्-
 गस्तनः ॥ १ ॥ भक्तैर्विस्तार्यादिनुते प्रबोधनमन्त्र्य शिष्यो भगवन्-
 धियस्य । गोपालभट्टो रघुनाथदागं ज्ञानोपयन् रूपमनातनी च ॥ २ ॥
 मयुरानाथपादाक्षप्रेमभक्तिविद्याधरः । ज्ञानं भक्तिविद्यासाध्यं तद्गुणः
 गोभयन्त्रिमम् ॥ ३ ॥ श्रीयामुरात्यन्तिकभक्तिनिष्ठाः श्रीवैष्णवा मायुर-
 मण्यसेऽह । कामीयरः छण वने चक्रान्त दीछणदासप म भोक्त-
 मायः ॥ ४ ॥ ० ॥ तथ जेछ्यप्रतिज्ञा आदौ मकारं जेछ्यं श्रीगुणा-
 ऽयर्थं ततः । अन्तर्यामिरेकाग्र्यां जस्यं मुचशिक्षयोः । गुदशिष्य
 परोक्षादिभेदवन्मनवोऽप्य च । मन्त्राधिकारी विद्यादिरोधमं सन्त-
 र्मन्त्रियाः ॥ ५ ॥ दीक्षानित्यं प्राज्ञकावे शुभोक्तानं पवित्रता ॥ ६ ॥
 प्राप्तः क्षुत्पादि छण्य वापादेष प्रबोधनम् । निष्काम्योत्तरणायादौ
 मङ्गलारात्रिकं ततः ॥ ७ ॥ भैरवादित्यं श्रीचं वाचमनं दक्षधावनम् ।
 ज्ञानं तान्त्रिकमन्यादिदेवमन्यादिर्धन्विता ॥ ८ ॥ गुणव्यापाहतिर्मेधे
 स्तानुगुणीदकादिकम् । वरं पीठं पीठं पुत्रं श्रीगोपीचन्द्रादि-
 कम् ॥ ९ ॥ अक्षादिगुणं साक्षा च मृदमन्याधर्मं सुरोः । साक्षात्
 चाप छण्य दारवेग्नान्तराधर्मम् ॥ १० ॥ पूजाधर्मनम्रणादिद्यापमं
 विद्वत्पारम् । श्रीगुणादिमतिर्भूतशुद्धिः प्रादुर्भावधर्मम् ॥ ११ ॥ न्यामा
 गुणपञ्चकं छण्यधामान्तराधर्मम् । पूजापदानि श्रीवृत्तिं गुरुधाम-
 श्रीराम्या ॥ १२ ॥ ० ॥ १२ ॥ दारुणं द्वयवकाचि मृदयः पीठ-
 पूजनम् । आवाचनादितकुटा अमवादिमपर्वम् ॥ १३ ॥ धर्मं शत-
 धंटादिसं नाम मन्त्रकम् । पुराणपाठो वचनमुपवीमं विभुपदम् ॥ १४ ॥
 अथः श्रीगुणमीकाद्वचनं वृत्तमानि च । पञ्चाभिं गुणमी साहो-
 पात्रावाचपूजनम् ॥ १५ ॥ श्रीपीठोपय भैरव्यं दामं श्रीमन्भक्तिया ।
 आत्मनृपात्तान्तराधर्मो दिव्यः अर्थादिकं पुनः ॥ १६ ॥ रात्रोपचारगीता
 च मन्त्राधाराधर्मं तया ॥ १७ ॥ श्रुतादिवादनं वाच्यश्रुतीराधर्मं
 भुक्तिः । भक्तिः प्रदक्षिणाधर्मोपर्वं पञ्चाधर्म ॥ १८ ॥ आत्मनृपा-
 धर्मं साक्षात्तानि निष्काम्यपारम् । श्रुताधर्मोपे गुणमी पूजा मन्त्र-
 कादि च ॥ १९ ॥ धर्माधामनिवेधन्य आत्मोपेधपारम् । मन्त्रादे
 दिव्यदेवादिवाच आत्मधर्ममुने । विद्याधर्मोपे द्वापान्तराधर्म-
 भोजने । भैरवमपर्वं मन्त्रः मन्त्राधर्मोपे भक्तिः । अमृद्विनेकाधो-
 पचारमन्त्र दिव्यमन्त्रम् ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥ २० ॥

Another complete copy of the same work.

विवरणानुसूच्यम् ।

No. 211. **हारलताटीका ।** Hāralatāṭīkā. Substance, foolscap paper, 17 x 4½ inches. Folia, 45. Lines, 4-8 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1754. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Hāralatā, entitled Sandarbhasūṭikā, by Achyuta Chakravartin, son of Haridāsa Tarkachārya.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । यामुधान्ते प्रसादाय करीष्यत्या मन्त्रेन्दुम् । भवभूतिकरी देवीमङ्गपूर्णां नमामि ताम् । शिष्याधामनुरोधेन श्रीमदच्युतशर्मा । अनिरुद्धतामौचनिबन्धो विरदीकृतः । तत्र ताम् पुरतः शिष्यविनीतप्रवर्तिभ्यामनुष्ठितेष्टदेवतामतिमङ्गलचिकीर्षितप्रश्लाभिधेयप्रयोजने पद्याभ्यामिवद्भानि प्रशस्येति ।

End. अथास्मिन्प्रत्ययने । भागीरथी एवेति फलभूतमार्चनिर्दिष्टवचनान्तरान् केवलमग्रायामपि विमर्ज्जनावगमान् भाग्यमिति एतेन मध्याह्नकमन्त्रस्य सजात्युक्तमौचकालमध्ये गद्यायां विमर्ज्जने ॥ गद्यामरणतुल्यफलम् । दशाब्धन्तरे यस्य गद्यायामस्मिन्व्यति । गद्यायां मरवे यादृक् सादृक् फलमवाप्नुयात् ॥

Colophon इति हरिदासतर्काचार्यात्मजश्रीमदच्युतचक्रवर्तिना रचितेऽयं टीका हारलतायाः सन्दर्भसूतिका समाप्ता ॥ * ॥ शकाब्दा १० । १३ । श्रीवीराम श्रीदामोदराय नमः शोकण्याय नमः । श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।

विवरणम् । सन्दर्भसूतिका नाम हारलतायाः टीका श्रीच्युतचक्रवर्तिनैरेरचिता ।

No. 212. **सूत्रार्थसारः ।** Smṛtyartha Sārah. Substance, country-made white paper, 10 x 3½ inches. Folia, 42. Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten, and written by different hands. Prose. Correct. Complete.

Another complete copy of the work noticed in No. 200.

विवरणानुसूच्यम् ।

No. 213. हेमाद्रिः । Hemādrih. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 766 (of which foll 1-12 are destroyed). Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn, and partly worm-eaten. Prose Correct. Incomplete.

A digest of Hindu law and ritual in five parts. The first part treats of Vrata or fasts, the 2nd of Dāna or Benefactions, the 3rd of Kāla or time appropriate for the performance of ceremonial rites, the 4th of Śrāddha, or offerings to the Manes, and the 5th of miscellaneous rites and observances. The whole work is called Chaturvarga Chintāmaṇi. By Hemādri, Rāja of Deogar, who flourished in the thirteenth century. It is generally believed that Vopadeva is the author of the work, and he was born in the Śaka year 1182. (See the Catalogue of Sanskrit Manuscripts, Asiatic Society, Bengal, Vols. III and IV p. 349).

The codex under notice is a mere fragment of the 1st part only. Nearly the whole work has been published by the Asiatic Society of Bengal. It is held as a chief authority throughout the country, and quoted frequently by modern writers like Raghunandana, in their works.

Beginning. (नास्ति) ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । हेमाद्रिखण्डस्य हेमाद्रिखण्डस्य कृतिसंयुक्तं विष्णुनामचिन्तामणिं चर्माङ्गाक्षीयौ निबन्धविशेषः पञ्चभिः खण्डैर्विभक्तः तत्र प्रथमो व्रतखण्डः, द्वितीयो दानखण्डः, तृतीयः कालखण्डः, चतुर्थः श्राद्धखण्डः, पञ्चमः प्रकीर्णखण्डः । तेष्वङ्गत्वंमासौच्यदुक्तं दानखण्ड-मात्रमङ्गत्वंमासौच्यमस्तीति । हेमाद्रिलतसंयुक्तं विष्णुनामचिन्तामणिं मुद्रितं एव मुद्रितः प्रकाशितः खण्डो बङ्गदेशीयामियाटिकमन्त्रालया प्रायः सम्पूर्णो ग्रन्थः ।

No. 214. हेमाद्रिः (दानखण्डः) । Hemādrih (Dānakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 11×4½ inches. Folia, 501. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout, especially in the latter parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

नाथोऽपि करप्रदोऽभूत् ॥ १९ ॥ तस्मात्ति नाम हेमाद्रिः सर्व्ययीकरण
 प्रभुः । निजोदारतया यद्य सर्व्ययीकरणप्रभुः ॥ १९ ॥ तस्मात्तीकरणेशस्य
 कापि भक्षणचातुरी । यशःप्रशस्तिभिः पूर्णा येन दिग्विजयो भूताः ॥
 १४ ॥ स्तिपिं विधाया स्तिपितां जनस्य भावे विभृत्या परिहृत्य
 दुष्टां । कस्माच्चिनीमेष लिखत्येनां चित्र प्रमाणीकुरुते विधिषु ॥ १५ ॥
 संचित्य संचित्य तदेतदीयं धने मनो विस्मयमप्यदीयं । प्राज्ञान्विद्या-
 भरण्यसतोऽयं सशेन सद्विद्युतिमेति दत्त्वा ॥ १६ ॥ मन्ये तद्गुह्यतदान
 गारित्तरौप्योऽयमर्थोऽभिधिः कर्णवेऽपि न गोपदोपविपरी भर्ता
 कंदारिर्मा किं विने जलधिस्थितिप्रतिशुभं निधित्य हेत्यारिणा
 निदिदेन भुजंगपुंगवतनूतन्ये सुखं सुपत्तां ॥ १७ ॥ चित्रं तदनदान
 दृष्टिपयसस्तनस्य किं भूमिं यन्निमन्यवदान्यवीर्तिरुत्तुष्टां धने द्रव्य
 वैपितां यद्गुणो पतितं पविष्युजनसापद्धानि यचार्यिनां न्यस्तं वसतलीषु
 भास्वस्तके पापां स्तिपिं सुपति ॥ १८ ॥ तत्पतिं तो देवगण, वनून-
 मरोचकीचंद्रमसः सुधायां चर्य तु चंद्रस्य तदीयकीर्तिस्तदांसस्यदानि
 फलं त्यजानि ॥ १९ ॥ गुराचामवधिर्निधिय यशसामेकाग्रयाः संपदां
 दादृष्टां प्रथमः कलाकुलमूर्धं वैदव्याभागां गुह्यः धीर्यय विपयितां
 सुकृतिनामहेतवादास्यर्द्धं मैवापीव च वर्तते न भविता हेमाद्रिस्तुरीः
 परः ॥ २० ॥ विभर्ति नूनं द्विजवेषनेष स एव हेमाद्रिरिति प्रतीमः
 उदारसंतानवती यदस्मा कल्पद्रुमं दक्षिणवाडमाडः ॥ २१ ॥ अयानुना
 धर्मकयादिरिद्रं वेत्तीक्यमासोक्य कसेवेनेन तमोपकारे दधतामुचितां
 चिंतामणिः प्रादुरकारि श्वरः ॥ २२ ॥ पंचसंख्यात्मके शास्त्रे व्रतउंडा-
 दभंगरं दानखण्डमिदं तत्र द्वितीयमद्य कथ्यते ॥ २३ ॥

End. (नाति) ।

Colophon. (नाति) ।

विवरणम् । हेमाद्रिकृतचतुर्वर्गवैशिक्यामधिनिबन्धस्य द्वितीयोभाद्र. दानखण्डं नाम ।
 सुलक्ष्मिदमनमूर्धम् ।

No. 215. हेमाद्रिः (दानखण्डम्) । Hemādriḥ (Dānakhaṇḍam). Sub-
 stance, country-made white and yellow paper, 18×14 inches (bound
 in book form). Folia, 117. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara
 Date, ? Appearance, old, some folia being spoiled by water.
 Prose. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same part of the Chaturvarga Chintāmani.

निवरणनूतपूर्वम् ।

No. 216. हेमाद्रिः (यादवखण्डम्) । Hemādriḥ (Śrāddhakhaṇḍam). Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 733. Lines, 11 in a page Extent, 24,000 Ślokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1839. Appearance, very old, worn out, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the third part or Śrāddhakhaṇḍa of the Chaturvarga Chintāmani.

Beginning. ॐ नमः श्रीगणेशाय चोरोदाख्यसारसंयच्छकलाक्षीद्यावमालिनिती
भाम्यन्तदरकुटकोटिचटनानिर्घटनानन्द । उन्नीलनवननीलनीलजदला-
शोषिभामंडलछायासंयनजाम्बिकम्बुविभौ पायादपायादपि ॥ १ ॥
गणेशं वदेऽहं मदजलमलमिर्नारस्रित्परासीदे खेदप्रसूतमनसा श्रीकृष्ण-
वर्मा द्विरेकहृदनां फलमरसकंकारसरसैः स्वरप्रायेर्गमैः श्रवणपुटपथैः
प्रमुदितम् ॥ १ ॥

End. एवं लघे जीवन्मृदे स्वस्त्ववे मृदे मागौचं प्रकृते वा न सूतकं ।
रतछादुत्पन्नं पुत्रोऽपि पिवादिजातकर्मादिना संस्कार्यं च य इहानी-
भवेत् । एवं दुहिता चेति । तथा चेनं संततो योगिनो जायंत इति ।

Colophon. इति महाराजाधिराजश्रीमहादेवीय सकलबीकरणाधिपति पण्डित
श्रीहेमाद्रिनिरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषखण्डे आदिकल्पे जीव-
आदप्रयोगः ॥ आदकल्पप्रशंसा मत्स्यपुराणैः । रतदुक्तं तव भूमिपाल-
आदस्य कल्प भूमिचंद्रिहं । पापं हि पुण्यं विषयं च लोके ॥ कल्प-
चकरं (?) तथैव ॥ १ ॥ सत्पुण्यां कुरु तेषु (?) यस्य जननारंभो
दृष्टेषु कचिन्नासीत् कोऽप्यवकेहितां स्मृति + + + + + श्रीकरणे
रचितो हेमाद्रिपात्रं महाप्रयथादनिर्बंधश्चन्द्रविषयः पुण्यात् मोचं घन
(मोद घनाम् ?) ॥ इति श्रीआदकल्पः समाप्तः ॥ ४ ॥ शुभं भवतु ॥
१४००० ॥ ४ ॥ ४ ॥ भूति आगदसुदी ११ वाः अतवार संवत् १८१६
वीरामचन्द्राय नमः ॥ श्रीवज्राजीय नमः (?) श्रीशिवजीय नमः (?) ।

निवरणम् । चतुर्वर्गचिन्तामणिनिबन्धस्य आदखण्डं नाम अतीवभागः ।

No. 217. हेमाद्रिः (श्राद्धकल्पः) । Hemādriḥ (Śrāddhakalpaḥ). Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 71. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1731. Appearance, very old, written by different hands, and worm-eaten. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony according to the rules of Kātyāyana, entitled Śrāddha Kalpa, by Hemādri, the author of Chaturvarga Chintāmaṇi. This is a different work from the Śrāddha-khaṇḍa of the Chaturvarga Chintāmaṇi.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः । यथाहपद्मेवचपायपूते इतिगंयासूत्रेणि सक्तुपिडे ।
मुक्तिं सदा पातकिनो लभन्ते मदाधरं तं मरणं प्रपद्ये । १ । प्रवेत्ता
ब्राह्मणां सपदि सुहृदासुव्रतयिता ऋतूनामाहर्ता समरमुचि जेता
चित्तिभृता । विनेता साधूनामभिलषितदाता मुचयतां मनोपी हेमा-
द्रिर्जयति जगतीभूषणमणिः । २ । अथयथापाकरवातिरितौर्मुदा निदामै-
रपि यन्म इतिः । देवाहयः प्रत्युत धारयन्ति वितामनंतामधमर्य-
तायाः । ३ । वृजतः सततं दिगंजवायां अथवाभोगविभृपयं यमः ।
अरिर्न कथमस्य कथ्यते जगति जंगमकल्पमाश्रितः । ४ । निधित्य पिशा-
णलिलयुनिभ्यः कृत्यानि कात्यायनसंयतानि । निबध्यते यावद्विधिः
ऋतेव हेमाद्रिषा श्रीकरवाधिपेन । ५ । ययकार चतुर्वर्गेचिन्तामणि-
मनस्यधीः । हेमाद्रिचरिषा तेन जित्यते यावद्विहितः । ६ ।

End. कुर्मेवचरयः यावत् विमशाथविवर्जितं । पिदृषां चरये भक्त्या गति-
मिष्टां प्रपद्यते । इति नित्यश्राद्धविधिः । शुक्तिश्रुतिपुराणेभ्यो सदा
हेमाद्रिषोदृतम् । श्राद्धकल्पमिदं सम्यक् पितृणां मुक्तिकारकम् ।

Colophon. इति हेमाद्रिविरचितं श्राद्धकल्पं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु । संवत् १७३१
समय मागशुद्धि चतुर्दश्या । ।

विवरणम् । हेमाद्रिविरचितः कात्यायनमतानुगतश्राद्धानुष्ठानपद्धतिर्यथा श्राद्धकल्पी
नाम कथिनिबन्धः ।

No. 218. हेमाद्रिः (परिशेषखण्डः) । Hemādriḥ (Pariśeṣakhaṇḍam). Substance, country-made white paper, 10×4½ inches. Folia, 152 (of which foll 1 and 33 are wanting). Lines, 5-11 in a page. Extent, 25 s. c.

about 5,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, Appearance, very old, torn, worn out, and worm-eaten throughout Prose. Not correct. Complete (except the two folia mentioned above).

The *Parīśiṣṭakhaṇḍa* or the supplementary part of the *Chaturvarga Chintāmaṇi* treating of miscellaneous matters by Hemādri, containing descriptions of horses, elephants, and other things. The codex contains also a fragment of the *Kāśa Mahesh Vivaraṇa*.

Beginning. (नासि) ।

End चतुर्थो मास विज्ञेया न च द्विषयं क्वचित् । तदादौ यो गुहः सोऽपि
लघुरेव विधीयते ॥ दिग्भाषयेत्तदुद्दिष्टं मया प्राकृतलक्षणम् । प्रथमा-
ह्मन्मन्त्रो विस्तरादतिविस्तरः ॥ देवेषु प्रथमविभिनं न शक्यते लक्ष-
मया कर्तुं । लोकेषु यत्सादृश्यमनंतं ज्ञातं हि तदेवविधौ विकारैः ।
इति प्राकृतलक्षणम् ॥ ५ ॥

Colophon. इति श्रीमद्भारताधिपतिश्रीमद्भारतदेशीयमन्त्रलक्षणधीश्वरकलविद्या-
विमलरत्नोद्दिमादिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परियेदसंज्ञे लक्ष-
लक्षणप्रकरणं समाप्तमिति ॥ ॥

विवरणम् । हेमादिविरचितचतुर्वर्गचिन्तामण्यभिषेकसिद्धिनिबन्धस्य परियेदसंज्ञः । अथ
अक्षरजलादिविविधबहूनां हन्दीयाकरणादीनाञ्च लक्षणानि सन्ति ।

No. 219. विधानपारिजातः । *Vidhāna-pārijātaḥ*. Substance, country-made white paper, 12×5 inches Folia, 329. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara Date, 1884 Appearance, not old, but torn, and worm-eaten in some parts, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete

Another complete copy of the work already noticed in No. 109, by Ananta Bhaṭṭa.

Colophon. इति श्रीमदमृतमहविरचिते विधानपारिजाते अक्षरमविधानं ॥ समाप्तं
श्रीरक्ष संवत् १८८५ भाद्रपदशुक्लपौर्णमासी श्रीमदासरे लिखा पुस्तक ॥

विवरणम् ।

No 220. **शम्भुभट्टकृतसंयहः ।** Samblu-Bhattakṛita Saṅgrahaḥ.
Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 13. Lines,
11-12 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1819. Appearance,
not old. Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of certain Vedic sacrifices as Aikāhika, &c., compiled by Sambhu Bhaṭṭa, son of Bāla Kṛishṇa, from the original aphorisms, such as the Sāṅkhyāyana Sūtra, &c. This is rather a Vedic work.

Beginning. श्री कृष्णाय नमः । अथाध्यात्मार्थं वनमिदं सुसुपासीयं श्रुतिना
निषादं कुर्यात् प्रदत्तमहिमानो हि विबुधाः । एषानां संघातो
भवति सधुषो वर्षमपदं प्रोभातोऽप्यर्थं भवति भुवने न क्षुतिपदं ॥ १ ॥
नामानिबन्धं श्रुत्वा संघातोऽयं निरुपितः । बाह्यतत्त्वतन्मूलेन जगत्-
भङ्गेन धीमता ॥ २ ॥ ऐक्यिकानुष्ठाने शान्तिायनस्य ॥ अथवायेकपद-
श्लोकपदो वैदग्ध्यं यदापि सर्वेषुपदेषु पितृवैक्यादूर्ध्वमनुयाय-
प्रवृत्तिमनोनादि यस्या वा । अथ शब्दादेवं श्रुत्येव यानि संवत्सर-
साध्यानि मास्येव यदि दैवान्मानुषाहोऽपराधान् संवत्सरसाध्यानि
चातुर्मास्यानि कर्तुमशक्नुयान् तदा ऐक्यमनुष्ठेयानि नित्यमनोपो-
माभूदिति । + + सांवाचिकानि । अपि शब्दाद् यदि कथंविता-
न्यपि कर्तुं न शक्नुयान् तदा एकस्मिन् पदेषु ऐक्यायष्टा एव
समापयेदिति ।

End. शोभा आवाचनोभयप्रवाजमिहृष्टादिनिर्देशु मयतो गृहमेधिनो
 बर्जयिनीकृदेवता अलङ्कारेण सर्वांश्चतुर्गुणैश्च वरेत् । नव प्रवा-
 जानुयाजाः । वैश्वि(?)साचाग्रिं साचा शीर्षं साचाग्रिं साचा शीर्षं
 साचेत्युचैः सवितारमित्युपांश्च साचा मरुतर्त्तं आचा पूषधं आचा मरुतः
 साचा विश्वान् देवान् साचेत्युचैः आवाग्रभिषो इत्युपांश्च साचेन्द्राग्नीं
 साचा मरुतः साचा नवर्षं आचेत्युपांश्चैकमित्युपांश्च साचाग्रिमधी
 कर्षन् आचा मरुतः शीतपमान् साचा मरुतः शीदुर्न साचेन्द्रं साचेत्युचैः
 विश्वकर्मांषमित्युपांश्च साचादिनिं साचेन्द्राग्नीं आचा विश्वान् देवान्
 साचेन्द्रं श्रनासीर्षं साचा वायुं साचेत्युचैः सूर्यमित्युपांश्च साचा देवा
 आवाचपा इत्यादि । एवमन्यचोद्यं अन्यन् सव्यं चातुर्मांशदोषवत् ।
 संवत् १८९८ चित्ती माद्रपदिबयोदशां लिखितमिदं वैदिकमिरोमणि
 महादेवात्मजमचन्द्रदेवेन । ॥ । यमयोक्तमिच्छाज्ञानम् तममद

स्वल्पमनया । अतथं तत्सुशोभं च यात्रिका स्वयमंजलिः । यदव
शोढवं किंचित् वदुमुरोरेव केवलं ॥ यदवाभौष्टवं किंचित् तन्ममैव
मुरोरेव हि । सुखोऽस्य निंदापि विभूषणं ॥ यंयान् समालोच्य विभाव
शोभं स्वयं निन्दतु हृदायवा माम् ॥ ४ ॥ श्रीभवानीशंकराष्टक-
मस्तु ॥ ४ ॥

विवरणम् । रेखादिकादिकतिपयवैदिकयज्ञानुष्ठानविषयकोऽयं निबन्धः । हस्तुभट्टसं-
ज्ञितः । वैदिकग्रन्थेष्वेवास्याप्तभावं उच्यते ।

No. 221. सदाचारक्रमः । Sadāchāra-kramah. Substance, foolscap
paper, 18×4 inches. Folia, 47. Lines, 8-9 in a page. Character,
Nāgara. Date, 1885 Appearance, almost fresh Verse. Not correct.
Complete.

A few observations on good conduct, under the name of
Sadāchāra-krama by Vāsishṭha, addressed to Rāma, the hero
of the Rāmāyana. It is a part of the Yogavāsishṭha Rāmāyana.

Beginning अथ चीनः ॥ ॐ वसिष्ठः ॥ जगत्प्रवृत्तयश्च (गताभ्यस्ता?) राम-
संसारसंस्थितिः । साधिराभ्यासयोगे विना चीयते क्वचित् (अभ्यास-
योगेन विना न चीयते क्वचित्?) ॥ १ ॥ नि—संसारोत्तरये मुक्तिर्वाप्त-
शब्देन कथ्यते । जीविहि हिः प्रकारां तं विप्रोपशमवर्त्तिषी ॥ १ ॥
आत्मज्ञानं प्रकारोऽस्या एकः प्रकटितो भुवि । द्वितीयं (द्वितीय-)
प्राप्तसंरोधः (संरोधः?) इष्टुं शोऽयं नयोच्यते ॥ १ ॥ चीरातः ॥ सुख-
कत्या (सुखभवा?) ददुःखमात् कतरः शोधनोऽनयो । विनाश-
मभावेन भुयः चीभी न बाधते ॥ ॥ वसिष्ठः प्रकारो द्वापि प्रोक्तौ
शोधशब्देन यद्यपि तथापि कदिमायातः प्रकरवपुक्तावसौ भवव(?) ।

End. अर्कं कुर्वन्महोरात्रे दर्शयत्यालनिं यथा । धितिः सदसतीहदर्शयत्या-
लनिं तथा ॥ ११५ इदानीं द्रष्टुमनुपपाद्योपदिशति । सिद्धयश्च (?)
विषयं (विद्यार्थं?) मांवरिं चिन्तयन्तं । वदितपतया धनेः (?)
साधन्येव (साधन्येव?) परिस्थितौ ॥ ११ ॥ एतद्वदितमनसामिति
शब्दे न वदति । उपदेशवपुक्तानां विदुषामाह सप्तमौ ॥ १ ॥

Colophon इति श्रीवसिष्ठमुनिविरचितं (तः?) सदाचारक्रमः समाप्तः सम्पूर्णम् (?)
॥ इति श्रीहनुमदी द्वादश्यायां (?) मन्वाचरे (?) मनुनायां सदाचार-

क्रमः लिखितं मया हरकुमारप्राज्ञाचौ (?) काशीनाम परस्परं (?) ॥
 संवत् १८८५ ॥ शुभम् ॥ शरीरसु ॥ शारोग्यमस्तु ॥ श्रीकालिकादेयै
 नमो नमः ॥ श्रीलक्ष्माय नमः ॥

निवरणम् ! शदाचारक्रमो नाम गच्छिमुनिलतः कश्चित् चन्द्रर्भविशेषः । अथ योगस्यैव
 प्राधान्येन कथनात् धोत्रवाग्निहोत्राभावस्य कश्चिदर्शभूतोऽप्यभित्यनुनीयते ।

No. 222. समयमयूखः । Samaya-mayúkhah. Substance, country-
 made white paper, 16×4½ inches. Folia, 172. Lines, 7-9 in a page.
 Extent, 3,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
 old, and slightly worm-eaten. Prose Not correct. Complete.

A work treating of the time suitable for religious observances,
 under the name of Samaya-mayúkha, by Nīlakanṭhabhaṭṭa,
 surnamed Mīmāṃsaka. It belongs to his series called Bhāskara.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगोपीनाथाय नमः ॥ सार्वं यौ शंकरं नमः
 गणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ यो श्रीलक्ष्मा संनमुदेव विचं तत्पास्तयत्यात्मनि विश्वरूपः ।
 सपं नयत्याद्य च पूर्वकपः शिवं तनीत्याद्य रविभूतमाचौ ॥ नृतीः
 क्षुतीर्वेक्षि (वीक्ष्य ?) पुराणगतं तत्तन्निबंधानपि सन्निबंधान् । श्रीशं-
 करस्यात्मनोऽलक्षकस्थित्यादिकथं विदधोति सर्वम् सा निर्दिष्टा ॥
 पूर्वां चष्टा च तत्पादा (नवाद्या ?) खान्दे ॥ प्रतिपत्प्रभृतयः सवर्षा
 उदयादुदयादवेः । संपूर्वा इति विख्याता हरिवासरवर्णिताः ॥ हरि-
 वासर रकादशी ॥ तत्र वेधान्तरं वक्ष्यते । तद्विज्ञाः चष्टाः । तस्या-
 वेधानाम् पैंटीवसिः । पचद्वेऽपि तिथयस्त्रिंशं पूर्वां तद्योतराम् ॥
 विभिर्मुक्तैर्विधेयि सामान्योऽयं विधिः (विः ?) कृत इति ॥ अथ
 पूर्वपातित्योदयोतरया पूर्वं विमुक्तंया वेधो विधीयते इति केचित् ।
 निवन्त्युपात्तु सर्वेषां दिवसश्च एव पूर्वोत्तरतिथ्योऽस्मिन्मूर्तयोः प्रवेधो
 (विमुक्तंयाऽव वेधो ?) भिमतः ॥ बह्व्यमाथशिवरक्षस्यविश्वधर्मो-
 नरादिनाक्यात् ।

End. ॥ आदित्यपुराणे । शपथाः शकुनाः प्रज्ञाः सामुद्रिकमुपश्रुतिः । उप-
 याचितमेवानि वंति (?) कश्चित् कलौ तस्मात्तस्माच्चलाभेन कलौ कार्यं
 न कारयेत् ॥ विश्वपदतो यावः । सत्तार्थव्यवसायि सत्तार्थव्य-

मतानि च । कलेर्यदा गमिष्यति तदा चेता परिपक्वः ॥ संन्यासश्च न
कर्त्तव्यो ब्राह्मणेन विज्ञानवेति । अथ चेतापरिपक्व इति वदता सर्वज्ञा-
धानमेव निदिधत्ते अतएव लौगाक्षिः अर्धाधानं कृतं शीतफार्णाग्नौष्टु
प्रयकुति । सर्वज्ञाधानं तयोरैक्यलक्षितः पूर्वपुगाधिवेति पुगश्च पूर्व
पूर्वपुत्रं कलेः पूर्वभाग इति अर्थः अर्धाधानमपि यावद्द्वयवेदविभागं
कार्यं अतएव देवसुः ॥ यावद्द्वयविभागोर्द्धं यावदेदः प्रवर्तते । संन्यासं
चाग्निहोत्रं च वाचम् कुर्यात् कष्टो युग इति यद्यपि संन्यासश्च
चतुर्थतारिर्मन्त्रज्ञादावधिकृतं यावेनोक्तं तदापि गौणकाष्ठोऽनेन
समर्थित इति केचित् विद्वैकदंढामिप्रायेण व्यवस्येत्यपदैः सामान्यतो
निषिद्धश्च यासवाक्येनोपसंहार इत्यन्ये वक्ष्यन्तश्च अन्त्याप्यपीत्यादीनि
वचनानि मन्त्रानिबंधेषु न दृश्यन्ते इति कश्चिदर्थेनाभिप्रेयः ।

Colophon. इति श्रीमीमांसकसंकरभट्टाक्षजभट्टनीलकण्ठेन कृते भास्कराख्ये निबंधे
समयमयूखः समाप्तिमगमत् ॥ * ॥ * ॥ रामचंद्रायि (?) ॥ ६ ॥

विवरणम् । समयमयूखो नाम धर्मसूत्रोपयोगिसमवन्तिरूपविवरणको निबन्धविशेषो
नीलकण्ठभट्टविरचितः । निबन्धोऽयं तदीयभास्कराख्यधर्मनिबन्धस्यान्ततः ।

No. 223. समयमयूखः । Samaya-mayúkhah. Substance, country-
made white paper, 8×6 inches. Folia, 132. Lines, 4-12 in a page.
Extent, 3,200 ślokas. Character, Nágara. Date, Samvat 1772. Appearance, old. Prose Correct. Complete

Another complete copy of the same work.

विवरणमूक्तपूर्वम् ।

No. 224. सम्बन्धविवेकः । Sambandha-vivekah. Substance, country-
made foolscap paper, 18×4 inches. Folia, 6. Lines, 5-9 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally
correct. Complete.

A work entitled Sambandha-viveka, treating of Sambandha
or relation suitable for marriage, by Súlapani.

Beginning. ॐ नमो गोपालाय ॥ अथ सम्बन्धो विविच्यते ॥ तत्र मनु (?) ।
अवशिष्टा च या मातुरसमोवा च या पितुः । सा प्रशक्षादिजातीनां

दारकर्मणि मैद्युने । या मातुः सपिण्डा न भवति सा द्विजातीनां
 दारकर्मणि दारतर्पणादके कर्मणि तिवाङ् । तथा मैद्युने मिद्युन-
 साभ्येऽग्राधाने पुनोत्पन्नादौ च प्रश्नेति सम्बन्धः ॥ सपिण्डतादि-
 सत्त्वमाह मनुः । सपिण्डता तु पुत्र्ये सप्तमे विनिवर्तते । समानोदक-
 भावास्तु जन्मनाम्योत्पेदेने ॥ अस्मार्थः यं प्रतियोगिनं हन्वा निष्पद्यते
 तस्य पिष्टप्रभृतयः पट्पुत्र्याः सपिण्डाः सप्तमोऽसपिण्डः न सपिण्ड अस्-
 पिण्ड इति ॥ अतएव जेपभागिन्नेऽपि सापिण्डमुक्तं कूर्मपुराणे । पिता
 पितामहश्चैव तथैव प्रपितामहः । जेपभाजस्तुत्याद्याः सापिण्यं सप्त-
 पौत्रम् ॥ तथा मातृपुराणे । जेपभाजस्तुत्याद्याः पिताद्याः पिण्ड-
 भागिनः । पिण्डः सप्तमश्चेत् सापिण्यं सप्तपौत्रम् ॥ तेषां दाह-
 भोक्तृणामित्यर्थः । एतेनैतद्व्याप्तं भवति रक्षसंप्रादानकपिण्यजेपभाजेषु
 तेषां दाहनेन भोक्तृत्वेन वा सम्बन्धः तेषां परस्परसापिण्यं कर्थादित्यति-
 शुद्धप्रतिपादकस्य यो भ्राता तेन तत् सन्निभिद्य सप्त सापिण्यं भाष्येव ।

End.

तथा मार्कण्डेयपुराणे । उद्देत् पित्रमाजीह्य सप्तमीं पक्षमीं तथेति ।
 परिहृतेति शेषः तथा पैठीनसिः । असमानार्णवौ कर्मा वरयेत् पक्ष-
 माहृतः । परिहरेत् सप्त पित्रतः चीत् माहृतः पक्षपिण्डतो वेति चीत्
 पक्षेति चातुरादिभिन्निविवाहस्तुष्टयविषयं सपिण्यादिविवाहविष-
 यस्तु एतेषु वचनेषु पित्रमाहृत्याभ्यां पित्रसपिण्डपित्रवन्मुमाहृत्यभ्यां
 तथा वीजिनाश्च पक्षम् तथा विष्णुपुराणे । सप्तमीं पित्रपक्षात् माह-
 र्याश्च पक्षमी । उद्देत् द्वितीयां भाष्येन विधिना ऋषः ॥ तथा
 जीतमः । असमानप्रवरैर्विवाहं जर्ह्यं सप्तमात् पित्रवन्मुभ्यो वीजिनप्रेषं
 माहृत्यभ्याम् पक्षकादिति वीजिनः परं भाष्यायां नियोजितः वीजपक्षेऽप्य-
 श्चाप्येवमित्यर्थः तेन वीजिनः प्रवृत्तिं जर्ह्यतमाहृत्यमाहृत्या सप्तपुत्र्या-
 दव्याक् ज्ञातायाः कन्याया सप्तमीपक्ष्येकाया विवाह इति प्रतिपादितम्
 यद्यपि असमीक्षा च सा पितुरिति अनुवचनेन वीजिनः सप्तमाहृत्यं
 समानोदकाया अपि विवाह इत्यनुष्ठायते एतच्चातुरादिविवाहविषयं
 सपिण्यादिविवाहविषयश्चेति न किञ्चिदप्यनुपपन्नं युक्तमेतत् वीजिनो
 वीजप्रदानभावसम्बन्धेन चेतिनोऽप्यल्लहनात् तथा सुमन्तुः पित्रसप्तपुत्रां
 मातृसप्तमां माहृत्यमाहृत्यां समानार्णवौ विवाहान्द्रायणवरेत् परि-
 त्यज्य वैनां विधयान् । तथा पैठीनसिः । कुलोत्पन्नां युक्ताचारान् वरये
 न्माहृत्यसप्तपुत्रितरो मातरो मातृसप्तमाश्च वर्धतस्तथा भगिन्यो भवन्ति
 वर्धयेत् तथा माहृत्यपत्नी माहृत्यभितरपि अविवाहोत्पन्नाश्च सुमन्तुः ।

भाटपिटसम्बन्धा चासम्प्रदादिविवाद्याः कस्या भवन्ति चाप्यसम्प्रदादयेषां
सम्बन्धाः पिटपत्रयो भातरसदुधान्तरो मातुल्लासदुहितरो भगिन्यसद-
पत्यानि भाग्योनीयानि एतेषां कन्यानां अविवाद्यालभित्यर्थः अस्यात्म-
बोधमिति । • ।

Colophon. इति श्रीमाधुभियानसूत्रपाणिबिरचितः सम्बन्धविवेकः समाप्तः । • ।
गुरुवर्ये सदा मम भक्तिरासाम् । • ।

विवरणम् । सप्तसप्तोपाध्यायश्रुतपाणिबिरचितः सम्बन्धविवेको नाम विवाहयोग-
सम्बन्धनिर्णयविषयकोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 225. मिताक्षरा । Mitāksharā. Substance, country-made red paper, 18×2 inches. Folia, 4. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Incomplete

Only a part of the Mitāksharā, the renowned commentary on Yājñavalkya, relating to the funeral ceremonies of persons committing suicide.

Beginning ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ आत्मनस्त्यागिनां नास्ति पति-
तानां तथा क्रिया । तेषामपि तथा ब्रह्मातीये संस्थापनं चित्तम् इति
अरण्यात् तस्मादविशेषेण सर्वेषां दृष्टनादिनिषेधः । अथ क्षेत्रादिना-
निषेधानिक्रमे प्रायश्चित्तं कर्तव्यं । ह्यस्माद्विमुक्तं धामं स्मर्यते वचनं
कथा । रज्जुच्छेदादुपासकं तत्रैकच्छेदं गृह्यति ॥ इति एतच्च प्रत्येकं
मुदिपुर्व्वं वेदितव्यम् ।

End. संप्रदेशननिमित्तं श्रीवर्धनायदानप्रतिष्ठितरूपेण भविष्यपुराणे शुभशु-
भाभिहितं । शुभार्थभारनिष्पन्नं नाम ह्यत्र तस्यैव श्री । आशाय दत्ता
विधिवत् पितृराष्ट्रमायायादिति । एतमुक्तदानमपवादमभिधाया-
न्तरं किं कार्यमित्यस्य आह ॥ हनोदकान् सप्तमीर्षान् अदुमादस-
धस्त्रितान् । आतानवदेयुस्तानितिहासेः पुरातनैः ॥ हनमुक्तदानं
यैस्तान् हनोदकान् आतान् सम्यदुक्तकादुत्तीर्षान् अदुमादसेन शोभन-
व्यवस्थयाहवे शुभागे सम्यक्स्त्रितान् पुत्रादीन् कुलबुद्धाः पुरातनैरिति-
हासेनैवमानैरपवदेयुः शोकनिरसनसमर्थैश्चोभिर्बोधयेयुः ॥

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । धातुघातिनामन्येष्टिक्रियाविषयको मिताचराया अंगविधेयः ।

No. 226. सूद्राङ्गिककृत्यम् । Sūdrāṅgika-kṛityam. Substance, country-made coloured paper, 18×3 inches. Folia, 9. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

A treatise on the religious duties of a Sūdra, entitled Sūdra-kṛitya, by Ragbunandana, the famous author of the Smṛititattva.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । अथ सूद्राङ्गिककृत्यम् । प्रसादमाङ्गिकतत्त्वेषु-
मन्येयं । तच्च प्रयोगः ॥

End. कृत्यप्रयोगे तु रात्रौवेकशय्यायां न शयीयात् । अस्तित्वपि गर्भवत्
पि कामुकौमुपेयात् ॥

Colophon. इति अन्त्यदीपपरिहरभद्राचार्यात्मजवीरभुजन्दनभद्राचार्यविरचितं
सूद्राङ्गिककृत्यप्रयोगतत्त्वं समाप्तं ॥ १ ॥ ॐ नमः शिवाय । श्रीलक्ष्मणकान-
देवशर्मा साधरं पुस्तकम् ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥

विवरणम् । आनन्दीरभुजन्दनभद्राचार्यविरचितः सूद्राङ्गिककृत्यविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 227. पार्वणस्थलीपाकः । Pārvana Sthālī-pākah. Substance, country-made colourless paper, 6×3 inches. Folia, 23. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

A work treating of the Sthālīpāka ceremony, to be performed at new moon or at full moon by a married person. This work belongs to the Prayogaratna series.

Beginning. श्रीनरोत्तम नमः । अथ विवादीभरतकर्त्तव्योपि स्थालीपाकः प्रथम
उच्यते । नवामानामुक्तानामन्येषनिर्देशेन प्राप्तेः ॥ अथ विवाहा-
नंतरं कर्त्तव्यः उत्सवश्चैतन्मोक्षोत्तरभाषित्यां पौर्णमास्यामारंभणीयः ।
न नमावापास्यायां । चतुर्थीपौर्णमासी प्रातपि पौर्णमासी चेतनारंभः ।
यदि चारंभकाले अलमाचम्यपुनस्तुक्तवास्याचार्यकपटपटपौर्णमासादि
भवति तदापि प्रारंभः कार्यः ।

End.

ततः कर्ता परिलिखानि विष्ट्याग्रिं परिसदृशं परिचिंश विधानि
इत्यर्चयित्वा नत्वा चायुषादिभिरसंल्लस्य नैवेद्यं ताम्बूलं च निवेद्य
ग्राह्याये यथाशक्ति दक्षिणा दक्षिणाभावे ऊतशेषपृष्ठादि सक्षिरण्यं दत्त्वा
ग्राह्याभावेऽन्यस्मै ग्राह्यायाय दत्त्वा पाचाधि प्रवाह्य पूर्वक्रमेण इन्द्रः
उत्सृज्य यस्य क्षुत्येति विष्णुं नत्वाचम्य घृतपवित्रपंचिंशं विष्ट्या ग्रधो-
देये चिपेत् । इमे तु चग्रीधोमस्थाने इन्द्राग्री इतरत् समानं तत्र
दग्निं तमेव । सद्यस्काक्षायां पौर्णमास्यामग्न्योभयत्र वा यामादिनित्यमेव
प्रानक्षोमानंतरमेवास्यायावेध्वावर्चिषी सप्रक्षेत्रिषि प्रयोगं कुर्यात् ॥

Colophon. इति प्रयोगरत्ने पार्ष्वेयस्याखीपाकप्रयोगः शुभं भवतु ॥

विवरणम् । विवाहानन्तरकर्मस्य पार्ष्वेयस्याखीपाकाभिधकर्मविधेयानुष्ठानपद्धतिरूपो
निबन्धविधेयः । प्रयोगरत्नागमंतः ॥

No. 228. संयहदीपिका । Saṅgrahadīpikā. Substance, country-
made white paper, 10×3 inches. Folia, 66. Lines, 8-11 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1832, Śaka 1697. Appearance, old.
Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of certain Vedic rites, such as Pavamāna, by Tipya Bhaṭṭa, surnamed Gahvara, son of Rāma Bhaṭṭa and grandson of Balambhaṭṭa. It is based chiefly on the aphorisms of Kēvalāyana, and ought to have been placed among Vedic works on the same subject.

Beginning । श्रीसरस्वती नमः ॥ नत्वा शशपतिं देवं मातरं पितरं तथा । आच-
क्षायनवाचायै शौनकादिमुनीश्वरा ॥ १ ॥ आशंभदस्य पौत्रेव राज-
भदस्य खलुना । गङ्गरेत्तुपनाम्ना वै निष्याभद्रेव धीमता ॥ २ ॥ प्रयोगो
शौनको नाम क्रियते शिष्टतुष्टये । विद्यंते विविधा घंथा शौतस्मार्त-
प्रबोधकाः ॥ ३ ॥ खल्वनदुर्भिभाष्यादितद्याख्याकारिकादयः । कचित्
प्रयोग इवास्ति क्वचिन्निर्णय इव हि ॥ ४ ॥ प्रयोगकलंकायां च द्वाभ्या-
मेव हि शोभनम् । तदर्थं क्रियते यथा बुध्यनुसारतः ॥ ५ ॥ इति-
भाष्यानुसारेण सध्वं संयच्छ लिखते । प्रथमेऽध्याये दर्शपूर्णमासौ
आख्यातौ विध्यंतस्य विहितौ ॥ अथेदार्धौ द्वितीयाध्याये एवमा-
नेद्यादिषातुर्भाष्याता या इत्यः ता सध्वंते ॥

पाठकरणकषेदान्त्रपाठकाले ज्ञेदाभावेन पवित्रत्वानिष्पत्तेरिति पवि-
त्रपदं तदावस्थक(तदवस्थक?) दसपरं एवं पवित्रेष्टो वैष्णवोरिति
मन्त्रेण विष्णोर्भनसापुते(पूते?)स्य इत्येतन्पाठकाले पवित्रपदवाच्यत्वेपि
तत्र विशेषभावान्वयेन्यथासौपूर्वमन्त्रस्य पवित्रे इति पदमनुपपद्यते (पथ-
वे?) तस्य च दसपरमैवोक्तानाटकं तत्र दसमात्रपरं अथ दसद्वयपरं
अवितुमर्हन्ति तदाहभ्यापणेः । नन्वनुपपद्यते अनुपपद्यते तत्पदस्यात्र पदामर-
समभिव्याहारो(चारे?) तात्पर्यं अष्टमी (आष्टमी?) ॥ तादृशपदामर-
कल्पनं तथाच पवित्री कुरुते इत्यनेन दसद्वयविषयककृतिर्विनिर्दिता
तत्र किं (किं?) क्रियानुष्ठानादतिरिक्त्यत्राच द्विनतीति सर्वं समग्रं ।

Colophon इत्यधिकरणकौमुदी समाप्ता ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । अधिकरणकौमुदी नाम कचिद्विनिर्दिष्टाधिकरणविचारविषयकौविद्वन्विशेषः ।

No 230. अशौचनिर्णयसंग्रहः । Aśauca-nirnaya Saṅgrahah. Sub-
stance, country-made white paper, 10×4½ inches. Folia, 37. Lines,
4-7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and
slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of Aśauchas or impurities caused by the
birth or death of a Sapiṇḍa or other relatives. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीवीरेश्वराय नमः ॥ अशौचं निरूप्यते । तत्र
प्रथमतो गर्भनाशजननाशशौचम् । तत्र परामरः आशुतुर्याद्वैतवारः
षातः पञ्चमयहयोः अथ जलं प्रकृतिः स्यादिति तत्र श्रुतिः । आशु-
मासचये मातृक्षिराशौचम् । तदुपरि आपतं माससमसंख्यादिनं
संपिंडानां तु गर्भप्रवृत्तिप्रवृत्ति मासचतुष्टयपर्यंतं गर्भनाशे ज्ञानमात्रेण
श्रुतिः । पञ्चमयहयोस्तु गर्भपाते संपिंडानां विराजं । केचित्तु आशु-
मासचये विधे विदिनां विधे विदिवसा अधिकाः राजाने चतुरारं वैश्वे
पंचाचं श्रद्धे वडाचं चतुरारो तु माससमसंख्यादिनमित्याहुः तद्वैश्वे
युक्तं मग्नमासप्रवृत्ति तु जनने मातुः संपिंडानां च संपूर्णमाशौचं तत्र
विधे दशाचं । चने द्वादश । वैश्वे पंचदश । श्रद्धे मासं । सङ्कृते पंचं ।

End.

इत्येवैव महागुर्वोरब्देकमाशौचकं मान्येयमाधिकाशौचं सजातिविधि-
मातुः किलेति आतुर्कृत्यान् वर्णितसंपिंडीकरणपच रविते नियमाः न तु
द्वादशाचसंपिंडीकरणपच इति केचित् तत्र द्रष्टुं चिंत्यं ॥

Colophon. रत्यामोचनिर्णयसंपदः । अनेनामोचशास्त्रार्थसंपदेष्वेव हतेन वै । ग्रीयतां
भक्तवान् देवः शिवयापचितः शिवः ॥ १ ॥

विवरणम् । अमोचनिर्णयसंपदो नाम विविधजननमरचाशौचनिर्णयविषयकोऽयं निबन्ध-
विशेषः ।

No. 231. अशौचनिर्णयः । *Asaucha-nirṇayah.* Substance, country-
made white paper, 10×3½ inches. Folia, 4. Lines, 6-13 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Correct.
Incomplete.

A work treating of the same subject under the name of
Asaucha-nirṇaya. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ पराशरः । आचतुर्थोऽङ्गवेत्तुचावः पातः पंचमपदयोः ।
अन ऊर्द्धे प्रकृतिः स्यादिति तत्र कारे आचमाद्यनये मातृमित्राजमा-
शौचं । उपरि आपठान् मातृमममंस्यादिनमाशौचं चतुर्थे चमादि
पंचमे पंच षष्ठे षड्विंशत्यर्थः । अपिच्छानां आचमायेण शक्तिः कारे । पावे
तु निरायं ।

End नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । अमोचनिर्णयो नाम पूर्ववदशौचनिर्णयविषयकोनिबन्धविशेषः असम्पूर्णः ।

No. 232. अशौचनिर्णयः । *Asaucha-nirṇayah.* Substance, foolscap
paper, 12×3½ inches. Folia, 30. Lines, 5-8 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

Another work of the same name and on the same subject,
but written by a different person, Gopāla Nyāya-pañchānana.

Beginning. नमो भगवते वासुदेवाय ॥ नत्वा जीर्णोन्मलश्रावं रामं राजीवलोचनं ।
न्यायपञ्चाननो विद्वान् कुपवेऽशौचनिर्णयम् ॥ अथ निर्गुणमोचनिर्णयः ॥
अशौचन्तु विहितकर्माधिकारविरोध्यदृष्टविशेषः ॥ यथा स्वतन्त्रे कर्मणां
त्यागः सम्यादीनां विधीयते इति कात्यायनीयात् । अध्वानां धौतपदे तु
क्रियाशुद्धिर्नैतरीया ॥ अथ पापपय्यायापपदभ्यामशौचवाचकत्वदर्शनात् ।
राक्षस्यभ्यामशौचे पूर्वदिनं प्राच्छं ॥ यथा राजादेव मनुष्ये स्तरे रजमि-
स्रतन्त्रे । पूर्वमेव दिनं प्राच्छं यावन्नैवोदितोरविरिति काव्यपीयात् ॥

End

अन्यपूर्वा, गृहे यस्य भाव्यां स्थापय नित्यम् । अशौचं सर्वकार्येषु गेहे
भवति सर्वदा ॥ दानं प्रतिग्रहः स्नानं सर्वं तस्य हया भवेत् । अन्यपूर्वा
पूर्वमन्येन परिणीता उपभुक्ता वा सजातीयेनोपभुज्यते शोक्ता ॥ याव-
ज्जीवाशौचं परपूर्वावधारणजन्यं तत्प्रसवमरणयोस्त्यक्तशौचं परं । सर्व-
साधारणं न तु प्रतिग्रहक्षुत्तेर्ग्राह्यविषयमिति । उक्तवचने यद्येतिपद-
वचनात् ॥ अथस्योपधिकं अन्ये वचनं लिखितं मया ततोन्मूनाधिकं
भावं समुच्चेत्यन्तर्निर्गुणे ॥ • • • • • श्री • • •

Colophon.

इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननविरचिताशौचनिर्णयः समाप्तः । श्रीकृष्ण-
चैतन्यचन्द्राय नमः ॥ • • • भद्रहृदकटिपीठतुल्यदृष्टिरधोमुखः यमेन लि-
खितं ग्रन्थं पुत्रव्याजयेत् सदा ॥ • • • श्री • • • • • श्रीकृष्णाय नमः ॥
• • • श्रीहरिः ॥

विवरणम् । पूर्ववदशौचनिर्णयविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 233. अशौचनिर्णयः । Aśauca-nirṇayah. Substance, country-
made yellow paper, 25×6 inches. Folia, 16. Lines, 11-12 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
slightly torn. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the above-mentioned work.

विवरणम् पूर्वम् ।

No. 234. अशौचसंग्रहाख्या । Aśauca-saṅgraha Vyākhyā. Sub-
stance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 10-11
in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old,
worn out, thoroughly worm-eaten, and writing effaced in parts. Prose.
Not correct. Incomplete.

A gloss on the Aśauca-saṅgraha. : Anonyms.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः । पञ्चाशदध्यायैः + + + अपरिचिते गणेशायै तत्का-
लसमसंख्या + + + दिवसशुचिः स्नानशुद्धाः सविष्टाः + + + दिन-
मशुचयोऽन्यपरं स्तुतिवत्स्वाचातुर्यं चैव तुल्य + + + प्रोच्यते शौच-
भावम् ॥ १ ॥ नन्वा गणेश्वरं देवं शारदां मुक्तमात्मनः । अशौचसंपरि-
शुद्धीकृताः व्याख्यां करोम्यहम् ॥ १ ॥ नव स्तुतिं + + + समुत्तमं लोक-
प्रसिद्धममनुसरार्थं विपत्तिनिमित्ताशौचक्रमेव आशौचं प्रतिपादयति
पञ्चाशदध्यायैः चितिः ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विरहस्य । अगोचरं पदाभिध्विंशश्लोकाः कथयति विरहस्याध्यानिबन्धोऽयम्

No. 235 अशौचव्यवस्था । Aśauca Vyāvasthā. Substance, country-made yellow paper, 20×3½ inches. Folia, 6. Lines 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose. Correct. Complete.

A treatise on the same subject under the name of Aśauca Vyāvasthā by Mahatā.

Beginning. ॐ नमो दुर्गायै । प्रथम्य शौचाख्यपदार्थविन्दे विस्तीक्ष्य मन्त्रादिकृतं शासनम् । अथवा (यः?) कर्तव्यविधानं तत्तुं यन् सचेन्नो विनोति भीरः । विहितं निविदं कर्तव्यं शासनकारकः । अथव्याप्यपदः अर्थः पवित्रः प्रविलिङ्गताम् । आद्युक्तपवित्रविर्णा जनने मरत्येव वा दग्धादगमपादः शुद्धिः शुद्ध्य शासनः । अथवा पुत्रवान् तावत् व्याप्य शुद्धिद्वयोः ततो दग्धपर्यन्तं अथागोचं विधीयते । अतुर्दग्धवि ततः पवित्रो ह्यादगोचकं । ततः परं शान्तमात्रं सर्ववर्णेषु विधिः । देशाकार-
ण्ये शातो जाते वागोचमध्यके । गोपात्रेण विद्वद्धिः क्षान् विभिर्धावच
महर् । अतः परं शान्तमात्रं पिबोरेकावभियते । नागोचं द्युतकस्यानि
यतोऽपि दिनेषु । मातामहस्य मरणे विरारं ह्यादगोचकं मातामह्या
अपि तथा पवित्रो कस्याधिकते शालके साहचैमात्रे रकराचमुदाहृतम् ।
मातुले मातुल्यान्वाह भगिन्या मनुद्यते तथा । मातृत्वपरि मनुष्ये पित्र-
त्वपरि मनुद्यते । दोहने पवित्रो रात्रिं तथा मातृत्वपुत्रके । सत्ये
संछिन्नामाह विरारं ह्यादगोचकं । मातृत्वो पित्रत्वो पवित्रो ह्याद-
गोचकं । विराचमवपिच्छे मरत्ये मरत्ये च । पित्रो मरत्येगोचं
विराचमेकराचकं । अतानूद्वकन्यानाम् इत्याह भगवान् मनुः । अथा-
ध्यायं चैकराचं सहाध्याये यते तथा गुरुपत्यां पवित्रो ह्यात् विराचमु-
पदेष्टरि । गुरुपुत्रे चैकराचं अथोरन्दन संयतो । एकपामे पवित्रो ह्यात्
सत्ये च विराचिकं पूर्वागोचमिदं श्रोतं आधिभिर्मरणं यदि ।

End.

पुत्रपौत्रपौत्राद्य क्रमान् पित्राधिकारिणः । नदभावे च पत्नी ह्यात्
सद्यता पुत्रिणी ततः । अतानूदा सकन्या ह्यात् नदभावे ॥ ननुद्यतः

कनिष्ठभानायेक्यवैमावेयस्तथाविधः । धातुप्रवृत्तयाज्ञया धातवत् क्रम-
योगतः । तदभावे च पितरौ तदभावे ययूः स्मृता । तदभावे सपिणः स्नात्
समानोदकमोजजाः । तेषामभावे तेषाम्पु सन्निर्मातृसुलसया भगिनेयस-
तोभ्रेयो मानामपकुलसया । ययूरसदभावे स्नात् जामाता च ततःपरं
शिव्यनिर्माचय्यमिवपितृमैत्रैकवासिना । अदाचीनमाश्रयाय क्रमेणैवा-
धिकारिणः ॥ स्त्रिया दौहित्रपर्यन्ताभावे सपत्नीपुत्रः । तदभावे सति
पुत्रययूज्ञानिसगोचजाः । सान्निध्यक्रमतो ज्ञेयः पिता माता सद्योदरः ।
भगिनी तत्सुतो भर्तृभगिनेयश्च धातुजः । जामाता ययूधाता च
भर्तृशिष्ये तथैव च । पितृवंशमातृवंशद्विजापैवाधिकारिणः । ना
शुचिं न अपमन्य कुर्वाणं देवपैतृकं । भुञ्जानं नैकाभ्यक्तं खानं
नैवाभिवादयेत् ॥ जलदण्डं पुष्पपाणिं खयद्येव तथाविधः । सर्वा एव
जमश्रुयुः सर्वावस्थां गतेष्वपि ॥ न च खातोदकं गावो मदिपश्चाद-
धीनयः ॥ द्वाजेन विग्रथन्ति सर्वास्तु च गवोदकं । अचेन गृध्रेण-
स्पर्शेन शूद्रं मेघोदकं पुनः । खानमाचमनं दानं देवता पिबतर्पणं ।
शूद्रोदकेन कुर्वीत तथा मेघादिनिगृह्णतः । वावरे साधि भात्रे च सर्वा-
नयो रजस्तलाः । तादृ खानं न कुर्वीत गदाखानं सदैव हि । अभावे
कूपवापीनां न दुष्टं दूरवासिनां । अमसा चेमकस्यापि कांश्च' गृध्रति
भक्षणे । अक्षेष्टासश्च रोषश्च प्रस्तरं केवलैर्जलैः । वीथि देवाः पवित्रादि
माङ्गलानामकल्पणम् । अहहमहिर्नक्तश्च यस्य वाचा प्रशस्यते ॥ १०॥

Colophon.

इत्यशौचनिर्या ॥ १०॥ १०॥ १०॥ १०॥

विवरणम् । अशौचनिर्या नाम कश्चिद्विदग्धः अथ जननमरणसमौचानि विवेचितानि ।
इत्यशुदिरयभिहितम् ।

No. 236. अशौचनिर्यायः । Aśauca-nirṇayah. Substance, country-
made colourless paper, 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 9-10 in a page.
Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, worm-
eaten throughout, and the writing spoiled. Prose. Generally correct
Complete.

A work, treating of the same subject under the name of
Aśauca-nirṇaya, by Kauśikāditya. As the work is complete in
about 86 verses, it is called *Shāḍaṣṭī Aśauca Nirṇaya*. It has
also a short explanation in the Punjabi language under each verse
of the text.

Beginning. श्रीमध्वेय नमः । अनेक ऋषिवाक्यानि संमत्यादाय केवलं ॥ संमत्त
कौशिकादित्यो लिखेष्वागौचनिर्णयं ॥ १ ॥ टीक् ॥ कौशिकादित्य आंच
अथौचरनु ॥ ऋषिवाक्यसप्तसंमत्तसि आगौच प्रकरणे वनु ॥ आगौच (च)
द्विविधा (च) प्रोक्तं ज्ञानकं स्तनकं तथा ॥ अथ चैवाधिकं चेति तत्पुन-
र्द्विविधं स्तनं ॥ १ ॥ टीक् ज्ञानकम् । स्तनकम् । अदरलि अस्पृश्यता-
विकस्यतक । ज्ञानकस्तनकम् द्विविध स्तनस्तनकम् द्विविध ॥

End. अद्यामभोजना ये च ये च क्षीमविवर्जिताः ॥ नास्तिकाः च भविष्यन्ते
तेषां भक्षानस्तनकं ॥ ७८ ॥ टीक् ॥ ज्ञानविरहे भोजन मा + दव-
रिजे । क्षीयासन् विज्ञेया परिजे मादपिद्वगुपदेवताभजन विसद्वरिजे
यज्ञरिजे भक्षान्तु स्तनकम् ॥ ७८ ॥ अद्यामा चापि ऊमा च सदस्या यस्तु
भुजति ॥ एवं विषया विप्रस्य भक्षानं स्तनकं भवेत् ॥ ८० ॥ टीक् ॥ ज्ञान-
विरहे, अपविरहे चानुभविष्य एवमेव दावानुभुंजि ज्ञानो अत्राद्यवदे-
भक्षानस्तनक ॥ ७८ ॥ विषमस्तन चिन्तया पराधीनस्य जित्यसः । भक्ति-
नदाविहीनस्य भक्षानं स्तनकं भवेत् ॥ ८१ ॥ पदमीतिपरमं तावच्छोक
निर्वन्धनान् कौशिकादित्यवस्थानात् (?) कौशिकादित्यमेव च ॥ ८१ ॥

Colophon. इति पदमीतो स्तनकनिर्णयः पञ्चवर्षानां जातीनां स्तनकनिर्णयः ।

विवरणम् । कौशिकादित्यविरचितः अगौचनिर्णयो नाम कश्चिद्विषयनिर्णयः । पदमीति-
श्लोकपूर्वभाष्यं पदमीत्यगौचनिर्णय इति नाम्नापि श्रविशः, संविप्रपञ्चावीभाषाया-
स्यानवहितम् ।

No. 237. आपस्तम्बाग्निहोत्रहोमः । *Āpastambāgnihoṭra-homaḥ*. Sub-
stance, country-made white paper, 10×4½ inches. Folia, 14. Lines,
11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old.
Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Agnihotra rite, according
to the precepts of Āpastamba, by Śuva Sukla Dikṣhita. A Vedic
work.

Beginning. श्रीमध्वेय नमः । श्रीमत्पञ्चोपनिषत्सु आह्निके प्रथमहोमवि-
धिः । तत्र द्युः । संख्याकचौवसाने तु स्तनं चोभौविधीयते । अमृतं
प्रति च द्याव । अतिष्ठ उपोद्वर्धना भाजिनयोश्च विद्वतिः । रमेरपि
ऊनं यत्स्यान् सदुतं हयमेवतु । विद्वतिर्जाताना । कात्यायनः । अथ-

मसंतु दंपत्यौर्जातयं नर्मिनादिना ॥ द्वयोरप्यसमसंतु भवेद्वत्तम-
 यंकं । उभयोः संनिधानं शुद्धं । एकतरसंनिधानं अनुकल्पः ॥ प्रातर्जो-
 मस्य कालमाह । मनः । उदितेऽनुदिने चेष समयाभुषिते तथेति ।
 सायं होममाहकालायनः । यावत् सम्यङ् न भाव्यन्ते नभस्युवाणि सर्वतः ।
 लोहितलंघ नापेति तावत्प्राण्यु ऋयते ॥ उभयव गौडकालमाह वा-
 चस्रायनः ॥ संगर्वातः प्रातः प्रदोर्वातः सायमिति ॥

End.

तथैव द्वितीयायां प्रातर्पणस्य पूर्वप्रातः पर्यंतं पूर्ववत् । यदि देवान् संभ-
 वन्ति तदाप्यस्य शेषहोमान् कुर्यात् । एवं पक्षहोममपि हस्माग्निं संरचेत् ।
 ह्येति पक्षहोमे उदयास्तमये होमकाले वा उभयोः संनिधानमापश्यकं ।
 अन्यतरं संनिधानं वा । असंनिधानेऽग्निः लौकिकः संपद्यते । ॥

Colophon.

रति आठवा श्रुतदीक्षितायां छतिः आपस्तम्बसिद्धिहोमः समाप्ति-
 ममत् ॥

विवरणम् । आठवाश्रुतदीक्षितविरचितापस्तम्बमनानुगतासिद्धिहोमानुष्ठानपद्धतिरूपो नि-
 बन्धविशेषः । वैदिकनिबन्धोऽयम् ।

No. 238. आपस्तम्बश्रौतपद्धतिः । Apastamba Śrauta-paddhatih. Sub-
 stance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 171. Lines,
 6-10 in = page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1801. Appear-
 ance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Prosc. Gene-
 rally correct. Complete.

A guide to the performance of some Vedic rites, beginning
 with the Darśapaurṇamāsa to the Agnichayana ceremony. The
 work is chiefly based on Dhūrta Svāmī's explanation of Āpas-
 tamba's Sūtra by Traividyaśriddha Sōmapā.

Beginning श्रीगणेशाय नमः । महालक्ष्म्यै नमः । मंत्राप्रवाहपरिपूतजटाकलापं
 क्रीडत्फलीन्द्रचकिर्तेदुसहिः प्रभाति । प्रज्वालितस्फुरितमघकवारबंध-
 प्रच्छिन्नकालविषकंडहरं नमामि । आपस्तम्बोयस्त्रयस्य धूर्तस्त्वामिवाद्या-
 मुपासेत् शास्त्रान्तरसिद्धान्तवेदितानविषयज्ञानयुपसंहृत्य दसंपूर्वमाधमार-
 म्याग्निश्चरपपर्यन्तानां कर्मणां प्रयोगवृत्तिः क्रियते ॥ श्रीमन्तानि नित्या-
 न्यफलाधिनापि कर्तव्यानि । नैवमिदं ह्येतद्गुरुसंस्तुतमिति समिद्धवच-
 नात् सर्वयोगोपसंहारे असमर्पस्यापि कर्तव्यानि ॥ अंधपट्टादीनां निव-

निरयः । केचित् तेषामपि कर्तव्यानीति । श्रौतियस्य कृतदारस्य कर्म-
यानि अनशीतस्यापि धाधोर्दंभपूर्ववासगन्धौ कालविशेषयोर्वाचिनो
तयोः कालविशेषयोराग्रेयादयः क्रियन्ते । सचयया कर्मणि प्रवृत्तिः ।
कासे गुह्यः कर्मणि लचचेति स्वरकाराणां मतम् ।

End.

यदि प्रधानाहुतावगाहुतौ वा हुतायां हव्योऽभूतोदचिषां दिग्भग्वेदा-
नो वा प्रथममावेष्टयेत् तथापि मरुतं यजमानस्य विजानीयात् । तर्ह्य-
प्रायश्चित्ते कृते पश्चात् विद्यते भूभुवःस्वरित्याहवमीये स्मार्त्तप्रश्नेषु सर्व-
प्रायश्चित्ते जैमिनीनां माह्वस्य उक्तं ।

Colophon.

एषा वैविचरद्वेन साहचर्यनिवादिना । श्रीमयेन कृता इति प्रयोगस्य
प्रदीपिका ॥ मयः श्लोकः उदलतिष्ठ इत्यादौ द्विचक्रयेव मोक्षये चण्डा-
मतिष्ठ इत्यादौ द्विचक्रयेव मोक्षये । गर्भहस्ते तथापिमे प्रायश्चित्तं विधी-
यते ॥ अमुं नवमं प्रयोगं न संशयः । उक्तं चैव दानानि धाता
हव्योऽतिष्ठ ॥ अहस्कोट्युत्तं निष्कं द्विगते द्वादशे श्रेयः । चतुःषष्ट्याति-
रिक्तं स्याद्विमेष्टेयं तथैव च । श्रुतिना वेदनां कृता स्तोत्रादौ
विधीयते । द्वितीये तु चकोर्भुवः कृतीयेषु तथैव च । अविधाय च
यावन्नपि नभःकं । नभःकविर्द्वितीयादौ नीते पश्चिपुच्छिदिं । पश्चि-
क्षेति नभेष्टेयं नभःकं च । निष्ठस्य हृदयं श्रुते कृता श्रुतामरे
तथा । निष्ठस्य नभः श्रुते च संययित्वा पचेत् तथा । एकादशपरो-
क्षया । गर्भक्षीकं कपालानि प्रयुज्य प्रोक्ष्य निवेद्येत् । पशोर्निकृष्य गर्भस्य
हृदयित्वा पशोर्गजिः । गर्भाणां च पुरोक्षानं तेनैव च यजेत् तथा ।
दैवतानि पशोः कृता पुजां माय्यां पुराशिशोः । संवेष्ट्य दैवते चित्वा
सूष्णीमुत्तरमुत्तरी । अवदानं तत्र सिद्धार्थं पशोरनवदाय च । मिश्रो-
र्मायाः परां चित्वा शिष्टैः सप्त निधाय च । कृता तथापिं गर्भास्य पच-
मेव च । दैवमादिषु संविष्य नरां कृता पशोर्दंतिः ॥ माद्वीमेकपदी-
शोमः स्कोट्युत्तं काचभं अध्वर्यवे तथा हव्या मिश्रोर्दंविषपादकं ।
द्विना संवेष्ट्यादेन नभःकः । नभजो यस्तु नविष्य नभेष्टेयं तथैव च पुरो-
क्षायस्य मेव च भक्षनीयसमूहः च । यत् युवानं तेषां वानस्यत्यादि
पाशुकं ॥ युवे निकृष्टे प्राप्ते च यक्षिन् यस्तु पशोः क्रिया । तत्र ब्राह्म-
चप्राप्त्योऽपेक्ष्य यथाविधि । समाप्ते प्रायश्चित्ते ॥ श्रीलक्ष्मीनाराय-
णपंचमस्तु । संवत् १८०१ मार्गशीर्षेऽदि सप्तमी श्रृगुवापरे स्नानं परो-
पकारात्ते लिखितोऽयं ग्रंथः । यादवः पुच्छकं दृष्टुं (दृष्टं ?) तादवः

सिद्धिं मया यदिदृष्टमशुद्धं वा समदोषो न विद्यते ॥ पंचे स्वरयंत्र-
रूपविंदुमात्राविहीनं सिद्धिं मया यत् ॥

विवरणम् । आपस्तम्बानुमतदर्शपौरुषासादियामानुष्ठानपद्धतिरूपोऽयं निबन्धस्तत्र
ह्यभिनिवाप्तिसोमपर्वविषयविवरितः ।

No. 239. **संस्कारकौमुदी** । *Saṅskārakaumudī*. Substance, country-made white paper, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 46. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete (as regards the first part only.)

A work treating of Saṅskāras or purifying ceremonies, under the name of Saṅskāra Kaumudī, by Giribhaṭṭa, son of Ballambhaṭṭa. The codex contains only the first part of the work.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ प्रथम्य दक्षिणामूर्तिर्नमः च भुवनेश्वरी । प्रवर्षा-
कर्माप्रदतिष्ठस्त्वारान् आकरीत्यय ॥ १ ॥ अर्धाधामादिविवाहातामिति-
कानुपाकर्षोत्सृजने च वार्षिके इत्येवमष्टादशसंस्कारानुक्ता ह्यष्टौ प्रक्रमेण
अवस्थाकर्मासंप्रत्यक्षपुण्यापयप्रत्यवरोचसाहकामाध्यावर्षसाधिकाहक-
म्यवादानि निरूप्यते ॥ एते च नित्याः काम्याश्च ।

End. **वर्षिर्मेघगन्तव्यं सुप्रमयेकमादिनः । प्राजापत्येन दृष्टेन पाकं छा-**
पुचैव वेति । एतदनुक्तप्रायश्चित्तानां च वशाकर्म सर्वव्याघ्रमुत्तीकर्मा-
प्रयवप्रत्यवरोक्षणां प्रायश्चित्तमिति मन्त्रयं । बृहकायावेतु तथोक्तमेव
प्रायश्चित्तं कर्तव्यमिति । । दक्षिणस्य प्रसादेन यज्ञं भद्रात्मनः दुषीः ।
गिरिभट्टोक्तोत्तुपाकयज्ञकं मगोरमं । ॥

Colophon. इति यत् भद्राव्यज्जिहिरभट्टनाया(?) संस्कारकौमुदी समाप्ता ॥ ॥
वीरस ॥ ५ ॥

निरूपणम् । संस्कारसौमुदी नाम अवधादिसंस्कारकर्मप्रयोजननिबन्धः त्रैयज्ञं भद्रवि-
हितः ।

No 240. **संस्कारकौमुदी** । *Saṅskārakaumudī*. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 26. Lines, 12-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Incomplete.

The second part of the work noticed last. The part is not complete.

Beginning. श्रीशिवाय नमः ॥ अथ गर्भलंभनं । तवेदं मृच्छं । उपनिषदि गर्भलंभनं पुंसवनमनवलोभनं चेति । यज्ञोपनिषदि बौद्धि कर्मोपि आत्मातानि । तदुक्तप्रकारेण तानि कुर्यादित्यर्थः । गर्भोच्छ्रयते येन कर्मणा निषिक्तं शीघ्रंममोचं भवति तद्गर्भलंभनं । पुमान् येन प्रसूयते तत् पुंसवनं । पुमांश्च अन्येन नावसृज्यते न भवति । तदनवलोभनं । कर्मविकार कार्यः । एतस्माद्यस्माच्च भगवान् । गर्भलंभः पुंसवनं गर्भोच्छानवलोभनं इति कर्म-
वयमिदं यज्ञोपनिषदीरितं । तामधीतवतः कर्मचयं तथैव सुप्रचम् । निषिक्तो यन्प्रयोगेण गर्भः सधाय्यते स्तिषा । तद्गर्भलंभनं नाम कर्म शीघ्रं मनीषिभिः ॥ पुमान् प्रसूयते येन तत् पुंसवनमीरितं । न सृष्टेर्न सवेद्येन तत्कर्मणानवलोभनमिति । तालुपनिषदमनधीतवतोऽप्यज्ञातार्थस्योत्तरं कर्म वस्यति । यदि माधीयान् द्वितीये गर्भमावे इति एवं वदता आचार्योऽथ केवलोपगमनेन गर्भलंभनं प्रतिपादितमिति वदति । अन्ये तु शौनकाद्युक्तमार्गेण कार्यमित्याहुः । तथा च शौनकाः ॥ मुञ्जो वाद्यग-
द्याया मूलं पिष्ट्वाथ तत्पुनः । सता नवांवरच्छत्रं परित्यज्यापपाणिना । उदीचीतः पतिवतीत्याद्याचमदीयं तु । जायाया दक्षिणे नासारम्भे विंशेऽङ्गुलं तद्वत् ॥ अहरे स्वे रवे तद्विज्ञाचानवसिद्धां सती । उप-
नन्देदधुमेवं गर्भलंभनमृचिरे इति ।

आयसायनः । आनयित्वाकर्मधाया मूलमास्रोच स्रज्जवत् । कार्य-
मेव तु मृषेण चूतमृतेन वा नयेत् । कपिलापयसा मिथं कांक्षयाचमत्तं शुभं । दक्षिणस्यां नासिकायां विंशेऽङ्गुलं तत्पतिः । तन्मन्त्रं अगुदीर्घेति सिक्तास्त्रिद्वहं अवे । तां पूरयति संवेच तामुपेयाद् यद्यानिषिरिति(?) । अन्विधाने तु । निदुर्गेण्जयेत् स्रजे योमिं सृष्ट्वाभिप्रैती । गर्भाधानं मतः कुर्यात्तत्पुत्री वै प्रजायते इति । विभिरदुलीभिरित्यर्थः ।

End. (नास्ति) ।

Colophon. (नास्ति) । *

विवरणम् । पूर्वोक्तलिखितस्य निबन्धस्य गर्भाधानादिसंस्कारानुष्ठानपद्धतिरूपो द्वितीयो-
भागोऽसम्पूर्णः । पुस्तकेऽस्मिन् गर्भलंभनादारभ्यनिष्क्रमणान्तानां संस्कारकर्मधामुक्तोचोचते ।

* The codex being incomplete, has no regular colophon at the end. But at the end of each Saṅskāra, there is a concluding line, a specimen of which is given below. "इति वीरलं भद्रं स्रजनिषिरिभृष्टतायां संस्कारकौमुद्यां पुंसवनलोभनवकरणम्" ।

No. 241. संस्कारतत्त्वम् । Saṅskāratattvam. Substance, country-made white paper, 18×4 inches. Folia, 82. Lines, 4-6 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject under the name of Saṅskāratattwa by Raghunandana of the Bengal School. It is a part of his Smṛititattwa series.

Beginning. ॥ जन्मोत्पत्तये ॥ प्रथमं सच्चिदानन्दं बीजं भुक्तिमुक्तिदं । संस्कार-
तत्त्वं । तत् प्रीत्यै वक्ति बीरपुनन्दनः ॥ अथ संस्कारः तत्र चारीतः गर्भा-
धानवदुपेतो ब्रह्मर्भे' सम्प्रधाति पुंसवनात् पुंसीकरोति पञ्चस्थापनात्
मातृपितृणं धात्राममपोहति रेतोरङ्गर्भोपघातः पंचगुणीजातकर्मणो
प्रथममपोहति नामकरणेन द्वितीयं प्राग्नेन तृतीयं सूडकरदेव
चतुर्थं ज्ञानेन पंचमं एतैरहभिः संस्कारैर्गर्भोपघातानूपतोभवतीति ।
गर्भाधानवत् गर्भाधानविधिना विष्णुर्वीजं कल्पयन्मादिना उपेतः स्त्रिय
सुपगमं ब्रह्मर्भे' सम्प्रधातीति ब्रह्मवेदसदुपचययोग्यं गर्भे' सम्प्रधाति
संजनयति पुंसीकरोति अयत्तलिमं गर्भे' पुमांसं करोति पुमांसं उभं
विन्दतेति मन्त्रलिङ्गात् पञ्चस्थापनात् पञ्चस्थापनांगवीनमौद्भयनात्
मातृपितृणं मातापितृद्वाराजानं गर्भे'स्थापयपंचस्कारद्वारैव एते अपत्य-
संस्काराः उपघातः पापसंघः पंचगुणः पंचप्रकारः उपघातकजातिबंध-
करसंकरीकरवापावीकरणवलिनीकरवक्ष्याय पंचकसंक्राम इति ध्यायं
चान समावर्तनमिति कल्पतवः अथ दृष्टान्तमाहामिराः चित्रकर्त्रे यथाने-
कैरेकैवलीकृते शनैः । ब्राह्मण्यमपि तद्वत्स्यात् संस्कारैर्विधिपूर्वकैः ॥
संस्काराणां निवृत्त्यात् प्रतिनिधिमप्याह श्रुतिः अद्वौ संस्कारकर्मोपि
गर्भाधानमिव स्वयं । पिता कुप्यात् तदन्यो वा तदभावेपि मत्क्रमात् ॥

End.

अप्यायं कपिसां धेनुं दद्यात् शंसं तथेन्दवे इत्यादिषु चतुर्थी तादर्थ्ये
तेन सूर्योपातप्रतिष्ठायां दक्षिणां धेनुं अग्निने दद्यात् गुह्रीदनादिभोजन-
मपि तस्यैव उपस्थितत्वात् एता दक्षिणा भोजितमाह्वारानामिति द्रष्टव्यं
पात्रिवाच्यानाथ स्वयं प्रदातव्याः सर्व्वाः सर्व्वेव दक्षिणा इति मत्प्रउ-
राचात् एता दक्षिणां धेन्वादित्थिवादाने कपिले सर्व्वदेवामित्यादि-
नर्गन्वाः पात्राः ते च प्रयोगे वक्ष्यन्ते अग्निगृह्य इत्युपनादिषोमविषयं
अप्यहोमे ब्रह्मवेदोऽपि अग्निक् अत एव गुरुत्वा येन तृयतीत्युक्तं यथेति
यत्नेन पूर्व्वोक्तादतिरिक्तोपचारेण अत एव दीपिकायां एकैकस्याहमनक-

महानिर्गतिरेव वा होमयामधुर्गर्भिणीं सद्धनं वाहमुत्तं । पूजयिष्य-
 म्यथाभोष्टवरदानेन तर्पिताः । अतो दुष्प्रपद्योयमनः पूजनीयः ।
 यथा मत्स्यपुराणे दुष्टाः सप्तोपचारेण दुष्ट्याः शत्र्यापपेक्षया यमतः
 पूजनीयास्ते पूजिताश्च शुभाशङ्काः । यद्य पीडाकरोनित्यमस्यविनाश
 वा घटः । य मं यमेन संपूज्य शेषानमर्चयेद्भरः । तस्मात् पीडाकरोनित्यं
 य एव भवति घटः तमेव पूजयेद्भक्त्या ह्यो वा चीन् वा यथा विधि ।
 यत्तममर्चयेद्भक्त्या प्राज्ञाचं देहपारजं । दक्षिणाभिः प्रयत्नेन न बह्वनस्य-
 नितवान् ॥

Colophon. इति वंघवटीपट्टरिहरमहाचार्याद्वज्रवीरकुन्दमहाचार्यविरचितं सं-
 स्कारतत्त्वं समाप्तं ॥ * ॥ * म ॥ वा * म ॥ र * म ॥ न चीहरवे नमः
 । र म * ना ॥ वा * । वीरामः ॥ * । वीररिः ॥ * ।

विवरणम् । स्मार्तवीरकुन्दमहाचार्यविरचितं संस्कारतत्त्वं तदीयजुतिनक्षत्रान्तर्गतम् ॥

No. 242. संस्कारपद्धतिः । *Saṁskāra-paddhatiḥ*. Substance, country-
 made white paper, 9×3 inches. Folia, 27. Lines, 12 in a page. Cha-
 racter, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out.
 Prose. Not correct. Incomplete.

A manual on the Saṁskāras or purifying ceremonies entitled
Saṁskāra Paddhati. Anonymous.

Beginning. वीरामसंज्ञायनमः । योमुष्मास्त्रदशां यदैवमुभयनां(?) भ्येयस्य योनि-
 नां यो निग्री (य ?) विनाशनेष्यति भूतो (हृदो ?) भाग्यप्रदः सेविनां
 यो विधार्तिहरस्तथैव सुखदः साहित्यविद्याविधिष्वं वंदे निरिजात्मजं
 गच्छति वाक्पिदये सर्वदा ॥ १ ॥ नना दामरधिं रामं वाग्देवीं चैव
 गारदा । गभीषाभादिकर्षणं क्रियते यदनिर्गता ॥ २ ॥ गभीषानंतु
 प्रथमं पुंमवर्गं द्वितीयकं । वीमनोद्वयनं चाम्बजानकर्म चतुर्थं
 नामधेयं पंचमं स्यात् षष्ठं (हं ?) निष्कर्मकं सप्तमं प्राग्नाक्षं च
 अष्टमं तत्तथाह ॥ ३ ॥ नवमं यत्तत्तथाहं वेदव्रतचतुष्टयं अतुर्दंतु
 केयान्तमन्यद्वयविवर्गकं ॥ ४ ॥ वदन्ति मुनयश्चाद्या विवादाहंतु षोडशं ।

End. (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । संस्कारपद्धतिनामकं चिन् संस्कारविषयको निबन्धः । असम्पूर्णमादस्य पत्र-
कक्षेनाभादिकं न ज्ञायते ।

No. 243. संस्कारवीचिः । Saṅskāravīchih. Substance, foolscap
paper, 15×3 inches. Folia, 316. Lines, 6-7 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Com-
plete.

A work, treating of the Sanskāras or purifying ceremonies
in *extenso*, under the name of Saṅskāravīchi, by Nara Sūri, who
wrote it under the direction of Govindadēva, either a king or
the minister of a king. The work, forming, as it does, a part
of a series entitled Govindārpava Dharmatattvāloka, is named
Vīchi, meaning a sea-wave.

Beginning. ॐ सखि श्रीगणेशाय नमः ॥ यस्मादावधत्तः प्रपद्यितव्युत्पत्तप्रका-
शामकं न्युत्पातद्वयतिरेकममयपरामर्शद्वितीयात्मकम् । साक्षात्कृत-
या कृतस्य जगतोऽस्त्यस्य सद्भाषकं भूयैतन्निष्पिष्टाय संवत्तियं ध्यात्वार-
चिचं नमः ॥ १ ॥ नृणि पूर्वविदीर्षदैत्यनन्दरां प्रेष्य प्रकम्पां पुरोहतीं
मुद्रितलोचनां सचकितां वीक्ष्याद्गु संहृत्य तन् । रूपं सस्मितमौचिता-
मरमुखी मायेति विस्मापितां तासां छिन्ना विनोदयन् वदुर्नतैर्मुखा-
न्धर्चिर्होऽन्तु ॥ २ ॥ सिद्धिं बुद्धिमुभे अपि प्रियतमे संनयं दत्तौ मिथो वाम-
न्यौ प्रथमं स्वयं यद्यप्यतीरमेव मानं प्रियात् । ज्ञात्वा मानयतः सर्वं
मद्यपतेः प्रस्ताव्य नाप्योत्तरं खेच्छाच्छिन्नचुम्बनादिलक्षितं जीयादर्या-
स्तकम् ॥ ३ ॥ इत्याघातविभिन्नभूतस्य सल्लग्नोन्मौलिस्यलक्षणम्योतिषि-
कुम्भयन्मुनिगणं सन्मभसादिच्छतः । दानाभ्य-मुतिर्पादलक्षितिमिलमैजा-
भुविम्वद्विषं चतुः सन्तु मुदे मुधा विभुतयोऽष्टद्विर्गोमयानां प्रभोः ॥ ४ ॥
अन्तर्हर्तिनवारिवारिद्विष्टाः प्रेष्यान्तरिक्षे द्रुतं संरम्भादिब विभतामि-
पतितोदाभाम्बुधेदस्त्रिनः ॥ ५ ॥ यद्यप्यदनाकुम्भशिशिरप्रोता मुञ्चुर्भुवतो वि-
प्रेष्य विरोल्लसामरसमत्काराधिरे पातु यः ॥ ६ ॥ नामेन्द्र द्रुतमाहवुष-
मरल्लालावलीजाकुलां गङ्गे जम्बुद्विपे मनामल्लमल्लं कलोलकोलापली ।
यङ्गे वारय विष्णुल्लङ्घयत्तुल्लिखित्यद्रिप्राजाग्राजानिद्राभयभयान्धैरपदिमं
देयात्पुच्छं शङ्कर ॥ ७ ॥ विच्छायायतनं तृतीयमयनस्कारस्फुरत्पावक-
न्नालाजालमिषापलीभिर्भित्तीभक्तौषविघ्नान् दहन् शब्दांसी किलकि-
चिनास्तनवसामन्दैकमज्जमना विशेषस्तनमदनुचः सकलस्यः पायादपा-
याज्जगत् ॥ ८ ॥ यस्मिन् धोरस्यग्रेष्ठात्तुल्लसिच्छरशिराग्रेसरैरिहति शम्भु-

श्रीलक्ष्मीरामप्रभुरमरपरीरम्भश्रान्तिनामे पद्माम्भानानि दिग्वरकर-
 हृदयप पद्मेन्दुशशि । यल्लक्ष्मणां विकासं दधति दिग्मसिः पातु मुग्धान्
 सदैव ॥ ८ ॥ समुष्मीलशीलप्रवचकमलामोदमुदितभमतृष्टदेवीकलितक-
 लमङ्गारमधुरा । सरस्वत्यापद्मप्रमिखरसहारपररूपदिपंघीमघीघी नुति-
 निमदयोघी विजयते ॥ ९ ॥ अस्मिन्निष्ठितिरिदधत्तुर्भगैकभूमिः
 स्रग्द्वयाल्लटपरिमरे राजधानी शिवस्य । यस्यामीशः प्रसितविपमा-
 स्त्रेयकीमाशपात्रं गच्छन्मोदयदिति जगन्नाथं ब्रह्म शान्तं ॥ १० ॥
 यस्यां शिष्टानियमितममोदयल्लक्ष्मिनिहा योमोदयोमादयदितिविधः शुद्ध-
 सत्त्वा निरीहाः । प्रत्यक्ष्योतिः किमपि तपसां प्रत्ययानां पुरस्तादल्लक्ष्मं
 निरवधि परानन्दमाशीलयति ॥ ११ ॥ पुरश्चरपुरतः पुरतः पुरसरित-
 थोपनीरमन्तरिता । विविधारिभवेर्विभवेरतिरासा राजते नगरी ॥
 १२ ॥ पुरश्चरिदुपकथ्ये नीलकण्ठोपदीपं विभुवनकमनीयं नील रम्य-
 लम्बन । अहत सुलतगारे ताप्यं येन माया प्रमितिरेव इदियामसि
 ताप्येति यस्याः ॥ १३ ॥ अमरपुरश्चरिदमिर्भजापराहमगणितमपि-
 राशीन् छारयत्यमुरागैः । विविधविबुधशोभाभङ्गनानां जनानां कर-
 धेदनरहीना नाकलोकीतुल्यं (?) ॥ १४ ॥ यस्यामर्धल्लिङ्गमङ्गलालीना-
 म्भुज (?) जाद्रेरदोमध्ये क्वलितममोमण्डलं चन्द्रभागाः । सद्योविद्यो-
 तितमरवे गरुोदीपंशीर्षांश्चक्षुषासादासादिवसल्लिङ्गमाग्रचक्षुषमे-
 ति (?) ॥ १५ ॥ यत्प्राकारायमानुस्फुरदश्चक्षुषिषेक्षिञ्जान्तकानि विधा-
 न्ते प्रसङ्गाद्विभक्तविराजन्मोपक्रमेषु शीतांश्चन्द्रकान्तादिमन्त्रिद्वयं
 चक्रवाकं चकोरं तुर्ग (?) नीलस्रवं वयं कुमुदमपि समानंदसाग्रीकरोति ॥
 १६ ॥ यत्कान्तानुचकान्तिनिर्झिततनुल्लक्ष्मालल्लक्ष्मालकुलः सोधोत्सववि-
 चित्ररत्नविषयोद्वन्द्वचेयुन्मनात् । शोथालीयति वदपदीयति मुकुटंमा-
 तपचीयति द्राक्कुन्दीयति चन्द्रमाः कमलिनीपवीयति प्रत्यङ्म ॥ १७ ॥
 हे हे धर्मो मिहितमनसो यव लोका विज्ञोका भोकाश्चानि विदग्ध-
 प्रतितां यथार्थं च साधात् । यामध्यास्ते विरचितमिवा सा मिवा
 काशिवासिप्राणवासावहितविहितानेककामा निकामं ॥ १८ ॥ इष्टा
 हृष्टिं सुचिरमखिलां नैयमाणं (अ ?) योमैरौरीनाथः सत्यमरचयत्
 कल्पिशिष्यां (कल्पितानेकशिष्यां ?) यामालोक्य विदग्धतटिनीद-
 नदारामधारां राशी (?) नियतमपरं मञ्जयत्यश्रुसा यः ॥ १९ ॥ गौर्धो
 यव २२रे २२रे युवतयः सर्वे मदेशा नराः विद्याध्याः धनदाः प्रधान-
 मुष्या वनातुगाजिह्वयः (?) । लक्ष्मीणाद्यतुरानना इव जनाः समीति
 यासर्गतोद्युजैरवधिका विनायकमण्डेदेवात्मैः शोभिताः ॥ २० ॥ यद-

भैरवोपरिक्रमं चामभ्यविद्या विज्ञानदेद्विषया विषयानपेक्षाः । धा-
 दिवान सुधियो निधयोमुषानां शब्दद्विजान् हि निजाद्विदमा-
 मां (?) ॥ १९ ॥ मल्लोपजीव यस्या विलसति पुरतः काष्ठयौकाष्ठयो-
 वेवान्नः कम्पेव चम्पा तदनु च मल्लिना त्रीविशाला विशाला । पादा
 गाढाभितापा परिपतदयमोमग्रदेहा विदेहा संकातंकाकुलाशीदपि
 विशदयशाः साष्टका काष्ठकान्तिः ॥ २० ॥ अस्ति हस्तिप्रशस्तिर्भुवि
 भुवनतलाभोगभूषायमाधोवंशः श्रीवाक्षकाष्टोभितविभवभवीकाशिताश-
 विभागः । प्रत्यपोदयजापग्निकमुजयुगलोद्गमदीप्यत्प्रतापप्लाहामाहाव-
 लीहं प्रमित्यपतिवलोधर्मकर्मैकधुर्यः ॥ २१ ॥ तस्मिन् वंशेऽजनि पञ्च-
 शतं शूरवंशावतंशाः कंसारातेयराजपुत्रसे दत्तचिन्तावधानाः । समीति-
 ज्ञा द्विजसुरमुचप्रापितायाः (?) पार्श्वप्रस्था (?) विशदयश्वोवर्णकर्म-
 कधुर्यः ॥ २२ ॥ तवासीश्वरिदासः शौर्य्यनिवासः छन्दोपरिदासः ।
 परिहृतजगदापाशोऽजनितासः परेषां शिवदासः ॥ २३ ॥ श्वाराधना-
 सावधानेन सुभाषविचारविद्यायगौरायगोषामधामाभिरामं निकामं
 सदा येन तेन सदाये भयेन ॥ २४ ॥ शिवं समाराध्य चिराय येन
 (येन ?) भगीरथेनेव ततः प्रदासो । आसञ्चस्योनिकीर्तिपूरे दूरे
 भयेषि प्रसभं विलोकी ॥ २५ ॥ तस्मादाविरभूत् प्रभूतविभवोगाद्वेद-
 योजितो महादास इति प्रसिद्धमहिमा गङ्गां समाराध्य सः ॥ स्वाभ्या-
 स्थाप्यशुभायै यदुकुलममलं चक्रोन्यचक्रेश्वरामल्लोमादजयज्यैकमिदया
 शक्रोऽप्यवज्ञाकरः ॥ २६ ॥ तदनुदनुजवैरिपादपन्नप्रवतिपरः समभूकृ-
 शदासः । इह हरिहरयोरभेदभावं भजनमुपादिश्येव धौजनेषु ॥
 २७ ॥ यदाशोर्वलमाकलय्य बलिनः प्रत्यर्चिंश्च्यौभ्यतोभूद्वत्कन्दर-
 दिरेषु (मंदिरेषु ?) तिष्ठताः स्त्रीपुत्रमित्यादिषु ॥ २८ ॥ क्षिप्त्वा स्त्रेषु
 च धंसपातमस्तनुतुङ्गानुरागं (?) श्वग्याल्लयाप्रकिरानकेसरिपरीवारं
 सभातन्वते ॥ २९ ॥ अजनि नयनसिंहः पार्श्वोऽस्मादकक्षात् समरधुवि
 यदीयं सिंघनादं निशम्य ॥ परमरपतिनीनामत्तमातहाशंघाः सपदि
 विपदि मग्रास्ते दिवंतान् भजन्ते ॥ ३० ॥ कुरासेष विपचपचदलने
 दक्षेण यसेचरादन्वूनेन नयेन येन सकलं भूषण्यलं प्रासता ॥ वैरम्यं
 न विरच्येऽन भूवनेऽग्निनेषु मित्रेषु वा स्वस्तीकैलिपरेषु निश्चितविर-
 खाण्येषु नित्यार्चिषु ॥ ३१ ॥ तदंशे भूवतंसेऽजनि जननयनानन्दचन्द्रोमरे-
 श्वोमाचन्द्रोक्तमेवा (य ?) दधति वधुमती यं पतिं प्राप्य पुत्रीवे (?) ।
 श्रीपातुत्सन्नशत्रु (मनुः ?) पतिपरितसदामाधमोमाधयोयं संप्राप्नो

लान्ताक्षरे मत्तुतिं पथ्यालोच्य चमत्तुतं चिरमथोनन्दन् नन्दन्
वा ॥ १ ॥

Colophon.

इति श्रीमद्वचस्पृशुमण्डलाधीश्वरसमस्तसाधन्यधुरंधरधीमद्गोविन्ददेवदि-
ष्टशेखनरसिंहसूरिविरचिते गोविन्दार्चने धर्मतत्त्वालोके संस्कारवीधिः
प्रथमः समाप्तः ॥ • ॥ शुभं भवतु ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । संस्कारवीचिर्नाम जरसिंहसूरिविरचितः संस्कारविषयकः कथिनिबन्धलोदीय
गोविन्दार्चनधर्मतत्त्वालोकाष्टाधर्मैराज्ञीयनिबन्धविशेषान्वेतः ॥

No 244. विवाहादिपद्धतिः । Vivahadi-paddhati Substance, foolscap
paper, 16 x 3½ inches. Folia, 63. Lines, 7 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct
Incomplete.

A guide to the performance of the ten Saṁskāras or purifying
ceremonies, as observed by the followers of the Yajurveda, com-
mencing with the marriage ceremony. Anonymous.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ यजुर्वेदिनां दशकर्मपद्धतिर्लिख्यते । तत्र
प्रथमं कतिपयदिनभाविनि विवाहे यथाचारसिंहसूर्योदकार्यकन्यादाह
सम्बन्धिप्राश्न्यादयः फलकुरुमादिकं श्रद्धेया जामातृश्राद्धं शब्देभ्यः ।
मन्त्रा च कन्यादाहसम्बन्धी कथित् प्राश्न्यः श्रुचिराचानः पश्चिमाभि-
मुखं जामातृसम्बन्धिनं प्राश्न्यं कथित् फलकुरुमादिभिरभ्यर्च्य तस्य
दक्षे वाक्यपूर्वकं सतिष्ठकुरुशोदकं दद्यात् ॥ यदा विश्वरोम् तत्पदधा-
मुके मासि अमुकपक्षे अमुकतिथौ अमुकगोत्रः वी अमुकदेवशर्मणा अमु-
कगोत्रस्यामुकप्रवरस्यामुकदेवशर्मणः प्रपौत्राय अमुकगोत्रस्यामुकप्रवर-
स्यामुकदेवशर्मणः पौत्राय अमुकगोत्रस्यामुकप्रवरस्यामुकदेवशर्मणः पुत्राय
अमुकगोत्रायामुकप्रवरायामुकदेवशर्मणे वराय अमुकगोत्रस्यामुकप्रवर-
स्यामुकदेवशर्मणः प्रपौत्रौ अमुकगोत्रस्यामुकप्रवरस्यामुकदेवशर्मणः पौत्रौ
अमुकगोत्रस्यामुकप्रवरस्यामुकदेवशर्मणः पुत्रौ अमुकगोत्रस्यामुकप्रवर-
स्यामुकदेवशर्मणः अमुकेन विवाहेन दातुं तवाहं प्रतिजाने । इति
जामातृसम्बन्धी कथित् प्राश्न्यः वाढमिति ब्रूयात् । तदनु श्रभे दिने
श्रभे लग्ने यथाचारपरिप्राप्तं वैलक्ष्ण्यसम्बन्धादिकं कन्यावरीं कुर्यात् ।
ततो विवाहदिने कन्यापितृवरपितृवराः प्राप्तः समपाधिपगोत्रादिषो-
डशमाहकापूर्णा वधोर्ध्वारामायुधमन्त्रं दृढिप्रादक्ष कुर्यात् ।

End.

ततो भित्तादौ प्रादमुष उददमुषो वा । ॐ वदचोदिरण्यस्य यदाव-
चो भवायुत सत्यस्य प्रक्षयोनचसेन मा मंदज्जामसि । अनेन सत्रपक्ष
वा दृतधारां (राः ?) दद्यात् । ततो भूमौ परस्परं मित्तितासु दृत-
धारासु ॐ चेदिराजवशी इहामधेत्यादिनावाञ्च पूजयेत् । तत आ-
युध्यमन्त्रं जपेत् यथा । ॐ आयुर्विद्यायुर्विद्यं । विद्यमायुरमीमहि ।
प्रलाप्तदृष्टिरविनिषेद्यस्यै शमं जीवेन शरदो वयने । ॐ आद्युषो मे
पवस्व वसेसे मे पवस्व विदुः इयिवादिषोऽजनिचाः । इहसन्नापोषः
चरन्तीः शीतोश्चो दुग्माय समायुचे मम प्रक्षयवर्धमाय यजमानस्यावां
अनुय रात्र्याय । अनुयेत्यथ यदर्थं ददितुं पश्यान् नाम प्रयोज्यं ।
ततो ददित्वाहं कृता दक्षिणा देया ।

Colophon.

इत्यायुर्धन्यः समाप्तः ॥ • । प्रतिनिधिसूत्रे मङ्गलवाक्यम् ॥ • । ॐ
अथेत्यादि अनुकमोषः श्रीअनुकरेवशकां अनुकमोवस्य श्रीअनुकरेवश-
कांशः अनुककम्पाम्भुदयार्थं जमचाविपरीत्यादिषोऽजमाककापूजावशी-
धारासन्नातनायुध्यजपायुदयिकयादान्यहं करिष्यामि ॥ • । श्रीहरेः ॥
श्रीहरेः ॥ श्रीहरेः ॥ श्रीहरेः ॥

विवरणम् । यन्त्रवेदिनां विवाहादिदशकस्यानुष्ठानपद्धतिस्वीये निबन्धः असम्पूर्णः ।

Note.—This codex has also a fragment of the *Kṛāṇṭīkā rīto* as performed in the marriage ceremony, from foll. 9-12, of country-made yellow paper, 22×3½ inches, having six lines in a page, and in the Bengali character.

इलकोदिन् कुम्भिकायाः ८-११ चत्वारि पञ्चादि वर्णने ।

No. 245 *संस्कारनिर्णयः* । *Saṅskāranirṇayah*. Substance, country-made Kāśmīri paper, 10×4½ inches. Folia, 50. Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn, worn out, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A detailed account of the *Saṅskāras* under the name of *Saṅskāranirṇaya* by *Tipyābhaṭṭa*, son of *Rāmabhaṭṭa*, according to *Kāśalāyana's* aphorisms.

A work on the same subject under the name of Saṁskāra Mayūkha by Nīlakanṭha, forming a section of his Bhāskara series. Enclosed within the boards, is another codex, containing the well-known manual on the daily prayers of the Brāhmaṇas of the Sāmaveda school, entitled सामवेदीय सन्ध्याप्रयोगः, a description whereof is given in a note at the end of this number.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । योऽस्मिन्मया संस्तुतेऽत्र विभं तत् पाह्यमव्यात्मनि विद्यक्ये ॥ अयं नयत्याशुच पूर्वक्यः शिवं ततोऽस्याशुचरिर्नमाधौ ॥ १ ॥ अग्रे पितामहमनोः सत्तु कामप्रीयसफादजायत मुनिस्तुविभाङ्गकाश्याः । तं पुत्रिषां भूरभरोपपद्यद्भंस्तस्यान्वयेयजति भूमिबराभिधानः ॥ २ ॥ तथान् वंसे बहति विभवे संगराश्वे जपायां राजा कर्षः समजनि यथा सामरे शीतरग्निः ॥ कौर्त्ता यथा प्रविततरया नीलजादेभिर्भूर्ध्वं कर्ष- स्थापि प्रविततकदा नावकायं समनो । विमोकाश्वदेवस्ततस्तत्तुतोऽशुचि- शीकीकृता येन स्यात् परिषी । ततोऽप्याशुराजोऽश्वस्तुसमीभुयसाश्वोरये- देव मर्माहितः ॥ ३ ॥ बभूवाय वैराटराजस्ततो भुवृष्यमेदिनीवत्तमी- मोरराजः । नरत्तदेवस्ततोमयुदेवस्ततोभुवृष्यंरपास्ताभिधानः ॥ ४ ॥ शिवगदाश्वस्तः समजन्मयोशिवगदाश्वपुत्रं प्रचकार यः शिवमयेन समः सकलैर्देवैः शिवशिवप्रयनोऽयनाशु यः ॥ ५ ॥ रीतिर्चन्द्र इति तत्तनयोभुत् कर्षदेवस्ततःपितृमयाशु स्त्रीकयोर्मेरुदिरनुपराजो रामर्ष इति तत्तनु- जातः ॥ ६ ॥ यशोदेवस्ततोऽजातकारार्चंरपस्ततः । चन्द्रदेवस्ततोऽजा- ततः चिंदस्तपोपतः ॥ ७ ॥ ततोऽप्यभुवृष्यपतिषादिदेवः सकोर्षिभि- र्निर्मितदुग्धचिंदः । अभूततः नीलमर्षदेवः सदैव भाग्योदयवान् धितो- भः ॥ ८ ॥ यशान्नविशार्निर्मितवपूरजाचस्त्रीकृत्तया दूरस्तम् इत्या- द्ये विनिगदे नो यत्र पुंसां मतिः ॥ किं च बभूवरातिवात्मनयनामेषा- न्मुभिर्मेदिनीकृत्तयोऽग्निर्मेदुवाशुघोऽस्तुतुक् तुल्यः कर्षं नीलर्षेत् ॥ ९ ॥ आश्वस्तोऽन राश्या विबुधकुलमषिर्दाक्षिणात्यावसंधीभृषीनीलकंठः धृति- स्तदुभतिर्लोमिलीयेऽद्वितीयः । आश्वामादाय सृष्टां श्विनयमनया तथ- यस्यांश्विर्बधान्दृष्टा सम्यक् विधित्याच जगति भगवद्वाग्दशमन्देऽयम् ॥ १० ॥ प्रतारकैराहतमत्र किंचिन्मया तु निमूँस्तया यदुत्तम् । अनोक्ति- मातोऽपि वेन काचित् वपुश्चानापपितिर्न जीयते ॥ ११ ॥ संस्कारापा- र्वाः समुचितसकलाः । आश्वनीतिर्विवादीदोऽगोऽग्नेर्पतिहाजगति जप- करः संस्तार्थानुपदान् प्रापयिषे विमृष्टिच्छदन् निवदिता शान्तिरेवं क्रमे- ष्वक्ष्मावा संसेज गृहे वृषजनस्तुष्टा द्वादशैवे मय्याः ॥ १२ ॥ भगवन्-

भास्कराक्षेपं पंचेऽस्मिन् गिरुधंसते पूर्वधंसारविधिर्मयूखः प्रतन्यते मौल-
कंठेन ॥ १४ ॥ तवैतन्निबंधोपयोगि किंचिदुच्यते । तत्र प्रथमं धर्मप्रमाणा-
न्युत्पत्तेः । तान्नाह याज्ञः वल्गाः ॥ नृतिधृतिरुदाचारः स्वस्य च प्रियमा-
दानः सम्यक् संकल्पजं कर्म धर्ममूलमिदं स्मृतमिति । उदाचारः नृति-
न्युत्पत्तिरुदाहो दृष्टार्थोपसंतोषवादिः धर्मो मूलं प्रमाणाभित्ययः सम्यक् संक-
ल्पाज्जातः कामो यथा भोजनव्यतिरेकेण जलं न पातयमिति । एतेषां
च विरोधे पूर्वं वल्लीवः ॥ धृतिश्चपि मनुधृतिः प्रयत्नेति चंगिराः ।
मन्वर्थेविपरीता तु या धृतिः सा विनश्यतीति । अनादरणीयेत्यर्थः ।
तथाच सामची ऋचो धार्येत्यस्य वाक्यग्रेये नूयते ।

End.

संकल्पादित्येकमिति भुवमीमंस्तेति बधूं प्रेष्य भुवमाप्ति भुवं वा पश्यामि
भुवैधियोद्येमपि मध्यरां वा दददृष्टयतिः ॥ मया पत्या प्रजापती
संजीव मरदाशतमिति धर्मं वाचयित्वा भुवमीयसीत । ततो दंपती विवा-
हादादारभ्य विराजमचारस्यवाग्निनाबधःशाधिनी संवत्सरं द्वादशरात्रं
वदरात्रं विरात्रं वा तच्छुचारिणी स्नातामिति विवाहप्रयोगः । धर्मं
(धर्म?) एतौतरणिजाद्युभयसंममस्य पाग्निभ्यभाजि हतभाजिनि मध्यदेशे
या (या ?) ता भरेहनगरी किञ्च तत्र राजा राजीवलोचनरतो-
मगर्भतदेवः ॥

Colophon

इति श्रीमन्नरंभावतंसचीमहाराजश्रीभरवंतदेवादिद्वितीयां सकभभ्रमं-
रायजभदनीलकंठकृते भरवंतभास्करे धंस्कारमयूखः प्रथमः समाप्तः ॥
* ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

विवरणम् । नीलकण्ठभट्टविरचितः संस्कारमयूखोनाम कश्चित् संस्कारविषयकोनिबन्धः ।
एव गर्भाधानादारभ्य विवाहपर्यन्तानां संस्कारकर्माणां सविलरालोचनं वर्तते । नीलकण्ठे-
न हि भगवन्तभास्कराभिध. कश्चित् धर्मनिबन्धः संकलितः । तदकार्यताः संस्कारादप्राप्यधि-
तायभिधा द्वादशमयूखाः सन्ति । तन्नायमस्यदालोच्यधंस्कारमयूखोनाम तेषु प्रथमः । मयू-
खपद्यानां दाधिषात्ये सम्यगादरोवर्तते । मुद्रितायैव तत्र ।

Note.—सामवेदीयसन्ध्याप्रयोगः । Sāmavedīya Sandhyā-prayogaḥ.
Substance, country-made white paper, 24 x 2½ inches. Folia, 4. Lines,
6-8 in = page Character, Bengali. Date, Saka 1769. Appearance,
old. 'Generally correct. Complete.

विवरणम् । पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदिसंस्थाप्रयोगनिबन्धस्य पुस्तकमेकं वर्तते ।

No. 247. संस्कारमयूखः । Saṅskāra Mayúkhah. Substance, country made white paper, 9×5 inches. Folia, 115. Lines, 11-12 in a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणपूर्वम् । -

No. 248. उद्वाहतत्त्वम् । Udvāhatattwam. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 34. Lines, 6-7 in a page, with a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Appearance, almost new. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the marriage ceremony under the name of Udvāhatattwa by Raghunandana of the Bengal school. It belongs to his Smṛititattwa series, and has been printed and published in the Bengali character in Bengal with notes. The codex under notice has some explanatory notes in the margin.

Beginning. ॐ नमोऽस्तुते ॥ प्रथमं कनकाक्षतं वागीशं जगदां प्रभुं । उद्वाह-
कर्मसूक्तं यत्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ अथ उद्वाहविधेयः । अनुश्रुतात्तपो ।
कनकपिष्टा च या मातुरसगोषा च वा पितुः । वा प्रगल्हा दिजा-
नीनां दारकर्मणि मैदुने । दारकर्मणि भाव्यान्निष्पद्यारकर्मणि ।

End. ॥ लक्ष्मणा हि या नारी तस्याक्ष्यांशो विधीयते । न चैवं जीव्यः
कार्यो न वैवाहिकभाजनं । दृश्यतिः । जीववर्षोऽपमुक्ता या
न्याया भव्यापि वा भवेत् । विशेषयति । निताचरायां धर्मः । प्राक्क-
थयितव्यं भाव्याः श्रुतेः सहाः । अथवा विग्रहयति प्रायश्चित्तेन
नेतराः । एतद्व्युत्पत्त्युद्वाहविधेयः ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥

Colophon. इति मन्वन्तरीयहिरण्यकर्मसूत्राचार्योक्तश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यनिरक्षिते
श्रुतिसूत्रे उद्वाहकर्मं समाप्तं (समाप्तं ?) ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ श्रीमधुरानाथ-
देवशर्माचार्यं पुस्तकम् । यमेन लिखितं चर्कं यद्योरपनि पण्डितः ।
माता तस्या श्रुतेः च यिता तस्या च नर्दभः ॥ यन ११११ मास १ मेमास
दृश्यतिवार ॥ १ ॥ १ ॥ श्रीश्रीदुर्गा शरणं ॥ १ ॥ १ ॥ श्रीश्रीरविः शरणं ।
॥ १ ॥ अथगीर्णं श्रीतीर्थाचार्यकरवे उपनिहसिनेषु शास्त्री दिग्गज-

अन । सप्तचिकित्सां मीलेन्द्रसूत्रविष्टो विष्टोक्तयन् । महीभूततनुषीं नाम्
 देशिकोद्युत्तराशुषः । हिमाद्रिचिन्मय चायानं प्राङ्मुखाय प्रसन्नधीः ।
 दद्यात् शिवाय कोरीन् कुशलोपनिषैः सह इति मनुष्यचमत् उत्तर-
 मुखेन कन्या देया । अतएव सर्वत्र प्राङ्मुखोदात्ता महीना च उदङ्मुखः ।
 सह एव विधिर्दाने विवाहे च विपर्ययः । इति मनुष्यचममपि सह-
 चदे । विपर्ययपदस्य परिवर्त्तनपर्यायत्वात् । तथा च यतीहारोविनि-
 मयो यत्यासः परिवर्त्तोविपर्यय इत्यनर्थाकारम् । प्राङ्मुख्यायाभिरूपाय
 वराय अविचसिषो । प्रत्यङ्मुखस्य दाता वै दद्यात् कन्यां सहस्रद्वता ।
 इति वचनं अविचपदवैयर्थ्यप्रसङ्गेन आचिताग्निपरतया आग्निपु-
 षेर्द्वयं । यजुर्वेदिना अग्न्याधानानन्तरविवाहाद्वरात् इति द्वितीय-
 वचनात्तद्वचनैकवाक्यतया समानार्थं । इति प्रकृत्याभिभवाचार्यविद्या-
 निवासभट्टाचार्यचरणानुसृष्टीतः पन्थाः ॥ इति ॥ ॥ देशिका प्राङ्मुखो
 भूयात् । दाता प्रत्यङ्मुखः अग्निः । संदूष्य मनुष्याभ्यां दद्यात् कन्यां
 सुरेशरीं ॥ इति लक्ष्मीविवाहे मनुष्यपुराणोक्तं ॥ ॥

विररचम् । आर्त्तमेरुमन्त्रमहाचार्यनिरचितमुद्राहृतम् सुश्रितद्वैतकृष्णहरेर ।

Note.—This codex has also the first three folia of another copy of the same work of the following description. Substance, country-made reddish paper, 14×2½ inches, having ॥ lines in a page, in the Bengali character. Appearance, old.

विररचम् । प्रकृतेऽग्निमुद्राहृतजीवप्रकृतान्तरस्य प्रथमपत्रवत् वर्तते ।

No. 249. उद्राहृतत्वम् । Udrāhatattvam. Substance, country-made white paper, 18×3 inches. Folia, 25 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1725. Appearance, not old. Prose. Correct. Complete (except the first folium).

Another copy of the same work.

Colophon. इति मन्त्रपदीयहरिहरमहाचार्योद्भवा-चोरमुन्मन्त्रमहाचार्यनिरचितं
 सुश्रितमे उद्राहृतम् समाप्तं ॥ ॥ * १ ॥ आचरद्वैतचन्द्रमिन्मन्त्र-
 मरदि आगमस्ये हि मन्त्रे याजिद्वैतमिन्मन्त्रे मियुनन्तरदेः पञ्चमीषान्
 मन्त्रे । उद्राहृतं मन्त्रमेवं अलिखद्विरत्नं मन्त्रचिन्ता-धिवेगं कामीनायो-

No. 250. **উদাহতত্ত্বম্ !** Udvāhatattwam. Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches. Folia, 7. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

No. 251. उद्ग्रहतत्त्वम् । Udyāhatattwam. Substance, country-made red and yellow as well as foolscap paper, 14×2½ inches. Folia, 41. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

A fourth copy of the same work.

No. 252. प्रायश्चित्ततत्त्वम् । Prāyaścittatattwam. Substance, country-made yellow and white paper, 16×3½ inches. Folia, 13. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the work noticed in No. 176, but by a clerical oversight it was named Udvāhatattwa on the outside, and placed among works on Udvāhatattwa.

विषयम् । पूर्वोक्तिवित्तस्य प्रायश्चित्तस्य अपि पुण्यमेतत् ।

No. 253. **व्यवस्थासंग्रहः । Vyāvasthā-saṅgrahaḥ.** Substance, country-made yellow paper, 21×5½ inches. Folia, 22. Lines, 9-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not much old, but completely damaged. Prose. Generally correct. Complete.

A work, containing Vyāvasthās on several subjects such as Prāyāścitta (penance), Adhikāra (inheritance), &c., by Gaṇeśa Bhāṭṭa. It treats of marriage at the end, and perhaps misled by the colophon, it was named Udvāha-viveka, and placed among works treating of the marriage ceremony.

Beginning. ॐ नमोऽग्रेऽय ॥ अथ प्रायश्चित्तव्याख्या ॥ नव प्रायश्चित्तसूत्रं ।
पापनाशकतात्वात्तैश्च विधिबोधितं कथं प्रायश्चित्तं । तेन प्रायश्चित्त + +
+ धर्मप्राप्तादित्यजनकत्वे तदंगे विधिबोधिताभावात् सश्रवः । दशहर
गङ्गास्नानादौ फलान्तरजनकत्वेन नातिव्याप्तिः ॥

End. यदि मातामहीमातापि नास्ति तयोर्योग्यतामवच्छिन्या बन्धुपितामह
हवप्रपितामहानां पयसां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमीपर्यन्ता बन्धुभाषिण्या-
दिकाः पञ्च + + + मातुश्च सप्तमी भ्रातुः कन्यादौहिणी च न विवाद्या
सुरोः कन्याश्च न विवाद्या ॥ • ॥

Colophon. इति गणेशभट्टकृते उद्वाहविवेकः समाप्तः ॥ • ॥ • ॥ • ॥ • ॥

विषयम् । गणेशभट्टविरचितः प्रायश्चित्तादिनामाविषयकव्याख्यानसंग्रहनिबन्धः । प्रत्य-
क्षाक्षान्तभागे विवाहव्याख्या वर्तते, तथा च (उद्वाहविवेकः समाप्त इत्यस्मिन्वचनमवस्योक्तं
पुस्तकालासपाध्यच्छेदोद्वाहविवेकनाम्नाऽद्वितमिदं पुस्तकं, स्थापितस्योद्वाहविषयकनिबन्धाना-
मन्तरिति विभाज्यते ।

No. 254. सामवेदिविवाहपद्धतिः । Sāmavedi-vivāha-paddhatih.
Substance, country-made white paper, 16 × 2½ inches. Folia, 19. Lines,
6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ॥ Appearance, very
old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the marriage ceremony as
observed by the followers of the Sāmaveda. Anonymous.

Beginning. ॐ हरये नमः । अथ सामविविवाहः । अथोपस्थिते वरे सम्प्रदाता
अमुं सखं पठति । प्रजापतिर्हविर्नुहुष्ण्येऽर्धंवीया गोर्देवता
मथोपस्थापने विनियोगः ॥ ॐ अर्धंवापुषावसमा धेनुरभद्यमेवानः
धेनुरभवदियमेवानः । पयसमी दुष्टासुतरासुतरां वमां ।

End. तत एव सन्तं पाठयन् बधूमवन्तौ दर्शयति । प्रजापतिर्हविर्भू-
र्देवता अवन्तौदर्शने विनियोगः । ॐ अथदाहमग्नि । ततो जामाता

इमं मन्त्रं बभूव पश्यन् पठेत् । प्रजापतिर्हविर्ब्रह्मण्युपस्थितः कन्या देवता
कन्यामुमन्त्रये विनियोगः । ॐ भुवां यो भुवां इष्वी भुवं विश्वमिदं ज-
गत् । भुवाग्भ्यः पर्वता इमे भुवास्त्री पतिकुले इयं ॥ ततो बभूवः पितृ-
गोत्रेषु भार्गवमभिवादेत् । अमुकगोत्रा श्रीअमुकगोत्रेभ्यो अहं भोग्भिवादेयं ।
इत्यभिवादनवाक्यं । ततो भर्ता आयुष्मन्तो भव योम्ये इति ब्रूयात् । तत-
स्त्यक्तभोजनया बद्धा अक्षितं जामातरमातरतो वेदीमुत्थाप्य जलपूर्वकस्तम-
सादाय । अविशवा मायैः सहकारपद्मबोदानसानादिमहासं कुर्यात् ।
ततो जामाता अग्निपत्नीपभागस्य जलसमस्तमहाद्याहृतिहोमं कृत्वा
उदीच्य सर्वकर्मपावारणं शालाग्र्यनक्षोमादिवाहदेवतानानां कर्म
समाप्य कर्मकारपित्रे प्राक्षुषाय मां दक्षिणां दद्यात् ॥

Colophon. इति उत्तरविवाहकर्म समाप्तं ॥ * । ततो + + + + + । प्रजा-
पतिर्हविर्ब्रह्मण्युपस्थितः देवता अत्र + + विनियोगः ।

विवरणम् । कामवेदिनां विवाहकर्मालुक्तानपदतिरुक्तोऽयं निबन्धः ।

No. 255. उपनयनपद्धतिः । Upanayana Paddhati. Substance,
country-made white paper, 8x3½ inches Folia, 16. Lines, 7-12 in a
page Character, Nāgara. Date, 1785. Appearance, very old, and
worn out. Prose. Not correct. Complete.

A guide to the performance of the Upanayana ceremony or
the investiture with the sacred thread. Anonymous.

Beginning. यौनवेष्टाय नमः । अयोपनयनपद्धतिर्लिख्यते (अयोपनयनपद्धतिर्लि-
ख्यते ?) पुण्येति मातृपूजापूर्वकमाशुदिविषं विधाय कुमारस्य वपनं
कारयित्वा अमुककुमारस्य उपनाम (उपनयनाम ?) मेन प्राक्षुषान्
पुतापुपश्चरवद्वेष्टार्चं भोजयिष्ये । इति संकल्प्य प्राक्षुषान् भोज-
यित्वा शोषादिकं विधाय वक्षं वेष्टयित्वा धूम्रैरक्षतत्वाचार्यमभिरमा-
नयेत् । ततोपदिष्ट कुमारः पवित्रवाचिर्भूत्वा आचमनं करोति ।
ततश्चाचार्यः पंचधर्मकारपूर्वकादिगुणवशाधीय संकल्पं कुर्यात् ।
अष्टोत्तरीदि वीजमभेदुग्निमयपूर्वकवेदाध्ययनाधिकारसंपादकमदिभक्त-
विद्विजनिमित्तं अनु देवदत्तं वटुमहनुपदेये ।

End. अयं तो मां परमे मातृपूजा निबन्धं दृष्टुं तोये च कुर्यात् । विष्टं

वाचो न परिदध्यात् । दुष्टवर्गो न भवेत् सर्वेषां निषवद्वापचरेत् + +
+ + + + + ।

Colophon. पुष्पाक्षं समानं स(स?) भस्म संवत् १७८३ भाद्रमासि कृष्णपक्षे तिथौ
१९ चंद्रमासरे । शुभंभवत्(?)

विवरणम् । उपनयनकर्मणुदानपरिधयनिरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 256. उपनयनविधिः । *Upanayana Vidhih*. Substance, country-made white paper, 6×2½ inches. Folia, 7. Lines, 6-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

Another manual on the performance of the Upanayana ceremony.

Beginning. गद्यः । अथ उपनयनं । अथ कुमारस्य द्विजवर्षिद्या वेदाध्ययना-
धिकारद्वारा श्रीपरमेश्वरीशैत्यं च उपनयनं करिष्ये । नंदनभूतं
अथपतिपूर्वकं (अथपतिपूजनपूर्वकं?) सखि पुण्याहवाचनं मातृका-
पूजनपूर्वकं नादीनाहमंभपदेवतास्थापनं देवक (दिक्?) देवतास्थापनं
कुरुदेवतास्थापनं च करिष्ये ।

End. ब्रह्मचारिणा (ब्रह्मचारी?) धामं कृत्वा वसादि चारयेत् । मेधाधर्मं
लपेत् । वाचकं दद्यात् ।

Colophon. इति मेधाजयनं । उपनयनं । च ।

विवरणम् । उपनयनानुदानस्यापरिधयनिरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 257. यजुर्वेदीयदशकर्मपद्धतिः । *Yajurvediya Dasakarma-paddhati*. Substance, *lookscap* and country-made yellow paper, 9×3 inches. Folia, 67. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, B. E. 1285. Appearance, new. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the ten domestic ceremonies generally known as *Dasakarma*, as marriage, Upanayana, Garbhādhāna, Puṇsavana, &c., for the followers of the Yajurveda of the Kanva School, by Paśupati, with an appendix containing an account of certain preliminary rites, as Adhivāsa, Āyushya-japa,

&c. Paśupati was the chief Pundit in the Court of Lakshman Sen, the last Hindu Prince on the throne of Gaurā in Bengal, who was dethroned by Bakhtiyār Khilijī in 1227 A. H. Consequently, Paśupati was a man of the twelfth century, and was at the head of the "nine gems" belonging to the Court of Lakshman Sen. He was contemporaneous with Umāpati-dhara, Achārya Govardhana, and others alluded to in the opening śloka of the Gītāgovinda.

Beginning. ॐ नमोऽस्तुते ॥ अथ यजुर्वेदिनां दशकर्मपद्धतिर्लिख्यते । तत्र प्रथमं कतिपयदिनभाविनि विवाहे यथाचारविवाहोद्देशकसकन्यादान-सम्पन्निवासादयः पञ्चकुसुमादिकं यजुर्वेदा आचार्यद्वयं गच्छेत् । तत्राथ न कन्यादानसम्पन्नो कश्चित् ब्राह्मण इतिराचार्यः पश्चिमाभि-मुखं जानातवन्मन्त्रिणं ब्राह्मणं कश्चित् पञ्चकुसुमादिभिरभरणं तथा वाक्पूर्यकं कतिपयकुर्यादिकं दद्यात् ।

End. तत आचार्यः प्रथमोदकेन यानिं कृत्वा यथा ॐ पुनिषिया न चाप कोनकः कृत् । इति शिष्यमभिषिच ॐ पुनिषियाकस्यै कृत् । इति धूमो अथं किम्ना ॐ योयिन् देहि यत् यत् दिव्यः । इति प्रथोदकस-मैत्रायां मन्त्रोक्त्या शिष्यादिभिरं कृत्वा विष्णुमन्त्रादेव । ततो विवा-हपदस्तुतमेव विष्टादिभिः शिष्यमन्त्रेव । ततोऽपि विवाहपदं वैदु-ष्यमन्त्रिणं कुर्यात् ।

Colophon. इति राजपविनवीपपद्धतिविरचिता यजुर्वेदिनाचार्यशक्त्या वि-वाहादिदशकर्मपद्धतिः समाप्ता ॥

Beginning of the Appendix. अथाविवाहोक्तियुते । प्रथमः कर्मकर्ता जातः अथि राचार्यः ॐ तद्विष्णोर्दिति विष्णुं धृत्वा त्रयोदशदिग्देवताः दद्यादिकं लोकपालान् आदिनादिनववचनं नृपं नारायणं ब्राह्मणं यजुर्वेद-अधिकासमद्वयं कुर्यात् । सविताम् यजुर्वेदा ॐ कर्मयोगेति नृपक-र्मयोगेति नृपकर्मयोगेति नृपकर्मयोगेति ॐ पुन्याचं भवन्तोऽपि नृपकृत् । ॐ पुन्याचं इति निः कतिपयेव । एवं अदिं सवि न नारायणा ॐ अर्थः योय इति यजिना "सामानां ॐ देवोय इति । कर्मनिरुपदि-नकर्मपूर्यकं नारायणं अमिष्टप्रजायः पूज्याः यजुर्वेदा विष्णुरोय नृ-पदद्यानुकेयसि नृपकर्मयोगे नारायणे नृपके यचे नृपकर्मयोगे नृपक-

श्रीः श्रीशुक्रदेवशर्मा शुक्रगोपया शुक्रदेवशर्माः शुक्रकर्मोद्भूतं
मन्त्रपद्यादिदेवतापूजापुष्पकं पक्षीमांसेयपूजापुष्पकं शुभश्रमाधि-
वासनकर्मां करिष्ये परार्थं करिष्यामीति नियमः ।

End of the Appendix. तत आद्युष्यमन्त्रं जपेत् । यथा । ॐ आद्युष्यं आद्युष्यं
विश्वमायुरसौमहि । प्रजास्तुष्टुभिरधिनिधेस्तुष्टुं जतं जीवेम शरदोवयने ।
ॐ आद्युषो मे पवस्व वषंमे मे पवस्व विदुः इतिद्या दिवोजनित्याः ।
इत्युक्त्यापोषः अयनोः सोमोऽसौदुमाय ममायुषे मम मल्लवर्षेणाय यज-
मानस्याद्यां अमुष्य रात्र्याय । अमुष्येत्यत्र यदर्थं इतिवत्तु वक्ष्यते
नाम प्रयोज्यं । ततो इतिवार्यं कृत्वा दक्षिणा देया ।

Colophon. इत्याद्युष्यजपः समाप्तः । ॥ प्रतिनिधित्वेन सङ्कल्पवाक्यात् ॐ अद्येत्या-
दि शुक्रगोपः श्रीशुक्रदेवशर्मा शुक्रगोपया श्रीशुक्रदेवशर्माः शु-
क्रकर्मोद्भूतपुष्पकं शुभश्रमाधि गोप्यादिशुक्रशमास्तुष्टुपूजापुष्पकं रात्र-
स्यातनापुष्यजपामुदयिकशान्त्यर्थं करिष्यामि । मन १९९१ १ रा
भाद्र ॥ ॥

विवरणम् । अष्टमप्रवरवीथ्यपनिविष्टिता यजुर्वेदिकाष्टमाध्यायि विवाहादिदमक-
र्मपद्धतिरत्र यथाकर्म विवाहनर्माधानपुंसवनसौमन्यश्रयनजातकर्मनामकरण निष्क्रमणा-
न्नाश्रमब्रह्मोपनयनानामनुष्ठानपद्धतिर्वर्ण्ये यानि आधिसवस्तुधारायुष्यजपकृत्यां तत् तत्
संस्कारपूर्वकृत्यानां समन्तानुष्ठाननियमा निरूप्ये ।

No. 258. प्रताकाः । *Vratārkaḥ Substance, country-made white paper, 16×6 inches. Folia, 165. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete.*

A digest of matters connected with vows or voluntary rites of penance, under the name of *Vratārka*, by *Saṅkara Bhaṭṭa*, son of *Nilakanṭha Bhaṭṭa*.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीलक्ष्मीरक्षिणाय नमः ।
दिवाकरपददं चन्द्रप्रदायकम् । वैलोक्यतमसोनामकं तत्
प्रथमाव्ययम् ॥ १ ॥ योजनान्नप्रतिकर्मदंष्ट्रादिमंघ्रिनिर्मय प्रथिततरा-
धकारिषु । लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरत्नं तं वंदे वनभावनी
विनीदर्वशुम् ॥ २ ॥ नामं नामं प्रथमोद्भूत(२?) चन्द्रलोचनमालिङ्ग-

नेन धाम्यदुर्भङ्गकाभृतिभ्रमजननपरो ज्ञानकोषज्ञभांघ्री । तातश्रीनील-
 कण्ठमल्लपदलपथा सर्वगङ्गास्यंतत्वं कुर्व्यं श्रीगङ्गरोहं सद्दय-
 दययाभीजतुष्टो धनार्कम् ॥ १ ॥ अन्यत्र च सकर्तृश्रवणयो नियतः
 संकल्पो व्रतमिति श्रीदत्तः तत्र चश्रीशिवसंभारगंदनादिविषये संकल्पे-
 ऽतिप्रसङ्गे किं च युक्तव्रतप्रसिद्धिविषयः संकल्पविषये एव व्रतं न च
 व्रतं संकल्पयेदित्यन्वय इति वार्त्तं तन्मृशार्कपभृतिदानं दध्यादिभता-
 न्यवानुप्रदार्थं (?) प्रयोभोपपत्तिरिति वचनाः । तत्र व्रतकालमाह
 हेमाद्रौ ज्ञायं । अष्टमी च नुरो श्रुते काले बृहते सत्तिष्ठुचे । उद्यापन-
 सुपारंभं व्रतानां नैव कारयेत् ॥ सर्वैश्च बृहमनुबृहस्यती । अष्टमाधामं
 प्रतिष्ठां च यज्ञदानव्रतानि च । मांसस्यभिक्षेकं च सप्तमासि विव-
 र्जयेत् ॥ वस्त्रिण्यादि वा बृहते श्रुते कालं गते नुरो । सप्तमासि एव
 एतान् वज्रयेदेवदर्शनम् ॥ लक्षाः शीतलो वज्रमंथोऽप्यभिचरणगते
 बालवृद्धाद्ये वा संन्यासी देवपादा व्रतविषयविधिः कर्षवेधस्तु दीक्षा
 मैत्रीबंधोच चूडापरिधयनविधिर्वास्तुदेवप्रतिष्ठा वज्रां महिः प्रद-
 मांन्द्रपतिनुरो मिंदरागिस्थिते चेति शीतलो मकरस्थः । अन्यतरो
 देवीपुराणे । मिंदर्मन्त्रं गुरुं श्रुत्वा मन्त्रारंभेषु वर्जयेत् । प्रारब्धं न
 च मिथ्येत सदाभयकरं भवेत् । पुनरिषकलवापि जन्माश्वीमं न संशयः ।
 देवारांसे मङ्गांसे व्रतोद्यानश्रुते च ॥ मिंदर्मं मकरस्थं च गुरुं यज्ञेन
 वर्जयेत् । वसिष्ठः । मिंदर्मं तु मघासंख्यं गुरुं यज्ञेन वर्जयेत् ।
 अन्यत्र मिंदर्मांसे तु मिंदर्मोऽपि न कुप्यति ॥ मिंदर्मगुरोर्वर्जनीयत्वं
 मन्त्रदोषरभांसे एव अन्यत्र तु मिंदर्मांसे एव वर्ज्यः । मघास्य मदनरमा-
 दिष्टकालविभागे मिंदर्मितः सुरगुरुंदि नम्रदायालं वर्जयेत् सकल
 कर्मसु शीतभांसे विंध्यन् दक्षिणदिशि प्रवर्तन्ति धाम्यां मिंदर्मांसे श्रम-
 पतावपि वर्जनीयमिति मिंदर्मांसे धूर्त्तपाञ्चन्याः प्रघपादः व्रगपती
 गुरो मकरस्थे श्रेष्ठेषु माहलक्षः (प्रतिप्रसवमाहलक्षः ?) नर्मदा
 पूर्वभांसेतु नो (शी ?) अस्त्रीनरदक्षिणे मंडलाः पश्चिमे भागे मकरस्थो
 न दोषमात्रिति ।

End.

नास्ति ।

Colophon.

नास्ति ।

विवरणम् । शीतलकण्ठहापजमङ्गरभहविरचितो व्रतार्को नाम वज्रविधयविवरणको-
 ऽयं निबन्धः ।

No. 259. व्रतकालविवेकः । Vratakālavivekaḥ. Substance, country-made yellow paper, 20×2½ inches. Folio, 11. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose Generally correct. Complete.

A work treating of the times and seasons suitable for the performance of religious vows and ceremonial observances, under the name of Vratakālaviveka, by Mahāmahāpādhyāya Śūlapāṇi.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥ ज्ञानाभुमिसतद्वैद्यज्ञानसंग्रहकर्मणः । व्रतकाल-
विवेकोऽयं क्रियते शुद्धपाणिना ॥ अथ दीर्घकालानुपालनीयतत्तदिति
कर्मयत्ताकलापोपहितनियमकल्पविषयोव्रतमिति व्रतसंक्षेपम् ॥
व्रतानां संकल्पसम्भवतत्त्वाद् भगुः । संकल्पमुक्तः कामो वै यज्ञाः संकल्प-
संभवाः । व्रतानि यमवर्णाद्य सर्व्वे सङ्गन्पञ्चाः स्मृताः । व्रतारम्भ-
प्रतिष्ठाकालमाह ज्योतिषं । गुरोर्धर्मोत्तरकाक्षे वादक्ष्ये चिन्धने गुरो ।
गुल्वादिन्ये दशाहे तु वक्रिजोवाहविक्रमे । दिने प्रयोग्यमायाताति-
चारि मुदवत्तरे । प्रयोग्यमृज्जीवस्य चातिचारि विपक्षके । सप्ता-
द्यास्तुतथाहे जीवक्षेप्यं मच्छिन्नुचे । भास्वस्तुतके मामि चये राज-
युगे गुरो ॥ योपादिकचतुर्मासे चरणाद्विषयचरे । एकेनाद्या चैक-
दिने द्वितीयेन दिनचये ॥ तृतीये न तु चराहे माहस्यानि जिजी-
विषुः । विद्यारम्भकक्षेपेधौ चूडोपनयनोद्धान् । तीर्थस्नानमनाहर्तं
तथाज्जादितुरेवम् । परीचारासयज्ञाय पुरपरणदीचये ॥ व्रता-
रम्भप्रतिष्ठे च गृहचारम्भप्रवेशने । प्रतिष्ठारम्भे देवदूपादेर्वर्ज्यमिति
च । हाविर्हविषाद्यान्ते जीवस्य भागेवस्य च । हासप्रतिर्भक्ष्यालो
पादान्ते द्वादशमनात् ॥ अस्मात् प्राक् परयोः पक्षं गुरोर्वादिक्
वास्तते । पक्षं वृद्धो महासे तु भृशुर्बलौ दशादिकः । पादासे तु
दशाद्यानि वृद्धोवालो दिनधयम् । चिन्धस्ते गुरो विषेवस्तु ज्योति-
कोमुद्याम् । जन्मका उत्तरे तीरे मिरिप्राजस्य दक्षिणे । चिन्धस्ते सकर-
स्याद्य गृह यत्नेन वर्जयेदिति ।

End

यत्तु, समाप्ते तु मये तत्र प्रतिष्ठा तदन्तर्गमम् । न कालनियमजन्य
तत्र विष्णे पराश्रितके । इति तत्तत्पूर्वदिक्से समयाग्रादावपि प्रतिष्ठा-
विषयक वचनं नत्कामधेनुकल्पतत्त्वादिभिरलिखितत्वाद्नाकारं ।
यद्गुप्तं मासवर्षादिकालविशेषनियन्तितं काम्यं तद्धेतुं प्रतिष्ठा यत्तुः
कालविशेषनियन्तितं न तस्य प्रतिष्ठा । पूर्व्वोक्तो ह्यशीर्षाय

काम्यश्चादिभिरित्यनेन काम्यस्यैव प्रतिष्ठाविधानात् । कालविशेषा-
नियन्त्रिते तदम्भवात् । प्रतिष्ठाविधानस्य प्रतिष्ठाविशेषकैः सम्यगर्थमिति ।

Colophon.

महामहोपाध्यायशूलपाणिनिविरचितो व्रतकान्तविवेकः समाप्तः ॥१०॥
 श्रीनारायणगुरुः पुनर्कं भाष्यरश्च ॥ भक्ते मूलकं भुक्ता मिदं भुक्ता
 भक्ष्यावकम् । कामिके मूलकं भुक्ता चरेद्याप्याचरन्तम् ॥ इति पठन्ति ।

निवर्त्तम् । महःमधोपाध्यायशूलपाणिनिरचितो ब्रह्मसूत्रविवेकोनाम ब्रह्मानुष्ठानयोग्या-
योग्यमयनिकृषणविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 260. प्रतकालविवेकः । *Vṛtakālavivēkaḥ*. Substance, country-made white paper, 18×4½ inches. Folia, 10. Lines, 7 in a page. Character, Nigra. Date, Samvat 1834. Appearance, fresh. Prose Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विद्वत्सङ्घात्पुष्पम् ।

No. 261. बुधश्रमीव्रतम् । *Budhāshtamī-vratam*. Substance, country-made colourless paper, 16×2 inches. Folia, 8 Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and the writing slightly effaced in parts Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the religious observance called *Buddhāśṭami* to be performed when the eighth lunar day of the full moon falls on a Wednesday of any month.

Beginning. श्री भर्गवदेशाय ॥ अतः सुधाहमौघवत् । तत्र प्रयत्नः यन्निम्नं नास्ति
 प्रकृपये नुष्वारे अहमीतिदिर्भवति । तत्रेव वसेत् कुप्यात् । तत्र
 आसः यन्निम्नं नुष्वारो भूया अहम्यां शतः अस्ति सर्वान् यद्वत्त्वं कुप्यात् ॥
 ननु यथा ॥ श्री ननु यद्वत्त्वं नास्ति प्रकृपये नुष्वारे अहम्यां तिद्यौ
 अमुकमात्रः श्री ननु यद्वत्त्वं नास्ति अमुकौदेवो वा ऐदिक नानाद्वयभोगा-
 सनुत्तर कपिलाग्रतमदमभुत्तराग्रतमजिवाजिषहवनरकभ्यादाग्रतम-
 फनुत्तरमहत्तवापोरूपसद्वर्तिश्वलिङ्गग्रतप्रतिष्ठापनममकप्रतिष्ठापनमया
 मन्त्रेष्टादिमद्विद्वत्पानां पूजापूर्वकतत्तदानकयापनममकप्रतिष्ठापनो-
 ग्रतमद्वं करिष्ये ।

End.

यस उवाच ॥ अपरचाण्डुपायोक्तिं प्राक्षुषीमक्षुराधूरे । धनी प्रभादरो
 नाम प्राक्षुषी तन्म्य गभिषी ॥ पतिव्रता च विख्याता सा चकार
 बुधाहमी । सा च कष्टवती भद्रे वर्जते गभवेदना ॥ भूला गोपालिका-
 रूपं त्वं गच्छ तत्र वै भुवम् । हत्वा प्रपद्यतावृद्धमुपायत्वं प्रवक्ष्ये ॥
 अभिनन्द्य अक्षं शीघ्रं तच्च तस्यै प्रदास्यसि । यमस्य वचनं श्रुत्वा हत्वा
 तद्रूपमुत्तमम् । द्रुतं तस्याश्रयं गत्वा विजया चापि सत्तरा । अथ सा
 प्राक्षुषी यथा पूतनापि दिमवयम् ॥ तस्याप्य वेदनां दृष्ट्वा विजया
 बाष्पमवतीन् । गोपालिकोवाच । सन्तोषधिमक्षं जागे प्रसवे कुण्डला-
 यदम् । गोपायवचनं श्रुत्वा सादरा सान्निवासिनी ॥ सञ्जतीं वेदनां
 दृष्ट्वा उवाच विनयोदितम् । सर्वमधिगतं विप्र यदस्याः प्रसववयम् ॥
 कुण्या च व्ययया विप्र बालकश्च न दृश्यते । एकमस्ति सञ्जोपायं शृणु
 विप्र भयोदितम् ॥ जीवनाय तनुच्छटां एकां देहि बुधाहमी । तदेव
 जीवमहास्याः प्रसवय भविष्यसि ॥ प्राक्षुष्युवाच । गच्छ गोपालिके
 नाम श्रूयतां कुम्भिनं वचः । एतद्व्रतं न दास्यामि प्राणान्नेपि बुधा-
 हमी । गोपालिकोवाच । जीवितेन लभेत् धर्मं जीवितेन सुखं
 लभेत् । जीवितेन श्रुतं वेदलक्ष्मात् धार्यमिदं वपुः ॥ एकं दत्त्वा लभेत्
 पक्ष जीवितेन न संशयः । विनीता तेन श्रूयतां स्वयम् पक्षभाष्यम् ॥
 प्राक्षुषी सा तदा भक्त्या गोपालिन्या प्रबोधिता । कुण्डोदकं गृहीता
 च तया दत्ता बुधाहमी ॥ ततः सा विजया प्रादात् पानीयमभि-
 मनितम् ॥ अभिनन्द्य अक्षं पीत्वा प्राक्षुषी प्रसवेत् सुतम् ॥ यत्पुत्रात्
 विजया शीघ्रं गत्वा सा निजमन्दिरम् । ततो आनापिता चैव दिव्य-
 देवसुखान्वितौ ॥ लभेत् शीघ्रं ततः स्वयं बुधाहमीप्रसादनः । समा-
 दितमन्ना भूत्वा यः करोति बुधाहमी । ईक्षितं लभते कामं स्वयं
 गच्छेन्न संशयः । वापीकूपसदृशस्य शिवस्तिद्विगतस्तत्र च । दानमथ फल-
 माप्नोति हत्वा भक्त्या बुधाहमी । कपिलायाः स्रक्षसाणां हानेन यत्-
 फलं भवेत् । तदानफलमाप्नोति हत्वा भक्त्या बुधाहमी । गजवाजि-
 स्रक्षसस्य कन्यादानगतस्य च । तदानफलमाप्नोति हत्वा भक्त्या
 बुधाहमी ॥

Colophon

इति श्रीब्रह्मपुराणे बुधाहमीव्रतकथा समाप्ता । द्विजेन्द्रबुधसंयुक्ता
 या च पूर्णा सिनाहमी । षड्विंशतिशतका कार्या न तु अष्टे कदाचन ।
 इति शिवपुराणे ।

विषयम् । बुधाहमीव्रतानुष्ठानपद्धतिवर्णनं निबन्धः । ब्रह्मपुराणसंग्रहीतः ।

No. 262. एकादशोत्तमम् । Ekādaśottamam. Substance, foolscap paper, 15×4 inches. Folia, 57. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A work treating of Ekādāśī-upavāsa, or the fast on the eleventh or twenty-sixth day of the lunar month, under the name of Ekādāśī-tattva by Raghunandana of Bengal. It forms a part of his Smṛititattva series. It has been recently published with the glossary of Kāśinātha in the Devanāgarī character, with the help of Viśwanāth's fund.

[illegible]

मघेवेष्ट व्यवस्थितः । एकभाक्तं तद्यानक्तं द्रविणद्वयनिर्णयः ॥ मिश्र-
धान्यस्य भक्षणं प्रतिनिध्यविवेचनम् । चान्द्रायणादौ ग्रामानां परिमंष्ट्रा
व्यवस्थितिः ॥ पारणा नियमः पाने लपमलपमनग्नाने (?) । व्यवस्थाः
शयनादीनां कथ्यन्तेऽवजगत्पतेः ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । स्तार्गे श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः एकादशीतत्त्वस्य एकादशीविचार-
विषयकोऽयं निबन्धः । सुप्रसिद्धोऽयं मुद्रितश्च बङ्गानगराक्षरयोः ॥

No 263. एकादशीतत्त्वम् । Ekādaśī tattvam. Substance, country-
made red paper, 18x2½ inches. Folia, 43 Lines, 6-8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct.
Complete.

Another complete copy of the same work

End. हरिनाथोपाध्यायसु । यमः । श्रीरात्रौ दीपपर्यङ्के आवाद्यां संविद्ये-
हरिः । निद्रां त्यजति कार्तिकां तयोर्धं पूजयेत् सदा । प्रह्वयत्वा-
समं पापं क्षिप्रमेव व्यपोहति । चिन्तादकैस्तु किं तस्य यमैः कार्यं
महात्मनः । प्रह्वयि च प्रबोधे च पूजितो येन केशवः । आगाढं
शुभ्रैकादशीसारस्य पौर्णमासीपर्यन्तं विष्णोर्निद्राप्रवृत्त्यवस्थानसमयः ।
अतश्चैकादश्यां शयनमभिधाप्य तदादि दिनपञ्चके कर्माकथनम् ॥
प्रह्वपुराणे । वराहपुराणे तु । एकादशीकालीनमव निद्राप्रवृत्त्या-
भिधानं यमः क्षुभौ तु पौर्णमास्यां शयनाभिधानं । आषाढीपदस्या-
नुपपत्तेः तथैव प्रवृत्तेः । एवञ्च प्रह्वपुराणे । यद्यप्येकादश्यां प्रबोधनमुक्तं
तथापि तदादि दिनपञ्चक एव प्रबोधयस्यः । तेन वराहपुराणे
प्रबोधाभिधानं । यमः क्षुभौ कार्तिकां प्रबोधनाभिधानं समञ्जसमिति ।
एवमेव श्रीदत्तोपाध्यायाः । कल्पतरुतन्त्रसु एकादश्यामेव शयनं प्रबो-
धस्य यमः क्षुभोपावासी कार्तिकीपदमेकादशीपर । आषाढस्यैव कार्तिक-
स्येवमिति श्रुत्या न तच्छब्दप्रत्ययापत्तिः अपवादविषये क्वचिदुक्तमे-
व प्रवृत्तिरित्याहुः । श्रीभगवद्वाक्यं । मनुश्चरते मनुष्याने मत्पार्थपरिवर्तने ।
मरौ शूलफलाद्यादौ हृदि शय्यं समर्पयेत् ॥ फलाहारपदमनशनमभै
तेन सर्वथा लज्जनपरत्वं । अथ मलमासादिकृतविषयो मलिक्षुच-

तत्तेजुसमेयः । इति शिवम् । विषयं मुखाक्या यद्व भाषितं मया ।
तत्तन्मयं नुधैरतत् स्मृति तत्तत्तुष्टया ॥ • ॥

Colophon.

इति वन्द्याटीय श्रीहरिहरभट्टाचार्याद्विजयश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविर-
चितं स्मृतितत्त्वे एकादशीतत्त्वं समाप्तम् ॥ - ॥

विवरणम् । फार्म श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितेकादशीतत्त्वस्य सम्पूर्णपुस्तकमेतत् ।

No. 264. एकादशीनिर्णयः । Ekādaśīnirṇayaḥ Substance, coun-
try-made Kāśmīri paper, 5×8½ inches. Folio, 8. Lines, 4-16 in a
page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and
worn out. Prose Generally correct. Complete.

An exposition of the sixteen memorial verses known as
Kṛishṇāmṛita on the greatness of Ekādaśī by Hari, son of
Narasiṅha.

Beginning.

श्रीमध्वगुरवे नमः । श्रीमध्वमिषदेवं भक्तानामभयप्रदम् । श्रीमध्वनाथं
वन्दे । मध्ववाक्यार्थमिदमेव ॥ १ ॥ छान्दोग्ये विराट्स्थे चाष्टपञ्चिको-
द्भवे । अथाहं मन्दुको सज्जनाः चतुस्रं ॥ १ ॥ छान्दोग्ये
वाक्याद्यं लिख्यते । स्तुतः । आत्मा विप्रमिश्रिं सम्यग्दैवैः समु-
द्दीरिताम् । कर्मण उपवासस्तु अम्यया मरकं वनेत् ॥ १ ॥ दैवै-
रिति । निर्दिष्टाः । ब्राह्मणाः पञ्चाशदष्टाद्वै कन्यादो वेदीबारायं ।
सूक्ष्मीपतेः श्रीमद्भारायस्य जयोवताराः प्रोक्ताः ॥ ते के । सत्त्वाव-
तारः । जयदीवावतारः । आवावतारः । अष्टादशपुराणात् पूर्वं
आवेनादो अष्टनिर्दिष्टाः जनाः । तेषु मध्ये जयः निर्दिष्टाः प्रमिताः ॥
ते के । तत्र अष्टादो ब्रह्मनिर्दिष्टाः ब्रह्मवारद्वन्द्वः । ततः पारा-
मर्थाद्यनिर्दिष्टाः आमान्यविषयवदः । ततः सूर्यनिर्दिष्टाः सूर्य
मायामुत्तरवदः । कलिमयध्वे भास्कराचार्येण निर्दिष्टाः शिरोमणि
जनः । ब्रह्मनिर्दिष्टाः मन्त्रकरचक्रगुह्यवदः । आर्य्यब्रह्मनिर्दिष्टाः मन्त्र
करचक्राग्रमन्त्रः । सूर्यनिर्दिष्टाः मन्त्रकरचक्राग्रमन्त्राः निर्दिष्टाः शिरो-
मणिमन्त्र पदसाधवदः । अनेकादशः निर्णये आर्य्यभट्टाचार्यदेवज्ञान्
प्रतिकर्षं प्रश्नः कार्यं । सूर्यदेवादुपरि दृश्ये कियदृष्टिका इति
प्रश्नः कार्यं वा । सूर्यदेवात् प्रागेकादशी कियदृष्टिका इति प्रश्नः
कार्यं वा । अथनिर्दिष्टाः आर्य्यभट्टाचार्यनिर्दिष्टाः प्रति प्रश्नः

कृतः । तत्र प्रमाणम् ॥ श्रीरं भनं मदा पाद्यं पद्माचारेण गोचरे
सम्बन्धेषु कः ज्ञेयान् विष्णुधर्मेषु योऽधिकः ॥

End.

द्रवस्तप्तमुच्यते । किमिति ॥ अखंडं दद्यायमानेनाक्षोरावप्रवाहस्य नदी-
रूपस्य तटांकद्वयद्रवस्य घटिकाप्रमाणेन पलद्वयेन द्रवः प्रोक्तः । चतस्रो
घटिकानां द्रवपलान्यष्टौ । अक्षकालनादधिकानि पलद्वयान्यंगीकार्यं
लोक्युक्तानि । तथा भूम्याः पूर्वपश्चिमदेशसंयतायं वा द्रवपलान्यु-
क्तानि । एकादश्याः सूर्योदयात् द्रवपलाधिकचतस्रोघटिकाः यदा तदा
शुद्धैकादशी । नवपलाधिका यदा तदा विद्धैकादशी । जनघटिकाः
षड्विंशतिनाः पूर्वदिने दशमी पंचपंचाशद्घटिकाः पंचाशद्दिनादिकाः
प्राप्ता यदा तदा शुद्धैकादशी । एकपंचाशद्दिनादिकाः यदा तदा
विद्धैकादशी । विद्धा त्याज्या शुद्धा याज्ञेयभिप्रायः । पंचपलानित
षट्पंचाशद्घटिकाः । भट्टोक्ताः । कक्षाद्वयोदपस्य चतस्रोघटिका-
स्यावद्दिनान्यूनतः । उक्ताः इति ज्ञात्वा स्मरिष्यः प्रकाशितः ॥ ४ ॥

Colophon.

इति श्रीवैराट्छाण्डपुराणे नरसिंहात्मनेन हरिराजपुत्राक्षतस्य श्रीरुद्र-
लोकलोकैकादशीविषयेऽभिप्रायः कृतः ॥ शुभं भवतु ॥

विवरणम् । नरसिंहात्मनहरिविरचित एकादशीनिर्णयाख्यो नाम छान्दासनाक्षत्रोद्ग-
मलोकैकादशीविषयेऽभिप्रायः कृतः । शुभं भवतु ॥

No. 265. एकादशीमाहात्म्यम् । Ekādaśī Māhātmyam. Substance,
country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 7. Lines, 8-10 in
a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old.
Verse. Correct. Incomplete, as regards the whole, but complete so
far as the parts contained in it are concerned.

Extracts from the Purāṇas in celebration of the greatness of
the lunar eleventh day, Ekādaśī. The work consists of several
parts, each part treating of a different Ekādaśī. These are
twenty-four in number. The codex under notice contains only
four parts, treating of the Ekādaśīs that occur in the months
of Vaiśākha and Jyaiṣṭha.

Beginning. श्रीनरेशाय नमः । नारायणं नमस्कृत्य नरसिंहं नरोत्तमम् । देवीं
सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥ श्रीपुत्रिष्ठिर उवाच ॥
वैराट्छाण्डिविषये पद्ये किं नामैकादशी भवेत् । सविमानं कथय मे वाच-

देव नमोऽस्तुते ॥ १ ॥ शीतल चवाच ॥ श्रीभाग्यदायिनी राजद्रि-
ष्टोके परव च । वैशाखलक्ष्मणपते च नाम्ना चैव यद्वयिनो ॥ १ ॥ व-
दिष्या ब्रवेनैव शीघ्रं भवति सर्वदा । पापदानिश्च भवति श्रीभाग्यप्राप्ति-
रेव च ॥ ॥ दुर्भया या करोत्येतां सा श्री श्रीभाग्यमाप्नुयात् । खलै-
काणां च सर्वेषां भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ॥ १ ॥

End.

यत्फलं संनिहत्यायां राक्षसले दिवाचरे । कृता ग्राहं लभेन्मर्त्य-
सदस्याः नवदादयि ॥ नियमं च प्रकथयं दत्तपावनपूर्वकम् । यका-
दस्यां निराहारोवर्जयिष्यामि वै कलम् ॥ केमवग्रीवमायां चम्-
दाचमवाहते । दादस्यां देवदेवेभ्य पूजनीयनिविक्तम् ॥ मधैः पुष्पै-
र्घुषदीपैः वासोभिः त्रिपदमैः । पूजयिष्या विधानैश्च संभजेतदुदी-
रयेत् ॥ देवदेव ऋषीकेश संसारार्चनारक । उदङ्गुभप्रदानेन प्रपद्य-
परमां भक्तिम् ॥ ततः कुंभः प्रदातव्यो वास्तवाय च शक्तिः । नास्त्य-
चकपुनी भीम खड्गोपामद्वयुमाश्रितः । दानानि धानं देयानि यव
धेनुविशेषतः । भोजयिष्या ततो दिवात् सर्वं शुद्धीत नान्यतः ॥
यत् यः कुरुते पूजो दादमीं पापनामिनीम् । सर्वपापविनिर्मुक्तः पदं
गच्छत्यनामयम् ॥ ततः प्रष्टुमि भीमेन कृता छेकादमी शुभा । पांडव-
दादमीनाम्ना लोके ज्ञाता बभूव तु ॥ १३ ॥

Colophon.

इति श्रीनृसिंहवचंपुराणे निर्जलशैलेश्वरैकादशीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

विवरणम् । एकादशीमाहात्म्यं नाम सांख्यिकयावदेकादशीमाहात्म्याख्यकविनि-
पुराणसंग्रहीतवचसप्तशतिकादीविवर्णविशेषः । पुस्तकेश्चिन्त वैशाखशैलेश्वरैकादशीमाहात्म्य-
मात्रं विद्यते ।

No. 266. *आयादलशैलेश्वरैकादशीमाहात्म्यम् ।* *Aśhādha-kṛishṇaikaśādāśi*
Māhātmyam. Substance, country-made white paper, 9×2½ inches.
Folia, 2. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ?
Appearance, very old. Verse Correct. Complete.

A part of the work noticed above, quoting verses from the
Purāṇas on the greatness of the eleventh day of the dark lunar
fortnight in the month of *Aśhādha*.

Beginning. श्रीवचेश्वर भक्तः । युधिष्ठिर उवाच ॥ शैलशक्तिनिर्जलाया माहात्म्या
च श्रुतं मया । आयादलश्वपते तु किं नामैकादशी भवेत् ॥ कथय

प्रसादेन समाप्ते मधुसूदनम् ॥ श्रीलक्ष्म उवाच ॥ व्रतानामुत्तमं राजन्
कथयामि तवाग्रतः । सर्वपापघ्नकरं मुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥ आषाढ-
श्राविते पक्षे योगिनी नाम नामतः । शकापेक्ष श्रवदेष्ट मन्त्रापातक-
नाशिनी ॥ संसाराच्चैवमग्रानां धीतभूता सनामनी । जगन्त्रये सार-
भूता योगिनी व्रतकारिणाम् ॥ कथयामि तवापेक्षं कथां पौराणिकीं
शुभाम् ॥

End

अतो व्रतोपदेष्टं ते कथयामि शुभप्रदम् । आषाढे लक्ष्मपक्षे तं
योगिनीव्रतमाचर ॥ अथ व्रतस्य पुण्येन कृतं याच्यति ते भुवम् ।
इति वाक्यपक्षेः शुभा दंडवत् पतितः क्षितौ ॥ उत्थापितः स मुनिना
बभूवातीव हर्षितः । मार्कण्डेयोपदेष्टेन व्रतं तेन व्रतोत्तमम् ॥ तद्दृष्ट्वा
प्रभावेन (च ?) देवक्योबभूव सः । संयोरं कान्तया लेभे पुभुके
शौच्यमुत्तमम् ॥ ईदम्बिधं श्रवणेष्ट कथितं योगिनीव्रतम् । अष्टाशौति-
सहस्राणि द्विजान् भोजयते तु यः ॥ तत्फलं समवाप्नोति योगिनी-
व्रतलक्ष्मः । मन्त्रापापप्रणमनी मन्त्रापुण्यफलप्रदा ॥ शुचौ लक्ष्मीकादशी
ते कथिता योगिनी कथा । पठनाच्छ्रवणात् सत्यैः सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

Colophon.

इति श्रीलक्ष्मवैवर्तपुराणे आषाढलक्ष्मपक्षे योगिन्येकादशीमाहात्म्ये
समाप्तम् ॥ शुभमस्तु चिराय नमः शिविदाय नमः शिवाय नमः
रामाय नमः ॥

विवरणम् । आषाढलक्ष्म्येकादशीमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ॥

No 267. आषाढलक्ष्म्येकादशी । *Kashadhakrishnaikādasī*. Substance, *Kāśmīrī* paper, 10×3 inches. Folia, 2. Lines, 10-11 in a page. Character, *Nāgara*. Date, *Samvat* 1901. Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon.

इति श्रीलक्ष्मवैवर्तपुराणे आषाढलक्ष्म योगिनी (जी ?) नामैकादशी-
माहात्म्यम् समाप्तमगमम् ॥ मासोत्तमे मार्गशीर्षे मासि लक्ष्मपक्षे ॥
तिथावसार्पा ॥ सीमे पयसिजयलक्ष्मनिवेशालेखि ॥ (धं ११०१) ।

विवरणम् ।

No. 268. *आवणक्षणीकादशीमाहात्म्यम् । Srāvanakṣhṇaikādaśī Māhātmyam.* Substance, country-made white paper, $9 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1. Lines, 6-12 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Correct. Complete.

Extracts from the *Brahma-vaivarta Purāṇa* on the greatness of the eleventh day of the lunar dark fortnight of the month of *Srāvana*.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । नारद उवाच कथंतां चैव भीः क्षामिन् पिता त्वं
पितामह । सर्वेष्टदिप्रकर्ता तं देवकीन्दनप्रियः । नावच्छासिते पक्षे
का च एकादशी भवेत् । किं नामकीविभिक्षाया एतद्विश्रुतीवत् ।
ब्रह्मोवाच । नावच्छासिते पक्षे कमला नाम नामतः । यस्याः अव-
भाषेच नामपेयफलं लभेत् । अस्यां यः पूजयेद्देवं शंखचक्रगदाधरं ।
वत्सं दामोदरं देवं माधवं मधुसूदनम् । यज्जवे ध्यायेत चैव तस्मा पुण्यं
ष्टपुण्य मे । कायां चैव नवापां च नैमित्ते पुण्यं तया । यत्फलं लभये-
त्तत्फलं लब्धपूजने । शीतलपत्रां गुरौ चिन्ते कृतीपात्रे च दंष्ट्रके ।
यत्फलं समवाप्नोति तत्फलं लब्धपूजने । स्वामरणवीरतां धरा
दद्याच्च यो नरः । अभयस्य प्रदानेन तत्पुण्यवमता भवेत् ।

End. श्रीलोकं चैव रजस वैदूर्यं च प्रवालकं । दक्षतल्लक्ष्मीपत्रं विष्णोः प्रीति-
फलं कृतं । तुल्यस्या मञ्जरीभिश्च शो नरः पूजयेदिति । तस्य पुण्यस्य
संख्यायां विषमशो न शक्तिभाक् । एकादश्यां दिने मर्त्यो हृतदीपं दद्याति
यः । स याति परमं स्थानं वैकुण्ठं चातिशीभनम् । तस्य पुण्यस्य
संख्यां च न लिखेद्विभक्तकः । लब्धाये दीपकं वत्स पिङ्गुदिग्धं दीपयित् ।
स पिङ्गुं तारयेत् सन्तानं दशपूर्वात् दशापरान् । एतत् पुण्यं मही-
नाय दीपदत्तं नरस्य च । किं प्रवक्ष्यामि भी वत्स पुण्यात् पुण्यतमं
कृतम् । एतस्मात् कारणात् सर्वेः कर्मणा च प्रयत्नतः । विष्णुलोकं समा-
प्नोति सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

Colophon. इति श्रीवज्रवैशम्पत्या उवाचैः श्रवणैकादशीमाहात्म्ये । कमलाधरं मधुर्धम् ।
ग्रन्थः ।

विशेषम् । कमलाधरावच्छासितेकादशीमाहात्म्ये रूपोऽयं भिन्नः ।

No. 269. *आवणक्षणीकादशी । Srāvanakṣhṇaikādaśī.* Substance, country-made coloured and white paper, 10×5 inches. Folia, 2. Lines,

10-11 on a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1874. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमूलपूर्वम् ।

No. 270. आवण्युक्तैकादशी । Srāvanaśuklikādaśī. Substance, country-made white paper, 7×2½ inches. Folia, 4. Lines, 8-8 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1802. Appearance, very old, and worn out. Verse. Correct. Complete.

Extracts from the Bhavishyottara Purāna, on the greatness of the white eleventh day of the month of Śrāvana.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ आवण्यस्य वितेपये किशकि-
दशी भवेत् ॥ कथयस्व प्रसादेन समाये मधुच्छदन ॥ श्रीहस्त उवाच ॥
इधुष्वावसिती राजन् कथां वाचयस्व शुभा ॥ यस्याः श्रवणमात्रेण राज-
विपत्तयः भवेत् ॥ हापरस्य युगस्यादौ पुरा भाविष्यती पुरी ॥ राजा-
महीजिदास्यातो राज्यं पातयति कथं ॥ पुत्रहीनस्य तस्यैव न तदार्थं
पुत्रदं ॥ अपुत्रस्य सुखं नास्ति इह लोके परे तथा ॥ यतनीत्यस्य सुत-
प्राप्तौ काशीवज्रतरोदतः ॥ न प्राप्तस्य सुतोराज्ञा सर्वसौख्यप्रदोदयाम् ॥
इदुष्मान् प्रवचयं राजा चिन्तापरोक्षवत् ॥ अभानतः प्रजापत्ये इदं वचन-
मवधी ॥ इह जन्मनि भो लोका न मया पातकं कृतं ॥ अम्यापोषार्जितं
विभं विभं कीये मया न हि ॥ ब्रह्मसं देवदिव्यं न मृचोतं मया कथितं ॥
म्यासापहारो न कृतः परस्य वज्रपादः ॥ पुत्रवत् पाहिता लोका धर्मोप-
विजिता मही ॥ दुष्टेषु पातितो हं लो वधुपुत्रोपमेव्यपि ॥ मित्राः संपूजि-
ताः नित्यं देव्या वापि मया जनाः ॥ इत्येवं व्रजतोमार्ये धर्मयुक्ते द्विजी-
नमाः ॥ कल्याणम मृदे पुत्रो न आतसद्विचिन्त्यतां ॥

End. ॥ श्रीमद् उवाच ॥ आवण्ये मृच्छपक्षे तु पुत्रदानाय विदुताः ॥ एकादशी
शोधितदा कुवध्वं नदुर्गतं जनाः ॥ यथाविधि यथान्यायं यद्योक्तं ज्ञान-
रात्रिनं(?) ॥ तस्य पुत्रं सुनिमलं इदुर्नृपतये जनाः ॥ एवं कत्वा सुनि-
यतं राज्ञः पुत्रोभवियति ॥ शुना वे श्रीमद्भवस्य प्रथम्य द्विजीनमं ॥
जगुः खे खे मृदे सर्वे हर्षोत्तुपुत्रलोचनाः ॥ आवण्य तु समासाय शुना
श्रीमद्भाविनं ॥ राजा सद्यः ततं चक्षुः सर्वे यदावस्थिताः ॥ दारगोदि-

मने पुण्यं संदुर्मयै कथाः । दत्ते पुण्येय सा राक्षी गर्भमापनु शोभ-
मम् । परिपूरे ददा गर्भं काले पुनमजीजनत् । एवंवापि हि राजेन्द्र
पुनदा नाम भागतः । गर्भेया धापनामाय पुनमग्नौ नरोत्तमः । एकाध
मनया राजन् वै कुर्वन्ति नरोत्तमाः । तेषांच पुनरोवाय संभवन्ति
सदृशम् । पठनाच्छ्रवणाद्वाजन् शोभद्वयफलं लभेत् ।

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे पुनदा श्रावणशुक्लैकादशी समाप्ता । १ ।
श्रीरामाय नमः लिखितं शिवशरादमित्रेण संवत् १८०१ चा. छ.।

विवरणम् । श्रावणशुक्लैकादशीमाहात्म्यं भविष्योत्तरपुराणसंस्कृतम् ।

No. 271. श्रावणशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । *Śrāvaṇaśuklaikādaśī Mā-
hātmyam.* Substance, Kāśmīrī paper, 10×4 inches. Folia, 3 Lines,
8 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1670. Appearance,
fresh. Verse. Correct. Complete.

Another complete copy of the same work, having the follow-
ing hemistich added at the end.

“आयं संपूज्य विधिवदनवान्दहिरण्यकैः” । ३१ ।

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे पुनदा श्रावणशुक्लैकादशी सम्पूर्णा । लिखितं
धर्माग्निविद्योपनामकजयलब्धेन । संवत् १८०० । श्रावणे मासि । शुक्ल-
पक्षे । त्रियो । दशम्याम् । १० ।

विवरणम् ।

Note—This codex has an extra page containing the latter part of the *Kartika-
śuklaikādaśī* called *Prabodhini*.

पुनकेशिन् कार्त्तिकशुक्लैकादशीमाहात्म्यान्तिमपर्वं विद्यते ।

No. 272. श्रावणशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । *Śrāvaṇaśuklaikādaśī Mā-
hātmyam.* Substance, Kāśmīrī paper, 10×4 inches. Folia, 7 (of which
foll. 1-4 are wanting). Lines, 5-9 in a page. Character, Nāgara. Date,
Samvat 190L. Appearance, fresh. Verse. Correct. Incomplete.

A collection of verses from the *Bhaviṣya Purāṇa*, on the
greatness of the dark eleventh lunar day of the month of *Śrā-
vaṇa*.

Beginning. मासि ।

End.

श्रीलङ्का उवाच ॥ इति युवा मुनिवचोमनां च शिरसा नृपः ॥ राज्ञा मय
 तथा चक्रे विमलैकादशीव्रतम् ॥ ४५ ॥ ततश्च मुनिनाश्रयो संपुटं मनु-
 मुद्यतो ॥ अमात्यैः पौरकजनैः पूजितो तो गतो मृदम् ॥ ४६ ॥ तेन
 व्रतप्रभावेण श्ववः शरणं ययुः ॥ चंद्रसेनोपि तद्वाच्यं तेनैवा तु सम-
 पितम् ॥ ४७ ॥ चंद्रसेनो मद्याराजः पाक्षयामास च प्रजाः ॥ तस्य पुत्रो हि
 धर्मोत्तमो रिपुंजित्नामतो भवत् ॥ ४८ ॥ तद्वाच्यं सूत्रे दत्त्वा राज्ञा मय
 वनं गतः ॥ चंद्रसेनोवने तत्र च चत्वार मद्यातपाः ॥ ४९ ॥ जनार्दन इति
 पुण्य स्थानं परममापन ॥ रिपुंजित् पाक्षयामास प्रजाः पुत्रानिबोर-
 चान् ॥ ५० ॥ तस्याश्वयापि राजेन्द्र कर्तव्यं विमलाव्रतम् ॥ छत्र उवाच ॥
 युधिष्ठिरोऽपि तद्वाच्यं युवा चक्रे व्रतं त्विदम् ॥ ५१ ॥ तस्माद्भवति
 क्रियतां व्रतं मोक्षप्रदं सदा ॥ माहात्म्यं यवद्यात् पाठान् मोक्षदयकं
 लभेत् ॥ ५२ ॥

Colophon.

इति श्रीभविष्यपुराणे पुत्रवचोत्तममासस्य छत्रपक्ष्यैकादशीविमलाभाशौ
 तस्माद्वाच्यं सम्पूर्णम् ॥ संवत् ॥ १८०१ ॥ भावचाधिसाधि ॥ छत्रपक्षे ॥
 तिथ्यावेकादश्याम् ॥ ५३ ॥ नृपस्य निवासरात्रिनामध्याह्नसमयेऽलेखि पदा-
 मिषोपनामक श्रीराधाछन्दाजग्रयलक्ष्यमिदेष ॥

निवरणम् : भविष्यपुराचसंस्कृतं भावछत्र्यैकादशीमाहात्म्यम् ।

No. 273. भाद्राश्विनैकादशीमाहात्म्यम् । Bhādrāśvinaikādaśī Māhāt-
 myam. Substance, country-made colourless paper, 10×4 inches
 Folia, 7. Lines, 10-11 in a page Character, Nāgara. Date, ?
 Appearance, very old. Verse. Correct. Incomplete.

Extracts from the Brahmanḍa, Skanda, Brahmaravarta,
 and other Purānas, on the greatness of the dark as well as white
 lunar eleventh day of the months of Bhādra and Kāśvina.

Beginning. युधिष्ठिर उवाच भाद्रस्य छत्रपक्षे ॥ किमनैकादशी भवेत् इति द्वा-
 म्यहं श्रोतुं कथयस्व जनार्दन ॥ १ ॥ श्रीलङ्का उवाच मृदुष्वैकमना राजन्
 कथयिष्यामि विस्तरात् अजेति नामतः श्रोता सर्वपापप्रणाशनी ॥ १ ॥
 पूजयित्वा हृषीकेशं व्रतमस्याः करोति यः पापानि तस्य नश्यन्ति मया-
 पामकयान्यपि ॥ २ ॥ मातः परतरा राजन् लोकदयचित्तावहा सत्य-
 सुक्तं मया श्रोतव्यमस्यं मम भाषितं ॥ ३ ॥ इति चंद्र इति श्रुत्वा तं भूय
 चरतिः पुरा चक्रवर्ती सत्यसंधः समस्ताया भुवः पतिः ॥ ४ ॥ कस्यापि

कर्मबीभोमाद्राद्यधरो बभूव सः विजौतो बनितापुत्रो म चकाराद्य-
 विह्वये ॥ ९ ॥ पुष्कमध्य च दास्यते जनोराजा न पुष्कलमृत्यमाद्यं
 राजेन्द्र अतश्चेत्तापहारकः शोभनमृगनिवेशो न चत्याद्यहिततया एवं
 मत्तया अयवेर्वचसो यत्परा मताः ॥ ८ ॥ अनर्थिता परोराजन् म बभूवा-
 ति दुःखिनः किं करोमि क्व गच्छामि निष्कृतिर्मे कथं भवेत् ॥ ९ ॥ एति
 चिंतयतस्तथा मग्नस्य दृग्नायरे आजगाम मुनिः कदिगुह्याना राजान
 मातुरं ॥ १० ॥ परोपकारपायाय निर्मिता प्राशुषा द्विजाः स तं
 दृष्ट्वा द्विग्वरं जगाम अयसतमः क्षताङ्गलिपुटोभूत्वा गौतमस्यापतः
 द्यितः कथयामास हर्षानिमाक्षमो दुःखसंपदुर्तं ॥ ११ ॥ कुत्वा अपतिवाक्या-
 नि गौतमोविह्वयान्वितः उपदेमं अयसये व्रतस्यास्य ददौ मुनिः ॥ १२ ॥
 भावे भाद्रपदे राजन् क्षण्यपचेद्व्रतिशोभने एकादशो समाधाता अजा-
 माक्षीति पुच्छदा ॥ १३ ॥ अस्याः व्रतं कृत्वा राजन् पापघातो भविष्यति
 तव भाग्यवशादेवा कर्मवैदिकि समासता ॥ १४ ॥

End.

मासि ।

विवरणम् । भाद्रपदमहानक्षत्रैकादशीमासकालानि मन्त्राद्यन्वयवैभवादि पुराणा-
 षोडशीतानि ॥

No. 274. कार्तिकशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । *Kārtikasuklaikāśāśī Mā-
 hātmyam*. Substance, country-made white paper, 10×4½ inches. Folio,
 5. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appear-
 ance, old. Verse. Not correct. Complete.

Extracts from the Skanda Purāṇa on the greatness of the
 white eleventh lunar day of the month of Kārtika.

Beginning. श्रीमच्छेषाव नमः ॥ सुविहितं पत्राच ॥ हस्त्य हस्त्य मन्त्रावाद्य जपेत्तोष-
 चितावचं (वा ?) ॥ कथयन् (न ?) त्रयादेन द्वादशी कार्तिकमभवात् ॥
 १ ॥ किं नाम की विचिताव्या (पात्रा ?) व्रतद्विधायतो यद् ॥ अराधयेत्
 दाशोऽयं नाप कार्या विचारया ॥ श्रीहस्त्य पत्राच ॥ कार्तिके द्वादशवसे
 च मासा येन त्रयोविंशो (श्री ?) ॥ अक्षय्येक्षय्यानि राजधृष्टमानि च ॥
 दशैवेवोपवासेन त्रयोविंशो लभेत्ततः ॥ दुर्लभं यैव दुःखं वैरीके न
 चराचरे ॥ श्रीहस्त्यं कथयामास द्वादशं योऽनुव्रतः ॥ ददुव्रता योऽनु-
 व्रतो (व्रतो ?) मारुतं एति योऽनुव्रतः ॥ मारुतं पत्राच ॥ विनामह
 मन्त्रःपुर्वोक्तानां विनवाभ्या ॥ कार्तिके च विदे यत्ते कृति वेदादयो-

व्रतं ॥ तस्योवाच ॥ प्रबोधिन्वास्तु माहात्म्यं पापघ्नं पुण्यवर्धनं ॥ सुनिर्द-
 सत्यपुद्गोनां शृणुच्च सुमिसत्तम ॥ नावद्गर्जति विप्रेन्द्र गंगा भागोरथी चित्तो ॥
 यावन्नायाति पापघ्नी कार्मिके चरिबोधिनी ॥ नावद्गर्जति मीर्यानि
 समुद्राश्च शरांश्च च ॥ यावत्प्रबोधिनी विप्र समायाति न कार्मिके ॥
 अचमेधसदृसाधि राजसूयमतानि च ॥ एकेवैषोपवासेन प्रबोधिन्वा
 लभेन्नरः ॥

End.

व्रतं कृत्वा विधानेन रात्रौ जागरणं चरेत् ॥ जागरे चाकृते विप्रोः (प्योः?)
 पूजने च द्विजोत्तम ॥ उपवासादिकं सर्वमंगलौन भवेद्भुषं ॥ गीतं शायं
 च न्यस्यं (च?) पुराचपठनं तथा ॥ धूपं दीपं च भवेद्यं पुण्यमंगलुकेष्वनं ॥
 फलापेयादि यदा च दामनिद्रियसंपन्नः ॥ सत्येच्छति (वि?) निद्रानं
 मादकादिविचर्जितं ॥ मीराजमं नमस्कारमतिहृष्टेन चेतसा ॥ यामे-
 थामे महापूजां कुर्वां (ध्या?) ज्जागरणं चरेत् ॥ ८२ ॥ दक्षिणादि
 समायुक्तं द्विजातीनां च पूजयं ॥ यद्विंशत्युपयुक्तमेकादश्यां तु
 जागरं ॥ ८३ ॥ यः करोति मरीभत्या न पुनर्जायते भुवि ॥ अचमेध-
 सदृसस्य बाजपेयमतस्य च ॥ ८४ ॥ पुण्यां कोटिगुणं श्रोत्रमेकादश्यां तु
 जागरे ॥ एकादशी व्रतमिदं कथितं मया ते कामप्रदं सकलकलपमाशनं
 च ॥ विष्णोः प्रियं सुविधिपुङ्गवस्तु वेतिहायं कृत्यै (कृत्यै?) च यद्वर-
 रो लभते सुसुतिं ॥

Colophon, इति श्रीखंडपुराणे प्रबोधिन्वेकादशीमाहात्म्यं संपूर्णं श्रुतं भूयात् ॥

विवरणम् । कार्मिकश्लोकादशीमाहात्म्यं खण्डपुराणसंस्कृतम् ।

No. 275. कार्मिकश्लोकादशीमाहात्म्यम् । Kārtikaślokaikādaśī Mā-
 hātmyam. Substance, country-made white paper, 11 x 4 inches. Folis,
 4. Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1874.
 Appearance, old, and slightly worm-eaten. Verso. Generally correct.
 Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. इति श्रीखंडपुराणे प्रबोधिन्वेकादशीमाहात्म्यं संपूर्णम् ॥ यदाश्विन-
 संक्रान्ते १८७४ वैशाखे कार्मिके चिते ॥ एकादशी प्रबोधिन्वां मुधजय
 लब्ध(?) चाक्षिण्य ॥ श्रीदेवीमाधवाय नमः ॥ ॥

एकादशीं प्रकुर्वेति उपवासं हि ये नराः ॥ ते धानि वैष्णवं स्थानं
यथास्ते गवदुधजः ॥ ११ ॥ यस्यास्ते मामवा स्तोके विष्णुभक्तिपरा-
यथाः ॥ एकादश्याय माहात्म्यम् सर्वकालेषु याः पठेत् ॥ १४ ॥ गोपदम-
फलं तस्य पुण्यं प्राप्नोति मामवः ॥ दिवा वा यदि वा रात्रौ ये श्रद्ध-
मौढ भक्तिनः ॥ ११ ॥ कुलकोटिसमायुक्तो विष्णुलोके यशिरः ॥ एका-
दश्याय माहात्म्यं पदमेकं श्रवणीयः ॥ १६ ॥ ब्रह्महत्यादिपापानि न-
श्यन्ति भगुजाधिप ॥ एकादशीन्मित्रा राजप्राप्तिं पापप्रसोचनम् ॥ १७ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्स्यपुराणे मार्गशीर्षलक्ष्म्या उत्पन्ना मार्गशीर्षकादशीमाहात्म्यं समा-
प्तममत् ॥ जयलक्ष्मिमिश्रालेखि ॥ मार्गशीर्षलक्ष्म्या ११ शनौ ॥ संवत् ॥
१८०० ॥ अर्चाकर्षद्वयमिदं १८०० वक्रमे मार्गशीर्षके ॥ लक्ष्म्ये श्रीलक्ष्म-
मिश्रालेखि विद्वन्मयो शनौ ॥ १ ॥

विवरणम् । अथहायलक्ष्म्येकादशीमाहात्म्यं मत्स्यपुराणसंस्कृतम् ॥

No. 277. मार्गशीर्षशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । *Mārgaśīrsha-śuklaikādaśī*
Māhātmyam. Substance, country-made white paper, 10×5 inches.
Folia, 3. Lines, 4-11 in a page. Character, *Nāgārā*. Date, 1772.
Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the *Matsyapurāṇa* on the greatness of the
white eleventh lunar day of the month of *Agrahāyana*.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ शुद्धिद्वार उवाच ॥ वद मे देवदेवेश लक्ष्मीकान्त
जगन्पते ॥ लोकानां च हितायैव पापानां च वनाकारकम् ॥ मार्गशीर्षे
चिते पक्षे भवेदेकादशी च या ॥ किं नामकोविदिलक्ष्म्या रतद्विकारतो
वद ॥ कीदेवः पूज्यते न च कथयस्य जनार्दन ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ साधु-
साधु महाराज त्वं साधुरिति कीर्तमात् ॥ कथयिष्यामि राजेंद्र हरिवाचर
शुभम् ॥ उत्पन्ना लक्ष्म्यपक्षे या नक्षत्रैकादशी मम ॥ मार्गशीर्षेष्टा राजेंद्र
मुदायां मम विपदात् ॥ गुरुष्व नमनात् पार्श्वे पापघ्ना जनवधना ॥
कथिता तु मया सैव मध्ये राजसभाम् ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि मार्गशीर्षे तु
या चिता ॥ यस्याः श्रवणमात्रेण नाशयेयफलं क्षमेत् ॥ मोक्षानामिति
विश्रान्ता सर्वपापहरा शुभा ॥ देवं दामोदरं तत्र पूजयेत् श्रद्धयान्वितः ॥
गुरुधीमंजरीभिश्च धूपदीपैः समंततः ॥ पूज्येयं विधानेन निधनं सैव
कारयेत् ॥ मोक्षोऽष्टादशी पार्श्वे सर्वपापप्रहारिणी ॥ रात्रौ जागरणं
कार्यं श्रद्धयनीमस्तवेभ्यम् ॥

End. एवं यः कुरुते राजन् शीघ्रमेकादशीं ग्रहां । तथा पापानि भवन्ति
 मनो मोक्षमनुयात् । मानः परतरा काचिन्नोचदा विमला परा ।
 पुण्यंखा न जानानि राजन् मे प्रियस्तुतर्वा । चिन्तामचिन्ता क्षेप
 यथा मोक्षदायिनी । पठन्माच्छ्रवणां दक्षा राजयेवयसं सभेत् ।

Colophon. इति श्रीमत्सुपुराणे मार्गशीर्षे ग्रहणा मोक्षानामेकादशीं संपूर्णां ग्रह
 भूयान् । संवत् १७७१ माघीजमे मार्गशीर्षे ग्रहणादगम्यामस्तिकन् प्रा-
 धानमिदम् (?) ।

विशरणम् । अग्रहायणपौषैकादशीमाहात्म्यं । सत्सुपुराणसंस्कृतम् ।

No. 278. अग्रहायणपौषैकादशीमाहात्म्यम् । *Agrahāyana-pauṣhaikā-
 daśī Māhātmyam.* Substance, country-made white paper, 10 x 4½ inches
 Folia, 15. Lines, 10-14 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat
 1807. Appearance, old, slightly worm-eaten, but the last folium
 appears more fresh, in a different hand-writing, and has evidently
 replaced an older copy. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the *Garuda* and *Brahmāṇḍa Purāṇas* on the
 greatness of the eleventh lunar days of the months of *Agrahāyana*
 and *Pauṣha*.

अग्रहायणपौषैकादशीमाहात्म्यम् ।

Beginning. श्रीशिविन्दो नमः । सर्वविघ्ननिग्रहकारकभावनया मन्त्रीशिवो नमः ।
 यथाह मन्त्री । ग्रहाविविक्तदशाह चतुर्भुजाह वन्दे ग्रहाह जननी ।
 जननपुत्राह ॥ १८ ॥ सुविदितं यथाह । वन्दे विष्णुं विष्णुं मायाशोका-
 चदसुखावहम् । विवेकं विचक्षणं दुर्गाहं पुत्रपौत्रमम् ॥ १० ॥ इत्या-
 नि देवदेवेनं संशोभितं महान् नमः । श्रीकामां च विनायाय पापानां
 अयदेनरे ॥ ११ ॥ मार्गशीर्षे तिथि पक्षे मेकादशी च सा भवेत् ॥ किं
 नामको विविक्तप्राः कीदेवस्य वृन्दे ॥ १२ ॥ यदायज मं धामिन्
 विदोरेव यदातमम् । श्रीह्मा उवाच । मातु इहं मया राजन् मातु मे
 विमलं दशः । अयविद्यानि धामिन् हविषागमनमम् ॥ १३ ॥ अग्रा-
 हायिने पक्षे द्वादशी नमः नमः । मायोदेव च अयमिदं देवगुह्यम् ॥
 १४ ॥ गुणादयथादाय अग्रा जननमः । अविता च भवा (वा ?)
 मेव मया राजनमः ॥ १५ ॥ पूर्वमेकादशी राजन् देवीकं च अग-

चरे । मायोमीर्षे चितायानु नृदुमन् ओतुमर्हसि ॥ १७ ॥ मोक्षानामेति ।
आद्या सा सर्वपापहरावरा ॥ देवं दामोदरं चैव पूजयेत्तत्र मानवः ॥ १८ ॥

End

मायोमीर्षे सिद्धे पक्षे मोक्षानामेति आत्मनः ॥ सर्वेषु नृदुमन् कृता पित्रे
पुण्यं प्रदीयतां ॥ १९ ॥ मर्याः पुण्यभावेन मोक्षलक्ष्य भविष्यति ।
मुनेर्वाक्यं नमः श्रुत्वा त्वयः स्रष्टव्यमात्मनः ॥ २० ॥ आपदापहिकान्
लप्स्यात् । प्राप्नोभरतसत्तम ॥ अन्तः पुरश्चरैर्यज्जैः पुनर्दारेस्तदा त्वयः ॥
२१ ॥ नतं कृत्वा विधानेन पुण्यं दत्तं त्वपाय नत् ॥ इक्षिन् दत्ते तदा-
पुण्ये पुण्यवर्धनमुद्दिनः (?) ॥ २२ ॥ वैश्वामस्येति नाम नतः सर्वं क्षुत्तो-
नयेः ॥ राजानमनारिच्छा विमलामरीरभावन ॥ २३ ॥ सद्यस्तु ते पुत्र
सदेत्युक्ता । स च दिवं नतः ॥ सर्वं या कुर्वते राजन् मोक्षानेकादमी
शुभां ॥ २४ ॥ त्वयः पापक्षयं याति क्षतोमोक्षमवाप्नुयात् ॥ नाम परत-
रा काचित्मोक्षदा विमला शुभा ॥ २५ ॥ पुण्यसंख्यान् रामेन्द्र नार्हं
जानामि वै । कृत्वा ॥ पठन्वाङ्मवराहायि वासवेयस्य सर्वं भवेत् ॥

Colophon

इति श्रीनृसिंहपुराणे मोक्षे (चै?) आदमी मायोमीर्षे श्रद्धा सम्पूर्णे
(सम्पूर्णे?) ॥

मौमल्लयीकाश्रीमाहात्म्यम् ।

Beginning.

युधिष्ठिर उवाच ॥ श्रीरक्षः कृष्णपक्षे तु काश्रीनैकादमी भवेत् ॥ वि-
द्वामको विविक्तस्थाः कीदेवस्तत्र पूजयेत् ॥ शतदासस्त मे क्षामिन् विस्तरेण
ममापतः ॥ २६ ॥ श्रीभक्तानुवाच ॥ कथयामि च रामेन्द्र भवतः खेद-
कारणम् ॥ तदा तुष्टिर्मे ते राजन् नडभिषागदक्षिणैः ॥ २७ ॥ यथा मे
तुष्टिरायति शकदस्या ज्ञेयं वै ॥ तस्माच्चैवापि माहात्म्यं शृणु वैकाप्रमा-
नसः ॥ २८ ॥ लोकागाह चितार्थाय कथयामि तवापतः । श्रीरक्षः
कृष्णपक्षे तु सफला नाम भावतः ॥ २९ ॥ आरायसोऽपि देवोऽस्याः पूज-
येत् प्रयत्नतः । पूर्वेषु विधित्वा राजन् कर्मयोगादमी जनेः ॥ ३० ॥ वा-
जानास यथा ज्ञेयः पश्चिर्षां मरुतो यथा । देवानास यथा विष्णुर्दिपदां
प्राप्त्युपयथा ॥ ३१ ॥ व्रतानास तथा रामेकादशेन चोत्तमा सफल-
ता नाम नामेति तस्याः पुण्यं शृणुष्व नत् ॥ ३२ ॥

End.

कक्षचित्कालपञ्चमे देवभाग्यवशादपि ॥ श्रीरक्षः कृष्णपक्षे तु सफ-
लाया दिने तथा ॥ ३३ ॥ एवौ च मध्यमे प्राप्ते सर्वं लेभेयः सुभक्तः ॥
प्राप्तपञ्चमः खेन क्षुत्तिनोऽपि शक्यमात् ॥ ३४ ॥ अलितयैव पादा-

भ्यां वनमध्यगतसदा । चुम्बपापीदितो नित्यं शीतेन वज्रपीदितः ॥
 १०० ॥ फलानि च भद्राराजशालाहार च क्षुब्धकः ॥ धानं धीष्णागतस्य
 मानदक्षगतोरविः ॥ १ ॥ किम्भविष्यति तावेति विफला याति दुःचितः ।
 फलानि मानि सर्वाणि दधमूले न्यवेदयन् ॥ १ ॥ इति वाक्यं तदोवाच
 फलानि प्रीयतां हरिः । इत्युक्त्वा क्षुब्धकस्यैव न निद्रां लभते निशि ॥
 १ ॥ रात्रौ जागरणं राजन् भेने हरिप्रसादतः ॥ फलानां पूजनं भेदे
 सप्तसायास्तयानव ॥ १ ॥ इति लज्जा क्षुब्धकोऽपि द्युक्त्वात् प्रतमुत्तमम् ।
 तेन पुष्टप्रभावेन शान्तं रात्र्यमकण्डकम् ॥ १ ॥

Colophon.

इति शौपर्षीये शौची लज्जा समाप्ता ॥

शौचसूक्तैकादशी ।

Beginning.

पुषिहित उवाच ॥ कथिता चैव भी लज्जा शचसूक्तैकादशी शुभा ॥
 कथयस्व प्रसादेन शुक्ला शौचस्य या भवेत् ॥ १ ॥ क्षिप्रान्तको विधि-
 लज्जाः को देवस्तत्र पूजये ॥ कस्मै तुष्टो ह्युपैवेव लभेव उपवीतम् ॥ १ ॥
 कील्लज्जा उवाच ॥ शुभं राजन् प्रवक्ष्यामि शुक्ला शौचस्य या भवेत् ॥
 कथयाहि महाराज लोकानां चित्तकाम्यया ॥ २ ॥ पूर्वेण विधिना
 राजन् कर्तव्या सा प्रयत्नतः ॥ पुनदा नाम नाथेति सर्वपापहरावहा ॥
 ॥ भारापयोमिदेवीऽस्याः कामदा विविदा कथां पुनदा चमदा चैव
 पैलक्ये न वराचरे ॥ १ ॥

End.

राजोवाच ॥ एव वै संशयोक्तं पुनद्योत्यादने महान् ॥ १८ ॥ यदि
 तुष्टा भवती वै पुनोमे दीयतां तदा ॥ क्षीयन्त्य जगुः ॥ अथैव दिवसे
 राजन् पुनदा नाम वर्तये ॥ १९ ॥ एकैकादशीमि विष्णुना क्षियतां प्रतमु-
 त्तमम् ॥ अभिनेकललोऽस्माकं केशवस्य प्रसादतः ॥ १० ॥ अथगं नव-
 रात्रेऽहं पुनदाक्षिर्भविष्यति ॥ इत्येवं नवरात्रेणैव कर्तं राजा प्रतोत्तमम् ॥
 ११ ॥ सुवीनाशुपदेवेन पुनदाया विचिन्ततः ॥ दादस्यां वारवं लज्जा
 शुनीग्रजा पुनः पुनः ॥ १२ ॥ आलगाय शुचं राजां रात्रीगर्भमथोदधौ ॥
 पुनोलातल्लज्जा कासे विलसौ पुनकर्मलम् ॥ १३ ॥ पितरं तोषयाथाशु
 यलासामी वनूत यः ॥ शनक्षान् कात्यायनाजन् कर्मणं पुनदायतं ॥ १४ ॥
 लोकानां हि चित्तार्थाय सवाधे कथितं मया ॥ एकविंशत्या ये मर्त्याः
 कुर्वन्ति पुनदायतम् ॥ १५ ॥ पुनान् प्राणेषु लोकेऽस्मिन् धृतासे सर्वमा-
 गिताः ॥ पठनाच्छास्त्रादाश्चक्षिरोमयसं लभेत् ॥ १६ ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माष्टपुराणे । पौषशुक्लैकादशी पुनर्दाष्टाकया समाप्ता ।
शिवप्रसादमित्रेण लिखितं संवत् १८०० ॥ राम ।

विवरणम् । पुस्तकेऽस्मिन् षडष्टायस्त्रीषमासयोरेकादशीनां भाषाव्याजानि वर्णनानि । तत्रा-
ष्टायस्त्रीकादश्याभाषायां मन्त्रपुराणसंग्रहेऽस्मिन्, श्रुतिनां भाषाव्याजानि च ब्रह्माष्टमण्ड-
पुराणाभ्यां संग्रहीतानि ॥

No. 279. पौषशुक्लैकादशीभाषाव्याजम् । Pausashuklaikādaśī Māhāt-
myam. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 3.
Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1893.
Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains extracts from the Brahmanḍa Purāṇa only
on the greatness of the white lunar eleventh day of the month
of Pausha.

Colophon. इति श्रीब्रह्माष्टपुराणे पौषशुक्लपुनर्दा नाम एकादशी व्रतकथा समाप्ता ।
लिखितं जयलक्ष्मिमित्रेण श्रीधराजप्रयाते ॥ भाषाव्याजे मार्गशीर्षे मासि ।
शुक्लपक्षे । तिथौ दशम्या । १० ॥ शनौ । संवत् १८९१ ॥

विवरणम् ।

No 280. पौषकृष्णैकादशीभाषाव्याजम् । Pausha-kṛishṇaikādaśī Māhāt-
myam. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 3.
Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Saka 1890. Ap-
pearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Guraṇḍa Purana on the greatness of the
black lunar eleventh day of the month of Pausha.

Beginning. श्रीमन्महावाचसिपतये नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीराधाकृत्याय नमः ।
खलु उवाच । नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं । देवीं सरस्वतीं
व्यासं ततोऽप्य मुदीरयेत् ॥

Colophon. इति श्रीमहावाचसीये खलुश्रीनक्षत्रादौ नाम षडशैकादशी पौषक-
ृष्णभाषाव्याजकथा संपूर्णा । अनामैन्दुमित्रेण १८८० वैशाखे मार्गशीर्षे तुष्य-
तिथौ शनौ निम्नि । रत्नावली लक्ष्मणप्रसादतः श्रीलक्ष्मिमित्रेण श्लेषि-
चादरात् ॥ १ ॥ लिखितं मया गिजयलक्ष्मिमित्रेण प्रयागनगरे च ।

विवरणम् ।

No 281. पौषहस्त्यौकादशीमाहात्म्यम् । Pausa-kṛishṇaikaśāṣī Māhātmyam. Substance, country-made white paper, 10x11 inches. Folia, 4. Lines, 11 in 1 page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1720, Saka 1945. Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. रति मङ्गपुराणे पौषीहस्ता सप्तलानामैकादशी कथाः सम्पूर्णाः ॥
संवत् १७८० शके १८४१ समये माघमासे शिवे पक्षे चतुर्थ्यां तिथौ छि-
दितं सैवकरोमहिवेदेभेदं पुस्तकं ।

विवरणपूर्वम् ।

No. 282. पौषशुक्ल्यौकादशीमाहात्म्यम् । Pausaśuklaikaśāṣī Māhātmyam. Substance, country-made paper, 9x8½ inches. Folia, 5. Lines, 6-8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, especially the last folium which is worn out and torn. Verse. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject.

विवरणपूर्वम् ।

No. 283. फाल्गुणशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । Phālgunaśuklaikaśāṣī Māhātmyam. Substance, country-made white paper, 9x4 inches. Folia, 13 (of which foll. 6-10 are wanting). Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete.

Extracts from the Brahmāṇḍa Purana on the greatness of the white lunar eleventh day of the month of Phālguna.

Beginning. शक्ति ।

End. केनेदं सप्तकुम्भं हस्तमस्तुतिर्विना । एतस्मिन्नेव काले च वायुवा-
युरीरिषी । न स्थितं यदपि दद्यात् नित्यं विमयावितं । शरणं के-
वादन्योवाचि कोपि द्वितीयकः । वनामखात् स कुमली समायातोपि
भूमिभुक् । राघवं चकार धर्मोद्याधरायां देवतेभ्यः । वसिष्ठ उवाच ।
ब्रह्मर्षीव्रतं राजन् वे कुर्वन्ति नरोत्तमाः । वे यांति वैष्णवे लोके
नाम आर्या विचारया ॥ ११ ॥

Colophon. इति श्रीमच्छांदपुराणे फाल्गुनशुक्लश्रावणदशमीमाहात्म्यं समाप्तं ।

विवरणम् । श्रावणदशमीनामकफाल्गुनशुक्लदशमीमाहात्म्यं मच्छांदपुराणसंस्कृतम् ।

No 284. फाल्गुनशुक्लदशमीमाहात्म्यम् । Phālgunakṛishnakādaśī Māhātmyam. Substance, country-made Kāśmīri paper, 10×6 inches. Folia, 2. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Skanda Purāṇa on the greatness of the black lunar eleventh day of the month of Phālguna.

Beginning ॐ श्रीमच्छेशाय नमः ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ फाल्गुनश्रावणे पक्षे चि
नामैकादशी भवेत् ॥ कथयस्व प्रसादेन वास्तुदेव भगवन्तः ॥ १ ॥ श्री
कृष्ण उवाच ॥ नारदः परिप्रच्छ मच्छास्त्रं कमलासनं फाल्गुनश्रावणे-
पक्षे विजया नाम वा भवेत् ॥ १ ॥ तस्मात् पुण्यं कुर्यात् कथयस्व प्रसा-
दनः ॥ मच्छावाच ॥ शृणु नारदभगवन् कथां पापहरां परां ॥ यत्र कथं
विदास्यात् तच्छुश्रूष मदानुने ॥ २ ॥ पुरातनं च मच्छास्त्रं परिषं पाप-
नाशनं ॥ जयं ददाति विजया श्रवणां वै न संशयः ॥ ४ ॥

End. अनेन विधिना राज्ञ युधिष्ठेः सप्त संवत् ॥ १४ ॥ कुरु व्रतं प्रयत्नेन विज-
यसे भविष्यति ॥ इति शुभा मतो राम यचोक्तमकरोत्तदा ॥ कृते व्रते
स विजयी बभूव रघुनन्दनः ॥ प्राप्ता श्रीनामिना लंका मोक्षस्थानिहती-
रये ॥ ११ ॥ अनेन विधिना पुन ये कुर्येति नरा व्रतं ॥ इह लोके जय
लोकां परलोके तथा जयः ॥ १० ॥ एतस्मात् कारणात् पुन कर्तव्यं वि-
जया व्रतं ॥ पठनाच्छ्रावणैव वाजपेयफलं लभेत् ॥ १८ ॥

Colophon. इति श्रीशुद्धपुराणे फाल्गुनशुक्लपक्षे विजयैकादशी माहात्म्यं ॥ १ ॥
० ॥ राम ॥ श्रीरामाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥ राम ॥

विवरणम् । फाल्गुनशुक्लदशमी माहात्म्यम् शुद्धपुराणसंस्कृतम् ।

No. 285. चैत्रशुक्लैकादशीमाहात्म्यम् । Chaitraśuklaikādaśī Māhāt-
myam. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia,
3. Lines, 3-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1870.
Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

Extracts from the Varāha Purāṇa on the greatness of the white lunar eleventh day of the month of Chaitra.

Beginning. श्रीरवेणाय नमः ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ वासुदेव नमस्तुभ्यं कथयस्व ममा-
यता ॥ चैत्रस्य शुक्लपक्षे तु किं नामैकादशी भवेत् ॥ १ ॥ श्रीकृष्ण
उवाच ॥ शुभशुक्लमना राजन् कथामेतां पुरातनीं । वसिष्ठो यामकथ-
यन् प्राग्दिल्लीपाय शृण्वते ॥ १ ॥ दिल्लीप उवाच ॥ भगवन् नोऽमुनि-
ष्णामि कथयस्व प्रसादतः ॥ चैत्रे भास्वि भित्ति पक्षे किं नामैकादशी भवेत् ।
श्रीवसिष्ठ उवाच ॥ माधु शृणु स्वपदेष्ट कथयामि तवाग्रतः ॥ चैत्रस्य
शुक्लपक्षे वै कामदा नाम नामतः ॥ २ ॥ एकादशी पुष्पतमा पार्ष्णि-
दवानला । शुभ राजन् कथामेतां पापघ्नीं पुष्पदायिनीम् ॥ ३ ॥

End. ॥ श्रीविरवाच ॥ चैत्रमासस्य रंभोरशुक्लपक्षेति चाग्रतः ॥ कामदेकाद-
शीमासा चा गता लक्षितानजिता ॥ १८ ॥ कुरुष्व तदुत्तमं भद्रे विश्विभूयै
मयोदितम् ॥ अथ तस्य दम्पत्यं तत् सभर्तुं प्रदीयताम् ॥ १० ॥ इति
पुण्ये चक्षानस्य शपथोक्तः प्रयाप्नोति ॥ इति धृता-भुनेर्वाक्यं लक्षितान-
जितानामवत् ॥ ११ ॥ उपोद्यैकादशीं राजन् द्वादशी दिवसे तदा ॥
विप्रस्येव मनीषेण वासुदेवाग्रतः स्तिता ॥ ११ ॥ वाक्यमूचेति लक्षिता
लपत्युच्चारवाय वै ॥ मया तु तदुत्तमं श्रीर्षे कामदाया उपोषितं ॥ ११ ॥
तस्य पुष्पप्रभावेण मन्त्रजन्य पिशाचता । लक्षितानवधनादेव वर्णनाने-
पि तत्पक्षे ॥ ११ ॥ गतपापः च लक्षितो दिग्देवो बभूव च ॥ राक्ष-
सजं गर्गं तस्य प्राप्ता गंधर्वता पुनः ॥ १२ ॥ हेमरत्नममकीर्णं रमे लक्षि-
तया सह ॥ नो विमानममाचक्षौ पूर्वकृपाधिकानुभो ॥ १३ ॥ इंपती
अन्यगोभेतां कामदायाः प्रभावतः ॥ इति ज्ञाना स्वपदेष्ट कर्त्तव्येषां प्र-
ज्ञतः ॥ १३ ॥ लोकानां च वितायां तवापे कविता मया । मन्त्रकृत्या-
दिपापघ्नीं पिशाचमविनाशिनी ॥ १४ ॥ यातः परतरा काचित्ते-
लोक्ये उपराचरे ॥ पठनात्प्रवसाद्वाजन् वाजपेयफलं लभेत् ॥ १८ ॥

Colophon. इति वराहपुराणे चैत्रशुक्लैकादशी लक्षिता नाम्नी कथा समाप्ता ।
लिखितं पद्मागिनिजयज्जलणेन । चैत्र । शुक्ल । दशम्याम् । संवत्
१८०० ॥

विररम् । वराहपुराणस्यैकादशी नामादात्म्यम् ।

Folia, 4. Lines, 6-8 in a page. Character, Nágara. Date, Samvat 1901. Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Bhavishya Purána on the greatness of the lunar eleventh day of the Adhimása or the intercalary month.

Beginning. श्रीगणाधिपतये नमः ॥ शुचिष्ठिर उवाच ॥ नारायण नमस्तुभ्यं भक्तानां
शुक्तिहेतवे ॥ विद्यात्मन्यादिकर्त्तुं च प्रलवेरायमाय च ॥ १ ॥ भजनीय
पदास्त्राय भजनीयगुणाय ते । भजनीयावताराय भजनीयक्रियाय ते ॥
१ ॥ अमंतमामधेयाय अमंततनये नमः ॥ नित्यामंदस्वरूपाय अमंत-
फलदायिने ॥ १ ॥ वासुदेव मया ज्ञतः शुभा विस्तरतः कथा ॥ नानार्थ-
मोचराः कृष्ण सर्वपापहराः पराः ॥ १ ॥ यत्कादशीनां सर्वाणां माहा-
त्म्यानि द्रुतानि च ॥ तथापि कृत्तिं शीयामि शुभापि तां तुषामि ॥
५ ॥ तस्माद्विस्तरतः आभिन् चतुष्टयेऽहं वदस्व तत् ॥ कथया सर्वलोकानां
शुक्तिशुक्तिप्रदायकम् ॥ १ ॥ सूत उवाच ॥ इति तस्य वचः शुभा प्रथ-
मम् मधुसूदन ॥ श्रीवाच दृष्टव्या वाचा पिबन्वशीयमुत्तमम् ॥

End. श्रीकृष्ण उवाच ॥ मया ज्ञमपि राजेन्द्र कृपय कमलावतम् ॥ पतुं कृत्वा
सर्वकामानामावासी जायते पुमान् ॥ ४१ ॥ सूत उवाच ॥ रत्नैरित-
मिदं द्विजाः सदसि भीमसेनायकं शृणोति पठतेऽथवा श्रुतिमतिः
शतायुः पुमान् ॥ लभेत् सुखनरः फलं निपुतधेनुदानीकृतं सुदं च परमां
रत्नामिदं परमं मोक्षं लभेत् ॥ ४२ ॥ माहात्म्यवचनात् पाठाद्गोप्तृवृषफलं
लभेत् ॥ व्यासं संपूज्य विधिवद् मोदिरण्यफलादिभिः ॥ ४३ ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणे अधिमासशृङ्गपत्रे कमलानाम्नेकादशीमाहा-
त्म्यम् समाप्तिमवसत् ॥ श्रीरामजय रामजय राम ॥ संवत् १८०१ ॥ वाच-
शृङ्गा ॥ ११ ॥

विवरणम् । अधिमासशृङ्गैकादशीमाहात्म्यम् भविष्यपुराणसंस्कृतम् ॥

No. 287. चैत्रकृष्णैकादशीमाहात्म्यम् । Chaitrakṛṣṇaikaśāśī Māhāt-
myam. Substance, country-made Kāśmīri paper, 10×4 inches Folia,
3. Lines, 9 in a page. Character, Nágara. Date, Samvat 1870. Ap-
pearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Bhavishyottara Purána on the greatness
of the black lunar eleventh day of the month of Chaitra.

Beginning श्रीगणेशाय नमः ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ कालगुणस्त्रासिवे पक्षे दुताब्दा-
महंती भया ॥ चैत्रस्तु लक्ष्म्यपक्षे तु किं नामैकादशी भवेत् ॥ १ ॥ श्रीलक्ष्म-
ण उवाच ॥ शृणु राजेन्द्र वक्ष्यामि यज्ज्ञानं पापनाशनं यज्ञोत्तमोत्तमोत्त-
मोत्तमांघावा चक्रवर्तिना ॥

End. सोमश उवाच ॥ पापमोचणिका राजन् ये कुर्वन्ति नरोत्तमाः ॥ ४१ ॥
तेषां यत्पातकं किंचित् न च सर्वे पथं व्रजेत् ॥ पठनाच्छ्रवणादाजन्
मोक्षसफलं लभेत् ॥ ४२ ॥ ब्रह्मदा जैनदारी च क्षुरापी गुप्ततन्त्राः ॥
इत्यथ ब्राह्मणं करवात् पापमुक्ता भवन्ति ते ॥ ४३ ॥ वरुणपुण्यप्रदं ह्येतत्
कारयेद्भक्तमुत्तमं यत्नं संपूज्य विधिवद्गोधान्यवचनादिभिः ॥ ४४ ॥

Colophon. रति श्रीभविष्योत्तरपुराणे चैत्रलक्ष्म्यपापमोचनी एकादशीमाहात्म्यम्
समाप्तम् ॥ लिखितं जयलक्ष्मणमिश्रेण संवत् १८०० ॥ श्रीलक्ष्मः ।

विवरणम् । भविष्योत्तरपुराणसंस्कृतोक्तं चैत्रलक्ष्म्यैकादशीमाहात्म्यम् ।

No 288 चैत्रस्तुल्लक्ष्म्यैकादशीमाहात्म्यम् । Chaitraśuklakṣhinnāikādaśī
Māhātmyam. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 8×4 inches.
Folia, 5. Lines, 6-16 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
very old, worn out, and slightly worm-eaten. Verse. Generally
correct. Complete.

Another codex on both the white and black lunar eleventh
days in the month of Chaitra.

विवरणम् ।

No 289 चैत्रवैशाखलक्ष्म्यैकादशीमाहात्म्यम् । Chaitra-vaiśākhaḥlakṣhinnai-
kādaśī Māhātmyam. Substance, country-made white paper, 9×3
inches. Folia, 8. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date,
Samvat 1816. Appearance, very old, worn out, and written by different
hands. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the several Purānas on the same subject for
the months of Chaitra and Vaiśākha.

Beginning. युधिष्ठिर उवाच ॥ चैत्रलक्ष्म्यापिवे पक्षे किञ्चनैकादशी भवेत् नदिमानं
कथय मे वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥ श्रीलक्ष्म उवाच ॥ श्रीभाम्यदायि-

नी राजमिद लोके परत च ॥ वैशाखकृष्णपक्षे ॥ माघा द्वे दश
यिनी ॥ १ ॥

End. तस्मात् सर्वप्रयत्नेन कर्तव्या पापभीरुभिः ॥ ११ ॥ उपारितनयाङ्गीते-
नैरदेव मरुयिनी ॥ पठनाच्छ्रवणाद्राजन् गोमयसुफलं लभेत् ॥ ११ ॥
सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुलोके महीयते ॥ १४ ॥

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे वैशाखकृष्णवह्निनीमाहात्म्यम् समाप्तं एका-
दशीऽध्यायः ११ ॥ सं१८१६ ॥

विवरणम् । वैशाखकृष्णैकादशीमाहात्म्यम् ।

No. 290 एकादशीव्रतम् । Ekādaśīvratam. Substance, foolscap
paper, 8×4 inches Folia, 85 Lines, 1-10 in a page. Character,
Nāgara Date, Samvat 1907. Appearance, fresh. Verse. Generally
correct. Incomplete

This treatise also consists of extracts from the several Purāṇas
in praise of Ekādaśī, and refers to all the Ekādaśīs that occur in
a year with the exception of the Kṛishṇa Ekādaśī in the month
of Māgha, Śukla Ekādaśī in the month of Vaiśākha, as also of
the Śukla and Kṛishṇa Ekādaśīs in the months of Āśhāḍha and
Śīrāvana.

Colophon इति श्रीभविष्यपुराणे पुनर्वसुनक्षत्रसप्तम्यैकादशी विमलानाक्षी-
माहात्म्यम् समाप्तमगमत् ॥ संवत् ॥ १८०७ ॥ लिखितमिदं दशविंश-
त्यैकादशीमाहात्म्यं पश्चिमजयकृष्णमिवैव ॥

विवरणम् । पूर्वोक्तलिखितैकादशीमाहात्म्यान्वेकत्र सम्मिलानि । दशविंशत्यैकादशीषु पुस्तके-
ऽस्मिन् विंशत्यैकादशीनां माहात्म्यां वर्णिते । माघकृष्णैकादशी वैशाखशुक्लैकादशीमाघशुक्ल-
पक्षकृष्णैकादशीनां माहात्म्यां नास्ति । ततश्च पुस्तकमिदमसम्पूर्णम् ।

No. 291. माघैकादशीमाहात्म्यम् । Māghaikadaśī Māhātmyam.
Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 7. Lines, 9
in a page Character, Nāgara. Date, P Appearance, very old,
and worn out. Verse. Correct. Complete.

Extracts from the Brahmāṇḍa and Padma Purāṇas on the
greatness of the dark and white eleventh lunar days of the

month of Māgha . The name of the former is Shatṭilī, and of the latter, Jayā .

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ दास्यम्य उवाच ॥ सर्वलोकमनुप्राप्ता पापं कुर्वति
कंसवः ॥ ब्रह्महत्यादिपापेषु अन्येषु विविधादिभिः ॥ परद्रव्यपञ्चा-
राद्य परव्यसनमोहिताः ॥ कथं न मध्येऽत्रकान् ब्रह्मसद्वृत्तिं तत्त्वतः ।
अनायासेन भगवन् दानेनाप्येन केनचित् । पापं प्रशमनं याति येन
न हस्तुमर्हसि ॥ अन्वय उवाच ॥ साधुसाधु मन्त्राभ्यां गुह्यं मे तदुदा-
हृतं ॥ यज्ञ कक्षचिदाख्यानं ब्रह्मविम्बिन्दुरेवतेः ॥ तदर्थं कथयिष्यामि
मया श्रुतोद्दिगीतम् ॥

End. ईदं उवाच ॥ वदतां केन पुण्येन पिशाचत्वं हि वा मृतं ॥ मम श्राप-
वशं प्राप्नो केन देवेन मोचितौ ॥ साध्यवानुवाच ॥ वासुदेवप्रसादेन
जयायः प्रतेन च ॥ पिशाचत्वं मम भ्यामिन् तव भक्तिप्रभावतः ॥ इति
कुला वचनमग्नं श्रुत्वा च सुरेश्वरः ॥ पवित्रो पावनो जातो बन्धनो यो ममापि
च ॥ हरिवासरकर्तारो विष्णुभक्तिपरायणो ॥ हरिभक्तिरता ये च विष्णु-
भक्तपरास्तथा ॥ अस्माकमपि ते मर्त्याः पूज्या बन्धा न संशयः ॥ रत्नस्य दुष्य-
वत्यां त्वं यथासौम्यं सुरासमे ॥ यत्तथात् कारणाद्भगवन् कर्तव्यं हरिवा-
सरं ॥ जया तु राजगार्दूलं ब्रह्महत्यापहारिणी ॥ सर्वदामानि हतानि
यज्ञास्तेन हता यद्व ॥ सर्वतोर्षेषु च ज्ञातः हतं येन जयाव्रतं ॥ कल्प-
कोटिगतं यावद्देहं जीह्वे भुवं ॥ पठनाच्छ्रवणादज्ञादपि शोभयत्
उभेत् ॥ १६ ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे भावशुक्लैकादशी जयामाहात्म्यम् समाप्तं ॥ शुभम् ॥

विवरणम् । भावमासीयक्ष्णशुक्लैकादशीमाहात्म्यं यथाकृतं ब्रह्माष्टपद्मपुराणसंस्कृतं ।
तत्र ह्येकादशीपट्टिनी नाम शुक्ला च जया नाम ।

No 292. पिपीतकीव्रतम् । Pipitakivratam. Substance, country-
made yellow paper, 9×2½ inches. Folia, 4. Lines, 8-9 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose and verse.
Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the religious observance
generally known as Pipitakivrata, performed on the white lunar
twelfth day of the month of Vaiśākha. As it was first performed
by a Brāhmaṇa of the name of Pipitaka, it was named after him.

Beginning.

अथ पिपीतकीवतः । तत्र प्रथमं मण्डलं कृत्वा अष्टादशपद्यं निर्माय
मण्डलमध्ये मण्डलमारोप्य रिट्तिवाचनपूर्वकं सूर्य्यंशमेति पठित्वा संकल्पं
कुर्यात् । अथेत्यादि वैशाखे मासि शुक्लपक्षे द्वादशी तिथौ चतुर्विंश-
यावत् अमुकगोत्रा श्रीमती अमुकीदेवी यमलोकविमुक्तलवंगमलोक-
गमनकामा श्रीविष्णुप्रीतिकामा वा महाभारतादिर्घद्वितीयांशमेषा-
दिनामादेवतापूजापूर्वकविष्णुपूजासमोऽथ जलपूरितघटदानतत्कथाप्रव-
णरूपपिपीतकीव्रतमहं करिष्ये । ततः कृताञ्जलिः पठेत् । इदं व्रतं
मया देव गृहीतं पुरतस्तव निर्विघ्नं सिद्धिमाप्नोतु तत् प्रसादान्
जनादेन ॥ ततो मण्डपत्यादिपद्मदेवताः संपूज्य नवमद्यान् दिग्-
पालान् पूजयेत् । ततः गृहीतेक्षिन् व्रते देव सद्यः पूर्वं क्षिया मया ।
साहं भवतु तत्सर्वं प्रसन्ने त्वयि केनच इति पठित्वा भूतशुद्धादिकं कृत्वा
अह्न्यासकराह्न्यासौ कृत्वा । विमोचार्थं संख्याय विष्णुं भाला संपूज्य
मण्डपदीन् नवमद्यान् वक्ष्यं लक्ष्मीं सरस्वतीं पूजयेत् । ततो भोष्-
तुत्तम्य कलसमुत्तम्य कथां श्रुत्वात् (श्रुत्वात्) यथा भविष्यपुराणे ।
श्रुत्वा लोक उवाच । जलदानस्य साक्षात्सा यथाया कथितं पुरा तदहं
श्रोतुमिच्छामि कथ्यतां मुनिशतम् (सप्तमः ?) । पुरा केन कृता पुण्या
द्वादशी सा पिपीतकी । तस्याः फलं मे ब्रूहि कथाश्चैव वनात्मनः ।
भारद उवाच । श्रुत्वा राजन् प्रवचा (स्या ?) मि द्वादशीं तां पिपीत-
कीं यां कृत्वा यमलोकादि प्राप्नुयात् वैष्णवं पुरं । पुरा पिपीतकी
नाम प्राज्ञश्च शंसितव्रतः । तपःस्वाध्यायसंयुक्तः सर्वप्रायश्चित्ते रतः ।
शान्तीदानाः समायुक्तः वसिष्ठोऽनपरायणः । भिवसन् विजनेऽरण्ये
कामधर्मशुभेत्य सः । ततः कालेन नियतः सोऽपि शत्रुवशं गतः ।

End.

विप्र उवाच । यदि तुष्टोऽसि मे देव तज्जलं देहि मे कियत् । तत्
कुर्वन् महाभाग सर्वप्रायश्चित्तं प्रभो । यम उवाच । शत्रुहोऽसि तवानेन
शोभेत् द्विजसत्तम । वैष्णव तद्ब्रतं विप्र कुर्वन्ना निजालयम् । विप्र
उवाच । किं पुण्यं किं फलं तस्य विधानं मया कीदृशं तन्मे ब्रूहि
जगद्वाच येन प्राप्नोति तज्जलं । यम उवाच । विधानं श्रुत्वा (श्रुत्वा ?)
सर्वज्ञ द्वादशी यदिमे (यादृशी ?) हरेः । वैशाखे शुक्लपक्षस्य द्वादशी
वैष्णवी तिथिः । तस्यां शुशीतलोः शोभेः सापेक्षं केनच शुचिः ।
पूजयेद् मन्त्रपुण्याद्यैर्धूपदोषैर्विधानतः मेवेद्यैर्विधैर्भक्ष्यैस्ताम्बूलैश्चैव
वाससा । विष्णुमन्त्रं पठित्वैव दक्षवत् प्रविपत्य च । दद्यादिद्रेभ्यः संपूज्य
जलकुशचतुष्टयम् । नवपूर्वशरावैश्च भक्ष्येण सहितं तया । पुनः

यज्ञोपवीतेन काष्ठनेन मृदचिषं । द्वितीये चाष्टकसप्तं भस्मादीरन्ध्रितं
 ततः । तृतीये तृणमायुक्तं काष्ठनेन मृदचिषं । चतुर्थे द्वादशघटान्
 मृत्तिलोदकसंयुतान् चतुर्थे धोदशघटान् मर्करादधिकसंयुतान् ॥ चादौ
 संपूज्य देवेभ्यं द्विजैश्चः प्रतिपादयेत् । दक्षिणां शक्तिनोदयाद् व्रतं श्राद्धं
 भवेत्ततः । एवं कृते द्विजश्रेष्ठ स्रभते वैश्वं पदम् । यव विष्णुर्मरोग-
 ष्चैव च दुःखस्य भाजनं ॥ सुधापि न च तस्यापि पिषामपि न वाद्य-
 ते ॥ नारद उवाच ॥ यमस्य वचनान् श्रोत्रिष द्विजोन्मा निजालस्यं ।
 चकार द्वादशीं विष्णोः पुत्रपौत्रान्विमोऽभवत् । धर्मधान्यममायुक्तौ
 मधिरसविभूषितः । राजसम्मानसंयुक्तः मृदा चौरजनप्रियः । कियत्-
 काशेन विमोऽश्वौ पयसं प्राप्नवान् भुवं । पुरं विष्णोर्गैतः श्रोत्रिष विमा-
 नानेकमंहतः ॥ नारद उवाच ॥ वैशाखे द्वादशी शुक्ला कृता पिपीत-
 केन यम् ॥ मध्याह्ने पिपीतकौ नाम विष्णोः श्रेष्ठौ त्रिभिः ॥ यः
 करोति जरोभक्त्या नारी वा व्रतमुत्तमं । पुत्रपौत्रममायुक्तौ धर्मधान्य-
 समन्विताः । शनो विष्णुपदं याति (श्रोत्रिष ?) स्रभते नाथ संशयः ॥

Colophon.

रति भविष्यपुराशोक्ता पिपीतकौ व्रतकथा समाप्ता ॥ ततोऽन्विद्रावधा-
 रणं कुर्यात् ॥ • ॥ श्रीमधुच्छरनदेवगर्भाया लिखिता (लिखितं ?) तस्य
 पुस्तकोऽपि (पुस्तकमपि ?) ॥ ॐ दुर्गामयति ॥ नारायणाय नमः ॥

विवरणम् । पिपीतकद्वादशीमतामुद्यानपद्धतिक्रमोऽयं निश्चयः ।

No. 293 यज्ञोपवीतसंस्कारविधिः । Yajñopavīta-saṁskāra-vidhiḥ.

Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7-9
 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose.
 Correct. Complete.

A guide to the performance of certain ceremonies required
 in the preparation of the sacred thread before it is used.

Beginning

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथेत्यादि एवं मुचं नम एतरेषां वंदनादित्
 (दीर्गा?) कायशुद्धयै संशयं करिष्ये । शुक्लादिपात्रे नाभपात्रे पा-
 लायपत्रे पद्मपत्रे वा संशयं कार्यं ॥ मायया मोक्षयं । संवदारेति गो-
 मयं । आप्यायलेति खीरं । दक्षिणवृत्ति इति दक्षि । शुक्लमभि श्योति-
 रति देवोः सपितोऽपुनान्निष्टेय पवित्रेषु वसोः श्रद्धयंश्च रमिभिः ।
 नमं देवानाममाष्टष्टं देवयजनमश्रीत्याद्यं । देवश्रद्धा । वक्ष्यामि

कुशीदकं । आपोहिष्ठामयो । ॐ कार पूर्वकं या इति यश्रियगकल-
धुलेन निमंथ्य । प्रचवेनाभिभंन्त्र पद्मपत्रैर्परित् कुमैर्दशाङ्गतीर्जुङ्गयान् ।
इरावती इत्यस्य मेधावद्विर्विष्टः श्रियवी विष्टुप् । पंचगव्यहोमे
विनिः ॥ ॐ । इरावतीधेनुः । श्रियया इदं । इदं विष्णुर्मेधावेति
विष्णुर्गायत्री । निनियोगः । प्राम्वत् । इदं विः । इदं विष्णुर्मेधावेति ।
विष्णुर्भुक्तं दीर्घतमा नारायणस्त्रिष्टुप् । ॐ विष्णुर्भुक्तं । नारायणादेदं ।
मानसोकेति कुक्षोपद्रोजमती । ॐ मानसोके । यद्रादेदं । ब्रह्मज्ञ-
ज्ञानं मोतमो ब्रह्मविष्टुप् । पंचगः । ॐ ब्रह्मज्ञानं । ब्रह्म इदं । ॐ
अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं । सोमाय स्वाहा सोमादेदं । गायत्र्या विद्या-
मिथः सविता गायत्री । पंचगव्यः । ॐ तत्सवितुः । सवित्र इदं । ॐ
अग्नये सिद्धलते स्वाहा । अग्नये सिद्धलते इदं । वस्य विद्यामि वसपो
पंच । जंहीति वसं गृहीत्वा । वंसादंसादिति सर्वांगे अथवा पुरुष-
सूक्तेन प्रचवेन प्राश्येत् ॥ इति पंचगव्यविधिः ॥ अथ यज्ञोपवीतसंस्कार-
विधिः । ब्रह्मज्ञानं मोतमो वामदेवो ब्रह्मविष्टुप् । यज्ञपरये विनि-
योगः ।

End.

ॐ सारं प्रथमतस्तु म्बसामि । अग्निं द्वितीयं तंतुं । आमां तृतीयतंतुं ।
सोमं चतुर्थे तंतुं । पिबन् पंचमं तंतुं । प्रजापतिं षष्ठं तंतुं । वायु-
सप्तमं तंतुं । सूर्याष्टमं तंतुं । विद्यान् देवाग्रवमं तंतुं म्बसामि ।
सप्तमेदं प्रथमं दीपकं म्बसामि यजुर्वेदं द्वितीयं दीपकं म्बसामि साम-
वेदं तृतीयं दीपकं म्बसामि । उदयं तमस इत्युचेनादित्यं दग्धेत् ।
सोना श्रियवीत्युचेन भूमिं सृष्ट्वा । देवस्य तेति संवेद्य वसं गृहीत्वा ।
पिबन्भी मन इति स्त्रिष्टाकृतेत् । यज्ञोपवीतमित्यस्य परब्रह्मपरमः
विष्टुप् । नौतनपार्श्वकर्मोन्धानविष्टुर्थं यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः ॥
ॐ यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत् सृजं पुरस्तात् । आद्युष्टमं
प्रतिमं च शुद्धं यज्ञोपवीतं वल्लमस्तु तेजः ॥ इति संवेद्य दक्षिणं बाह-
सुत्याप्य यज्ञोपवीतं धारयित्वाचामेत् ।

Colophon

इति यज्ञोपवीतसंस्कारविधिः समाप्तः श्रीरामः ॥

विवरणम् । यज्ञोपवीतसंस्कारविधानविषयकोऽयं निबन्धः । निबन्धेऽग्निन् यज्ञोपवीत-
धारणानुपूर्वे नदीयस्त्रिष्टादिविशुद्धिसम्पादनायं यानि कर्तव्यानि सन्ति विनियोगमन्त्रसं-
हितानि सानि सर्वाण्येव यथावयं प्रदर्शितानि ।

No. 294. पिपीतकौद्रादशोदतम् । Pipitaki-dvādasīratnam. Substance, country-made colourless paper, 15×2 inches Folia, 6 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, B. E. 1224. Appearance, very old, and worn out. Correct. Complete (except the 1st folium).

A work treating of the same subject, but in greater detail.

Beginning. कालि ।

End.

विप्र उवाच । यदि तुष्टोऽसि मे देव देन प्राप्नोति तज्जलं । तत् कुक्ष्य
महाभान् सर्वप्राविहिते रत । यम उवाच । वैष्णवं तद्व्रतं विप्र कु-
म्भः मित्राक्षरं । विधानं ऋषु धर्मज्ञ पञ्चमाश्रीति दुर्लभं । वैशाखे
शुक्लपक्षे तु द्वादशी वैष्णवी तिथिः । तस्यां तुष्टीयस्तेष्वपि स्थापयन्
केचन ऋषिः । पूजयेद्भक्तपुष्पैश्च भूपदीषेच्छांतसे । मेरेयैर्विधि
भक्तैस्तत्पूजैः शुक्लपञ्चमा । अस्यां तु वैष्णवं व्रतं दृष्टवन् निपवे-
दुषि । यथाद्विजोष्य चम्पूश्च कुम्भान् मलिनपूरितान् प्रथमे चतुरः
कुम्भान् दद्यात्तत्रचतुष्टयान् पुष्पदानममपुष्पान् शीतलोषप्रपूरितान् ।
अभ्यवसाहस्तुक्वान् उपवीतमलनितान् । द्वितीयेऽष्टौ तथा कुम्भान्
मर्कटादधिमपुतान् । तृतीये द्वादशान् कुम्भान् कोदकैश्च समनितान्
चतुर्थे चोदशान् कुम्भान् तप्तुलैश्च समनितान् । दद्यात् चम्पूश्च देवेयं
द्विजातिभ्यः प्रयत्नतः । दक्षिणे काष्ठं दद्यात् विप्रेभ्योऽप्यमूर्ध्वकं ।
छलेतन् वैष्णवं सर्वं प्रयाति वैष्णवं पुरम् । इत्युक्त्वा धर्मराजस्तं विप्र-
सक्तं द्विजं पुनः । सुनिवृद्धचर्च विप्रोऽस्मा चैव मित्राक्षरं । यकार
द्वादशीं विष्णोर्वासेनोक्तं तत्कथावतं । यथाविधानतः कृत्वा व्रतं सर्व-
चतुष्टयं । व्रतस्यास्य प्रभावेण जन्मम वैष्णवं पुरं । पिपीतकश्च नास्मात्
विष्ण्वाता वैष्णवी तिथिः । यद्य कुर्व्यान्नरोभक्ष्या वाटो वा व्रतमुत्त-
मम् । पुष्पपौशादिमपुष्पौषधाम्भसमनितः । अस्ते भानि परं स्थानं
विष्णोर्देवाव संशयः ॥

Colophon

इति विष्णुधर्मोत्तरे पिपीतकद्वादशीव्रतं समाप्तं ॥ १ ॥ इति जयना
रायचरणोष्ठां लिखितमेतत् ॥ सावरस ॥ ४ ॥ शाल १२१२ शाल ॥ ॥

विवरणम् । पिपीतकद्वादशीव्रतानुष्ठानपद्धत्यनारम्भं विष्णुधर्मोत्तरसंस्कृतम् ।

कुशोदकं । आपोदिष्टामयो । ॐ कार पूर्व्वकं या इति यज्ञियगृह-
 भूलेन निमंथ्य । प्रचवेनाभिमन्त्र्य पद्मपत्रेर्धरित् कुशैर्दशाङ्गतीर्जुङ्ग्यात् ।
 इरावती इत्यस्य भैवावचत्विर्विष्टः शयिवी विष्टुप् । पंचमयधोमे
 विनिः ॥ ॐ । इरावतीधेनुः । शयिव्या इदं । इदं विष्णुर्भेधावेति
 विष्णुर्गायत्री । विनियोगः । प्राप्तवत् । इदं विः । इदं विष्णुर्वे इदं ।
 विष्णोर्भुक् दीर्घतमा नारायचत्विष्टुप् । ॐ विष्णोर्भुक् । नारायचावेदं ।
 मानसोकेति कुशोदकोजगती । ॐ मानसोके । चद्रावेदं । ब्रह्मज्
 ज्ञानं गौतमो ब्रह्मविष्टुप् । पंचमः । ॐ ब्रह्मज्ञानं । ब्रह्म इदं । ॐ
 अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं । सोमाय स्वाहा सोमावेदं । गायत्र्या विद्या-
 मित्रः सविता गायत्री । पंचमः । ॐ सत्सवितुः । सवित्र इदं । ॐ
 अग्नये सिद्धलते स्वाहा । अग्नये सिद्धलते इदं । यस्य विद्यानि वसपोः
 पंच । ऊँहीति वसं गृहीत्वा । वंसादंवादिति सर्वांमे अथवा पुरष-
 सृष्टेन प्रचवेन प्राप्तयेत् ॥ इति पंचमयविधिः ॥ अथ यज्ञोपवीतसंस्कार-
 विधिः । ब्रह्मज्ञानं गौतमो वामदेशो ब्रह्माविष्टुप् । पश्चदरणे विनि-
 योगः ।

End.

ॐ मार्गं प्रथमतस्तु न्यसामि । अग्निं द्वितीयं तस्तु । नागां तृतीयतस्तु ।
 सीमं चतुर्थे तस्तु । पिङ्गं पंचमं तस्तु । प्रजापतिं षष्ठं तस्तु । वायुः
 सप्तमं तस्तु । सूर्यांष्टमं तस्तु । विद्यां देवाव्रतमं तस्तु न्यसामि ।
 सप्तमेर्दं प्रथमं दीपकं न्यसामि यजुर्वेदं द्वितीयं दीपकं न्यसामि साम-
 वेदं तृतीयं दीपकं न्यसामि । उदयं तमस इत्युचेमादित्यं दर्शयेत् ।
 स्त्रीणां शयिवीत्युचेन भूमिं सृष्ट्वा । देवस्य तेति संवेद्य वसं गृहीत्वा ।
 पिङ्गभी नम इति स्तिसाद्धेत् । यज्ञोपवीतमित्यस्य परब्रह्मपरमात्मा
 विष्टुप् । औमतस्मार्तैकस्मामुद्भूतानसिद्ध्यर्थं यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः ।
 ॐ यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत् सृष्टं पुरस्तात् । आधुनमप्यं
 प्रतिभं च ग्राधं यज्ञोपवीतं वल्लभस्तु तेजः ॥ इति संवेद्य दक्षिणं बाहू-
 मुत्थाप्य यज्ञोपवीतं धारयित्वाचामेत् ।

Colophon.

इति यज्ञोपवीतसंस्कारविधिः समाप्तः श्रीरामः ॥

विवरणम् । यज्ञोपवीतसंस्कारविधानविषयकोऽयं निबन्धः । निबन्धेऽग्निं यज्ञोपवीत-
 धारणानुपूर्वे नदीयस्त्रयादिविशुद्धिचम्यादनार्थं यानि कर्तव्यानि सन्ति विनियोगमन्त्रसं-
 चिन्तानि तानि सर्वाण्येव यथायथं प्रदर्शितानि ।

No 224. पिपीतकीदादशीव्रतम् । Pipitakī-dvādāśī-vratam. Substance, country-made colourless paper, 15×2 inches. Folia, 6 (of which fol 1 is wanting). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, B. E. 1224. Appearance, very old, and worn out. Correct. Complete (except the 1st folium).

A work treating of the same subject, but in greater detail.

Beginning. नास्ति ।

End.

विप्र उवाच । यदि तुष्टोऽसि मे देव येन प्राप्नोति तच्छलं । तत् कुपय
नदाभाज सर्वप्राणिदिवे रत । यम उवाच ॥ वैष्णवं तद्व्रतं विप्र कुप-
गत्वा निजाक्षयं । विधानं द्रष्टु धर्मज्ञ फलमाप्नोति दुर्लभं । वैशाखे
शुक्लपक्षे तु द्वादशी वैष्णवी तिथिः । तस्यां दशैतच्छेक्षीये. स्थापयेत्
केकयं श्रुतिः । पूजयेद्भुजम्बुवृक्षं भूपदीपैश्चाननैः । मेरुद्वीपविधौ
भैरवैश्चाम्बुजैः शुक्लवाचसा । जज्ञा तु वैष्णवं मन्त्रं दण्डवत् निपदे-
दुवि । यथादृढिभेदाः सम्पूज्य कुम्भान् सलिलपूरितान् प्रथमे चतुर ।
कुम्भान् दद्यात्तद्वर्षावृत्तान् पुष्पदानपसाशुक्लान् शीतनीधप्रपूरितान् ।
शुक्लपद्माद्वनसुक्लान् उपवीतसकन्वितान् । द्वितीयेऽष्टौ तथा कुम्भान्
शर्करादधिष्युतान् । तृतीये द्वादशान् कुम्भान् मोदकेषु समन्वितान्
चतुर्थे चोदृगान् कुम्भान् तप्तुलेषु समन्वितान् । दद्यात् सम्पूज्य देवेनं
द्विजातिभ्यः प्रयत्नतः । दक्षिणां काचर्षं दद्यात् विप्रैर्भोग्यमपूर्वकं ।
तृतीयं वैष्णवं सर्वं प्रयाति वैष्णवं पुरम् । इत्युक्त्वा धर्मराजस्तं विप्र-
सक्तं दिवं नत । मुनिद्वयमेव विप्रोऽगत्वा चैव निजाग्रतः । चकार
द्वादशीं विष्णोर्वर्गोक्तं तद्व्रतव्रतं । यथाविधानतः कृत्वा व्रतं वर्ष-
चतुष्टयं । व्रतमाप्त्वा प्रभावेण जगाम वैष्णवं पुरं । पिपीतकस्य नाम्ना तु
विष्णवाता वैष्णवी तिथिः । यस्तु कुप्याद्रोभक्त्या मारी वा व्रतमुत्त-
मम् । उपवीचादिमंयुक्तोपमधान्यसमन्वितः । अन्नो याति परं स्थानं
विष्णोर्नैवाय संशयः ॥

Colophon

इति विष्णुधर्मोत्तरे पिपीतकद्वादशीव्रतं समाप्तं ॥ १ ॥ इति जयना
रायचर्मणा लिखितमेतन् ॥ सायण ॥ १११४ भाष्य ॥

विवरणम् । पिपीतकद्वादशीव्रतानुष्ठानपद्धत्यन्तरम् विष्णुधर्मोत्तरग्रन्थेन ।

No. 295. चांद्रायणविधिः । Chándráyana-vidhiḥ. Substance, country-made white paper, 8x4 inches. Folia, 3. Línes, 6-13 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of Chándráyana, a religious observance generally performed for purifying oneself, during a lunar month. Anonymous.

Beginning । श्रीमच्छेशाय नमः । श्री शैलेशाय नमः । गौतमस्त्वय्याह । यथा-
 तयाद्रायणं तस्योक्तविधिः कच्छ इति । कच्छे यदुक्तं तिष्ठेदृशीत्यादि
 तन्मन्त्रमव भवतीत्यर्थः । अथ विशेषमाह च यदनं व्रतं चरेत् । व्रतं प्राप-
 यितं तदर्थं चांद्रायणं चरेत् । तदा यपमं भवति । अभ्युदयादिनी न
 भवतीत्यर्थः । तयाचोभूतां पौर्णमासीमुपवसेत् पौर्णमासीमादित्य
 चतुर्दश्यामित्यर्थः । तथा आष्यापस्त संते पर्याप्ति भवोनव इत्येताभिस्त-
 यंमात्राद्येनोदविषद्यानुमंत्रणं उपस्थानं चंद्रमसो यदेवा देव चेदु-
 मिति चतस्रभिराजं जुहुयादेवहतस्येति चांवे समिद्धिरी भुभुवः सप्तप-
 सत्यं यशः श्रीरुगिदोजस्तोजःपुष्यो धर्मः शिव इत्येतेप्रांशानुमंत्र-
 णप्रतिमंत्रं मनसा जपः स्मरेति स्मरानेतेरेव प्रासान् भुंजीत । आष्याप-
 स्तेत्यादिभिर्नवोनव इत्येतेस्तिभिर्नैस्तपसं कृत्वा चंद्रमस उपस्थापनं
 कृत्वा आष्याद्योमं चविरनुमंत्रणं च कुर्यात् । चंद्रोपस्थाने मया आष्याप-
 स्तेत्यादयः । यदेवां देव चेदुममिति चतस्रभिरिति पूर्वमेव चतुर्दशो-
 पादानान् वित्तं तदपप्रकरणात्वेत्यात् । अपमते च विले देवहतस्येष्टे
 मस्मिन् अगाधकवाक्ते अवांतरवाक्यानां यदसंख्याकनात् समिद्धिरिति
 यजुषश्चमं यद्वले पर्य्यवस्यतीति वाक्यवलात् यदाहुतयः समिधा भवति ।
 पिंडकरणात् पूर्व्यं चविरनुमंत्रणं मया आष्यापस्तेत्यादयः । पिंडकरणा-
 नंतरं ॐमित्येवमादयः । ॐ भूः भुवः स्वः । तपः । सत्यं । यशः । श्रीः ।
 धक् । इदृषोः । धीजः । पुष्यः । धर्मः । शिवः । इत्येतेप्रांशानुमं-
 न्रणं अथ मवांते मनसा जप इति स्मरेति वा भुंजीत तपः प्रभृतिमंत्रा-
 यगुर्ध्वताः । नमः सस्ति स्मरेत्यादि सूत्रेण चतुर्विधानात् । तथा
 प्राचप्रमासास्याविकारेण चक्षुर्भक्ष्यपशुकवयावकपिष्ठाकपयोदधिहृत-
 मूषोदकानि ज्वींशुत्तरोत्तरप्रशस्तानि पौर्णमास्यां पंचदशप्रासान् ।
 शुक्लैकापचयेनापरपचमश्रीयादभ्रावास्यामुषोष्कौपचयेन पूर्वं पचं ।
 विपरीतमेकेशामेव चांद्रायणोमास इति । प्राचप्रमासास्याविकारेवेति

यदुक्तं तत् शिष्टांशपरिमितपंचदशभागभोजनासमर्पणश्लादिविषयं ।
 एवमेव कुक्षुर्वादात्रांमलकपरिमितवपि गत्यापि दरपा योऽयं । यत्तु-
 दैव्यमुपवासः पौर्णमास्यां पंचदशवासभोजनं ततः एकैकदशह्रास
 अमायाश्लायामुपवासः ततः पौर्णमासीपर्यन्तं पंचदशवाचष्टिद्वाविंश-
 दिनमायं चांशाययं ।

End.

अथ सोमाययं एतदपि चांशाययचपञ्चकमेव । अथातर्चांशाययमनुष्मि-
 मियास इति चारीतेनेति कर्मण्यतासिद्धिं चांशाययमभिधाय एवमेव
 सोमायनमन्यति (मित्यति ?) देवताम् । तच्च कण्यचतुर्षीं भारभ्य शुक्ल-
 द्वादशीपर्यन्तमनुष्ठेयं (अनुविष्टेयं ?) । तथाच चारीतः । अतुर्षीप्रभति
 अतुर्ष्यनेन विरारं विस्त्रनेन विरारं द्विस्त्रनेन विरारमेकस्त्रनेन विरार-
 मेवमेकस्त्रनप्रभतिपुनयतुस्त्रनां यानि सोमचतुर्षीं तनूस्तयानः पाचि
 मन्मै ज्ञाया । याते सोमपंचमी बहोत्येवं यथाचार्यसिद्धौ (?) एवमप्या
 एतैः भ्याः पूर्वचंद्रमसा यामान्यतां सप्तमानस्तोक्ततां प्रापत्य च गच्छतीति
 अतुस्त्रयादिनमेव स्त्रनानां श्लायात् पुनरेकादिकमेव स्त्रनानां ददौ । कण्य-
 चतुर्थ्येवार्चभक्तिमिति कथ्यते । स्त्रनेन विरारमित्यभिहितत्वात्पुनश्च एव
 होच इति प्रतीयते । तदनुबन्धुपयं (तदनुपयं ?) चाकादुपयं न अग्नि-
 याचनमपि तु तत् स्थितं ययः । अथ च सोमोभिहितः सोमश्च इत्यन-
 धः । तच्च कण्यचतुर्ष्यपरित्यागेन कण्यमाश्लादिवं न पूज्यते । तथाच
 स्त्रनादिस्थितं पुन्यं गृहीत्वा याते सोमेत्यादिभिर्भेदे प्रमितिविभेदोक्ता-
 माहुर्मिं ऊक्ता ययः पिवेत् । चांशाययमतिदेवाचन्द्रोदय एव ययः पानं ।
 भंवीत्येवं कर्मणः । याते सोमपंचमीतनूस्तयानः पाचि तन्मै ज्ञाया ।
 इति पंचम्या । एवं यद्या बहोपदप्रयोगः । उत्तरचामावाश्लापर्यन्तमेव-
 मेव । पुनः प्रतिपदि त्रयमातनूरित्येवं प्रथमः । ततो द्वितीयादिषु द्वि-
 तीयातनूरित्यादि । एतच्चतुर्विंशतिदिनमायं । यथाचार्यसिद्धौ सोमः ।
 इत्युक्तत्वात्तुर्षीं द्वादशीमध्ये यच्च निधिचयो न भवेत्तुर्विंशतिदिनानि
 भवन्ति तदेव कथ्यं । एतत् सोमाय नमः शक्तविषयं । शक्तविषये तु
 मार्कण्डेयः । सोरं यत्रराष्टं पिवेत् क्षमचतुष्टयं । क्षमचयं यत्रराष्टं
 यत्रराष्टं क्षमद्वयम् । स्त्रनेनेन चन्द्रार्चं विरारं पापमुग्भवेत् ।
 इति । अथ याचकप्रत्यम् । श्रुतः । सोपुनीषादुपवासे तु माघं मित्यं
 यमाहितः । ततः तु याचकं कुप्यात् भवंपापापनुमते । अथायमपंचमः ।
 मनुः । अर्चं तु पयसि पञ्चमिचन्द्रोदयपयः यः । ७ । मुच्यते पानये. सर्वं
 लिजोपिमाचमर्चं । यथाचमेवः ।

Colophon. इति समुक्तवाचाप्रायश्चित्तविधिः सप्त (समाप्तः?) ॥ श्रीरक्ष ॥ शुभमस्तु ।
॥ श्रीवेङ्कटेशाय नमः ॥

विवरणम् । चाम्प्रायश्चित्तविधिविषयकोऽयं निबन्धः । निबन्धेऽस्मिन् सप्तमाष्टचाम्प्राय-
श्चित्तप्रवृत्तिः प्रदर्शिता, प्रसङ्गेन सोमायनयावकः कुशानि व्रतान्यप्यभिहितानि । चा-
म्प्रायश्चित्तं प्रसिद्धमेव, सोमायनस्तु चाम्प्रायश्चित्तवृत्तविशेषः । तच्च व्रतं कृष्णचतुर्थीभारत्य शुक्ल-
द्वादशीपर्यन्तं चतुर्विंशतिदिनवाध्यम् । तच्च क्षमचतुष्टयेन सप्तरात्रं, क्षमचतुष्टयेन सप्तरात्रं,
क्षमद्वयेन सप्तरात्रं, क्षमेकैकेन विरात्रं पञ्चरात्रं वा गोक्षीरं वेद्यम् । एवमन्यानि व्रतानि
पुस्तकोद्गतांशेष्वप्यस्ति ।

No. 296. वास्तुशान्तिः । Bāstusāntih. Substance, country-made
white paper, 12x4 inches. Folia, 12. Lines, 6-9 in a page. Charac-
ter, Nāgara. Date, Samvat 1868. Appearance, old, and slightly worm-
eaten. Prose. Generally correct. Complete.

A work entitled Bāstusānti, treating of the performance of
certain auspicious rites in order to avert the evil influence of
a malignant star or of an evil spirit, upon one's dwelling
house, by Rāmākṛishṇa Bhaṭṭa, according to the Gṛihya sūtra of
Kāvalāyana.

Beginning. श्रीवेङ्कटेशाय नमः ॥ अथ वास्तुशान्तिप्रयोगः ॥ प्रागुक्तगृहप्रवेशदिना-
शुभे पूर्वोक्ते सप्तमीका शुचिः प्राङ्मुखः प्राचायानम्य (नायम्?) ईश-
काक्षीं क्षुणा गृहधारभादौ अथ वासोः शुभतासिद्धये नमःपश्चात्
वास्तुशान्तिं करिष्ये इति सङ्कल्प्य तानि कृत्वाचाप्यादीनसंस्कारवज्जा-
दिभिः संपूज्य ॥ तच्च अलिअथनारस्तन चाचार्यैः कर्म करिष्य इति
संकल्प्य सर्वपाप्मं विकिरदेभिर्मेवे ॥ यद्वच संस्थितं भूतं ह्यनमाश्रित्य
समंदा ॥ ह्यनं त्यक्त्वा तु नन् सर्वं यन्त्यं तच्च गच्छतु ॥ १ ॥ अपक्रान्तं
॥ भूतानि पिशाचाः सर्वतोदिशं ॥ सर्वेषामविरोधेन यज्ञकर्म समा-
भेत् ॥ २ ॥ भूतप्रेतपिशाचाय अपक्रान्तं राक्षसाः ॥ ह्यनादक्राद्
प्रजंन्ये लीकरोमि भुवंनिमामिति ॥ ३ ॥ तच्च पश्यथम् ।

End.

इदानीं समुक्तवास्तुशान्तिरभिधीयते ॥ सा च द्विजामीनां पूर्वोक्तया
चतुष्टाय्यते ॥ पूर्वोक्ते च ॥ तस्याः सर्वसाधारण्ये न विधानात् ॥ अतश्च

वैगुण्यवारणार्थं या शान्तिः काय्या सा धान प्रदर्शिता । तथाविधा शान्तिः खलु पौराणिक-
मार्गेण, वैदिकरीत्यापामुद्योयवे निबन्धेऽस्मिन् नदुभयविधैव पदतिः सम्यक् प्रदर्शिता ।

No. 297. सङ्क्रान्तिनिर्णयः । Saṅkrāntinirnayah. Substance, fool-
scap paper, 12×8½ inches. Folia, 8. Lines, 3-8 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Com-
plete.

A work treating of Saṅkrānti or the last day of a month
on which the sun passes over from one sign to the next. There
are twelve Saṅkrāntis in a year, of which two are known by
the name of Ayana, two by the name of Vishuva, four as Shad-
aṣṭi and four as Vishnupadis. Of the Ayanas, one is called
the Dakshināyana, and the other the Uttarāyana, according to the
sun's motion towards the south or towards the north. On the
Uttarāyana Saṅkrānti, the sun enters the Capricorn, and on the
Dakshināyana, the Cancer. The Vishuvas happen in his equinoc-
tial course, one on his entering the Tula (Libra), and the other
into the Mesha (Ares). The four Shadaṣṭis occur when the sun
enters the Dhanus, Mithuna, Kanya, and Mīna respectively, and
the Vishnupadis on his entering into the Vṛisha, Vṛischika,
Kumbha, and the Siṅha. The work contains full descriptions
of these Saṅkrāntis, and their influence over day or night.
Anonymous.

Beginning. औदुम्बरे । अथ संक्रान्तिनिर्णयः । आदौ संक्रान्तिं विनिर्णय्य ततो रामि-
त्यनिर्णयः । अथ संक्रान्तिनिर्णयः पश्चात् करिष्यामि समाप्तः ॥ तत्र सामान्य-
संक्रान्तिर्णयो यथा देवीपुराणं मन्दा मन्दाकिनी धर्माक्षी घोरार्क्षेव मन्दा-
दरी राक्षसी मिथिला प्रोक्ता संक्रान्तिः सप्तधा सप्त ॥ मन्दा भुवेषु
विशेषा सप्तौ मन्दाकिनी तथा । सिधे ध्वाङ्क्षं विजानीयादुपे घोरा
प्रकीर्तिता । चरैर्मन्दादरी श्रेया क्रूरैः सत्तैस्तु राक्षसी । मिथिला शैव
विशेषा मिथितर्षेय सक्रमे ॥ अथः पूर्वमंशान्तका । ११ । १० । १५ ।
१० । १ । भुवमन्दाकीणुमराधि समूः ॥ ११ । ११ । ११ । ११ । ४ ॥
वात्यादित्यहरिचयं चरमः । १५ । ० । ११ । ११ । १४ । पुण्यास्तिपक्षा

छन्दः । ८ । १ । ११ । चित्राभिषेकस्थान्यमं यदुत्तमः । १४ । १० । ५ ।
 १० । नीललोचि रुद्रेन्दुयुक् । ८ । १ । १८ । १८ । मिथोग्रिभविनाश-
 भे । १ । ११ । शुभपक्षाः सर्वे खलित्ये तथाः ॥ द्वादशसंक्रान्तीनां विप्रो-
 वसंज्ञायेति । साम्रोक्ता (श्रोतिः) ग्राह्योक्ता) यथा ॥ अयने द्वे विप्रु द्वे
 अतः य (चतस्रः ?) षडशीतयः चतस्रो (चतस्रो ?) विष्णुपदस्य संक्रा-
 न्तयो द्वादश स्मृताः । रश्मिश्च (रश्मिश्च ?) निर्बन्धो यथा । अथ कर्कट
 संक्रान्ती द्वे सुदृक् दक्षिणायने । विष्णुर्भे च तुला मेघे गौलमध्ये तती-
 पराः । अमोमकरः सोमोराशिमक्षः । तन्मध्ये । पराः षडशीत्यादयः ।
 तद्यथाधनुर्मिथुनकन्याषु (सु ?) मीने च षडशीतयः । एवमधिककुम्भेषु
 शिंघे विष्णुपदी स्मृता । अथ दिवासंक्रान्तिनिर्बन्धः । विष्णुपदस्य षड-
 शीति अतुल्यसंक्रान्तीनां उत्तराश्वि चोद्वदस्थानां पुच्छत् ॥ १ ॥
 उत्तराश्वसंक्रान्तेः पश्चाद्विंशतिदक्षानां पुच्छत् ॥ २ । दक्षिणायनसंक्रा-
 न्तेः पूर्व विंशतीदक्षानां पुच्छत् ॥ ३ । विष्णुपदी चतस्रणां संक्रान्तीनां
 अभयपार्श्वयोः शोडश (षोडश ?) दक्षानां पुच्छत् ॥ ४ । सर्वसंक्रान्तीनां
 पुनर्वसुभाषतमद्वचनोक्तमंश्यासम्भिराशिविहगान्दिकानामाश्वि पुच्छ-
 त् ॥ ५ । तत्राणां सप्तविंशतिदक्षानां पुच्छतमत् ॥ अथ व्यवस्थाक्रमेण
 प्रमाणं यथा । ऐवीपुराणं मानार्धं भास्वरे पूर्वमपूर्वे हर्वरीदने । वन्पूर्वे
 अभयोर्ग्रियनतिरेके परेऽहनि । अक्षार्धः । श्रोतिः ग्राह्ये द्वाविंशत् कला-
 वाचको मानशब्दः । तदर्थं षोडशकलास्तत्पर्यन्तं पुच्छकास्तः । भास्वरे
 भास्वरीपक्षपदे काले दिवेति यावत् तजिन् संक्रमणे । षचनक्षार्धं
 प्रदमपादः विधेयान् दिवाविषुवदर्थं, षडशीति अतुल्यः (यं ?) पूर्व
 इत्यादि अन्यत् पादस्य रात्रिर्ब्रह्मन्निविषयं तनु रात्रिभंगमविविचने
 व्याख्याक्रमेः (व्याख्याक्रमः ?) ॥

End.

[illegible]

दद्यात् पश्येदनि । धनपुत्रकधोर्ध्वं (कलषार्थो?) शिलापिष्टं परित्य-
जेत् । शान्तातप । रविशारेऽर्कमंजान्यां पठा (पठ्या?) वा मन्त्रमीति
शो । आयुरारोग्यकामस्तु विलम्बं न भवेत् । लक्ष्यविश्रामनो (शो?)
सम्यक् निम्नपद्मायां योऽस्तिमेवमते रवौ । अपि क्रोधाश्रितस्तस्य तस्यकः
॥ करिष्यति ॥ दीपिकायां मातृश्लेषदिनवे (मातृश्लेषदिनवे?) रवि-
भोगमनैयराः । संक्रान्तिं यद्य कुर्वन्ति तस्य श्रेयोभिजायते । गोमुप-
सर्पैः द्यामं सर्वोपधिजलेन च । विग्रहं काननं दद्याद्मातृश्लेषदिन-
वे । सम्यक्प्रदीपैः । यदादि (यदकि?) मेवसंक्रान्तिस्तुलासंक्रमणं तदा
प्रजा विवर्द्धते धर्मधान्यसमृद्धिभिः । कुजाकंशनिवारणे महासंक्रमणं
यदा भवेत्तदा प्रजादानिर्दुर्भिक्षादिभयं तथा । तस्य प्रतीकार-
माह । धुस्तुरावीजसलिलैः स्नायात् । तथा सर्वोपधीय विष्णुसन्नाय
संजयेत् । भीमपराक्रमे यद्य भाद्रपदस्थाने उदिते कलशोद्भवे । अथ
दद्यादनस्त्याय सर्वान् कामान् लभेत् सः ॥ सुसर्वस्वे (?) चैरे मामि च
संपूर्णो (शो?) चण्डाकर्षो चण्डायक) (?) । आरोग्याय कृषीदृष्टं संक्रा-
न्त्या नव कारयेत् । क्षुतिः मेवादौ शक्रवी देया वारिपूर्णा च गर्गती ।
महार्चवे । योद्धानि हि मेवादौ शक्रनम्रुष्टान्वितान् । पिङ्गुदिग्ध
विप्रेभ्यः सर्वपापैः प्रमुच्यते । विप्रेभ्यः पादुके बवे पिङ्गुयो विपुभे शुभे ।
पिङ्गुभ्यः पिङ्गुदिग्ध अथ विपुवस्य पुण्यविशेषजनकतात् । मेवाभि
(मेवाभिधानं?) विपुवसंक्रान्तिपुण्यकालपरः । अथवा कालद्वयकल्पना-
पत्तिः स्यात् ॥ • ॥

Colophon. इति संक्रान्तिनिर्णयः समाप्तः ॥ • • • ॥

विवरणम् । संक्रान्तिनिर्णयनाम द्वादशसंक्रान्तिसंक्रामसंक्रमणसमयतद्बुद्धितपुण्यका-
लादिनिरूपणविषयकः कश्चिद्विद्वत्विशेषः ।

No 298 घटोत्सर्गसूचनिका । Ghaṭṭotsarga-sūchanikā Substance,
country-made white paper, 10×4½ inches. Folia, 5. Lines, 8-9 in a
page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and torn.
Prose Not correct. Complete.

A work, treating of the offering of a ghāt or steps on the
banks of a river, for public use, and the religious merit of the act.
Anonymous.

Beginning. नीमपेमाय नमः । अथ नवकुंडो विधानेन घटोत्सर्गं सूचनिका क्रि-
यते । तत्रादौ मंदिपुराचोक्तानि गृह्यवाक्यानि । अग्रिमं सम. रूपः

Beginning. श्रीलक्ष्मणाय नमः ॥ वेदान्तवेद्यं श्रीरामं प्रथम्य
 द्वादशमासेषु लत्यतस्तं प्रवक्ष्याते ॥
 श्रीयुगल्लक्ष्मणदेवः । प्रथम्य रामस्य पदारविन्दं
 तिष्ठितस्त्रेषु मन्त्रेण प्रसाधयाम्य कोविदैः ॥
 ॐ निवध्यते ॥ अथ वैशाखलत्यम् ॥ पद्मपुराणम् ॥
 कामं विधीयते ॥ अविध्यं ब्रह्मचर्यं च
 नवमासप्रवृत्तानां स्रष्टुं दद्यात् यत्फलं । तत्फलं
 स्वापाणु जायते ॥ पितामहः । कार्तिकस्य तु
 विद्येवतः । लक्ष्मणादिपदमात्राद्यन्त्याप्यप्रसाधनः ।

End. अथ वैशखी । भविष्ये वैषे शुक्लपयोदश्यां मन्त्रं
 संपूज्य विधिवद्दीपवेद्वाजनेन तु ॥ तत्र सन्नुचितः
 र्जमः ॥ कामदेवस्यपयोदश्यां पूजनोपीयद्याविधिः
 अशोकमास्तुभितः ॥ शिन्धूररजनीरही
 अमलाश्च मिलिष्य सधनुःशरं । अशोकतलपूजे वा
 प्रीतिश्च दक्षिणे तत्र रतिर्नामे च शुन्दरी । मन्त्र
 श्लेष प्रावरैः ॥ सन्नुचितः दीधितः रजनीरहिना ।
 ययोदश्यां प्राप्य उद्याने हविसे शुभे ॥ वरतिं
 परेऽहनि । मधी मासि धिते पक्षे कामक्रीडातिथिष्वपि
 विदा भवेत्पूज्या चतुर्दशी । तिथिष्वपि इति ।
 मन्त्रावस्थापनं परेऽहनि चतुर्दशीपुष्पायां ययोदश्यां
 तत्परेऽहनि चतुर्दश्यां प्रातः कर्त्तव्यादिभि
 ययोदश्यां मध्याह्ने खात्वा
 सधनुःशरं दक्षिणे प्रीतिपुष्पं नामे रतिमर्चितं
 लिष्य अम्बुपुष्पपद्मीपद्मैरेत्यादिभिर्गन्धोपचारैः
 पुष्पाञ्जलिष्वपि दद्यात् प्रथमेन ॥ तत्र मन्त्रः ॥
 भीमकेतव । कुनीनां स्त्रीकपासामां धैर्य्युत्तिष्ठते नमः ॥
 कन्दर्पे अम्बरारो रतिप्रिय । नमस्तुभ्ये जिताद्येवधुवननाय
 योमम नमस्तु व्याधयश्च शरीरजाः । सम्ययतामभीष्टं
 शिराः । नमोराभाय कामाय देवदेवस्य मूर्धने । प्रथ
 मनःपीठकराय मे ॥ एवं यः कुर्यात् पूजाममङ्गम्य मन्त्र
 नापदस्य तस्मिन्नेव कदाचन ॥ सिध्यन्ति तत्र तदाशा
 भवेत् । सर्वसम्पत्पुत्रः शुद्धो देववन्मोदते भुवि ॥

भावे तु संवात्रे शुक्लपत्रे चतुर्दशी । पोक्ता मदनमुञ्चति विद्यात्मकम
 शोभना । पूजयिष्यन्ति ये मन्त्रास्तद्वद्वत्पद्मैः । वे यास्यन्ति परं
 स्थानं मदनस्य प्रभावतः । पूजयन्ति काममिति शेषः । तद्वद्वत्पद्मैः ।
 मया मदनस्य चर्तुः श्रावणः तद्वद्वत्पद्मैः पद्मैः शेषः । तथा चैव-
 मासि चतुर्दश्यां मदनस्य मद्योत्सवः । जुगुप्सितोक्तिमिच्छन् मीनवाद्यादिभि-
 र्द्वेषः । प्रातः प्रहरमावन्तु कर्दमैः क्रीडनं भवेत् । भस्मांस्तुपये क्षान्तः पुन-
 र्बौधस्यदिहः । ततः स्नात्वा च मध्याह्ने विष्टव्यं च मनोगुहम् । खा-
 त्नामं भूयसे (भूयसे ?) इत्येतेनवास्यानुदीपनैः । व(न ?) पास्तयन्ति ये
 सर्वे भावनं (मादनं ?) मानवाधमाः । तेषां पुण्यवत्त्वं दत्तं मया ते चैव-
 मासिकं । हे कामदेव तेषां चैवमानजं पुत्रं मया तुभ्यं दत्तमिति शब्द-
 रोक्तिः अतो नित्यमिदं । तथा चैववर्णा तदा देवं पूजयित्वा सदाशिवं ।
 सङ्गजम्भकैः पापैर्मुच्यते नात्र संशयः । कुङ्कुमेन तथास्त्रिंशद् देवदेवं
 महेश्वरं । यत् प्राप्यते फलं सम्यक् न तत् क्रतुमनैरपि । देवीपुराणे
 पौर्वमास्यां तथा कार्या सर्वकामसुखदये । इन्द्राय सप्त मया तु पूजा
 सर्वफलप्रदा । मन्दे वाक्ते सुरो वापि शारङ्गेतेषु चैवकी । तथाचमेधजं
 पुत्रं क्षान्तस्य सभवे नरः । मन्दे शनिवारं इत्यर्थः ॥ ० ॥

Colophon. इति बन्धावदीयवीहृत्पञ्चमहाचार्याविरचितः संवत्स्रप्रयोगमन्त्राः समाप्तः ।

विवरणम् । शीतवैशाखादिषु चैवानामन्त्ररक्तं संवत्स्रप्रयोगमन्त्राः समाप्तः ।
 निबन्धा बन्धावदीयमन्त्राविरचितः ।

No. 300. दोलयत्रा । Dolayātrā. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 3. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the festival known as Dolayātrā in Bengal, performed for three or five days from the full moon of the month of Phālguna. It is observed also in other parts of India under the name of Hôli festival. Anonymous.

Beginning. ॐ नमोभवेशाय । अथ दोलयत्रा । मन्त्रे । पास्तुने मासि कुर्वीत
 दोलापरोक्षमुपमं । यत्र क्रीडति गोविन्दो लोकानुपहकारकः । पक्ष

Beginning.

श्रीलक्ष्मणाय नमः ॥ वेदान्तवेद्यं श्रीरामं प्रथम्यं सकुदरे भया । क्रमाद्
द्वादशमासेषु कृत्यतत्त्वं प्रवक्ष्यते ॥ नारायणोवन्द्यकुलापजन्मा तद्ध्यात्तजः
श्रीयुतलक्ष्मणदेवः । प्रथम्यं रामस्य पदारविन्दं प्रयोगमारं कुरतेऽजसम्भवं ॥
तिथितत्त्वेषु सन्धेयं प्रमाणस्यास्य कोविदैः । वैशाखादिक्रमेणैव प्रयोगो-
ऽयं निबध्यते ॥ अथ वैशाखकृत्यम् ॥ पद्मपुराणम् ॥ तुलामकरमेपेपु प्रातः
स्नानं विधीयते ॥ हविष्यं तद्व्याचर्यं च मन्त्रापातकनाशनम् ॥ वैष्णवाभ्युदये ।
गवामर्दप्रसूतानां स्तुतं दत्त्वा तु यत्फलं । तत्फलं स्तभते राजन् मेघे
सायानु जाह्नवी । पितामहः । कार्तिकस्य तु यत् स्नानं माघे मासि
विशेषतः । लक्ष्मादिनियमानाश्च चान्द्रायणप्रमाणतः ।

End.

अथ चैत्रयज्ञी । भविष्ये चैत्रे शुक्लपयोदद्यां मन्त्रं चन्द्रमात्मकं कृत्वा ।
संपूज्य विधिवद्दीप्येद्वाजनेन तु ॥ तत्र सन्नुचितः कामः पुंश्चर्यविब-
र्धनः ॥ कामदेवस्तयोदद्यां पूजनीयोयथाविधिः । रतिप्रीतिसमायुक्तो
अशोकमास्त्यभुषितः ॥ सिन्दूररत्ननीवहो रतिप्रीतिसमन्वितं कामदेवं
वसन्तश्च विलिख्य सधनुःशरं । अशोकतण्डुले वा चित्रे वापि प्रपूजयेत् ॥
प्रीतिय दक्षिणे तत्र रतिवर्तिने च सुन्दरी । मध्याह्ने पूजयेद्भक्त्या भक्ष्यैर्-
नैव प्रावरैः ॥ सन्नुचितः प्रीतितः रत्ननीवरिद्रा । वीरमार्गये । राशौ
चयोदशीं प्राप्य जघाने हविर्मे शुभे ॥ सरतिं मन्त्राय स्थाप्य पूजयेद-
परैऽहनि । मधौ मासि धिते पक्षे कामक्रीडातिथिर्नये । तस्मात्तयोदशी-
विद्वा भवेत्पूज्या चतुर्दशी । तिथिष्वयं इति । द्वादशीदिने राशौ
मन्त्रायस्थापनं परैऽहनि चतुर्दशीयुक्तायां चयोदस्यां कामपूजामधोक्तवः
तत्परैऽहनि चतुर्दस्यां प्रातः कर्दमादिभिर्ज्योतिर्गोविन्दभिश्च क्रीडेति । तत्र
चयोदस्यां मध्याह्ने स्नाना सिन्दूरचरित्राचरैरशोकतण्डुले चित्रपटे वा
सधनुःशर दक्षिणे प्रीतियुक्तं वामे रतिसहितं कामदेवं वसन्तं च वि-
लिख्य कन्धपुष्पधूपदीपनैवेद्यादिभिर्नैवोपहारैः पूजयेत् । एवं संपूज्य
पुण्याल्लिनये दत्त्वा प्रथमेत् ॥ तत्र मन्त्रः ॥ पुष्पधन्वन्नमोऽस्तु नमो
मीनकेतन । सुनीनां लोकपालानां धैर्य्यंशुनिलते नमः ॥ माधवात्मज-
कन्दर्पं शम्भुरारे रतिप्रिय । नमस्तुभ्यं जिताशेषशुवनया नमोऽशुभे ॥ आध-
योमम मशन्तु आधयस्य शरीरजाः । सम्पदातामभीष्टं मे सम्पदः सन्तु मे
स्त्रियाः ॥ नमोराभाय कामाय देवदेवस्य सुर्गये । तद्विष्णुशिवेन्द्राणां
मनःशोभकराय ते ॥ एवं यः कुरते पूजामनङ्गस्य मन्त्रात्मनः । भवन्ति-
नापदस्तस्य तस्मिन्नरे कदाचन ॥ चिन्थन्ति तत्र तवशा मारीणां वस्तुभो
भवेत् । सर्व्वसम्पत्पुनः पुण्यो देववन्दोदये भुवि ॥ श्रीरामे ॥ मधु-

साये तु संघात्रे द्युक्तपत्रे चतुर्दशी । प्रोक्ता मदनमुपैति निराश्रयः
 चोत्सवा । पूजयिष्यन्ति ये मन्त्रास्तद्वद्वत्पक्षवैः । ते मास्यन्ति परं
 स्थानं मदनस्य प्रभावतः । पूजयन्ति काममिति शेषः तद्वद्वत्पक्षवैः ।
 मन्त्रा मदनकथा श्रद्धैः गाथाभिः तत्रभिर्मुञ्चैः पक्षवैदेत्यर्थः । तथा चैवे-
 सासि चतुर्दश्यां मदनस्य मद्योत्सवः । दृग्गतितीतिभिस्तत्र गीतगाथादिभि-
 र्दृष्टैः । प्रातः प्रहरावका कर्दमैः क्रीडनं भवेत् । भगवांस्तुप्यते कामः पुन-
 र्धौवचचिदः । ततः स्नाना च मध्याह्ने विष्टभ्य च मभोगुपम् । चा-
 त्मानं भूमवे (भूयवे ?) हस्तेन्यमास्त्रानुसेपनैः । व(न ?) पालयन्ति ये
 एवं मासवं (मादन ?) मानवावसाः । तेषां पुण्यफलं दत्तं मया ते चैव-
 साधिकं । हे कामदेव तेषां चैवमासवं पुण्यं मया तुभ्यं दत्तमिति ब्रह्म-
 रोक्तिः कर्ता नित्यमिदं । तथा चैववसां तदा देवं पूजयित्वा सदाशिवं ।
 सप्रजन्मकृतैः पापैर्मुच्यते नात्र संशयः । कुटुम्बेन तद्याज्ञिग्रा देवदेवं
 भवेत्तर् । यत् प्राप्यते फलं सम्यक् न तत् नृशुभैरपि । देवोपराधे
 पौर्णमास्यां तथा काव्यां सर्वकामसहस्रवै । इन्द्राय सच मन्त्रा तु पूजा
 सर्वफलप्रदा । मन्दे वार्षे मुरो वापि वारिजेतेषु चैवकी । तथाचनेषजं
 पुण्यं स्नानम् लभते नरः । मन्दे शनिवारं इत्यर्थः ॥ • ॥

Colophon. इति बन्धुदोषनीलम्बहाचार्यविरचितः सर्वसुप्रयोगसारः समाप्तः ।

विवरणम् । शौरवैशाखावधिचैवान्तम्यापरकर्मययावत्सर्वकर्मशुद्धानप्रयोगरूपोऽयं
 निबन्धः बन्धुदोषनारायणभट्टाचार्यात्मजनीलम्बहाचार्यविरचितः ।

No. 300. दोलयात्रा । *Dolayātrā*. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 3. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the festival known as *Dolayātrā* in Bengal, performed for three or five days from the full moon of the month of *Phālguna*. It is observed also in other parts of India under the name of *Hōli* festival. *Anonymous*.

Beginning. ॐ नमोऽस्तुते । अथ दोलयात्रा । श्राम्दे । फाल्गुने मासि कुम्भो म
 दोषारोहचतुर्थम् । यत्र श्रीकृति गोविन्दो लोकानुपहकारकः । यत्र

मूर्ध्व प्रकुर्वीत पश्चादानि यदाणि वा । प्रत्यर्चा देवदेवस्य श्रीविन्द-
 स्यस्य कारयेत् ॥ फाल्गुन्याः पूर्वतोमियाद्यतुर्दशां निशामुखे वक्रात्पूर्व
 प्रकुर्वीत दोष्टमखलपूर्वतः । प्रत्यर्चा प्रतिमा एतेन श्रीलक्ष्मप्रतिमाया
 एव याचाविधानमुपपन्नं । यव क्रीडति इति चेत्तुनिर्देशात् कुर्वीत-
 कारयेदित्यादौ कर्तृविशेषणानुपदेशेन नरमानाधिकारः । तद्यासनत्-
 कुमारतन्त्रे श्रीलक्ष्मोपासकं प्रति याचाप्रकरणमुपदिष्टं । तथैकदेशे भक्त-
 कृतया भक्ततोयाभासावस्य विहितत्वात् यथायाचावसि विधानमेति
 एवञ्च जगन्नाथप्रतिमाप्रसङ्गेन उक्तत्वेऽपि याचाया न तन्माचापरममिति
 दोष्टक्रीडाया हन्दावमलीलान्तर्गतत्वेन सन्निमित्ततया प्रतिमाव एव तत्-
 करणस्य न्यायसिद्धतादिति एवञ्च फाल्गुन्य (ने ?) मासि श्रीविन्दस्य
 दोष्टयाचां कुर्यादित्येवं विधिः कस्यावे । अत एव पुष्पपीतमचेचीयज-
 न्नाथप्रतिमायां जैतृदश्यावाकरवं किन्तु श्रीविन्दप्रतिमायामेव । फाल्-
 गुन्याः पूर्वत इत्यस्य उभयदिने निशामुखे चतुर्दशीलाभे परदिने प्रदक्ष-
 य चार्थक्यं (?) फाल्गुनीपूर्वदिने निशामुखे चतुर्दशीलाभे तत् पूर्वदिने
 निशामुखे चतुर्दशीलाभे पूर्वदिने वक्रात्पूर्वं कृत्वा परदिने सायमभिवाच-
 येत् चतुर्दश्यामित्युक्तत्वात् यदाचोभयदिने न निशामुखे चतुर्दशीलाभस्तदा
 परदिने वक्रात्पूर्वः फाल्गुन्याः पूर्वत इत्युक्तत्वादिति केचित् । वस्तुतस्तु
 फाल्गुनीपूर्वदिने निशामुखे वक्रात्पूर्वः सर्वत्रैव कार्यः न तु कदाचिदपि
 निशामुखे चतुर्दश्यानुरोधेन तत्पूर्वदिने फाल्गुन्याः पूर्वत इत्युक्तत्वात्
 कृत्वा वक्रात्पूर्वः तत्र प्राप्तोऽविन्ददोष्टममिति । वराहचरितार्थां वक्रात्पूर्व-
 वदिन एवावबोदयकाले दोष्टस्य विधानाच्च ।

End.

॥ समत्कुमारतन्त्रे । पौर्णमास्यां महापूजा समीपे दोष्टयेत् प्रभुं ।
 ऋषीदशाक्षरेचैवं पाठादशाक्षरेण वा । फाल्गुन्याच्च प्रकृत्या पूजा पूर्वो-
 क्तवर्तमा । तथा मन्त्रः । प्रजप्रणयाष्टाधिकषडक्षकः । अथ ऋषीदशाक्ष-
 राष्टादशाक्षरयोश्चादानं दशाक्षरादेरप्युपलक्षकम् । लक्ष्मणन्तोपासक-
 मावमुदिश्व मन्त्रेव याचाविधानात् पूर्वोक्तवर्तमा प्रागुक्तमित्यपूजापरि-
 षाट्या । मथा फलकाभस्तु श्रीविन्दं दोष्टारुद्धं जगन्पतिं । पूजयेद्विधिव-
 द्भक्त्या मण्डले च समाहितः । अमृतं चामयुक्तैश्च मन्त्रैः श्रीराक्षसैरपि ।
 मन्त्रैरामिकैश्चैव वैष्णवैः कीर्तयेदरिं । तद्गुणोक्तोभेनैवैव दिवारात्रि
 भयेदुषः । अष्टोत्तरसहस्रेण कृत्वा देवं विमर्शयेत् । हस्तैश्च हस्तहस्त-
 श्चात् सत्यं सत्यं मतिर्भवेति । एवञ्च वैदिकतान्त्रिकाद्येकतरविधिना वैदि-
 कतान्त्रिकविधितविधानेन वा पूजादिकं कार्यमित्यवगम्यते । वैदिक-

स्नानिकोमिथ इति मे विविविधोमथ इत्येकदेशादेति । पौर्णमास्यां
पूजामित्यत्र कालविशेषेत्पदादानादवशोदयकाक्षी पूजनममर्थं पूर्वाह्ने
महापूजनमिति केचित् । प्रह्लादेवमेव । प्रह्लादिसंघे शीतलोभारते सर्व
दोहनं कारवेदरे । पूर्णिमास्नानीयेषु जीवन्मुक्तोभवेदुभयं । फाल्गुन्युत्तर-
पक्षमुन्यां ततोऽपि द्विमुचं भवेदिति । इदञ्च पौर्णिमास्यामुत्तरपक्षमुनी-
योमे फलानिश्चयबोधकं । अथ केवलस्यायामपि उत्तरपक्षमुन्यां दोहविधा-
यकं गद्यपद्योदयकाञ्च एव मुच्यं ॥ • ॥ • ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । श्रीदीक्षणाञ्च दोहपात्रविधानविवरणकोषं निबन्धः ।

No. 301. यमद्वितीयाकथा । Yamadvitīyākathā. Substance, Kāśmīri
paper, 10×4 inches. Folia, 5. Lines, 10-11 in a page. Character,
Nāgara. Date, Samvat, 1890. Appearance, not old, but slightly worm-
eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Padmapurāṇa on the birth of Chitra-
gupta, the progenitor of the Kāyasthas, and the manner of his
worship, which is to be performed on the white lunar second day
of the month of Kārtika.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । इत्याद्येव उवाच । विहास्य महाप्राप्तं पुष्टस्यं
मुनिपुत्रवम् । पश्यन् उपसंगम्य भीष्मः सत्सज्जनं वरः ॥ १ ॥ भीष्म उवाच ॥
चतुर्धांमपि वर्धनामात्रमाद्याकथैव च । संभवः शंकरादीनां पुनोर्विस्त-
रतो मया ॥ १ ॥ भूय एवं महाप्राप्तं प्रोक्तुमिच्छामि तज्जनः । कायस्था
इति मे श्रोत्रे श्रुतास्तथैव महासुने ॥ २ ॥ वैष्णवा दानमोक्षाय विप्रभक्ति-
परायणाः । श्रुतिषः सर्वशक्तेशु कायास्तुष्टारबोधकाः ॥ ३ ॥ पोटारो
मित्रवर्जंश्च प्राप्नुयान् विप्रवतः । नात्रहं प्रोक्तुमिच्छामि कथनं च
महासुने ॥ ४ ॥ इत्येव संशयं विप्रः सत्सज्जनोऽप्येवतः । इति वदोमुनिः
पाञ्च भविष्यं मुनिविषयः ॥ ५ ॥ पुष्टसिध्दवाच ॥ शृणु भविष्यं वक्ष्यामि
कायस्तोत्पत्तिकारणं । न कुतश्च मया पूर्वे तन्मे कथयतः शृणु ॥ ६ ॥

End.

इत्याद्येव उवाच । मुनिवचनमाकर्ण्य भीष्मः प्रपन्नमानसः चकार पूजनं
तत्र विप्रमुपैष्य मे दिशः ॥ ७ ॥ कर्त्तुं मे श्रुतवचस्य हिमोपा वा तु
परंदा वक्ष्येव राजपुत्रेण पञ्चदशवातनेः ॥ ८ ॥ हृदयपूजापुष्टेय

शभीषयेर्विशेषतः । नेवेद्यैर्विविधैरेव फलैश्च विविधैरेपि ॥ ०० ॥ त्रिया-
 सश्च समुत्पन्नः समुद्रमयनोद्भवः ॥ चित्रगुप्त मन्वावाहो ममायुर्वरदो भव ॥
 ०१ ॥ चित्रगुप्तस्तु संहृष्टो भोग्याय प्रददौ वरम् ॥ भद्रप्रसादान्मन्वावाहो
 स्यत्युत्ते न भविष्यति ॥ ०२ ॥ एषिष्यसि यदा स्यत्युं समवाः स्यासि भारत ।
 इति तस्मै वरं दत्त्वा निचरन्त्वे जगाम च ॥ ०३ ॥ अनेन विधिना यद्यु
 चित्रगुप्तस्य पूजनं करिष्यति मन्वावदिस्य पूजाफलं श्रुत्यु ॥ ०४ ॥
 एवैव विपुलान् भोगान् शुक्ला चैव मनोरमान् श्रुत्ये च वैष्णवं लोकं दय-
 मन्वा न शोचति ॥ ०५ ॥ चित्रगुप्तकयां दिव्यां कायद्योतनिर्घन्तकी मन-
 सा भक्तिपुत्तेन ये श्रुषन्ति नरोत्तमाः ॥ ०६ ॥ दीर्घायुषो भविष्यति
 सर्वथाधिविभजिताः पठनाच्छ्रवणाद् ब्रह्मन् गोचरस्वप्नं लभेत् ॥ ०७ ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे यमद्वितीयाध्यायः समाप्तः ॥ अमरकविरचितं १८८०
 धर्मोक्तं कान्तिके सिते ॥ द्वितीयाध्यायं बुधे ज्ञेयं श्रीकृष्णेन प्रपादिना लि-
 खितं जयलक्ष्मणप्रपादिनिषेधः ॥

विवरणम् । यमद्वितीयाध्यायः पद्मपुराणसंग्रहोत्तमः । अथ कायद्योतनिर्घन्तकीचित्रगुप्ते-
 त्तिलकप्रभावकपूजनफलदाहिकं सर्वं विवृतमस्ति ॥

No. 302 मन्त्रप्रतिष्ठा । Mandapa Pratishtā. Substance, coun-
 try-made white paper, 10×4 inches. Folia, 6. Lines, 14-17 in a page.
 Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn
 out. Prose. Generally correct. Incomplete.

Though entitled Mandapa Pratishtā, or a work on the con-
 secration of a temple or building for the service of a deity, it
 treats of several rites besides this, such as, Añkurārpanavidhi, or
 a ceremony performed in planting sprouts of some sacred trees as
 the Vilva, Āśvattha, &c.; Prokṣhaṇa-pratisaravidhi, or a cere-
 mony performed in wearing an auspicious string round the
 hand; Mātrikāpūjā, or the worship of the goddesses known as
 Mātrikās. Hence it ought to be entitled Prayogasāra, or some-
 thing of the same import. Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अथ मन्त्रप्रतिष्ठा ॥ अथेत्यादि श्रवयति अमुक-
 कर्मकर्तृवादी मन्त्रप्रतिष्ठापूजनं करिष्ये इति सङ्कल्प्य पूजनं

कुर्यात् ॥ नंदिनीं नलिनीं मैत्रीं उमा च पद्मवर्दिनी ॥ अक्षतैः पादौ
नंदिन्यै नम इति आग्नेयस्तंभे षोडशोपचारैः पूजयेत् । निशामे निशामे
मःकल्पतां । कांडात् कांडात् प्ररोहंती शवेन च यावन्ती शेषधीः सर्वाः ।
अक्षंतयथाः त्रिताः सर्वांस्तु दृष्ट्वाः क्षता । उपकामदुष्ठा दधे । दधि-
त्रावयः । क्षिरोभव । एभिश्चपचारैर्मंडपदेवता नंदिनीं प्रीयतां ॥ ११ ॥
एवं मैत्र्यैर्त्वां मूषार्णं नलिनीं पूजयेत् । एवं वायवां मैत्रीं । येनान्यां
पद्मवर्दिनीं मुनीं पूजयेत् ॥ मध्ये उपरि मध्याया मङ्गलप्रदानमिति ॥
अधोवायुपुरव्यं वाय्वीचये इति मंचे पूजयेत् ॥ वायुपुरव्यं नमस्तोष्य
सर्वदेति प्रार्थयेत् ॥ इति मंडपप्रतिष्ठा ॥

End. (नाति) ॥

Colophon. (नाति) ।

विवरणम् । मण्डपप्रतिष्ठेति नाम्ना परिकल्पितोऽप्यस्मिन् पुस्तके मण्डपप्रतिष्ठाद्वारार्चविधि
प्रोक्षप्रतिष्ठाविधिवद्विधौ च नमादकापूजा इत्यादिनाम्नाभ्युदयिकादिमुखप्रमुखकर्मांशानुदा-
मप्रयोगोक्तते । ततश्चाह प्रयोगकार इत्येवंविधं किञ्चिद्ग्रामोचितम् । इत्यलम् ।

No. 303. भीष्मपञ्चकव्रतकथा । Bhīshma Pañchakavratākathā. Sub-
stance, country-made yellow and white paper, 10×4 inches. Folia, 4.
Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1907. Ap-
pearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Nāradyapurāna on a religious observance
known as Bhīshma Pañchaka, performed by Bhīshma for five
days from the white eleventh lunar day of the month of Kārtika,
under the advice of Kṛishna.

Beginning. ॥ श्रीनमोऽस्तु नमः ॥ देवादिमतस्तथे भीष्मपञ्चकव्रतम् । नारदीयपुराणात्
नारद उवाच यदेतद्मन्त्रं पुत्र्यं जनानां परमव्रतम् कर्णेन कार्त्तिके-
मासि प्रदत्ताद्भीष्मपञ्चकम् वाचनं तथा विष्णुं पञ्चैव सुरभूतान् कथयन्
प्रवादादि मुनीनां हितकाम्यया मद्योवाच प्रवक्ष्यामि भद्रापुर्यं व्रतं
व्रतवताम्बर भीष्मेन तद्व्रतः प्राज्ञं व्रतं पञ्चदिनात्मकम् महाभासादुदे-
वस्य वेनोक्तं भीष्मपञ्चकम् ॥ व्रतस्यापि मुखम् वक्तुं नः कृता वेनवा-
हने व्रतहोतृत्वात्वापुत्र्यं महापातकनाशकम् । अतोऽहरेः प्रदत्तेन कर्णेन
भीष्मपञ्चकम् । कार्त्तिकमास्ये पक्षे धाम्ना पञ्चदश्यां चिह्नः । एकाद-
श्यां तु द्वादशीवाद्भूतं पञ्चदिनात्मकम् ।

End.

इहं भीष्मेष कश्चित् भरतपुत्रमेव मे तदेतमे मया स्थानं दुष्करं भीष्मप-
 चकम् त्वं तद्वाचमार्द्धं प्रवरं भीष्मपचकम् । यत्तस्मिन्लोपयेद्भक्त्या
 तथै मुक्तिप्रदोऽप्युतः प्रक्षपारी मृच्छत्यो वा वानप्रस्थो वया यतिः
 प्राप्नोति वैष्णवं स्थानं यत्तुलना भीष्मपचकम् प्रक्षपद्वा मद्यपस्येयौ गुह्यगामी
 सदायतौ लब्ध्वा पूजां तथा भक्त्या विप्राणां देववादिनां मुच्यते पातकात्
 सम्यक् कृत्वा भीष्मपचकं क्षयास्मिंस्तोषितो विष्णुर्धर्मो मुक्तिप्रदोभवेत्
 पुनैतम् पठ्यमानं तु पवित्रं भीष्मपचकं मुच्यते पातकान्मर्त्यः पाठको
 विष्णुलोकभाक् धर्म्यं पुण्यं पापहरं युधिष्ठिरमहात्मनं सखीनां प्रक्षपद्वा-
 मोक्षः सर्वपापैः प्रमुच्यते यद्भीष्मपचकमिति प्रयितं श्रद्धायातेकादशौ-
 प्रभतिपद्यद्दशैनिषत् उत्पन्नभोजनपरस्य नरस्य तस्मिन्निष्ठं फलं दिव्य-
 नि पाण्डव शाईभवा कर्मिणे भार्गवीर्षे च साधे वैशाखसंभवे पक्षभी-
 क्षानि कुर्वीत एकादश्यां दिनात्मके ।

Colophon

इति बीनारदीयपुराणभीष्मपचकव्रतकथा विधिः समाप्तः (समाप्तः?)
 लिखितमिदं पुस्तकं प्रतापनारायणपदाश्रमिण्येव मणेशिवदेन सप्त
 खण्डिनामया सम्यक् १८०० मार्गशीर्षेख्य ११ रवौ शुक्लसप्तमी बीः रामः ।

विवरणम् । बीनारदपुराणसंग्रहणीया भीष्मपचकव्रतकथा ।

No. 304. दशकर्मदीपिका । *Dasakarmadīpikā* Substance, country-
 made yellow and white paper, 18×2½ inches. Folia, 17. Lines, 2-5
 in a page with a blank space of about a quarter of an inch in the middle.
 Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally
 correct. Incomplete (A part only.)

A guide to the performance of the ten purifying ceremonies
 under the name of *Dasakarma Dīpikā* by Paśupati. The codex
 under notice contains only the *Vivāha Prakaraṇa*, or the chap-
 ter on marriage, and a portion of the *Chatarthī homa*, a rite re-
 quired to be performed on the night of the fourth day of the
 wedding.

Beginning.

ॐ नमो मणेशाय । अथ दशकर्मपद्धतिः । तत्र विवाहदिवसे प्रात-
 निर्धर्षितानित्यक्त्यो कन्यावरपितरौ गौर्यादिमातृकापूजां वसुधारां
 बुद्धिदायं कुर्यातां । गोरी पद्मा शची मेधा सावित्री विजया अया ।
 देवसेना सधा साधा नानरो लोकमानरः । शान्तिः पुष्टिर्धनस्तुष्टि

रतो देवतया मर । आदौ विनायकः पूज्यो बन्ने च कुलदेवता ।
मन पदादिषु लिखितासु अक्षतपुत्रेषु वा प्रथमं मन्त्रपतिं संपूज्य
ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीरामायणः मन्मथारोपयामि श्रीरौ (रि) मातरिहा-
मस्य इह मिष्ट एतस्यासं ॐ श्रीर्यै माने नमः । इति पाद्यादिदुष्पापत-
पदवासान्ते दद्यात् ।

End. मासि ।

Colophon. मासि* ।

विवरणम् । पुस्तकेऽस्मिन् पद्यपतिव्रतदशककन्दोपिकायाः मन्त्रविवाहप्रकरणं, चतुर्थी-
शोमस्यांगमावच्छ विद्यते ।

No. 305 दशकर्मव्याख्या । *Daśakarmavyākhyā*. Substance, palm-
leaf, 18 x 1½ inches. Folia, 104. Lines, 5 in a page, having a blank
space of about an inch square in the middle. Character, Bengali.
Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Prose.
Generally correct : Complete.

An explanatory gloss on the *Gṛhya* aphorisms on the ten
purifying ceremonies by Halāyudha. In fact, it forms a part
of his voluminous work called *Brāhmaṇa-sarvaṇṇa*. Halāyudha
was a minister in religious matters of King *Lakṣmaṇa Sena*
of Bengal, and brother of *Paśupati*.

Beginning. ॐ नमोऽन्नयोगाय ॥ हरितहरदयतु यन्म प्रवर्तो शुभं प्रकाश-
दयत । धनिरभिव्रिताः शाखायैवेदाश्चन्द्रोमि वचापि ॥ य जयति
कुमतिमतिर्धं विभुरभिव्रिता सुतेजसा मरुता । अविद्वत्तुल-
पदायः प्रभवति पुरःप्रवादतो यन्म ॥ निवेष्टं प्रमथीय्य कारजगमं
आध्यात्मैव प्राप्नुवम् । आध्यात्मिं सुवविष्णुमर्थनिपुणान् शिष्यैश्चरीषा-
मुच्यन् । विद्वान् वासमुपाश्रय संघर्षमिमं वदन्त्येषां प्रीतये निता-
मस्य मरुता (मरुताय मरु ?) यजुषां आध्यात्मिकामविष् । सागुमि
भारदारः किमामुदधीत्य वेदं न जानानि योऽर्थम् । अर्धमिन् भक्त
भट्टमयुते आकरोति ज्ञाननिधूनपाया ॥ नमो अमरार्थज्ञाने भवितव्यम् ।
मया योऽहरदरनिषण्डो निमित्तयोगेन सुमतविष्णोर्भिनिधोर्भवेत्
मन्त्रैश्च शास्त्रेण वा यजति, याजयति वा अर्धोने अर्धायमति वा भवेत्

* The following note occurs at the end of the *Vishnu Prabhakar*

इति राज-

पद्यित पद्यपतिव्रताया दशककन्दोपिकाया विवाहप्रकरणं यथाक्रमम् ॥

विजया, जया, देवसेना खया खया मातरो लोकमानः । इतिः
 पुष्टिस्तथा तुष्टिरथातुकुष्टदेवता ॥ तत्र क्रमः । आचम्य प्राङ्मुखं
 हृषयिष्य ॥ अघतकुशान् गृहीत्वा ॥ ॐ अद्यामुक्तमोत्रस्यामुक्तमाघव-
 कस्यामुक्तकर्माय गणदुर्गादीमर्चितमोर्ध्वादिबोद्धमाह्वयं पूजयिष्ये ॥

End.

सर्वोन्नतं । हवस्यासि कमीनचक्षुर्दो अथि चक्षुर्मे देवि इति मनेष
 तत आदर्गे आदर्गेन । ॐ रोचिष्युरसि इति मनेष ॥ ततश्चक्षुष्यं ।
 वृक्षपदे अदिपसि पात्रतो मासंतर्वेदि सेजसो यमसो मासंतर्वेदि इति
 मनेष ॥ ततः पद्मासुपासनी गृह्णाति । ॐ प्रतिष्ठेया विद्यतो
 मायाम् । इति मनेष असो वैद्यवद्वेषारयं ॥ ॐ विद्याभ्यो मामा
 द्रव्यः स्वरिपादि कर्मेतः इति मनेष ॥ तत आचार्याय वरदक्षिणां
 दद्यात् । तत ॐ सुवार्त्तं दिव्यो अरार्त्तं इतिमा वैद्यामरस्यत अजात-
 मग्नि । कविषू सचाजमतिविं जमावामावशा पार्त्तं जगर्पतं देवा
 स्वाहा ॥ इति मनेष । अस्तुपुष्पमन्त्रितएतपूर्वजुवेव मायवकदक्षिण-
 करसूत्रेन उज्वाय पूर्वाङ्गतिमाचार्यः कुर्यादिति । तत उपविष्य जुवेव
 भद्रादीय दक्षिणाविकापगृहीत आयुषं कुर्यात् । ॐ आयुषं यम-
 द्योः । ॐ कर्मपम्मा आयुषं । ॐ यदेवेव आयुषं तन्नो अस्तु आयुष-
 मिति मनेष । ॐ आयुषं यमद्वीः इति छलाटे । ॐ कर्मपम्मा आयुष-
 मिति घोषार्त्तं । ॐ यदेवेव आयुषं इति दक्षिणवाङ्मूली । ॐ तन्नो
 अस्तु आयुषमिति इति । इति इति (?) आयुषं कुर्यात् । अनेनेव
 क्रमेण मायवकछलाटादावपि । तत्र तन्नो इत्यस्मै ख्याने मने इति
 विज्ञेयः । ततो दूर्ध्वासवादि ॥ इति भद्रामन्त्रमन्त्रासंतर्वाधिपति-
 नीरामन्त्रविरचिता वाजसनेयिनी विवाहादिकर्षवद्वतिः समाप्ता ॥
 शुभमस्तु ॥ संवत् १८५५ । शीवे मासि शुक्लपक्षे शनिवासरे । राम
 राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम
 राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम
 राम राम राम राम राम राम ॥ जय विनाराम ॥

विवरणम् । रामदत्तविरचिता वाजसनेयिनीविवाहादि विवाहादिद्वयकर्मपद्वतिः ।

Note.—This codex has also a complete guide to the performance of the Abhyandyaika Śrāddha, and some fragments of a guide to the performance of the marriage ceremony and Kūṇḍikā, &c., written in the Bengali character on foolscap paper.

तन्माभ्युदयिकगादविषयकं पुस्तकमेकमन्यविषयादि कतिपयादि धनि ।

No. 307. दशपुत्राङ्गिकम् । * Daśaputrāṅgikam. Substance, country-made white paper, 7×3 inches. Folia, 33. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, written by different hands, worn out, torn, and worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the performance of the daily religious observances of a Hindu by Ananda, son of Prabhākara of the Daśaputra family.

Beginning. श्रीशिवद्वयपतये नमः । उद्दिश्यतीर्त्तांशुलकाभिमुखः श्रीरामचन्द्रः
कथयामुहः । श्रीनानुकांभीरुचन्द्रचर्मरग्निः पायादपायादिषु माधवो
नः । १ । श्रीभैरव चन्द्रकलावर्तचं काशीनिवासिदिनमुक्तिवैतुं ।
मंदे सदाभंद विदंबुधिं नं प्रपन्नविघ्नानिहरं पुरारिं । जगद्वा-
मवलंवे यदोषेष्वपि लिखते वेदः । दुर्लभ्यान्पि मातैः सम्यक् लक्ष्यानिव
विद्वजः । दशपुत्रान्वयायी यः प्रभाकरस्ततोदितः । नामानिबंधान्
चंद्रकलावर्तचंद्राङ्गिकाख्यया । तत्र पूर्वमनुष्ठेयकर्मणः कालविभाज
उच्यते येनाह दशः । उक्तकर्मनोभोक्तो न कालो मुनिभिः क्षुतः ।
दिनातीर्त्तां दिनार्थाय दशः क्षयमिवावरोत् । दिवसस्यावभागे तु
कृतं नक्षोपदिश्यते । द्वितीये च तृतीये च चतुर्थे पंचमे तथा ।
षष्ठे च सप्तमे चैव अष्टमे च नवमे च दशमे च ।

End. नास्ति ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम् । दशपुत्रीयप्रभाकरात्मजानन्दविरचितमाङ्गिककृत्यमनुष्ठेयम् ।

No 308 दशश्लोकीव्याख्या । Daśaśloki-vyākhyā Substance, country-made colourless paper, 8×4 inches. Folia, 25 (of which the first two are wanting). Lines, 10-17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saka 1500 * Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout, with writing by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A work consisting of explanatory notes or a gloss on the famous work entitled Daśaśloki or ten verses, treating of Aśauhas or impurities caused by death, under the name of Daśaśloki-vyākhyā by Raghunātha Bhaṭṭa, son of Mādhava Bhaṭṭa.

* This is the date of the work, and not of the present copy.

Beginning नास्ति ।

End. तदीयमधिके स्वायेद्यधिके अधिके वर्षे संपिडे जाते सते च तदीय-
अधिकरशाशौचं कुर्यात् । नद्याच विष्णुः । श्रीमद्वर्णनामधिकवर्षेषु
तदागोचनयमे मुदिरिति । ग्रहैः समाः सहराः । सहराः प्रति-
शोमणाः स्रुतादयः । ग्रहैः समाः । यप्रिप्रिभिने ग्रहस्य यदागोच-
रुत्तं तद्विज्ञेन निमित्ते संकरणां तद्देत्यर्थः । नद्याच प्रक्षुपुराणे ।
श्रीशारोचे प्रकुर्वीरच्छुद्धवहसंकरा इति । सतुविज्ञानेवदेव प्रति-
शोमणां अगोचभाष इत्युत्तं तद्वचनविरोधादुपेक्ष्यैव । प्रतिशोमा
वर्षदत्ता इत्येतत् पाकयज्ञाद्यभिप्रायमिति सर्वे समंजसं । १० ।
विताञ्ज्वारायचकोषितेन ग्रंथो भवायं विदितोऽवलोक्ष्य । सुतीर्ति-
वर्षाथ वक्ष्यतेन रवद्वयस्युत्तु पूर्वेष्टिथिः । ११ । अथेव भूमिप्रमिते
प्रयानि । प्रकोजपूर्यां अपविममस्य शयाब्दभाषानुमताविषाय समानि-
मेवा दमस्तटीका ।

Colophon. इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाथप्रविद्वद्वन्द्वर्थश्रीपाद्यायभट्टमाधवात्मकोपा-
ध्यायभट्टरघुनाथीजीता दमस्तोकविरहितः समाप्तः । वैष्णव्यां लिखित-
मिदं पुस्तकं उचिष्टमं । ५ । ११ ।

विवरणम् । माधवभट्टाभ्यनरघुनाथभट्टविरचिता दमस्तोकीयाख्या । अगोचानां
निर्ययो विषये ।

No. 309. जलाशयोत्सर्गविधिपद्धतिः । *Jalāśayotsargavidhipaddhatiḥ*.
Substance, country-made white paper, 16x6 inches. Folia, 41. Lines,
12-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1953. Appear-
ance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

A guide to the performance of certain ceremonies performed
at the consecration of a tank, well, &c., for public use by Nārāyaṇa
Bhaṭṭa, son of Rāmesvara Bhaṭṭa. The codex has been recently
copied from an old MS., as noticed below, at the instance of Daba
Nīlmani Mukherji, Principal of the College. It contains also a
guide to the performance of Arkavivṛkṣa or marriage with an
Arka plant, which is performed before one marries for the
third time.

Beginning. (मासि) ।

End. ततो वानभ्यत्यमंवेष्ट पूषाङ्गिं ततोऽग्निं सम्पूष्य प्रथिपत्य विषर्जयेत् ।
 अनवकाशे व्याघ्रदिन एव चतुर्थीकर्त्तव्येति शिष्टाः शक्ता (तया ?) अतिगम्भी
 दक्षिणा देया द्विगुणाचार्याय भूरिपूजा उत्तरपूजा देवताविषर्जनं
 नक्षत्रादियज्ञोपकरणानां मुष्पादित्यो (भ्यो ?) दानं कार्यं मन्त्रमष्टौ-
 ष्ठाश्वं (मष्टौत्तरश्वं) पञ्चाशदा शक्ता वा प्राक्ष्यान् भोजयेत् दक्षिणा-
 दानादिवाक्ये आरामोत्सर्गं दत्तत्वेः (उक्तक्रमः ?) एवंकहतोत्सर्गवि-
 दक्षिणादानानन्तरं सुरवे दानुमिष्टं वस्तु संकल्प दद्या (संकल्प दद्यात् ?)
 ततो प्राक्ष्याग्निषो मृचीना (प्राक्ष्याग्निषो मृचीना ?) दुष्टः (चूडा ?)
 छद्मद्विजिवेति (भुञ्जीवेति ?) एवं मुष्ट्यसंकल्पः चाशक्तस्तु (चाशक्तस्तु)
 नयोदशभिर्भूतिभिरेकेन वा नुदयैकाग्रिविधानेन कुप्यात् इति सर्व-
 मभिमर्षा (सर्वमभिमर्षा ?) भद्ररामेश्वरसुतोभद्रनारायणः सुधीः ।
 यद्वानुचिरा (यद्वच अचिवान् ?) काष्ठा (' ?) आरामोत्सर्गपदतिः ।
 इति भद्ररामेश्वरसुतभद्रनारायणवृत्ता आरामोत्सर्गपदतिः ऋतीयादि-
 विवाहार्थं ऋतीये कं समुद्रधत्ते (ऋतीयाकं समुद्रधत्ते ?) तद्विधिं
 वरा संकल्प्य सविषाचनं नादीनां हत्वा आच्छेदेति ह्येव वाराह
 कर्के सम्पूष्य शकरोदधं दद्यादक्षेप तंतुभिरावेष्ट, विष्टोकवासिन् सप्ताच
 चापया संहितो रवेः । ऋतीयोद्वाहजं दोषं निवारय तुषं कुर ।
 इति अर्कशशां संप्राप्यं जलेन वि.सिंचेत् । सम प्रीतिकरा येषां मया
 च्छदा पुरागनी । अर्केना प्रक्षुब्धा च्छदा अक्षार्कं प्रतिरक्षतु । ततस्ते
 मंगले देवि नमः सविस्तुरायने । आदिनां क्षपया देवि पत्नी न मे
 इच्छामता । अर्के नं प्रक्षुब्धा च्छदा सर्वप्रापि चिन्ताय च । इच्छायामीदि-
 भूतस्त्वं देवानां प्रीतिवर्द्धन । ऋतीयोद्वाहजं दोषं सत्युनाश्रु विनाशय ततः ।
 आचार्यकाश्यपगोवां आदित्यप्रपौत्रीं सविस्तुः पौत्रीं सम पुत्रीं अर्क-
 कन्यां अनुकर्मोपाय वराय पुत्रेति (दत्तेति ?) धाम्दानं हत्वा वरश्च
 मधुपर्कं दत्त्वा अनः पटं हत्वा सखि न इति स्त्र्यं जप्त्वा पूर्ववत्
 गोवोद्धारणपूर्वकं अर्ककन्याभिर्मासप्रत्युद्देन कन्या दत्त्वा दक्षिणां दद्यात्
 ततो मायथावेहिनच्छ्वेष दधन् ग्रामेति कङ्कथं वज्रा अर्कं चतुर्दिक्षु
 कुम्भेषु विष्णुं सम्पूष्य अग्निं प्रविहाय अधोरावाजनामोदत्वा बृहस्पतये
 यज्ञे नां कामकामये हत्वा अग्नये यक्षधमस्त्याहृतिभिः आश्वं ऊमा
 आचार्याय गोदुग्धं दद्यात् । मया क्षतमिदं कर्कशं व्यावरेषु वरेषु च ।
 अर्कापत्ये शुभं देवि तत्सर्वं चतुर्धर्षे ॥ १ ॥ इति अर्कविवाहः ।

Colophon. इति भट्टारामेश्वरस्तुतभट्टनारायणभट्टकृति जलशय्योत्सर्गपद्धतिरचिता
इति भट्टारामेश्वरस्तुतभट्टनारायणभट्टकृतः (ना ?) जलशय्योत्सर्गविधि-
पद्धतिः समाप्तं (समाप्ता ?) शुभं भवतु समस्तु (समस्तु ?) १८११ वा
मिति मार्गेश्वर छप्पाप्रतिपदि मनिवारं लिखितं इदं पुस्तकम् विष्टे-
श्वरेश्वरम् । किलकिष्ठा प्रतीतये । शीरस्तः (?) । यादवं पुस्तकं
इष्टा (इष्टं ?) तादृशं लिखितं भया यदि शुद्धमशुद्धं वा मन होयो न
दिश्ये (दीयते ?) । १ ।

विवरणम् । भट्टारामेश्वरस्तुतभट्टनारायणभट्टरचिता जलशय्योत्सर्गपद्धतिरचिता द्वितीय-
द्वारपरिपत्रावधरे प्रथममर्कश्चेत् सद्य यथा रीत्या विवाहः कर्तव्यः तापि रीतिः प्रदर्शिता ।

No. 310. जलशय्योत्सर्गविधिपद्धतिः । *Jalśayotsargavidhīpaddhatīḥ*. Substance, country-made colourless paper, 11×3½ inches. Folia, 51. (of which fol. 1 is wanting). Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1022. Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

Another copy of the same work. This is the original copy from which the codex noticed above, has been recently copied.

Colophon. वीराके ११११ मास शुद्धनिचो १० शुभम् ।

विवरणम् ।

No. 311. जलशय्योत्सर्गविधिः । *Jalśayotsargavidhīḥ*. Substance, country-made white paper, 11×4½ inches. Folia, 13. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1804. Appearance, very old, worn out, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete.

Another work on the same subject. Anonymous.

Beginning. ॥ अथंभारो (अथंभंभारो ?) यजमानोऽधिवापनदिनाम् पूज्येति
निरासिचं यदुक्त्याधिवापनदिने ॥ श्रीगणेशाय नमः । इति
निरासिचः । कुम्भवाचिः । कुम्भवापने प्राक्तन्युक्तपुरि—मन्त्रान् (भुवनिज-
नान् ?) राचय्य प्राचावापय्य भक्तुपयवजसमादाय दीनवाधो कुम्भा
वा । अने—वायोऽर्चये (अनेव नवायोऽर्चये) यजमिधिरिचयिचिचिचो
विवापय्यं शुद्धादिचयिचि पूजयिच्ये इति ॥

End.

ततो द्वादशपंचदशविंशत्यन्यतमारविमिता यज्ञीयस्तत् पठिं पाप्मि-
मतो जलान्तिके प्राग्गामासने मंज्याय मानयेत् नम इति मंपूज्य पाद-
मंघादिभिरलंछत्य तदीयदुग्धमुत्तमशुद्धे शुभे सोमं चर्म समारोपयेत्
चर्मं सुदर्शनाय (?) मं जगदंशमिरोमतं । अथ वि ॥ ४ ॥ ४ ॥
संमत् (संवत् ?) १८०४ मिति जे यदि सोमि ॥ ४ ॥ ४ ॥

विवरणम् । जलान्तिकेतिविधिनाम तद्गामाद्युत्तमविषयकोऽयं विद्वत् ।

No. 312. जलान्तिकेतिविधिनाम । Jalāntikētiyotsargatattwa. Sub-
stance, foolscap paper, 16×4 inches. Folia, 12. Lines, 4-8 in a page
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally
correct. Complete.

Another work on the same subject under the name of Jalā-
ntikētiyotsargatattwa, by Raghunandana. It is a section of his 28
tattwas.

Beginning.

॥ अथ जलान्तिकेतिविधिनाम । शुभशुद्धे कृतमित्यजिय आचानो
यजमानः पश्चिमद्वारे मध्यं प्रविश्य विष्णुं संस्तुत्य । ॐ नृत्तुदित्युपायं
प्रादुम्बलिलकुशजलान्तादाय अयेत्यादिचतुर्वर्गमदीदानजन्मफलसम-
फलप्राप्तिकामो विष्णुप्रीतिकामो वा पुष्करिणीजलान्तिकेतिविधिनामं करिये ।

End.

ततः कूर्मादीन् कृपे निःक्षिपेत् । ॐ कूपजलान्तिकेतिविधिनामं नमः इति वि-
पूजयेत् एतद्विधितये वरदाय नमः एतत् सम्प्रदानं सर्वभूतेभ्यो
नमः कुशजलजलान्तादाय ॐ अयेत्यादि एतत् कूपजलान्तिकेतिवि-
करणकप्रत्येकजलान्तिमुत्तमसंस्कारनवर्षावच्छिन्नसर्वप्राप्तिकामः श्रीविष्णु-
प्रीतिकामो वा कूपजलान्तिकेति वरदाय नमः सर्वभूतेभ्योऽस्तुत्तुम् ।
इत्युत्तुम् । ॐ देवपितृमनुष्याः प्रीयन्तां ॐ सर्वभूतेभ्यो अस्तुत्तुम्
मयैतच्छ्रुतसमं एतन्नु सर्वभूतानि आनयामावनाहने । ॐ देव
केचिद्विषयान्ते स्वर्गफलभोगनाः । तेषां दोषेर्न लिप्येत् सत्यं सगंमवा-
प्नुयात् । इति पवित्रा ॐ अयेत्यादिरुमेतत्कूपजलान्तिकेतिविधिनामं
प्रतिष्ठार्थं कासनमृत्यं अग्निदेवतं अनुकर्मणोऽयं संप्रदे । ततो आपो-
दिष्टेति तिलभिर्हृत्स्मिन्नेयं तीर्थोदकञ्च जलान्तिकेति वि-
पूजयेत् पादावस्थितदुग्धधारया जलान्तिकेति ॐ आपोदिष्टेति अक्-
पयेत् प्रदक्षिणवर्षं कुर्यात् अष्टिदावधारणं मानिष छत्वा विंशान् न-
मास्तुत्तुम् भोजयेत् ॥ * ॥

Colophon. इति बन्धुमन्दीयथीहरिहरभद्राचार्यांशजथीरुनन्दनभद्राचार्येणते श्रुति-
नत्ते रूपजलागयोत्तमं नमः ॥ • १ • ॥

विवरणम् । आर्यथीरुनन्दनभद्राचार्येविरचितं रूपजलागयोत्तमं नदीयधुनि-
नत्तान्तेतम् ।

No. 313. ग्रहप्रतिष्ठातत्त्वम् । *Grihaspratishthātattvam*. Substance,
fool-cap paper, 16×4 inches. Folia, 25. Lines, 8 in a page. Charac-
ter, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally
correct. Complete.

A work treating of the rites or ceremonies performed before
a new house is used by the owner, or is consecrated to a god.

Beginning. ॐ नमः श्रीगणेशाय । अथ वास्तुप्रयोगः । शुभदिने यजमानः छत-
छानादिः छतमित्युक्त्वा । ॐ अथदित्युक्त्यर्थं अथेत्यादि यतद्विष्णु-
विष्णुवास्तुप्रमाणं दीपोयजमानवक्त्रादीनां वास्तुप्रमाणं करिष्ये । एवं जला-
गयवास्तुप्रमाणं । इति गृहस्था वास्तुप्रमाणं यथोपायं यथावत्तथापुण्य-
छात्रजपान्मुद्रादिप्रमाणं करिष्ये इति गृहस्थान्तरं विधाय तत्तत्-
कर्मं यथाविधि यथाप्य प्रहृतं कर्मं कुर्यात् ।

End ॥ योगियाश्रयः । आयेन्द्रायसं नित्यं छानादिषु च कर्तव्यम् ।
नद्विष्णोरिति मन्त्रेण आयादक्षु पुनः पुनः । आयथी विष्णो ओरा
विष्णोः संखरवाय वि । आयेन् । अरे । यमनपुराणे । सर्व-
माहृतमह्यं वरेण वरदं शिवम् । आरायसं यजमानं सर्वेकार्याणि
कारयेन् । यमः । पुत्राश्च यमस्यैव प्राप्नुयन् विधीयते । यमः
संपुत्र्य तमपुत्र्यायेनां चान् यथिवाचयेन् । भोजनं यथावत्तथा
यथावत्तथा विंशतिम् ॥ • ॥

Colophon. इति ग्रहप्रतिष्ठातत्त्वं समाप्तम् । • १ • ॥

विवरणम् । देवप्रतिष्ठादिस्थापनार्थं निश्चितं नूतनग्रहप्रतिष्ठाविषयकं ग्रंथं विवृतम् ।

No 314. ग्रहयज्ञप्रयोगः । *Grihasyajña Prayoga*. Substance,
country-made yellow paper, 16×2 inches. Folia, 13. Lines, 4-5 in a
page, having a blank space of about half an inch square in the middle

Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of a rite intended to avert the evil influence of a star or planet. By Raghunandana, the author of the *Smṛititattva*.

Beginning. ॐ भग्नो नमोऽस्तु ॥ प्रथमं कमलाकान्तं यज्ञरूपिणमीश्वरम् । प्रथमं प्रथमं यज्ञं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ रविशोभनवृक्षस्यतिवादेषु चिदानुराधा चमस्तिरोरेवनीपुण्यादिनीहस्तारोहिण्युत्तरावधेयु शुभलप्रे यागः कार्यः ॥ तत्र बालप्रथमराधिपप्रवृत्ततरंगबुदुःसहरोमाभिभवान्नतदुःस्वप्नवपह-
दोषादिनिमित्तं मलमासादावपि नवपक्षं विनायेकल(?) दद्यात् पुनश्चौकामादिपौष्णिकम् मलमासादिनरक्षिन् कार्यम् ॥

End. अद्येत्यादि पठित्वा वृक्षस्यतियग्रे पीतवस्त्रं दक्षिणं । पीतवस्त्राभावे अन्यवस्त्रमपि । ॐ विष्णुस्त्वमस्मत्पुत्र (अस्मत्पुत्रे?) यस्मादस्त्वत्पुत्रः । चन्द्रार्कयोर्वाहनस्त्वमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युच्चार्य अद्येत्यादि-
पठित्वा शुक्रयग्रे अक्षं तन्मूलं काष्ठनम्रा दक्षिणं दद्यात् ॥ ॐ यस्मात्त्वं शिवो मन्वा धेनुः केशवसम्भवा । सर्वपापहरा नित्यमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युच्चार्य शनियग्रे अद्येत्यादि हस्तां गां अभावे अन्यवस्त्रान्वा दक्षिणं दद्यात् ॥ ॐ यस्मादायसकक्षांश्च तदधीनानि सर्वदा । मङ्गलाद्यानुधादीनि अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युच्चार्य राहुयग्रे अद्येत्यादि शीर्षं दक्षिणं दद्यात् ॥ ॐ यस्मात्त्वं सर्वभूतानां मङ्गलं अवस्थितः । बालोविभावधोर्नित्यमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युच्चार्य केतुयग्रे अद्येत्यादि पठित्वा बागं दक्षिणं दद्यात् ॥

Colophon. इति पद्ययाग. समाप्तः ॥ • ॥ भीमस्यापि रवे भद्रो मुनीनाञ्च मति-
भ्रमः । यथादृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ।

निवरणम् । आभिशोऽरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितपद्यज्ञानुष्ठानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 315. उत्सर्गमयूखः । Utsarga-mayúkhah Substance, country-made white paper, 10x6 inches. Folia, 21. Lanes, 12 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, not old, but slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the ceremonies performed on the occasion of offering a well or a garden, &c., for public use, under

the name of Utsarga-mayūkha, by Nīlakaṇṭha Bhaṭṭa. It forms a part of his series entitled Bhāgavanta Bhāṣkara.

Beginning. श्रीरघोपाय नमः । उद्गा दानविधिं नामं नाममात्राध्यात्मिकम् ।
 उद्गद्विधये भङ्गोत्कर्षदो वदन्त्य ॥ १ ॥ आश्रमेन राज्ञा विबुध-
 कुलमधिर्दादिचात्यावर्तगोभटः श्रीनीलकण्ठः क्षुतिषु हृदयमतिर्गमिनीव-
 प्रहृष्टोयः आश्रमादाय वृद्धां मविनयमनुना तस्य मर्माङ्गिबन्धान्
 दृष्ट्वा मय्यद्विविधं प्रवितनकिरचत्तद्वै भाष्करीत्यं प्रतारकैराहत-
 मव किञ्चिन्मयातु निर्मुल्लनया तदुज्ज्वलितं । अभ्युत्थितातो नचि तेन
 काचित् कपुण्ड्रौमापविमिर्न चोपवे । संस्माराचारकाक्षाः मनुजित-
 रचना आदयोतिर्विवादीदामोत्कर्षप्रतिष्ठा अमति जयकराः संतता-
 भाङ्गुनयाः प्राथयितं विश्वविस्तृतनिगदिता अङ्गिर्न अमेव म्याता
 मंदेन मृदे बुधजनसुखदा दादगेदे मरुका. भवत्कभाष्कराभ्यं दंदे-
 क्षिन् मिहर्षमवे + + + नमः उद्गद्विधिमदूषः प्रत्यये नील-
 कण्ठेन तव जलाशयोत्कर्षप्रणा विष्णुधर्मोत्तरे । उद्गदेन विभा क्षत्रि-
 र्मांति श्रीकण्ठे नदा । तज्जाज्जलागवा. काष्ठां उपवेच विपथिता ।
 यमः कुपारामप्रयाकारी तदा हचावरीषव. कथाग्रहः पितृकारी जमै
 प्राप्नोत्यर्षगणम् । तया तदामे यम प्रागोर्षं पतनं कजु तिष्ठति ।
 जमै श्रीके जतिमया तव काष्ठां विचरथा । मंदिपुरादे । श्री वरी
 मयवा कूर्पं देये तीरे विवर्जिते । आनयन् व वरी याति जमै प्रत्य,
 जमं ममः ॥

End.

इदं वनमज्जनिर्भवदतिनिर्दीक्षयिद्विन्मामलकावदादिभ्यादिमाना
 हृदयुतं वनमज्जनिदेवताकं श्रीरघोपायपदयुग्मं वनमतीतामरनरिहकुल-
 तारद्वयो भवत्प्रीतिवायो वा मय्येनमेवमनुवृत्ते । तव अविर्न
 मंवदयं पठेत् । मय्येनमेव अनुवृत्तं मयैतदमनुजितम् । रक्तं
 मय्येनमति निरतिमयोत्पदादिभिः । ततो हृदयुक्तः नचि तज्जदे ।
 पुनर्यजमानमभिपिथ्य आपवेयुः । तव वरदमवः । दृष्टव्यामिता-
 दयव ततो यजमान उपविष्टायेन्ददि हनैतदारामप्रतिष्ठां मय्येन-
 मनुवृत्तमेवम वताः जमं नमः । अट्पटिं पंचः जमं वट्टिं पंच-
 विंतिं वा यटाजि वट्टदेवताः । दक्षिणमेव युग्मं कूर्पं निमिदा
 मंजदं । रति दक्षा विमलवट्टकाकुलीवतामः । हृद्यापातुकादु-
 ष्णाम् अजिह्वीज्जो मृदे वा दद्यात् । तव आनयदेति कथं
 अपठविचित्रदुम्यपारथा वनं विः पतिविथ हकं विं पठे हृथे

Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of a rite intended to avert the evil influence of a star or planet. By Raghunandana, the author of the Smṛititattva.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥ प्रथम्य कमलाकान्तं यमरूपिस्त्रीधरम् । प्रयोगं परमयस्य वक्ति वीरघुनन्दनः ॥ रविमौमदृश्यतिवारं चिन्तातुराधा चरमिरोत्तमौपुष्यादिनीहलादीहस्तारावेषु शुभलगे यागः कार्यः ॥ तत्र बालपद्मराशिपञ्चमस्तारगुदुःखहरोमाभिभवाद्गतदुःखप्रलपय-
दोषादिनिमित्तं मलमाभादावपि मन्त्रं विनायक(?) इत्याहुः पुनर्दीकामादिषोष्णिकानु मलमाभादिनरस्मिन् कार्यम् ॥

End. अथेत्यादि पठित्वा दृश्यतिपत्रे रीतवत् दक्षिणं । रीतवत्ताभावे अन्यमक्षमपि । ॐ विष्णुस्तमस्कपेश (अवकपेश?) यस्मादक्षतमभवः । अन्तर्कयोन्मोहनस्तमः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युवाच अथेत्यादि-
पठित्वा शुभलगे अथं तन्मूर्ध्ना काञ्चनम् दक्षिणं दद्यात् । ॐ यस्मात्तं इषिवी सध्यां धेनुः केशवसम्भवा । सर्वपापहरा नित्यमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युवाच इतिपत्रे अथेत्यादि हस्तं मां अभावे अन्यवर्मान् दक्षिणं दद्यात् । ॐ यस्मादायमकस्मादि सद्धीनाति मन्त्रा । महासायानुधादीनि अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युवाच राक्षसे अथेत्यादि छौरं दक्षिणं दद्यात् । ॐ यस्मात्तं सर्वभूतानां महात्मनं कर्मन्मृतः । बालीविभावयोर्विद्यमानः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इत्युवाच केतुपत्रे अथेत्यादि पठित्वा बालं दक्षिणं दद्यात् ॥

Colophon. इति वज्रयाग. समाप्तः ॥ ० ॥ भीमव्याधि रक्षे भद्रो मुनीनाञ्च मति-
भयः । यस्मादर्थं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥

विवरणम् । आर्यश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितवज्रयागानुष्ठानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 315. उत्सर्गमयूखः । Utsarga-mayūkhah. Substance, country-made white paper, 10×6 inches. Folia, 21. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, not old, but slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the ceremonies performed on the occasion of offering a well or a garden, &c., for public use, under

the name of Utsarga-mayúkha, by Nilakanṭha Bhaṭṭa. It forms a part of his series entitled Bhagavanta Bhāṣyaka.

Beginning. श्रीमद्भागवत नमः । उक्ता दानविधिं नामं नाममाराधभास्वरम् ।
 उत्तमेविषये भवनीलकण्ठो वदत्यम् ॥ १ ॥ आम्नास्तेन राज्ञा विबुध-
 कुलमविर्दाक्षिणात्यावतंशोभदः श्रीनीलकण्ठः क्षूनिषु दृढमतिर्जनिर्भोय-
 द्वितीयः आम्नामादाय वृद्धां सविनयमनुजा तस्य मन्त्रांश्चिबधान्
 दृष्ट्वा मन्त्रगुर्विषयं प्रविततकिरचकृत्यते भास्वरोऽयं प्रतारकैराहत-
 मत्र किंचिन्मयातु निर्मूलतया तदुत्थितं । अमोहितनाभो नहि तेन
 काचित् क्षुण्ण्यदौनापदिनिर्भोयते । संस्वाराचारकाक्षाः मनुचित-
 रचना आदमीनिर्विवाद्दामोदुर्गप्रतिष्ठा जयति जयकराः धर्ममा-
 धानुबद्धाः प्रायश्चित्तं विग्रहिसदनुमितिदिता शान्तिरेवं क्रमेण ध्याना
 प्रयेष्य शब्दे बुधजनसुखदा द्वादशैवे मदुक्ताः भगवन्भास्वराश्च पदे-
 किन् शिष्टममेव + + + ततः उत्तमेविषयसूचः प्रत्यये नील-
 कण्ठेन तत्र जलामयोदुर्गप्रशंसा विष्णुधर्मोत्तरे । उदकेन विना हस्ति-
 नांति लोकाद्वये मदा । तस्मान्नलामयाः काव्या उपपेय विपदिता ।
 यतः कृपारामप्रवाकारौ तथा हृषावरीपकः । कन्याप्रदः वृत्तकारी जगै
 प्राप्नोत्यमंगलम् ॥ तथा तद्वाने यन्म धानीयं धनतं सत्तु तिष्ठति ।
 त्वमै लोके मतिमत्तमं नात्र काव्या विपरया । मंदिपुराचे । यो वापी-
 मयवा कृपं देहे मीये विवर्जिते । आनयेत् स करो याति स्वमे प्रेत्य
 शतं समाः ॥

End.

इदं वनमन्त्रनिर्गमकतिनिर्गोपितवित्त्वामलकासदाङ्गिन्नादिनामा
 हृषयुतं वनमन्त्रिदेवताकं श्रीमन्मन्त्रावधयदुर्गकमनीतामात्रमपिदुर्ग-
 तारककामो भगवन्प्रीतिकामो वा जन्मनन्त्रोपमन्त्रये । तत अर्चितं
 भवद्वयं पठेत् ॥ जन्मभवेभ्य उन्मूलं मयैतद्वनमन्त्रितम् । रत्नं
 भव्यभुजानि स्थितिपदोत्पत्तिदिभिः । ततो हृषयुताम्पि तन्मन्त्रे ॥
 पुनर्पञ्चमानमभिपिच्य आपवेयुः ॥ तत्र वदधर्मनः ॥ सुराध्यामित्या-
 दयश्च ततो पञ्चमान उपनिष्ठायेत्यादि क्रमेणदारावगतिरूपं मयाग्र्यं-
 मनुकमयोपेभ्य दनाः कृतं जाः ॥ अहर्षितं पंचाग्र्यं वृत्तिं गतिं पंच-
 विंशतिं वा यथाशक्ति वददेवताः । दक्षिणामेव युक्तमं मन्त्रं विदुः
 मंत्रदरे । इति दक्षा वैमन्तरकथाकुलीयवामः । त्रयापादुकापुष-
 ण्वराम् अत्रिग्रीवमो दुग्धे वा दद्यात् । तत आपदिहेति वचं
 अथप्रतिष्ठापदुग्धवारया वचं विः परिविष्य दक्षं विप्रं मयेहं दुग्धे

वायवेत् ततो मुखोऽपस्विः प्राग्वर्तिं दत्त्वा दिनचतुष्टयं । दत्तवृक्षेषु
 श्रीराभिषेचनं यथादिपूजनं वेद्यधिवासितदेवासनं वानस्पत्यहोमादि-
 वैद्यकर्महोमांतं च हत्वा चतुर्थीं दिने होमसमापनान्ते अस्त्राग्नयोक्तर्गोष्ठं
 चतुर्थीं कर्षं कुर्यात् । पूर्वाह्णहोमोऽव वनस्पतिर्गोष्ठेति विशेषः नात्र
 नामयष्टिः । न त्रींशंप्रवेशनमिति रूपनारायणः । इयमिति कार्य-
 मित्यन्ये ॥ ततोऽभिषेकप्रदपूजाविशजंमशय्यादानमंडपाद्युपस्करप्रतिपत्ति
 विप्रभोजनभूयसीदानकर्षोत्तरार्पणानि अस्त्राग्नयोक्तर्गवत् । चर्मसूती-
 तरपिजा शुभसंगमस्य सावित्र्यभाजि हस्तशालिनि मध्यदेशे ध्याता
 भवेन्नगरी किञ्च तत्र राजा राजीवसोपनरतो भगवतदेवः ॥ १ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पद्मान्तचक्रशूङ्गमणि खगर (सागर?) वंशजसंघ श्रीभगवत्
 देवादिदेव श्रीमोक्षकर्मकरभट्टाचार्यात्मजभट्टनीलकण्ठेन हते भगवन्त-
 भास्करे उत्तमंमयूखः समाप्तः शुभं भवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणम् । श्रीमद्भट्टभट्टात्मजश्रीनीलकण्ठभट्टविरचित उत्तमंमयूखोनाम नामाविध-
 वापीशूपाद्युक्तर्गविषयकोऽयं निबन्धः । प्रवन्तोऽयं भगवद्भास्करात्मजतमयूखविशेषः ।

No. 316. ऋषिपञ्चकम् । Rishi-pañchakam. Substance, country-
 made colourless paper, 14x3½ inches Folia, 7. Lines, 10-11 in a
 page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn
 out, torn, and writing effaced in most parts. Prose and verse. Not
 correct. Complete.

A work containing extracts from the Bhavishyottara Purāna
 on the religious observance known as Rishi-pañchamī, performed
 on the white lunar fifth day of the month of Bhādrīa.

Beginning. श्रीरवेशाय नमः ॥ एवं ऋषिपञ्चके विप्रिष्टायां पुण्यतिथौ मन प्रथम-
 चतुर्दशनादारभ्य शरीरावसानपर्यन्तं ज्ञाताज्ञानसंसारैकमकलवजदीव-
 अनिताग्नेयकक्षयविनाशनाथं सग्नर्षिपूजनोक्तयथावत्फलप्राप्त्यर्थं प्राप्त-
 श्रीरक्षार्थं धनकामधनद्वयार्थं ऋषिपञ्चलोकप्राप्त्यर्थं यथाभीहितो-
 (मिलितो?) पचारैः सग्नर्षिपूजनमचं करिये ॥ १ ॥

End.

इमे सग्नर्षयः सर्वे सर्वपापप्रणाशनाः ॥ २१ ॥ अघ्नाकं ॥ दितार्थाय
 यथोचितफलप्रदाः । एवं हते मक्षाराज ऋषिपञ्चमी उज्ज्वले ॥ २४ ॥
 प्रवेन ॥ कुप्येह सर्वकामफलं लभेत् । मानसं वाचिकं पापं कायिकं

तु स्तनीयकम् ॥ ११ ॥ तत्तुर्थं विष्टुं याति व्रतस्यास्य प्रभावतः ।
 संस्मर्गो यो नरः कुर्याद्वाय्याः संसृष्टचेतसः ॥ १२ ॥ घनं यमस्य चर्चं
 च पुत्रप्राप्तिर्बुधिरिह । सर्वपापविमुक्ताद्या विष्णुलोकं भक्षयते ॥ १३ ॥
 वीरुण्य उवाच ॥ य इदं पठेद्भक्त्या श्रुत्वाति यदयान्वितः । सर्वपाप-
 विनिर्मुक्तो विष्णुलोकं च गच्छति ॥ १४ ॥ ये कुर्वन्ति व्रतं नित्यं भासि
 मासि सुविप्रतम् । ते सर्वपापनिर्मुक्तः सर्वलोकं व्रजन्ति ते ॥ १५ ॥

Colophon.

इति श्रीभविष्योत्तरं वीरुण्यपुत्रिहिरवन्वादे ऋषिपंचमीकथा-उवाचनं
 समाप्तम् ॥ राघवप्रणवावनीतोयो ॥

विवरणम् । भविष्योत्तरसंस्कृतोत्तरविषयसौत्रतविवरणकोऽर्थं निबन्धः ।

No. 317. कार्तिकमाहात्म्यम् । Kārtikā Māhātmyam. Substance,
 country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 76. Lines, 7-10 in a
 page. Extent, about 1370 ślokas. Character, Nāgara. Date, Samvat
 17 (?). Appearance, very old, worn out, and writing effaced in the last
 page. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Padma Purāṇa, Uttara Khanda, on the
 sacredness of the month of Kārtika.

Beginning. ॥ श्रीवैष्णव नमः ॥ ऋषयो मैत्रिवारुणे कुला नारदहवकम् ।
 मुच्यं शिवरक्षसं च भूपदीदेवर्षिप्रवरम् ॥ १ ॥ सायम्भुवहतायाः क
 त्तनुपपन्नोपयम् । यद्भक्ष्यं हरेर्नाम पुनं तन्मुषपट्टजात् ॥ २ ॥
 ददामीमीदृशं धर्मं हरेरस्यततोपयम् । व्रतं विंशद्विंशत्यं ददा-
 भक्तिर्यथा हरेः ॥ ३ ॥

End. मंडले वाहनं काये देवतानां ततः परम् । अष्टादशेय शयनीं सन्तु-
 श्रय प्रसादिकैः ॥ सर्वेष्टयास्तैः स्नानं पंचभिद्य ततो हरेः । पूषां-
 कृतिं ततः हन्या देवान् समान् विमर्शयेत् ॥ अभिषेकं च निष्ठुषं
 हन्या चाग्निहोत्राचनं । वायुवायुभोजयिनादौ परमादेन चाग्निः ॥
 ततः संश्रुतं मन्त्रेण भुञ्जीत भृशं भुञ्जीतः ॥ पुनः एवेवं मुनिवर कार्ति-
 कया अष्टायेः कविमिहाद्यमर्षं मुक्ता येदिकपुत्रं सर्वतः ॥ य ईकुंटे
 हरिप्रतिष्ठां प्रयाति ॥

Colophon.

इति पद्मपुराणे उत्तरखंडे कार्तिकमाहात्म्ये श्रीवैष्णवादिनारदसंवादे
 सप्तश्लोकाव्ययः ॥ १० ॥ समाप्तं कार्तिकमाहात्म्यम् ॥ भैरवाय नमः ॥

संवत् १०? समथ पुस्तुदि यष्टि पुस्तकं कार्तिकमाहात्म्यं समाप्तम् ।
 श्रीशैले संशोकाय ॥ शुभमस्तु (शुभमस्तु ?) व्यास ऋषीश्वर सुन्दरजी-
 सुतसेदं पुस्तकमिदं स्वार्यं परार्थं च ॥ संवत्संख्या ११०० ॥

विवरणम् । पद्यपुराणोत्तरचण्डीयकार्तिकमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 318. कात्यायनीशान्तिः । *Kātyāyanī-śāntih*. Substance, foolscap and country-made white paper, 6×5 inches. Folia, 15. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse. Not correct. Complete.

A manual treating of auspicious rites according to the rules of Kātyāyana.

Beginning. ॥ १० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ कात्यायनीशान्तिर्लिख्यते । आदौ गणपतिं पूज्यं (?) ॥ वंदे विद्मनामं विनायकं ऋषिप देवजननीपथ-
 व्यापनमारभेत् ॥ १ ॥ मंदलं च ततः कुर्यात् सर्वतोर्भद्रमुच्यते ।
 मनोपममने चूडे यथ शान्तिपदाक्षता ॥ १ ॥

End. ततोऽग्रे फलपुष्पवह्निं पूर्याकृतिं दद्यात् देव संवेष्ट्य ॐ सुदृगं दिवो
 अरति इयिष्यां वैश्वानरस्यत आजातमग्निं कविषू संश्रजमतिथिं नामा-
 माधन्वापात्रं जनयंत देवाः स्वाहा शुभमस्तु (शुभमस्तु ?) ।

Colophon. इति कात्यायनीशान्तिः (शान्ति ?) कर्मस्थो (कर्म ?) संपूर्णे समाप्तं नागस्थं
 ददाति ।

विवरणम् । चूडोपनयनविवाहादिपूर्वकर्मस्थशान्तिकर्मोपक्रमः कात्यायनमतानुयायिनी ।

No. 319. काशीसेतुः । *Kāśīsetuḥ*. Substance, country-made white paper, 16×4½ inches. Folia, 148. Lines, 6-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, not old, but worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the greatness of Benares and its power of offering salvation to one dying within its precincts, under the name of Kāśīsetu, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśwara Bhaṭṭa. It forms a section of the author's larger work entitled Tristhālīsetu, or a guide to three sacred places.

Beginning.

श्रीमद्योगेश्वरः ॥ अथ काशीप्रकरणम् । भवानीशंकरौ महाभट्ट-
राजेश्वरात्मजः । भट्टनारायणः कार्गी विविनक्ति मुद्रुक्तिभिः ॥ १ ॥
तत्र भाषायाज्ज्ञानस्य प्रहस्योपयिकनेन तत्रावश्यकतयापदेन प्रथमं
निरूप्यते । अतएव पद्यपुराणे पातालछंदे भृशं प्रति अविहतेषु
पंचप्रत्येषु प्रथमं भाषायाप्रश्न एव कृतः ॥ किं भाषायां कथं वेद्या
येत्या कैश्च द्वितीयम् । परिभाषां च तस्याः किं कैवोपायेन लभ्यत
इति ॥ तत्र त्र्यहरे ॥ वाराणसी महापुण्या विषु लोकेषु विद्युता ।
अंतरीक्षे पुरी चातु सर्वलोकस्य वाहनः ॥ पंचमोर्मतिरे राजन् ब्रह्म-
हत्या न चरेति । अहर्निशतिशोचसु स्निग्धानां तत्र भारत ॥

End.

॥ तदुक्तं पाद्ये ॥ चतुर्धाविहते चेषे सर्वत्र भवद्वान् शिवः । व्याप्यते
सारकं वाक्च ब्रह्मात्मैकप्रबोधकम् ॥ तथापि तत्रतुल्यमाध्यात् तत्र तत्र
अतस्य हि । शीतपूष्पापवर्गाणि जीवीकृतिद्वयैव सा । अन्तर्गते
विपन्नसु साक्षात् कैवल्यमाप्नुयात् । चतुर्विधेषु चेषेऽस्मिन् प्रसीतो
मर्त्यामनाम् ॥ मैत्राप्रति सुनिवेष्टा विमोक्षार्थं ब्रवीति यः । काय्या
अतस्य साक्षात् साक्षात् प्राप्नोति सतमाः ॥ न तस्य रूपतां याति
न तस्याश्चिन्मज्जते । ततो ब्रह्मेकतां याति न परावर्तते पुनः । वारा-
णसी भूतो जंतुः साक्षात् साक्यमनुदे । ततः साक्षिभमायाति ततो
ब्रह्मेकतामियात् ॥ अविमुक्तविपन्नसु साक्षात् साक्षिभमायात् । तत-
पिदार्ढ्यद्वये ब्रह्मण्येव विलीयते । सलोकतां च साक्यं साक्षिभं
चापि सतमाः । कस्यकस्यमवाप्नोति ततो ब्रह्मात्मको भवेत् इति ॥
यद्यपि,— कौठाः पिपीलिकायैव ये ज्ञान्ये पचिषत्तया । कासेन विषमं
प्राप्ता अविमुक्ते वरामने । चंद्रार्द्धमोलयः साक्षात्कहाट्यभवाचनाः ।
शैवे मम पुरे देवि जायंते तत्र मानवा इति ॥ तत्र साक्यविरयं ।
अविमुक्ते त्यजन् प्राधान् मम लोके ब्रह्मीयते । आदेशपतनाद् यत्तु चेषं
सैवता मानवाः ॥ ते अता र्चयानेनादित्यं याति कुर्मोभयाः । इत्या-
दीनि तु सलोकताविषयानीति सर्वमनवश्यम् ॥

Colophon.

इति श्रीमद्दिग्विजयसिद्धिदायिचात्यालंकारश्रीमद्भट्टनारायणेश्वररिखलु-
नारायणभट्टविरचितविश्वलोचनेन काशीप्रकरेण तन्मरवाकृतिविचार-
समाप्तः ॥ श्री गुरुभ्यो नमः । कार्तिकशुक्ल ११ शुक्लवार । दीर्घवत्
१८८७ ॥ ॥

विवरणम् । श्रीमत्तद्विजयसिद्धिदायिचात्यालंकारश्रीमद्भट्टनारायणेश्वररिखलु-
नारायणभट्टविरचितविश्वलोचनेनामकनिबन्धात्मकं काशीचतुर्नाम काशी-
चतुर्नामप्रकाशकः कश्चिद्विषयविशेषः ।

No. 320. कुण्डोद्योतदर्शनम् । Kundōdyōta-darśanam. Substance, country-made white paper, 16×4½ inches. Folia, 30. Lines, 4-9 in a page. Character, Nāgara. Date, 1748 (Saka or Samvat?).* Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Prose and verse. Generally correct. Complete.

An explanatory gloss on a work entitled Kundōdyōta, treating of several kinds of kundas or sacrificial tanks by Nīlakanṭha Bhaṭṭa, the gloss being by Śaṅkara Bhaṭṭa, Nīlakanṭha's son.

Beginning. जीमवेनाय नमः । यतः सर्वे विद्यं भजन्ति त्रिजगत्तादृशमिदं च
आत्मा सर्वेषां स्थिरचयजडानामपि विभुः । तमेतं भास्वतं विधि
हरिमहेशानपुत्रं नमस्यामः कामं परमकर्मवीर्यं सुहृदिनां ॥ १ ॥
समोद्यामप्रदत्तारं कर्तारं सुमिसंपदः । आभंद्यतदात्तरं धरितारं
भजामहे ॥ १ ॥ जीमोलकं पितरं परिचितं काम्या वर्षे गजे हि
हृदयेकपुत्रे भवार्थे । आत्मा कृता समर्पितं सफलं च कुंडोद्योते मया
पिबतुते किल भास्वरात्मा ॥ १ ॥ यदितं येन जानन्ति न जानन्ति च
तां तु वे । अतस्तस्माद्विनिष्कृतं कुंडोद्योतस्य दर्शनम् ॥ ॥ वास्तवानी
निनीधाय हृदि सूर्यं निधाय वै । करोमि शंकरो वर्षे गजान्ध्रैक-
संपुते ॥ १ ॥ श्रीभास्वरदेव उपासनाकथं संग्रहमाचरन् शिष्यशिष्या-
भ्युपगम्यो आत्माकथोदप्रतिपत्तये च ग्रंथे निबध्नात्यनुहुपविपुलया ।
देवर्षि रसः संवासायवाह्मनसमोचरम् । प्रत्यक्षमपि तदात्त सर्वदा
समुपासये ॥ १ ॥

End. अथ सप्ताहं दृष्टं यद्यतुरसकं भवति तन्माध्यस्त्य सूर्यं सप्तहंदेनाय सप्तस्य
चादंलपतः संवत्स्रो दत्तं चरेत् । हत्माशान्मुनिर्चिन्तितान्दधिसत् सुखाणि
सप्त क्रमान् दद्यात्तेन मनोहरं समस्तकं सप्तासकुंडं भवेत् ॥ १ ॥ दृष्टवत्-
रुद्रमध्यस्तस्य च सप्तविंशतिमान् हत्मा तत्सूर्यभागद्वयैकभाग-
स्याहंभाजेन च प्राच्यां प्रनीच्यां च संवत्स्रो तदहं कर्कटेन दत्तं कुर्यात् ॥
तस्मिन् दृष्टे सप्तमान् हत्मा सप्तसूर्याणि दद्यादिति सप्तासमिति दिक् ।
इह पंडितदुर्मिषादशास्त्रे यदनेषि धिया मया किंचित् ॥ अथसंव-
नमेकमेव तस्मिन्ममसंगम्योलीकंठपादौ ॥ १ ॥

* This is the date of the work: see the Beginning. गजान्ध्रैकसंपुते ।

Colophon. । इति श्रीमन्नीलमांभकभट्टनीलकण्ठायाम्जमङ्गलकथनविरचितं कुण्डोद्यो-
दणं समाप्तिमगमत् ।

विवरणम् । कुण्डोद्योतदर्शनं नाम भट्टनीलकण्ठतृप्तकुण्डोद्योताभिधकुण्डविषयकपञ्च-
विधेषु निगद्याष्टाक्षरपोष्यं निबन्धः नीलकण्ठाद्यजगद्गुरुरभिविचरितः । अथ नानाविध-
कुण्डानां स्वरूपं परिभाषादिकञ्च सम्यग्विहृतमस्ति ।

No. 321. कुण्डार्णवः । Kuṇḍāṛṇavah. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 14. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saka 1661; Samvat 1796. Appearance, very old, worn out, and worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Complete.

A work, treating of the same subject under the name of Kuṇḍīnava, written in verse in Saṁskṛit and Hindi by Śrīdhara Agnihotrin, son of Śrīsūrya and grandson of Nāgeśa.

Beginning. दीनमोक्षाय नमः । नमस्कारमाद्या अग्रे श्रीरघुनाथ महाकालिके मंदरे
परदेष्टा । नमिं वंदिने सर्वदां सद्गुरुने विपत्तीसं व्याख्या पूनरादि
जगति । १॥ अनेकसंघासं ब्रह्मभुषिणिं शब्दरत्ने । धामांशुने
अपनी प्रसादं तिबोधिं साधनि श्रीधरायः ।

End.

बरोलते येतकडविमेखलामयीसरला मरुती विग्राहा । इनीपते ह्या
समस्तजावात्याकाशिली भूमिचि पीतवर्णा । बरोनवरची दंपदमाज-
नां सर्व्व हो भूति सुरवर्णा । ८३ । हे मेखला पंचकवर्णाये
हि मेखला येत् सुरवर्णे ” । पदुंगळें उध दिईंदमेखला ते येतवर्णा-
वरचोनि शाळा । ८४ । श्रीरामभट्टात्मजीलक्ष्मी शिवाचंभी तनुपर
सर्वदां लोः । त्याला खरी पुत्र ही ह्यभह । तनुपुत्र माजेइ हि
सर्व्वेष्ट । ८५ । तनुपुत्रयोख्यां हि वरुणोपी तनुपुत्रां दीधर शशि-
बापी । तेथे खरी मंदसमीपकेला सुपूर्व्वकुटाचें दिग्भासा । १८६ ।

Colophon. मङ्गे १६६१ सं. सं. १३२६ मिति श्रीरघुनाथसिंह देवप्रसादनाथक विद्यानाथदेव
पुस्तक संस्करणम् । अ. अ. अ. अ. अ. ।

विवरणम् । कुशाचं वनायकानां विषयः यथा कुर्यात्तदप्यदिष्टिर्वा दक्षनिबन्धविधिः । दीपः-
मिश्रो विवरितः शृङ्गविन्दो पद्यमयः ।

No. 322 गङ्गावाक्यावली । *Gaṅgāvākya-āvalī*. Substance, country-made yellow paper, 18x4 inches. Folia, 56. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

A work treating of the sacredness, manner of worship, and some other particulars of the river Ganges, under the name of *Gaṅgāvākya-āvalī* by *Viśvāsadevī*, wife of *Rājā Padma Siṅha* of *Mithilā*. *Padma Siṅha* was the son of *Śiva Siṅha*, grandson of *Deva Siṅha*, and great grandson of *Bhava Siṅha*. See *Dr. Mitra's Notices of S. MSS.*, Vol. vi., p. i.

Beginning ॐ नमो गङ्गायै । सप्तसु वक्षुचिन्मग्निभूतः प्रसादादेकं वपुः पित-
वतो हरिषा समेत । मन्त्राभिपद्वज्र चद्वेष (?) स्रष्टासिद्धीनामावि-
ष्करोति इति यद्यु मृजङ्गराजः । यावद्गङ्गा विभाति विपुलहर-
जटासमस्तं सप्तपत्नी मन्त्रीमासासुमेरोः मिरमि सित मन्त्रावैजयन्ती
जयन्ती । याना यानासुसुतं म्युरदमलवधिः शेषनिर्भोक्तवन्ती ।
मायनिमासदेवा (मायनिमासदेवा ?) जगति विजयतां गङ्गावाक्या
मन्त्रीयं । अथ करप्रकरणम् । अथ भक्तिप्रकाशपुरःसरमेव सर्वकर्म-
विशेषमाह ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । विश्वासदेवीलता गङ्गावाक्यावलीनाम धर्मशास्त्रीयनिबन्धविशेषः प्रचिन्
रुप । विश्वासदेवीयं निबन्धाभिपतेः वपुसिन्दव्य मन्त्रिणी आसीत् । तथा अष्टोपि निबन्धाः
संस्कृतभाषया कृतानि अभवन् ।

No 323. गङ्गाभक्तितरङ्गिणी । *Gaṅgābhakti-taraṅgiṇī* Sub-
stance, country-made white paper, 11x4½ inches, bound in book form.
Folia, 81. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat
1766, Saka 1631. Appearance, very old, worn out, and worm-eaten
throughout. Prose and verse Generally correct Complete.

A work treating of the sacredness of the river Ganges
with quotations of authorities from the several Purāṇas, com-
plete in three chapters called *Taraṅgas*, by *Ganapati*, son of
Vīreśvara.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ कर्पं चाक्षान्प्राप्तमैमं द्रवत्वं पुंजीभूतं मरु-
 गीर्वाणतेजः द्यौर्जीभूतं मण्डपिद्वित्रिचन्द्रादार्भेष्टिन् गमिमंभोऽप्रदौ-
 यम् ॥ १ ॥ अहिष्ठाकुलपोर्विशेषमखिलं विज्ञाय नाम्नां ददौ रश्मिं यथा
 पिनामदाय निश्चितं भुमंडलाच्छंदलः श्रीवीरेश्वरस्तुनुरन्वदमभावधस्य
 भाट्टं सतं गंगाभक्तिरंगिणीं मण्डपनिर्भूते सतां प्रीतये १ प्रसादभावं
 प्रपन्नं स्वभस्यां सद्गन्तारं सतः प्रद्योतः संक्षेपान्तरमिदूपवर्धितं १ मन्त्रादौ
 प्रभवप्रकारम् । सतः प्रभृति सा मण्डपं सर्वपापहरा मरिन् गंगादेवां
 गङ्गागानामनुपवनपिञ्जरा विष्णुपादविमिश्रान्ता उवाचर्तौदुर्मन्त्रं सम-
 तादृष्ट्याः पुण्यां गंगापवनं वै दिवि ।

End. अथ कन्यादानश्रुत्यश्चदानसर्वदानरक्षासमजदानजन्यसहजानुवचनप्रा-
प्तिकामी गंगाजलदानमहं करिष्ये अथ देवगंधर्वमहर्षिपूषतकामी
गंगातीरे वासमहं करिष्ये । गतेत्येतदेव । यत्र यत्फलं युतं तदेव
तत्र संकल्पवाक्ये द्वाभ्यं सुतममन्यदिति ॥ ४ ॥ श्रीदोमोच्चरामभक्त
हृत्तमः कीर्तिप्रसन्नमन्ता विदुः पुरिगौलिना हृत्तरिपं कन्यातर-
क्यायिनी । एवं नित्यनुपासनाभिरुपहृत्तित्यं प्रमश्रुति चेत् मन्त्रं देवि
तदा हृत्ताहृत्तरिपं ज्ञातव्यं याचि वयम् । यद्यपि श्रीरुचभयाहृत्तः
प्रशान्तिदिग्भाषमवतदुपश्रितमित्यमेव विद्वेर्विहितं वचनामरुह-
नोदम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्सामन्त्रिकभरमिणो ज्ञेयपुस्तकः ॥ ॥ समाप्ता चेयं संग्रहभक्ति-
नरमिणो ॥ शुभमस्तु । यादृमं पुस्तकं दद्या (ददं ?) यादृमं निमित्तं
मया । यदि शुभमस्तुर्वा मा मम दीयो न दीयते ॥ अस्तु (मंभु ?)
१०५६ माते १५११ ॥ न न न न न न ॥

विवाचयत् । महाभक्तिनरविन्दो ब्रह्म महासाक्षात्कारविषयकोट्यं विवन्धविशेषः, सुप्रसिद्ध
 एव बोधैश्वर्यप्रसन्नपदविशिष्टनिमित्तनिमित्तनिरस्तसम्बन्धः ।

No 324. गङ्गाभक्तिताराङ्गिणी । Gaṅgābhaktitārāṅgīnī. Substance, country-made white paper, 16x8 inches. Folio, 38. Lines, 21 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1755. Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten, and writing effaced in parts. Prose and verse. Correct. Complete.

Another copy of the same work with a comprehensive index of the contents.

Colophon. इति श्रीगंगाभक्तितरंगिण्यान्तनीयस्तरंगः । समाप्ता चेयं गंगाभक्ति-
तरंगिणीति । शिवम् । संवत् १७११ वर्षे माघशुक्लपक्षे चतुर्थ्यां
प्रयागस्थाने लेखः । कुताभिलाषिता दृष्टा श्रुष्टा पीतावगादिता गंगा
सारयते पुंसांमुभावंशी भवार्णवान् ॥ १ ॥

शिवरथस्तूपूर्वम् ।

No. 325. गृहपूजा । Grahapūjā. Substance, country-made yellow paper, 16×3 inches. Folia, 4. Lines, 6 in a page. 'Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old Prose Generally correct. Complete

A guide to the performance of the worship of the Grahas (planets). Anonymous.

Beginning. अथ गृहपूजाप्रयोगः ॥ तत्र रविशुक्रबुधशुभशुक्रवारिषु चित्रा-
शुक्राधा अश्लेषाश्लेषाश्लेषा पुष्याश्लेषा चक्षा रोहिण्युत्तराश्लेषा चन्द्रमारा-
शुक्राश्लेषा शुभश्लेषा पूजा कार्या । तत्र यजमानः हस्तचानादिः गोमयेनी-
पलिङ्गदेष्टे सदभांसमोपविष्ट उदङ्मुखः स्वस्तिवाच्ये ह्ययं होम इति
घटिका फलपुष्पमिलितदर्भचयसहितजलपूर्वपात्रं गृहीत्वा ॐ तद्दिश्यो-
रिति विष्णुं संस्तुत्य ॐ तत्सदित्युवाच्यं अयेत्यादि अमुकगोचः श्रीशुक्र-
देवमर्त्या रव्यादिगणपदसंस्तुतिसंस्तुत्यमानसंस्तुत्ययमानारिष्टप्रमन-
पूर्वकरव्यादिगणपदपौनिकामोरव्यादिगणपदपूजाकार्यार्थं करिष्ये ।

End. घटिकाजलेन यजमानमभिविष्टेत् ॥ ॐ सुरास्त्रामभिविष्टन्तु ब्रह्मविष्णु-
महेश्वराः । वासुदेवजगन्नाथस्तथा सद्गुरुर्षो विभुः । प्रद्युम्नयामिषवध
भवन्तु विजयाय ते । आद्यपञ्चोद्भिर्भगवान् यमो वै नैऋतस्तथा ।
ववध. पवमयैव धनाध्यस्तस्तथा मित्रः । ब्रह्माश्वरहितः शेषो दिक्पालाः
यान्ते ते सदा । कीर्तिलक्ष्मीर्दन्तिर्मेधा पुष्टिः । अदा जमा मतिः । बुद्धि-
लक्ष्णा वपुःशान्तिस्तुष्टिः पुष्टिश्च मानसः । एतास्त्रामभिविष्टन्तु देवपद्माः
समागताः । आदित्यचन्द्रमा भीमो बुधजीवितार्कजाः । यदास्त्रा-
मभिविष्टन्तु राक्षः केतुश्च तर्पिताः । देवदानवगन्धर्वा यक्षराक्षस-
पद्माः । अथ यो मुनयो गावो देवमानस एव च । देवपद्मीध्वरा
माता दैत्याद्याश्वरर्षागवाः । अस्त्राणि सर्वशस्त्राणि राजानो वाह-
मानि च । शेषाणि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये ॥ सरितः

सागराः शैलालीयानि जलदा नदाः । एतास्तामभिधित्वान् धर्म-
काभार्थमिदमे ॥ श्री ईश्वरचन्द्रमहोपाध्याय उवाच ॥

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । नवग्रहपूजाविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 326. ग्रहयज्ञप्रयोगः । *Grahayajña Prayogaḥ*. Substance, coun-
try-made colourless paper, 10×3½ inches. Folia, 8. Lines, 4-11 in a
page. Character, Nāgara. Date, — ? Appearance, old, and worn
out. Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of the rite known as *Grahayajña*
to avert the malignant influence of a planet on a person's health
or any other condition, according to the rules of *Āśvatthya*. It
is a part of the *Prayoga Pārijāta* of *Nṛsiṅha*.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ ग्रहयज्ञप्रयोगः ॥ यममानः चात्मा नित्य-
कर्म निर्वर्त्य द्वैतोद्भूतो ब्रह्मर्षे प्राचावाचम्य ऐश्वर्यालौ संकीर्णं जन्म-
चर्यादित्यकालेषु यज्ञानुकूल्यमिद्विद्वद्वा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ग्रहयज्ञं
करिष्ये इति वदन्त्यं कुर्यात् ।

End. प्राचावान् भोजयिष्या वेभ्यः शान्तिः पुष्टिश्चाक्षित्याग्निषोऽष्टौषा ताम्
संग्रार्यं प्रषिष्यत्य यज्ञं कृत्वा चेति श्राव्यं पठित्वा । प्रसादात् कुर्वता
कर्म प्रचरेताभ्यरेषु यत् ॥ अथवादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णं स्यादिति वृत्तिः ।
इत्युक्तं नूनान्तिरिक्ताविज्ञमर्थं । अथुतामंदमोर्बदेति नाम सर्वं जपं
ग्रहयज्ञपक्षं विन्यसे यमार्थं सर्वं वृत्तमना संभूमिः यज्ञं भुञ्जीत । अयं
अथ आचक्षायमग्र्यपरिमिष्टौग्री प्रहमन्तः । आर्ताग्निमनावाचक्षायमा-
नामेव । ब्रह्मर्षा अथवाभ्युक्तं इत्यर्थं प्रचोदितम् । तस्य तावति
शास्त्रार्थं कृते सर्वं कृतोभवेत् । इति अथमान् एवमन्वेष्टामपि यदि
भग्न्यादावुक्तसदा स एव । येषां ग्राह्यदो भोक्तः सैवाग्र्यव्यादि-
कृत्युक्तः सत्यपुरावापुत्री वातुदेवः । कृत्यादेः आभारव्यादिति दिक् ।

Colophon. इति ग्रहयज्ञः समाप्तः ॥ ४ ॥ प्रयोगपरिणामे आचक्षायमः । रक्ष-
मेवाग्रतो विप्रं श्रीमद्वेदं भोजयेत् । उतृषाद्यौ अथमयापि विप्रमेक-
पक्षाग्रतो । अथवाग्रतोविप्रमेकं जघन्योऽपि भोजयेत् । तस्मादाहुः-

मग्नोऽपि दक्षिणां दातुमेव च । अपिः प्रथमेः सोऽपि तोषयेत्तर्पयेद्-
 यद्वान् ॥ श्रीमच्छाय नमः ॥ अष्टतोषद्वयैव मदानपि न शोभते ।
 पूजयन्ति मरा नामान् न तार्क्ष्यं नामधातितः ॥

विवरणम् । आचल्लायननियमानुगतग्रहयज्ञप्रयोगरूपोऽयं निबन्धः । अष्टिंशत्तत्प्रयो-
 पारिजानात्मकः ।

No. 327 पञ्चविधानम् । Pañchavidhānam. Substance, country-made
 white paper, 11×4 inches. Folia, 2 Lines, 5-14 in a page. Character,
 Négara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, worm-
 eaten, and writing effaced. Prose Generally correct. Complete.

A work treating of five kinds of ceremonies, viz., (1) Saṅskāras
 or purifying ceremonies, (2) Adhivāsa, (3) Udrāsana, (4) Pañchā-
 gnisādhana or the performance of devotion among five fires,
 (5) Jalavāsavidhi or the penance of staying in water in the
 morning of the white eighth lunar day in the month of Kārtika,
 as explained by Parāśara to Vāmadeva.

Beginning. अथ संस्काराः । ते चाष्टचत्वारिंशत् । तथाच ज्ञेयम् । मर्धाधानं
 पुंसवनसौमतीसप्तमजातकर्मनामकरणाश्राद्धाग्नौषधयमं चत्वारि वेद-
 प्रतानि चान्नं सप्तदशचत्वारिंशोऽयं यमः । यज्ञाभ्यासमुष्ठानमष्टका-
 धार्य्यपरादं यावत्पापहायची चैवो आचयुजीति सप्तपाकसंख्याः । अग्नि-
 दीपं दग्धपूर्वमाधौ चतुर्मास्यान्वाध्रयणेहिनिर्कृत्वापुनश्च । सौभाग्येति
 सप्तदशविर्यसंख्याः । अग्निहोमो अग्निहोमशुक्लाः सोऽग्नी वाजपेयोति-
 रावाग्नीर्धाम इति सप्तसौमविर्यसंख्या इत्येते चत्वारिंशत् संस्काराः ।

End. अथ अलवाधः । अतःपरं प्रवक्ष्यामि अलवाधसंख्यं लक्ष्यम् । कार्त्तिके
 शुक्लपक्षे तु अष्टम्यां पूर्वयामिके । यथा विभवतः पूज्या अलदुर्गा
 यथाविधि । अघोरमंत्रेण घोरवदप्रपूजनकर्त्तव्यं च । द्विजार्चनं च शोभं
 च प्रकुर्वीत यथाविधि सतो अलप्रवेशकाले संकाः । आऽऽ श्रीं अल-
 दुर्गायै नमः । शीघ्रं कुरु कुरु अशुं संवत्सरोत्तरगन्तवारं कम्पा पुण्या-
 श्लिं दत्ता केचरोशुभां प्रदर्थं जले प्रथिष्येत् । अष्टलप्रे जले तिष्ठेत्
 यथासममुपस्थितः । अपेदघोरमंत्रं च अलमग्नौदद्यात्विधि । सतः काले
 चतुर्नाय नित्यकर्त्तव्यतो भवेत् । एवं क्रमाच्चतुर्मासं प्रभुं चतुर्मास-

रेत् ॥ अथोरवष्टय्यये नोमतर्पणभोजनम् । दक्षिणा च यथाशक्त्या-
नुद्धान्नविधिक्रमः ।

Colophon. इति पारामर्त्यज्ञसंज्ञाविधिः ॥ शुभमस्तु ॥

विदंरत्नम् । पद्यविधानं नाम संस्काराधिवाञ्छोद्धान्नपद्याग्रिमाधनज्ञसंज्ञाविधिविध-
यकोनिवन्धविशेषः परामर्त्ये चामदेवायोपदिष्टः ।

No 328. मुक्ताभरणसप्तमीव्रतकथा । Muktābharana-saptamī-vrata-
kathā. Substance, country-made white paper, 11×5 inches. Folia, 3.
Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1597.
Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete

Extracts from the Bhavishyottara Purāṇa on a religious
observance called Muktābharana Saptamī performed on the white
lunar seventh day of every month commencing from the month
of Bhādra.

Beginning. श्रीनवेमाय नमः ॥ श्रीगुप्तिहिर उवाच ॥ भवन् श्रीमदावाही सुनास्ते
मुष्णपद्माङ्ग । कथितानि च वक्ष्याम्य अज्ञानभ्राष्ट्रि वैतृष ॥१॥ श्रीहस्त
उवाच ॥ सुनीन्द्रो लोभशो नाम मधुरायां नतः पुरा । लोभितो
मसुदेहेन देवक्या च गुप्तिहिर ॥१॥ उपविष्टः कथां प्रुष्टाः कथयिन्वा
मनोरमाः ॥ नतः कथयितुं भूयः कथामेतां प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥

End. श्रीलोमश उवाच ॥ भद्रे भाद्रपदे मासि वक्ष्यामि महिमांशवे ॥ १० ॥
शामा शिवं मंडलके जेययिन्वा प्रह्लादिकायाम् । तत्र संपूज्य समर्थं
कुर्यादभ्यासं मुच्यते ॥ ११ ॥ यावज्जीवं मयादातुं शिवाय विनिवे-
दिनः । इत्येवं समर्थं कथा नतः प्रवृत्तिं कोरकम् ॥ १२ ॥ श्रीवै-
राजतं वापि श्रीं वा चारयेत् करे । मयकामेष्टिकाम्पदायाधे पसे-
न्मार्गं उजे (?) ॥ १३ ॥ अथ तादृशं भोक्तव्यं व्रतभंदमयाच्युते । प्रति-
मासं तु वक्ष्यामि यत्कथ्यते विद्वज्जनाः ॥ १४ ॥ कुर्यादेवं व्रतं भद्रे वरु-
णैर्य च देवैः । कारिन्वा मुद्रिका वष्टो देवो रोषा अगतिनः ॥ १५ ॥
तावदावाहीपरि ज्ञाय संपूज्य च यथाविधि । देहविप्राय दातव्यं
मन्त्राद्वारमुद्रिका ॥ १६ ॥ आचार्याय विद्वजेन दुर्बलव्यांशुभीरवम् ।
पुत्रं पुंशु मधुपुत्रैर्वापुत्रैश्चैव ॥ १७ ॥ वक्ष्येदेव व्रतं ततोऽपि

शोयमाधरेत् । एवं रीत्या च कर्मणा व्रतं संततिवर्धनम् ॥ ५१ ॥ सर्व-
पापविनिर्मुक्ता मुक्ता शौच्य मनोरमा (शौच्यं मनोरमम् ?) । संतामं
वर्धयित्वा च मिवश्लोके मदीयते ॥ ५२ ॥ एतत्ते सर्वभाष्यातमाष्यान्-
व्रतमुत्तमम् । कुतः देवकि यत्नेन यदुक्तं ते मयाऽनये ॥ ५३ ॥ शौच्य
उवाच ॥ इत्युक्त्वा तु मुनिपुत्रः तत्रैवातिरधीयत । चकार सर्वं यत्नेन
यदुक्तं तेन धीमता ॥ ५४ ॥ व्रतस्यास्य प्रभावेन (य ?) देवकीमामजी
जनत् । तस्मात् पापं मरिः कार्यं स्त्रीभिः कार्यं विशेषतः ॥ ५५ ॥
व्रतं पापप्रशमनं सुखसंततिवर्धनम् । एवं यः प्रपुण्याङ्गया पथेतत्
प्रतिपादयेत् ॥ ५६ ॥ व्रतमाष्यान्सहितं श्रीपि पापैः प्रमुच्यते । एवं यः
कुर्वते मारी व्रतं संततिवर्धनम् ॥ ५७ ॥ सः स्यान्नरकं व्रतमिदं सुखशौच्य-
कामा या स्त्री करिष्यति मिवं हृदये निधाय । दुःखं विहाय वज्रः
कृत कृत्यशेषान् सा स्त्री व्रताङ्गवति शोभनजीवयता ॥ ५८ ॥

Colophon

इति भविष्योत्तरे दिनादौ मुक्तासंतानभरणपत्रमीयतकथा समाप्ता ॥ व्रत-
मंदाष्टचंद्रेणैवैकमे १८८७ यावत्ते मिति । व्रतम्यां भीमवारी चालेखि
शौच्यमिष्यते ॥ १ ॥ लिखितं जयलक्ष्मिदेव रामः ।

विवरणम् । भविष्योत्तरपुराणचंदंश्चैतमुक्ताभरणपत्रमीयतविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 329. त्रिंशच्छ्लोकीमायम् । Trīśācchlokī Bhāṣyam. Sub-
stance, country-made white paper, 16×4½ inches. Folia, 14, Lines,
8-11 in a page Character, Nāgarī. Date, Samvat 1851. Appear-
ance, old, and slightly worm-eaten in the margin throughout. Verse
and prose. Generally correct. Complete.

A gloss on a work entitled Trīśācchhlokī, or thirty verses
on Aśauca or impurity caused by birth or death of one of
the same family, together with the text. Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीमहाश्वपतये नमः ॥ मया सर्वेश्वरं देवं शरदां गुह्यमात्मनः ।
अशौचमंशुदग्निं शरद्वीक्षा व्याख्यां करोम्यहम् ॥ १ ॥ तत्र स्मार्तं क्रम
मनुजं च स्मार्तप्रथिमक्रममनुरम् अभविष्यात्तन्मिताशौचक्रमेण अशौचं
प्रतिपादयति ॥ पञ्चाशदाभ्यंतरेषु स्वपुरुषनिश्चिते ब्रह्मभावे दिवहे माता
सम्प्राप्तसंख्यासमदिनमश्वपतिः खानश्रुताः शपिंदाः ॥ अंत्ये मासद्वये ॥
निदिनमश्वपतोऽनः परं रुजिवत् स्याच्चतुर्वेण्यस्य मुखं भवति वयसि
यदचोच्यते शौचमात्रं ॥ १ ॥ अस्यायमभ्ययः ॥ पञ्चाशदाभ्यंतरेषु पक्षां मासानां

अभ्यन्तराणि सभ्यानि तेषु व्यपुष्टयनिचिते भर्तृनिहिते गर्भमात्रे अपूर्वा-
वयवे गर्भे विनष्टे श्रुते माता जननी सन्धावधंस्त्रासमदिदमश्रुतिः तेषां
मासानां गर्भधारणादारभ्य प्रत्येकं या या संख्या तया समानि दिनानि
यत्र तदुच्यता भवति तथा अश्रुतिः अश्रुदा स्यात् अत्र स चामो मासश्च
सन्धावधस्य संख्या तया समानि दिनानि यस्मिन्निति समाप्तः । तथा-
चायमर्थः गर्भधारणमासमादिं कृत्वा यन्मासाभ्यन्तरे गर्भो नष्टः तन्मास-
संख्याया समदिनामीति । अथ यद्यप्यविशेषोक्तं तथापि चतुर्थमास-
मारभ्य यस्यावधार्येणं द्रष्टव्यं । आद्ये मासस्य विराचमेव सातुरविशेषेव
संपिंडानां मासौचम् ।

End

इत्यादि पितृं संपिंड्याः परस्माद्वचनवाचकाश्च शक्तित्वा तद्देशादिति
चास्य प्रशमितमनसो निबन्धं विदध्य । आचम्याग्रांस्तु पूर्वोक्तान्तरवभा-
नस्यतान् मोमयं च स्पृष्ट्वा विदायंतैस्तानश्च हृदि पदं न्यस्य मुखे
विशेष्युः ॥ १० ॥ अथ सर्वं दग्ध्वा आस्यतानां प्रेतस्यप्रवेशनविधिमाह ।
इत्येति । संपिंड्याः पूर्वोक्तास्तथा परस्मैवचनवाचकाः । अत्रपिंड्याय मुखे
पितृं इत्यादि संपिंडे तद्देशं तथा प्रेतस्य संविद्यं पदं गत्वा अथ वेग्न-
भोद्धारि प्रशमितमनसः अवहितचित्तः धृतः निबन्धवाचि विदध्य अर्ध-
पित्वा यथादाचम्याभ्यन्तरमग्रांस्तुप्रभृतीन् प्रविष्टान् स्पृष्ट्वा हृदि पापाद्ये
पदं च न्यस्य इत्यादि पदं (२२ ?) प्रविशेयुरिति संबंधः । तथाच
श्रुतिः । इति संकृत्य अन्धेयुर्देवं वास्तुरास्यतः । विदध्य निबन्धवाचि
नियतद्वारि वेग्नः । आचम्याग्रादिमस्तिष्ठं मोमयं मोरमवपात् ।
प्रविशेयुः समासस्य कृत्वाग्रनि पदं श्रमेः ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीविंशच्छ्रुतीको समाप्ता ॥ १ ॥ सं १८११ बीरहृदय ।

विवरणम् । विंशच्छ्रुतीकोतिप्रविष्टाशौचनिर्बन्धविषयकोऽयं निबन्धः समाप्तः ।

No. 330. विंशच्छ्रुतीकोमायम् । Triṁśachchhlokī Bhāṣyam. Sub-
stance, country-made white paper, 10x4 inches. Folia, 29. Lines,
7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, P Appearance, very
old, worn out, and torn. Prose and verse. Generally correct. Com-
plete.

Another complete copy of the same work.

Colophon. इति विंशच्छ्रुतीकोऽर्थं समाप्तम् ॥

विवरणम् ।

No. 331. तीर्थचिन्तामणिः । *Tirthachintāmanih*. Substance, foolscap paper, 15×9 inches, bound in book form. Folia, 123 (of which the first two and half are wanting). Lines, 4-19 in a page. Character, Bengali and Nāgarī. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten throughout, and written by different hands; some of the folia are so closely packed that they cannot be easily separated. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the sacred character of Tīrthas or places of pilgrimage, with quotations of authorities from the several Purānas. This codex contains also some 31 folia on the sacredness of the month of Māgha, written in the Devanāgarā character. Anonymous.

Beginning. श्रीमधेशाय नमः ॥ कनकगन्धिनसुधीश्वरिं राधाकुचाग्रप्रसितमयनहन्तम्
छेदवक्त्राभ्युज्जीवीः नमस्तनूतमाद्यशास्त्रामृतानन्ददायः क्षपयतु मम कर्म-
भूरभ्रूरभिः ॥ शैबकल्पद्रुमपरिजातरत्नाकरादीनवलोक्य यन्मातृ ।
प्रणम्य भूर्द्धा मधुखरमाय नाचस्यति + + + ॥ अथ तीर्थविधिः ।

End (नाशि) ।

Colophon. (नासि) ।

विवरणम् । तीर्थक्षिकामहिर्मां तीर्थमाद्यादिविषयकः कश्चिदसम्पूर्णनिबन्धविशेषः
उक्तकेलिम् भावमाद्यात्तां सम्पूर्णं नामरासरचितचित्तमतिजीर्णमस्ति ।

No 332 तीर्थसारः । Tirthasārah. Substance, country-made white paper, 24×9 inches. Folia, 16. Lines, 13-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1832. Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout. Prose and verse. Not correct. Complete.

A compendium on the same subject consisting of verses compiled from the Purānas by Mahārājādhirāja Sridalapati, king of Devagiri and Prime Minister of the Nizam of Hyderabad. It forms a part of his series entitled *Nṛsiṃha Prasāda*.

Beginning. श्रीमच्छाय नमः शय सेतुर्वधमाद्यात्मम् ॥ तत्र प्रशंसा खंदपुराणे ।
श्रीरामवाक्यम् । एष सेतुर्वधो बह्म. धामरे सप्तषास्त्रि । तत्र देतोर्विश-
साधि नवीन तु स्रदुस्तरः ॥ सेतुर्वध इति श्वातसीसोकेनैव पूजितः ।
यतस्तत्तुर्वधमस्तुर्वध मद्यापातकनाशनम् ॥

End.

अथ मलप्रहर (प्रहारिणी ?) माहात्म्यम् । स्कंदपुराणे । मलप्रहा-
रिणी नाम नदी यक्षोद्धतामला । निर्मिता वरकस्यापि प्रक्षाल्या
वृष्टमांतयो (प्रक्षालोवषमानवे ?) । तस्यान्तु मलिनं सद्यः पापं हरति
किल्बिषम् । नदाश्रिताश्च ये मर्त्याः प्रवांति परमां नतिम् । तस्याप्य
संगमं देवेषु पवित्रं पापनाशनम् । यत्र यमुपतिं स्थाप्य तत्र धाम्ना
ममस्तुव ॥ मनुष्यलोके ये मर्त्या देवमं यांति ते किञ्च ।

Colophon.

इति श्रीमद्भक्त्योचसिंहचरणयुगलचरौषधमरकलधूरि (ति ?) मंडल-
मंडनमलपवनाधौचरौनिजामसाहसमलसावाचधुरंधरश्रीमन्महारा-
जाधिराजयौदक्षपतिराजविरचिते श्रीचरिंद्रप्रसादे श्रीचरिंद्र मल
प्रहर (प्रहारिणी ?) माहात्म्यम् । अथ सिंहवदुत्तमांगशूररौकुल्यैवपि
स्योदयः ॥ काचसादभयप्रदाननिपुणैरासोक्तमाहात्म्यैः ॥ साक्षात् निज-
साहसं कजकुम्भा यः कल्पयत्युत्तमं (न्युत्तमं ?) प्रज्ञादप्रपद्यी स नो वित-
नुतां भद्रं परः पूज्यः ॥ १ ॥ यो लोकस्य गुर्विभारद्वजना धं भावयति
गुप्तं धैर्यतद्गुप्तयोदहारिगुरवे तस्यै वसः सर्वदा ॥ धाम्नादेवपयः
स्थितोजनि जने यस्तु प्रसादा इति यस्मिन् सर्वंगुहा गुप्तेहादेवदाने
(कुबोधचदनं ?) मं जां चरिंचं भवे ॥ १ ॥ श्रीकृष्णोद्दिगाराजमगतिस्त-
कालंकारधौरः प्रभुभारदाजकुलानुगः प्रथमया यः शास्त्रपालकतः ।
श्रीमद्भक्तमलनुरागनिरतः सत्संप्रदायापधौः चारं चांतिक (चात्तिक ?)
मुत्तमं विचतुरं श्रीमान् दलाधौचरः ॥ १ ॥ श्रीनिजामसाहसमावा-
धुरंधरमहोपतिः । श्रीचरिंद्रप्रसादेप्रसिद्धं संपूर्णं कुरुते शुभम् ।
इति श्रीमच्छतुर्दशगुणनैकनाथमवेदादिदेवमपूजितचरणकमलमंडल-
वर्याप्रभुवनभक्तानुमदकारिप्रसन्नवदनप्रज्ञादप्रपद्यवरकरभावकरदानैक-
राजाभयकरमगदेकमुद्गरपीलस्योचसिंहचरणयुगलचरौषधमरकलधूरि
तिलककोटिलकेरुक्तगौरवर्ज्यमास्यमासवर्षाचालकायांटाणांकेषु श्रीकृ-
राजपुण्ड्रवीर्यकीर्तिसकलभूमंडलासंकलदिशमंडलीमंडनीयनिजमुज्ज्वलि-
नप्रतापासादितमकलसावाचपरमवैभवमपदच्युतकंठ्यापितानैकमंडला-
धौचरमकलसामंभवकसूदामविकिरचरंजितचरणारविंदे सकलभूमंडल-
श्रीमत्प्रीडनपानमहाराजाधिराजमंगशूररौकुल्यैवपि रुरौचरिंद्रपुत्रीरधौचर-
मुमलपवनाधौचरसकलविद्याविभारदयश्चरौवीर्यभुज्ज्वालाधिवर्तकद्विज-
राजकुलालंकारधरिवैभवाचर्यप्रवर्गकवीर्यमाहाजधौवसमपंडितप्रसादा-
सादितवीर्य्यपंडितभिवदगुपमत्वादिप्रथितः । श्रीतिशाश्रमिश्रमहाप्रभु
सुकाव्यैवस्यप्रतिनिधीतश्रीमन्महाराजयौदक्षपतिविरचिते श्रीचरिंद्र-

प्रसादे तीर्थंसारं सम्पूर्णे । ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् १८०१ मासि कार्तिके
 तिथौ नौदशम्यां दशम्यां च मकरासमेत्येव साक्षात्कामिरीमल साक्षात्-
 कीर्तिमलके दद्यात् पौषे तिथिम् ॥ ॥ त्रीविधैरजी सदा ।
 तीर्थंसाजी सदा । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

निररसेम् । तीर्थंसारो नाम विविधतीर्थसाक्षात्कारविषयकोऽयं निबन्धो महाराजा-
 धिराजश्रीमिजामसादसाध्याध्यधुरन्तरदत्तपतिविधिं विरचितस्तदीयश्रीयसिंहप्रसादाभिध्वज-
 शास्त्रीयनिबन्धान्तर्गतः ।

No 333 दृष्यपट्टीव्रतम् । *Trinashasthivratam*. Substance, coun-
 try-made white paper, 12×4 inches. Folia, 3. Lines, 7-10 in a page.
 Character, Nāgara Date, Samvat 1871. Appearance, new but slightly
 worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Sāntiparvan of the Mahābhārata on the
 religious observance called *Trinashasthī* performed on the dark
 lunar sixth day of the month of Bhādra.

Beginning. श्रीमद्देशव नमः । श्रीयुधिष्ठिर उवाच ॥ भगवन् देवकीछनो श्रीका-
 मुषधकारक । ज्ञातोऽसि भूतसे देव तस्मान्मेऽनुपदं कुरु ॥ १ ॥ श्री-
 मन्मो हते वासे शुभदा शोकदुःखिनी । जीवितं नाभिजानाति शीघ्रं
 परिपीडिता ॥ १ ॥

End. यः करोति व्रतं राजन् श्रीयुधिष्ठिर उवाच ॥ ११ ॥ विप्राय
 दधिर्वा दद्यात् कथां दुःखा सखीसह । तद्वेद्यामैभेत्तं शुद्धा माकैष
 कावकैः ॥ १२ ॥

Colophon. इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्वणि दृष्यपट्टीव्रतकथा समाप्ता ॥ संवत् १८०१
 भाद्रपदकृष्णसप्तम्यां ७ तिथिर्न जयलक्ष्मिनेष ॥ श्रीरासः ।

निररसेम् । महाभारतीय शान्तिपर्वोद्गतदृष्यपट्टीव्रतविषयकोऽयं निबन्धः । व्रतस्यास्य
 विधानम् ॥ दुर्गासोवाच ॥ यथा भाद्रपदे मासि दृष्यपट्टी शुभप्रदा । १८ ॥ एतस्यां प्रति-
 वर्षं नद्यां स्नाना समाहितः । व्रतस्य नियमं कुर्यात् जीवन्मृतस्य विवर्जितः । सखीभि-
 सह मध्याह्न स्नाना देवं प्रपूजयेत् । पलाशकुशयोर्मूले लज्जा सुनिषण्णयम् । शिवं शिवां
 खंदविद्मो मन्दैरेभिः प्रपूजयेत् ॥ इति ।

No. 334. दुर्गापूजापद्धतिः । *Durgāpūjā Paddhatiḥ*. Substance, palm leaf, 20×1½ inches. Folia, 55. Lines, 1-4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten throughout, and writing effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the worship of the goddess Durgā as celebrated in autumn according to the Vṛiḥannandikeśvara Purāṇa. Anonymous. To the codex is appended a guide to the performance of Adhivāsa, Balidāna and Homa.

Beginning. बुधवन्दिकेश्वरपुराणोक्तदुर्गापूजा लिख्यते । अथ बोधनविधिः । भाद्र-
 कृष्णनवम्यां चार्द्रापूर्णायां केवलायां वा कृष्णतृतीयायां योजनमात्रं
 विष्णुहस्तमौषं + + + + न्यं कुर्यात् । यथा । विष्णुर्गोमूत्रं
 दद्याच्चित्ते साधि हस्त्ये पक्षे नवम्यां तिथौ अनुकरोषः श्रीकृष्णदेवशर्मा
 श्रीदुर्गाप्रतिकामो वार्षिकगणेशकाशीव + + + + देव्या बोधनकर्मार्थं
 करिष्ये । वरार्थं करिष्यामीति वदेत् । इति संकस्या संकल्पस्तं पठेत् ।

End. देव्याः पादे वस्तं दत्त्वा पठेत् । ॐ उतिष्ठ देवि चामुखे शुभा पूजां
 प्रयच्छ च । कुर्वन्मम कल्याणमहाभिः शक्तिभिः सह । मन्त्र १ परं
 स्नानं यथ देवोनिरञ्जनः । मम चामुषदार्ढ्याय पुनरागमनाय च ।
 गृहीत्वा गणेशं पूजां सवलां गङ्गाश्रये । मन्त्र देवि महाभागे
 अष्टाभिः शक्तिभिः सह । यथाशक्ति क्षता पूजा भक्त्या कमललोचने ।
 धार्ढं भवतु मनुष्यं मनुष्यमादात्मचेष्टरि । मन्त्र १ परं स्नानं कल्याणस्य
 निजालये । मन्त्राण्यु देवताः सर्वे दत्त्वा मे शक्तिस्तं वरम् । ॐ उतिष्ठ
 देवि चामुखे शुभा पूजां प्रयच्छ च । मम योतो जले वृद्धे स्त्रीयताश्च
 जले निच । विमश्राक्षसि देवि त्वं प्रतिमा पथिके शुभे । पुत्रागृधन-
 वृद्धार्थं स्थापितानि कले मया । ततो गौतवाद्यादिकं क्षता । अष्टिश्चा-
 वधारणं कुर्यात् यथा अयेत्यादि छतैस्तत्वार्षिकगणेशकाशीनदीदुर्गा-
 पूजाकर्मांश्चिदमस्तु । ततः कर्मफलं विष्णवे समर्पयेत् ।

Colophon. इति बुधवन्दिकेश्वरपुराणोक्तदुर्गापूजापद्धतिः समाप्ता ॥ • ॥

विवरणम् । बुधवन्दिकेश्वरपुराणोक्तदुर्गापूजापद्धतिरूपोऽयं निबन्धः । पुस्तकस्थान-
 भागेष्वध्वजमण्डपदान्तोऽप्यन्यथ सन्ति ।

No. 335. दुर्गेत्सवविवेकः । Durgotsavavivekah. Substance, white and yellow papers, 18×3 inches. Folia, 17. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1771. Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

A work containing a full discourse on the worship of the goddess Durgā by Śūlapāṇi, the famous author of the Viveka series.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥ सङ्गेशानीपदाभोजं धमदुधमरगोभितम् । दुर्गे-
त्सवविवेकस्तु निपते शूलपाणिना ॥ निन्दायवमान् दुर्गापूजा नित्या ।
यो मोहादयवास्तस्यान् देवीं दुर्गामस्योक्तुर्वै न पूजयति दक्षाद्वा
देवादायय भैरव । क्रुद्धा भगवतो यस्य कामानिष्टान्निश्चिन्ति वै ।
एति कालिकापुराणात् ॥ विधिसमभिव्याहृतफलश्रुतेः काम्या च ।
हृत्वेवं परमाभापुनिर्देहिं विदिवौकसः । एवमन्यैरपि सदा दैव्या कार्यं
प्रपूजनम् ॥

End. शिताहम्यान्तु चैवस्य पुष्पैस्तत्कालसम्भवीः । अशोकैरपि यः कुर्यान्कल्पा-
नेन पूजनम् ॥ न तस्य जायते शोको रोगो वाप्यय दुर्गेति । एति
कालिकापुराणवचनान् केवलहमीकल्प उक्तः ॥ चैवे च शूलपद्मधि-
स्तत्य देवीपुराणम् ॥ नवम्यां पूजयेद्देवीं भविष्यत्परमदिनीम् । कुङ्कुमा-
नुषकसूरि धूपान्नभजनयैः ॥ दधनैर्मन्त्रपदैश्च विजयाष्टपदं लभेत् ॥
इत्यनेन नवमीकल्प उक्तः । अथस्या तु शारदीयप्रकरणीया प्राच्या ।
विद्येयस्तत्र बोधनश्रिया नास्ति ॥ बोधिताया बोधनामभवात् एति
प्राग्विद्वत् ॥ श्रीमादिकान् पूर्ववत् श्रेयमिति दिक् ॥ • ॥

Colophon. एति श्रीमद्वामनोपाध्याय श्रीशूलपाणिनिश्चाचार्यविरचितो दुर्गेत्सव-
विवेकः समाप्तः ॥ • • • • • शिवाचोद्भिर्भैरवे शाके कन्यास्त्रि-
रणी । दुर्गेत्सवविवेकं श्रीराघवेन्द्रोत्तलिङ्गन् सत्यम् ॥ • • ॥

विवरणम् । सदाशिवोपाध्यायश्रीशूलपाणिनिश्चाचार्यविरचितदुर्गेत्सवविवेकस्तदीयविवेकप्रस्था-
पकः ॥

No. 336. दुर्गेत्सवप्रमाणतत्त्वम् । Durgotsava-pramānatattvam. Sub-
stance, foolscap paper, 17×5 inches. Folia, 20. Lines, 8-11 in a page.
Character, Bengali. Date, Saka 1782. Appearance, fresh. Prose.
Correct. Complete

A work treating of the authorities for the worship of the goddess Durgā, under the name of Durgotsava-pramāna by Raghunandana. The copy was presented to the Sanskrit College Library by the descendants of the late Professor Jayanārāyaṇa Tarkapañchānana.

Beginning. ॐ नमो दुर्गायै ॥ प्रथम्य जगदीशानीं दुर्गां तत् प्रीतये बुधः । गरुड-
र्वाविधिं मत्स्या नन्ति जीरघुनन्दनः ॥ व्यवस्थायाः प्रपञ्चस्य विशेषस्थिति-
मन्त्रके । पूजाविधेय सम्यक्त्वं ज्ञातव्यं कोविदैरिव ॥ अथ दुर्गायां
मन्त्रम् । तत्र मार्कण्डेयपुराणम् ॥ गरुडकाले महापूजा क्रियते या च
वार्षिकी । तत्र भर्गवतन्त्राद्यानां जुना भक्तिमन्त्रिताः ॥ सक्तमारा-
यचौयवर्दितापि । गरुडकाले महापूजा क्रियते या च वार्षिकी ।
सा कार्यादयगामिभ्यां न तत्र निविद्युग्रता ॥

End. शिवरचस्ये । दृष्ट्या दीयते यत्र बलिदानानु मानवैः । तद्वाङ्गं नाम
मायाति मरकोपप्रवैः स्फुटम् । यावत्काले विशेषत इति प्रागुक्तवच-
नान् देवीकालमानन्तरं पितृप्रदीपादिना जीराजनं कार्यं ॥ श्रुतिनये ॥
द्विशतीरे चरे वापि लगे केन्द्रवते रवौ । वर्षे वर्षे विधातव्यं व्यापनस्य
विचक्षणम् ॥ श्रुतिनये वस्त्रागते तु शिवे यथा अङ्गनं न्ययन् धानं
पद्मेनया प्रयातस्य चित्रं नरपतिर्बभूवुषेति । शिवः सूर्यः । तथा
हला नीराजनं राजा बलवृद्धौ यथाक्रमम् । श्रीभक्तं अङ्गनं पद्मेनल-
भोकोलपद्मिनी नीलपीनः शुभपीनः सर्वकामफलदा । इयियाज-
वीर्षोऽपि अङ्गरीक नमोस्तुते । वसन्तरात्रे । दृष्टोदितेऽन्यदुक्तौ सुदृष्टे
सुवेष्टितं अङ्गनको विदध्यात् इत्युपक्रम्य त्वं योगपुधुनिपुनकक्षं
अङ्गनामेति शिखीङ्गामेन । अङ्गनायां प्राद्वि निर्वेतायां त्वं अङ्गना-
सूर्यमयो नमस्ते । दर्शनफलम् ॥ अक्षेपु गवराजिमहोरगेषु रात्र्यप्रदः
कुशलदः शुभिवादनेषु । भस्मास्त्रिकेशनखलोभतुषेषु दृष्टो दुःखं हृदति
मङ्गलः खलु अङ्गरीकः । सर्वलये विभं मङ्गलि कार्येऽपिदिरतुष्टा मङ्ग
ऊनाये भयं शाय्यामग्निभयं सुरादिव कलिर्लाभः भुजालये । शाय्या
वरवज्रमभस्रल्लं दिव्याङ्गना चोत्तरे ऐशान्यां मरणं भुवं निर्गदितं
दिग्मलस्यं सङ्गने । अशुभं सङ्गनं दृष्ट्वा देवशास्त्रपूजनम् । दानं
कुर्वीत कुर्याथ धानं सर्वोपविजलैः ॥ • ॥

Colophon. इति बन्धुवटीयपरिचरभट्टाचार्याख्यजीरघुनन्दनमहाचार्यविरचितं
दुर्गोत्सवप्रमाणतत्त्वं समाप्तम् ॥ • ॥ शुभमस्तु मङ्गलरूपवेरतीताभ्याः ॥
१०८१ । जीजयनारायणशर्माः पुस्तकमिदं साचरन् ॥ • ॥

विवरणम् । आर्यभट्टोद्यनन्दभट्टाचार्यविरचितं दुर्गास्तवप्रभाषतत्त्वम् । पुस्तकमिदं कलिकान्ताराजकीयसंस्कृतपाठशास्त्रीयभूतपूर्वदर्शनाध्ययकअयनारायचतुर्कंपदाजनसहस्रलिखितम् ।

No. 337. देवप्रतिष्ठातत्त्वम् । Devapratishthātattvam. Substance, country-made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 8. Lines, 6-7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the consecration of an image of a deity under the name of Devapratishthātattwa by Raghunandana of the Bengal school. It gives a complete list of things required in the performance of the ceremony. This codex also originally belonged to the late Professor Jayanārāyaṇa Tarkapañchānana.

Beginning अथ देवप्रतिष्ठाप्रयोगः । तत्र शिष्येन परितोष्य ग्रामे दिने स्तुति-
पात्रादि कारयित्वा । अतश्चदित्युपायं अद्येत्यादि अनुक्रमोक्तं श्री-
अनुकदेवशर्मा नतत्साधुश्रवणकामः प्रीतिकामो वा अस्मां प्रतिमायां
अनुकदेवप्रतिष्ठामहं करिष्ये इति चङ्कप्य । सकामत्वे अनुकलोका-
मयनकामः इत्युल्लेखः । ततो गौर्यादिशोकुशमादिकापूजावर्षाधारा-
सम्पन्नमायुष्यस्तुतपाभ्युदधिकवादाणि कृत्वा अं साधु भवामास्ता । अं
साध्वदमावे इति प्रतिवचनं । अं अर्चयिष्यामी भवन्तं अं अर्चय ॥
इति प्रतिवचनम् । अं अद्येत्यादि मत्सहस्रिमासुकदेवप्रतिष्ठाकर्माङ्क-
चौमकर्माणि प्रत्यक्षकर्माकरवाय अनुक्रमोक्तं अनुकदेवशर्माहं इतिः श्रद्धा-
दिभिरभ्यर्च्य भवन्महं हवे अं हतोऽस्मीति प्रतिवचनं । एवं स्वयं
चौमापाभ्यर्च्य चोत्तरार्धं एवं आचार्यादिवरचं कृत्वा ततः स्वयं हता-
चार्या वा प्रतिमां समानीय तोरवादिपुष्पे मण्डपसुखवेज्यवाहनं
संस्थाप्य घटामारोप्य मण्डले शालग्रामे जले वा मण्डपशिवदिपद्यदेवता
आदित्यादिनववपदान् इन्द्रादिदशदिक्पालान् प्रत्येकमेकैककुम्भेषु कुम्भ-
पत्रेषु वा पूजयेत् ॥

End. कालिकापुराणे प्रतिमायाः कपोली द्वौ स्तुष्टा दक्षिणदिशेन प्राग्प्रतिष्ठां
कुर्वन्ते तस्यां देवलिङ्गये । दक्षिणपाणिना मृदा तप्तदेवताया अङ्ग-
स्थापनं कृतमन्त्रं पठित्वा हृदये दक्षिणपाण्डुहं दत्त्वा अस्मै प्राणाः

प्रतिष्ठाप्य चैव प्राचाः चरन्तु च । अथै देवमर्पण्यायै खादा देवी प्रति-
मायां चैवै इत्युक्तं ॐ मनव्यानिर्गुणतामायस्य बुद्धयतिर्द्वयमिमं तनो-
त्तरिहं यमं समितं दधातु विसेदेवा न इह भीद्यन्ता मौमन्प्रतिष्ठ इति
पठित्वा देवस्य मन्त्रके मूलं वारवर्षं अपिना आचार्याय स्वर्गदक्षिणां
दद्यात् तथोऽष्टिदावधारणं कुर्यात् साक्षात् ॐ तद्विष्णोः परमं पदं
इत्यनेन विष्णुं स्मरन् वज्रानानि च कारयेत् ॥ ततः प्रदीपवधाम्-
सर्पपैयसाक्षाम उपपन्नैराचारतो एकस्याविर्भा गृहीत्वा गिरःप्रभति-
पादपर्यन्तं निर्गच्छयेत् विंशत्यनूनाक्षयान् भीजयेत् । ह्रीमानादीभ्यः
किञ्चिदद्यात् । अत्यन्ताशक्तानां बुद्धिबाधहीमावनावयवकौ यथाशक्त्य-
भिधानात् । तथाचान्यधनानां यमं विद्या पूजायाश्च विष्णुधर्मोत्तरम् ।
पूजा कार्या षड्विंशत्यां यज्या मृदुमन्दनः । न लज्जदक्षिणैर्पद्मैर्पतेष्व-
कदाचन ॥ विष्णुदेवनिर्वाणस्य यथाच कुर्वन्मन्दनम् । तपसा पूजये-
द्वित्यं मन्त्रादव्यधनोत्तरम् ॥ यद्येकादे देवप्रतिष्ठावात्तुयामगृहीतर्गोक्षदा
मन्त्रेणैव बुद्धिबाधं क्रमेण धानकुर्यात् एकस्मिन्नेवाग्नौ श्रीमदयं श्रीमदयं
वा एकाग्रौ अनेकशोभयत्वे मन्त्रेणैव परिसूत्रमादिकमात्रं भीजिनः
मन्त्रेणैवः परिसूत्रं इत्यो वक्षिः पर्युत्पन्नान्यभावाविति । ॥ । ॥

Colophon

इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं देवप्रतिष्ठातत्त्वं समाप्तम् । ॥ । ॥
इति श्रीजयनारायणशर्मणाक्षिचित्तमेतत् पुस्तकम् ॥

विवरणम् । आरम्भश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं देवप्रतिष्ठातत्त्वम् । एतदपि पूर्वोक्त-
जयनारायणतत्त्वकंपद्यानसहस्रसंक्षिप्तम् ।

No. 338 होलयात्रातत्त्वम् । *Dōlayātrātattvam*. Substance, country-
made white paper, 15×2½ inches. Folia, 5. Lines, 6-8 in a page.
Character, Bengali. Date, Saka 1748. Appearance, very old. Prose
Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject as that noticed in
No. 300, under the name of *Dōlayātrātattva*, by Raghunandana
of the Bengal school.

Beginning. श्रीदुर्गा । प्रथम्यं सविदानन्दं गोविन्दमजमयम् । होलयात्राविशेषश्च
वर्जितो रघुनन्दनः । यथा खन्धपुराणे श्रीपुरुषोत्तमसाहाय्ये । पादगुणे-
नासि कर्मणं होलारोहणमुत्तमम् । यत्र कीदृति गोविन्दोलीकानुपद-

शाय वै ॥ प्रत्यक्षं देवदेवस्य गोविन्दाख्यान्तु कारयेत् । प्राचाद-
यूयंतः कुर्व्यान्तु चोदयन्तुमस्तुच्छितम् ॥ चतुरस्रं चतुर्द्वारं मण्डपं वेदि-
कान्तिम् । चाचन्द्रान्तं मास्यं चामरध्वजगोभितम् । भद्रासनं
वेदिकायां श्रीपद्मिकाष्ठनिष्ठितम् । पञ्चमूर्तुसं प्रकुर्वीत पञ्चावनि
श्रवणं वा ॥

End,

मदयं संक्षेपः ॥ • ॥ यदा अच्योदयकाले पीर्यमासीत्ताभः तत्रैव
दोक्षयाका समयदिनेऽच्योदयकाले पीर्यमासीत्ताभे पूर्वदिने चतुर-
स्रभास्त्रकाष्ठयादिनात् चित्तन्ययादिनेन निरीक्ष्यत्ताभः ॥ यदा
मिथिचयवशात् अच्योदयकाले न पीर्यमासीत्ताभस्तदा कदाचित्
सहायभावेन चतुरस्रभास्त्रः ॥ एतेन पूर्वदिनेऽच्योदयं विना पूर्वाह्णे
पीर्यमासीत्ताभः परदिने पूर्वाह्णे सुहृत्ताम्यूनतिष्ठिताभस्तदा पञ्चमूर्-
तुसं पूर्वदिने युष्मत्तनानुरोधादिति निरक्षम् ॥ समयदिने कर्मा-
योग्यप्रशस्तकाकप्राप्तमिथिचन्द्रे एव युष्मत्तनप्राप्तेः । एवं पञ्चमी-
पर्यान्तात् मिथिचु तत्करणे अनर्थेन दिना व्यवस्थोन्नेयाः ॥ • ॥ अथ
दर्शनफलं तत्रैव ॥ अथ च प्रचयकरं १२षु दर्शनं फलम् । पञ्चम्
चरति गोविन्दं गोक्षयाद्युपपातकम् । चिन्तोत्यष्टेवपापाणि तृतीये-
मात्रं संशयः । दोक्षयात्रातत्त्वं गोविन्दं मन्त्रं मधुसूदनम् ॥ रयसं वामनं
हृद्वा पुनर्जयं न विद्यते । इमां यात्रां कारयित्वा धर्मवर्तो भवेन्नरः ॥ • ॥

Colophon

रति श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यमहाशयवाधायः
विरचितं दोक्षयात्रातत्त्वं समाप्तम् ॥ • ॥ श्रीकाशी पाठः । शकाब्दा- १०४८
स्तिविरियं श्रीरघुनन्दनाद्याविंशतिदिवसीवेति । श्रीराघवेन्द्रशर्मणः पुस्तक
निदम् । श्रीबीदुर्गा । श्रीवीकाशी ।

विषयः । आर्यश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं दोक्षयात्रातत्त्वं ॥

No 339 दोक्षयात्रातत्त्वम् । Dôlayâtrâtattvam. Substance, country-
made yellow paper, 18x4 inches Folia, 5 Lines, 2-6 in a page.
Character, Bengali Date, P Appearance, fresh. Prose. Generally
correct : Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. रति श्रीहरिदास(?)भट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं दोक्ष-
यात्रातत्त्वं समाप्तम् ॥ • ॥ • ॥ श्रीरामः श्रीलक्ष्मः श्रीहरि श्रीरामः

छयाभा नमः । * । * । * । छेयक श्रीरामछात्रमण्डल (लेखकः
श्रीरामछात्रमण्डल ?) । * । * । * । * ।

विवरणभूतपूर्वम् ।

No 340. दोलयात्राविवेकः । Dôlayâtrâvivekah. Substance, country-made yellow paper, 18x4 inches. Folia, 5. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, II Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another work treating of the same subject under the name of Dôlayâtrâviveka by Sûlapâni, the famous author of the Vireka series.

Beginning ॐ नमः शिवाय । नमः नारायणं दृष्ट्वा कर्मशालस्य संवत्सम् ।
विदेकी दोलयात्रायाः क्रियते शुद्धपाणिना । तत्रादौ दोलयात्रा-
कालस्य शुद्धमेनोपादेयमात्रं च एवादौ निरूपयौघः । तत्र चन्द-
पुराणे द्वादशपात्रप्रस्तावे लैमिनिप्रकाशः । चाक्षुसे(ने?) दोलयात्रा-
द्यादिति । तथा तत्रैव दोलयात्राप्रकरणे च एव । चाक्षुसे मासि
कुर्वन्ति दोलारोहचतुस्रम् । यत्र लौकिकी मोचिन्दो लोकांशुप्रका-
रकः । यद्यनूत्तमं प्रकुर्वन्ति यदाहानि कदापि न । प्रत्यर्चो देवदेवस्य
मोचिन्दस्य च कारयेत् । प्राणादं पुरतः कृप्यान् चोक्तमलभगुचितम् ।
चतुरश्रं चतुर्दशं मध्यमतीरकान्वितम् । चाक्षुसन्नातपं मध्ये चामर-
ध्वजमोभितम् । भद्राधनं वेदिमध्ये वीपर्थीकाहनिर्मितम् । चाक्षुष्याः
पूर्वतो विप्राचतुर्दशं निशानुजे । वज्रसूत्रं प्रकुर्वन्ति दोलमध्य-
पूर्वतः । मोचिन्दांशुचोतन्नु यात्रार्थं तत्प्रकीर्तितम् ।

End. किञ्च पूर्वदिने चयोदसी कतिपयकालस्यादिनी तत्तत्परं चतुर्दशीपर-
दिने रात्रिचरकवयादिनी चतुर्दशी तदा भवन्त्येव तदार्थं चतुर्दश-
काले वज्रसूत्रमामान् परदिने कार्यं चतुर्दशी वज्रसूत्रमनियमान् देव-
पात्रे चतुर्दशलाभात् कर्मचोपपन्नेनलोपापनेन । अपि च प्रागे दामे
चतुर्दशाविति अग्रमन्त्रपात्रो भावः । किञ्च पद्यमन्त्र इव चतुर्दशा
इति पाठः । तथा चतुर्दशा परं योर्वेदाद्यामेव यात्रा न चतुर्दशी
चाक्षुष्याः पूर्वतो विप्राचतुर्दशी निशानुजे इति पद्यमन्त्रा द्वाद्या-
मात् । चतुर्दशी विधिवन्तामपि न प्रतीतः पद्यमन्त्रदिनसूचका पर-

दिनसप्तम्या च भवतीत्यनुशासनात् । अष्टम्या पौर्णमास्यामेको विधिः
पूर्णिमाप्रतिपत्तुसम्भावपरो विधिः । उभयत्र मन्त्रयोगः पञ्चानि-
श्वयार्थः स्कन्दपुराणमहापुराणदेवीपुराणशुक्लमहोमैः सङ्क्षिप्तमा-
दिति दिक् । * ।

Colophon.

इति शुक्लपाणिमहामहोपाध्यायविरचितो दोस्तयात्राविवेकः समाप्तः ।
। * । । * । श्रीरामः । * । श्रीकृष्णो जयति । * । श्रीरामः । * ।
श्रीकृष्ण भरणम् । * । * । * । * । * । * । * । * । * । * ।

विवरणम् । महामहोपाध्यायश्रीशुक्लपाणिविरचितो दोस्तयात्राविवेकः ।

No 841 नवरात्रिपूजापद्धतिः । Navarātri-pūjā Paddhati. Sub-
stance, country-made white paper, 7 x 3 inches. Folia, 16. Lines, 13-16
in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old,
and worn out. Prose Not correct Incomplete.

A guide to the performance of the worship of the goddess
Durga on the occasion of the Navarātri festival, commencing
on the first white lunar day upto the ninth of the month of
Kāśvina. The Navarātri is a great national festival, observed with
great eclat throughout the country. In Bengal it is known by
the name of Durgāpūjā. The whole of Devī-māhātmya, consist-
ing of Saptasāti or seven hundred verses on the greatness of
the goddess Durgā, popularly known as Chanḍī, belonging to the
Mārkaṇḍeya Purāṇa, is recited every day on this occasion in the
house of every orthodox Hindu, and the worship of the goddess
is performed with sixteen Upachāras (offerings) on each of the last
three days, upon a ghata (a jar), while in Bengal, an earthen image
of the goddess is erected, and the worship is performed on it.
There are several guides to the performance of this worship in
Bengal. One is based on the Kālikāpurāṇa, another on the Devī-
purāṇa, a third on the Vṛihannandikēśvara Purāṇa, and so on.
The manual under notice is used chiefly in the Deccan. Anony-
mous.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुवे नमः । अथ भवतीतीत्यर्थे नवरात्रि-
पूजनपद्धतिं न चार्त्ता (?) सप्तदशमरप्रयोगो लिख्यते । अथ घटारवः ।

অথবিনিষ্টায়া যুভতিযো মম শুকলদুর্গিমিরম্মায়ং শত্কাশ (মরু-
 কাশ ?) পূজামতয়া বিচির্ম্ম আশ্বিনশুক্লপ্রতিপদাশ্চ মরমীপয়্যে
 মতাকাশীমতাকাশীমতাকামরম্মনৌকপিযী (?) শঙ্কিকা শ্রীত্যয়ং যদা
 মতাকাশীমতাকাশীমতাকামরম্মনৌকপিযী (?) শঙ্কিকা শ্রীত্যয়ং যদা
 মতাকাশীমতাকাশীমতাকামরম্মনৌকপিযী (?) শঙ্কিকা শ্রীত্যয়ং যদা

End. শান্তি ।

Colophon. শান্তি ।

বিবরণ্যম্ । মরুকাশীমতাকাশীমতাকামরম্মনৌকপিযী (?) শঙ্কিকা শ্রীত্যয়ং যদা
 মতাকাশীমতাকাশীমতাকামরম্মনৌকপিযী (?) শঙ্কিকা শ্রীত্যয়ং যদা

No 342 Dhyānamālā. Substance, Bāli yellow paper, 18×10 inches, bound in book form. Folia, 44, with the first page totally blank. Lines, 3-4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Incomplete.

A collection of Dhyānas or chants used in the meditation of gods and goddesses from the different Tantras, consisting of about one hundred different chants. Anonymous.

Beginning. নীচৌল্লঙ্ঘ্যায় নমঃ ॥ অথ দেবতানাং সন্তোহানি ধ্যানানি লিখ্যন্তে ।

অথ ধুবনেশী ॥

ধরাধুগৌ পাশমধীমিসুগা

করৈবেশ্বনী কামলাধনয়া ।

বালাকঁকৌড়িপ্রতিমাং যিনেশা

ভলৈশ্চমায়া ধুবনেশরীং তা ॥ ১ ॥

অথানুপূর্বা ॥

রক্তা বিধিষবচনাং অবশম্ভুদা-

মগ্নপ্রদামবিরতাং সন্মহারনয়া

স্বতন্যমিন্দুগন্ধলাভরখং বিশোক

হৃদাং ভলৈশ্চমায়াং অবশম্ভুদাং ॥ ১ ॥

End

অথ সারা ॥

প্রন্যসীদ্যদ্যিতাং মনস্কৌর্যদ্বাধাধাধা

অভৈবীরকমঁঅর্পরমুজা ঙ্কারবীজোজ্জ্বা ।

वर्णानिचविशासपिङ्गजटाकटाय (?) नार्थेना
आयं न्यस्य कपासके विजयतां संत्युपनारा सप्तम् ॥

अथा भेदः ॥

श्यामवर्णा विनयनां द्विजुनां कफपङ्कजे
दधानां वडवर्णाभिर्वेडकपाभिराहताम् ।
शक्तिभिः खेरवदनां खेरभौक्तिकभूषणां
रत्नपादयोर्व्येखपादाम्बुजां करैर् ॥ इत्यादि ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । वडविधानां देवानां देवीनाञ्च तन्त्रोक्तध्यानान्यथ संयुजीयानि ।

No. 343. नवग्रहशान्तिः । *Navagraha-sāntiḥ*. Substance, country-made white paper, 14×4½ inches. Folia, 30. Lines, 6-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1848. Appearance, very old, and thoroughly worm-eaten throughout. Prose Generally correct. Complete.

A manual treating of the rites performed to avert the evil influence of the Navagrahas or the nine planets, viz., the Sun, Moon, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Rāhu, and Ketu, (the nodes), according to rules laid down by Vasishtha. Anonymous.

Beginning. ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ नवग्रहशान्तिविधिं श्रुत्वा देवमानाः
श्रुत्वा श्रुत्वावासाः संपूज्य देवता उपविश्य सप्तमीकः सप्तिकेचपहा-
सतैः १ तत्र पूर्वम् प्रथोक्तः एवं मुखविशेषविनिर्दिष्टायां इत्यतिथौ
कालिन् इत्यादि अथ दशमानस्य सकलकुटुम्बस्य आधुरारोग्यदेव-
स्यातिपूजार्थं प्रायश्चित्तं एव जन्ममुपाजितं वल्लभात् कायिकवाचिक-
मानसिकादिभेदविघ्नाभोध्यभोजना वधवधाम्नाश्रमभारादिषमस्तपानक-
स्यार्थं ज्ञानाज्ञानकृतदुर्निपश्चिचारार्थं वापयकनरारोगादिमाना-
विषयककामादिद्वेषादिनाशार्थं आधिदैविकवाचिभौतिक आध्यात्मिक
निनिवृत्तायोपशान्त्यर्थं प्रसन्नमन्त्रादिनीलादिनीलस्वरापुष्पद्रव्यविनाशार्थं
संध्यामे विवादादौ शैतिषां एव विषये यजमानस्य विजयार्थं तज्जा-
द्विश(५१)तां वराजयार्थं जयमानस्य चित्तकारिणां मुख उपधाप्य
अनिकमुखाणां व्येष्टाणां पूजनां प्रसन्नवचनाशोऽपहृष्टसंभारार्थं धन्वा-

भामां सन्निवर्तयिष्यां भाजिज्जायंसिद्धये कश्चिदानीं भाव्यांशिशुभां
 ज्ञानानां स्वधर्मकर्मोपापारे निर्व्याजप्रवर्तये यजमानाभुक्दिपदरक्षायं
 गजतुरगधेन्वादिसकलसत्पुण्यदरक्षायं नमूत (नमूत ?) चीरोदपह-
 दुकुलवत्तादिपुत्रासःपुत्रभीकुलमष्टकृन्दन (स्वक्षमदन ?) कलूरि-
 कादिपुत्रगंधद्रव्याद्यनेकशरीरभूषणसमृद्धायं सुवर्णरोष्याषिलधातुप्रवाह
 साधिलयमोक्तिकेन्द्रनीलवैदूर्यादिमानारत्न वचस (?) प्राप्तये श्रीहृदय
 मोक्षमनिलसुद्रमावपुमंधराद्यनेकधान्यानां संतताभिबुद्धये अन्नशालागो-
 शालासर्वेषुपुण्यदशाहा प्रपातसुखविद्याभ्यासशाला सर्वधर्मशाला ई-
 शपूजास्थानभक्तिगृहप्रयत्नभवभांडारप्रत्यनिषेपलक्षिषेवसामनगरपर्वता-
 दिविषयादिषेवायां सर्वदुर्लभविद्गोपमान्ययं अन्नदानमोक्षिलहिरण्य
 यज्जदासीदख्यचरणमश्विगजाश्चमेवद्विमुष्यधेनुसंज्ञानिमुष्यकाक्षेणु द-
 नेष्टकृतफलप्राप्तये चतुर्थाष्टमद्वादशदुष्टहान्यनामिनां मूरपचायां दुष्ट-
 दशाफलविनाशमायं विषदद्दशमायुःशुभस्थानस्थितशुभप्रचायां शुभ-
 दशाफलप्राप्तये चौपरमेष्ठरप्रीतये नवप्रपञ्चफलमर्चं करिष्ये तदंगतया
 विहितं मन्त्राचार्ये अतिमवरणं पुण्याचनाचनं कलशस्थापननवप्रप-
 ण्यापनमर्चं करिष्ये ॥

End.

नारदाद्या अविजया विद्याये च तपोधना । भवंतु यजमानस्य
 आमीर्णादपरायथाः । गायत्री चैव चावित्री मयीः लक्ष्मी सरस्वती ।
 ऋद्धासीमातरः सर्वान् भवंतु वरदाः सदा ॥ संवत्सरायने मासास्त्रिंश-
 वावरणादिकाः । शुक्लार्थाभिचिंचंतु नक्षत्राणि दिवानिशि । कीर्ति-
 लक्ष्मीर्दत्तिर्मेधा दुष्टिः यदाययामतिः । बुद्धिर्लब्धा वपुः शान्तिः पुष्टि-
 कानिः शुभप्रदा ॥ देवयज्ञस्यैवा माया (देवायचाकृष्या माया ?)
 अथपोषरसंगथाः । पुत्रासी मेनका रंभा सर्वेशी च मिहोत्तमा ॥
 पुत्रेशी मंजुघोषाद्याः संतु मे मंगलप्रदाः । मन्दा भद्रा च पुत्रभी
 पुत्रोष्ठा यमुना तथा ॥ पुत्रा मंगला दूषं संतु मे मंगलप्रदा ।
 तेषां सप्तकं धैव सप्तद्वीपा धर्मधरा ॥ सप्तमः सप्ततीर्थानि संतु मे
 मंगलप्रदाः । मन्मथाः किंनरा यथा सिद्धा विद्याधरा अपि ॥ अमि-
 नंदंतु मे सर्वे नयाः सानरपर्वताः । इत्येवं चद्रकुप्येन कर्तारमभिषेचयेत् ॥
 सर्वान् कामान् प्रपश्यंतु प्रसीदंतु ततः सुराः ॥ अथ मन्त्रविसर्जनम् ।
 ख्यैः कलिं गेदेये तु यमुनायां तु चंद्रमाः । यंगारको ह्यवन्त्यायां बुधो
 वै भागधं प्रति । सिंधुदेये तु जीवद्य शुक्रो भोजकं प्रति । शनि-
 मन्त्रेण चोरादे राक्षस्य सर्वेये तथा ॥ मेनवो मलयानी तु रुद्रान् प्र

देवताः । गच्छन्तु च यथान्यार्थं पूजितास्तु यथाविधि । पूजादिकं समादाय स्तुतिं दत्त्वा तु यांतु वै ॥

Colophon. रति श्री बसिष्ठोक्तो नवपदपत्रः ॥ । यदचरपदघटं (यदचरं परि-
घटं ?) मावचीनं च (मावाचीनं च ?) यद्वदेत् । नत्सर्वं चम्यतां
देन कस्य वै निघलं नवः ॥ समाश्रितं पुत्रं (समाश्रितं पुत्रं ?) । नवत्
१८४८ । ४ । ४ । ४ । ४ । ४ ।

विवरणम् । श्रीबसिष्ठोक्तपदपत्रविषयकोऽर्थं निबन्धः ।

No. 344. निराजनप्रकाशः । *Nirājana-prakāśah*. Substance, country-
made yellow paper, 16×4 inches. Folia, 9. Lines, 6 in a page. Cha-
racter, Bengali. Date, Saka 1770. Appearance, fresh. Prose. Gen-
erally correct. Complete.

A guide to Nirājana, or waving lights before an image, by Jayanārāyaṇa Tarkapañchānana, late Professor of Hindu Philosophy in the Calcutta Sanskrit College.

Beginning. नमो नवेनाय । प्रथम्य धार्मिकीकानं प्रकाशयति सादरम् । निरा-
जनमिति श्रीमान् जयनारायणो द्विजः ॥ • ॥ निराजनमिति निर-
जयपूर्वकात् राक्षसदीपानित्यज्ञात्करणेऽनङ् । तत्र देवादिदीपन-
हेतुवक्ष्यमाचक्रियाकलापकम् ॥ • ॥ तत्पक्षमाह परिभक्तिपुष्टोद्भवे ।
हमा नीराजनं विष्णोर्दीपावस्थां तुह्ययमा । तमोविकारं जयति जिवे
तज्जिह्व कोभवः ॥

End. उभयाय शूलमुधारयन् शङ्खचक्रादिवाद्यपुराणैर् देवतायाः पादतले
चतुर्ध्वारं नाभिदेशे वारद्वये मुखमण्डले वारत्रये सन्निधेयु सप्तवारान्
विशर्माकारेण दक्षिणावर्त्तेन धामयेत् ॥ अथवा बाष्पावर्त्तेन कपोतधम्या-
कारेण दक्षिणा नवधा वा सामयेत् ततस्त्रिवर्गफलकामः प्रागुक्तरीत्या-
स्त्रासकस्त्रितपिष्टप्रदीपैर्नीराजयेत् । तत्र च तत्पार्थं द्वयस्य चरणा-
मूर्द्धां सप्तधा कराभ्यामुभोक्ष्य दक्षिणा नवधा वा धामयेदिति विशेषः ।
रात्रियेत् ततः केवलकर्पूरं प्रष्पास्य पूर्वोक्तक्रमेण नीराजयेत् । कर्पूर-
नीराजनं दिवसे कर्तव्यम् ॥ ततः सोदग्धुनेन वारत्रये ततः आर्द्रवक्षे

वारचयं मतसूतायत्यादिपञ्चवीरचयं ततो धूपेन वारचयं ततः
 वारचयं ततः फलेन वारचयं नीराज्यं कृत्वा अष्टाङ्गैः प्रथम्यं किञ्चि-
 त्त्रेयं देवतायै निवेदयेत् । मत्तान्तरं दीपनीराज्यमानन्तरं धूपद्वय-
 फलपञ्चवगोदकगङ्गाद्रवस्यैवयाग्नयं निक्षिप्त्वा नीराजनं कुर्यादिति वि-
 शेषः ॥ केवलकाम्ये तु दग्धा नवधा वा धामदेदिति विशेषः ॥ • ॥
 धूपद्वयफलानामभावे दीपगोदकगङ्गाद्रवस्तपजैर्नीराजयेत् क्रमे ॥
 दद्याद्विकल्पः ॥ • ॥ सर्वत्र दीपस्य उन्नापो यदा धूमो न गच्छति
 तदा भुमेस्तुरकुलोर्द्धं दीपाः स्थापनीयाः ॥ • ॥

Colophon.

इति श्रीजयनारायणतर्कपञ्चाननभट्टाचार्येण विरचितोनीराजनप्रकाशः
 सम्पूर्णः ॥ • ॥ शकाब्दा १०७० ॥ श्रीरामः ॥

विवरणम् । पण्डितप्रवरश्रीजयनारायणतर्कपञ्चाननभट्टोनीराजनप्रकाशो नाम श्रीरा-
 जनविषयकोऽयं निबन्धः ॥

No. 345. परमहंससङ्ग्राहपद्धतिः । Paramahaṁsa-sannyāsa Paddhatīḥ.
 Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines,
 8 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, very old,
 worn out, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally cor-
 rect. Incomplete.

A guide to the performance of ceremonies performed before
 one enters the Paramahaṁsa āśrama or the great hermitage.
 Anonymous.

Beginning.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ परमहंससङ्ग्राहविधिं श्लाघ्याश्लाघः ॥
 अनाश्रमी न तिष्ठेत् दिग्भेदकमपि दिग्भः ॥ कुर्यात् छप्पराणि चत्वारि
 सन्यासेष्टुरनाश्रमी ॥ छप्परमेकं तु कृत्वा सङ्ग्राहमर्हतीति ज्ञात्वायन-
 वचनादुक्तछप्परपूर्वकं संन्यसेत् ॥ अथ संकल्पपूर्वकं अष्टमीमारभ्य पूर्वं-
 माशीपर्यन्तं विवाहोत्सवादेर्नांदीमुखवत् देवादिवादाहकं कुर्यात् ।

यदा सन्यासात् पूर्वेष्वेव कुर्यात् । देवर्षिं दिग्भननुय भूत पिष्टमाया
 मोत्यष्टौ वादानि विद्विवाणि ॥

End.

(नास्ति) ।

Colophon.

(नास्ति) ।

~~३३~~ विवरणम् । परमहंससन्नासविधिः कथितः । अथ नयाविधसन्नासपद-
बात् पूर्वेकमेवमि ध्यायसहस्रविंशतिः सन्नासपदस्यार्थनरं कर्तव्यं च विदितानि ।

No. 346. परमहंससन्नासविधिः । Paramahansa-sannyāsavidhiḥ. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 6. Lines, 12-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 347. परमहंससन्नासविधिः । Paramahansa-sannyāsavidhiḥ. Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 15. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 348. प्रदोषपूजापद्धतिः । Pradoshapūjāpaddhatiḥ Substance, country-made white paper, 8×3½ inches. Folia, 26. Lines, 5-6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and thoroughly worm-eaten throughout. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the worship of the god Śiva performed in the evening, according to the authority of the Uttarakhanda of the Brahmapurāṇa by Srivallabhendra, pupil of the ascetic Vasudevendra.

Beginning. । ॐ नमो महागणपतये नमः ॥ अथ ब्रह्मोत्तरखंडोक्तप्रदोषपूजा-
पद्धतिर्लिख्यते ॥ पञ्चदशे त्रयोदश्यां दिवा निराहारः कृत्वा मध्याह्ने
छान्दा विप्रपूजां विधाय प्रदोषकालात् पूर्वमेव देवस्य पुरतोऽभ्यस्य

शोमयेनोपलिप्य धीनवस्त्रैर्मंडपं विधाय विनामारी. फलपुष्पनवपद्म-
 येयासंलप्य वस्त्रपंचकैः पद्ममालिच्छं अक्षमयध्वं घटिकावयात् पूर्वं
 चान्ना शुद्धे वाग्यी परिधाय यद्यैव चांढासोन्विष्टं आहार्यं भोषयुष्यते ।
 पूतिपर्युषितं यच्च निर्भक्ष्यं शिवार्चनम् ॥ यथा ह्यग्नौ रक्षितस्तत्परो
 न निराजते अथोपसाधनेऽप्येवं भस्महीनं शिवार्चनम् ॥ दायादहीनो न
 पुनर्भक्षः पिंडमवाप्नुयति । तथा भस्मविहीनस्तु शिवार्चनफलं भुवम् ॥

End.

यद्यप्येते साधारणकार्यकालादिमन्त्राः सर्वपूर्वपंचमकालवाचकालयापि
 पूजारांभी प्रक्षोभरखंडोक्तवचनानुगारेणानुगतप्रदोषपूजा
 कर्तव्या । एवं चाक्षमयात् घटिकावयं पूर्वमक्षमयार्चनं तर् घटिकावयं
 प्रदोषपूजासुखः काल इति दिक् ॥

Colophon.

श्रीवासुदेवेन्द्रयतीन्द्रवर्यमिश्रेण प्रक्षोभरखंडवर्त्मना ॥ श्रीवत्सभेन्द्रेण कृता
 शिवस्य भस्माप्रदोषार्चनपद्धतिस्तथा । केदारखंडोक्तानिप्रदोषपूजा
 तदुद्घापनपद्धतिस्तथा ॥ अष्टं समासेन कृतास्तु सा वा सुप्रीतये लोक-
 जिताय सर्वदा ॥ इति प्रदोषपूजापद्धतिः ॥ श्रीसर्व शिवार्चनम् ॥
 ॥ सोमवारे दिवास्त्रिणा निराचारी मन्त्रेश्वर । नक्तं भीष्माग्नि वेवेश
 अपंग्याग्नि सदाशिव । इदमर्थम् । अग्निप्रदोषे देवेश पापानि मुद-
 र्भकर । प्रदोषार्थं मया दत्तं प्रसीद परमेश्वर । गिरीश गिरिजाकान्त
 मंताधर गुहप्रिय । प्रदोषार्थं मया दत्तं प्रसीद परमेश्वर । मम रिष्ट-
 निवृत्त्यर्थं शिष्टार्थपरिनिवृत्ते । प्रदोषार्थं मया दत्तं प्रसीद परमेश्वर ।
 इति प्रदोषपूजापद्धतिः समाप्ता ॥ ॥ ॥ रामचंद्राय नमः । इति
 प्रदोषपूजापद्धतिः समाप्ता ॥ ॥ ॥ ॥ राम ।

निवरणम् । प्रक्षोभरखंडवचनानुगतप्रदोषशिवपूजापद्धतिरूपोऽयं निबन्धः श्रीवासु-
 देवेन्द्रशिवश्रीवत्सभेन्द्रविरचितः ।

No. 349. प्रदोषहोमः । Pradōshahōmah Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folium, 1. Lines, 13-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, worn out, and writing effaced in many places Not correct. Complete.

A manual on the performance of hōma or offering of clarified butter in the fire for the god Śiva in the evening. Anonymous.

Beginning.

श्रीमद्भगवते नमः । पञ्चदशे वयोदश्यां प्राचीनामवयवम् । पुरकः
 कुम्भको रचकः देशकालौ कृत्वा शुभपुण्यतिथौ मम सकलकुटुम्बानां
 चेमस्मिरापुरारोग्य ऐश्वर्यातिवृद्ध्यर्थं श्रीप्राज्ञार्थं प्राज्ञवीचिरकालचर-
 चसार्थं + + + येषपरिचारायं यन्मात्रमिच्छितानि केचित्कामना-
 सिद्ध्यर्थं वयोदश्यां + + + वदन्तीत्यर्थं आद्यपञ्चमीमममं करिष्ये ॥

End

तदन्तरं यथोपचारीः अग्निं पूजयेत् ॥ यत्कहिदलं नैवेद्यम् ।
 × × × वर्षपर्यन्तं कुर्यात् ॥ उद्यापनार्तं कृत्वा पायसेमाहोत्तरागतं
 मधुमं वा कृत्वा चतुर्दश्यां ब्राह्मणान् पायसादिना भोजयित्वा दद्यात्
 दद्यात् ॥ अग्निकायं कृत्वा × × × नमः ॥ ४ ॥

Colophon.

प्रदोषद्वीपविधिः समाप्तः ॥

विवरणम् । प्रदोषद्वीपविधिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No 350. प्रजापतिसंहिता । Prajāpati-saṁhitā Substance, foolscap
 paper, 9×4 inches. Folia, 22. Lines, 6-7 in a page. Character,
 Nāgara. Date, 1233 Bengal era Appearance, fresh. Verso. Gen-
 erally correct. Complete.

An original code of laws, entitled Prajāpatisaṁhitā, attributed
 to Brahmā, treating of the Śrāddha ceremony, and hence called
 Śrāddhakalpa also.

Beginning.

ॐ भगवते नमः । आदिकल्पः । पितृवाक्यार्थकारि च सतिः प्रज्ञी-
 यया सृष्टः । नमस्त्वोवाच देवेभ्यं ब्रह्मार्चं जगतः पतिम् ॥ १ ॥ ब्रह्मन्
 विधे नरं धेनि (विरिञ्चेति ?) आतः शंभो प्रजापते । सत्यप्रसादादिनां
 कन्यां जयात् पितृवाक्यतः ॥ २ ॥ अथवा सृष्टं तीर्थेषु मया आह्वाने-
 कः । दृष्टत्वेनेकधा आतः आदिकल्पः सविस्तरः ॥ ३ ॥ तथापि संख्या-
 पत्रं क्रियमाणविधिं वद । येन विज्ञानमात्रेण न सुष्ठु कदाचन ॥ ४ ॥
 चतुर्धाविधिं वेदानां संति शाखाः सचस्रशः । अज्ञानादन्यशा-
 स्त्रार्था मोक्षयन्ति रिदे यदे (पदेपदे ?) ॥ ५ ॥ कस्मिन्काले च कर्तव्यं
 कर्मा आदस्य कीदृशः । इत्थं देशः पाककर्ता कदा निराग्निमंथयेत् ॥ ६ ॥
 ब्राह्मणः कीदृशास्तव नियमास्तव कीदृशाः । आद्योपचाराः पावाचि

Beginning.

वीजशेषाय नमः ॥ यदज्ञानादिदं निखं यन्ज्ञानात्रेण किंचन । यन्-
 ज्ञानं परमानन्दं मंदं शंकरस्त्वपिचम् ॥ १ ॥ नमस्कृत्वा महादेवं वीचिदु-
 गोपालस्त्वपिचम् । प्रबोधासुखविधिं वक्ष्ये लोकानुगारिचम् ॥ २ ॥
 तत्रादौ प्रब्रमहिमा ॥ श्रीमित्येकाक्षरं ब्रह्म तारकं प्रब्रमाभिचम् ॥ ३ ॥
 अयं नित्यं विशेषेण ब्राह्मणैर्वंदितमेव । यथाऽस्त्येन ह्यस्य पानिनांन्यैः
 प्रयोजनम् ॥ ४ ॥ तयोर्कारविशुद्धस्य भान्विरसि प्रयोजनम् । देवो
 मुखव्यासीतः सर्वज्ञः सर्वज्ञः प्रभुः ॥ ५ ॥ श्रीमित्येकाक्षरे मंदे छितः
 सर्वज्ञतः शिवः । सचचयं जपेत्तत्र ततः सिद्धो भवत्ययम् ॥ ६ ॥ यस्तु
 सचचयं ज्ञात्वा ब्रह्मपतः प्रतिवत्सरम् । जपेत् स सर्वदेवेषु प्रसिद्धे-
 नापि सुखे ॥ ७ ॥ गृहस्थासुखं सर्वं पौरुषादिकं विना । नित्य-
 मेव जपं कुर्यात् तथा तत्र विधिं श्रुत्वा ॥ ८ ॥ प्रातः ज्ञात्वा शुचिर्भूत्वा
 कृतसंध्याजपस्ततः । यद्योक्तं न्यस्तमेवः सप्तशतसुखसकम् ॥ ९ ॥ प्राचा-
 धामचयं कुर्यादयैकाग्रं च मानसम् । यवमेव तथा सायं नित्यं यत्र
 विधिः श्रुतः ॥ १० ॥ यस्तु द्वादशमासं जपं प्रत्यहमाचरेत् । तस्य
 द्वादशभिर्मासैः परं ब्रह्म प्रकाशते ॥ ११ ॥

End.

अथ ध्यानम् ॥ हृत्पद्मकर्षिकामधे गुरुं दीपमिच्छाकृतिम् । बहु-
 भाषमगुलं ध्यायेदोकारमीश्वरम् ॥ जपेत्त्रायिहा कृततमोकारं शिव-
 स्त्वपिचम् । ॐ कारः प्रबोधासुखसारः गुरुश्च वैद्युतः । उद्गीयप्रसूतो
 विष्णुः सर्वज्ञश्चैव प्रकाशकः । ब्रह्मादित्योऽवयवः जलो ब्रह्मः सर्वविभुः
 परः ॥ तृतीयमक्षरं सत्यं एकः प्राथोरसस्तु । नामान्येतानि प्रब्रम्य
 ध्यानादवर्गं चिंतयेत् ॥ इति ध्यानम् ॥ अथ शिवादेशं गुरुप्रत्ना
 स्मिरसि मानसोपचारैश्च संपूज्य शिवोऽस्मिन्नि भावयित्वा ॥ जपं
 कुर्यात् समाहितः ॥ तं ज्ञाते सर्वदेवानां सर्वविदिप्रदा सताम् ।
 तेन सत्येन मे सिद्धिर्देहि मातृममोक्ष ते ॥ इति माता संप्राप्य गृहो-
 यात् ॥ अंगुष्ठमध्यायोमा मंत्रचिह्नं निश्चिता । जपाने कर्मदेवा
 उच्यतेऽथवा न्यसेत् । जपसंख्यापूराचारंतर्तं शिंशुमुद्रया जपनिवेदनं
 कुर्यात् ॥ नमः शिवाय शान्ताय कारुण्ययुक्तेनवे । निवेदयामि
 चाग्रान्नं जं गतिः परमेश्वर ॥ ततः ॥ अपराधसदृशाणि किंचित्तेऽहर्निमं
 मया । दासोऽस्मिन्नि मां मत्वा समस्त परमेश्वर ॥ इति समापयेत् ॥
 पुनः चंदमानि न्यस्य यथाशुचं विहरेदिति । शिवादेशं गुरुप्रत्ना
 श्रीमान् गोपीनाथः ज्ञाते । प्रबोधासुखविधिं सापकार्यमतीकृत् ।
 इति श्रीकाशीपाठकमुत्तपाठकाशिरोचोत्रीशुनपाठकगोपीनाथविरचितः प्र-
 बोधासुखविधिः ॥ समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ ॐ गुरुभ्यो नमः ॥ १ ॥

Colophon.

नमस्कारेण संयुक्तमौकारं सततं जपन् । यं यं कामयते कामं त
 भुवमुपाप्नुते ॥ आवाहयेदकारेण यस्मिन्मध्ये 'हुरे'परम् । दानं कुर्या-
 द्दुकारेण मकारेणार्चयेन्नु तम् ॥ आर्चयेन्नैव संवेद्य होमः कार्योऽपि
 जानता । असौऽनेन नमस्कारो मकारादेन वै जपः ॥ जपिता देव
 आह्वयं भवं चैतन्यवाचकम् । महापातकसंशेषं मुच्यते पातकेनरैः ।
 मिषाय भयः ॥ मोक्षम् ॥ शूलसूक्ष्मविस्तृतविदामन्दैकरसोद्भूतम् ॥
 आत्मा ब्रह्म ॥ अर्चं ब्रह्माग्निः ॥ प्रपन्नविधिः ॥ वीरेश्वरदीक्षीतः ॥

विश्वरूपम् । मोक्षोपायपाठकविरचितप्रथमोपासनात्मकपवित्रयकोऽयं निबन्धः ।

No 352. प्रतिष्ठाप्रयोगः । Pratiṣṭhā Prayogaḥ. Substance, country-
 made white paper, 9×3½ inches. Folia, 134. Lines, 6-8 in a page.
 Extent, 1400 ślokaḥ. Character, Nāgara. Date, 1735 Śaka. Appear-
 ance, very old, and worm-eaten in parts. Prose. Generally correct.
 Complete.

A manual treating of the consecration of new tanks, &c,
 under the name of Pratiṣṭhā Prayoga by Kamalākara Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीमद्वेदेषु नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
 महीमहीकृत्स्नाराधनं जलोत्सर्गमधीकृतवान् । प्रतिष्ठां सर्वदेवानां श्री-
 कण्ठो वदन्त्यसौ ॥ १ ॥ तत्र तत्कालं (सो ?) विष्णुधर्मोत्तरे । श्रीवे 'वा
 फा'रुणे वापि ज्येष्ठे वा माघे च तथा । माघे वा सर्वदेवानां प्रतिष्ठां
 शुभदा सिते । रिक्तान्यतिथिषु स्नात्वा वा वारं भोक्तव्यं तथेति । तत्रैव
 आवाहयेद्देवतया श्रुतमुत्तराध्यायमेव च । ज्येष्ठां चवचरोहित्यः पूर्वा
 भाद्रपदा तथा । वृक्षादिनी रेतनी च पुण्यां स्वर्गशिरास्तथा । अनुराधा
 तथा ज्ञानी प्रतिष्ठातुं प्रशस्यते इति वारसिद्धे तथा महाविभीषासु
 पणमः सर्वकामदः । देवी तत्र सदा भक्तं पांशुनापि प्रतिष्ठिता । भवते
 फलदा पुष्पां कर्कशे च दृक्स्थिते । न तिथिर्न च नक्षत्रं नोपवाधोऽत्र
 कारणं । मातृभैरववाराहभारसिंहविज्रिम्भा । महिषासुरवन्द्य
 स्थाप्या वै दक्षिणायने । कपिप्रियेध, आर्द्रादिके स्नातिविरागकाले
 नक्षत्रद्वये दशकेस्थितेऽर्के । विवाहं श्रीसप्ततन्त्रदीक्षापुरप्रतिष्ठादि न
 कार्यमेव ॥ ३

* The first part of the work is identical with the Pratiṣṭhā Mayūkha of Nīla-
 kaṇṭha Bhaṭṭa.

अथ - संवन्तोत्पत्तौल्लेखोऽपि कार्यः । वृत्तौऽपि संपूज्य विभूतिं
धृत्वा प्राज्ञान् संभोधागिषोऽष्टौयान् नतः प्रथमेऽष्टि मधुकुंकुमाच्चे-
दं दिग्मा मन्त्राद्यैः पूजयेत् । द्वितीये हरिणा स्वयंयाच्यैः (यैः ?)
तृतीये चन्दनयवपिष्टाच्चैः । चतुर्थे यनःशिलाप्रियंगवाच्चैः । पञ्चमे-
लवणाञ्जनशिलाच्चैः । षष्ठे राजचन्दनपद्मकेधराच्चैः । सप्तमे गोरधना-
नामकेधराच्चैः । अष्टमे पक्षे सर्वैस्तदेव ।

Colophon. इति श्रीकमलाकरभट्टरचितः प्रासादशिवप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥ * ॥
।* * * * मङ्ग १०११ संख्या १३०० यवार्धं तदुद्धाः प्रोक्तास्तदर्थं
च तिष्ठाः स्मृता तदर्थं तु स्तुतं चैव तदर्थं शर्कराः स्मृताः । अ-
नन्त्याकस्मिन्त्याहुः पूजाचार्यमनीषिभिः ।

निवाचम् । कमलाकरभट्टविरचितप्रासादशिवप्रतिष्ठाविधिविषयकोऽयं निबन्धः । अन्य-
स्मान्न प्रथमस्य प्रतिष्ठामयूक्येन सह समान एव ।

No. 353. प्रतिष्ठामयूकः । *Pratishṭhā-mayūkhaḥ*. Substance, country-
made white paper, 10×6 inches. *Folia*, 37. *Lines*, 11-12 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn
out. Prose. Not correct. Complete.

Another work treating of the same subject, under the name of
Pratishṭhā-mayūkha, by Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha, the author of the
Mayūkha series.

Beginning. The same as that of *Pratishṭhā Prayōga*. (प्रतिष्ठाप्रयोगेन
सह समानमेव)

End. सर्वं शिवं विषयं पञ्चमानकं श्रीवर्चसा(?) यथा श्रीवर्चं शनिने-
षोद्धृत्य रथमारीय तवकाये पर्यंतदेये हस्तद्वयं चामाच (अमाच ?)
नदीहरे वा (हरे वा ?) वायदेवेन विषेत् । प्रतिष्ठा तु प्रथमेन शि-
षेत् । दावर्जं धैतदुधरे ददेत् । एतस्मिन् यदि निजकांतिमहेव भवे-
दिति । तदा तदेव पूजयेत् स्थापयेत् । सुवर्णादिमयं तदेवप्रापं लला तम्
स्थापयेत् । सुवर्णादिमयं तदेवप्रापं लला तम् स्थापयेत् (?) । प्रासादे
तयं (तयं ?) विषेयः । प्रासादमंत्रान् अहोरेष्टुरिकायां वा संघोष्य
भूतनप्रासादगिरिपर्यन्तं अङ्गादिभूमिपिना प्रासादे विधे अङ्गादिभं-

वान् यथास्थानं प्रतिष्ठाकाले न्यस्य यजमानमभिर्षिषेत् ॥ ततोऽग्नि-
प्रतिमां पा(वा ?) मनेन विधिवत् संस्थाप्य भुवादेरित्यादिमंत्रान् पठि-
त्वा स्विरोद्यत्य वज्रं संपूज्य स्थापयेत् ॥ ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यन्त्यर्थं
न हतं यदि । तत्सर्वं पूषंमेवास्तु वनप्रभादान्मदेष्वर ॥ कर्तुराद्यः
प्रजानां च मतिर्भवतु सर्वदा ॥ अस्याकं शिष्यपानैव (?) सुप्रीतोभव
सर्वदेति ॥

Colophon.

इति श्रीमीमांसकगङ्करभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठेन कृते भास्करे प्रतिष्ठामयूखो-
द्यमः समाप्तः । श्रीरामचन्द्राय नमस्तु ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥
५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ राम ।

विवरणम् । प्रतिष्ठामयूखो नाम मामाविधप्रतिमादिप्रतिष्ठाविधानविषयकोऽयं निबन्धः
श्रीनीलकण्ठभट्टविरचितमल्लदीयभट्टवत्ताभास्करमयूखान्तर्गोऽहमोसम्पूर्णः ।

No. 354. प्रयागसेतुः । Prayāgasetuḥ. Substance, country-made
white paper, 16×4 inches. Folia, 48. Lines, 3-9 in a page. Cha-
racter, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, not very old, but
worm-eaten throughout. Prose and verse Generally correct. Com-
plete.

Another part of the Tristhalī Setu mentioned in No. 819, under
the name of Prayāgasetu, describing the greatness and sacredness
of Prayāga by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । सुरमुनिदितिजेऽङ्गैः सेवते योऽस्तमं शैवतत्त्वमुत्तरद्वारितानां
का कथा मानवानां स्तुभुवि दृष्टतर्कतुर्वाङ्मितावातिदेतुर्जयति वि-
जितयागसौधंराजः प्रचारः ॥ १ ॥ वाचोवाचोपतेर्यस्यानर्वाणामवोपवो ॥
नीधंसेवो मन्त्रिणो स्तुभिषेचिः प्रवर्णते ॥ १ ॥ अथ प्रयागप्रकरणं ।

End.

स्तादि परोपि विद्येयः दक्षिणाभिमुखोभूत्वा तिस्रैः सर्वं समाहितः देव-
मीयेन देवताविष्टैः प्रेताधिधोयतः । यन्मोषवोतिना कार्यं प्राचीनावो-
निनाऽथवा देवलं च पिडलं च यमस्यास्ति द्विरपता ॥ एतस्य फलमाह
यमुनायमं प्रति पादोऽहमस्तु मर्दभोभिः खान्ता लासांद्राततः दशभिः
यतुभिः सर्पयिष्यन्ति नामभिः तेन हिंसापरोपितमिष्टकणो भविष्यति
निरातंका भविष्यन्ति भवसो वेपि पापिन इति एवं मदिमानमुक्ता
एव तूद्देशतः प्रोक्तामयास्या गुणसंपदः स्वरूपविस्तरं यत् न ह्यतः कोपि
तत्ततः कारिकां प्रकृत्य च द्वितीयायां विमेषतः माहात्म्यं यमुनाया-
या यः प्रपठति परेश्वरिभ्युक्तं ॥

इति भद्रामेवरस्त्रुतुभद्रनारायणविरचिते विद्यालोचनौ प्रयागप्रकरणं
 समाप्तं । । विक्रमाकाङ्क्षे काशी श्रीमान्भिरभूमिदे (१६००)पीपे प्रायम-
 साद्यायां सम्युधे भैरवोच्छिष्टि (१) वैद्यमेधति (१) यूयं च सर्वे ब्रह्माद्या
 निवसंतु मया यः तीर्थराजेति विद्यावं तीर्थमेतद्भविष्यति दानवम
 सपोक्षीमो जपपूजादिकाः क्रियाः अनवफलदाः संतु महाशिव-
 कृताः यदा ब्रह्मचर्यादि पापानि सप्तजन्माब्जितान्यपि दर्शनादस्य
 तीर्थेन विनाशं यातु तत्तुष्ट्यात् देवत्यां यदा नीराः कुर्वन्ति मन सन्नि-
 धौ सप्तमं प्रविशन्ते च पुनर्जन्ते नराः । पिबन्तुहि यः शर्भं कुर्व-
 न्मव समाप्तः तेषां पिबन्त्याः सर्वे पांति वे महालोचनाः । काशीय
 महापुण्यवत्स यदा यथा स्वयमेकरो प्रातः साविता पापनाशनः
 मकरन्दे रवौ माये प्रातः स्नानं प्रकुर्वन् दर्शनादेव पापानि पांति
 क्षय्याद् यदा मनः सलोचनं सनीपनं सकृपनं चिभिः क्रमात् यथा
 दास्यामि च जाने माये मकरन्दे रवौ पूयं तुनीचराः सर्वे श्रुपुधं
 वचनं मन वदरि(री?) वनमयोऽयं यदा विदति(विद्यामि?) सर्वगः अन्य
 द्गमिर्देवैस्तपसावाप्यते यत् तप तु दिवसैरेव भवद्भिः प्राप्यते यदा
 स्नानस्य दर्शनं तस्य वे कुर्वन्ति नरीतमाः जीवन्मुक्ताः यदा वेदु पापं
 वैवातिहति एवं देवान् देवदेव शत्रुणाः तपैवातर्थात्मनायात् स वैद्याः
 देवाः सर्वैर्यमवैक्य तस्युयानर्शनं प्राप्तिश्चादयते । इमां कथां यः
 श्रुयुवाश्रीतमी यः वाचयेदापि विश्रुयेताः सतीर्थराजं नदीवर्णच
 मना यत् नमनवाप्नुवाच । । इति श्रीमद्भद्रामेवरस्त्रुतुभद्रनारायण-
 भद्रविरचिते विद्यालोचनौ प्रयागप्रकरणे प्रयागकृत्यं । । श्रीवत् १८
 ५५ । श्रीवत्सुवर्धवाचराया(?) । । ५ । ५ । ५ ।

विवरणम् । प्रयागवेतुनां प्रयागमाहात्म्यविषयकोट्यं निबन्धः पूर्वोक्तिविद्यलोचन-
 नामहनिष्यः नामतः ।

No. 355. प्रयागविधिः । Prayāgavidhī. Substance, country-made
 white paper, 9 x 2½ inches. Folia, 11. Lines, 7-8 in a page. Character,
 Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Incom-
 plete.

A guide to the performance of religious observances to be
 performed in Prayāga (Allahabad).

No. 357. प्रदोषशिवपूजा । Pradosha-Sivapūjā. Substance, Káśmīrī white paper, 8×4 inches. Folia, 2. Lines, 8-9 in a page. Character, Nágara. Date, Samvat 1870. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Sivapurāna on the worship of Siva to be performed in the evening.

Beginning. दीनधेशाय नमः चावधे चापि नैराधे भावे वै फालगुने तथा शनि-
प्रदोषे चद्रर्चे प्रवर्ध प्रतमारभेत् १ शृङ्गे वा यदि वा छण्डे चयोदग्राय
भोदये प्रदोषसमयः सोऽथ शिवपूजां तु कारयेत् १ नित्यनैमित्तिकं
कुर्यात् प्रातःप्रातः समाचरेत् चंदनादि ततोऽप्येव नैवेद्यं जपमाचरेत् ।

End. रात्रौ ज्ञानार्थं ह्यत्रा गीतवार्धं शिवस्य तु प्रातःकाले द्वितीयेऽत्रा
विप्राय दक्षिणं १० दत्त्वा समाप्य प्रवर्धेद्भृगुसौम्यांश्च दापयेत् भोजनं
विधिवत् कुर्यात् परिवारजनैः सह ॥

Colophon. एतन् शिवपुराणे प्रदोषप्रति शिवपूजनविधिः सम्पूर्णः संवत् १८७० भाद्र-
पक्ष १ तिथिर्नवम्यादि ॥

विवरणम् । शिवपुराणसंस्कृतप्रदोषशिवपूजाविवरणकोशं विवृतम् ।

No. 358. शिवपूजापद्धतिः । Sivapūjā Paddhati. Substance, country-made white paper, 8×3½ inches. Folia, 7. Lines, 9-10 in a page. Character, Nágara. Date, P Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the worship of Siva. Anonymous.

Beginning. दीनधेशाय नमः ॥ ॐ नमोऽस्तुते सर्वव्यापिनि सदाशिवाय ॥ चापनं
पूजनं चैव समस्तेति विवर्णनम् ॥ १ ॥ शरी भवेत्तद्वत्तु शृङ्गाणिः
विनाकष्टम् ॥ पशुपतिः शिवश्चैव सदादेवैत्यनुक्तमात् ॥ २ ॥ भारद्
वाज ॥ हेन केन विधानेन कर्तव्यं धार्मिकम् ॥ यस्य पूजनमात्रेण
हस्तहस्तोमवेत्तरः ॥ शिव उवाच ॥ ++ सर्वप्रयत्नेन पार्थिवं सिद्धिमु-
त्तमं । कर्तव्यं हि यत्किंचित् काममुद्दिश्य यततः ॥ ३ ॥ भक्तिं पार्थिवं
यत्तुं मुक्तिमुक्तिकरं परं ॥ न करोति यदि ज्ञाना न काये तस्य
सिध्यति ॥ ४ ॥ देवकालफलं ज्ञाना कुर्यात्किञ्च फलप्रदं । विद्यायै
सिद्धिमात्रं धनार्थं तु नददकम् ॥ ५ ॥ पुत्रार्थं सत्यमेकं च कन्या-
यै च यततः ॥ विद्वान् सिद्धायुषं कुर्यात् सत्यपादरं परं ॥ ६ ॥

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीचंद्रशेखरनेत्राय नमः । अथ प्रयागविधिः ।
 यामानि तु परित्यज्य भावं पादचरैर्नरेः । भुविता सोधिनीं देव हता-
 कापंटिकाकृतिं । प्रथमं चालभेतीये प्रथमेन लक्ष्यतिः । मंत्रो य ॐ
 ममो देवदेवाय गितकंठाय वेद्यवे ॥ यत्राय चापचक्षाय दक्षिणे चक्षिणे
 नमः ॥ १ ॥ सरस्वती च गायत्री वेदमातामयैव च । सन्निधाना भव-
 त्त्वत्तु सीधेपापप्रक्षालिनी ॥ १ ॥ आभ्यां तीर्थे नमस्तत्प्राप्तभम् ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । प्रयागविधिर्नाम प्रयागकर्तव्यकर्मोद्गमविधि विषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 356. शिवास्त्रेणायद्विः । Sivārchchanā Paddhatib. Substance,
 country-made colourless paper, 6×4 inches. Folia, 12. Lines, 8-9
 in a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, very old,
 and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A manual on the worship of Siva according to the Vedic
 ritual. Anonyms.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ वेदोक्तशिवास्त्रेणपद्विः तत्र प्रथममात्मवि-
 श्वासः । यावे चक्षुश्चिवात्मनूरघोरपापकाशिनी । तथा न क्षमन्वाश्न-
 मया गिरिप्रभभिषाकशीति । इति शिवायां ॥ १ ॥ अस्मिन्वचनार्थे
 करिषे भवा अथि । देवाः सृष्टव्योक्तने चधन्वाति तन्मसि ॥ १ ॥
 शिरसि ॥

End. श्री शक्तिपादं वत्सु रजः पितृश्राद्धिधामभिः दिवः सदाऽऽसिद्धिनी
 विभिष्ट स आनेधं वर्जते तमः आराधितं । ततः सृष्टस्यदेः अपनम्
 ॐ नमः समस्तेति विसर्जनम् ॥ ॥ ॥

Colophon. इति वेदोक्तशिवास्त्रेणपद्विः सम्पूर्णम् ॥ ॥ ॥ लिखितं शिवसहाय-
 श्रीचंद्रशेखरनेत्राय नमः ।

विवरणम् । वेदोक्तशिवास्त्रेणपद्विःविषयकोऽयं निबन्धः ॥

No. 357. प्रदोषशिवपूजा । Pradosha-Sivapūjā. Substance, Káśmīri white paper, 8×4 inches. Folia, 2. Lines, 8-9 in a page. Character, Nágara. Date, Samvat 1870. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Sivapurāna on the worship of Siva to be performed in the evening.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । चातये चापि वैशाखे माघे वै फाल्गुने तथा जनि-
प्रदोषे चतुर्थे प्रथमे व्रतमारभेत् १ शुभे वा यदि वा दुर्ग्ये चदोहमाद्य
भोदये प्रदोषव्रतः । भोऽयं शिवपूजायुक्तं कारयेत् १ नित्यनैमित्तिकं
कुर्यात् । श्रावणं समाचरेत् चंदमादि ततोऽप्यैवैवमप्युपमाचरेत् ।

End. रात्रौ जागरणं कृत्वा शीतवायं शिवाय तु श्रावणकाले द्वितीयेति शाला
विप्राय दक्षिणां १७ इत्यादि व्रतमात्रं प्रत्येकद्वितीयाद्यां च दापयेत् । भोजनं
विधिवत् कुर्यात् । परिवारजनैः च ॥

Colophon. इति शिवपुराणे प्रदोषव्रते शिवपूजनविधिः सम्पूर्णः । १०० भाग-
लक्ष्य १ लिखितं । अथलक्ष्यमिच्छेत् ॥

विवरणम् । शिवपुराणसंस्कृतप्रदोषशिवपूजाविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 358. शिवपूजापद्धतिः । Sivapūjā Paddhatih. Substance, country-made white paper, 8×3½ inches. Folia, 7. Lines, 9-10 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the worship of Siva. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ महाहरणं व्रतप्रतिष्ठापनमेव च ॥ चापनं
पूजनं चैव समस्तेति विमर्शनम् ॥ १ ॥ शरीरं चैव चेत्येव शुद्धपापिः
पिताकृष्टः । पशुपतिः शिवश्चैव महादेवेत्युक्तमात्रम् ॥ २ ॥ नारद
उवाच ॥ देव केन विद्वानेव कर्तव्यं श्रावणकालिकं ॥ यद्यप्युक्तमात्रेण
ह्यनन्ततोभवेत्तत् ॥ शिव उवाच ॥ + + सर्वप्रथमेन पार्थिवं शिवमु-
त्तमं । कर्तव्यं हि श्रद्धाभिनिर्णयं काममुद्दिश्य यत्नतः ॥ ३ ॥ अक्षिणं पार्थिवं
व्यक्ष्यं मुनिमुक्तिकरं परं ॥ न करोति यदि ज्ञाना न श्राव्यं तथा
विधिति ॥ ४ ॥ देवकालफलं ज्ञाना कुर्याद्विद्वत्फलप्रदं । विद्याधी-
निंश्रावणं वनाधीं तु नन्दनम् ॥ ५ ॥ पुत्राधीं सत्वमेकं च कन्द-
वीं च मतवयम् ॥ विद्वान् शिवायुक्तं कुर्यात् । सर्वपापहरं परं ॥ ६ ॥

राज्याथीं शतसाहसं कान्ताथीं शतपंचकं । मोक्षार्थीं कोटिसौ-
 भूकामस्य सप्तसकं ॥ ८ ॥ रुपाथीं ॥ त्रिसाहस्य तीर्थाथीं द्विसप्त-
 सकम् ॥ सुदुत्कामः सप्तसं स्यादस्त्राथीं च शताष्टकम् ॥ ९ ॥ भारवाथीं
 सप्तशतं मोक्षनाथीं शताष्टकम् । अष्टाष्टनपर्य्येव सप्तसप्तस्योक्ततः ।
 १० ॥ खंभन्तु सप्तसेव तारयन्तु तददंशकम् । निताडामुक्तिकामस्तु सप्त-
 सं सार्धंमौरितम् ॥ ११ ॥ महापराजभवे पंचशतं चौरादिसंकटे । शत-
 द्वये च जाकिन्या भवे पंचशतं परम् ॥ १२ ॥ हरिद्वे पंचसाहस्रमपुनं
 सर्वसिद्धिदं । एकं पापहरं प्रीतिं द्विसिंहम् कार्यसिद्धिदं ॥ १३ ॥ वि-
 लिगं सर्वकामाभां कारणं पारमाद्भुतम् । मारये च चतुर्लिगं पुनःकामे
 च पंचकं ॥ १४ ॥ उत्तरोत्तरमेवं स्यात् पूर्वोक्तमवनाधि । कृत्वा यथो-
 क्तविधिना पापं मश्नति तत्सुखात् ॥ १५ ॥

End.

पूजान्ते हस्तं धत्तं नित्यमष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ अनेन सर्वेष्वेव नित्यमेकाद-
 शाङ्कनिधिवैश्वदेवसमये शोभः कर्तव्यः ॥ एवमन्मयतः पुंसः पार्थिवेश्वर-
 मर्तन्निनं ॥ नमसोभोष्टसिद्धिः स्यान्नाथ काव्यां विचारया ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीवद्व्याससहस्रनामस्तोत्रात्(?) संवसारे पार्थिवेश्वरपूजाविधिः
 समाप्तः ॥ * ॥ शुभमस्तु ॥ अद्वयभावात्मनविधमन्त्रात्पदार्थदीनं लि-
 खितं मयाऽहम् ॥ तत्सर्वमाय्यैः परिमोक्षनीयं कीपं न कुर्यात् पशुमेव
 कथा ॥ १ ॥ भवानीशंकराभ्यां नमः लिखितमिदं पुस्तकं श्री नाम नि-
 र्वाणमार्गं (?) ॥

विवरणम् । अद्वयभावात्मनविधमन्त्रात्पदार्थदीनं लिखितम् ।

No. 359 शिवरात्रिव्रतकथा । *Sivarātrivratākathā*. Substance,
 country-made white paper, 8×4 inches. Folia, 37 (of which fol. 1
 is wanting). Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date. ?
 Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Com-
 plete (except the 1st fol.).

Extracts from the Skanda Purāṇa on the Sivarātrivrata, or a
 fast observed in honour of Śiva on the black fourteenth day
 of Māgha (lunar).

Beginning. (नाथि) ।

অথ উদ্যাপনবিধিঃ ॥ যতুর্থে বহুরে গ্রামে স্বন্দয়িত্ব বা চতুর্থী ॥
 তত উদ্যাপনং কার্য্যে শিবরাত্রৌ বিধেয়তঃ ॥ ১ ॥ সন্ধ্যাভরতমংপদ্মা
 ঘেনুদেয়া পয়স্বিনী ॥ দেবদেবায় মৃত্যুর্থে প্রতিমাং স্মরণনিমিত্তা ॥ ওমা
 ওমা মহেশ্বররানাং(?)তু মঘ্যায়াং স্ধ্যাপয়েদ্বিভু' ॥ শিবঃ সন্ধ্যা-
 তপ্নে দৈব সন্ধ্যাদৈ শবনশমে ॥ ২ ॥ বিনেবায় নমো নেবে বিনেবায নমো
 মমঃ ॥ ৩ ॥ শ্রুতনাগংভৌ প্রধীদ দেবেশ সন্ধ্যালীকৈষরপ্রভী ॥ তব স্বপ
 প্রদানেন মম সন্তু মনোরথাঃ ॥

Colophon. (মাতি) ।

বিরচয় । শিবচতুর্দশীকর্ণকশিবরাত্রিজননবিষয়কোঃ স্যং বিব্রমঃ স্বয়ংপুরাণমংগ্রহীতঃ ।

No. 360. শিবরাত্রিজননকথা । Śivarātrivratākathā. Substance,
 country-made yellow paper, 19×3 inches. Folia, 4. Lines, 4-6
 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old.
 Prose. Not correct. Complete.

Another guide to the performance of the Śivarātrivrata.

Beginning. অথ শিবরাত্রিজননং ॥ প্রথমং সন্ধ্যাবাসনপূর্বকং সূর্য্যং সৌম ইতি পঠিত্বা
 শংকরং কুর্য়্যান্ ॥ বিষ্ণুরোমস্য পাশুপত্বে মাতি উচ্যে পশ্বে যতুর্দশ্মানিঘৌ
 কনুক্রমোঃ সৌকনুক্রদেবমর্শা যন্ত্রদানতপোজাষপত্যশ্রদ্ধাধিকরচময়
 দৌষেশ্বরমপ্রাণিকামঃ শিবশ্রীতিকামী বা শিবরাত্রিজননমর্শং করিষ্যে ।
 ততঃ পঠেত্ ॥ শিবরাত্রিজননং কুন্তে করিষ্যেৎ সন্ধ্যাশ্রমং নির্ভিঃপ্রমদ্য মে
 শ্বাশ নতুপ্রমাছান্দ্রেশ্বর । যতুর্দশ্মা নিরাচারো ধূম্রা সন্ধ্যাপরৈবনি
 মধ্যৈর্ভুক্তিমুগ্ধার্থে শরৎ মে ভবেৎ ॥ ইতি পঠিত্বা শ্বামনশ্রুতিং
 ধূম্রশ্রুতিং চ জ্ঞাত্বা কুলেণ প্রাচ্যায়াম্ জ্ঞাত্বা ব্রহ্মেশ্বরেণ পূজয়িত্বা শিবং
 পূজয়েত্ ॥

End
 শিবরাত্রিবিধিঃ বা ন নিরাচারস্য জন্মকঃ ॥ অথ তদেবমংগোং হিম-
 যাতৌ মমরি (মমোপরি?) যশ্চে (জশ্চে?) তদা নদারোহান্ মদ্রপশুনি
 চর্যান্ ॥ তদা সৈমৈব ভবেন মম মোচৌ মদ্রানমুত্ ॥ তিথিমাচা নতো
 (কামৌ?) দৈব বিলম্বপশু শেখরৌ । ন জ্ঞানং ন তদা পূজা ন মৈ-
 যাদিহমগ্নয়ঃ ॥ তদাশি তিথিমাচাশ্রুতান্য মেদা মদ্রাশ্রুতঃ ॥ অথ ব্রহ্ম-
 শে বিমলে জনৌশৌ নিজমন্দিরং বদাশিহাদ্যুচঃ স্তেপে যমদুস্তমভয়ান্ ॥
 মংযুচামদ্য মং দুস্তং পাঠেণ বিবিধেণ ন । শুকৌ বারহস্পত্য মদৌশৌ

मन्त्रियोमतः । अथोभयोर्वाचदेतोः कलहः सुमहानभूत् । अथ चेन्मन्त्रि-
 दोयेन दूतेन यमदूतकः । यमं समामयामास मत्पुरदारमुत्तरं ।
 दृष्ट्वा च मन्दिनं तत्र सध्वामकथयन् कथाम् मद्गाथस्य च कुम्भेन याव-
 श्चोर्वं तमग्रवीम् । तत् शुभा तस्य सर्वश्री वचनं मन्दिकेश्वरः । यावद्य-
 तदिने कर्म यावयामास तं यमम् । एवमेव न मन्देक्षो यावच्छीर्वं दुराग्र-
 यान् । पापमेवाकरोद्गाथो धर्मराज तयाप्यमौ शिवरात्रिप्रभातेषु
 नीतः मन्त्रेण सन्निधौ । मनोऽपौ विष्णुयाविष्टो मन्दिना मन्दिनं यमः
 दूतान्वितो ययौ गेहं स्त्रीयं शिवभावतः । एवमस्य प्रभावं ते व्रतस्य
 वरवर्णिनि अवचोन् तव भावेन किमन्यत् कथयामि ते । तच्छ्रुत्वा भग-
 वद्वाक्यं विप्रता द्विमग्नैस्तथा प्रशंसन् सदैवेतत् शिवरात्रिव्रतं मुदा ।
 नान्यदेभ्योऽप्यकथयन् व्रतमेतत्पनिप्रता । नैद्यापि कथितं दृष्ट्वा राजते
 भक्तिभावतः । भूतेष्वरादिषु परोऽस्ति न पूजणीयो नैवाद्यनेधनद्वयः
 ऋतुरस्ति लोके । मद्वाचमं विभुवने न च तीर्थमस्ति नान्यद्व्रतस्य शिव-
 रात्रिधमं तयास्ति । इति शिवरात्रिव्रतकथा समाप्ता ।

विवरणम् । शिवरात्रिव्रतानुष्ठानपद्धतितत्त्वकाविवरणकोऽयं निबन्धः ।

No. 361. शिवरात्रिनिर्णयः । *Śivarātrinirnaya*. Substance, foolscap paper, 8×4 inches. Folia, 14. Lines, 2-7 in page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A work on the same subject. A general fast is observed throughout the Hindu community in honour of Śiva, and his worship is performed at night.

Beginning. । श्रीगणेशाय नमः ॥ • ॥ अथ शिवरात्रिनिर्णयोपदे ॥ शिवरात्रिव्रतं
 स्कंदपुराणे दर्शितम् । माघस्य ऋषिते पक्षे विद्यते या चतुर्दशी तद्वाचि-
 शिवरात्रिः स्थात् सर्वपापप्रक्षालनौति ॥ १ ॥ तत्फलं तथैवोक्तं । माघ-
 स्यचतुर्दशीं करो यः शंसितव्रतः । सुमुचुः पूजयेन्नित्यं तं ह्यभेदी-
 क्षितं फलमिति ॥ १ ॥ अथ उपवासः शिवपूजाजागरणमिति त्रीणि-
 विधानानि ।

End. तथा तथैवान्यत्र ग्रन्थानामपि देवानां यास्त्वन्वाचनक्रिया । सादुर्गतिं
 नयेदेव वैष्णवान् नीतकल्याणान् ॥ १ ॥ अर्धचिता जगद्गायं वैष्णवं
 पुण्योत्तमं । तदावरणरूपेण यजेदेवान् धर्मं ततः ॥ १ ॥ अन्यथानरकं
 याति यावदाभूतसंज्ञवर्धनि । तथा तथैवान्यथ । मद्योवाच । तदाव-

रक्षयेष पूजयेदितरान् पुरान् ॥ आ वा शिवं वा सूर्यं वा शरदाव-
रधं विना ॥ १ ॥ यदा संपूजयेद्विप्रः स पापं ह्येवमुच्यते ॥ भोजनं
सर्वप्रधानं सर्वलोकेश्वरं हरिं ॥ १ ॥ तत्प्रीतये पुरान् सर्वान् जुष्ट-
यान् सततं हरिमिति ॥ तस्माच्चिद्वराचिवनप्रतिपादकणाम्बुयामा-
भ्यामिष्टिनाशुचानां विष्णुनरदेवतापूजाया निविदनादभ्युपगमे न
शिवभक्त्येन पूजयन्त्येव तदावरणलेनेव कर्मद्वेषाभिधानाच्च शिव-
रायादिवद्वतादिकमपि न कर्मयमिति सिद्धं ॥ इति शिवरात्रिप्रवृत्तानु-
ष्ठाननियमः ॥ ० ॥

Colophon. इति चतुर्दशीनिर्णयः ॥ ० ॥

विवरणम् । शिवरात्रीतिप्रविदनादभ्युपगमेचतुर्दशीकर्मयमिदंविषयकोट्यं निबन्धः ।

No. 362. शीतलापूजाविधिः । *Sītālāpūjavidhiḥ*. Substance, country-made colourless paper, 13×5 inches. Folia, 3, Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, 1893 Samvat. Appearance, very old, worn out, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Skanda-purāṇa on the worship of Sītālā, the goddess of small-pox.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशीतलादेवे नमः ॥ अथ उवाच ॥ भगवन् शीत-
लादीनां वद देवा मदनं पदं । शरीरभक्षिणं जाया भूषि वापि व्रतं
वि मे ॥ १ ॥ ईश्वर उवाच ॥ मातु वसु महाभाग यत् प्रच्छसि श्रोतव्यम् ॥
कथयामि यथा श्रुत्वां पाल्यतां तनुहते कृतम् ॥ १ ॥ सर्वोपद्रवनागाय
सर्वोपद्रवनांतरे । माताय पुरजन्तूनां सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ १ ॥ वैदे-
भान्नयिदे वसे वाहनी शीतलाऋषा । मातारात्र प्रकृतं यथाशक्त-
पुण्ड्रम् ॥ इतिपुत्रभक्त्याभिर्गोविहिः कथयामि ॥ विद्यानं ग्रन्थं मे पुत्र
देव मय्यक्ष्णं पूजयेत् ॥ १ ॥

End. अष्टकं शीतलादेवा याः पठेत्कामपीतमः । विष्णोऽष्टकमपि शीतं कुले
मदा न जायते ॥ ११ ॥ शीतलं पठितवत्तु यदाभक्तिमयचित्तैः ॥ उप-
शान्तिविनाशाय सर्वं मय्युपमं मदा ॥ ११ ॥ शीतलाष्टकमेवेदं न देयं
यथा कदाचित् ॥ दातव्यं हि यदा तस्मै भक्तिप्रदायिनी वि यः ॥ ११ ॥
ततः यथाप्य तां देवीं दद्याद्विनाशदयिनी ॥ शिष्येभ्यः येन मोक्षेन सा-
क्षात् इतिपुत्रकात् ॥ ११ ॥ भोजनं च प्रकृतं यच्चपुण्यं वदामि ।

मघवेदटकाम् पूर्वायेषे गीतमलान्विताम् ॥ १३ ॥ वैशाखे शुक्लं द्वा-
 शत्यं शर्करयान्वितम् ॥ अष्टे गङ्गुलिकाः गीताः पृथिकाश्च तथाविधाः ॥
 १० ॥ एवं या कुर्वते नारी व्रतं वर्षचतुष्टयम् ॥ ततः सप्तम्य विधि-
 द्वाण्वितं फलमाप्नुयात् ॥ १८ ॥ तस्याः कुले गोपमर्गगलंगदण्डादयः ।
 न च व्याधिभयं तस्याः पुत्रगोचममन्विता ॥ १९ ॥ सोम्येन संयुता
 साध्वी चिरकालं प्रमोदते ॥ पूजति शङ्करान् वासाम् कुमारीभिश्च
 भोजयेत् ॥ २० ॥

Colophon.

इति श्रीमदपुराणे श्रीगीतसाधनकथा संपूर्णा । लिखितं जयलक्ष्मिदेव ।
 संवत् १८८१ ॥ चैत्रे मासि ॥ छप्पपचे तिथौ ॥ अष्टम्यां ॥ ८ ॥ बुधवारि ॥

विवरणम् । अष्टपुराणसंग्रहेतौ श्रीगीतसाधनविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 363. गीतसाधनकथा । Śītāśādhakathā. Substance, colourless
 paper, 9×3½ inches Folia, 3. Lines, 7-9 in a page. Character,
 Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse.
 Generally correct. Complete

Another copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 364. शान्तिकौमुदी । Śāntikaumudī. Substance, country-
 made white paper, 10×3 inches. Folia, 37. Lines, 7-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn
 out Generally correct. Complete.

A work treating of certain auspicious rites intended to avert
 the evil influences of planets and supernatural agencies upon
 a man, under the name of Śāntikaumudī by Kamalākara Bhaṭṭa,
 son of Rāmakṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीमन्महादेव नमः । नारसिंहादाज्योत्पन्नमल्लस्य सुनुना । बह-
 वोपधंशकेन प्रीयते शान्तयः क्रमान् ॥ १ ॥ तत्रादौ विनायकशान्ति-
 प्रयोगः । पूर्वोक्ते ग्रामे दिने कर्त्ता देवकालो ध्रुवा विनायकोपसर्ग-
 शान्त्यर्थं अनुकुर्याच्च निर्विघ्नतादिद्वये फलदिद्वये सखीप्रीत्यर्थं वा
 विनायकशान्तिं करिष्ये संकल्प्य जपेत्पूजयेत्पुष्ट्याश्चनष्टदिशोऽग्नि-
 छन्ना आचार्ये छन्ना । चतुरः पराशरमतेऽष्टौ वा अग्निजो ह्युपात् ।

End.

यस्य प्रभववेत्तिगतिः । इह । यस्य अर्थे विपक्षोपमानुषासं अवा-
स्यति । अकृतानि प्रसूयते तत्र देशस्य विद्वयः । अवापि दिग्जा गतिः
काव्यो पदद्वयो-कुतः । पंचदशी प्राप्तेति शेषः । पंचदशैवः । मानुषा-
मानुषाणां च जीजापयनपक्षिणां । जायते जातभेदात् नदंता विज-
नामप्या वज्रगीर्णा अमीर्णा वा वज्रकर्णा अकर्षकाः । एकग्रामा द्विग्र-
माश्च तत्रैव चतुरस्रिकाः । दीपकणां मद्यकर्णां वज्रकर्णां च मानवः ।
मानवाश्च यदा बाला मातृगाराकनुधारिणां । जायते पुत्रश्च यस्य तत्र
संपातमादिशेत् । राजपेठ कुले जातो वनस्य च कुलस्य च । यमला
यस्य जायते मारीणां मज्जवातिनां । ब्रह्मर्षीति ततः कुर्वाद् यस्य
ब्रह्मा प्रकाशिता । अहोत्तरमहनावि चरं वै जुहवाद् दृतं । मतिर्वाति
पलाशीनां तत्रैवेत् पूर्ववद्विजान् । द्यौदामममायुक्तं मोदानप्रस-
संयुतं । काचनं वधं वधं दद्याद्विधाय दक्षिणां । अगिरा जायते जंतु
स्रवा द्विनिशिरास्रवा । द्यौर्वाङ्मनं विजानीयान् पूजयिषा दिवाकरं ।
दध्याभ्यमपुत्रं पुत्रः मनिधभवर्धनभवाः । यदा जना प्रवृत्तिभिर्जुहवाद्
दृतमेव च । धेनुं सुवर्धवत् च दद्याद्वोचै च दक्षिणां । सर्वदोषा विन-
शति ततः संपद्यते शुभं । अजी जनयते यर्षां मयूकांश्चाप्य मानुषान्
वृक्षस्यकुतमिदं तद्दारेण प्रपूजयेत् । श्रीदुम्बरस्य मनिधो दक्षिणदिः
समन्विताः । द्यौषोपजमनायां जुहवाप्रियमे द्यातः । वत्सं सुवर्धं धेनुं च
दद्याद्विधाय दक्षिणां । श्रीमंषातोयवत् प्रसूयतेऽववा जियः । नदंता-
यैव जायते जातमात्रं वनंति च मुधाङ्गुतं विजानीयान् तद्द्वारेण
प्रपूजयेत् । वत्सं वाचः सुवर्धं च दद्याद्विधाय दक्षिणां ।

Colophon.

इति प्रवचनार्जतयः समाप्तः ॥

विवरणम् । दुहपद्याङ्गुलपट्टमाजितदीपोपयमाचैकशालिकाकौमुद्रावविषयकोऽयं विषयः
शालिकीपुद्गी नाम कमलाकरभट्टविरचितः ।

No. 365. शान्तिमयसुः । Śāntimayúklah. Substance, country-
made white paper, 8x5 inches. Folia, 351. Lines, 10-11 in a page.
Character, Nágara. Date, 1766 (Samvat or Saka not mentioned).
Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A work on the same subject by Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha. It is
a part of his Bhāskara series.

Beginning. श्रीमच्छेषाय नमः श्रीमच्छेषाय संतनूतेऽथ विद्यं तत्प्राप्तयत्यात्मनि विद्यंरूपे-
च्छयं नयत्याशु च भूयैरुपः शिवतज्जीवाशु(शिवंतनोवाशु?) रविमंसा-
शो । मद्योमद्यत् समाराध्य समाकर्षे(च्छं?) गुरोर्मिरः समुद्यतो नील-
कंठोवत्तुं शान्तिकपोष्टिकं ॥ १ ॥

End अहिंसेकस्य दातव्यं धर्माजित (धर्मोर्जित?) धनस्य च दयादादिषु-
युक्तस्य सर्वे सानुपदा पदा (पदाः?) अर्चान् समर्चयति नईदते च
धर्मं कामं प्रसाधयति तस्य पिनष्टि पार्ष । यः कारयेत् सकलदोषघ्नीं
महाथीं शान्तिं प्रप्नोति हृदयः पुनः चदेन ॥

Colophon. इति श्रीनीलकण्ठविरचितः स्मृतिभास्कराख्यस्यः परमसर्ववि कुर्वं-
मित्येवै चैवे चितेरवितिथौ रतिपादपद्मे पद्मीकृतो विक्रमार्ता जनतोप-
लभ्यो वेताहतः (वेताहतः?) कतिपयै (कतिपयै?) रपि दुष्टभावे किं वेन
भावनियुताः ससु संति संतः विद्वदिगंधचंसुपुटकाककद्वकेन पक्षं
रसालफलसूचितमेव सम्यक् । इति श्रीवीरभास्करभट्टशंकराजभट्टनील-
कण्ठकृते भास्करे शान्तिसूचः समाप्तिममत् ॥ ॥ श्रीरविर्जयति । ।
शुभमस्तु ॥

विवरणम् । भट्टनीलकण्ठविरचितः शान्तिसूचो नाम शान्तिकर्मानुष्ठानतद्विधि-
विषयकोऽयं निबन्धः ।

No 366 शान्तिरत्नम् । Śāntiratnam. Substance, country-made
colourless paper, 9×4 inches. Folia, 140 (of which foll. 1-76 are
wanting) Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ?
Appearance, very old, slightly worm-eaten, and torn in a corner. Prose.
Generally correct. Incomplete.

A work on the same subject under the name of Śāntiratna
by Kamalākara Bhaṭṭa.

Beginning. (अर्चितं) ।

End. तत्र आचार्यः श्रुत्वा कुशानासीर्यं लतालतासुपहारं तत्र निधाय चतु-
ष्पदे भुवनभुक्त्य कुशानासीर्यं तत्र संवीक्षाः संपूज्य तत्र श्रुत्वा निधाय
वर्णिं दद्यात् संवास्तु वर्णिं गृह्णन्निमं देवा आदित्या वसवस्तथा मातृतो-
मादिभ्यो वदतः सुपर्वतः पद्मनाभः । अक्षरा यातुधामाद्य पिशाचाणा-
मरोरजाः । नाकिन्यो यक्षवेताला योनिन्यः घूतनाः शिवाः । लूभाकाः

मिदमंश्वरं नाम विद्याधरा नमः । दिक्पाशा लोकपाशाश्च ये च
विघ्नविनायकाः । जगतां शान्तिकर्तारो ब्रह्माद्याश्च महर्षयः । सा विघ्नं
मात्रं मे पापं सा संतु परिपथिनः । शीघ्रा भवन्तु ह्यत्राद्य भुतप्रेतमुखा-
वहाः । ततो यजमानो गृहमेत्य पादौ प्रसाद्याद्यथ पूर्वाङ्गतिं कृत्वा-
चार्ये संपूज्य तन्ने बलशुभ्रं देवं च दक्षिणं दत्त्वा अग्निगृभी यथा-
मन्त्रि अन्येभ्यश्च भूयतो विनायकां विक्रयोरुत्तरपूजां कृत्वा विद्युत्पा-
चार्याय दत्त्वाग्निं संपूज्य विभूतिं हस्ताग्निं विद्युत्त्राक्षयान् भोजयित्वा
कर्षेहरापंचं कुर्यात् ॥

Colophon.

इति नारायणभट्टरिखलुनामस्तम्भहस्तकुमलाकरभट्टवे शान्तिरत्ने
विनायकमन्त्रिः समाप्ता ॥

विवरणम् । शान्तिरत्नाकरो नाम कमलाकरभट्टविरचितः शान्तिविषयकोऽपरो निबन्धः ।

No. 367. शान्तिप्रयोगः । Śānti Prayogaḥ. Substance, country-
made colourless paper, 12x3 inches. Folia, 7. Lines, 10-12 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
written by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

A manual on the same subject based on the work of Garga.

Beginning. श्रीमथाधिवतये नमः ॥ अद्यातः सर्ववक्ष्यामि शौनके शान्तिमुत्तमां ।
वैधृतो च कनोपावे महादोषोर्ध्वमजायते । कुमारजन्मकाले तु कनो-
पातोऽयं वेदतिः । अक्रमस्य रवेरेव दुःखदारिद्र्याकारकः । दक्षिणार्धं
महद्दुःखं व्याधिषोडशमद्भुतं । अथियं सत्युभाग्रोति मात्रं चाप्यां
विचारया । लीर्षा वा शोकदुःखं च सर्वनाशकरो भवेत् । शान्तिर्वा
पुण्ड्रका चाप्यां तत्र दोषो न चयनः ।

End. एवं शौनके शौनकं शौनके च समापयेत् । सर्वालंकारयुक्तानां यथावामभि-
वेचनं । अतुभिः कलशैरह्निषु चतुर्भुजमन्त्रितं । धोतावरादि धृत्वा-
ऽयं कुर्यादध्यायलोकनं । पूर्वाङ्गतिश्च गुह्याद् यजमानः समाहितः ।
तत्पश्चे परया भक्त्या ईश्वराय निवेदयेत् । सर्वालंकारयुक्तानां यथावा मां
ययमिनी । प्रतिमां बलशुभ्रं च आचार्याय निवेदयेत् । ईश्वरीयते
हस्त्या कुर्याद्भाद्रपदभोजनं । अन्येषां चैव सर्वेषां कुर्याद्भाद्रपदभो-
जनं । तत्पश्चादग्नेय विधिना विनमायविजिज्ञेयः । एवं चः कुर्वते-
शान्तिं सर्वे पापैः प्रमुच्यते । सर्वान् कामानवाप्नोति शिराजोऽपि दुष्टो
भवेत् ॥

Colophon. इत्युत्तरमार्गोक्तलक्षणचतुर्दशीशान्तिप्रयोगः ॥ ४ ॥ भेरवाय नमः ॥ ४ ॥
शिवार्पणमस्तु ॥

विवरणम् । मार्गोक्तशान्तिकर्मोनुष्ठानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 368. शान्तिसारः । Śāntisārah. Substance, country-made white paper, 18×4 inches. Folia, 272. Lines, 7-10 in a page. Character, Nāgara. Date, 1862. Appearance, old, slightly worm-eaten throughout, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject, entitled Śāntisāra, by Dinakara Bhaṭṭa, son of Rāmakṛishna Bhaṭṭa and grandson of Nāḍāyana Bhaṭṭa.

Beginning. ॥ श्रीमच्छेशाय नमः ॥ श्रीरासलक्ष्मणपितरं मत्तोर्मांसां सदाशिवं रामं(?) ।
दिनकरमर्मां मनुते शान्तिकमरं सुखाय विबुधानां । १ ॥ संक्षेपम्
शान्तिसाराख्ये ये मयार्था निरूपिताः । वेदासादौ सुवीधाय त्रिपदेऽनु-
क्रम. सुकुटः ॥ १ ॥ कथितोयुतचोमोऽथ सप्तचोमस्ततःपरं । कोटिचोम-
स्ततःशोक्ता भेदाः शतमुखादयः ॥ आदित्यादिपञ्चाशं च प्रत्येकं शान्त-
स्ततः । शान्तिसुतिर्गच्छानं यद्ययोमे च शान्तिकं ॥ विवाचादौ गुराः
शान्तिः प्रतिश्रुतादिशान्तयः । विश्वकर्मणे शान्तिः शान्तिर्वैनायकी
ततः । महावज्रादिनिषण्णस्य यद्वाभिषेचनं । पञ्चाशदेव सप्तं सप्त-
चटकं तथा ॥ महाशान्तिविधिस्तद्व्याख्या पूजा तदुत्तरं । परिवर्त्तय-
चक्रस्य विधानं समुदीरितं । शिखस्य पार्श्वव्याप्य पूजा चंडीविधि-
स्ततः । दुर्गाकल्पोऽथ सूर्यस्य संस्कारो वास्तुशान्तिकं ॥ रजोदर्शनशान्ति-
स्ततः शान्तिर्वैधव्ययोगके । उत्तरार्कविवाहोऽथ मोक्षप्रदस्यस्तथा ।
तथा लक्ष्मणचतुर्दश्याः सिनीवाल्याय शान्तिकं । शान्तिः कुशाय दर्शय
शूलशेषविधिस्ततः । ज्येष्ठशान्तिकस्ततः श्रोत्रा अचवेत्येव शान्तिकं ।
अतिपाते च वैद्यत्यां संक्रमे चैव शान्तिकम् । नक्षत्राणां तिथीनां च
मंडांते शान्तिकं ततः । उत्तरादौ दिनस्यापि च ये विषयद्वीपु च । दि-
नमासाब्दभेदेन वास्तुशान्तिकस्ततःपरं । रोगचैतिनिवारणादि शान्त्योत्तर
शान्तयः । पंचके च स्ये शान्तिस्तुष्टकरस्ततः । विपादसंभवे
शान्तिर्गजशान्तिकस्ततःपरं । अथमोषीठने शान्तिः काकमैथुनदग्ने ।
वायुशान्तःप्रवेगे च पक्षीचरतशान्तिकं ॥ कपोतस्ततः शान्तिः इत्या-

शान्तिस्तनःपरं । विद्युदते तथा शान्तिश्चानानां च सत्त्वं । अद्यात्-
पापकालस्य शान्तिः साधारणी ततः । देवताप्रार्थनं च दृष्ट्यां जलानां च
विकारके । उपकारविकारे च सत्पदविकारके । अनिमित्त यदा-
देश पाते शान्तिस्तनःपरं ॥ नानोपायेषु शान्तिश्च सत्तज्जीवनशान्तिकं ।
अन्ता शान्तिरकाले च दक्षिणोद आगते । दक्षिणाय तथा धेनोमद-
शान्तिस्तनःपरं । शान्तिर्भङ्गे चर्दद्वापां भङ्गे शिवादिक्मश्च । दुःखप्रदर्शने
शान्तिः पल्लव्याभावशान्तिकं । अयोरात्राभिषेकस्य प्रतिषर्पाभिषेचनं ।
विंशत्यनक्षत्रविधिदुर्गस्य विधिरौतः ।

End.

शेनं कृत्वा समायेत देवदेवीं यपोत्तम पुनः प्रार्थो भवेदाम्प्रतिष्ठाविधि-
चोदिता मद्यत्याधिनमावेत्तु चरुमी नवमीषु च कार्त्तिक्या माघमे तु
विभायां रोहिणीषु च वैशाखात्तु प्रदानया तथा ज्येष्ठ्या सप्तम आषाढे
द्वादशी चोक्ता अष्टमी पूर्णिमा नभे नभस्य रोहिणी वत्स चतुर्थ्या धौम-
बाधरे संक्रान्तिषु च अर्थाष्टु मुषधोरभवास्तु च चंद्रवर्षोपरामेपु प्रति-
ष्ठापककर्मणि पुष्योक्ते प्रदानया ज्येष्ठ्याभिषेचने मार्गे सप्तमिर्बभे तु
सुचोरे केतुदर्शने प्रदृष्ट्योपमसने चारा देया शुभावहा । एवं यो वाच-
येद्वारां शास्त्रद्वेन कथंवा तस्य भः सिध्यते अर्थां नमसा मद्यमाग्रा
अक्षमेघसं पुष्यं दिनचोमात् प्रजायते वाजपेयसंतं वावप्रिष्टोम (वैश्या-
प्रिष्टोम ?) इतं तथा आधयोथाधयस्तस्य न भवति कदाचन चायुरा-
रोगमेघस्ये तदंते च सुची भवेत् ॥

Colophon.

इति श्रीमन्नारायणभास्करिखनुश्रीमन्नभल्लण्यहात्मजदिनकरभट्टनी
शान्तिशार समाप्तं (शान्तिशारः समाप्तः ?) ॥ संवत् १८८१ ॥ कै मिति
कालमुत्पद्यति १ ॥

विवरणम् । शान्तिशारी नाम दिनकरभट्टतः शान्तिकर्मविषयकोविदः ।

No. 369. शान्तिहोमः । Śāntihomah. Substance, country-made
white paper, 9x4 inches Folia, 22 Lines, 9-11 in a page. Cha-
racter, Nāgari. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally
correct. Complete.

A work treating of auspicious offerings, under the name
of Śāntihoma, by Mādharva.

Beginning. ॐ न शा न य वी यामर्षेति दिवानिर्गं सुप्रसा ध्यायन्ति यं योनिनो-

यथायत्नगिरिस्तुर्वति सततं यां केनवेगादयः यां ज्ञाना मुनयोऽजंति परमं
 श्यामं रमासेवितं तां विद्वज्जनवन्दितां भगवतो भक्त्या समीचीनं भजे । १ ।
 श्रीरूपमारायणनारदादिभिः कृतं विचित्रं वक्रमाश्रयित्वरं विष्टोक्त-
 सम्यक् शुभदंशं शान्तिकं यथागतमासादितमाधवोद्बुधः १ अद्यानुक्रमवि-
 का सुखानः प्राप्नुवन्तोभूता यजमानः कृतार्थिकः आरुह्य प्राप्नुयान्
 कुर्यान् प्रतिष्ठां विधिवत्तदा ॥

End.

अथ शुद्धावरणः शुद्धमास्यानुलेपनः यजमान आचार्यादीन् गंध-
 मास्यादिभिरभ्यर्च्य प्रक्षाल्ये अलिमादयय + + + + सुखारेण दक्षिणां
 दद्यात् तत्र प्रयोगः अद्यनवपक्षसप्तकारित दुर्माषाद्वन + + +
 नासिद्धार्थं अमुकगोपाय आचार्याय इमां दक्षिणां तुभ्यमहं वंदे

Colophon

इ श्री वा वि वि यां ध मां च न शु स रा ।

विवरणम् । दुष्टपद्मासुपशमायंकशान्तिकक्षीमविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 370. शुद्धिकारिका । *Suddhikārikā*. Substance, country-made yellow paper, 22x2½ inches. Folia, 7. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in most parts. Verse Generally correct. Incomplete

Verses on purification under the name of *Suddhikārikā*, based on the *Suddhitattwa* of Raghunandana. Anonymous.

Beginning. ॐ भगो भगवते नमो देवाय । सर्वसंस्कारं श्रीरामं प्रथम्य भक्तवत्सलं ।
 चक्षुदे शुद्धितत्त्वस्य कश्चित्करोति कारिका । शुद्धेदुर्दिजोदमादेन
 द्वादशादेन भूमिषः । वैद्यः पञ्चदशादेन शुद्धस्य विंशता दिनेः ॥ सजा-
 न्युक्ताशौचमेतत् । पूर्वाशौचमुच्यते । अष्टाशौचमती श्रूयं न अष्टे
 अष्टमिष्यते । अथ शौचाशौचयोर्लक्ष्यं । शौचाभावीनवाशौचं द्विपरीत्यं
 नवा तयोः । योगपद्यैर्विरोधाच्च घटतद्वाग्रयोर्धनं । तस्मात् संस्काररूपं
 धर्माधर्मवद्विष्यते । अशौचं विहिते कार्येऽनर्हता प्रतिपादकं शुद्धिश्च
 तादृशे कार्ये योग्यप्रतिपादिका ॥ अथ गर्भवायाशौचं । गर्भत्रावप्य
 फालास्तु मासानामहमावधि । तत्र वयसासपर्यन्तं माससंख्यं दिनं सतः (?)
 अधिकं वैदिके कार्ये विषायां दिनमेककं । शुद्धायां षट्दिनानि शु-
 द्धनिकानामिदं स्मृतं । सप्तमाहमथोक्तायां अजात्युक्तमशौचकं सपिण्डा-
 नाधेकरात्रं जम्बाद्यात्परतो यदि । मरत्तं जीवन् वापि तदा नवममा-
 सवत् ॥

End. (नाशि) ।

Colophon. (नाशि) ।

विवरणम् । ग्रन्थकारिका नाम ग्रन्थविषयकाः कश्चित् कारिकाः ।

No. 371. शुद्धितत्त्वम् । *Suddhitattvam*. Substance, country-made colourless paper, 22 x 2½ inches. Folia, 103. Lines, 5-6 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in most parts. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of purification by Raghunandana. It belongs to his *Smṛtitattva* series.

Beginning. ॐ नमोऽस्तुतेऽयं कर्मविशेषाननाय । प्रथमं सविदानम् जनना-
नीश्वरं हरिं । शुद्धितत्त्वानि तत्प्रीत्यै कृतिं श्रीरघुनन्दन । एवामुगमनं
नार्यां योगविदिर्नयस्तथा ॥ ज्ञानाख्यं तथैकमन्त्राद्यादेकं पदं कश्चित्
अशौचनं करोति हिः स्वयं स्व शुद्धिराम् । दिनद्वयवयाभ्यां पूर्वा-
शौचसमापनं । अशौचान्नादिने कृत्यं जननेपि च सुष्ठु । अन्याशौचस्य
मध्ये तु ज्ञानकर्मादिकाः क्रियाः । अर्धेया[न(?)]वे तयाशौचं क्षीणां
पातोऽयं संशुभे । काशौ तत्प्रतिषेधाय पवित्री सचयस्तथा । विदेशस्वस्थ
आशौचं सपिण्डादेरशौचकं । त्यागस्तत्र च संश्यादेरशुचिप्राप्तनिर्णयः ।
अशौचं अयुभेदेन सप्तशौचमन्तरं । श्रवानुसमनाशौचमन्त्राद्युप-
निर्णयः । इत्यशुचिनिवारस्तु कृतिर्यथाशर्ते सति । भर्तुः सपत्न्याया-
शुचिवद्वाचनरचयते । सुसुषुप्ततत्त्वादि तया पथैर्नरक्रिया । उद-
कादिक्रिया तत्र प्रेतक्षाने च वाचयः । स्वस्नानद्विषयत्वाद्यः स्वस्नान
वाचकाः प्रेतक्रियास्तु संशुद्धिर्यजुषां तपश्चे सदा । गौत्रोक्तिर्नरगौत्रोक्तिः
शौचापनोदनादिकं । पिण्डोदकादिदानञ्च रात्रौवपि च सा क्रिया ।
अशौचान्नादिनीयाद्यः कृत्यं दानं, हव्यजि, प्रेतक्रियास्तु संशेषादधि-
कारविनिर्णयः । सपिण्डादिभेदाशौचसंशेषोऽप्येष्टपदतिः । निरुप-
नोऽयं संशेषान् सतां शुद्धमशौचता ॥

End. सप्तः शौचे सप्तयोदकाश्च तत्र दश पिण्डाः अशौचान्तरमध्ये पिण्डोद्देशो
रात्रौवपि । मन्त्राभ्यां अष्टिप्रक्षेपक्रमस्तु खान्नाद्यस्य पदद्वयम् ।
कृत्यवयं ज्ञानान्वादाय ॐ तत्सदित्युवाच्यं अमुकस्य एतदस्तिमम-

संख्यावर्षसहस्रानब्धिप्रसंगाधिकरचकमहितत्वकामोऽमुकस्य एतान्यस्योनि
गङ्गायां निक्षिपामि इति संकस्यापसयं कृत्वा पद्मगन्धेन चिकुषद्विरच-
मधुतिस्त्राभैः संपेष्य मृत्तिकापुटे स्थापयित्वा दक्षिणहस्तेन तत्पुटकमादाय
दक्षिणां दिशं पश्यन् ॐ नमोस्तु चम्पायैति वदन् जलं प्रविश्य स
मे प्रीतो भवतु इत्युक्त्वास्त्रिंशत्पेत्तनी मज्जनं कृत्वा उत्थाय स्वर्ग्यं दद्यात्
दक्षिणामुत्पद्येत् ॥ ० ॥ पर्वणरदाहे तु शरपत्रैः पुनलकं कृत्वा शिरशि
चत्वारिंशत् ४० पञ्चाशपचात्रिं बीमार्या दश १० उत्तमि विंशत् १० ।
उदरे विंशतिः १० । वाक्त्रोः शतं १०० । हस्तद्वयाङ्गुलीषु पञ्च पञ्च यथा
हये बीणि बीणि १ छिन्ने चत्वारि ४ उदहये शतं १०० । जामुजङ्गयोः
विंशत् १० । पादाङ्गुलीषु च दश १० । वक्षः पञ्च ५ जर्ज्योः रवं पुनलकं
मेघलोमच्छपेण संवेष्ट्य यथपिष्टेन उपलक्ष्य + + पूर्ववद्वेत् ॥

Colophon.

इति चन्द्रधटीयश्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजवरुणन्दनभट्टाचार्यविरचिते
शुद्धितत्त्वज्ञेयशुद्धितत्त्वं समाप्तं ॥ ० ॥ ॥

विवरणम् । आचार्यवरुणन्दनभट्टाचार्यविरचितं शुद्धितत्त्वज्ञेयशुद्धितत्त्वं निबन्धः शुद्धि-
व्ययः सुप्रसिद्ध एव ।

No. 372. शुद्धितत्त्वं । *Suddhitattvam*. Substance, country-made white paper, 14×4 inches Folia, 78. Lines, 1-11 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1873. Appearance, not old, but slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon इति वीरवरुणन्दनभट्टाचार्यविरचितं शुद्धितत्त्वं समाप्तं ॥ संवत् १८०१
भाद्रपदशुक्ल अमावास्या(?) तद्विने छि० ब्राह्मणकालीमर्थे ॥

विवरणम् ।

No. 373. शुद्धितत्त्वं । *Suddhitattvam*. Substance, country-made coloured paper, 22×3 inches. Folia, 84. Lines, 1-8 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, very old, worn out, and torn. Prose Correct Complete

A third copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 374. शुद्धितत्वम् । *Suddhitattwam*. Substance, foolscap paper, 17×4 inches. Folia, 137. Lines, 2-7 in a page. Character, Bengali. Date, 1747 Saka. Appearance, fresh, and written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. इति बन्धुपट्टीयश्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजमहामहोपाध्यायश्रीरघुमन्दन-
भट्टाचार्यविरचिते स्तुतिवत्से सुद्धितत्वं समाप्तं ॥ * ॥ श्रीगुरुदेवो विज-
यतिवरां ॥ * ॥ श्रीगोपाक्षोजयति ॥ * ॥ श्रीश्रीरामचन्द्रो जयति ॥ * ॥
शकाब्दा १०४७ ॥ • श्रीः ॥

विवरणानुक्रमम्)

No 375. शुद्धितत्वम् । *Suddhitattwam*. Substance, country-made colourless paper, 14×1½ inches. Folia, 111. Lines, 2-7 in a page, having a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Saka 1572. Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

Another copy of the same work, presented to the library by the late Harinātha Tarkasiddhānta of Navadvīpa.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरघुमन्दनभट्टाचार्यविरचितं सुद्धितत्वं समाप्तं ।
• ॥ ग्रन्थस्य शकाब्दाः १५७१ ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ श्रीशिवाय नमः
श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीलब्धः ॥

विवरणानुक्रमम् ।

No 376. शुद्धितत्वटीका । *Suddhitattwa-tikā*. Substance, foolscap paper, 18×5 inches. Folia, 133. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old, but written by different hands. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the *Suddhitattwa* by Kāśīrāma Vāchaspati, son of Kādhāvallabha, and grandson of Rāmakrishna, a Vaidika Brāhmaṇa of Viṣṇupur in Bankura.

Beginning श्रीरामाय नमः ॥ नमो गुरुवर्यवर्यजगति श्रद्धां श्रीकामकालच-
रचय विधाय विष्णु । श्रीकामिरामदुर्लभो हस्तिना विनाय सुखेति तेन

वचसा विवृतिं मनोति । स्मृतिशास्त्रान्मुधौ लीलास्ततश्चतुं जगद्गुरुं वि-
दितं विधु लोकेषु नमामि रघुनन्दनं ॥ भौमांसादिनाशाशास्त्रपारदश्च
बन्धुघटीयः श्रीमान् रघुनन्दनभट्टाचार्यः प्राचीनविषयसमयानाविष-
याध्यायनितसन्देहस्य स्मृतिशास्त्रस्य मुख्यतरवचनपुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णीय
इदानीन्तनानां सुखनोधाय निबन्धांशकार तत्र च स्मृतिशास्त्रस्य
समावृत्तौ दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्नि श्रुतस्थानि मया यथा-
मति आख्यायन्ते ॥ तत्र शुद्धितत्त्वयाख्या ।

End

अष्टाशोके तु 'देवज्ञः ॥ अशोचकासाद्विज्ञेयं अमर्शं तन्निभागतः ।
मातुरंशराशमिति आदिपुराणे ब्राह्मणौ अभिया वैद्या प्रसूता इमभि-
दिभैः । गतैः ॥ अत्र तु संप्रध्या चयोदशभिरेव च ॥ ० ॥ यं प्राप्तं
समस्तशास्त्रनिपुणवीरामलयात्मजः वीराधोचरवज्रभाष्यद्वल्लो सदीरू-
ङ्गमणिः । तेन वीर्युतकाशिरामलतिना यत्नेन निष्पादिता टीका नाति-
शुष्टकृता प्रकृतिभिः चानुपदेष्टव्यतां ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता शुद्धितत्त्वटीका स-
माप्ता ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणम् । श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता शुद्धितत्त्वटीका ।

No. 377. शुद्धितत्त्वटीका । *Suddhitattwa-tika*. Substance, country-
made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 130. Lines, 7-9 in a page.
Character, Bengali Date, Saka 1749, Bengal era 1234. Appearance,
fresh; written by different hands. Prose / Generally correct. Com-
plete.

Another copy of the same work.

Colophon.

॥ ० ॥ इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता शुद्धितत्त्व-
टीका समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरामचन्द्रचरणे मम भक्तिरस्यु । श्रीविन्दोविन्द्याद-
यम् ॥ शकाब्द्याः १७४९ सा १७ अथवायण । शन १११५ साल ॥ चरणे
नमः ॥ श्रीरामजीवनदेवशरणः पुस्तकमिदं साधरण ॥ लिखनपरिष्क-
वेना भवति हि विद्वज्जनोनाम्नः ॥ सागरलङ्घनखेदं अनुमानेकः परं
वेद ॥ इति ॥ श्रीरामजीर्णेषा सप्तविंशतिदिनैः कुलवारैरुपसादं प्रचरा-
यन्तरे समाश्रोतव्यं च ॥ श्रीः श्रीः श्रीः ॥ वाकुलदास्यपामे समाश्रोतव्यं ॥

विवरणम् ।

विवरणम् । महासहोपाध्यायश्रीब्रह्मरविरचितः शुद्धिविवेको नाम शुद्धिविषयकोऽनं
निबन्धः ।

No 379. शुद्धिव्यवस्थासंग्रहः । *Suddhivyāvasthā-saṅgrahaḥ*. Sub-
stance, country-made yellow paper, 24×4 inches. Folia, 56. Lines,
2-7 in a page, having a blank space of about half an inch square in
the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh
Generally correct. Complete.

A collection of the opinions of Pandits versed in Smṛiti on
purification, under the name of *Suddhivyāvasthā-saṅgraha*.
Anonymous.

Beginning. ॐ नमोविघ्नेश्वराय । अथ शुद्धिव्यवस्थासंग्रहेः । तथादौ शुद्धिपदार्थो-
निरूप्यते । तत्र विहितकर्मान्द्वयप्रयोजकधर्मविशेषः शुद्धिः । विहित-
कर्मान्द्वयप्रयोजकोऽधर्मविशेषोऽशुद्धिरिति वाचस्पतिमित्राः । स च
पितृमरणादावेकादशादादिष्वदपहृत्वादिजन्यः ।

End. अथ बृहदामात्रदानं ॥ * ॥ समत्कुमारसंहितायां ॥ * ॥ कुलमान-
प्रसाधेन प्रदद्यात् स्वस्त्यस्तुतान् । शुद्धमासप्रपूर्तिं कुर्यात् पावचतुष्टयं ।
दधिचौरहृतादीश्च बलवेदितमस्तकान् । जातिसवङ्कपूर्वैरुपशान्तिज-
हान्वितान् । शर्करासारखण्डैश्च माम्बूलैश्च समन्वितान् । नानाफलसमा-
युक्तान् । नानावस्तुविनिर्मितान् । योदद्याद्विष्णवे राजन् सोऽपि विष्णुर्न
रंशयः । अतुर्युगसहस्रान् विष्णुलोके महीयते । जन्मान्तरं ततः प्राप्य च
भवेत् शशिवीर्यतः । तदन्ते जाकवीं देवीं प्राप्य मीलनवानुयात् ।
बृहदामात्रमेतदि ग्रहरेण च भाषितं । एतन्निवेदयेत् सर्वे गुरवे भक्ति-
भाषराः । पुत्रादावरनेपुण्ये मन्वादौ च विधेयतः ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इति शुद्धिव्यवस्था समाप्ता ॥ * ॥ श्रीरामाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः
श्रीरामाय नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ * ॥ श्रीमधुच्छदनः ॥ श्रीरामा-
ष्टकाभ्यां नमः ॥

विवरणम् । शुद्धिविषयिणीनां कतिव्यवस्थानां संग्रहस्तुतोऽयं निबन्धः ।

No. 380. धर्मप्रवृत्तिः । Dharmma-pravṛtṭiḥ. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 91. Lines, 5-14 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1803. Appearance, very old, worn out, writing effaced in parts, and slightly worm-eaten. Verse. Generally correct. Complete.

A digest on religious law in verse entitled Dharmapravṛtṭi by Nārāyaṇa. It treats of Suddhi at the end, and had, in consequence, been placed among works on that subject.

Beginning. श्रीरुचिंशाय नमः अविग्रमस्य नारायणं नमस्तुत्य सरस्वतीं च कामदां गणनायं गुरुं चापि धर्मसंरक्षकाय वै । धर्मप्रवृत्तिः क्रियते कश्चौ नारायणेन तु विदुषां कमनिश्चानां संमतिर्दर्मवर्द्धनौ आर्क्षेण धर्मशास्त्रादि मन्वादिभिः कृतानि च आश्रयायनसूत्रं च इति नारायणो नम्रा सारमेव समुद्भूत्य क्षुवीनां वचनान्यथ । विद्यातानि समुक्तानि समादाय तथैव हि वचनाणि सतां चैव सप्ततानि समीक्षितानां प्रयोगेभिरनु यानि लिखति धर्मप्रवृत्तिसंज्ञिके शौकवा (शौचा?) दिकाः प्रवक्ष्यामि क्रियाद्यानुक्रमेण तु । निघोनामपि सर्वेषां निर्वयानप्यसंग्रहान् । योगीश्वरः यस्मिन् देशे स्याः ह्यस्तस्मिन् धर्मोऽस्ति बोधत धर्मसंरक्षयाद्योय तस्मिन् देशे मयेदुद्दिष्टः । अथ काले समुत्थाय चिंतयेदस्मान्निहितं क्षुब्धा नारायणं देवं क्षोणाप्यपि च संपठेत् । अथ मौनविधिः प्रभाते मैथुने चैव प्रभावे रतपावने चाने भोजनकाले च बद्ध मौनं विधीयते ।

End. रय्याकर्द्धमतोपानि नावः पथि ह्यवानि च गच्छन्तेनैव शुभंति पक्षेष्टकचितानि च इति वस्तुशुद्धिः अथ देशशुद्धिः अस्मिन्नां पथि शुभंति मलं + + + न शुभंति विद्यातपोभ्यां भुतात्मा बुद्धि + + + शुभंति । अत्रापि मुक्ततीमेध्या गारोमेध्याय इह तः प्रोषितः (प्रोषितः?) सर्वतः शुद्धाः कारुण्यः शुद्धिः सदा ॥ + + + + प्रोक्ता + + + शुद्धिरप्यथ विज्ञेया शुद्धिरप्येषां विज्ञेयान् क्षुतोऽन्यतः ।

Colophon. इति श्रीनारायणविरचितयायां धर्मप्रवृत्तौ सर्वशुद्धिप्रकरणं समाप्तं पोथीगुणापत्ते सुभक्तु संवत् १८०३ जो प्रतोदेष्या गोक्षीपाभमदोष्यनदो अवे । आश्वरमातिमोधीयाय आश्वरमातिदेष्यगोक्षीया शुभमस्य तन् राम राम राम राम राम राम राम ॥

विवरणम् । धर्मप्रवृत्तिनाम धर्मविषयकनिबन्धविशेषः श्रीनारायणविरचितः ।

No 381. शुद्धिमयूखः । Śuddhimayúkhah. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 45. Lines, 12 in page Character, Nágara. Date, Appearance, fresh. Prose Not correct. Complete.

*Another work on the same subject under the name of Śuddhi Mayúkha by Nálakanṭha Bhatta. It is a part of his Bháskara series.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ योऽस्मीत्युक्ता संतनुतेऽत्र विद्मं तत् पालयत्यात्म-
नि विद्वत्पते । लयं नयत्याशु च पूर्वकथः शिवं तमोन्माशु रनिर्ममासौ ।
१ ॥ मुनिधुतो बीष्य पुराणनामं तन्निर्बन्धानपि सन्निर्बन्धान् । श्रीग-
णेशायनामनीलकण्ठोद्भवादिशुद्धिं विदधोति सर्व्यां प्रतारकैरादतमं-
किंचित्प्रतारकैरादतमं किञ्चि? मया तु निर्मूलतया तदुज्जितं (तदु-
ज्जितं?) उन्नोक्तितानो (उन्नोक्तितानो?) न हि तेन काचित् पुष्पश्री-
पचित्तमं दीयते ॥ अथ द्वयशुद्धिः ॥ आदित्यसुवर्णकथ्यशंखाशुद्धिरज-
मयानि च काम्यायकाचरैत्यानि चपुत्रीमयानि च । निर्लेपानि च
शुध्यन्ति कैवल्येन जलेन च ॥ शुद्धोच्छिष्टानि शोध्यानि विधा चारास-
वारिभिः ।

End. मया सर्वेषां प्रेतकाव्याणि भवानुच निपातने । कुर्व्यान् संवत्सरादवाक्
वादमेकं तु वर्जयेत् । भृगुः । माता दैव तथा धाता भाव्या पुत्रलया
सुषा । एषो धृती चरेच्छादमन्यस्य न पुनः पितुः । तथा । माता दैव
सुमीभाना धृती दैव निपद्यते । नच दादानि कुर्वीत न कुर्व्याज्जनके
धृते । माता शोषी न जननी । तन्मरुतोत्तरं प्रसीतो पितराविति दैव-
सीमेन दैवपिचयोनिर्बन्धान् । एतत् पूर्णसंवत्सरिकपरमिति केचित् ।
मवापि शुद्धं जगत् । अथ पितरि धृतेऽप्यदीधं वाक् न कुर्व्यादिति निवि-
धते । अन्यस्मिन् कुर्व्यादिति तु निष्पत्त्युक्तं सामान्यवाक्यप्राप्तमेवेति
न घटत इति दिक् ॥

Colophon इति श्रीसीमांसकभट्टाङ्कराजाजभट्टनीलकण्ठेन लले भास्करे शुद्धिमयूख-
समाप्तः ॥ शुभमस्तु । श्रीरामार्पणमस्तु ॥ ॥

विवरणम् । शुद्धिमयूखो नाम भट्टनीलकण्ठविरचितः शुद्धिविषयकोऽथ निबन्धः ।

No 382. **सुद्धिरत्नाङ्कुरः ।** *Suddhiratnākaraḥ.* Substance, foolscap paper, 17×4 inches. Folia, 54. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Complete.

A work treating of the same subject under the name of *Suddhiratnākara* by Mathurānātha Chakravartin.

Beginning श्रीगुरुभ्यो नमः । प्रथमं सम्यग्ज्ञानतमस्तुतीयं मङ्गः । कुर्वते मगुरा-
नायः सुद्धिरत्नाङ्कुरं हन्ती । पूर्वाचार्यैस्तु वेत्तोतिप्रत्यमन्दर्भसम्पुटः ।
हृत्पद्मभेदीषीष्यं हृत्पद्मामस्य कोतुर्कः । वेदार्ता ओतिपद्यक्षुद्यक्षुक्ष्मा-
दि तद्विदः । वेदार्तादेशतोऽप्येव धननयन्ता इवाम्यथा । हृत्पद्मं चिता-
याः । ज्ञाना सम्यक्तुमरं ज्ञानं द्विजः स्यात् पंक्तिपावनः प्रक्षुब्धोके प्रति-
ष्ठाप्य लभते देवचिन्तकः । अविदिनैव यः शास्त्रं वक्षान् (?) प्रवर्तयेत् ।
स पंक्तिदूषकः पापी ज्ञेयोनस्यसूचकः । पथं । यत्कालभेदनामित्य
ग्रहग्रहादिनिर्णयः । तदादौ व्यवहारार्थः कालभेदो निरूप्यते । काल-
विहिर्हिधा कालः सूक्ष्मसूक्ष्मवोचते । सूक्ष्मः प्राणादिकस्य स्वच्युत्या-
दिकोऽपरः ।

End. अष्टाव्यादीनि भान्य सप्तमे द्विद्विभोजमात् । तीरे चैकं पर्वते द्वे कसे-
खेकैश्च लिखेत् । इत्येव विपुवक्षतं मेवमन्त्रानिभातुषत् । अतिदृष्टिः
सप्तमे स्यादनादृष्टिः पर्वते । कसेषु मथ्याना दृष्टितीरभेषु च ख च ।
सप्तमे विपुनेभ्यादि विशाखानिलवैखनं । अभिजिज्ञास तीरेषु कति-
कादित्यपि चम् । चिनमैव तथा वैखं इतिचक्षु मथ्यानिम् । कसेषु
चदभायेन्द्रग्रभान्यन्यानि पर्वते । इत्यन्वपत् । • ।

Colophon. इति सुद्धिरत्नाङ्कुरः श्रीमगुरानाथचक्रवर्तिनिर्मितः समाप्तः ।

विवरणम् । मगुरानाथचक्रवर्तिनिरचितः सुद्धिरत्नाङ्कुरो नाम सुद्धिविषयकोनिबन्धः ।

No 383. **सुद्धिकारिका ।** *Suddhikārikā* Substance, country-made yellow paper (except the first folium, which is foolscap and of green colour), 18×4 inches. Folia, 11. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1266 Bengal era. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 370.

End.

एकादशानु लण्णायां नदा यादं समाचरेत् । तदाप्यकरणे यादे
अमावस्यां तिथौ चरेत् । किन्तु तत्र यदा प्रेतयादन्तु न तर्तं नदा
भासिकादिदिने कार्यं नैकादश्यापेक्षया ॥ * ॥

Colophon.

इति शुद्धिकारिका समाप्ता ॥ अथ विपुष्करयोगः ॥ पुनर्वसुनरापादा
लघिकोत्तरफल्गुनी पूर्वभाद्र विशाखा च रविभोग्नैश्चराः । द्वितीया
सप्तमी चैव द्वादशीतिथिरेव च । रतेषामेकदा योगे भवतीति विपु-
ष्करः । जाते तु जात्रायोगोद्धते भवति पुष्करः । विगुणफलदोहौ
मष्टे हृते धृते तथाः प्रथमे भासि वर्षे वा कुटुम्बमपि पीडयेत् । द्वेवोपि
यदि वा रचोत्तम पुत्रो न जीवति । अतस्तदोपशान्त्यर्थं होमयेद्युतं बुधः ।
अगस्त्येत् सुवर्णादिद्वामं कुर्याद् यथाविधिः ॥ स्त्रिविरियं श्रीरामा-
यदेवशर्माः ॥ * ॥ पुस्तकस्थ चौवनमासिदेवशर्माः । शन ११९९-
शाल ॥ * ॥

विवरणम् । शुद्धिकारिका नाम कारिकादाक. शुद्धिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 384 दुर्गभञ्जनम् । Durgabhanjanam. Substance, country-
made yellow and red paper, 2½×4 inches. Folia, 29, but without page
marks. Lines, 5-8 in a page, with a blank space of about half an
inch square in the middle Character, Bengali. Date, ? Ap-
pearance, fresh. Prose Generally correct Incomplete.

A work on the solution of difficult points in religious matters
under the name of Durgabhanjana by Chandrasekhara.

Beginning

ॐ नमोऽग्रेष्वशेष ॥ सदानन्दमयीं स्मृतां अम्बुशेखरशर्माणां । संकल्प-
क्षुतिदुर्गायां भञ्जनं क्रियतेऽधुना ॥ अथ संकल्पदुर्गभञ्जनं ॥ काम्य-
कर्माणि सकल्पं (?) [विना] फलान्पल [इति (?)] स्मृतेः समूर्ध्वफलका-
मेव सङ्कल्पः कार्यः तथाच भविष्यपुराणं । सकल्पेन विना राजन्
यत् किञ्चित् कुरुते नरः । फलं चात्पान्त्यक तस्य धर्मोऽर्थस्यो भवेत् ।
यत्किञ्चित् यद्युदित्यर्थः । अन्त्यान्पकमिति वीद्याश्रुतेः । फलं तत्तत्-
कर्माज्यं शास्त्रबोधितं धनपुत्रधर्मादि । अन्त्यान्पकं स्वल्पस्वरूपं स्वल्प-
सत्त्वाभक्त्यु अन्त्यान्पकप्रत्ययात् न चात्पान्त्यकमिति न वीद्या अपि तु
अन्त्यादप्यन्पमत्यन्पमित्यर्थः इति वाच्यं क-प्रत्ययस्य वैधर्मापत्तेः । किञ्चित्
अन्पं पादोनं तस्मादन्प अर्धमित्याहुः । तदसन् अन्पपदस्य पादोनमात्र-
वाचिने मानाभावात् ।

End नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् । दुर्गभट्टनं नाम स्मृतिशास्त्रीयविद्वन्मूलमष्टीकरणरूपोऽयं निबन्धः श्रीचन्द्र-
शेखरविरचितः ।

No 385. सर्वदेवहोमपद्धतिः । *Sarvadevahoma paddhati*. Sub-
stance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 82. Lines,
5-8 in a page. Extent, 1,450 slokas. Character, Nāgara. Date, 1689
Samvat. Appearance, old, slightly worm-eaten, and having red marks
throughout, indicating separation of words, &c. Prose. Generally
correct. Complete.

A Vedic manual on offering clarified butter to the gods by
the Hotṛi priest, alluded to in the Saṁhitā portion of the Vedas.
The manual is otherwise styled Hantara. Anonymous.

Beginning. श्रीमहेशाय नमः । इतोऽग्निं होषं करिष्यामि । अर्घ्यैः देवता वाच-
यता । मामाहुर्पूर्वाहुवैरपांशुतां च यजमानस्य प्रययनचयनाभेया-
नि च । वाचस्य मीर्यदेवं अमा वेदियोद्या दक्षिणां पाप्नीं । समानिषाय
प्रपदेन वहिंरामस्य प्राङ्मुखश्चिदहम् । नमः प्रपङ्गे नम उपदंष्ट्रे नमोऽनु-
च्याने क इदमनुवक्ष्याति स इदमनुवक्ष्यातिपक्षोवीरं रघुप्रातु शीघ्र
श्रुतिवै वाचस्य रात्रिवापद्यौषधय वाक् । सवस्वितवस्रः मातुर्ध्वंदांभि
प्रपद्येहमेव नां अमुकगर्भायं होतारं भूये भविष्यति जावे जनिष्याद्य
आभजान्य धार्य वाची अर्घ्यानि वद ।

End. कुलमहं । कुलदेवता । अयमे अरक्ष मे यज्ञीयचये नमस्य । यगे न्यूनं
तस्मै न उपयतेतिरितं तस्मै मे नमः । इदमष्टौदातनं । अष्टाभि
श्रीमन् देहि यंच वयं द्रिष्यः । तन्मोपरिष्ठाद्य उपप्युतं नि (ति?) ।
होमे रात्रौवक्ष्यस्य अहोमिनीहिरण्यं य (य?) यनीधनमनोरात्रां धाव
इह मुंच नु । धात्री धात्रीराजं नितोवक्षं मुंच । यधि वापीमौषधी-
र्हिंभीरतीविष्यस्य वा भुक्ते योवक्ष्योमुंच । सुमित्रिया आप योषधयः
संमिति च ।

Colophon. इति श्रीहोत्रं समाप्तः (समाप्तं) ॥ संवत् १६८९ वर्षे आश्वपदमासे
शुद्धपक्षे प्रतिपदा सोमवासरे लिखितं (लिखितं?) यादवं पुस्तकं दृष्टा
(दृष्टं?) तादृशं लिखितं मया ॥ यदि शुद्धमासं वा सम दोषो न दीयते ॥

১ । শ্রুতমস্তু ॥ কল্যাণমস্তু ॥ স্ব ॥ স্ব ॥ পঞ্চমংস্মা ১৪৫০ ॥ দ্বিবেদী-
জীবন্ রামস্বনোরাগরামস্বোদ পুস্তকং স্বীকৃত্যগ্নিগোমস্য শ্রুতম্ ॥

বিশেষণম্ । অগ্নিগোমস্য স্বীকৃত্যংবিষয়কোৎসং নিবন্ধঃ বৈদিকগ্রন্থেবাগ্ন্যাম্ভাঃওচিতঃ ।

No. 386. সাবিত্রীচতুর্দশীব্রতকথা । Sāvitrīchaturdaśīvratakathā.
Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 6. Lines, 7-10
in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old.
Prose and verse. Correct. Complete.

A manual on the religious observance called Sāvitrīvrata,
performed on the dark fourteenth lunar day of the month of
Jyāishṭha, together with the story of Sāvitrī taken from the
Viṣṇupudharmottara.

Beginning. অথ সাবিত্রীচতুর্দশী ॥ পূৰ্ণেদিনে সংযমং বিধায় পরদিনে কৃতনিত্যজি-
যৌ যজমানঃ সস্তিবাচনাদিকং কৃতা সূর্য্যঃ সৌম ইত্যাদি পঠিত্বা
চত্বৰ্ণং কুৰ্য্যান্ । বিষ্ণুর্নমোঃস্ব জীহে মাশি জঘ্নপশে চতুর্দশীং নিধাবা-
রম্য অমৃকামগোবা অমৃকৌ দেবী নিত্যভোগ্যঃবৈধব্যচিরজীবিপুত্রপৌত্রা-
দ্যবচ্ছিন্নসন্ধানিপরমেশ্বর্য্যপ্রাপ্তিকামা চতুর্দশবর্ষংযজ্ঞং সাবিত্রীব্রতমর্চ-
করিত্যে ইতি চত্বৰ্ণস্য সূক্তং পঠেত্ । ততোঃচত্বৰ্ণপত্রং নির্ভোপনমুপরি চর্চ-
সংস্থাপ্য নমুপরি সত্যবতৃসাবিত্রৌ সংস্থাপ্য ততঃ সামান্যার্ঘ্যভূতশ্রদ্ধাং
বিধায় গণেশাদৌন্ পূজয়েত্ । ততঃ সত্যবতং পাত্যাদিभिঃ সंपূজ্য প্রচ-
মেত্ । অধিযোগী যথা দেব সাবিত্র্যা সচ্চিতসাকর । অধিযোগস্তথা ভর্তা
সম জন্মানি জন্মানি ॥ সৃষ্ট্যা চেদং জগতৃপল্লবং সচিৎস্রষ্টাঘরজগদ্রমং ।
সত্যব্রতধরোদেব মমস্বো দেবক্ষপিত্রে ॥

End অথ নৈঃ সর্বতো বিপ্রৈঃ ব্রহ্মল্লং কেন চেত্তুয়া । দিবসে ন সমাধাতঃ
পিতরৌ নব হুঃসিতৌ । ততঃ স্ব কথযামাস শিরঃপৌত্ৰাদিকং তথা ।
ততস্বো ব্রাহ্মণবেদাঃ সাবিত্রীমিদ্মনুবন্ । কথযস্বাস্য সাবিত্রি হনাকৌধৌ
যনেশ্রবত্ । ততঃ সা কথযামাস যমসম্ভর্গজাদিকং । অমৃচ্চাম্ভয় রা-
ভ্যস্ব দ্বৌ বরৌ অশ্ররস্ব স্ব । পিতৃঃ পুত্রস্ব স্ব শতং পুত্রাণ্যাত্মজঃ সত্যং ।
অমৃতবর্ষজনাযুয ভক্তুঃ প্রাপ্তং তথা যমান্ । তন্ যুনা পরমপ্রীতা বিশ্রান্ত
স্বরূঢ়ং যযুঃ । সত্যবানপি শনুষ্ঠে পিতৃভ্যাং সচ্চ ভাষ্যেযা । অথ রানৌ
স্বতীনাযাং সর্ব্বং ব্রাহ্মণপুত্রবাঃ । যুসন্ত্বেনমুপায়ম্য কথামকথয়ন্ শ্রুত্বা ।
শাক্তদেবাদ্যামাত্যা যুসন্ত্বেনং মর্চীপতিং । আগত্যৌপমংদারাজ স্যাসত্যেন

एतो रिपुः । तत्र पुत्रेण सत्येन नयमभ्यासता इह । अचक्षुर्वा सचक्षु-
 र्वा तं राजा भय भूपते । नतखैरभ्यनुज्ञातो प्राज्ञैः स महीपतिः ।
 तैरमात्यैः परिततो महादेव्याय सेवया । पुत्रेण च तथा बद्धा सावित्र्या
 ग्रीहयुक्तया । ययौ च नगरं राजन् सर्वसंपूर्वमानसः । तत्र गत्वा दुमन्-
 सेनः सत्यवतं प्रियं सुतं । यौवराज्ये महा राजः स्थापयामास धर्मतः ।
 सावित्र्यापि काशेपि जग्ने पुत्रशत परं । साष्टाक्षं ततं जातं सोद-
 र्माणां महात्मनां । स्वमात्मपितामाता स्वयं यशुरः पतिः भर्तुः
 कुलस्य सावित्र्या सर्वं लब्ध्वात् समुद्धतं । स्वमेवा च पादाक्षौ ग्रीहा-
 चारणमन्विता तारयिष्यति सा सर्वान् सावित्रीव वराहना । स्व-
 माद्यासितस्त्रेण मार्कण्डेयेन भीमता । युधिष्ठिरः प्रीतमनाः काम्ये निव
 सइने । यददं श्रुत्वाकृत्या सावित्र्यास्त्राममुत्तमं । स सुखी सर्वसिद्धार्थो
 न दुःखं प्राप्नुयाद्भरः । श्रुत्वा चैव सावित्रीचरितं सुतं
 अवैधव्यस्य श्रीभार्यं लभते सन्ततिष ताः ॥ • ॥

Colophon.

इति विष्णुधर्मोत्तरे सावित्रीवतकथा समाप्ता ॥ • ॥

विवरणम् । सावित्रीवतविषयकोऽर्थे विवृतः । अथ विष्णुधर्मोत्तरसंग्रहीता तत्कथा च
 वर्तते ।

No. 387. सामगव्रतप्रतिष्ठा । Sāmagavrata-pratishṭhā Substance,
 country-made coloured paper, 12×3 inches. Folia, 13. Lines, 6-7
 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh
 Prose Generally correct. Complete.

A manual on the religious observances of the followers of the
 Samaveda. From the colophon, it appears to be a part of the
 Vrata-pratishṭhātattwa of Raghunandana.

Beginning. ॐ नमः ह्यग्याय ॥ अद्यानन्नादिव्रतप्रतिष्ठा ॥ ततः सामगप्रयोगः ।
 तत्र पुत्रवधेत् व्रतप्रतिष्ठाना तदा मातृपूजावधौधारायुधक्षपाभुर्द्वि-
 कथादानि कृत्वा व्रतप्रतिष्ठां कुर्यात् । श्रीं चैत् प्रतिष्ठानी तदेतानि
 विद्यायेति विद्येयः ।

End.

एवं व्रतान्तरप्रतिष्ठायामपि । दक्षिणावाक्येनैकव्रतधर्माः प्रतिष्ठार्थं नि-
 र्यादिविद्येयः ॥ • ॥

Colophon.

इति हरिहरमहाचार्यामजयोरमुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं सामगव्रत-

प्रतिष्ठातृत्वं समाप्तं ॥ • ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ • ॥ एतत्क-
र्माणां प्रीयतां भगवान् विष्णुरित्यनं कर्म कृत्वा तप्तद्वयताद्वयमुत्प्रेजेत् ।
यथा श्रीमद्योग्यादि अमुकव्रतप्रतिष्ठाकर्माणि अमुकद्वयमर्चितं विष्णवेऽहं
ददे । ततो द्वादशदानानि दद्यात् एवं द्वादशभीक्ष्यानि प्राक्षुष्याय
दद्यात् । ततः शोपकरणदण्डकमुत्प्रेजेत् । यथा अयेत्यादि अमुकव्रतप्रति-
ष्ठासंज्ञेतत् शोपकरणदण्डकं गन्धार्चितं श्रीविष्णवे तुभ्यमहं सम्यग्ददे ।
एवं गुहं लक्ष्मीं च संपूज्य दण्डकमुत्प्रेज्य दद्यात् । सर्वेषु व्रते दण्डकवत्-
ह्यं । अमावास्याव्रते तु दण्डकदानानन्तरं षट्प्रदीपोत्सर्गः । यथा
अयेत्यादि यमद्वारावस्थितान्धकारतरणकामा एतान् लौक्यदृष्टिमाधा-
रणमग्राहाकायुषान् सवक्ष्यान् विष्णवेऽहं सम्यग्ददे । ततो व्रतप्रतिष्ठा-
दक्षिणा । अग्निहोत्रधारणं विष्णुधारणं कुर्यात् । एवं विधिः सर्वेषु
प्रतिष्ठायां बोध्यः ॥ • ॥

दिवरणम् । सामवेदीयकर्मव्रतप्रतिष्ठाविषयकोऽयं निबन्धः स्मार्तशीर्षधनुन्दनव्रतप्रति-
ष्ठातृस्वाम्येतः ।

No 388. व्रतप्रतिष्ठापद्धतिः । Vratapratishthā Paddhatih Sub-
stance, foolscap paper, 14×5 inches Folia, 18. Lines, 5-9 in a page
Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose.
Generally correct Complete.

A guide to the Pratishthā or the concluding ceremony in
religious observances, as performed by the followers of the
Sāmaveda. Anonymous.

Beginning. ॐ गणेशाय नमः ॥ अथ व्रतप्रतिष्ठापद्धतिः ॥ तत्र शुद्धमनसं सज्जमा-
सादिदीपधरहितं । पूर्वदिने उपोष्य प्रातः कृताङ्गिकोव्रती पूर्ववत् वर्ष-
निध्यादितव्रतं समाप्य प्रतिष्ठासंकल्पं कुर्यात् । पवित्रपात्रिराधानाः
प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा दर्भासने शोपविष्ट प्राक्षुष्यान् गन्धादिना परि-
तोष्य अग्निम् व्रतप्रतिष्ठाकर्माणि ॐ पुण्याहं भवन्तोऽनुवन्तु ॐ पुण्याहं
इति त्रिर्जपेत् । एष सति ऋद्धिश्च वाचयित्वा ॐ सति न इन्द्रोदृढ-
यवा इत्यधनाग्निचिप्य ॐ तद्विष्णोरिति विष्णुं धृत्वा नारायणं गुरुं
परायं संपूज्य नमस्कृत्य ॐ सूर्य्यं श्रीम इति पठित्वा उदङ्मुखः ॐ
नमस्तुभ्यं वाच्यं अयेत्यादि अमुकयोः श्रीअमुकदेवकर्मा तप्तद्वयतोक्त-
फलकामो विष्णुप्रीतिकामो वा इयदर्पनिष्ठादिनामुकव्रतप्रतिष्ठाकर्माहं

करिष्ये । इति संकल्प । ॐ देवो वो इति पठेत् सर्वत्र वैदिकमन्त्र-
पाठे सौश्रव्योरनधिकारः । नच ब्राह्मणेन मन्त्राः पठनीयाः । स्त्री-
कार्ये अमुकमोवा अमुकी ऐमीति । परार्थे करिष्यामीति विशेषः ।
माशोष्ठेयस्य निषिद्धत्यामाशोष्ठादित्रये शौचचान्द्रेष । तद्विद्वे दधिर्मन्त्रा-
न्निप्रष्टनित्रते मुख्यचान्द्रेष माशोष्ठेयः । तिथावित्यनन्तरं अमुकर्मन्त्रा-
न्त्यादिनिमित्तोष्ठेयः ।

End.

ततोऽग्निद्रावधारणं कृत्वा शान्तिं कुर्यात् । त्रयेष्टदेवतादत्तदत्तकं स्वा-
मिने दद्यात् । देवदत्तानि इत्यादि ब्राह्मणाय दद्यात् । ब्राह्मणान् भोज-
यित्वा अयं सुधीत ॥ • ॥ अयं सर्वत्र ब्रह्मप्रतिष्ठाविधिः । दुर्गाप्रति तु
तत्तदुक्तमोक्तभूतमन्त्रमुक्ता सर्वत्रगमनसूचने । यस्मिन् त्रये यदुक्तप्रार्-
थानं तद्वचनमेव हेयं । सर्वत्र उक्तवस्तुत्पद्य दद्यात् । अमावास्यात्रये
तु विशेषः । उक्तकदामानन्तरं यद् प्रदीपानुत्पद्येत् । चीपस्तान् प्रदी-
पान् अंशुले निधाय एते मन्त्रपुष्पे ॐ चीपस्तप्रदीपेभ्यो नम इत्यभ्यर्च्य
अश्वेत्यादि यमद्वारावस्थितान्यकारमन्त्रव्यासनया इतान् चीपस्तान्
प्रदीपान् अर्चितान् सर्वस्मान् शोचयद्याधारजतशलाकापुमान् अग्नि-
दैवताकान् श्रीविष्णवेऽर्चं घंघ्रदे । इति दत्त्वा दक्षिणां विष्णवे दद्यात् ।
• । पञ्चमीत्रये तु सर्वेष्टकान्मधुरयुतां वा दद्यादिति । विपौतकौ-
त्रये योदश घटान् स श्रवणवृत्ततिलमादंक्षोरपिष्टकपुनपोद्गमोष्पानि
• । जलघृष्टान्त्यां द्वादश जलघृष्टघटान् तावकुपश्रव ॥ • ।

Colophon.

इति सामवेदिनां ब्रह्मप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥ • ॥ श्रीगुरवे नमः । • ॥
श्रीरघुनाथाय नमः ॥ • ॥ श्रीदुर्गायै नमः ॥ • ॥ श्रीश्रीपादाय नमः ॥

विवरणम् । सामवेदीयव्रतप्रतिष्ठाविधिविनिर्णयकः अष्टिद्वयोनिवन्तः ।

No 389. सृतिकायसौपजा । Sūtikāshashthīpūjā. Substance,
country-made colourless paper, 13×3 inches. Folia, 5. Lines, 6-7
in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, somewhat
old. Prose. Generally correct. Complete.

A work on the worship of the goddess Shashthī performed
in the evening of the sixth day of the birth of a child. The
codex was written by Pandita Jaganmohana Tarkālankāra, the
late librarian of the Sanskrit College library, and it formerly
belonged to the late Professor Jayanārāyaṇa Tarkapanchānana.

Beginning. ॐ नमोमहेशाय । अथ सूरसंक्रान्तिपूजाविधिर्लिख्यते ॥ तत्र पठे-
 ऽहनि सायंममे' सूरसंक्रान्तं कृत्वा संकल्पं कुर्यात् ॥ ॐ अथेत्यादि
 अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्मा ममाभिनवजातकुमारस्य जन्मदिनात् पठे-
 ऽहनि सूर्यारिहृदयमनपूर्वकदौर्घ्यामुदुकागोत्रद्विर्भंसिदानानन्तरं ममे-
 शादिपञ्चदेवतासूरिकादेवतानां पूजनमहं करिष्ये ॥ इति सङ्कल्प
 कुर्यात् ॥ ततः सूर्यं पठेत् थञ्जाग्रत इति यजुषां देवोव इति धाम-
 गानां पठित्वा द्वारसमीपे सप्तमण्डलिकां कृत्वा तत्र वटपत्रे खेवपाहा-
 नारश्च मन्वादिना संपूज्य साधुभक्तवर्तिं दद्यात् ॥ तत्र मन्त्रः ॥ ॐ खेव-
 पाहा नमस्तेस्तु सर्वशान्तिफलप्रदः ॥ वासुध्व [छ (?)] विद्मनाशाय
 प्रतिगृह्णामि नमः ॥ इत्येवपाहोम्यो नमः ।

End तत एते चौरपूरितचराः ॐ बहोदेवै नमः हवसेव दीपः वां बहो-
 देवै नमः ॥ ततो दक्षिणां दत्त्वाऽभिद्रुमवचाय्यं कर्त्तारिकागोरोचनादि
 गृहे संस्थाप्य द्वारि प्थातं जागरयेत् ॥ द्वादशनामानि यथा । कीरव(१)
 नारायण (२) माधव (३) गोविन्द (४) विष्णु (५) मधुसूदन (६) विवि-
 क्रम (७) वात्मन (८) हृदीकेश (९) श्रीधर (१०) पद्मनाभ (११) दामो-
 दर (१२) । ० ।

Colophon इति सूरसंक्रान्तिपूजा समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीजगन्मोहनशर्माः खादरमिर्द
 पुनकश्च ॥ ० ॥

विवरणम् । श्रीसूरसंक्रान्तिपूजानियमकोशे निबन्धः ।

No 390 सूरसंक्रान्तिदीपिका । Sūrasaṅkrāntidīpikā. Substance,
 country-made yellow and red paper, 18×4 inches. Folia, 18 Lines,
 3-8 in a page Character, Bengali. Date, Appearance, not old,
 but torn and writing effaced in parts. Prose Generally correct.
 Complete.

A work treating of Saṅkrānti or the movement of the sun
 from one Zodiacal point to the next, under the name of Saṅkrānti
 Dīpikā by the late Professor Jayanārāyaṇa Tarkapāṇḍanana.
 The codex appears to have been lent by him to the Sanskrit
 College Library.

Beginning नमोमहेशाय । बला देवीपदद्वन्द्वं सूरसंक्रमदीपिका । कुरुते वैदिकः
 श्रीमान् जयनारायणोद्दिजः ॥ नन्द्यवीरघुनन्दनाष्ट्रिकमसैर्मानोदिने-

संक्रमे ह्यृषे तदिदमेव पुण्यमुदिनं घर्नाह संक्रान्तिषु । या याः कर्त्तव्यादिके निगदितास्त्रिंशन्मुखा भाङ्गिकाद्याः क्षुः पुण्यतरा दिने दिनमप्येवैवादिशंक्रान्तिषु ॥ १ ॥ प्राक् विंशत्परपूर्वतः षड्वर्गमीमानार्द्धयुद्धे परं मानार्द्धे षरपूर्वश्राव्यमिना मानार्द्धयुद्धे तथा । अर्द्धे विंशतिरादिमास्तु परया रात्र्याङ्गिना उत्तरं मानार्द्धे तुल्यदेव स्वपमाः प्राग्वदिनार्द्धे परं ॥

End.

निशीथजातास्तथान्यसंक्रान्तिषु तिथिभेदे पूर्वापरदिनपरपूर्वाह्णो-
त्थिभेदे पूर्वादिनयेवार्धमावस्य यत्पुण्यमुक्तं आर्त्तसत् सम्मत्सर-
कोमुदीक्ष्यतत्त्वायेवस्त्यक्षिणासिक्तत्यरजाकरादिसम्मतं निशीथजाते
दक्षिवायने तिथिभेदाभेदयोः पूर्वादिनोत्तरार्धमावस्योत्तरायणे परदिन-
पूर्वाह्णमावस्य पुण्यं यत् आर्त्तसत् तदपि काकमावसीयनिर्वाह्यत-
मदनपारिजातकालनिर्वायसारकालनिर्वायदीपिका तद्विवरणमयमपू-
खमुक्तं निष्क्रान्तमपि मुक्तं दीपकमुक्तं मार्गचक्रमुक्तं गणपतिमिर्वायमिन्नुजय-
धिं चक्रमुक्तं मध्यमिन्नुजयं ॥ ० ॥ सन्यासक्रमे दिनद्वये चेदिनसंक्रम-
नस्या रात्रिद्वये चेद्रात्रिसंक्रमनस्यादरशौयेति आर्त्तसंयुक्तं तदपि
कृत्यरजाकरकालनिर्वायमयप्रकाशकपतवप्रभृतिवस्तुनिबन्धसम्मतमित्यर्थं
पक्षवितेन ॥ प्रादु + + + रण्डुङ्गरं निवेकविकलैः सिन्धोः समा-
ख्योद्वितादुद्धारणं विनोक्तु नाम मदनो मुग्धात्मनां वद्विधौ । सन्ध्यां
कपटेन भोजनननं कर्ष स्वयं माधवः आर्त्तसं पितृसमूहचरमनीवाहं
बलादायितुं ॥ १ ॥

Colophon

इति श्रीमत्सर्वभेषजसंस्थापितकक्षिकामात्रमरानामैतच्छ्रुतपाठशास्त्राभ्या-
समाशाध्यापकनीपुङ्गवमनारायणतत्त्वज्ञानमहापात्र्यनिरचिता चूर-
पञ्चान्निदोषिका समाप्ता ॥ १ ॥ इति ॥ ॥

विवरणम् । अध्यापकश्रीजयनारायणतर्कपञ्चामनिरक्षिता खरसंज्ञाभिद्वीपिका नाम
संज्ञानामितनूयकास्तुल्यविषयकोऽयं विषयः ।

No 391. सूत्रसंकान्तिदीपिका । Sūtrasaṅkrāntidīpikā Substance, country-made yellow and red paper, 10×6 inches. Folia, 25 Lines, 2-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but torn, worm-eaten, and writing effaced in parts. Prose. Not correct. Complete.

46 я. с.

Another copy of the same work.

विवरणस्तूपूर्वम् ।

No. 392. होलिकाकथा । Holikákathá. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 7. Lines, 5-7 in a page. Character, Nágara. Date, Samvat 1893. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Bhavishyottara Purána on the Holi festival.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीशिवाय नमः । श्रीपार्वत्यै नमः । नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं । देवीं नरसतीं त्रासं ततो जयमुदीरयेत् ।
१ । पुषिदिर उवाच । किमर्थं फाल्गुनस्यांते पूर्वमायां जगारं । उत्थायः क्षियते लोके घामे घामे पुरे पुरे ॥ १ । किमर्थं शिशवस्तस्यां मेहे मेहे विवादिनः । होलिका दीप्यते कक्षात् फाल्गुनी च किमुच्यते ।
२ । अद्याहेति हि का साक्षाच्छीतोऽप्येति किमुच्यते । कोवास्यां पूज्यते देवः केनैवमवतारिता ॥ ३ ॥ किमस्यां क्षियते क्षण्य चैतद्विद्वत्तोषद । श्रीकृष्ण उवाच । आसीत्कृतयुगे पार्थ रघुर्नाम नराधिपः ॥ ५ ॥ ग्रहः सन्ध्याधोपेयः प्रियवादी बहुव्रतः । सामान्यः श्रद्धिर्वा कृष्णं वशीकृत-
नराधिपः ॥ ६ ॥ भर्तवः पालयामास प्रजाः पुत्रानिबोरमान् । न दुर्भिक्षं न च व्याधिर्नाकालमरत्यं ययाम् ॥ ७ ॥ नाधिभोक्तव्या पीरा कस्मिन् शसति भूपते । तस्मैव शसतो राज्यं सप्तधर्मरतस्य वै ॥
८ ॥ पीराः सर्वे समागत्य पारिषादितमभुवन् । पीरजना जगुः । तत्र राज्ये अष्टराज प्रजाः सीपद्वा युता ॥ ९ ॥ आयाता बालकान् भक्ष्या दृढमानसेति राजसी दिवाराचो समागत्य बालान् पीडयन्ते-
बलात् ॥ १० ॥ अंबोडी गर्भमयमा पित्रोमीर्द्धमृजंजा ॥ करारा विकरा-
क्षानीं स्तूलवाहादिनमवा ॥ ११ ॥ काचिच्छेताघितजरा बालान् दृष्ट्वाय धावति ॥

End

श्रीकृष्ण उवाच । व्रते सभार्ये चित्तपक्षदृष्ट्या प्राप्तपंचमे समुपस्थिते च । संप्राप्य ते श्रुतकुसुमापुष्पं सचंदनेषुच रसेन संपुतं ॥ ८१ ॥ पुष्पपौत्र समापुतं समुत्तं तिष्ठ सचंदं । पूर्वमा फाल्गुनस्यांते एवं व्रतविधिः कृतः ॥ ८२ ॥ पूर्वमा जयदा नित्या सच्येनिद्रोपनाशिनौ ॥ एतने कथिता राजन् निषीदामुत्तमा निधिः ॥ ८३ ॥ पूर्वमा प्रतिपत्तिर्यो कथां पीराचिकीं ग्रामाय् । त्रासं संपूज्य विविधदत्तैर्जितभोजनैः ॥

८८ ॥ सुगंधदक्षिणामिषं चंदनैः चेतुष्पथैः ॥ रात्रौ जागरणं कुर्याद्भृत्य
जीतोत्थं यः ॥ ८९ ॥

Colophon

रति श्रीभविष्योत्तरपुराणे होलिकोत्सवकथा संयुक्ता । लिखितं जय-
लक्ष्मिमिश्रेण प्रयागनगरे वरे ॥ रामनंदाष्टभू १८८९ वर्षे वैक्रमे फाल्गु-
ने पिते ॥ शिवरात्रिदिने सूर्योदयश्चयलक्ष्मिमिश्रकैः । १ ॥ श्रीराम-
चंद्राय नमः ।

निर्वाणम् । भविष्योत्तरपुराणसंस्कृतहोलिकोत्सवकथासंयुक्तसप्तमविषयस्यायं निबन्ध ।

No. 393. होमविधिः । *Hómaridhiḥ*. Substance, 'country-made white paper, 12x4 inches. Folia, 19. Lines, 7-11 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, very old Prose. Not correct Complete (without colophon)

A manual on offering clarified butter, &c., into the fire, to avert the evil influence of planets, &c., under the name of *Hómaridhi*. Anonymous.

Beginning. श्रीमद्देशाय नमः ॥ नमः शास्त्राय ॥ अथ होमविधिः । सावित्र्याद्यान्
षड्भू सध्वान् प्रथम्यं ऋषिस्तमः । सचन्द्रवयं ब्रूहि वशिष्ठमुनि-
सप्तमः ॥ १ ॥ यदवा प्रथमांशे रात्रौ विमदेन तु । विदेहा-
शास्त्रे कुम्भस्य महासुने ॥ १ ॥ किमर्थं मे वने जातं कक्षाद्वार्यं विन-
शति । रामस्य वचनं दुःखा वशिष्ठ आख्यातास्त्रिंशं ॥ २ ॥ सुरासुरा-
क्षया यथाः सर्वे यथा रिजातयः । क्षेत्रैः पतिभूतैर्लभं (?) लभंते विवि-
धापदम् ॥ ३ ॥ यदा राज्यं प्रवृत्तिं यदा राज्यं चरन्ति च । प्रदैर
अपिर्न सर्वे वैलीक्षं च चराचरम् ॥ ४ ॥ यत्ने राम वनं यानं विद्यामः
जीतया नृप । नरोपेक्षेन नरोप नृपराजसदृशमतः ॥ ५ ॥ यत्ने क्षेत्र-
राक्षस्यै नृकाक्षस्यै चर्मजया (?) ॥ भवेद्विषयोमोषा प्रयागनगरं
मुप ॥

End.

अभिषेकं कुर्यात् । आयुषं यमदग्ने (जमदग्ने?) कम्पयन् आयुषं यदेवेन
आयुषं ततोश्च आयुषं । हृदि भस्मना ललाटे पीयाया दक्षिणां
दक्षिणामंनपातः ॥ ॐ नमोऽस्तुते परब्रह्माय सुप्रकवाचनाय सभधि-
कदाय हस्तिमुखाय दंष्ट्राकराक्षवदनाय नानावेषपरिमलमरीराय हेम-

महिमाशिवमुकुटकुण्डलधारिणे हृद्योऽपि भगवन् सर्वविघ्नविनाशकाय
यज्ञभानं प्रथ्य स्त (?) पूजां चैव नमोनमः ।

Colophon. (नास्ति) ।

विवरणम् । होमविधिनाम यज्ञदोषशान्तिनिमित्तकहोमविधानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 394. होमसिद्धान्तः । Hómasiddhāntaḥ. Substance, country-made white paper, 12×4½ inches Folia, 1. Lines, 10-14 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Correct. Complete.

A manual treating of the Homa rite by Bhadra Deva or Rámakrishṇa Deva, son of Ápadeva.

Beginning. श्रीमद्यज्ञोपासनाय नमः । यजमानेनाग्नीषमन्वेदग्निहोवहोम उपासनाहोम
कर्तव्यो न कर्तव्यो वेति संशयेनेति तावत् प्राग् ॥ कुतः दृष्ट्वां भाव-
मागोव सपिच्छेन विधीयते ॥ जननेत्येवमेवं आग्निपुत्रं द्युमिच्छता-
मित्यादि मन्वादिस्मृति प्रामाण्याद्भूषित्वाष्पुषिना कर्तव्यमित्यादिवचना-
दग्नेरजधिकारात् ॥ अतएव सूतके कर्ष्योऽर्था त्यागः संधादीनां विधी-
यन् इति संवर्तोऽंते सूतकेतु समुत्पन्ने आर्ते कर्ष्यं कर्ष्यं भवेत् पिच्छं यज्ञं चर्षं
होममग्नौवेद्य कारयेदिति जातुर्कर्ष्योऽंते संशय्यते ॥ तस्मादाग्नीषिना
यजमानेनाग्निहोवहोमोऽग्निहोमस्य न कर्तव्य इवेति चेन्न । वेता-
नोपासनाः कार्याः क्रियाश्च नृनिषोदनादिति याज्ञवल्क्योक्तेः । वेता-
नास्तेनाग्निषाध्याः अग्निहोवहोर्षोर्वसावाद्याः क्रिया उच्यन्ते । प्रति-
दिनमुपास्यन् इति उपासनी यज्ञोऽग्निस्तत्र उपासनाः धार्यं प्रातर्होम-
क्रिया उच्यन्ते इति ताः वेतानोपासनावैदिक्यः क्रियाः कार्याः । कथं
वैदिकत्वमिति चेत् । नृनिषोदनात् । तथाहि यावज्जीवमग्निहोर्षं
शुक्रयादित्यादि नृनिभिरग्निहोषादीनां षोदना शक्येव । तथा अथर्व-
साहा क्रूर्यादित्यादि नृत्योपासनहोमोपि शक्यते ॥ अथ च श्रौतत्वमि-
षेवशोपादानात् आर्तक्रियायां दाजादीनाममनुष्ठानं गम्यते ।

End.

तस्मादाग्नीषमन्वे यजमानः साक्षात्स्य स्यमग्निहोवहोमं क्रूर्यादोपास-
नहोम स्वं क्रूर्यादित्येव वा कारयेदिति स्मृतिवैविध्यादिकल्पः ॥ तस्मा-
दाग्नीषिना यजमानेन स्यमोपासनहोमे हवे नाग्नेर्लौकिकत्वमिति
पिच्छं ॥ निर्वर्तोऽयं साक्षात्स्यमिताधराद्युत्पत्त्येवधारिजातकोशभादि-

नानानिर्वचय्यांस्त्रीचनया रामलक्ष्मणेन विदुषां प्रमोदं संदीप्तं जन-
यतु ॥

Colophon. चापदेवदुतेनाथं भद्रदेवेन सीमता । अकारिहोममिदानीं तृणतु
यज्ञमुक् ॥ ३ ॥

विवरणम् । होममिदानीं नाम नित्यहोमोऽग्नौ कर्मयोगेनैतत्सिद्धान्ताद्यकोनि-
त्यविशेषः ।

No. 395. चन्दनधेनुदानप्रमाणम् । Chandanadhenudāna-pramānam.
Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches Folia, 2. Lines,
9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old.
Prose. Correct. Complete.

A compilation consisting of authorities regarding the offering
of Chandanadhenu, or a cow marked with sandal, on the occasion
of the first Śrāddha ceremony of a woman dying before her hus-
band and son, by Vāchaspati Mīra.

Beginning. ॐ नमोऽग्रेभ्यः । नमोऽग्निं चन्दनचर्चिताया सेनोः प्रदाने सविधिं
प्रमाणं । एवाकरादेर्लिखितं विस्तीक्ष्य ततोऽग्निं वाचस्पतिरप्यबुद्धिः ॥
अथ चन्दनधेनुदानविधिः ॥ तत्र एवाकरे श्वसः ॥ जीवन्भर्ता तु या
मारी पुत्रिणी भिद्यते यदि । धनसाधंस्तं धेनुमावाप्याय प्रदापयेत् ।
पति (पति) पुत्रवती भारी भिद्यते यापयत्ययोः ॥ एवं नभोत्पलेनपुत्रः
पिता यापय जीवति । तथा कर्णोपदेष्टिन्यां प्राञ्चबध्नंसे च चलापु-
भटनानि वचनानि यथा नृचक्षतिः ॥ पतिपुत्रवती भारी भिद्यते भर्तु-
रयतः । चन्दनेनाद्वितां धेनुं तस्याः स्वर्गं कल्पयेत् । तथा जातु-
कर्मः । धेनुं चन्दनमाह्वय्य यो दद्यान्नाहवेतरे । यदि यापयन्त्येका
तथापि स्वर्गमाप्नुयात् । तथा वसिष्ठः । न शुक्लं हवोत्सर्गोपायत्पितरि
जीवति । चन्दनेनाद्वितां धेनुमावाप्याय प्रदापयेत् ॥

End. नभोत्पलेन हवस्तस्यां नित्यं च । हवोत्सर्गविधानेन कर्मणं
सम्पेक्ष्यं च । मामहोकेनेति मन्त्रेण दासहवस्त्येति च । धेनोश्च सवि-
मदयदेति विश्रुताद्वितया लिखेत् । नामधेने विद्येतीत्यं दत्ते चर्चं
समाहितेत् । नभोश्च वज्रैर्वेद्विद्वान्वाचाप्यैश्च विधानमिदं । ततो दे-
वैर्लिखेत्तत्रं पद्याङ्गप्रमाणं । श्रुत्वं चक्रदुर्लभं प्रोक्तं दत्ते वामे तथा विधिः ।
पुनर्वासा सुखी (पूजां सुखी ?) धेनुं यजमानोत्तरामुच । ॥ सप्तशदि

ভ্রমণেই প্রতিমন্তে: প্রপূজয়েত্ । মনোমেনুদেবতা: পূজয়েত্ । সদৃশা
 মিরশি ঐ প্রজ্ঞায়ে নম: ইত্যাদিভিন্নমন্তৈরঙ্কানি সম্পূৰ্ণ পঠেদন্তে মমা-
 দ্বিত: । ঐ ইন্দ্রস্য চ মমিন্দ্রাণৌ বিষ্ণৌশ্চৌচ যা স্মৃতা । বদস্য
 দেবী যা গৌরী সা দেবী বরদাস্তু মে ॥ ঐ যা সূক্ষ্মীলোকপাশানাং । যা
 চ দেবেশ্বরস্বিতা । ধেনুরূপেণ সা দেবী নমস্: পাপং ব্যপোহতু । ঐ
 দেহস্মা যাচেত্যাদি । ঐ সম্বদেবমযীত্যাদি । ঐতীত্যর্থঃ পাশস্য তত-
 ছজেতামল্লভূতাং । দীপ্যে প্রাচ্যায়ৈবা স্বাচাৰ্য্যায় মহাত্মনৈ । ইং
 বিশিষ্টাং ন্যং ধেনুং দত্তা নপঞ্চমারভেত্ । পুষ্ণং ঐতীত্য: পিতা:দীনু হবৌদন্তৈ-
 বিধানম: । যেনাং সালয়েত্ কিচ্ছিদাচাৰ্য্যায় স্তু দলিবাং । ইদমহ
 মনোদ্বাদশাচাৰ্য্যায় গুণান্বিতং । পূজয়েদ্বাদশাচাৰ্য্যৈব বসন্তাঙ্কাদিমি-
 ক্ষত: । কাশ্যপাৰ্শ্ব বলযুগ্মং চতুৰ্ভুজং বিশেষত: । স্বাচাৰ্য্যায় প্রদাতব্যং
 প্রজ্ঞায়ে কনকং তথা । স্বানাতান্ পূজয়েদ্বাদশাচাৰ্য্যৈব বিধানম: ।
 দীনাভাষবিশিষ্টাং স্বপ্নাচৈ: পরিতোষয়েত্ ॥ • ॥

Colophon. ইতি বাচস্পতিমিত্রভট্টনচন্দনধেনুদানপ্রসঙ্গং সমাপ্তং ॥

বিবরণ্যম্ । বাচস্পতিমিত্রভট্টনচন্দনধেনুদানতন্ত্রপ্রমাণবিমলকৌশল্যং নিবন্ধম্ ।

No 396 মহিমনস্তোত্রম্ । Mahimnahstotram. Substance, fool-
 scap paper, 14×4 inches : Folia, 18. Lines, 2-9 in a page. Cha-
 racter, Bengali Date, ? Appearance, not old. Verse. Gener-
 ally correct. Complete.

A hymn to the god Siva known by the name of Mahimnahstotra
 from the initial word of the hymn "Mahimnah," by Pushpa-
 danta, one of the leaders of Siva's attendants. It is a famous
 work and has been printed in the Bengali and Nāgara character.
 The codex under notice has an explanatory gloss in the margin
 up to the 32nd verse. Anonymous.

Beginning of the gloss. ঐ নম: শিবায ॥ পুরাণেক. পুণ্ড্রদন্তনামা গিরিবাধ্য-
 পুণ্ড্রবনায়মুদ্যানবাটিকামেকাং প্রত্যহমাযানি । স্বপোদানরচকেণ বি-
 শ্রায় শিবনিগ্ধান্যং বিচিত্র পুণ্ড্রদন্তকদ্বজানানুপদ্বীয়াং মন্ত্রায় তত্চন্দ্রায়ে
 বিমলমন্ত্রোভয়বলং পরমকায়বিকং শিবদ্বাদশমহিম্ন ইত্যাদি । স্বপ্নাৰ্য্য:
 যে বর নম: মন্ত্ৰিণ: তত্চন্দ্রায়ে পারনিষ্কৰ্ণং কাষ্ঠাণ্ডম্বিতং পরং ইয-

तापरिच्छेदनं अविदुषोऽज्ञानतोऽज्ञतया स्तुतिर्यस्यमहती अनुचिता भवति
तन् नदा ब्रह्मादीनां देवानामपि जगद्विषयः पारमजानतां गिरस्तदि-
श्वेऽवमन्ना अपवादं प्राप्ता अयोग्या इत्यर्थः । ब्रह्मादिषु नया उप-
पत्तिवन्तः समापि स इत्याद्य अयेति अथ मन्द-मिदानीपक्षमे सम-
तिपरिचामावधि यावदुद्विदिभवं यथास्थानतया मृषन् सुबन् सर्वलोको
मानयोऽय इत्यर्थः तर्हि तव लोके समापि परिकरः समारम्भो निरपवादो
निर्विरोध इत्यर्थः । तथाहि वाच्यं ब्रह्मनिन्दयोरिति शासनान्
अवाच्य अनिन्दनीय इति भावः ॥ १ ॥

Beginning of the text. ॐ नमः शिवाय ॥ महिम्नः पारमो परमविदुषोऽस्यमहती
स्तुतिर्ब्रह्मादीनामपि तदवमन्नास्तपि गिरः) अथाराधः सर्वं, समति-
परिचामवधि मृषन् अमायेव लोके अरनिरपवादः परिकरः ॥ १ ॥

End of the text. अहितनिरिषमं स्यात् कण्ठसं चिन्तुषां सुरतवचराद्या केच-
नोपाधमुक्तौ लिखति यदि मृषोऽवा सारदा सर्वकालं तदपि तव
मुद्यानामीम पारं न याति । औप्यदन्तमुचपद्वजनिर्गतेन लोकेष
क्षितिपदरेव हरप्रियेव । कथ्यस्मिन्नेव पठितेन मृद्वस्मिन्नेव धर्मोचितो
भवति भुतपतिर्मेघेयः ॥ १३ ॥ सुरमुपमभिपुण्यं सर्वमोक्षैकवेत्तुं पठति
यदि मनुष्यः प्राज्ञतिर्नाम्यचेताः । वलति शिवमसीधं किञ्चिद् । मूपमानः
स्वममिदमोक्षं पुण्यदन्तप्रसीतं ॥ १५ ॥

Colophon. इति औप्यदन्तनिरचितं महिम्नः लोचं अष्टमं ॥

End of the gloss. इदानीं जगाम अमुकं उपरिचयं स्वपद्वजनिकारवच्च दर्शयति ।
कुटुम्बद्वननामेत्यादिना । अस्यार्थः । पुण्यदन्तनामा मन्त्रर्वराजः नरेन्दु-
मोक्षैर्मेघेयः दापः । अथ आनन्दोपात्तं निर्माणसङ्गहनकपापराधान्
निजमहिम्नोत्तमप्रयावगतिरुचान् भवः सन् अथ महादेवमा इदं
पूर्वोक्तवचनमार्थोन्नी कोदणं समुच अभावमोदुदाये दिवानां देवानां
दिव्युपादेयमित्यर्थः ।

Colophon. समाप्तोऽयं अर्थः ॥ १३ ॥

विरचयम् । पुण्यदन्तमन्त्रविरचितं महिम्नः लोचं मटीकम् ।

No 397. सटीकमहिम्नस्तोत्रम् । [*Satika Mahimnastōtram*. Sub-
stance, country-made yellow paper, 16x3½ inches. Folia, 10. Lines,
5-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very
old. Prose and verse. Correct Complete.

Another copy of the same work with an explanatory gloss in the margin by Govindánanda under the name of Mahimnahstava-kaumudī.

Beginning of the gloss. श्रीमोविन्दपदद्वन्द्वनखेन्दुरविमन्त्रिः । अन्वयिनाभिरा-
ज्ज्ञानं विन्यस्तानं धुनोतु मः ॥ त्रिषते श्रीमता मातपादरेषूपदेष्टतः ।
केनचित्कृतिना मन्मोर्गद्विन्दःखवकोमुदी ॥ अथ केलिकलाकवलितद्व-
योधरविमण्डलमवतीर्य विहरमानसकान्तस्यन्दमानमकरन्दसन्दोहासतमपु-
करनिकरभङ्गहारसुखरितप्रोत्फुल्लमलौकिकयिन्नुपवनमवलीक्य कुसुमनिष-
यावचयमहरहरभिषन्दधानः कुसुमोपहारासन्धप्रस्थिमाश्लिक्कनियदैर्वि-
कीय निपुणकोविदोपदिष्ट + + निर्मास्यनिषयाभिसङ्गमनितम-
ममममप्रत्युद्गमोदितमानः कुसुमदमननासा मन्मथराजोगन्धनारसना-
लोचयन् संक्षिप्तः आकषाविभिषपास्यमानचरयकमलमाग्नतोषिर्ष महे-
श्वरमभिस्तुयन् असेवतस्तन्महिमानमविदिनापि खवग्रहणौ निर्मा मन्त्रि-
माह महिम्न इति ।

End. श्रीपुण्यद्वन्द्वेत्यादि । मोविन्दानन्दकृतिना कृते कृतविद्या युताः । निवे-
द्यन्तु विद्वांसोमहिम्नःखवकोमुदी ॥ सर्वान्नयानिने तस्मै मोविन्दाय
ममो ममः ॥ अथानुराजं आह्वयते यत्प्रचारद्विषयितः ॥

Colophon. इति श्रीमोविन्दानन्दाचार्यकृतमहिम्नःखवकोमुदी समाप्ता ॥ ११५ ।
दानं दीक्षानपकोषैः ज्ञानं धामादिकाः त्रिषाः महिम्नःखवपाठक-
कलां भाषन्ति षोडशीम् ॥ • ॥ • ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । मोविन्दानन्दविरचिता महिम्नःखवकोमुदी नाम महिम्नःखवटीका ।

२५

There are two other codices containing *ṭīkā*s or glosses on the same work bound together in the same volume, described below.

No. 398. महिम्नस्तवटीका । Mahimnahstavaṭīkā. Substance, coun-
try-made colourless paper, 18×4 inches. Folia, 6. Lines, 11–12 in
a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1753. Appearance, not old.
Prose. Correct. Complete.

Another gloss on the Mahimnahstava by Śrīkṛishna Tarkā-
lankāra.

Beginning. ॐ नमोभवेमाय । पुरा किल काश्या पुण्यक्षेत्रात्मा मन्त्रैरारज्यत् । प्रतिदिनमेवोद्यानेषु पुष्पाद्याहरति । उपानपास्त्राय पुष्पाद्यासममाना मन्त्रचरैश्च पुष्पाद्याश्रित्यते इति ज्योतिषिकद्वारा निर्णय्य चारामेषु जिवनिर्वाणानि प्रविशन्मनः । पुण्यक्षेत्रः च यज्जिवनिर्वाणानि पदा-
 ष्यञ्च उपानपासैर्दंडो विज्ञेयराक्षसं जिघ्रसिदुर्गैस्तत्र संगोप्य नीतः । नोदिचेद्वरं स्त्रीतुमभिस्तुवतिष्ठ ॥ क्षुतिमाच मदिध्व इत्यादि ।

End. ममः कुसुमदणनेत्यादि श्लोकत्रयं पठन्ति तत्र सुखमिति न विदुः ।

Colophon. एभि चोबोहयनकासहारभहाचार्यविरचिता महिम्नःखण्ड कोशा मु-
द्रायाः ॥ • ॥ ई मृषम् । चोबोहयनदेवमर्षा लिखितेयाः । • ।
मद्रायाः १०४९ पांचवीयाः ॥ • ॥

विवरणम् । श्रीबीजान्तकालहृत्कारभट्टाचार्य्यनिरचितः सद्भिन्नः स्वपटीका ।

No. 399. **মহিম্নাশ্বটিকা ।** *Mahimnaś-śvatikā.* Substance, country-made colourless paper, 15×4 inches. Folia, 7. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another gloss on the *Mahimnah-stava*, identical with the one noticed in No. 397.

द्विवरणमूलपुष्पम् ।

No. 400 अन्त्येष्टिप्रयोगः । Antyeshṭi Prayogaḥ Substance, country-made white paper, 13×4½ inches. Folia, 61. Lines, 71-12 in a page. Character, Nágara. Date, Saka 1702. Appearance, very old, and worn out in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A manual on the funeral ceremony under the name of Antyeshti Prayoga, by Visvanátha Bhaṭṭa, based on the rules of Ávaláyana.

Beginning. त्रीमशेनाय नमः । इति सर्वप्रार्थना ॥ एवं लतप्रायश्चित्तोक्तानाल्लेनेति
 स्रक्तमुषनिरद्धानान् गौतादिस्त्रीनाञ्चि सप्तसनामादि च यजेत् । १२पु-
 मादा । शिवस्मरणं रामस्मरणं च कार्यम् । एवं नामस्मरणे क्रियमात्रे
 १२ह्याग्निमतः सत्यपक्षे प्रातर्होमकाले प्रातर्होमे जाते वा नहुत्तरं घण्टं

चोमपथ्यं दिवा वा यदेव कश्चिन्मृतिशंका म्नातदा तदिनप्रभृति
आमाभि दर्शान्तरप्रतिपत्प्रातर्होमात्तावधिकोपागमचोमान् पक्षचोमव-
दुत्ता तदानीमेव । तदिनसायं चोमप्रभृतिदर्शसायंपथ्यं सायं चोमान्
पूर्ववच्छ्रुयात् ॥

End

एवमाद्यग्रथ्यं छत्रे प्रायश्चित्ते गमिष्या अपि । भगभंदहनदोषनिवृत्ति-
द्वारा अर्द्धदेहिककाय्यमिदमे दावकर्ता अह.छर्त्तुं अर्हेत् । अन्नगौन-
कोपकल्पे कारिकाकल्पे चोक्तं अश्वेदमादियदुक्तं प्रायश्चित्तं तदुभयमपि
ब्रह्मागोर्द्धे भग्नप्रभृत्येव वेदितव्यं ब्रह्मागोर्द्धमित्येष कृत्स्नं प्रायश्चित्ते
हेमाद्रिः । ब्रह्मचारौविधानप्रभृति एतदन्तात् कृत्स्नं प्रयोमन्ते ।
निचयविधिधादौ द्रष्टव्यमिति । आर्चनं वंशमनुमन्त्रः सर्वेषां पादधूहिना ।
विश्रमाद्येन वासानां सुखं कर्तुं निरूपितः ॥ १ ॥ अनादिताम्रिगन्धार-
ममययान्त्वद्विना ॥ विदुषयेकदुष्टस्तु मम भाग्यवशाद्यदि ॥ १ ॥ तदा-
ममस्तु गोध्यासौ विदुषां प्राचंमा एवम् ॥

Golophon

इत्याद्यल्लायनकार्तात्वेतिः समान्. (३३ ?) ॥ श्रीमातादुर्गामहालला-
देवतापंचमस्तु ॥ १ ॥ १००१ विरोधस्तु नाम संवत्
आश्विनकृष्णषष्ठि (?) भौमवारे इदं पुस्तकं समानं मन्त्रेकारोपनामसंकरेण
लिखितं ॥ १ ॥ यावत् पुस्तकं दृष्ट्वा (इदं ?) तावत् लिखितं मया ।
यदि शुद्धमग्र्यं वा मम दोषो न विद्यते ॥ १ ॥ भग्नप्रहकटिप्रीवा
(व. ?) कम्बद्विहरीधुनुः ॥ करलनमवरार्थं चतुर्नक्षत्रं संतः ॥ १ ॥
नैलाद्रचेकलाराधेप्रचेहीतल (शिविल ?) बंधनात् । सर्वेष्वेव न
दातव्यं एवं वदति पुस्तकं ॥ १ ॥ अर्जितं भूरिकटेन पुस्तकं लिखितं
मया । अर्जुमिष्यति यः पश्यी तस्य बंधोऽप्येव (तस्य बंधययो-
भवेत् ?) ॥ १ ॥ चोदुग्गवाहमियं । श्रीविद्येश्वरापंचमस्तु ॥ १ ॥ अथ
विश्रमाद्यभहृत्तान्ते (त्ये ?) द्विप्रयोगः समानः ॥ १ ॥ १ ॥

विवरणम् । आश्वलायनस्मृत्यानुसृतान्येष्टिप्रयोगविषयकोऽर्थं निबन्धः श्रीविश्वनाथभट्ट-
विरचितः ॥

No. 401. अनन्तव्रतपद्धतिः । Anantavrata Paddhath. Substance,
country-made white paper, 13×4½ inches Folia, 14. Lines, 4-11 in
a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1644, Śaka 170 (?).
Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Com-
plete.

A guide to the performance of a religious observance called Anantavrata performed on the white fourteenth lunar day in the month of Bhādra. Anonymous.

Beginning. श्रीমদেগায় नमः ॥ भाद्रपदशुक्लचतुर्दशी अनन्तरतं ॥ चाचम्य प्राचा-
मायम्य देगकालो कृत्वा ॥ मम मङ्ककुटुम्बस्य मङ्कपरिवारस्य चतुर्विधपुष्-
पाद्यैश्चिह्नार्थं मम समस्तपापक्षयार्थं मया स्वीकृतस्य चतुर्दशवर्षविधेयस्य
मयि यथावत् प्रतिष्ठाप्यैश्चिह्नार्थं प्रतिवारिकनिश्चितं सकलमनोरथनि-
दिहारा श्रीमदन्तदेवताप्रीत्यर्थं यथागत्या यथाज्ञानेन यथामितितो-
पसंभारैः पुरश्चर्यैः पौराणोक्तमन्त्रैर्मूलमन्त्रैश्च ध्यानावाचनादिपौङ्गव-
कारैः पूजां करिष्ये ॥

End. अनन्तः सर्वकामायापधिपः सर्वकामदः ॥ त्रयेनाग्नेन सुप्रीतो भवसिद्ध-
सदा मम ॥ उपायमन्त्राः अनन्तः प्रतिपञ्चमन्त्राः ॥ नमोऽन्यम-
न्त्रायेति प्रायेण ॥ दारिद्र्यनाशनाशार्थं पुष्पौषधप्रदयेत् ॥ अर्धमाह्व-
मिदं स्तुवं धर्मोऽहमिति चाचुष ॥ अनन्तं कामदं देवं सर्वकामकलप्रदं ॥
अनन्तदीरूपेशं पुष्पौषधप्रदकं च ॥ प्रायेण ॥ मूलातिरिक्ताणि परि-
कुटानि यागीय कर्माणि समाकृतानि ॥ धर्म्यानि चैतानि मम धनस्य
(?) प्रवादि पुनरात्मनाय ॥ मच्छ मच्छ मया पूजा इति विनम्रं ॥ अन-
न्ताय नमस्तुभ्यं सद्यश्चिरमेव नमः ॥ मनोस्तु यत्नभावाय जागाधिपतये
नमः ॥ आवाहनं च जानामि ॥ यस्तु कृत्या ॥ अपराधसद्यश्च ॥
अनेन मत्कृतपूजनेन श्रीमदन्तः प्रीयतां ॥

Colophon. संवत् १८४१ शके १७९(?) आश्वयुज्यमासवद्यारे सार्धश्रीपंचमी हस्त
भाजौ तद्विने इदं पुस्तकं समाहितममत् ॥ इदं पुस्तकं श्रीसो इत्युपना-
मकवीरेश्वरभट्टाक्षजयपुत्रा लिखितं ॥

शिवरत्नम् । अनन्तरतपदतिरूपीयं निबन्धः ।

No. 402. अनन्तरतकथा । Anantavratakathā. Substance, coun-
try-made coloured paper, 16×4 inches. Folia, 7. Lines, 8-10 in a
page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose
and verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Bhavishya Purāṇa on the Anantavrat mentioned above.

Beginning. ॐ नमोऽनेशाय ॥ अथ भविष्यपुराणोक्तामन्त्रतमपि लिख्यते । तत्र प्रथमं स्थातः शुचिराचान्तः । सरितटे गृहे वा सर्वतोभद्रमण्डलं नि-
र्माय । तत्र सदकारमन्त्रं कुटुमास्तमर्च्यैषिलिप्तकलममारोपयेत् ।
ततः कलसोपरि सर्वमयमन्त्रं स्थापयित्वा कलसे दक्षं दत्त्वा पठेत् ।
एतेऽपि भगवन् कल्प गुरुचक्रमदाधरः । कीदृके पूरिते कुम्भे सान्निध्यमिह
कल्पय ॥ नमोऽस्वन्माय सूर्याय इति ततः सूर्यः सोम इति पठित्वा
मङ्कल्पं कुर्यात् । ॐ अथेत्यादि अमुकमोवा श्रीकमुकोदेवी मम सर्वा-
पञ्चांगिपूर्वकपुत्रपौत्राद्यवधिन्नमन्तमिमैश्वर्यपुत्रत्वं सुखोक्तप्राप्तिकामा-
न्त्रमन्त्रकर्मणि भविष्यपुराणोक्तविधिना मन्त्रपद्यादिनामादेवतापूजा-
पूर्वकश्रीभगवदन्त्रपूजापतुर्गणकलदानपूर्वकं पतुर्गुणान्वितपतुर्-
गवधिसंयुक्तदोरं करद्वये बद्धा तत्रसिततनुपुष्पप्रसवेकभागत्राक्षरसं-
प्रदानाधरभागास्तमोजनकयाधवत्पूर्वकं श्रीभगवदन्त्रमन्त्रमन्त्रं करिष्ये ।

End. ततस्तुभ्यं प्रदास्यामि नाशकं ह्यानमुत्तमं । इह भुङ्क्ते सदारस्तु भोगान्
सर्वाभिभोक्षितान् । पुत्रपौत्रपरिहृतस्तनोमीशमवाप्नुयात् । इति द्वा-
वरं देवसर्वेवात्तरोपीयत ॥ ततो गच्छति कौशिम्यो दृष्ट्वा चूडादिकं पुनः ।
इष्टयान्नादेवेन च सन्तुष्टोऽभवद्द्विजः ॥ तदानन्तस्तु सभावात् या वार्ता
आभि वेन सा ॥ कथिताः कथितास्तेभ्यो दत्तं तस्यै दिजातये ॥ कौशि-
म्योपि गृहं गत्वा अकारानन्तकं मन्त्रं । शीघ्रया सद्यश्चांक्षा भुङ्क्ता भोगान्
पथेक्षितान् । जगामानेन च समे मन्त्रवत् पुनर्भवेत् । कल्पानो ह्यायि-
र्भूत्वा(?) इत्यन्ते जान संशयः । अद्यापि समे गच्छन्ति त्रतस्तु त्रतमुत्तमं ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणोक्ता श्रीमदन्त्रमन्त्रकया समाप्ता ॥ • ॥ • ॥ • ॥ • ॥
• ॥ • ॥ • ॥ • ॥

विवरणम् । भविष्यपुराणसंग्रहोक्तानन्त्रमन्त्रपद्धतितन्त्रकयाविषयकोऽयं निबन्धः ॥

No 403 अमावास्यापूजा । Amāvāsyāpūjā. Substance, country-
made white paper, 8×4 inches. Folia, 4. Lines, 10 in a page. Cha-
racter, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
writing effaced in parts. Prose. Not correct. Complete.

A work treating of the religious observances held in the
Somavati Amāvāsyā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । ॐ । अथ सोमवती समावध्या-
 प्रतं लिख्यते । अथा सोमसमा योमे त्रादं यदाव सप्तम्यते । तीर्थं कपि-
 सभारंस्त्रिन् गंगायां पुष्करे तथा । दिवंदरिचभौमानि यानि तीर्थानि
 सर्वान् । वान्यव निगमिष्यन्ति द्वां सोमदिनान्विते । अथावध्यातु
 योमेन सप्तमी भानुवाधरे । अतुर्थी भूमिपुत्रेण सोमपुत्रेण चाष्टमी ।
 अतश्चष्टिद्यव दृष्ट्य दूर्य्यदक्षसप्तभिः । चानं दानं तथा त्रादं सर्वं
 तथाप्यं भवेत् ।

End. अथायनमिदं देव व्रतसंपूर्णवेतने ॥ कश्चनं दिग्व्याप्य सहिरण्यं
दद्यात्तदम् ॥

Colophon सोमवती श्रीमद्वाङ्मयपूजा समारम्भ (समारम्भ ?) ॥ ५ ॥ लिखितं-
मिदं युगोपनाम विजयानन्द ॥ स्वामी लिखितं प्रथमः ॥ समारम्भः ॥ ५ ॥
मं ॥ नि ॥ जा ॥ म ॥ यं ॥ व ॥ न्य ॥ री ॥ ० ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥
॥ ५ ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विशेषम् । सोमवत्यमावस्यात्तत्रविषयकोऽयं निबन्धः ॥

No. 404. आहिताग्नेरन्येष्टिप्रयोगः । *Alitāgnerantyeshṭi Prayogaḥ.*
Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 10. Lines,
8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1747. Appearance,
very old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the funeral ceremony of an Āhitāgni, or one preserving the sacred fire, lighted at his birth or on some auspicious occasion, till his death, based on the rules of Kēvalāyana. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथावलायनादिहोमोत्तरेत्येतिप्रबोधः । आसन्नं मरणं विनादिं दृष्ट्वा प्रयोगपारिजातायानुष्ठानेन पुनादिः बहुर्ध्वं शब्दं आर्षाब्धं वा पूर्वोत्तरांशमहितं मदैव कारयित्वा कृष्णपक्षेन मदैवाग्नीनिहृत्य शुक्लपक्षेन प्रातःकालपक्षेनान् सायं प्रातरपिहोमहोमान् पक्षहोमन्यायेन समस्यैकतन्त्रन्यायेन जुहुयात् । दशैहिकं मदैव जुहुयात् । दृष्टं भवेत् न स्यै न स्यै देवताये पुराणवाक्यामनूय याज्यां स्वाहाकारेण चतुर्होतृमात्रं जुहुयात् ।

कविदं पञ्चलेनोपदेश्य हस्तधान. शक्तौ कृत्यां जिज्ञासामसा अर्भुजानः
 पर्वदं प्रदक्षिणीकृत्य मेवे वदेत्यादि प्रष्टुः पर्वदमे मोहयमयोः प्रत्येकस्यां-
 खानलेन यथाशक्ति स्वर्चरीणयो + + मानोपस्थां साष्टांगं प्रथमेत् ।
 यदा अर्भवन्ती नारो मद्राया संभवेत् कुर्चिभिन्ना नतः श्छं निर्वरेयदि
 जीवति । प्रसीतं निचिपेत्तु प्रायश्चित्तं नतः परं । सा जयस्तिग्मना कञ्जैः
 ग्रथये शस्त्रदोषतः । समभेदधने तस्या नष्टं नक्षपातकं प्रायश्चित्तं चरि-
 मा तु ग्रथयि पापकारिणः दग्धान् अर्भसंपुक्तां विरब्धं कृष्णमाचरेत् ।
 इत्यादि प्रन्यातरतोऽवर्तयं । भट्टरामेश्वरसुतोभट्टरामेश्वरः (भट्टनारायणः?)
 सुषोः । यद्यन चचिरां काश्यामोर्द्धदेहिकपद्धतिं ॥ १ ॥ आन्यस्तापनमार्गेण
 र्गतिं प्रकृतयः स्मृतं । नाभ्यस्तस्या विशेषोऽयं पण्डितैः शीघ्रधार्यताम् । २ ॥

End.

Colophon.

॥ २ ॥ इति श्रीभट्टरामेश्वरस्मृतिकुमारपञ्चमहकतायामोर्द्धदेहिकपद्धतौ
 मरचविधानानि समाप्तानि ॥ • ॥

विवरणम् । श्रीरामेश्वरभट्टाकनयोनायपञ्चमहविरचितान्येष्टिपद्धतिकृषोऽयं निबन्धः ।

No. 406. **अन्येष्टिपद्धतिः** । Antyeshti Paddhatih. Substance, coun-
 try-made white paper, 14½ × 7 inches. Folia, 20. Lines, 17-20 in a
 page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose.
 Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणपूर्वम् ।

No. 407. **अन्येष्टिपद्धतिः** । Antyeshti Paddhatih. Substance, coun-
 try-made white paper, 13 × 3½ inches. Folia, 179. Lines, 5 in a
 page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, but worm-
 eaten in parts. Prose. Not complete.

Another copy of the same work.

विवरणपूर्वम् ।

No. 408. **और्द्धदेहिकपद्धतिः** । Aurddhvadehika Paddhatih. Sub-
 stance, country-made white paper, 9 × 4½ inches. Folia, 14. Lines,
 11-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Samvat 1856. Ap-
 pearance, very old, and slightly worm-eaten throughout. Generally
 correct. Complete.

A guide to the funeral ceremony under the name of Aurdhavadelika Paddhati by Kamalākara Bhaṭṭa, son of Rāma-kṛishṇa Bhaṭṭa and grandson of Nārāyaṇa Bhaṭṭa Jagād-guru (or the spiritual guide of the world.) The codex contains also a guide to the Sarpa-saṅskāra attached to the end.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥ ४ ॥ अथ श्रीधर्मदेविकप्रयोगः ॥ देशकालौ क्षुद्रा
पिशादेः कर्त्तव्यं विष्टाऽधरोविष्टोऽर्धोविष्टाऽप्युग्रमृष्टमरुष्टहामरवादि-
जमितप्रत्ययायपरिचारायै पंचदश १५ दश चट् चौन तदैव इत्यादिना
सूतकान्ति वा कुर्यात् ॥ कर्त्ता आत्मग्रही पिशादेर्लूटैर्विक्रमिकार
विध्यैः कच्छपयं प्रायश्चित्तं सूतकान्ति वा कुर्यात् ॥ ततः कर्त्ताप्येव
मुखाः कचवर्णं वपनं कृत्वा दशमेति पञ्चा वपनं कार्यं ॥ ततः कर्त्ता
अथ तेन वाससा विभक्त्यान् गिरा प्रभृति चंगुलोपर्यंतं पादतलवर्त्त
प्रेतमाप्त्वा चतुर्थभानं तस्य विष्टा वेगोत्तरीयं कृत्वा आदायानं तदे-
वोत्तरीयं प्रेतकृते कार्यं ॥ ततोदचनदेगे वायवा नैर्वाया वा दिशि-
स्त्राणां विष्टायात् ॥ यदि विष्टायापि विष्टा तत्कालमपनया प्रायश्चित्तं
चौमत्रयं संकल्पाय तदैव कुर्यात् ॥ ततः अक्षयं प्राधानायय प्राची-
नावीतिना दक्षिणावर्त्तं कार्यं ॥

End.

द्वितीयेति मध्याह्ने विष्टाः दीनभयं देशकालौ क्षुद्रा नारायणसौ
विहितं वादपंचकं एकीदिविधिना कार्यं ॥ तिस्रोदकादि विष्टादी-
मुदिम्य चवादि दक्षा प्रेताय सवमुप उददमुप उपरेय पाषादि वा-
प्त्वादनानि उपचारे चतुर्षां कृत्वा अज्ञाननामगोत्राय प्रेताय स्थानीय
प्राज्ञपाय तेन वाप्त्वादनानि च चतुर्षां दक्षे अग्नौकरयं कृत्वा प्रेतस्था-
नीय प्राज्ञाय अभिधारितमन्त्रं स्रष्टव्या पाषाभिधारति परिवेष्ट्य नि-
वेष्ट्य अग्निप्रश्नानि अपहृतादि ग्रंथं विष्टादिति जलं दक्षा विष्टा-
दीनामुद्देशेन पिष्टयत्तुष्टयं दक्षा पश्चिमे प्रयत्नजिह्वितं कुशोपरि दक्षति-
स्रोदके अज्ञाननामगोत्राय प्रेतायनायं पिष्ट उपतिष्ठतु दक्षा शंखेन
तिस्रोदकं पूर्ववदक्षा संपूज्य उपस्थानानि पिष्टान् विष्टाय विष्टादी-
नामुत्तरपूजां कृत्वा प्राज्ञवादिभ्यो यथाक्रमं कृत्वा नपि दक्षा प्रेतोद्देशेन
भूमि विरण्यादि प्राज्ञपाय दक्षा विष्णुं स्मरेत् कृत्वा पायसाद्यग्रादि-
चतुर्भिः स्रष्टुंतीति ॥ ४ ॥

Colophon.

इति रामकृष्णभट्टात्मकमहाकरभट्टनोभारायचरित्रप्रयोगः ॥ ४ ॥ ४ ॥

सपिंडीकरणे चैव प्रेतयादमते यदि । सपिंडीकरणं कुर्यात् पुनः पाकेन
नत् तस्यात् ॥ १ ॥

अथ नागवत्सिर्गंस्कारः Or penance to be performed by one killing
serpents either in this or any previous birth.

Beginning. विनीवास्यां पौर्षमास्यां पंचम्यां वा खान्ना सम्यान् प्रदक्षिणीकृत्य मत्ता-
नैः किंने काय्येमिति वष्टो ब्रह्मदण्डं दत्त्वा इह जन्मनि जन्मान्तरे वा ना-
गवधप्रस्थापनादिपञ्चोपदिष्टं चतुर्दशहस्तं पंडित्यहते दत्त्वा विप्राय
लोहदण्डं तन्मौल्यं निष्कृत्य द्विनिष्कमेकादशनिष्कं वा गत्वा दद्यात्
ततः संकल्प्य देशकालौ शुक्ला इह जन्मनि जन्मान्तरे वा सर्वपञ्चजनि-
तपापप्रभाशनद्वारा वी(शाश्व?) ये नामवत्सिर्गंस्कारं करिष्ये ।

End. सर्वकर्म सर्वमयं नागं कलशोपरि संपूज्य क्षुतिमंथान् पठेत् ॥ ब्रह्मलोके
च ये सर्पाः श्रेयनामपुरोममाः ॥ नमोस्तु तेभ्यः सुपीताः प्रसन्नाः संतु मे
सदा ॥ निम्बु लोके च ये सर्पाः वातुकिप्रमुखाश्च ये ॥ नमोस्तु ॥ यद्र-
लोके च ये सर्पाः तक्षकप्रमुखाश्च ये ॥ नमो ॥ कपिलेयाश्च ये सर्पाः
मातृभक्तिप्रदायकाः ॥ नमो ॥ आप्यवसीव दापे च हर्षो ये च समा-
जनाः ॥ नमो ॥ सर्वमये च ये सर्पाः आशिर्वैव च रक्षिताः ॥ नमो ॥
अर्धलोके च ये सर्पाः वैतरणी समागताः ॥ नमो ॥ सुमुद्रे चैव ये सर्पाः
ये सर्पाः कलवादिनः ॥ नमो ॥ मल्लये चैव ये सर्पाः कर्कोटप्रमुखाश्च ये ॥
नमो ॥ ये सर्पाः पर्वतौरेषु तेषां संक्षिप्तं संक्षिप्ताः ॥ नमो ॥ प्रदिप्यां चैव
ये सर्पाः ये सर्पाश्चिल्लवामिनः ॥ नमो ॥ यामे वा तदि वाऽरये ये
सर्पाः प्रचरन्ति हि ॥ नमो ॥ रवानसे च ये सर्पाः अमंताया मद्यागताः ॥
नमो ॥ एवं क्षुत्ता जनापायाय दद्यात् । दानवाक्यं । देशकालौ शुक्ला
यगन् कर्मशीलतया विहितं वैभमयं नागं सकलमयं सर्वकर्म मदक्षिणाकं
गर्भधेष्टं संप्रदेहे । तत् आचार्यं ब्रह्मलंकारैः संपूज्य हव्यां गी वि-
धिना दत्त्वा ब्राह्मणान् भूयसीभिर्दक्षिणाभिस्तोषयेत् ॥ एवं कृते विधानेन
सर्वसंस्कारकर्मणि । सर्वदत्त्याकृत्यान् पापात् शुचये नाच संशय इति ॥४४॥

Colophon. इति नामवत्सिर्गंस्कारप्रयोगः ॥ इति जगद्गुरुनारायणभट्टधनुसामहक-
भट्टाक्षजकमलाकरभट्टनाथोद्देष्टिकपदतिः समाप्ता ॥ १ ॥ १ ॥
संवत् १८५६ मासः पौषशुक्लपक्षे बहो मी १ श्रीचक्ररामदयालुगुप्त-
भट्ट ॥ श्रीराम जी सदाई सीतामाला जी लक्ष्मणजी सदाई । धनुमान्
जी सदाई श्रीरामादमरेश जी भरत जी सुबुधन जी सदाय ।

विवरणम् । कमलाकरभट्टविरचितोभारायचमात्रवक्ष्यमौर्द्धदेहिकप्रयोगविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 409. **मौर्द्धदेहिकपद्धतिः ।** Aurddhvadehika Paddhatih. Substance, country-made white paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51 (of which foll. 1-10 are wanting). Lines, 3-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1764. Appearance, very old, worm-eaten throughout, and writing effaced in parts. Prose. Generally correct. Incomplete, (owing to the want of the first ten folia).

Another copy of the work noticed in No. 405.

Colophon. ॥ इति श्रीमहाराजेश्वरसुनारायचमभट्टेन कृतामौर्द्धदेहिकपद्धती ।
 मर्यादविधानं समाप्तं । सप्त १०१४ समये शुक्लद्वादश्यां शुभे तिथि-
 नोऽयं संवत् समाप्तः । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ श्री । ॥ ॥ । उल्लेखं
 धनेश्वरदेव(धनेश्वरदेव ?) भट्टेन । संवत्संख्या ॥ १००० ॥ ॥

विवरणान्तपूर्य्यम् ।

No. 410. **मौर्द्धदेहिकपद्धतिः ।** Aurddhvadehika Paddhatih. Substance, country-made coloured paper, 12×4 inches. Folia, 49 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणान्तपूर्य्यम् ।

No. 411. **मौर्द्धदेहिकपद्धतिः ।** Aurddhvadehika Paddhatih. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 43, (of which pages 1-3 are replaced by new ones recently written). Lines, ten in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete, (without colophon).

Another copy of the same work.

विवरणान्तपूर्य्यम् ।

No. 412 अहिताग्निदाहपद्धतिः । *Ahitāgnidāha Paddhatih*. Substance, country made white and yellow paper, 8x2½ inches. Folia, 12. Lines, 3-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete, (without colophon).

A copy of the work noticed in No. 396 of Vedic MSS. It is a Vedic work placed among the Smritis by mistake.

विवरणमात्रपुष्पं भं १८७ वैदिकप्रत्ये दृष्टताम् ।

No. 413. *आहिताग्निदाहपद्धतिः । Abhitāgoidśha Paddhatih. Sub-*
stance, country-made white paper, 14×5½ inches. Folia, 9 (of which
fol. 1 is wanting). Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date,
Samvat 1852. Appearance, very old, worn out, torn, and thoroughly
worm-eaten throughout. Prose. Correct. Complete (except the 1st
folium).

Another copy of the same work.

[illegible]

विशदस्य लक्षणं यम् ।

No 414. अनाहितादिदाहपद्धतिः । Anāhitāgnihā Paddhatih
 Substance, country-made white paper, 9x2 inches. Folia, 9. Lines,
 8-12 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very
 old, worn out, torn, and worm-eaten in parts. Prose. Generally correct.
 Incomplete.

Another copy of the work noticed in No. 491 but under a different name.

विशदसङ्गच्छयम् ।

Beginning.

ॐ नमः श्रीगणेशाय ॥ अथ प्रेतीपाद्यानं । वैशम्पायन उवाच । शरत-
 स्यमंतं भीष्मं मयं (हृदं?) कुर्वयितामहे । सुद्धां प्रथम्य धर्माद्या पप्रच्छेदं
 युधिष्ठिरः ॥ युधिष्ठिर उवाच । केन कर्मविपाकेन प्रेतजनमुपजायते ।
 केन वा मुच्यते तस्मात् तन्मे ब्रूहि पिबामहे । भीष्म उवाच । अहमे
 कथयिष्यामि सर्वमेतदग्रेयतः यच्छुत्वा न पुनर्मोहमुपयास्यति पुनरु ॥
 येन वा जायते प्रेतो येन वा वै प्रमुच्यते ॥ प्राप्नोति नरकं योरं दुष्टरं
 देवतैरपि । धनतं यवचादुदयस्य पुण्यतौदस्य कीर्तनान् । मानवा भंसु-
 च्छमे चापद्माः प्रेतयोजिषु । दूयतां हि पुरा वत्स भ्रातृषुः श्रुतिवतः ॥
 माया भान्तपदः क्षातः तपोऽपि वनमायितः । स्नाधायपुनोर्वेदश्री
 योगयुक्तस्य योगवित् । युक्तः ममदुःखाभ्यास आनया युक्तस्य तत्त्ववित् । तपो
 जप विधानेन युक्तः कालचयेन सः । युक्तोमैवेव कार्येषु वेदयुक्तः सध-
 र्मावित् । परलोकाभये युक्तो युक्तपातिपिपूजने । योगाभ्यासे सदा युक्तः
 संसारनिजिनीयया । परं धर्मं समाधित्य मनुमिच्छन् परं पदं । एवं
 भ्रतसमाचारो भोक्तकादृशो जितेन्द्रियः । ब्रह्मन्ध्यानि तस्माद्य भतानि
 विजने धने । तस्य बुद्धिकया याता नीचाभिजमनं प्रति । पुच्छेदीर्घज-
 लेरेतन् शीघ्रविद्ये कलेवरं । यच्छीघ्रे विधिवन् स्वात्मा भास्वरस्योदयं
 प्रति । हतजघनमम्कारो हृद्धानं प्रत्यपद्यत । पथि मच्छत्रयापम्यन्
 पथ प्रेतान् सुभीषणान् । अरथे कंठकाच्छे निज्येने हृत्पथिर्जिह्वे तान्
 दृष्ट्वा विहताकारान् सन्धान् वापप्रदंरंणान् । ईषत्तन्मलहृदय ईषदु-
 कील्य लोचने । अवसन्मा तमोधिषे वापमुत्तीर्थं दूरतः । पश्य
 मधुरं वाचः के दूर्यं विहतादयः ॥

End.

मासि ।

Colophon.

मासि ।

विवरणम् । प्रेतीपाद्यानं नाम प्रेतजनद्विमुक्तिवैतुक्तकर्मविपाकविषयकोऽर्थ निबन्धः ।

No. 417. श्राद्ध अनुक्रमिका । Śrāddha-anukramanikā. Substance-
 country-made colourless paper, 4x3 inches. Folia, 9. Lines, 7-13
 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old
 Prose. Generally correct. Complete.

An Anukramanikā or introductory work on the Śrāddha
 ceremony. Anonymous.

No. 415. तर्पणप्रयोगः । Tarpana Prayogaḥ. Substance, foolscap paper, 6×2½ inches. Folia, 8. Lines, 5-7 in a page. Character, Nāgārā. Date, ? Appearance, not old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work treating of Tarpana or oblation of water to one's forefathers. Anonymous.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय नमः ॥ ॥ अथ अगस्त्यतर्पणं ॥ अगस्त्य-
निशार्दूल तैजोरामि महाशुभे ॥ शीतके पूरके कुंभे वासनं सफलं कुरु ॥
अर्पयाम् ॥ षट्थोनि ससुगन्धं सुमीनां मुनिमतमः ॥ उदये ते संकाहारे
अर्घो मे प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥ काशपुष्पप्रतीकाशवर्जनावतर्पणं ॥
उदये ते संकाहारे अर्घो मे प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥ शंखपुष्प फलं तोयं
रत्नानि विविधानि च ॥ उदये ते संकाहारे अर्घो मे प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥

End. आनन्दसंभष्यंतं देवर्षिपिष्टमानवाः । त्वय्यंतु पितरः सर्वे मादमाता
महादयाः । १ । अतीतकुसुकोटीर्ना सन्नहीपनिवासिनी । मया दत्तेन
तोयेन त्वय्यंतु भूवमवयं । १ ॥ ये वांधवावांधवा वा शैव्यजननि
वांधवाः । ते सर्वे त्वन्निमायांतु येऽस्मै तोयानि (ये चाकृततोय ?)
काचिषः । ये चास्माकं कुले जाता अपुत्रा गोविन्दो भूताः । ते सर्वे
त्वन्निमायांतु वल्लनिष्पीडनोदकैः । । सख्यं । आचम्य । श्यावाह्वयता ।
जंगमसुषुप्ता । जंगमसुषुप्ता । । पूर्वाभिमुखः । । स्वयं स्वयं । ।
एहि स्वयं सख्यंशो वेजोरात्रि जगत्पते अमुकपय मां नित्यं गृहावाधे
दिवाकर । एतुवायंतुभ्या (?) ।

Colophon. (मासि) ।

विवरणम् । तर्पणविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 416. প্ৰেতপাখ্যানম্ । Pretópákhyanam. Substance, country-made white paper, 16×2 inches. Folia, 2 Lines, 5-6 in a page, having a blank space of half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete

Extracts from the Mahābhārata on the nature and origin of ghosts.

Beginning.

ॐ नमः श्रीलक्ष्माय । अथ प्रेतीपाद्यानं । वैशम्पायन उवाच । भरत-
 ल्यमनं भीष्मं वरुं (इहं?) कुरुपितामहं । वृद्धां प्रथम्य धर्मात्मा पप्रच्छेदं
 युधिष्ठिरः । युधिष्ठिर उवाच । केन कर्मविपाकेन प्रेतजनमुपजायते ।
 केन वा मृच्यते तस्मात् तन्मे ब्रूहि पितामह । भीष्म उवाच । अहमे
 कथयिष्यामि सर्वमेतदप्येततः यच्छ्रुत्वा न पुनर्भोदमुपयास्यति पुनरु ।
 येन वा जायते प्रेतो येन वा नै प्रमुच्यते । प्राप्नोति मरकं धीरं दुस्तरं
 दैवतैरपि । धर्तनं यवपादुपस्य पुच्छतीर्यस्य कीर्तनान् । मानवा संप्रमु-
 च्यन्ते आपद्नाः प्रेतयोनिषु । दूयतां हि पुरा वत्स माक्षस्य । शंसितव्रतः ।
 माका शान्तपदः स्यातः तपोर्ये वनमायितः । स्वाध्यायपुण्योवेदशो
 योगयुक्तश्च योगविन् । युक्तः शमदमाभ्याश्च चान्त्या युक्तश्च तत्त्वविन् । तपो
 जय विद्वानेन युक्तः कालक्षयेन च । युक्तीर्भवेत् कार्येषु वेदयुक्तः क्षय-
 भविन् । परलोकमये युक्तो युक्त्यानिधियुजने । योगाभ्यासे सदा युक्तः
 संसारविजिगीषया । परं धर्मं समाधित्य मनुमिच्छन् परं पदं । सर्वं
 व्रतसमाचारो मोक्षकारुषी जिवेन्द्रियः । ब्रह्मव्यवहानि तस्माद्य मतानि
 विजने वने । तस्य बुद्धिस्थया याता नीर्घाभिव्रमनं प्रति । पुच्छेत्तीर्थज-
 क्षेरेतत् शोधयित्वा कसेवरं । यच्छीर्षे विधिवत् स्नात्वा भास्वरस्योदयं
 प्रति । कृतजपमन्त्रकारो ह्यध्वानं प्रत्यपद्यत । पथि मन्त्रद्वयापग्रात्
 पश्च प्रेतान् सुभीषणान् । अरण्ये खंडकाण्डे निज्जने इक्ष्वाक्यंते तान्
 दृष्ट्वा विहताकारान् सन्तान् पापप्रदर्शनान् । ईषत्सन्तुष्टदृष्ट्वा ईषदु-
 भीक्ष्य लोचने । अक्षतान् ततोर्ध्वे वायुमुत्तीर्य दूरतः । पप्रच्छ
 मधुरं वाचः के धूर्यं विहतादहम् ।

End.

माक्षि ।

Colophon.

माक्षि ।

विवरणम् । प्रेतीपाद्यानं नाम प्रेतजनविशुद्धिचैतुकर्मविपाकविषयकोट्यं निबन्धः ।

No. 417. श्राद्ध अनुक्रमशिका । Śrāddha-annkramanikā. Substance-
 country-made colourless paper, 4x3 inches. Folia, 9. Lines, 7-13
 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old
 Prose Generally correct Complete.

An Annkramanikā or introductory work on the Śrāddha
 ceremony. Anonymous.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । अथापात्रकपार्थवशादप्रयोगः । अपराह्णे स्नातः शुद्धदिवासाः अन्यत्रते पाके सिद्धमिति पात्रिकां दृष्ट्वा आहदेशमागत्य प्राङ्मुखोपविष्ट आचम्य चरिं क्षुत्वा । ॐ अपवित्रः पवित्रो वा मर्त्या-
मर्त्या मतोऽपि वा यः स्मरेत् पुंडरीकाक्षं स वाद्याभ्यन्तरे शुचिः । इति कुशवयानीतजलैः आदीपयस्तुनि मिचेत् । ॐ पुंडरीकाक्षः पुनातु ।

End. सद्यं स्यादेवदक्षिणा । अपसद्यं दक्षिणां दत्त्वा पात्रमुत्थापयेत्ततः । देवान् पिबन् क्रमेणैव वागे इति विमर्शनं ॥ ११ ॥ पिबन् पूर्वममुत्कृष्य (?) सद्यं स्यादेवताजपः । अपसद्यं च निर्वाण्य चाक्षतं पाणिपादयोः ॥ १२ ॥ प्रसादादिति संक्षुत्त आदीपयप्रतिपादनं । उपरात्रे नवाग्रे च तीर्थे देव-
मपक्तुतः ॥ १३ ॥ एकोद्विंशं देवहीमनेकार्थकपविषकं । आवाहनार्थो करणं सद्दिनं आपसज्यवत् ॥ १४ ॥

Colophon. इति अनुक्रमणिका समाप्ता ॥ श्रीरामाय नमः ।

विवरणम् । आदानुक्रमणिका नाम आहविषयकोऽयं निबन्धः ॥

No 418. आह्नकल्पः । Srāddhakalpāḥ. Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Foha, 26. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1668. Appearance, very old. Prose Generally correct. Complete

A guide to the performance of the Srāddha ceremony under the name of Srāddhakalpa. Anonymous.

Beginning अ० २ ॐ नमो(?) श्रीगणेशाय ॥ भर्तृपूजयाह्नकल्पे । समावास्यादिर्न प्राप्य आर्चं दत्त्वा स्वर्गजैः । पुत्रप्राप्तासमाप्तं वे ततः संक्षुद्रमानवाः ॥ १ ॥ आवाह्याः पंचमे पक्षे कन्यापंचमे दिवाकरे । यत्नादिति पितृयैव आर्चं दास्यति मानवः ॥ १ ॥ मध्य पंचमसुदं यावत् जपः क्षु. पितरो भुवं । एवं ज्ञाना करिष्यति प्रेतपक्षे मया भुवि ॥ २ ॥ आवाह्याः पंचमे पक्षे शान्त्यानि सुषोडश(?) ॥ ऋतुभिश्चानि तुल्यानि नव दत्तमयाचयं ॥ ३ ॥ प्रेतपक्षे अनिश्चिते यावत्कन्यामते रवौ । यावत् आर्चं प्रतीक्ष्यति दत्तं सौ. पितरः पुनैः ॥ ४ ॥ नवस्तुलां मतेऽपेक्षं सूर्यं वांचति भूमिप । आर्चं स्वयज्जिह्वं क्षुत्पिपासापमाकुलं ॥ ५ ॥ नक्षिप्रपि अनिश्चिते काशे चापि मते रवौ । निराशाः पितरोऽप्यां दीना यानि निजाह्वयं ॥ ६ ॥ मार्जितेयोक्तमिदं । काश्चिदप्याजिने.(?) कन्यामते सवितरि पितरो-

पाति वै द्रुमान् । श्रुत्या पिष्टपुरी सर्वा यावत् दृष्टिदृग्जनं ॥ ८ ॥ मास
 इयं प्रतीचंवे दृष्टद्वारं समाश्रिताः । वायुभुताः पिषामार्गाः सुतुक्ष्माः
 पितरोन्मथा ॥ ९ ॥ यावत् कन्या जतः सूर्यान्मुलाद्या महीपते ।
 मयादर्गदिने तद्वन् नक्षत्रोपचनान्नप ॥ १० ॥ तस्माच्छ्रादं मदा कार्ये
 पिष्टुषां शत्रिमिष्यति निस्त्रोदकं विद्येपेथ तया धर्मघटोदकं ॥ ११ ॥
 नित्याभावे तु दर्गायां यादं कार्यं विपश्चिता ॥ तद्भावेपि कन्यायां
 संस्तिते दिवसाधिपे ॥ १२ ॥

End.

वैशाखः । दद्याद्गुरुवर्षे कन्यां नक्षिकां धर्मचारिणीं । अपि ना दुष-
 कोनाय नोपचनान्नमस्ता ॥ ८९ ॥ पितुर्गैत्रे या कन्या राजः वयस्य
 च संस्तुताः । दूषयन्ता पितुस्तस्याः सा कन्या दृष्टी भृता ॥ ९० ॥
 यस्तु तां वरयेत् कन्यां प्राश्नोन्नान्नदुर्लभा । अपादेयमप्राप्तेयं न वि-
 द्याद्दृष्टलीपतिं ॥ ९१ ॥ जतो नक्षिका दानया । जन्मवाश्रया गौरी
 प्राप्ते राजसि रोचिषी । अर्धजनकुचा श्रामा कुचनीना च नक्षिका ॥
 ९२ ॥ कश्यपः । जन्मवर्षा भवेद्गौरी दृष्टवर्षा च कन्यका । प्राप्ते हा
 दृष्टमे वर्षे कुलापीत्यभिधीयते ॥ ९३ ॥ क्षुतिमंजयां भवंतं । अष्टवर्षा
 भवेद्गौरी नवमे नक्षिका भवेत् । दृष्टमे कन्यका प्रोक्ता हादृष्टे दृष्टी
 कृता ॥ ९४ ॥ माता चैव पिता चैव ओडोधावा तथैव च । वयस्ये नरकं
 पाति दृष्टा कन्या राजमता ॥ ९५ ॥ अपिः संजने सकुलं हन्यात् पि-
 द्मन् हन्यात् पयोधरे । हन्यादित्यं च पूथं च प्राप्ते राजसि कन्यका ॥ ९६ ॥

Colophon.

इति भर्तृव्यसहायकः । समाप्तः ॥ शुभं भवतु । ॥ ॥ ॥ ॥
 संवत् १९१८ वर्षे वैशाख(?) यदि १० भूमी केन लिखितं दंयं (लिखितो
 दंयः?) । बारबरीबामदनागरासीधभूषीजनाईनसुनभूषीसुनम
 पठनायं । अर्थः । बीनसुनमराजिस्वामी (?) । अर्थकपाठकन्याध
 (?) भुवान् । श्रीः । श्रीः । रामभक्तः ॥

विरचयः । आदिकवि नाम आदिविरकः अविद्विषयः ।

No. 410. *अन्याधानीयपद्धतियाग्या* : *Anvādhānīya Padhhatiryāgyā*
 Substance, country-made white paper, 11 x 4 inches. Folia, 41. Lines,
 6-8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very
 old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Incom-
 plete, (up to the end of the third chapter.)

A commentary on a Vedic manual entitled *Pāddhati*, treating

of the *Anvādhāniya* rite, or a rite to be performed after the *Adhāna* ceremony, by *Vaidyānātha*, son of *Ratneśvara Mīra*. The codex was wrongly entitled *Śrāddha Kṛitya Paddhati* and consequently placed among works treating of the *Śrāddha* ceremony, but its proper place is among *Vedic* works.

Beginning. श्रीमद्योगेश्वर उवाच ॥ कलयन्तं करैः कान्तां कमलां कमलापतिं ॥ तिर-
स्तुतोपसंभ्रांतं प्रथममि नवीमि च ॥ १ ॥ जनकं जानकीजानिं जन-
नीं नौमि जानकीं ॥ रमेयं विश्वकल्पसं सदा कुमलवादिनीं ॥ १ ॥
श्रीमद्गणेशमस्तु विधाय दीने भयि श्रीकृपदेशजातो(वे?) ॥ एति
ह्यते तस्य समापनाय सर्वोत्तरायस्य निहन्ति मूलं ॥ १ ॥ यशोदास्ये
ककं यशोऽथ धीरः प्रायेथास्ये तत्र सत्सुप्रदायः ॥ यशोदासायै उभावप-
त्यो दृष्टयोऽयं (दृष्टयोऽयं?) तत्र चेत् संतुपायः (?) ॥ ४ ॥ अद्यात्
स्तनपरदुःखां (पदुःखां?) लिखितं तत्र युक्तयः ॥ सद्यसा अथ लिख्ये
भावनीया धिया युधेः ॥ ४ ॥ श्रीवसंवेदीति ॥ न चिं वाचं ह्यने सर-
रहितस्य घाटात् तथैवप्रयोग इति ॥ तथा च धति याजमानमंवादा-
मपि ह्यने सररहितप्रतीकोपादानामेवामपि सरोर स्यात् ॥ प्रतीकस्य
तु ॥ आधुक् इति सकलमंशोपलक्षधार्यत्वात् ॥ प्रवचनो वा ययुवीति
ह्यनेव प्रातिपद्यो ॥ नास्यो वा वैल्यो इति विकल्पितं ॥ अत एव सा-
क्षांतरे सर्वेण सरपूज्यमनुदा(ह्य?) न मिति ॥ ज्ञातासरमंभविष्यमेत-
दित्यास्तुतायमकारिकी अत्रिज्ञानसरदलोचं संव एकदुतिभेदेति ॥

End. (नास्ति) ।

Colophon (नास्ति) ।

विवरणम् । निम्नोक्तैश्चरुतनीवैद्यनाथविरचितान्तरात्म्याधानीवेष्टिपत्रमिटीका ।

No 420 ऋग्वेदीयैकोद्दिष्टाद्भप्रयोगः । *Rigvedfyaikōddishta Śrād-
dha Prayogaḥ* Substance, country-made white paper, 14×6 inches.
Folia, 3. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ?
Appearance, very old, worn out, and torn in the margin. Prose. Not
correct. Incomplete.

A guide to the *Śrāddha* ceremony as performed by the fol-
lowers of the *Rigveda* in honour of one person only. Anony-
mous.

* At the end of the 2nd chapter the name of the author is thus mentioned —
एति श्रीमद्योगेश्वरसुतनीवैद्यनाथकृतमिति टीकायां द्वितीयाध्यायः समाप्तः ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः अथैकोद्घट (हिटं ?) ॥ आचम्य ॥ अपगत्य (सत्यं ?) आगतं मुखागतं पादप्रचारणं ॥ जन्मकर्म (जन्मकर्म ?) कपिलादानेति (दान इति ?) पठीता (पठिता ?) ॥ निमिषवचं (निमिषवचं ?) ॥ अमुक-
मोचं (मोचय ?) अस्तु पितुः सांवत्सरैकोद्घट (सांवत्सरैकोद्घट ?) भाष्ये (भाष्ये ?) त्वं मया निर्मजितः ॥ आभवितीऽसि अक्रोधने (ः?) शीघ्रपरं (ः?) सव. (?) ॥ ब्रह्मचारी (ब्रह्मचारिणिः ?) भवितव्यं भवद्विधातीयायचार्यकर्मणी (आतीयाच्छाडकर्मणी ?) ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

दिवसम् । अष्टमैकोद्घटश्राद्धप्रयोगनिबन्धोऽयम् ।

No. 421. श्राद्धचिन्तामणिः । Śrāddha Chintāmaṇiḥ. Substance, country-made white paper, 18×6 inches. Lines, 3-9 in a page. Extent, 1,500 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1873. Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A treatise on the Śrāddha ceremony as performed by the followers of the Sāmaveda.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीं प्रथम्य तातं विशां विष्णुं सर्वेश्वरं तदा श्राद्धचिन्तामणिं नरस्यै श्रामयामीं विदाय वै ॥ १ ॥ तत्र तावदाश्रम-
भरणावश्यामाश्रमं सपिण्डीकरणात् जतं (जतं ?) निरूप्यते ॥ आश्रम-
भरणस्य क्रयमाह आचार्यः ॥ स्वयं होमासमर्पणं ॥ समीपं उपसर्पणं ॥
तत्र प्रथमं भूतः श्रमणाश्रमवेक्षणं ॥ स्वयं होमिऽसामर्थ्यं यजमानेन
अतिगादिना होमि कियमाह अथै. समीपं उपसर्पणं यमनं ॥ तत्राप्यश्रमस्य
तत्रापि समीपं उपसर्पणाश्रमस्य श्रमणाश्रमवेक्षणगीवादुत्पत्त्य तत्रैव भूमापु-
वेक्षणं ॥ होमविशेषमाह । हुतायां साधमाश्रमो दुर्धस्येदृशो भवेत् ॥
प्रातर्होमभदेव श्राद्धीवेक्षणः पुनर्नवा ॥ ४ ॥ सायमाहृत्या हुतायां चेददि
यद्वो यजमानो दुर्धस्येत् पुनर्नवा सप्त्युर्भवेत्तदा तदेव प्रातर्होमः
स्यात् ॥ चेद्वदि अग्नी यजमानो जीवेत्तर्हिः नः पुनर्न सायं कृतवान्
प्रातर्होमिनेव स्यात् ॥

End. अष्टश्राद्धात्पुन्यं अष्टश्राद्धदेवतां जन्मवर्षमाह्वयिः ॥ तप्येदंमहा-
द्याता मंत्रपुन्यं विनीतमः । शिवाश्रमेषुपुन्यं भूतानि च यदाक्रमम् ॥

तर्पयित्वाभसा सञ्चान् पुनः श्राद्धेन तर्पयेदिति ॥ देवश्राद्धे ब्रह्मविष्-
 रुद्राः ऋषिश्चाहो देवर्षिर्ब्रह्मर्षिश्चविद्यर्षयः ॥ दिव्यश्राद्धे वसुक्टादित्य
 रूपाः ॥ मनुष्यश्राद्धे सनकसनन्दसनातनाः भुतश्राद्धे पृथिव्यादीनि
 भूतानि चक्षुरादीनि करणानि ॥ चतुर्विधोभूतयामः पित्रादिव्यं
 पितृश्राद्धे ॥ मावादित्रयं मातृश्राद्धे । आत्मश्राद्धे आत्मपितृपितामहा ॥
 पितरि मातरि जीवति तत्पार्ष्वच्छीष इति निर्बंधकाराः ॥ एतावद-
 श्राद्धानि इहिश्राद्धपूर्वकाणि इहिश्राद्धधर्मकाणि भवति ॥ अतःपरं
 मूलवाक्यानि यथांतरादुपलब्धानि ॥ स्मृतीर्निबंधानास्तीत्य निबन्धो
 मया कृतः परित्यजेच्च मे देवः प्रीयतां परमः पुमान् ॥

Colophon.

इति विद्वन्मुकुटमाषिकश्रीराजितचरणकमलशुक्लश्रीविद्यामालाशिवराम-
 विरचिते श्राद्धचिन्तामणौ तृतीयः प्रकाशः समाप्तः ॥ समाप्तपाद्यं
 थंयः ॥ यादृशं पुनस्तं दृष्ट्वा (दृष्ट्वा) यादृशं लिखितं नया । यदि दृष्ट्वा
 नदृष्टं वा मम दीपो न दीयते ॥ यावत्तवचसुद्री यावत्तवचनमंडिता (१)
 मेवः ॥ यावत्तवचादित्यौ तावदिदं पुस्तकं नयतु ॥ २ ॥ मंगलं लिखका-
 नां पाठकानां च मंगलं ॥ मंगलं सर्वलोकानां ॥ भूमिभूतिमंगलं ॥
 ३ ॥ भद्रप्रवृत्तकटिपीडो बहमुत्तरिपीडुखः ॥ कष्टेन लिखितं ग्रन्थं यत्रेन
 परिपालयेत् ॥ संवत् १८०२ ॥ ॥ ॥

विवरणम् । श्राद्धचिन्तामणिर्नाम सामनश्राद्धविषयकीऽयं निबन्धः । विद्यामालाशिवराम-
 विरचितः ।

No. 422. श्राद्धतत्त्वम् । Śrāddhatattvam. Substance, country-
 made colourless paper, 16×2 inches. Folia, 84. Lines, 6 in a page, with
 a blank space of about an inch square in the middle. Character, Bengali
 Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing slightly effaced
 in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A treatise on the Śrāddha ceremony in several of its forms,
 under the name of Śrāddhatattwa, by Raghunandana of the Bengal
 School, forming a part of his Smṛititattwa series. The codex con-
 tains also a copy of the Yajurvedam Śrāddhatattwa, treating of the

Beginning. श्रीं नमः शिवाय ॥ प्रथम्य सद्दिदानन्दं कृत्वा वेदानविष्कृतं (विष्कृतं ?)
 पार्श्वेणादित्यादितर्लं भक्तिं श्रीरघुनन्दनः ॥ अथ पार्श्वेणशतं ॥ तत्र श्रीभिलः
 अथ आहुतमन्त्रावासायां पितृभ्योदद्यात् प्रथमोपश्रितवापरपचस्य यदहहप-
 पयते तदहहर्गोपश्रितानामन्या पूर्वेदुर्वा + + सन्निधौ श्रीपामसितो नावि-
 क्रमेण । आसन्नितो वा पायदत्तं प्रतिगृहीयादिति यच्छने अणुटक्त्वं
 (अन्वटक्त्वं ?) स्थासीदाहने एतेन पिण्डपितृकृत्यं व्याख्यातं ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

यजुर्विदां श्राद्धतत्त्वम् । A treatise on the Śrāddha ceremony as performed by the followers of the Yajurveda.

Beginning. श्रीं नमः शिवाय ॥ प्रथम्य सद्दिदानन्दं आसदं नन्दनन्दनं । यजुर्विदां
 श्राद्धतर्लं भक्तिं श्रीरघुनन्दनः ॥ एतदाकाशितं यजुन् इन्द्रीमश्राद्धतत्त्वतः ।
 तज्ज्ञातव्यं यजुर्विद्विज्ज्ञानानुक्रममिहोच्यते ॥ अथ पार्श्वेणशतप्रमाणं तत्र
 कात्यायनश्रद्धं अमापरपचे याह कुर्वीत कर्त्तुं वा अनुप्याः यदहः सन्ध्याने
 तदहहर्गोपश्रितानामन्या पूर्वेदुर्वा आसन्नितो यतीन् गृहस्थान् साधून् वा
 श्रीपियान् ब्रह्मन् जगन्नाथान् सन्निकर्ष्यान् सन्निधौ शिष्टान् सदाचारान्
 द्विर्लप्रभृक्कविप्रधियावदनहहप्रजननव्याधिभिरुताव्यहविभुक्तिभुक्तचि-
 त्तममिन्द्रीमन्त्रितो नापक्रमेण आसन्नितो वा अथदत्त न प्रति-
 गृहीयात् सातान् शुचीन् आचामान् ब्राह्मणान् उपवेश्य देवे युष्मान्
 पित्रो युष्मान् एकैकस्य उदष्टुष्यान् वा देवे वीन् वा पित्रो एकैकमुपयज
 वा मातामहानामन्येयं तर्लं वै वैदिकं श्राद्धमित् । श्राद्धं कुर्वाण । श्राद्धेनाम्य-
 परपचं नातिक्रमेण नास्ति नास्ति श्रीमन्मिति श्रुतेः तदहः अक्षिरक्षीवर्गो-
 त्तरितोऽप्रमत्तः अथवादी आदधन्नेदुनदमसाध्यायान् अर्चयेन् आवाहनादि
 शायतोऽन्यमनादामसितादेवमिति ॥

End. अथ ब्रह्मपुराणेन दद्यान्नान्द्रीमुच्यतेः पितृभ्योविधिपूज्यक्रममुपक्रम्य दद्या-
 न्नकर्मप्राप्तिं यथायाय निवेदयेन् । तान्नेव दक्षिणार्धेण दद्यादियेषु सर्व-
 दिति वचनात् पितृपच एव दद्यान्मन्त्रादि दक्षिणाभिधीयते । देवपचे तु
 पार्श्वेणशत आचननेव दक्षिणा । हिरण्यं विष्टदेवेभ्यो रजतं पितृभ्यो
 इष्टा वीर ह्यर्चामिनादिकं वावच्छक्तिं दद्यादिति न अथ + + पारम्पर-

Beginning. श्रीं नमः शिवायः ॥ प्रथम्य सविदानन्दं कृत्वा वेदानविभूतं (विभूतं ?) पार्वत्यादिश्राद्धतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ अथ पार्वत्यश्राद्धं ॥ तत्र गोभिलः अथ श्राद्धमन्त्रावासायां पितृभ्योदद्यात् पञ्चमीश्रुतिवापरपञ्चम्य यदहहप-
पद्यते तदहह्रांश्रुत्यानामन्त्रा पूर्वेष्टुवां + + खनिन्द्योनीपामन्त्रिणी नाति-
क्रमेत् । आमन्त्रिणी वा नान्यदन्तं प्रतिश्रद्धयादिति यत्क्षेत्रे अग्निदृश्यं
(अष्टदश ?) श्राद्धीदादेन एतेन पित्रपितृकृत्यं व्याख्यातं ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

यजुर्विदां श्राद्धतत्त्वम् । A treatise on the Śrāddha ceremony as performed by the followers of the Yajurveda.

Beginning. श्रीं नमः शिवायः ॥ प्रथम्य सविदानन्दं कामदं नन्दनन्दनं । यजुर्विदां
श्राद्धतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ एतदाकाङ्क्षितं यद्यत् हृद्योन्मथाहृतस्ततः ।
तज्ज्ञातव्यं यजुर्विद्विज्ज्ञानानुक्रमिणीयते ॥ अथ पार्वत्यश्राद्धमन्त्रं तत्र
कात्यायनश्राद्धं अथपरपञ्चे श्राद्धं कुर्वन्ति ऊर्ध्वं वा षण्मुष्णः यदहः सप्तम्यते
तदहह्रांश्रुत्यानामन्त्रा पूर्वेष्टुवां श्राद्धवान् यतीन् यदहह्रांश्रुत्यान् साधून् वा
श्रीशिवान् ब्रह्मान् जनवद्यान् स्वकर्मेष्ट्यान् सभावेपि शिदान् सदाचारान्
दिल्लप्रपन्नविक्रियश्राद्धदत्ताह्वयजननव्याधिविज्ज्ञानाह्वयद्वित्रिकुट्टिकुट्टि-
बन्धनमन्योन्यामन्त्रिणी नातिक्रमेत् । आमन्त्रिणी वा अन्यदन्तं न प्रति-
श्रद्धयात् कात्यान् यतीन् आचारान् श्राद्धश्राद्धान् उपवीर्य देवे पुष्पान्
पिबे पुष्पान् एवैव्य उदमुष्टान् वी वा देवे वीन् वा पिबे एवैवस्तुमय
वा मातामहानामन्ये तत्त्वं वै दैविकं श्राद्धमिति श्राद्धं कुर्यात् । श्राद्धिनाम-
परपञ्चं नातिक्रमेत् नास्ति नास्ति वीर्यमिति युतैः तदहः सविद्विज्ज्ञाना-
न्योन्यामन्त्राः सत्यवादी आदित्यैस्तुनत्रमन्त्राध्यायान् बन्धयेत् आश्राद्धनादि
वाय्वतोपन्मन्त्रादामन्त्रितादित्येवमिति ॥

End. अत्र ब्रह्मपुराणेन दद्यान्नादौमुष्टेयः पितृभ्योविधिपूर्वकमिदमुपक्रम्य द्राघा-
मन्त्रकर्मशानि यवांशाय निवेदयेत् । ताव्येव दक्षिणार्धेण दद्यादिति कर्म-
दिति वचनात् पितृपञ्च एव द्राघामन्त्रादि दक्षिणार्धेभ्योपदे । देवपञ्चे तु
पार्वत्याद्यान् आचमयेन दक्षिणा । हिरण्यं विश्वदेवेभ्यो रजतं पितृभ्यो
ऽप्यह वीर्यं कृत्वाग्निनादिकं वावप्यह्नि दद्यादिति न अह + + दारभ्य-

No. 425. **श्राद्धदीपिका ।** Śrāddhadīpikā. Substance, foolscap paper, 15×4 inches. Folia, 67. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A treatise on the Śrāddha ceremony as performed by the followers of the Sāmaveda, under the name of Śrāddhadīpikā, by A'chārya Chūdāmaṇi, son of Śrīkarāchārya.

Beginning. श्रीं नमो नमस्ततः ॥ चक्षुर्धुं श्राद्धकलीया नीला मुक्तितया सह । आचार्य-
ब्रह्मविना हन्दीमश्राद्ध उच्यते । इह खनु सर्वमावि (श्राद्ध ?) साध-
रचमेव पाचंयस्य सकृत्श्राद्धप्रकृतित्वं मन्नादि (मन्नादि ?) ना तवैशदिना
होपदेयान् यथा मनुः पितृयज्ञानु निर्वर्च (निर्वर्च ?) विप्रयन्त्रधयोप्रिमान् ।
पितृन्वाहाय्यं श्राद्धं कृत्यान्वासान् (शु ?) मासिकं ॥ पितृयज्ञ (ः ?)
पितृपितृयज्ञ (ः ?) चडिनत् समन्विद्याहारात् पित्रावाहाय्यं दर्मश्राद्ध
मासान् (शु ?) मासिकं प्रतिमास (?) विहितमित्यर्थः । एतद्वनरस्य तत्र
ही भोजनीयाः सूर्ये च चक्षुर्धुं विजीवनाः । यावन्मर्त्ये वैवाय्वेकान्
प्रवक्ष्याम्यशेषतः ॥ इत्यादिना सर्वान्तेवाश्राद्धविहितवान् ।

End. यानि पक्षदमायानि अपुनस्तेतराख्यपि । एकस्मैव तु हातव्यमपुत्रायाप
योपितः इति हन्दीमपरिमितवचनं तत्रापुन्येति मातृपुत्रादमावे बीहव्य' ।
तथा सपित्रीकरवत्कारां पुत्राभावे न विद्यते इत्यपि पक्षमावी (पक्षमावी
?) बीहव्यः अपुत्रायां मतायानु पतिः कृत्यान् सपिन्धतामिति ब्रह्मपुराण-
वचनात् इतराख्यपीति मताहमात (मात्र ?) श्राद्धपरं ब्रह्मवचनानु व्यहरेनेक-
त्वान् चक्षुर्धुं तेषां श्राद्धपक्षप्रमायाभारादिति स्त्रीधामपधिकारक्रमः
प्रागुक्तयुक्त्यैव ज्ञेय इति ॥ अधिकारिकही पन्था मया बीहव्यं प्रदर्शितः ।
अनुश्रान्तानवनेनैव क्रमः क्षत्त्री ननीविभिरिति ॥ शब्देइतिनिरुद्धश्राद्ध-
कल्पप्रकाशिका । जगन्नायापहा कृता सखेई श्राद्धदीका (दीपिका ?)
॥ • • • ॥

Colophon. इति मन्नादीपाध्यायश्रीश्रीकराचार्यश्राद्ध (श ?) आचार्यब्रह्मविना श्राद्ध-
दीपिका समाप्ता ॥ • • • श्रीश्रीईश्वरी अवति ॥

निवरणम्—आचार्यब्रह्मविनिविरचितः, श्राद्धदीपिका नाम हन्दीमश्राद्धविषयकः प्रवचः ।

No. 426. **श्राद्धदीपिका ।** Śrāddhadīpikā. Substance, country-
made white paper, 10×4 inches. Folia, 83. Lines, 10 in a page.

Character, Nāgara. Date, Samvat 1842. Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, and writing effaced in parts.

A work treating of the Śrāddha ceremony as performed by the followers of the Yajurveda, based on the Kātyāyana Sūtra and Karkka Bhāṣhya by Ya'jnika Kās'ī Dikshita, son of Sadās'iva Dīkshita.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ कातीयपूर्व सह कर्त्तव्यं भूपालगोपालमतादि
हृदा ॥ सता च व्याख्यानं निश्चयं सम्यक् यजुर्विदां श्राद्धविधिं विधास्ये ॥ १ ॥
तत्र पित्रादिदेवतोद्देशेन श्रद्धया द्रव्यस्थानः श्राद्धः ॥ तं पञ्चविधमित्याह्व-
साधनः । कार्यं नैमित्तिकं उद्दिरेकीद्दिष्टं च पार्ष्वणमिति ॥ विश्वामित्रेण
तु श्राद्धस्य षादशत्वमुक्तं ॥ नित्यं नैमित्तिकं कार्यं उद्दिष्ट्याहं संपिंडनं
पार्ष्वणं चेति विप्रैर्यं गीह्या षड्वार्यमष्टमम् ॥ कर्त्तव्या दैविकं दशमं स्मृतं ॥
यावास्त्रैकादशं प्रीतं पुत्र्यं षादशं स्मृतमिति ॥ एतद्वचनानि भविष्य-
पुराणे ॥

End. अनंतरामस्तु यदा पिता ज्वपितरि जीवति पुत्रं संस्तुयति तदा मातृश्राद्धं तु
पूर्वं स्नात् पितृणां तदनन्तरं ॥ ततो मातामहानाश्च इदं श्राद्धमयं
स्मृतं ॥ त्रिषु ग्राहेषु मध्ये पितरि जीवति मातृमातामहसर्वाधि श्राद्धमयं
कुर्यात् ॥ पितृमादीन्मुखेनाधिकारो ॥ यदाह आत्मायनः ॥ आलोच्य विचार्य
सपितुः ल + + + मये राघवेरपि मादीमुखं ॥ केवलं मातुरेव पुज्यते
इति सिद्ध्यति श्राद्धदीपिकायां संक्षिप्तमादीयात्रप्रवीयः समाप्तः ॥ अद्या-
मनेकानांलोच्य विचार्य सदसह यः । हतयमस्तेन विभुः शंकरः प्रीयता
मम ॥ १ ॥ अक्षिप्राण + + + मुच्यते चेत् स्त्र' प्र'यं गुणमणवत्-
माह कीन ॥ तत् संतः शिरसि कृताहलि × × चेच्छोभ्य' तत् सद-
सदिदीदितं मया यत् ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीसदाशिवदीक्षितसुत शाश्वतकाशीदीक्षितकृता श्राद्धदीपिका
समाप्ता ॥ संवत् १८७२

विवरणम्—श्राद्धदीपिकानाम यजुर्वेदीयश्राद्धकार्यविषयकोऽयं निबन्धः सदाशिवान्नजशाश्वत
काशीदीक्षितविरचितः ॥

Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and slightly worn-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony, under the name of Śrāddha Prayoga, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmes'vara Bhaṭṭa. It belongs to his series entitled Prayogaratna.

Beginning. ॥ श्रीगवाधिपतये नमः ॥ श्रीशिवेश्वरभक्त्यै नमः ॥ एतं पंचविंशतिसंस्कारेषु यथाधानाया अष्टादशोक्ताः । इदानीं श्रवणाकर्मोच्यते । सत्रावशिष्टा उच्यन्ते । तत्र तावच्चरकशार्मोच्यते (श्रवणाकर्मोच्यते ?) श्रवणाकर्मं सर्व-
वर्णि च भुजामिषि (?) केचित् कुर्वन्ति । पुत्रं नृपवर्मेभ्ये (४ ?) काव्ये इति । श्रावणां पौर्णमास्यां पूर्वार्धे इदित्याहं कृत्वा दिवैव श्रीहोत्रां यवानां वा लौकिकाप्री भक्त्येन प्रप्यमिषा धानाः कृत्वा, स्मृतियवश्रीह्यन्तरास्य लौकिकाग्निभ्यर्चनं कृत्वा तत्पिष्टरूपैः सक्तुभिर्नरं कलशं प्रपूज्य रत्निनिक्षेप साधनभूतां वैष्णवतदर्थमिषि संपाद्य तदुभयं स्तब्धकाठादिभक्ति नवे शिवे निधाय वल्ग्वयं स्तब्धे प्राच्यां शुचिदेशं परिरञ्जीयादिकं करिष्यामीति । श्रीहोत्ररूपान् पुरीडाग्रकपालं संश्रव्य संपाद्य धानाः समानीकृत्याहं लौकि-
काग्नेन शक्ताः कृत्यैकपात्रे निधायपरं अन्नमक्ता अर्धाधानाः पात्रांतरे निदध्यान् । ततोऽन्नमिति कुर्ये शुचिः सपवित्रपाणिः प्राच्यानायस्य देश-
कालौ संकीर्त्य मनः पुत्रपौत्रादीनां च रीयनिवारचसमकपापघटादिवारा श्रीपरमेश्वरश्रीन्यये नित्यश्रवणाकर्मं करिष्ये इति संकल्प्य समिद्धं वयं वादाय पुनर्देशकानीं श्रवणाकर्मोच्यते । देवतापरिचर्यायमन्वाधानं करिष्ये अखिलमन्वाहितेऽप्राप्तित्यादि अक्षुषी चाग्नेनेत्यंतमुज्जा प्रधानदेवतामधिं चतु-
र्धारं चरुद्रव्येषां च ता भीमाग्निं पुरीडाग्नेन अग्निमाग्नेरवाग्नेन (?) वाग्निदेवता धानाद्रव्येषु श्रेष्ठे स्मिदकृतमिषादि वधी यस्य इत्यंतमुज्जा चीं भूर्भुवः स्वरित्यप्रावाधाय परिसमूहनादि पूर्वपावनिधानांत कृत्वा चरुं पुरीडाग्न-
तंडुलान् यथाभावं वृष्यक् कुर्व्यान् ।

End. कर्मपुराणे ॥ यद्य ते प्रतिपक्षेपुराणकारिपूजिताः । भीषाणस्य सर्व-
स्यायाः परमैव च सर्वस्य इति । एतत् करणे (एतदकरणे ?) प्रायश्चित्तं
अभिधाने ॥ एमिच्छंमि (?) जपेनृमं त्रतवारं तु तद्दिने । अन्तरां
यदायस्यं संपूजे याति सर्वदेति ॥ ६ ॥ इत्यन्तराप्रयोगः । यदायन्तरा
विरुतिप्लुतमयार्चववाहप्रयोगः ॥ ॥ तस्य आदपदापरपदे अद्यायवाक्ये
सप्तम्यादिषु चिह्न-सु अटकावन् सर्वं कुर्व्यादिति उक्तम् । इदं तन्म
नरैव पदे मद्यायुक्तायां ययोदश्यां सहस्रविधानेन साध्यावर्षाव्यं याद

मिव्याह ॥ ॥ इति माध्यावर्षप्रयोगः ॥ अथ प्रतिमासमपराधयाहं ॥ प्रति
 हस्तपत्रं प्रतिपदाद्युभ्याष्टतिथिषु पृथग्याहयाहवर्षं सप्तशोकमपि मात-
 मातामहवर्षं हयस्यान्वष्टस्यन् सुरायामवर्षं सन्धं कार्यं ॥ इत्यपरपत्र
 याहप्रयोगः ॥ हस्तिकादिषु काम्ययाहं हस्तिकारमनेष्टमीयाहं कार्यं ।
 यदा श्रौतकीकरीत्या हस्तियाहवत् ॥

Colophon. इति श्रीरामेश्वरभट्टपुत्रनारायणभट्टकृतनेष्टकाविल्लितियाहप्रयोगः ॥ ॥
 शुभमस्तु ॥ ॥ श्री

विवरणम्—नारायणभट्टकृतस्य प्रयोगरत्नावलीनिबन्धस्याविशेषोऽयं निबन्धः याहविषयकः ।

No. 428. याहनिर्णयः । Śrāddhanirnayaḥ. Substance, country
 made white paper, 7×3½ inches. Folia, 6. Lines, 3-11 in a page
 Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally
 correct. Complete (without Colophon).

A work on the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha
 Nirṇaya. Anonymous.

Beginning. श्रीमच्छेषाय नमः ॥ अथ किञ्चित् संक्षेपेण याहनिर्णयोऽभिधीयते ॥
 तथादी देवताक्रममाह संयज्ञकारः ॥ त्रिदैवत्यं अताडि तु । १ । षड्दैवत्यं
 तु दार्ढिके । २ । उद्धो तु नवदैवत्यं ८ शिवं द्वादश देवतामिति १२ ॥ १ ॥
 महालये गयायाहे उद्धो चान्यष्टकासु च । त्रैयं द्वादशदैवत्यं तीर्थे प्रीठे
 मघासु चेति निगमोक्तिः ॥ २ ॥ हिमाद्रिमते तु चत नवदैवत्यमिव ॥ महा
 लये गयायाहे उद्धो चान्यष्टकासु च । नव देवत्यमष्टे शिवं वाद् पौर्वर्ष
 विदुरिति विष्णुधर्मोक्तिः ॥

End. विधवा कारयेच्छ्राद्धं यथाकाश्वमतद्विदेति ॥ १ ॥ विधवातु ॥ स्वयं संकल्प-
 भावं हत्वा ब्राह्मणद्वारा कारयेदित्युक्तं प्रयोगपारिजाते ॥

Colophon. शान्ति ।

विवरणम्—याहनिर्णयोनमा याहविषयकः कश्चिद्विबन्धविशेषः ।

No. 429. याहनृसिंहः । Śrāddha Nṛsiṃhaḥ. Substance, country-
 made white paper, 11×4 inches. Folia, 14. Lines, 5-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
 worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the Śrāddha ceremony specially performed on Paryā Amāvasyā, or on such other days as are prescribed in the Śāstras, under the name of Śrāddha Nṛsiṅha, from its author Nṛsiṅha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगङ्गामन प्रसन्न (१) अथ पार्व्यपयोगः तवेदं साधारणं
सर्वत्र देवं कर्म मन्त्रोपवीतिनीदमुषेन वा प्राप्नुयेन दक्षिणजानुपातेन
प्रदक्षिणं द्वितीयेन द्वे दक्षिणभागस्त्राङ्गाकारेणादी । पित्रा तु प्राचीना-
बीतिना दक्षिणामिमुषेन वामजानुपातेनाप्रदक्षिणं पितृतीयेन पितृवामभागे
स्वया कारेण तिस्रिहिंगुणित दक्षिणापञ्चमपरयेन ।

End. ब्राह्मणाः आहुः प्रश्ना चर्चं पित्रा पुमान् पौत्रान् यस्मात्ति (वि ?) च
प्रवर्त्यन्तु नृ (त ?) वा पार्थ पितरः श्राद्धतर्पिताः इत्यथतान् ददुः
यजमानस्तान् शिरशि धारयेत् । अष्टासुधे हानु (तानु ?) पथेन तावूहादि
दत्त्वा पादसंवाहनादिना परिचर्य चत्वार्य भवद्वरण्युगस्तरणः पवित्रीकृतान्-
श्रद्धिरे ब्राह्मणाद्यनपरिक्रिमानविगचव्यानुग्रहितादर्थ (दुष्टहीता वय ?)
अथ मे (मे ?) सफलं कल्प भवतृपादाभिवन्दनात् अथ मे वंशजाः सर्वे
जाता वीनुषहादिष्व पञ्चमाकादिदानेन स्मृतिताः पत्नीदमाः (पद्मनी-
दमाः ?) । तर्कज (तत्कर्कज) जारं पित्रेभ्य विष्णुव्य चतुर्मुखं प्राचीना-
बीती दक्षिणमर्दिदेवमहेशः ब्राह्मणाः अद्यादक न्य सहमे (?) परंपि
मया य कृतं (यत् कृतं ?) पार्व्यपयाई तनभवती (: ?) श्रीमहा-
विष्णोव (?) प्रसादाद्गुणानिर्गुणविधेः परिपूर्णताय इति प्रार्थयेत् ।
अस्तित्वं तैर्व्यक्तम् ॥ ततः प्रक्षितान् ताननुग्रह्यानुग्रहातसैर्निहन्तो ब्रह्म-
यज्ञादि कुर्व्यात् ॥

Colophon. इति श्रीश्राद्धशक्तिं पार्व्यपयाहप्रयोगः । अथ भवतु कल्याणमस्तु श्रीनृसींगाच-
पय नमः (१) श्रीगणेशाय नमः ॥ ६ ॥ ६ ॥

विरचयम्—श्रीमहेश्वरः पार्व्यपयाहप्रयोगः ।

This codex has been recently copied by the order of Mahāmahopādhyāya Nīlmaṇi Nyāyāśāhkāra, Principal of the Sanskrit College. The substance of the copy is country-made white paper, 9 × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1953. Appearance, fresh. Prosa. Not correct. Complete.

Colophon. इति श्राद्धविवेके (विवेके ?) पार्ष्वच्छात्रपवीनः समाप्तः शीतम् १८३१
मिः मार्गशीर्ष शुक्ल ० भद्रभास्वरे वा, सुद. रघुनन्दन प्रसाद ।

विदरचलूक्तपूर्वम् ।

No. 420. श्राद्धविवेकः । Śrāddhavivekaḥ. Substance, country-made yellow paper, 17×5 inches. Folia, 91. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose. Not correct. Complete.

A work on the Śrāddha ceremony, entitled Śrāddhaviveka, by Śūlapāpi, the most distinguished authority on the subject. The work has been already published with notes in the Bengali character in Calcutta by Mahāmahopādhyāya Pandit Madhusūdana Smṛitiratna, late Professor of the Calcutta Sanskrit College.

Beginning. श्रीं नमोऽय नमः ॥ विष्णोश्च शंखशस्त्राणि कामधेन्वादि संयुक्ता ।
विवेकः पार्ष्वच्छादीनां क्रियते मूलपाणिना ॥ अथ श्राद्धलक्षणम् ॥ तत्र
कथ्यते ॥ अथैतन्ननुः श्राद्धं स (स ?) र्दं कर्त्तव्यं प्रोवाच प्रजा निःश्रेयसायं
तत्र पितरौ देवता ब्राह्मणायाश्च वनीयार्थं मासि मासपरपक्षमापराहः श्रेयान्
इत्यापराहवचनसरसात् पितृमुद्देशः । इत्यन्त्यागौ ब्राह्मणस्त्रीकारपर्यन्तः श्राद्धं
देवश्राद्धादौ तु श्राद्धशब्दो गौणः तद्वर्त्तमानार्थः कौषायिनामयन इत्यादिगौण
शब्दः । श्राद्धमिति शब्दोवाचको यस्य तत्तथा तत्तद्ब्रह्मप्रतिपत्तिस्थानत्वेन
ब्राह्मणस्यावहवनीयतुल्यता इति तच्चिन्त्यं देवश्राद्धश्च (स ?) श्राद्धशब्दान-
भिधेयत्वे दैविके (दैविक ?) दक्षमं अतमिति श्राद्धमिदानीमुपपत्तेः किञ्च
प्राग्देवौ तद्वन्ननु दद्यादवा ब्रह्मचारिणे इति वशिष्ठवचनात् ब्राह्मणसम्पत्तौ
अग्निप्रतिपत्तिपक्षे इत्याहः किञ्च पिण्डपितृयज्ञस्य ब्राह्मणप्रतिपत्तिभावात्
श्राद्धरूपता न स्यात् न स्यादेवेति चेन्न पिण्डपितृयज्ञमभिधाय तत् श्राद्ध-
मितरद्व्याप्त्यर्थमभावात्स्यायामिति गोभिलविरोधान् ।

End.

तथैकमतिथिं कृतेति सनकादिश्राद्धविषयं नातिथियन्तपरं । श्राद्धप्रकरणान्
श्राद्धफलौत्कर्त्तव्यं कथय (कथयान् ?) । अन्ये तु साधिना नित्यक्रिया न कर्त्तव्या
निरधिना तु कर्त्तव्येति व्यवस्थामाहः तद्विधुक्तिर्न साधेरिव निरधेरपि
पित्रत्यर्थात्तत्तान् तन्नाम् पूर्वोक्तव्यवस्था ॥ ० ॥ अथ श्राद्धविधिज्ञानफल-
श्रुतिः ॥ इदं श्राद्धविधिं पुण्यं कुर्यादपि पठेत् यः । स सर्वकाम-
संप्रुक्तयामृतल (यामृतल ?) विन्दति । इहत्यतिः य एवं वेति मतिमा-

सर्व आहवर्तं भवेत् । उपदेष्टाऽनुमत्या च लोके तुल्यकवी भूतो ॥
गभीरवन्मार्चवपारहस्यना विपश्चिता सम्प्रति शूलपाणिना । कृतोऽयमुद्ग-
रयता मनी (?) मनीहरः आहविवेकमयः ॥

Colophon. इति आहविवेकः श्रीश्रीशूलपाणिचरितः आहविवेकः समाप्तः ॥ ० ॥

विवरणम् । महामहोपाध्यायशूलपाणिचरितः आहविवेकनामाऽयं निबन्धः । सुप्रसिद्धः ।

No. 431. आहविवेकः । Śrāddhahivekah. Substance, foolscap paper, 18 × 4 inches. Folia, 131. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणम् ।

No. 432. आहविवेकः । Śrāddhahivekah. Substance, country-made colourless paper, 9 × 4 inches. Folia, 13 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 7-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Not correct. Complete (except the first fol.)

Another work on the Śrāddha ceremony under the same name. Anonymous.

Beginning. नास्ति ।

End.

आमावास्या प्रसवी नमस्या ईमे आमा प्रथिवीविश्वरूपे ॥ आमागतां पितरा
मातरा आमासी अचतलेन नम्यात् ॥ २ ॥ स्यादु वद वदः पितरवाहि
आमभिः ॥ आसदाभिन्वर्हिषि मादयर्ध्व ॥ ३ ॥ आसदा-आरयना (आरयना ?)
समसासंपत् समवागिदितवः समुष्णि (वि ?) तापत्तुल्यभूतवैतवः ॥ अपार-
ससारसमुद्वैतवः पुनंतु मां आसदापादपानवः ॥ १ ॥ आपद्चमभानवस
(सहस ?) भानवः समीक्षितार्थचकाभवेनवः ॥ समसातीर्थापुपवि-
गूर्मये (सो ?) वधतु मां आसदापादपानवः ॥ २ ॥ विधीपदमनात् विधिं
चौर्यते पापरागवः ॥ वदनामासलां (सो ?) वागिर्धनादधुतं पदं ॥ २ ॥
आधि-आधिदरं वृथा दुष्ट (दुःख ?) दाप्तिनामन ॥ श्रीपुटिकीमिदं वदे
विप्रश्रीपादपंकजं ॥ ३ ॥ संपूर्वतां यातु प्रसादात् भवतां मन यस्य कृपा च
मनीक्षा (नामोक्तं ?) तपीयप्रक्रियादिषु व्यूहं संपूर्वतां यातु सद्यो वदवमुच्यते
(वदे तमपुतां ?) श्रीचण्डाव नमः कथेन वाचा मनसोदियेतां बुद्ध्या

(इति १) आमा वा प्रकृतिस्वभावान् करोमि यद्यत् सकलं परमं नारा-
यणायैति समर्पयामि १ आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनं पूजां
प्रेमं न जानामि त्वं गतिः परमेश्वरः १ आगतोऽसि मया देव पित्रकायै
मदाधर त्वमेव साधो भगवान् अदधो (अदधो ?) कं सप्तमयान् १ मन्त्रं
तोषं नरः (?) खाला हरा देवं मदाधरं आत्मानं तारयिष्यन् दशपूर्वान्
दशापरान् १ श्रीचन्द्रविक्रमाह परिपूर्णतामनु (?) समाप्तं ॥ सम्-
पत् न (?) प्रमाथेन दद्यात् पित्रं गयाग्रये ॥ सधरे समगीवाणां (सहरेण
समगीवाणां ?) कुलमैकीकारं सतं (कुलमैकीकारं सतं ?) ॥ १ ॥

चिद्वरम्—आहविषेकी नाम आहविषयकः कश्चिन्निवन्धविशेषः पूर्वखादपरः ।

No. 433. **आहविषेकटीका ।** *Srāddhāvivekatīkā.* Substance,
country-made yellow and red paper, 11½ x 5 inches. Folia, 84. Lines, 9-10
in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not new. Prose.
Generally correct. Complete.

An explanatory note on the *Srāddhāviveka* by Śrīnātha Sarman,
son of Śrīkara A'chārya.

Beginning. श्रीहरिः ॥ व्यवसाहैवसंस्थानिसन्तानच्छेदहेतवे । विदुषदेविद्वत्पात्र
भक्तः श्रीशूलपात्रये ॥ श्रीकराचार्यपुत्रेण श्रीनञ्जीनापमर्षेणा ॥ व्याख्या
आहविषेकस्य जनकीका निबध्यते ॥ शूलपात्रेर्वचनं दुर्लभं शुद्धं मदीयात्-
तमा तयापि । त्रयीनि तात्पर्यत्वं तदीयं यदत्र तन्मे सुधियः चमत्कर्तुं
इह खलु सुखं दुःखाभावश्चेति हसन्निव सकलजनसधारण्यं पुद्वार्धकत
आत्मनिकी दुःखनिवृत्तिर्वा निरासुखाभिव्यक्तिरित्युभयनयेपि परमपुरुषार्थ-
स्पर्शकस्य वैदिकसाधुपरादेरासुभिकस्य च स्वर्गादेरुपायतया आहं श्रूयते ।
यदाह याज्ञवल्क्यः । आशुः प्रजां धनं विद्यां श्रमे लोचं सुखानि च ।
प्रयच्छन्ति तथा राज्यं प्रीता भूषां पितामहाः ।

End.

एवञ्च सिद्धौ प्रमाथनता गौरवस्यापि न्याय्यत्वात् अतुर्थकपदवत्यपि श्रुतिः
क्रियेति अन्यकृतापि तत् प्रतिपदं तथैवोक्तं इति अत्र मुनेरप्यभिप्रायः । यदि
अतुर्थाः स्वपादि सप्तपा (शब्दा ?) दुपपदविभक्तित्वमेव अतु + + स तिन
कदाचित्तत्त्वोक्तत्वेन अतुर्थीरहितमपि वाक्यं सम्भवेत् । यथा अमुकनीच
एतद्वत् (?) इतिः स्वमेवपि स्यात् तदाच आनार्थमनुवचने अतुर्थ्यमे
तत्तुविधानविरोधो भवेदिति श्रुतिरेव अतुर्थ्यमेव पदवतीति सर्वमनाकुलं

इति ॥ ॥ सन्नेव चित्ताम (?) कामधेनु हेमाद्रिरवाकरकररुपाः ।
 गुणैरलं प्रतिपादितार्थैस्तथाचनीयतु (?) मूपाधिः केचित् कृतकध्व-
 साय + + न्ये हेमात् (हेमात् ?) परे मरुदरिकाप्रवादात् । अज्ञानतः
 केचन मूपाधेर्मात्रानि सिद्धावपदादपेताः । दयस्ति दूषणमिदं हि इया-
 निमान् । केवाचनातिखलमन्दधिया कथयितुं एतावता यमप्रसङ्गे कदाचिन्न
 सुषेरवधौरितन्या ॥ संघटे गहने + + मूपाधं तामसीकदूषणं प्रत्य
 मूपाति दुर्दृष्टयोः कृतं विपद्येः ॥ एतत् किञ्च ह्यपि कुभीमरुतेन सनु
 सनी विभूतार्थयोः ॥ सिद्धान्तदर्शनेनायं प्रवर्धोरचितो मया ॥ व्याख्या
 आहविदेकस्य सत्यमथा च + + + ॥ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमन्श्रीकृपाचार्याम्भाचार्यचूडामणि श्रीमत्
 श्रीनाथसर्वना (मर्त्यया ?) विरचिता आहविदेकटिपनी समाप्ता ॥ ॥ ॥

विरचयम्—आचार्यचूडामणि श्रीकृपाचार्यपुत्रश्रीनाथविरचिता आहविदेकटीका ।

No. 434. आहविधिः । Śrāddhavidhiḥ. Substance, country-made white paper, 6×3 inches. Folia, 15. Lines, 8-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete (without Colophon).

A treatise on the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddhavidhi. Anonymous.

Beginning. श्रीपरमेश्वर नमः ॥ असीदानीं मन्त्रीकृतमार्गेण पार्श्वेचथाईं लिख्यते ॥
 इदमत्र मूर्धं ॥ अघातः पार्श्वे आह । आया । आमुदयिहपक्षी-
 दिष्टे वा इति चदमन्दो ह्यधिकारार्थः । यथाप्राज्ञा निवेदयः समाप्ति ॥
 मूर्धेरपि लिख्यते ॥ पार्श्वेचमिति आह नाम ॥ अन्वदेष्टा शिरं पार्श्वे
 मर्धं पार्श्वेचमिति ॥ तथाप्येककिञ्चैव पार्श्वेच भवति ॥

End. पित्रीर्जीवतीर्मातामहस्तैव कुर्वाणम् ॥ विभु जीवन्तु न कुर्वाणम् ॥ अतएव
 सुमंगुवातां ॥ न जीवतः विभुः कुर्वाणोऽहमस्मिन्नेति विभः । ईश्व एव
 पिता दद्यात् तेभ्यः कुर्वीत आदिभः ॥ १ ॥ पितामहं च देव कुर्वा-
 णोऽस्मिन्नेति आदिभः ॥ आदिभोऽपि न कुर्वीत जीवति प्रदत्तामह इति ॥ २ ॥

विरचयम्—आहविधिर्नाम आहविषयकः कविप्रियविरचितः ।

No. 435. आहविवेकसंग्रहः । Śrāddhaviveka Sangrahaḥ. Substance, country-made coloured paper, 18×3 inches. Folia, 95 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 2-6 in a page with a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete (except the first folium).

Another copy of the Śrāddhaviveka of Śūlapāṇi without the first folium, but instead of it, the first folium of a different book, which seems to be a commentary of the Prāyas'chittatattwa.

विवरणानुसृतम् ।

No. 436. महालयात्रा संघट्टः । Mahālayā Śrāddha Sangrahaḥ. Substance, country-made white paper, 6×3½ inches. Folia, 6. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

A collection of rules concerning the Śrāddha ceremony to be performed on the Mahālayā or the new moon preceding the Durgāpūjā. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ निर्वयसारे वीर्य वीर्यमहालयनिर्वयदीभि-
धीयते ॥ तत्र पृथ्वीपद्मीदये ब्रह्मननुः ॥ आवादीमधिलला पंचमं पंच-
मायिताः । कांचति पितरः क्षिप्ता अन्नमय्यन्माह शम्बायनिः (कथमपि
पचमाह शम्बायनिः । कथास्याकार्णितः पंचं सीमं (सीमनं ?)
पुष्टं चयते इति ।

End. नाति ।

Colophon. नाति ।

विवरणम्—महालयात्राद्विषयकोऽयं निबन्धोऽनुसृतः ।

No. 437. आहप्रकरणम् । Śrāddha Prakaranam. Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 146. Lines, 10-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, slightly worm-eaten, and writing effaced in parts; the first page as well as the last being entirely useless. Prose. Generally correct. Incomplete.

A part of the *Nirṇayasindhu* of Kamalākara Bhaṭṭa, treating of the Śrāddha ceremony.

Beginning. (Not legible).

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—कमलाकरभट्टकृतस्य निर्वणसिन्धोः आहप्रकरणभाष्यकर्मितत् पुस्तकम् ।

No. 438. आहप्रकरणम् । Śrāddha Prakaraṇam. Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 27. Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony based on the rules of Bodhāyana. Anonymous.

Beginning. श्रीनक्षत्राय नमः ॥ अक्षरीषायनीश्वरकारिण आहप्रकरणं लिख्यते ॥
एवमुपविशेत्पश्चाद्विष्टायां पुण्ययुग्मविधौ चक्षुःपितुः मातुर्वां प्रतिष्ठान्तरि
किं आहं करिष्याम्य आत्मयुद्धार्थं यद्विभक्तं भोजनविद्वद्द्वयं पवनमन्त्राच-
मनमन्मन्त्राचमनं करिष्ये इति संख्या । एतद्विद्वत्पुत्रीति विभागं कृत्वा पुत्रानामितुल्यं च दादयित्वा सदाहं निरुह्य । यत् सप्तमं
मन्त्राचमनं कुर्यात् ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—क्षीषायनीश्वरानुगतः आहविधानविषयकः कनिष्ठविश्वविशेषः ।

No. 439. पार्वण्यआहप्रयोगः । Pārvana Śrāddha Prayogaḥ. Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 9. Lines, 9-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete.

A guide to the performance of the ceremony as performed on special occasions such as the new moon, eclipses of the sun or the moon, &c.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्लोकः संकल्पगायत्री देवताभ्यो दिग्गजस्य ॥ वाहन-
वाहनद्वयार्थं शुभं गंधादिकं तथा ॥ मंडलं चाग्नीकरं भूसाधद्रप-
विषयं । मधुदानं मधुज (प ?) स्यान्नोक्तं एव च धी-कराचमगायत्री
देवताभ्यो जपस्तथा ॥ अक्षनेत्रं पिंडदानं करप्रोक्षणमेव च । हिरण्य-
भोज पितरस्ततः प्रत्यक्षनेत्रं । भीमीं श्री (वि ?) अंश चाचम्य दक्षिण-
दिक् तथा । श्री (त्रि ?) वा आपस्तम्बाय्यनधोराष्ट्रीः कुम्भकृतिः ।
छर्त्तमात्राचमुत्थानं पिंडानां च ततः परं ॥ पिंडा (पिंडा ?) धार कुम्भा-
वद्धौ चिपेत् पार्श्वं प्रचाखयेत् ॥ विमेषी (भी ?) दक्षिणां दत्त्वा विसर्जन-
मतः परं ॥ दीपनिर्वापयं हत्वा प्रसादादिति संकरेत् ॥ इति श्राद्धा-
त्मनयिका सूचम् ।

End. पितरः स्वर्गं स्वस्थानं गच्छत ॥ अथ आदे यत् कृतं तत् सुकृतमसु ॥ य-
कृतं तद्गन्नाविधौः प्रसादात् ब्राह्मणवचनात् सर्वविधैः परिपूर्णं भवतु ॥
सर्वं ॥ विमेषदेवा ब्राह्मणाः स्वस्थानं गच्छत ॥ दीपनिर्वापयं ॥ सर्वं ॥
आचम्य सूर्यायां जलदानं ॥ ॐ ॥

Colophon. इति पार्वणश्राद्धप्रयोगः समाप्तः शुभमस्तु । श्रीराम ॥ राम ॥ • • राम ॥
॥ • • राम ॥ • • ॥ ॥

निबन्धम्—पार्वणश्राद्धविषयकीयं निबन्धः ।

No. 440. एकोद्दिष्ट श्राद्धप्रयोगः । Ekoddiahta Śrāddha Prayogaḥ.
Substance, country-made red paper, 15×2½ inches Folia, 8 (of which
foll. 1-4 are wanting). Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali.
Date, 1 Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct.
Incomplete (owing to the want of the first four folia).

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony in honour
of one particular person on the lunar anniversary of his death.
Anonymous.

Beginning. नास्ति ।

End. इति प्रचाल्य आचम्य अथेत्यादि अमुकयोमस्य पितुः अमुकदेवमर्त्यैः कृतं-
तत् एकोद्दिष्टविधिकसाम्प्रतिकश्राद्धकर्माष्टिद्रमस्तु उपवीतौ सत्तराभि-
संघीभूत्वा पुनरथेत्यादि अमुकयोमः श्रीअमुकदेवमर्त्यैः अमुकयोमस्य पितुः
अमुकदेवमर्त्यैः कृतोऽस्मिन् आदे यदेतुष्यं जातं तद्दोषप्रममनाय श्रीविधौः
कारणमहं करिष्ये श्रीं कुर्वन्नेति प्रतिवचनं ततः श्रीं तद्विधौः परम पदं

इत्यादिना विश्वं धृत्वा तत एतन् कर्मफलं यौकषादितमम् इति त्रिषी
समर्थं प्रीयतां पुण्डरीकाक्ष इत्यादिना विश्वं प्रीययित्वा मन्त्रतत्प्रातः विद्वं
देवकालार्हवस्तु सूर्यं करोतु निम्बिद्रं नामसंकीर्तनं हरेः ॥ इति पठित्वा
आहमिदं कीदृशं जातं इति पृच्छेत् वेदविधिना सर्वं सद्भातं इति प्रतिवचनं ।

Colophon. इति एकीहिद्व्याहप्रयोगः ॥ ० ॥ ह ॥ ओ ॥ त्रिवदुर्गायां नमः ॥ ० ॥ ह ॥ ० ॥

विवरणम्—एकीहिद्व्याहप्रयोगस्वीयं निबन्धः ।

No. 441. पार्वणश्राद्धप्रयोगः । *Pārvana Śrāddha Prayogaḥ.*
Substance, country-made white paper, 6 × 2½ inches. Folia, 11. Lines, 9
in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn
out, torn, and writing effaced in most parts. Prose. Correct. In-
complete.

Another copy of the work noticed in No. 439. The codex is
utterly useless.

विवरणम्—पूर्वमतीत जीर्णमिदम् पुनः ।

No. 442. त्रिपिण्डीश्राद्धप्रयोगः । *Tripiṇḍī Śrāddha Prayogaḥ.*
Substance, country-made white paper, 4 × 2 inches. Folia, 12. Lines, 8-9
in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn
out, and writing slightly effaced in parts. Prose. Correct. Complete.

A guide to the performance of Tripiṇḍī Śrāddha, which is
performed either to release a Preta (evil spirit), or to cure one's
diseases &c. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ त्रिपिण्डीश्राद्धप्रयोगः ॥ त्रिपिण्डी संकीर्णं ॥
मीनयेनोपनिषत् ॥ आहवनीयं निर्गम्य ॥ पिशाचविभीषनतीर्थे आत्मा
अपसव्यं ॥ निविधानां दिविस्थानां अतरिषस्थानां भूमिस्थानामष्टातनाम-
गोशाणां सात्त्विकराजसयामसानां प्रेतानां सोषाये नमः शरीरपीडापरि-
हाराये आरोग्याये नमः सत्तानप्रतिर्धनशुद्धये त्रिपिण्डीश्राद्धं करिष्ये ॥

End. मया वक्तृतं सात्त्विकराजसयामसैवः पिशाचभीषनतीर्थे त्रिपिण्डीश्राद्धं
अनुष्ठानं कृतं अलिङ्गीतं आहवनीयां अथनात् प्रीतिं प्रसादात् सर्वं विधिः
परिपूर्णम् ॥

Colophon.

इति त्रिपिंडीश्राद्धप्रयोगः ॥ अथ तिलपात्रदानमर्चं करिष्ये ॥ मम जन्मदम-
 तिसमस्तपापनिदमनसाग पापापहा महाविष्णुपीत्यर्थं तिलहिरण्यदानमर्चं
 करिष्ये ॥ इदं तिलपात्रं महिरण्यं अमुकजन्मस्य ब्राह्मणाय तुभ्यमर्चं समर्पदे ॥
 तिलः पुण्याः तिलाः सर्वकराः क्षुताः शुद्धा वा, ॥१॥ यानि कानि,
 समानी (?) चातिलपात्रं तानि मर्त्यं तु सर्वथा ॥ २ ॥ मर्त्ये मो, ताः (?) ॥
 तच्छाट्वा प्रसादेन मन पाप (?) ॥ ३ ॥ अर्चनं तिलपात्रदानेन पापापहारी
 महाविष्णुः प्रीयतां मन ॥ ४ ॥ सर्वपापघ्नपत्नं ॥ घटेन खनं ॥ अभिषेकः ॥
 यथाशक्ति ब्राह्मणान् भीजयेत् ॥ भुवर्चो दत्त्वा ॥ इति त्रिपिंडीविधिः
 समाप्तः ॥ छ ॥ छ ॥

विवरणम्—विशाखनादिविभीचनदेतुत्रिपिंडीश्राद्धं नाम श्रान्तिविधीपानुष्ठानपद्धतिकपीयं
 निबन्धः ॥

No. 443. श्राद्धव्यवस्था । Śrāddha Vyāvasthā. Substance, foolscap
 paper, 15×3 inches. Folia, 16. Lines, 3-8 in a page. Character,
 Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct-
 Complete.

This work, though entitled Śrāddha Vyāvasthā in the colophon,
 should really be called Vyāvasthā Saṅgraha, as it prescribes the
 most important religious rites and observances to be performed
 on particular dates in each month of the year, with citations of
 authorities. Anonymous.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥ अथ सामादि (मासादि ?) व्यवस्था ॥ मासः
 श्रान्तिविधः शीर सावनचान्द्र एव च ॥ एकराश्री (श्री ?) रविर्वायु च
 शीर (?) परिकीर्तितः । सावनचित्रशताहोभिधान्द्रय द्विविधः क्षृतः ।
 सुख्या (स्थः ?) शुक्लप्रतिपदीर्दशान् परिकीर्तितः (शुक्लप्रतिपदी दशानः
 परिकीर्तितः ?) । गौन (चः ?) कृष्णप्रतिपदः पौर्णमास्यान् (स्वन ?)
 एव हि ॥ विवाहादौ क्षृत शीरो (क्षृतः शीरो ?) यज्ञादौ (यज्ञादौ ?)
 सावनमासतः (सावनी मासः ?) चान्द्रिके पितृकृत्ये तु सुख्यचान्द्र चदाहृतः ।
 गौन (च ?) च तिथिकृत्येषु प्रयोजक्यो हवादिषु (वतादिषु ?) । पञ्चमति
 युगादौ च पार्वत्याय सद्योक्तवै । सामान्ये कर्षेणि (चि ?) समा (सदा ?)
 भीष्मचान्द्र प्रयोजितः (सुख्यचान्द्रः प्रयोजितः ?) । सङ्कल्पे मासपञ्चान्
 (था ?) निनिषानां विधेस्तथा । उल्लेखनं प्रकुर्वीत श्रीं तत्कृदिति पूर्वतः ॥

श्रीं श्रद्धेयादि ततः पञ्चान्नाया (सा १) दीनां प्रकीर्तनं । कर्तुर्दीनं तथा
नाम कामनाविषयस्ततः । कर्त्तव्यान्तरमहं करिष्ये स्त्रीयकर्मन्ति (वि १)
परार्थे च करिष्यामि तस्य शीवस्य नामतः । स्त्रीयदाने दद इति ददानीति
परस्य च ।

End.

संज्ञान्विविधिते कार्थ्ये संज्ञानि (ः १) परिकीर्तितः । मासोद्देश्येतरकिन्
रविप्राग्निस्यति तथा (चपा १) । चार्थकमेव (च १) सर्वत्र गृहवाजसने-
यिनां । सन्धान् गृह (ः १) श्वयं चर्च यजुर्वेदेन कारयेत् । स्त्रीनां (पा १)
मय (२ १) वधानां यजुर्वेदेन कारयेत् । ब्राह्मणादिहवधानां समस्त
कर्मचैवने (थते १) । मन्त्रस्य (य १) स्त्रीगृहस्य विप्रो मन्त्रेण (विप्र-
मन्त्रेण १) गृह्यते । मन्त्रकारेण मन्त्रेण पञ्चग्रादिभ्यः क्रियाः ॥

Colophon.

इति श्राद्धव्यवस्था समाप्ता ॥ श्रीहरिः ॥ ० ॥

विवरणम्—श्राद्धव्यवस्थेति नाम्ना समुद्रितोऽपि निबन्धीयं संक्षेपेष्टावगमकर्त्तव्यविविध-
धर्मकर्मव्यवस्था; समग्रज्ञान् ।

No. 444. श्राद्धमयूखः । Śrāddha Mayūkhaḥ. Substance, country-
made white paper, 10×6 inches. Folia, 133. Lines, 9-12 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally
correct. Complete.

A treatise on the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha-
mayūkha by Nīlakaṭṭha Bhaṭṭa, forming a part of his series entitled
Bhāskara.

Beginning.

श्रीमच्छेमाय नमः । तिस्रैर्मयूखं प्रतिपाद्य सन्नासाराध्यधानाय तिरामन्यं
श्रीमद्भाराकञ्ज(स्नातक १) गीतकंठः । श्राद्धस्य इत्थं विधीयते सर्वं । प्रतारक-
राहतमय किञ्चिद्व्याप्तु निष्कृतया तदुज्ज्वलित कर्त्तव्यता गीतकं तेषां
काचित् खण्डपद्मोत्पत्तिर्न ईयते । सुतोदित्यकीविप्रमौकारायकी द्रव्य-
स्यामः श्राद्धं शीवन्त्याहे च तस्य गीत कौटमाय्यप्रदीपवदनम् विप्रमौकार-
कलीया तर्पणमिहतिः ।

End.

श्राद्धेष्टारोक्तमावाध-प्रथमः श्राद्धकामिकः (श्राद्धकालिक. १) । इषां
मवति द्वापार्थं मन्त्रेणां समाहितः ॥ यथा मन्त्रं मे दद्यादपरिमार्थं सुवर्ण-
यानितलं च सुवर्णे यज्जतिः । यज्जतं सुवर्णमिति । तिस्रदायं कटिगतं
ताम्रमयादि ॥ दक्षिणतः कौटमाय्यं ॥ श्राद्धानि पात्रैर्हयं कृष्टानीति

प्राणदेशे । प्रियंमुपतं यवचे यन्नीपवीतं शिरसि । वक्ष्यतुर्धशिन ।
दक्षिणा च सुवर्णमारभ्य यथाशक्ति । एतन्नीपवधेनृवदविरोधान् सामान्या-
दितरेषु तथात्वमिति आयेन ज्ञेयं ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमीमांसकप्रकरणमष्टाक्षरमष्टनीलकण्ठकृतं भास्करे आहमयुक्तः
समाप्तः ॥ ॥

विवरणम्—नीलकण्ठभट्टविरचितः आहमयुक्तो नाम आहविषयकोऽयं निबन्धसदीयभास्कराक्ष-
रप्रणय्यावस्थान्तरेतः ।

No. 445. आहसङ्कलनं । Śrāddha Saṅkalanam Substance, country-
made colourless paper, 5×3 inches. Folia, 20. Lines, 7-9 in a page.
Character, Nāgara. Date, Śaka 1624. Appearance, very old, worn out,
torn, and writing effaced in parts. Prose. Not correct Complete

A treatise on the Pārvana Śrāddha under the name of Śrāddha
Saṅkalana. Anonymous.

Beginning. श्रीरामो जयति श्रीमच्छाय नमः आचम्य प्राणानामस्य द्विशकालौ संकीर्त्य
पूर्वोद्धरित एवं गुणविशेषव्यविशिष्टायां तिस्रौ पुष्टरवाह्नं वसन्तकामां (?)
विशेषां दिशामा । अपसम्यं कृत्वा यजमानस्य पी(पि ?) हवितामहप्रदिता-
महानां अमुकगोत्राणां अमुकशर्शपां वसुवद्वादित्सत्त्वाणां सप्तवीरानां
मातामहमातुःपितामहमातुःप्रपितामह (दा ?)नां दर्मशार्धं पार्ष्वेन
विधिना अग्नेन हविषा सद्यः करिष्ये ॥

End. यम कचन सस्यानां शुशुषीपहतात्मनां दुर्गतानां मया दत्तमद्यत्सुपतिष्ठतु ॥
१ ॥ शके १६२४ विजयानुसवत्सर्गश्रीर्वमासि शुक्लप्रतिपदि लिखितपरीष-
काराय लिखिते वापुज्योतिषी असनीमीकर तेन लिखिते द्रष्टुं भवतु । श्री
परमरामार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ श्रीमच्छाय नमः ॥ आहारभे तथा वस्त्रं
(तथापार्श्वे ?) अति चीच्छिष्टमिच्छते । विकिरे पिष्टदाने च वदसाधनं
भूतम् ॥ १ ॥

Colophon. (नालि)

विवरणम्—आहसङ्कलनं नाम पार्ष्वेन आहविषयकः कविप्रियम् ।

No. 446. **श्राद्धसागरः।** Śrāddha Sāgarah. Substance, foolscap paper, 16×4 inches. Folia, 86. Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Not correct. Complete.

A work treating of the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha Sāgara by Mahāmahopādhyāya Kulluka]Bhatta, the famous commentator of the Manusmṛitī. It belongs to his series entitled Smṛiti Sāgara. Not printed.

Beginning. श्रीं नमो महाभावायै॥ विष्णोश्च सर्वभूतानां चैवार्थानि च तत्ततः ।
 क्रियते कृतितत्त्वाया सागरस्य मयाधुना । समीक्ष्य तन्मात्रं मया मुनीनां
 यदत्र भद्रादिभिरुक्तमेतत् । स्वात् सन्मनोहारि सता कदाचित् सम्भाव्यते मे
 वचनप्रसारः । कुतश्चैनं मया ज्ञातं कृतिकारणं (?) तदर्थं क्रियते धीरादयः
 (पुण्यं ?) ज्ञानसमाधिना । विवादसामरी ज्ञेयसया आहवदस्य च । अग्नौ-
 सागरस्यापि क्रियते पितुराजया (पितुराजया ?) । तथाच मनुः आहवद-
 श्रीवाच भजा निज्येयसार्थं तव पितरौ देवता ब्राह्मणावाहवभौवार्थं नाहि
 मास्वपरायणस्यपरायः (ऋः) श्रेयानिवापयस्वमरसात् पितुर्दुहिष्य द्रव्यमाग्री
 ब्राह्मणसौकार्येयमत्र आहं देवे (देव ?) आहवदी तु आहवदी गौचसहर्ष-
 प्रामादयः कौण्ड्यादिनामयन इवापिहीवशब्दः ।

End. अतएव पितृकल्पो सन्वाधीपाख्याने सन्नामं भातुर्था आहवसादनमाह्वान
 (आह ?) कथनप्रकारे (दे ?) मन्व्यपुराणे ही देवे मातरौ कृत्वा पित्रे श्रीचि
 त्पुत्रकमात् । तथैकमतिथिं कृत्वा आहवः स्रगमेव तु । चकार मन्व्यन्
 आहं करन् पितृपरायणः । तथैकमतिथिं कृत्वेति सनकादिनाहविरचं ।
 नातिथिपत्रपरं आहवकरणात् आहवभौतुर्कथनमात्रं च । अथे तु
 साग्रिना निष्क्रिया न कर्त्तव्या निरग्रिना कर्त्तव्येति व्यख्यामातुः । तन्नि-
 र्गुत्तिकं साग्रेरित निरग्रेरपि पार्थ्वेन पितृकर्मजातत्वात् तस्मात् पूर्वार्थेनैव
 व्यवस्था इति निर्गमितार्थः । कस्मिं विपितृकस्मात्पराय विवितं नाकाक
 मतमेतत् यदा चैवजल यद्विधानमुक्तं तदीरससमभिव्याहारात् तदपि
 केनापि न क्रियते । अतएव कदौट (कैयट ?) समवाकरभाभायेऽह
 मुदपरपादिभिर्बुद्धं तदुक्तं नात्र दृश्यं । आहवविपाठयोः फलमुति-
 माह्वद्वारोतः इमं आहवविधिं पुष्टं कुर्यादापि यदुक्तं यः । (उ ?) समान्
 समते कामान्ते मुक्तिश्च निन्दति । इत्यन्ति (: ?) यत्तं वेति मतिमात्रेण
 आहवस्य भवेत् । उपदेष्टानुमना च भोके मुक्तफलो कृतौ ॥ १ ॥ १ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याययोगान्कमुक्तभाविनिर्णित. कृतिनामरे आहवसागर

प्राणदेहे । प्रियमुपतं श्रवणे शशीपवीतं त्रिरसि । वक्ष्यतुर्दशिन ।
दक्षिणा च सुवर्णमारभ्य यथाशक्ति । एतद्योमरधेनुवदविरीधात् सामाना-
दितरेषु तथालभिति त्रायेण त्रयेण ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमीमांसकश्रमकरमहात्मजमहनीलकण्ठकृतं भास्करे श्राद्धमयूखः
समाप्तः ॥ ॥

विवरणम्—नीलकण्ठमहद्विरचितः श्राद्धमयूखी नाम श्राद्धविषयकोऽयं निवसत्तदीयभास्कराख्य-
धर्मयन्त्रावलयनगरेतः ।

No. 445. श्राद्धसङ्कलनं । Śrāddha Saṅkalanam Substance, country-
made colourless paper, 5×3 inches. Folia, 20. Lines, 7-9 in a page.
Character, Nāgara. Date, Śaka 1624. Appearance, very old, worn out,
torn, and writing effaced in parts. Prose. Not correct Complete

A treatise on the Pārvana Śrāddha under the name of Śrāddha
Saṅkalanam. Anonymous.

Beginning. श्रीरामो जयति श्रीगणेशाय नमः । आचम्य प्राणानामभ्यक्ष्य द्वािकाली संकीर्त्य
पूर्वोद्धरित एवं गुणविशेषविशिष्टायां तिथौ पुष्करवाहं वसरत्तकानां (?)
विशेषां दिवानां । अपसम्यं कृत्वा यजमानस्य पौ(?)पि ?) दक्षिणामहप्रपिता-
महानां अमुकगोत्राणां अमुकशर्माणां वसुवज्रादित्यसदृशाणां सप्तमीकानां
भातामहमातुःपितामहमातुःप्रपितामह (हा ?)नां दर्मश्राद्धं पार्ष्वेन
विधिना अन्नेन इविषा सद्यः करिष्ये ॥

End. यम कचन संस्त्रानां शुभुषीपक्षतामनां दुर्गताया मया दत्तमद्यप्युत्पतिष्ठतु ॥
१ ॥ शके १६२४ चित्रभानुसदृशमार्गशीर्षमासे शुक्लप्रतिपदि लिखितपरीप-
कारार्थं लिखिते भाषुज्योतिषी असनीमीश्वर तेन लिखिते द्रष्टुं भवतु । श्री
परशुरामार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्राद्धारम्भे तथा वज्रं
(तथाचार्ये ?) अने चोच्छिष्टपिण्डके । विकिरे पिण्डदाने च वट्साधनं
युतम् ॥ १ ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—श्राद्धसङ्कलन नाम पार्ष्वेनश्राद्धविषयकः कथिप्रिबन्धः ।

No. 448. **श्राद्धसागरः ।** Śrāddha Sāgarah Substance, foolscap paper, 16 x 4 inches. Folia, 86. Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Not correct. Complete.

A work treating of the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha Sāgara by Mahāmahopādhyāya Kulluka]Bhaṭṭa the famous commentator of the Manusmṛitī. It belongs to his series entitled Smṛiti Sāgara. Not printed.

Beginning. श्रीं नमो महाभावाय ॥ विष्णवे चर्मयान्वायि वेदादीनि च तत्त्वतः ।
क्रियते कृतितन्वायां सामरय मयाधुना । समीप्य तन्वायि मया सुमीना
वदन् भद्रादिभिश्चमेतत् । स्यात् तन्मनोहारि सदा कदाचित् सन्नाम्यते मे
वचनप्रमाणं । कुङ्कुमेन मया श्रुतिकारण (१) तदर्थं क्रियते श्रीराहभ्य
(पुत्रं ?) ज्ञानसमाधिना । विवादसानरी ज्ञेयसया श्राद्धपदस्य च । अथौच-
सानरयापि क्रियते पितृराजया (पितृराजया ?) । तथाच मनुः श्राद्धमर्थं
ग्रीवाय प्रजा निश्चेयसार्थं तव पितरी देवता ब्राह्मणायाश्चभीयायै मासि
मासपरपञ्चसापराहः (ऋः) श्रेयान्दिपापक्षम्वरसात् पितृपुत्रिभ्य इत्यन्याग्री
ब्राह्मणसौकारपर्यन्तश्च श्राद्धं देवे (देव ?) श्राद्धादौ तु श्राद्धमन्त्री ग्रीवसाहभ्य-
प्राप्तार्थः कौत्सपाणिनामयन इवाग्निहोत्रमन्त्रः ।

End. अतएव पित्रकल्पो सन्त्याधीपाद्यानि सप्तानां मातृणां श्राद्धसम्पादनमाह्वार
(मत् १) कथनप्रसारे (दे ?) मन्त्रपुराणे द्वौ देवौ भातरी कृत्वा पित्रे नीयि
तमुक्तवान् । तथैकमतिथिं कृत्वा श्राद्धः स्रयमेव तु । अकार मन्त्रवत्
श्राद्धं कारन् पितृपरायणः । तथैकमतिथिं कृतेति सनकादिश्राद्धविदयः ।
नातिथियज्ञपरं श्राद्धप्रकरणात् श्राद्धकनीतृकर्मकथनाय च । अग्रे तु
श्राद्धिना निन्दक्रिया न कर्त्तव्या निरदिना कर्ममेति व्यवह्यामाहुः । तत्रि-
शुक्लिकं साष्टेरिच निरदिरपि पार्वत्येन पितृवर्मेनांतव्यात् तस्यान् पूर्वार्थेनैव
व्यवह्या इति निर्णयितायः । अस्मी रिपितृकलाभावात् निश्चितं नाव्याक-
मतमेतत् सदा सेचजस्य यत्तिथानमुक्तं तदीरस्यमभिध्याद्वारात् तदपि
केनापि न क्रियते । अतएव कथोट (कथोट ?) कसमाकरमभ्याधेःकथ
गुरुचरणादिभिर्मुक्तं मनुर्त्तं नाव दृष्टं । श्राद्धविधिपाठयोः फलमुति-
माह द्वावीत. इमं श्राद्धविधिं पुष्टं कुर्व्यादापि पठेत्तु यः । (स ?) सर्वान्
समते कामानने मुक्तिश्च विन्दति । इत्यपति (ः ?) एषं विधिं सतिमांशश्च
श्राद्धफल भवेत् । उपदेष्टानुमना च श्रीके मुक्त्यजनी कृतौ ॥ ॥ ॥ ॥

Colophon. इति महानहोवाश्राद्धयनीमनुकृतमभिरचितं कृतिसानरे श्राद्धसागरः

समाप्तः । श्रीश्रीरङ्गरो जयति । * * * श्रीहरिः हरः । श्रीदुसाय नमः ।
श्रीरामाय नमः । श्रीहरिः

विवरणम् — महासङ्गीपाध्यायश्रीकुञ्जकभट्टविरचितः ब्राह्मसागरी नाम श्राद्धविषयकः कश्चि-
द्विदम्बस्तदीयश्रुतिसामग्रान्तर्गतः ।

No. 447. यजुर्वेदीयश्राद्धतत्त्वम् । Yajurvediya Śrāddhatattvam. Substance, foolscap paper, 18×5 inches. Folia, 10. Lines, 6-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A copy of the work noticed in No. 422.

विवरणशून्यम् ।

No. 448. वृषोत्सर्गप्रयोगः । Vṛishōtsarga Prayogaḥ. Substance, country-made white paper, 9×3½ inches. Folia, 11. Lines, 3-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and slightly torn in parts. Not correct. Complete.

A guide to the performance of the ceremony of offering an ox in honour of deceased parents. Anonymous.

Beginning. श्रीवेदी (ह ?) व्यासाय नमः ॥ अथ काम्यवृषोत्सर्गप्रयोगो लिख्यते ॥ मूल-
वचनानुसारी ॥ मूलवचनानि वैमात्रादिषु द्रष्टव्यानि ॥ तत्र काठः ॥
कार्तिकीवैशाखाश्विनीपौर्णमास्यष्टकाचंद्रार्धपिरागसंज्ञाव्यादयो. (यः ?)
कार्तिकां यो वृषोत्सर्गं कृत्वा नक्तं समाचरेत् ॥ शैवं पदमवाप्नोति शिव-
मतमिदं श्रुतं ॥ दिग्भाः शिवालय (शिवोक्ताः ?) पुण्यदेव गौड + +
हादयः ॥ नीलवस्त्रधरं धीहितो यस्तु यत्नेन मुखे पुच्छे च पादुरः ॥ श्वेतः
सुरतवाचाभ्यां स नीलो वस्त्रधरः ॥

End. चरकेषु घोरिषु पतिता ये स्वकर्माणां । दिवसं मानुषत्वं वा तिर्यक्-
प्रेतपिशाचतां ॥ क्षमिष्वीटपतंतं यता ये च स्वकर्माभिः ॥ तेषां
सुहरवीत्या (सुहरवाध्याय ?) जलमेतद्दत्तव्यं ॥ आश्राद्धवपयंतं जगत्
सम्पलितं हुनम् ॥ सर्वथाडनम् (?) ॥ पिण्डदानोत्तर षोडशीपिण्डानि
दद्यानि ॥

Colophon. हृषीकर्मः (?) समाप्तः श्रीं श्रीं दर्शनार्थं श्रीं १ श्रीं चादिरुमिगात्
श्रीं श्रीं कामहये ।

विवरणम्—हृषीकर्मप्रयोगो नाम हृषीकर्मविधानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 449. हृषीकर्मविधिः । *Vṛishōtsarga Vidhiḥ.* Substance, country-made white paper 10×3½ inches. Folia, 15. Lines, 5-8 in a page. Character, Nāgara. Date, 1896. Appearance, very old, worn out, torn, and slightly worm-eaten. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Nārādīya Purāṇa on the ceremony of offering an ox in honour of deceased parents. Anonymous.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रं तत्र यत् हृषीकर्मः कथा कथितं ईशं विरिजां च विनायकं ॥
गौरीदाहविधि (हृषीकर्मविधिः) कथ्ये नारदीयपुराणतः तत्र विष्णुवचनं
एकादशाहं प्रेतस्य यस्य शीतुष्यते इयः प्रेतनीक परिश्रम्य दिवलीकं च
गच्छति । तस्यैव मनुः एकादशाहं प्रेतस्य यस्य शीतुष्यते इयः प्रेतस्य सुखिरं
तस्य दत्तेः आहुतैरपि पदभ्याः बहवः पुत्राः शीतयतो भुञ्जान्तिताः तेषां
संततिपुत्रानां यदेकीऽपि मयां तर्जन् ॥ स यजिदवर्षेभ्यः बहुसौवर्षं ददित्वाम् ॥
श्रीरीमुदाहयेत् कथां नीत्वा तु हृषमुत्सजेत् सर्वेषामेव दानानां गौरीकर्मैः
प्रमत्सते ॥

End. धरित्री एवसंपूर्णां सम्यैलवनकावना । नीत्वाहवस्य मुक्तस्य कर्मणः समता-
भजित् ॥ अन्त्येष्टे इवमे दत्ते पदानि तु अगुह्यं भूयसीं च ततो दद्यादभिषेक-
मन्तःपरम् ॥ आशिरं च ततो दद्याद्वाहवैवेदपारसैः ॥

Colophon. इति नारदीयपुराणीकहृषीकर्मविधिः ॥ संवत् १८८६ कार्तिके मास
१ भीमवारः ॥

विवरणम्—नारदीयपुराणीकहृषीकर्मविधिः ॥

No. 450. हृषीकर्मप्रयोगः । *Vṛishōtsarga Prayogaḥ.* Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 11. Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Correct. Complete.

Another work of the same name and on the same subject as that noticed in No. 448, compiled from the Dānahrāvalī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ ह्योत्कर्गप्रयोगः ॥ तत्र कामः ॥ कार्त्तिके
आश्वयुज्या वैशाखा पोषमास्या अटका चंद्रसूर्योपरान्तसंक्रान्तादयः ॥ मास्या
आषाढ्या फाल्गुन्या चैत्रा वैश्वतिथ्यतीपातमन्वादिदिनद्विद्वे क्रान्तिसाम्ये
अटकासु भातापित्रीः चयादे चेति कौस्तुभे ॥

End. ततो यजमानः सांगतसिद्धार्थे आचार्याय तिलोदककुंभं मुष्मदं संप्रददे ॥
हिरण्यवस्त्रगोदानरुपां दक्षिणां दत्त्वा प्रतिमादिसामर्थी च दद्यात् ॥ यद्-
लापकाय प्रतिमारहितपूर्वपावसहितकलशं दद्यात् ॥ हयवस्तरीयां चर्त-
काराद्याचार्यो गृह्णीयात् ॥ १०० ॥ ५० : १५ : १० : दश वा ब्राह्मण
भोजनीयाः ॥ अन्येभ्यो दीनानाद्यैश्च भूयसीं दत्त्वा कांस्यपात्रस्थितामे
सुखं वीचेत ॥ एवं यथोक्तविधिना यन्तु मीलं ॥

Colophon. दानहोरावल्यां ह्योत्कर्गः ।

विवरणम्—दानहोरावलीसंग्रहोक्तो ह्योत्कर्गप्रयोगः ।

No. 451. ह्योत्सर्गः । Vrishōtsargah. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete.

A work treating of the same subject with an appendix containing the Rūdra Pātha. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ५ ॥ अथेकादशादे निर्मलण्यादिकनिरामिषनैकवारं
मुक्ता (का ?) रात्री निप्रतिवेशणम् (नम् ?) ॥ ब्रह्मादि सर्वे मुक्ता जने
(?) गृहे गोमयीपल्लि दक्षिण + + + भूमौ विजमुत्तरासुखवेद्य (?)
कृतापसम्बो दक्षिणामिमुक्षे प्रवर्तितवामजातुः ॥ यतीति दिव्यलीलं लं
कृतान्कविहितारथ्य ॥ मनसा वायुभूतेष (न ?) विप्रत्वाहं निधोजयित् ॥
भूजयिष्यामि भोजेन इति पठित्वा विप्र दक्ष (दक्षिण ?) जातुं सूदा ॥ श्रीं
अस्यां रात्री चमुकगोवस्त्र पितुरमुक (थ ?) प्रेतस्य च एकादशा (ह ?) यात्र-
करणाय भवन्तं ब्राह्मणमहमामन्त्रये ॥ इति पुष्पचन्द (पुष्पचन्दन ?)
ताम्बूलैरामन्त्रयेत् ॥

End. श्रीं श्री. शान्तिरत्नरीच ५ शान्तिः श्रुतिवै शान्तिरापः शान्तिरीषधयः शान्ति-
र्धनस्य शान्तिर्विधे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः सर्वे शान्तिरेव शान्ति रधिष्ठ
शान्ति (रीषधिषु शान्तिः ?) सर्वे भवतु ॥ -

Colophon. इति यद्वद्वतवद्वी समाप्ता ॥ * ॥

विरचयम्—रुद्रपाठसहितयोक्त्यैरिधानविद्यकोऽयं निबन्धः ॥

No. 452. यादवतत्त्वटीका । Śrāddhatattwa Tīkā. Substance, country-made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 133. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1747. Appearance, very old, worn out, writing slightly effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete

An explanatory key to the Śrāddhatattwa of Raghunandana by Kās'irāma Vāchaspati. The work has been published in the Bengali character in Calcutta.

Beginning. श्रीश्रीरामः ॥ नत्वा गुरोवरचपपरजासि सुद्धं श्रीकान्तकान्तवरच
निधाय चिते । श्रीकाशीराममुक्तो हतिनां हिताय ॥ सुयादवतत्त्व-
विज्ञप्तिं वितनीति यन्नात् ॥ अतिशयान्मुधी खीलाकृतसितं जगदनुबं ॥
विदितं त्रिषु खीक्षु नमामि रघुनन्दनम् ॥ स्वकर्तव्यमन्यसमाधिप्रति-
बन्धकविप्रसंभावनाणि अतः संभारिततादृशविप्रविनामाये धन्यकारः
परमेश्वरप्रशामदपमद्वले हतवान् तत्र प्रियजिचारंमादौ निबध्नाति प्र-
थेति । सविदानन्दं कर्मधारयसमासादयथात् सत्ययानसुखसदपमित्यर्थः ।
एतच्च वेदानामते नैवाविक्रमते तु समी नित्यो विदानन्दो ज्ञानसुखे यस्य तं
वेदानाविसृतं वेदानाशास्त्रप्रकाशितं अनेन ह्यस्य सविदानन्दं (नन्दत्वं ?)
स्थिरीकृतं मनसालम्बं सूचितम् ।

End. प्रतिपत्तिरुत्तरक्रिया । हिमासीनमिति अत्र अतीत्यध्याहार्यः । यदा
हिमाभीर्न संवसरं प्राप्य पुनर्कीर्त्ये यदि ब्रजेत् तदा सुखनक्षीपरासच न
कुर्यादिति शेषः । ततः हिमासीनसंवसरादृशं यातु न कारयेत् ॥ यं
प्राप्तुं समस्तशास्त्रनिपुणश्रीरामरुद्रपाठजः श्रीराधोत्तरवद्वभाषःपुङ्गवी
सद्दीरघ्नामसि । तेन श्रीयुक्तकाशीरामहतिना यत्नेन निष्पादिता टीका
नातिमुग्रद्वयापि हतिभिः साधुवर्द्धयता ॥ * ॥

Colophon. श्रीकाशीरामभाष्यप्रतिपत्तिरुत्तरक्रिया यादवतत्त्वटीका समाप्ता ॥
शकाब्दाः १७४७ । ५ । १२ । ३ ।

विरचयम्—काशीरामभाष्यप्रतिपत्तिरुत्तरक्रिया यादवतत्त्वटीका, सुप्रसिद्धम् ।

No. 453. यादचिन्तामणिः । *Śrāddha Chintāmaṇiḥ.* Substance, foolscap paper, 17×6 inches. Folia, 51. Lines, 8-13 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, not very old. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha Chintāmaṇi by Vāchaspati Miśra noticed in No. 421.

विवरणान्तर्गुणम् ।

No. 454. प्रेतयादव्यवस्थाकारिका । *Preta Śrāddhavyāvasthākārīkā.* Substance, country-made colourless paper, 15×2½ inches. Folia, 23 Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

This is really a copy of the work entitled *Suddhikārīkā* by Smārtavāgīśa noticed in No. 370 ; but as it contains verses on Preta Śrāddha or the Śrāddha ceremony regarding ghosts, it is entitled *Preta Śrāddha Vyāvasthā.*

Beginning. See No. 370.

End. पूर्वे सम्बन्धरे आहं धीदशं परिकीर्तितं । तमेव च सविष्टतः सन्निवादि-
मिष्यति ॥

Colophon. इति संक्षेपतः प्रेतयादव्यवस्थाकारिका श्रीधर्माचार्योद्भूता विरुदः ॥ • ॥
॥ • ॥ श्रीरामो जयति ॥ • ॥

विवरणान्तर्गुणम्

No. 455. यतिसंस्कारः । *Yata Saṅskārah.* Substance, foolscap paper, 11½×2½ inches. Folia, 19 Lines, 3-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1845. Appearance, very old, and slightly worn-eaten. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the funeral ceremony of a Yati or hermit compiled from the Nāgara Khanda. Anonymous

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । विष्णुनंतरं पुत्रादि मिष्यो वा स्नात्वा (१) अधिकार-
विद्वद्भ्यो वपनं लक्षाचरणे कुर्यात् । ततः संकल्पः । करिष्यमाणं (करिष्य-

माये ?) यतिमंकारे अधिकारसिद्धये लक्ष्म्यात्मकं प्रायदिनं दद्यामनि
नीनिष्कृष्टद्रव्यदानप्रत्याम्नाय (प्रत्याषाय ?) द्वारा यदाकारं चट्टमाचरिष्ये ।
प्रतिरुक्मैकैकं वा चट्टमाचरिष्ये । इति मन्त्रपुष्पकं कृत्वा । वपने च
कुर्यात् । पुत्रातिरिक्तस्य वपनं नेति केचित् ।

End.

अनुवाकशेषं लपित्वा । हरिकीर्तनपुरःसरं च सङ्घे नृत्यं च कृत्वा तत्
पात्रं च पुनर्मैत्रेयं संध्याय चंदनाक्षतपुष्पाणि पूजामिटानि बंधुभिः सङ्घ
स्यं हस्ता विभान् प्रदक्षिणीकृत्य आमन्त्रणद्वारं प्रसन्नं ज्ञानमदपं निज-
बोधरूपं योगोत्तरीयं मयरीमवैद्यं श्रीमद्गुरुं निष्कमं नमामि ॥ गुरु-
र्ज्ञा गुरुर्विशुद्धदेवी महेश्वरः गुरुदेवं परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
अज्ञानतिमिरांध्रं ज्ञानांजनशलाकया चक्षुदन्वीकृतं देन तस्मै श्रीगुरवे
नमः ॥ एतैर्मैत्रिभिः पठन् । सौम्यराजं नमस्कृत्य गुरुर्घ्यं विप्रहस्तेन वा पादोदक-
पात्रं दत्त्वा तदाशया तद्वचं (?) सौम्यमवैद्यं गच्छीष्यान् । तत्र मंत्रः । अविद्या
मूलशमनं सर्वपापीपापं १ मनं (?) । गुरोः पादोदकं चित्रं ससारदम-
नामनं । इति श्रावणेन दीर्घपुत्रादिकावगायां तु ॥ शीघ्रं पापवदस्य
दीपनं ज्ञानवैतसः । गुरोः पादोदकं चित्रं पुनर्पुनः प्रवर्द्धनम् इति गच्छी-
ष्यान् । तान् पुनः प्रणम्य तानन्वाद्य दक्षिणाम्नीयधिया सन्धान (ज्ञान ?)
पुरःसरं ताननुब्रूय कर्त्तव्यत्वात् कृत्वा सङ्घ्यती मुञ्जीतेति । ततः प्राप-
दमन्नाक्षयतीर्थप्रयुक्तादित्याद्यानि (आद्यानि ?) कुर्यात् । प्रतिमाभि-
वागधनं च । प्रणम्य पार्श्वपीठं चाराधनं चैवमेव । इत्यं श्रवणमन्त्री
वधामन्त्री ॥ श्रावणमन्त्राय पादप्रक्षालनपुष्पकं वादिभिरभ्यर्च्य भोज-
येदिति ।

Colophon.

इति नामरसंज्ञानुमाख्याचारानुसङ्गीतो (त ?) आवाचनप्रयोगः समाप्तः ।
सप्त १८३३ जैष्ठ्य ८ बुधे शिव, टुलु वाङ्मयेन भाष्यं पद्यां च । श्रीकामो
विश्वेश्वरार्चनम् ॥ काव्यं निश्चितं ॥

विवरणम् — नामरसंज्ञानुमाख्याचारानुसङ्गीतोऽयं निबन्धः ।

No. 456. यतिमंकारः । Yati Smṛkārah. Substance, country made
white paper, 13 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 10-11 in a page. Character,
Nāgari. Date, 1 Appearance, not very old, but slightly worm-eaten
throughout. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

Beginning. ॥ श्री ॥ यतिसंस्कारविधिः ॥ सिद्धानंतरं पुत्रादिः &c.

Colophon. इति नागरखंडानुसार्थाचारानुष्टुप्तेत आराधनप्रयोगः समाप्तः ॥ कदा-
भाष्यादिस्त्रीकर्तृकयतिसंस्कारे तु विपक्षारा वैदिकमंत्रकः स्वकर्तृकी वा
पीराणानामन्यतरमंत्रकः प्रयोग ऊह्यः । संनिष्ठो यतेः पुत्री यदि स्व
पितृनाशनं । कृत्वा तु वपनं खात्वा शुद्धाया यतिसत्क्रियामिति पितृमेव
पद्धतिस्यधृतिवाक्ये पुत्रपदस्याधिकारिमात्रपरत्वात् । अधिकारिसंपादने
कृष्णाचरणं वपनं च बिम्बवायाः सधवायाः परं कृष्णाचरणमिति विशेषः ।
असन्निष्ठपुत्रादिविषये विशेषः पितृमेवपद्धतौ । असन्निष्ठपुत्रे पुनः
सिद्धिवाचां पितृसदा । शुभेति शेषः । खात्वा वपनपूर्व्यं च यज्ञार्थां तु
तदेतरा । दशम्यामेव कुर्यात् नारायणवर्णिं सुत इति । अथार्थः । ईर्ष्या-
तरगतः पुत्री ब्रह्मीभूतस्य पितुः सिद्धिवाचां शुला वपनपूर्व्यं सालावारप्राप्त
पूजनादिदशाहातमविकृतं कृत्वा एकादशाहपार्व्यादि समिष्ठवदविकृत
कुर्यात् इदं च कृष्णपत्रे अतिवयस्ये यज्ञपत्रे तच्छ्रवणे तु वपनमग्नपूजनादि
अविकृतं । तच्च द्वितीयादिदिनमारभ्य नारायणवर्णिकालादवांश्च यदि यज्ञ
दशम्याः पातकदा तमेव नारायणवर्णिं कृत्वा एकादशीर्हनि पार्व्यं (वा १)
दशैह्यनाराधनमिति । इदं च पुत्रस्यैव न भावादः तदाक्ये पुनः सुतपद्धत्यां
मुख्याधिकारित्वं तस्यापि भवति । पुत्रपदस्याधिकारिमात्रोपलक्षकत्वादिति
सुधीभिरुच्यम् । एव कुर्वत. अत्रमेवादि पद्य ॥ इति यतिसंस्कारविधि
निर्णयः समाप्तः ॥ ॥

दिवरणन्तकपूर्वम्

No. 457. गयान्नाहपद्धतिः । Gayā Śrāddha Paddhatiḥ Sub-
stance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 52 Lines, 2-7 in
a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, not very old, but
slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony as per-
formed in honour of the dead at Gayā, based on rules observed
by the followers of the Vājasaneyi branch of the white Yajurveda
school, by Anantadeva, son of Uddhava.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अर्जुनार्जुनदरुपाय शिवया सहचारिणि । नमो कार-
वाथाय शिवावाभीष्टदायिने । नत्वा नदाधरं श्रीं श्रीमदुद्धवमुत्तुमा ।
श्रीमदार्जुनदेवेन गवायावादि तन्वते । अथ नारायणमहरघुनायभद्राभां प्रद

जितेन पथा राजसनेयिग्रासानुसारेण यथायात्राप्रथोपपूर्वकं गथायाङ्-
प्रवीणं उच्यते । यात्रामुहूर्त्तदिनात् पूर्वदिने एकमङ्कङ्कित्यभोजनप्रश्न-
चर्यादिनियमाः कार्याः । तदुत्तरदिने कृतप्रातःस्थानादिनियमिदो-
देशकालौ संकीर्त्तं करिष्यमाचमयावाचागतया उपवासं करिष्य इति
संकल्पपूर्वकमुपवासः कार्यः । यात्रायां गृहे च वपनं कार्यं न वा । अती
वपनं न कार्यं गथायाद्यायिना सृष्टि मर्यामारतोक्तेः । तदुत्तरदिने
स्थानादिनियमस्य कथा संपादितपूजोपकरणं स्वासने उपविष्टाचम्य प्राणा-
मायम्य देशकालौ संकीर्त्तं करिष्यमाचमयावाचायाः निर्विघ्नकमन्त्रिद्वये
मध्यमन्त्रे दृष्टवतानां च पूजनं । ततः पुनर्देशकालौ संकीर्त्तं करिष्यमाच-
मयावाचागतनेनाक्षतपितृपितामहप्रपितामहानां यथानामनीवाचा सप्तवी
कानां तथा मातामहादीनां सप्तवीकानां च सीपमन्त्रेण हुतेन हविषा ग्राहं
करिष्य इति संकल्पपूर्वकं हृतद्रव्यप्रधानकं हृतग्राहं धार्म्यव्ययविधिना दर्शं
भक्ष्यं कार्यं आभुदयिहयाङ्कवदेवेति केचिन्नवेति नारायणमहत्पुनाय
राजपेयिप्रथमतय ।

End.

यौयः कथितीर्थयात्रां गच्छेत् सुसंयतः स च पूर्व्ये गृहे स्वे । हतोपवासः
यधिरप्रमत्तः संपूजयेद्भक्तियुतो मधिशः । देवान् पितॄन् ब्राह्मणादेव साधून्
भीमान् विप्रो विप्रश्रद्धा प्रयवात् । प्रत्यागतवापि पुनस्तथैव देवान् पितॄन्
ब्राह्मणान् पूजयेच्चैति ब्रह्मपुराणान् । तीर्थयात्रां चिबीर्षुः प्राक् विधायीपीपथं
गृहे, मण्डपं च पितॄन् विप्रान् साधून् श्रद्धा प्रपूज्य च । कृतपारणकी
हृष्टो गच्छेन्नियमभङ्गं पुनः । आगन्तव्यमर्थं पितॄन् यथोक्तफलमाप्तयेदिति
वचनांतराह । पितृपूजा च ग्राहमेव ततः दृष्टवैपुभिः सह भुञ्जीत ।
विदुषानंतर्द्वेन श्रीमदुद्भवगुणानां यौय दमः कृतस्तेन दीयतां श्रीगदाधरः ।

Colophon.

इति श्रीमहिवेदि सङ्गवाक्यजेन द्विवेदियोदिवानुजेन द्विवेदि चर्नतर्द्वेन द्वि-
विता राजसनेयिग्रासानुसारिणी यथापहतिः समाप्तमगमन् ॥ श्री ॥
अपाटनीर्वशाया ॥ प्रथमं रामयथायाहं ॥ १ ॥ द्वितीयं गथाङ्गिनि ॥ २ ॥
तृतीयं गथाङ्गिनि ग्राहं ॥ ३ ॥ सु कृते ग्राहं अनुये ॥ ४ ॥ आदिगयायां ग्राहं
धर्मन ॥ ५ ॥ धौतपदे ग्राहं पठ ॥ ६ ॥ भीमदयायां ग्राहं समन ॥ ७ ॥
भीमचारं ग्राहमयनं ॥ ८ ॥ दण्डनीर्वशाया समाप्ता ॥ अथकपाठकयोः
सुभं भवतु ॥ ९ ॥ नमः श्रीगदाधराय ॥

विरचयम्—द्विवेदुद्भवराजद्विवेदिधीपनलद्विविचितता राजसनेयिग्रासानुसारा गथायाङ्-
पहतिः ।

No. 458. गयाश्राद्धपद्धतिः । Gayá Śrāddha Paddhatih. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 21. Lines, 6-7 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete.

A work on the same subject by Raghunandana, the famous author of the Smṛititattva.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ अथ मनः प्राच्यामकालप्रानाते श्रीं अश्वमेध-
सहस्रत्रयफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थे स्नानमर्थं करिष्ये इति
संकल्प(त्वा) १) फल्गुतीर्थे स्नानं कुर्यात् । ततो द्विर्विद्विष्यपितृवर्षा
मंतरं अमुकमीशोऽस्तुपिता अमुकशर्म तप्यता इदं जलं तस्मै स्वधा नमः
पितरं प्रीणयामि इत्यादिप्रयोगेनैव पित्रादितर्पणकरणं । ततो द्विस्तावन्नादि
कृत्वा श्रीं अथ गयाश्राद्धपद्धतौर्ध्वप्राप्तिनिमित्तकं पार्श्वश्राद्धमहं करिष्ये इति
अर्घ्यानाह्ननरहितं स्नानोक्तरीत्या पार्श्वं कुर्यात् । तदसंभवे पिंडदानमार्गं
वा कुर्यात् ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—गयाश्राद्धस्य पद्धत्यन्तरम् सम्बन्धम् ।

No. 459. गयासेतुः । Gayá Setuḥ. Substance, country made white paper, 15×5 inches. Folia, 44. Lines, 9-10 in a page. Extent, about 1060 śloka. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, but slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A work on the greatness of the sacred place Gayá, under the name of Gayá Setú, or a high way leading to Gayá, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeś'var Bhaṭṭa. This is a part of his series entitled Tristhālī Setu.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ वादीभयुक्तिकुंभस्थखदलनाकुण्डमाननखगर्भात् ।
विकिरन्प्रमेयमुक्ता विद्यावनकेसरो गुरुर्जयति ॥ नखाखिलोहारधरंधरं
परं गदाधरं बुद्धिविद्युद्विषाधकं । संदिग्धमुक्तार्थं विचाय सादरं मया
गयाकार्यमुदीर्यतेऽधुना ॥ सुतादिकर्तृकं चायं श्राद्धं श्रद्धासमेधितं ॥
पितापुत्रेभ्यःफलदं सा गया यागतोऽधिका ॥ यशु पुत्रादिकर्तृकाकाडा-
श्राद्धीशेषपित्रादिषु अर्घ्यादिकञ्च भवतीत्यनुपपन्नं कथंभिः कर्तव्यं च फलजन-

मातु । माभ्योयं फलं प्रदोतुमि तत्रवचसादिति तार्किक्यादात् । अन्यदा
 सति प्रसंगान् । यद्यपि च ज्ञानेताधिका कश्चैद्यपि फलमुद्येत तदापि ज्ञाने
 पितादीनां देवताभाषणां च कर्मणा फलप्राप्तनाशमनने वा तथा चधि-
 कारित्वापाताहेवतात्माभाषापरोक्षमयवपतायां च अन्यभाषेताधिकारितया
 कथं प्रति प्राधान्याहेवतात्वेन च तत्रप्रत्येव दुषसादेकप्रतियोगिकैकनिष्ठदुष
 प्रधानभावदपरेदप्यस्य बाजपेयाधिकारवन्त्यायेनात्मवशाज्ज्ञानेतां पुत्रस्य देव
 तात्माभावेनैतेषां विरोधानामभावादकर्मनिष्ठकर्मजनने कर्तुमशक्यापनेः ।

End.

तदा तत्रैव पंचदिनाद्येव गद्याल्लयमुक्तं । काव्यां चान्न भर्तृस्य चर्क्यहे
 मरिउरुनि । आरुपिही ततः काव्यां मध्याह्ने कृपयूदयोः । अन्नस्यः सगसि
 खावा इवा युपं प्रदक्षिण । ततोयदिवसे कुर्यान्नाहं पित्राव(१)सिचन । महा-
 नयामुपस्थाय तस्यै (तस्यै १)त् द्विहृद्वताः । अथयान् समते मीकान् कुल
 येव समुद्ररेत् । यदा मिरसि तत्कृत्वांआरुपिही चतुर्थे । पचमं दिवसे
 मन्दिहटमचयसंज्ञकमिति । अथ पुराणांतरे ज्ञान्यत्वेति भूयस्तस्यायेन ।
 बाववीथे । एवीमसेनदनुसार एव काव्यं इति प्रायेवीज्ञ । विमकमित-
 तीर्पायपि यदावकाश बाववीथीज्ञ ज्ञमिच काव्यांवि । यदा एदिच्छं येन केन
 विन्तु ज्ञमिच ज्ञमतीःज्ञमती वापि यदापावा महाकृतीत्यापेरीनेरिपुत्रमेव ।
 एवं यदाहमे निर्गूडे ततो निर्दमनकांमं यदावरपूजापुतिमार्दनाः काव्यां ।
 मृता संमार्गदेवमादिदेवं यदावरमिदमिपुराचवचनात् । मृतिमार्गेने
 प्रयोगे वत्यते । ॥

Colophon.

इति श्रीमहाश्रीश्रृंगरिस्तुत मातयसमभिरचिते विष्णुमीमंती यदाप्रकाशे
 यदाहमे समार । ददसंख्या ४०६० । श्रीगुणमन्त्र ।

विवरणम्—मातयसमभिरचिते यदाप्रकाशे यदाप्रकाशप्रतिपद्यहीये निरम. विष्णुमी-
 मंतेनार्गतः ।

No. 460. गद्यापद्धतिः । Gayā Pāṭhātīḥ. Substance, country-
 made coloured paper, 12×3 inches. Folia, 14, (of which fol. 1 is want-
 ing). Lines, 3-7 in a page, leaving a blank space of half an inch square.
 Character, Nāgarī. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally
 correct. Complete, (except the first folium).

Another copy of the Gayā Śrāddha Pāṭhātī noticed in No 458

Beginning. (भाषि)

End.

गयाकूपे पिण्डदानुरन्ध्रमधकनपातिः फलं । अथ प्रथमवर्गिनरं प्रतितादोना-
मपि धेचदा स्वर्गकामनया कर्त्तव्यं । गयाकूपभक्षणा खाने पितृणां नरक-
तारणं फलं ॥ धीतपादनिःधीरधीः सङ्गमे रामपुष्करणीनामके खाता
पिपादिशाहकरणे विमिश्र एव पिपादिमन्त्रलीकनयनं फलं । सुमुखायां
यादस्य निःसप्तकुलीद्वारः फलम् । सुमुखा गङ्गाधाममध्ये । वशिष्ठतीर्थे
कुण्डे वा नात्वा वशिष्ठमनमस्कारेऽन्ध्रमधतुल्यं फलम् । गृध्रवटीनरे वशिष्ठा-
यनमत्र वशिष्ठकुण्डवशिष्ठेश्वरी । धेनुकारण्ये कामधेनुपदं विपण्डा-
नस्य कामधेनुनमस्कारस्य च प्रत्येकं पिष्टमन्त्रलीकनयनं फलं ॥ धीनि-
मन्दरविमुक्तिपूर्वकपरब्रह्मगमनकामनया ब्रह्मर्षीनिमेषेशनिर्गमे काव्यां गया-
कुमारनमस्कारे ब्राह्मण्य फलं धीमकुण्डखानतर्पणपिण्डैः पिष्टमीमलीक-
नयनं फलम् । काकशिखायां बलिकर्तुः सद्योमुक्तिफलं । स्वर्गद्वारे नमस्का-
रान् स्वर्गतदुत्तरब्रह्मलीकनयनं फलम् । आकाशगङ्गायां पिण्डदानेन नैर्ऋत्य-
पिष्टभर्गमनफलं । अथयवटेष्टरप्रहितामठाग्रे वस्त्रिणीकुण्डं तपस्विने
कपिलानाबी नदी तथीरे कपिलेश्वरस्तस्यां यथां समासीनसमागमे काला
कपिलमनमस्कारान् पूजनाच्च स्वर्गः फलम् । महेश्वरकुण्डे यादकर्तुः
स्वर्गफलम् । माहेश्वरीकुण्डे वस्त्रिणीकुण्डे च यादकर्तुं च स्वर्गफलम् ॥ माह-
ेश्वरीकुण्डे महामापूजा सर्वसौभाग्यपातिः फलं ॥ • ॥

Colophon.

इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिता गयापद्धतिः समाप्ता ॥ • ॥ गदाधर
पददत्ते नतिरन्तु सदा भव ॥ • ॥

विवरणम्—आचार्यश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिता गयाशाहपद्धतिः ।

No. 461. त्रिपिण्डीयाहप्रयोगः । Tripindī Śrāddha Prayogaḥ
Substance, country-made white paper, 3×3 inches Folia, 17. Lines,
7-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old
Prose. Generally correct Complete

Another copy of the work noticed in No. 442.

विवरणभूतपूर्वम् ।

No. 462. कलिश्राद्धे मांसदानविचारः । Kalīśrāddhe Māṁsādāna-
vichāraḥ. Substance, country-made white paper, 9×3 inches Folia, 15.
Lines, 8-9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
very old. Prose. Generally correct. Complete.

A discussion on the question whether meat may be offered in the Śrāddha ceremony as performed in the Kali Yuga, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीमद्देवगय नमः ॥ अथ यद्यपि बहुकृतिपुत्राद्येभ्यु याज्ञानिकेन मुच्यमानार्थ-
तया च मांसविधानं पुनर्विज्ञेयपुरस्कारेण दृश्यते तथापि कसौ तन्निषेधः ।
अथवा गोपस्यैव याज्ञानार्थं तदा मनु । देवराजं मुतोत्पत्तिः कनी दस
विचर्येवेदिति पुनर्येपुष्पायांविषयेषु याज्ञे निमग्नसंनिविष्टान् ॥ अथवा
कदापुनमुता पुनर्विचारं चर्चनीयत्वर्थः । नवथाज्ञे मांसमिति निषेधाच्च-
द्वारायाज्ञानार्थेन निषेधे न तु कदाचन कान्यं नियमं बाधकमिति न्यायेन
मीदीहमन् कदाचनैव पुनर्याज्ञेनिषेधबाधेन वैपरीत्यादिति वाच्यम् ।

End. तथात्र याज्ञे मांसदानविधीनां तदर्थानविधीनां च दीप्तभेदादिव्यवस्थित-
विषयत्वं युक्तमिति सिद्धम् । सुव्यक्तं ब्राह्मणसीमां मांस (धं ?) चमिषवैमयी ।
मधुप्रदानं दृष्ट्वा सर्वेषां चाविरोधि यदिति वचनव्यवस्थया चमिषवैमयीरेव
मांसमात्रा वरं सर्वोऽपि कसौ तन्निषेधस्तद्विषय एव ब्राह्मणस्य प्राशुभावेन
चर्चनीयताम् । यदा तु प्रधानग्रन्थस्य सर्ववानुपदेशं प्राधान्यमात्रमसीमां
न तु व्यवस्था तदा सर्ववर्णविषयो निषेध इत्युक्तम् । किं च यदि लौकिक-
मांसदाननिवारणं नागोक्तियते तर्हि पुण्यैः-व्यासवचनेन ह्यदीहमेवा
चाप्युक्तं इति कान्यायनवचनेन च दीमांसदानं कलावपि घातं कथं निवार-
यितुं शक्यतेत्यस्य मांसरसधीनुपरमनेः सङ्गं विचारयेवेति ॥ ॥ भइरामेश्वर-
मुतो भइरारावचः सुधीः । न्यायान्तमुसेनारीहवन् मानसप्रभम् ।

Colophon. इति श्रीनारायणभट्टकृतः कनी याज्ञे मांसदानविचारः समाप्तः ॥

(वचनम्—नारायणभट्टकृतः कनिषाज्ञे मांसदानविचारद्वयोऽर्थं निबन्धः ।

No. 463. मन्त्रागच्छतिः । Sandhyā Pādhatih. Substance, country made white paper, 10×4 inches. Folia, 8, (of which fol. 1 is wanting). Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete

A guide to the performance of the daily prayer three times a day, morning, noon, and evening, by one of the twice-born class. Anonymous.

Beginning. (नास्ति)

End. (नास्ति)

*Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—सन्ध्यापासनाप्रयोगः असम्पूर्णः ।

No. 464. सन्ध्याप्रयोगः । Sandhyā Prayogaḥ. Substance, country-made colourless paper, 6×4 inches. Folia, 19, (of which foll 1-2 are wanting). Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and slightly worm-eaten in parts. Prose and verse. Not correct. Complete, (except the first two folia) but without colophon.

Another work on the same subject. Anonymous.

Beginning. (नास्ति)

End. अथ जातवेदसमिन्वादि सन्ध्यापस्यानात् पूर्वत् (पूर्ववत् ?) । विशेष इत् न मे वरुच त्वा यामि तुषीः अजिगसिः शुनयेप अषिः वरुणी देवता आया गायत्री विदुम् वरुणीपस्यानि श्री इत् न मे वरुच तुषा इव मयाप सनय । तामेव स्मृ राचके । स्वरयेन वरुचस्तुपस्याय भूरिवादि नमी ब्रह्मणे इति प्रदक्षिणचतुष्टयं कृत्वा । नत्वा यामि ब्रह्मणा बंदमानस्तदायासे यज्ञमात्री इतिभिः । अहिलमात्रा वरुणे इवीधुदशमान आयुः प्रसीदीः । प्रसमादिदिशः साधिया नत्वा संध्यापस्यापाराधभिरादनात् प्राग्वत् कुर्यादिति शायंसंध्याप्रयोगः ॥ श्रीरत्न ॥

विवरणम्—सन्ध्यापासनायाः पुस्तकान्तरम् ।

No. 465. सन्ध्याप्रयोगः । Sandhyā Prayogaḥ. Substance, country-made white paper, 4×2½ inches. Folia, 4. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but marked by water stains throughout. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

Another work on the same subject. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री केशवाय नमः । नारायणाय । माधवाय नमः । विभिर्नामैः (नामभिः ?) आचम्य । गोविंदाय, । विष्णवे, । मधुपूदनाय,

विविक्ताय, । वामनाय, । श्रीधराय, । हवीशेनाय, । पद्मनाभाय, । दामो-
दराय, । संकरपाय, । वासुदेवाय, । प्रद्युम्नाय, । अनिरुद्धाय, । पुरुषो-
त्तमाय, । अधोक्षजाय, । नारसिंहाय, । अष्टुताय, । जनार्दनाय, । सपे-
त्राय, । हरये नमः । श्रीगुणाय, । प्रद्युम्न स्वयंभुः । ब्रह्मा ऋषिः । अपि-
परमात्मा देवता देवी मायवी ऋद्धः । प्राचाशमि विनियोगः ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—संक्षीपानुनायाः पुस्तकान्तरम् असम्पूर्णम् ।

No. 466. **आत्मयोगः** । *Ātmayogaḥ*. Substance, country-made colourless paper, 9×3 inches. Folia, 5. Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old and slightly worm-eaten in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the rite called *Ātmayoga*, or a rite performed to purify one's body and soul, especially when one takes to an ascetic life. Anonymous. It contains two folia more with a list of some rites and ceremonies having no connection with the work.

Beginning. श्रीगुणेशाय नमः । अक्षयममृत्याहतीनां विद्यानिद्रा-जमदग्नि भरद्वाज-प्रजा-
पतय ऋषयः । अग्निवायुगर्भप्रजापतयो देवताः । देवी, वायवी, दैत्युषिष्
देवानुष्टुप् देवी हृदयम्हृदादि । मम यजमानस्य इयिषीतस्त्व-सूत्राधारचक्र-
हृदार्धविनियोगः, भूः स्वाहा, बीं भुवः स्वाहा, वा, स्वः स्वा, ह्रीं, मूर्ध्वः
स्वः स्वा, प्रज्ञा, ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—आत्मयोगविनिमित्तकान्ययानविवर्धनीयं निषेधः ।

No. 467. **यज्ञोपवीतमंस्कारविधिः** । *Yajñopavīta Saṅkśaravidhiḥ*. Substance, foolscap paper, 10×4½ inches. Folia, 9. Lines, 2-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the sacred thread ceremony under the name of Yajñopavīta Sañskāra-vidhi. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अयेत्यादि एवं मुख, मम इत्येवम् हृदादीनां काष्ठ-
मुद्राये पंचमव्यं करिष्ये । सुवर्णादिपात्रे ताम्रपात्रे पानाशपत्रे वा पंचमव्यं
क्षाय्ये । माघमासी भोज्यं । मंधारैति गोमयं । आप्यायन्वेति श्रीर । दधि-
क्षाय्य इति दधिः (१) शुक्रमसि ज्योतिरसि तिलोमि देवीवः सवितोत्पुना-
त्वाच्छिदेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः । गण देवानामनाष्ट्रं देव-
यजनमसि इत्याद्यं । देवस्य त्वा, इत्याद्यामिति कुशोदकं ।

End. यज्ञोपवीतमित्यस्य परब्रह्म परमात्मा त्रिदृप् । श्रीतत्त्वार्णकश्रुतानुष्ठानमिच्छ्यं
(अर्थे १) यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः ॥ श्रीं यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं
प्रजापतेर्यत् सङ्गं पुराणात् आयुष्यमुच्यं प्रतिमः च (मन्त्र १) । शुभं यज्ञोपवीतं
मत्तमस्तु तेनः । इति मंत्रेण दक्षिणं बाहुमुद्घात्य । यज्ञोपवीतं धारयित्वा
आमेत् ॥

Colophon. इति यज्ञोपवीतसंस्कारविधिः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥ • ॥ श्रीदुर्गादेव्यै नमः ॥ • ॥
श्रीकालीयै ॥

विवरणम्—यज्ञोपवीतसंस्कारविषयकीयं निबन्धः ।

No. 468. तुलाविधिः । Tulāvidhiḥ Substance, country-made yellow paper, 16×3 inches. Folia, 4. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and spoiled in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the Tulā rite, in which pots of various metals weighed against one's body are distributed among the Brāhmanas. Anonymous.

देवि त्वमि तस्याश्वमीनमः ॥ नमस्ते गोविन्द तुलापुरुषसंश्रकः । त्व हरे
तारयन्मात्मान्मात्मात् संसारकर्हमात् ॥ यथाप्राप्तं तथा लिखित ॥ • • • ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—तुलापुरुषदानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 469. पञ्चमहायज्ञप्रयोगः । *Pañchamahāyajña Prayogaḥ.* Substance, country-made colourless paper, 10×4½ inches. Folia, 3. Lines, 6-13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete (without colophon).

A guide to the performance of the five Mahāyajnas daily performed by every one of the twice-born class. Anonymous.

Beginning. श्रीमद्यज्ञाय नमः ॥ नत्वा श्रीदेव्यै देवमापस्तस्युनि तथा प्रयोगः पञ्चमहानां
क्रियते मदिदां मुदे ॥ अथ पञ्चमहायज्ञप्रयोगः ।

End. पितृणां नास्तिकं व्याहनन्वाहार्थं विदुर्गुणाः । तदामिषेष कर्तव्यं प्रसूतेन
मयकृतः ॥ ८ ॥ यदेव तर्पयतिः पितृन् आत्मा द्विजोत्तमः । तेनैव सर्व-
माप्नोति पित्र्ययज्ञक्रियाकृतम् ॥ पितृयज्ञ तु निर्वर्त्य सर्वखाक्यं तु दीयमान् ।
पितृणां हार्थकं कथ्यान्वाहमिदं च ये सदा ॥ १ ॥

विवरणम्—पञ्चमहायज्ञानुष्ठानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 470. यजुर्वेदिमन्त्राविधिः । *Yajurvedi Sandhyāvidhiḥ.* Substance, country-made ashcoloured paper, 14×3 inches. Folia, 6. Lines, 5-6 in a page, with a blank space of about half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, very old, worn out, and partly torn. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the performance of the daily prayer as observed by the followers of the Yajurveda Taittiriya school. Anonymous.

Beginning. अथ सन्ध्याविधिः (१) ॥ द्विवाचस्य श्रीं यत्तु सन्ध्याभौद्यातपनीऽभजायत
तते (श्री १) रात्रि (च १) जायत । ततः समुदोऽर्चवः समुद्रादर्थं स दक्षि-
मक्षरीऽजायत चक्षुराशक्ति विध (विदध १) दिवस्य भिषगो वशी दध्याचक्ष-
मसौ धावा यदा पूज्यमकन्दयन् दिवस इति श्रीसन्ध्याभौद्यातपनीऽभजायत इति सन्ध्या

A guide to the consecration of a country house under the name of Vanotsargavidhi. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ वनोत्सर्गविधिर्लिख्यते । एवं शुभदिने चट्टतारादुज्ज्वली
वनपूर्वदेशे सो(श्री ?) विवाद्यां भूमौ जयमानः (यजमानः ?) प्राप्नुवतीति ॥
(प्राप्नुवतीति १) ततो वाक्यं कृत्वा ॥ ईशकाम्यी भूत्वा । अथेत्यादि आत्मनः
सर्वपापक्षयपूर्वकयावदुत्तरेण पत्रपुष्पफलमूलचामाद्यादिष्टातिमहि-
मस्ये (?) पञ्चयुगत्रयदेवसर्वे समवासक्तानः एतदान् (?) वनारामप्रतिष्ठा-
नं करिष्ये ॥

End. एतः शुभाश्विगतमङ्गला च्यापुत्रं करणं ॥ ततो विमर्चनम् । दक्षिणामं-
पाठः । आशिषः पदम् । ब्राह्मणमीजनं । ततः सपरिवारादिमीजनम् ।

Colophon. इति चट्टतारामवनोत्सर्गविधिः समाप्ति समाप्तम् (?) सुभं (?) भूयान्
सम्पत् १८५० मासीसने मासि श्येते मासि कृत्वा पत्रे वरीदश्यां पुष्यमासरे
लिखितं नलुगीमिश्रकानकुल (?) काव्या परमार्थः समस्तम्

विवरणम्—आरामानुपयोगीवनीकर्गविधिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 473. वर्षकृत्यकौमुदी । Varshakṛitya Kaumudī. Substance,
country-made colourless paper, 22 × 3½ inches. Folia, 148. Lines, 4-8 in
a page. Character, Bengali. Date, Śāka 1679. Appearance, very old, and
worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of all the religious duties to be performed
during the course of a year, under the name of Varshakṛitya
Kaumudī, by Govindānandāchārya, son of Gaṇapati Bhatta.

Beginning. श्रीगीतारामाय नमः । विनाशोऽस्ति चातरि त्रयस्त्रिंशतिषु पासीयति
श्रीरात्रिभुवति प्रसादविहितम्यामात्रुज्ज्वलीयति । यन्नेवाचमचातुरी
जगद्विज्ञानीवास्तुजिह्वीयति योऽसीमारुहयय यादवकुलोपमाय तथैव नमः ॥
धुनीतु भवानमन्त्राकमन्त्रविनामिसम्पत् । श्रीविन्दवदोदधत्पाद्यजय
जयजयिनः ॥ येन ज्योतिषपदत्रिषु नितरां मार्गेषु विन्यासित श्रीगीरिन्-
पदारविन्दयुग्मे श्रीगामरागादितं वेदाम्बुतिमन्त्रविषयगोपेदे हिमा-
द्रोयितं देवा नी परीक्षितो नक्षत्रतिर्भेदः सतां दम्बिधः ॥ तदनुजम्भा
विदुषामनुरागमपूजिकाभिराश्रितः । अपुरिपुपदारविन्द-दहापतमापरी-
रसाभिधः ॥ श्रीलोपाखिष्यसंयमानविक्रमं दहा पुष्यावापि श्रीज्ञाः सन्ध-

गयो विविध मुनिभिर्मन्वादिभिः संहिताः । श्रीमत्तातपदारविन्दविन्दसहस्री-
भरोद्देशतः श्रीगोविन्दकविः करोति सलिता वर्षक्षयाकौमुदीम् ॥ एष
सम्बन्धरहस्ये निरूपणीये प्रायशः कर्त्ताधिकरणतया विदितानां त्रिदीनां
प्राधान्यात् प्रथमं तावत्तियम्बरूपनिरूपणपूर्वकं कर्त्तव्यमुक्तमात्रा निरूप्यते ॥
तियस्वरूपसुक्तं सूर्यसिद्धान्ते । अर्कादिनिष्ठतः प्राचीं प्रयागद्वारः शशी ।
तश्चन्द्रयानमंशेषु ज्ञेया वादशमिस्त्रियः ।

End.

॥ मनुः यद्यै दद्यात् पिता जैनां धाता वाङ्मनः पितुः । तं धृष्टपते जीवनं
संस्थितं च न क्षुध्येत् ॥ अभिचारात् भर्तुः स्त्री लोके प्राप्नोति निन्द्यता । प्रगल्-
भोभिं प्राप्नोति पापरीनैव दीयते ॥ पति या अभिचरति मनीषाक्काय-
संयुता । सा भर्तृलोकमाप्नोति सखिः साप्नोति कीर्त्यते ॥ विप्रोर्थः
कालङ्कीया गुणैवां परिचर्चितः । उपचर्य स्त्रिया साध्या सततं देववत्
पतिः ॥ नास्ति स्त्रीषां पृथक् + + + नाम्नीयितं । पति धृष्टपते धन
तेन स्वर्गे मदीयते ॥ गोविन्दानन्दकविना कृतं वर्षक्षौमुदी । इमां + +
+ + + भजन्तु कृतकृत्यता ॥ सर्वान्तर्यामिने तस्यै गोविन्दाय नमोनमः ।
यत्कृपा विदुषामस्यामनुरागप्रदर्शिनी ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दानन्दाचार्यकृता वर्षक्षौमुदी समाप्ता ॥ ० ॥ शकाब्दाः १९०८
सारिख. माह १० आश्विने इति ॥ नवमशुक्लती चन्द्रे ज्ञेयपक्षे सुरदिने (१) ।
लिखित बहुमने + + + + ॥

विवरणम्—वर्षक्षौमुदीनाम् सम्बन्धरकर्त्तव्यवाचकं कृत्यविधानविषयकीयं विवर्णः श्रीदी-
विन्दानन्दाचार्यविरचितः ।

No. 474. **श्राद्धकल्पः ।** Śrāddhakalpah. Substance, country-made yellow and white paper, 16×6 inches. Folia, 218. Lines, 9-10 in a page. Extent, 1900 śloka. Character, Nāgara. Date, Samvat 1881. Appearance, fresh. Verso. Generally correct. Complete

Extracts from the Mahābhārata and several Purāṇas on the Śrāddha ceremony under the name of Śrāddha Kalpa. Anonymous.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ॥ अथ भारतीक्ष्णं श्राद्धप्रकरणं लिख्यते ॥ बुधितिरुत्तमाच ॥
आतुर्वर्ष्यस्य चर्मात्मन् चर्माः प्रीक्षा यथा त्वया । तदेव मे श्राद्धविधिं
कृत्यं प्रदक्षि पायिव ॥ १ ॥ ज्ञेयपायन उवाच ॥ बुधितिरुत्तममुक्ती भीमः
जातनवस्तदा । इमं श्राद्धविधिं कृत्यं वक्तुं समुपचकमे ॥ २ ॥

End. अनेन विधिना सम्यक् पुत्रयस्य पितुन् कृतात् । तवमङ्गल्यतेऽभीष्टं तत्त्वती
नाम संशयः ॥ पितृपूजाविधिः सम्यक् चर्नतरमङ्गं पुनः । सर्वतमात्मि-
ध्यामि विजयो भव मा शुचः ॥ श्रीमित्युक्ताय देवर्षीराजस्यो प्रथति स्थिति ।
सर्वैवानन्दधे राजन् अनेन कृपसंसदि ॥

Colophon. इति श्रीमद्भास्करपुराणोक्तयाज्ञकस्य सनातन ॥ समाप्तोऽयं (१) षष्ठादशपुरा-
णोक्तं बाह्यमकरणं संपूर्णं संपद्यता १८०० अं । १८ ॥ ८१ कार्तिक कृष्ण
पक्ष ८ अदि

No. 475. भारद्वाजस्मृतियमस्मृती । *Bhāradvāja-smṛiti-Yama-smṛiti.*
Substance, country-made white paper, 14×10 inches, (bound in the form
of an ordinary book). Folia, 97. Lines, 16-22 in a page. Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-
eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains three different works, viz., (1) *Bhāradvāja Smṛiti*, or rules on religious observances, rites &c., laid down by the sage *Bhāradvāja*, complete in 14 chapters; (2) *Yama Smṛiti*, or the rules of *Yama* (a sage of that name) on the same subject, complete in one chapter; and (3) *Sapta Ṛishisammata Smṛiti*, or the opinions of seven sages on the same subject, consisting of about 4½ verses.

Beginning. ईशाद्विद्विहरे रम्ये सुखासीने महाजने भरद्वाजमुनिवेशं सर्वविद्यातयो-
निधिः । पुण्याङ्गनि पुण्यशीले नम्रनिष्ठं निवेदिवः । समादाय मुनि-
वेशा मन्वाद्या मुनिपुङ्गवाः ॥ भगवन्निवेदिवश्च प्रायश्चित्तो दीक्षितः
कनुः । दारिणी वीतनी मर्गः श्रेष्ठः कान्तातपोमिराः । मार्कण्डेयश्च
माण्डव्यः कपिली नारदमृगः । लमदसिर्षाप्रवल्काः विनामिषः पराशरः ॥
एते चाप्येपि मुनयः सर्वज्ञाः सर्वज्ञतत्त्वराः ॥ सर्वोपिपरायैः सप्त (१) ॥ न्य
यचन वेदमनुवन् ॥ भगवत्सर्वधर्मज्ञ (भगवन् सर्वधर्मज्ञ ?) सर्ववेदाय-
धारणः (न ?) । सर्वज्ञास्त्रायतन्त्रश्च सर्वसत्कर्मकोविदः । संध्यादिप्रमुखाः
सर्वा नित्यनैमित्तिकाः क्रियाः । यासां विजातिभिः कार्याः कथ्यन्ते ननु-
मर्चयिः (सि ?) ॥ इति षष्ठी भरद्वाजः तैर्महासुनिभिर्मुनिः । तान् प्रमुखाच
चर्मोक्ता संतुष्टदयो भवः ॥ षष्ठा युष्माभिरुचया यां क्रियासां महर्षिभिः ।
यथाकक्षेष्टं कथ्यते संख्याः प्रथतिपूर्विकाः (संध्या-प्रथतिपूर्विकाः ?) ॥
निष्ठागुहानरहितैर्विज्ञैरभिज्ञतायमाः । यत्राः कनुश्च विविधश्च भवति फल-

प्रदाः ॥ तस्मात् सर्वप्रयत्नेन श्रविमृता (श्रविमृता ?) विजोतनः ॥
अनुष्ठानं प्रकुर्वीत प्रत्यहं शास्त्रचोदितं ॥ धर्मशास्त्रेषु (सर्वेषु ?) समस्त-
ध्यानेषु च ॥ सारसुद्धयं वक्ष्यामि मण्डपमध्योदनघाः ॥

End.

पवित्रोदकहस्तान् कुर्यादाचमनक्रिया ॥ नोच्छिष्टः स भवेदर्धो भुक्तो वा
च्छिष्टं तु वर्जयेत् (स भवेदर्धो भुक्तोच्छिष्टं तु वर्जयेत् ?) ॥ अद्विगल
(अद्विगल ?) पवित्रस्य न हि नाचमनक्रियाः चाचामध्यन्तु (चाचनेद
यत् ?) भोजनान्ना यथा भीक्षा तथा भवेत् ॥ वामहस्ते कुशान् हस्ता
चाचय्य प्रयत्नी भवेत् ॥ तान् कुशान् परित्यज्य पुनराचम्य कथति ॥
पिंडाहा ये कुशादर्धो (?) यैः कुशैः पिबतर्पणं ॥ सूचीसर्गेषु यै र्धर्मास्तेषां
न्यायो विधिष्यते (विधीयते ?) ॥ पवित्रयन्त्रिसुत्सङ्ग (सुत्सङ्ग ?)
प्रक्षिपेत् चित्रिनकलं ॥ पात्रे तु निक्षिपेद् यत्तु वदा चोदयच्च चरेत् ॥
कुशसूत्रे भवेद्ब्रह्म कुशमध्ये तु वीर्यवः ॥ कुशाद्ये तु स्त्र्यं वद एव धर्मः
सनातनः ॥ जपेद्यत्तुर्गुणं चैव चरितेष्टव्यं यथा ॥ शंखानां च शतं देवं
प्रवाक्षेत्तु सङ्घक ॥ सुताभिर्देवसङ्घस्य (साङ्घस्य ?) भविभिर्देवमुच्यते ॥
कुशवध्या च पद्माचैवद्राक्षैः कीटिरुच्यते ॥ गच्छेद्दमपुत्रं जल्य वीर्ये प्रत-
पुत्र भवेत् ॥ नदीतीरे सङ्घस्य स्नादनंतं च शिवाचरे ॥ वत्सं यथा सुरेन्द्रस्य
शूलहस्तो हरस्य च (शूलं हस्ते हरस्य च ?) चक्रासुरं यथा विष्णोरेवं विष्-
णुरे कुमाः ॥ नारदीनं वशिष्ठेन कश्यपेन च श्रीशिकेः ॥ वैगलेन च
नागैश्च हृष्टी धर्मः इति श्रुतः ॥

Colophon. इति श्रीसप्तविंशत्यतः धर्मशास्त्रं संपूर्णं (संपूर्ण ?) निर्दं (निर्दं ?) पुस्तकं
श्रीमन्नानारायणस्य स्थापितं ॥ ० ॥

विवरणम्—पुस्तकीऽङ्गिन् नवीधर्मशास्त्रनिबन्धाः सन्ति (१) भरद्वाजकृतिः (२) दत्तकृतिः (३)
शतसप्तविंशत्यतः धर्मशास्त्रं इति ॥

No. 476. प्रवरविवेकः । Pravaravivekah. Substance, country-
made colourless paper, 14×4 inches Folia, 4. Lines, 6-12 in a page.
Character, Nigara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
slightly torn. / Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the work noticed in No. 66, but under
a different name.

End.

अथ प्रयोगः । अथसमितवाक्यद्वये द्वये श्रुते च द्वये काले द्वये सुहृते

आर्पदान् प्रथम्य समानप्रवरादिकन्याविवाहे ये प्रायश्चित्तमुपदिशतेति तान्
 षड् तैरनुशासीऽज्ञानतो विवाहे चाद्रायचमीकं ज्ञानतयाद्रायचदयं चरेदिति ।
 अथ प्राधान्यायस्य संकल्पः समानज्ञानकृतसमानप्रवरमीतादिकन्यापरिषय-
 चनिमन्त्रवायपरिहाराय चाद्रायचप्रत्याघादयत्नेन वदद्देव्यं गीमेयं नाना-
 नामगोत्रेभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्चिन्त्यः संप्रदद इति वल्लभतृष्टयेत् । प्रथमगोत्राद्ब-
 र्गयोः संभवे प्रथमं तयोः पूजनं कृत्वा हिरण्यं दक्षिणां दद्यात् । कैचिदय-
 म्यचवोरपि दीयसंप्रदानयोः पूजनमिच्छन्ति । दक्षिणां च हिरण्यं दत्त्वा ।
 एव चधूरपि समानप्रवरा संभ्याज्ञाता समानप्रवरेण वरेण सह समान-
 जगितविवाहदीपपरिहाराय चाद्रायचप्रत्याघादयत्नेन भीमय हास्य इति
 संकल्प्य द्विभ्यो ब्राह्मणेभ्यो दद्यात् । तैरनुशासी कृतव्रती गृही भवतः ।
 जतः कथादाता ह्यत्र प्रत्याघादयोदानेनाभ्यर्चति संपाद्य चभ्यैरनुशातः षड्
 दुहितरं सालंकारां भारवाजाय कामपाय वा इमां कन्यां दुहितृत्वेन तुभ्यं
 ददौ इति दत्त्वा दक्षिणां दद्यात् ॥ ततस्तच्छात् दुतां प्रतिगृह्य दत्तकुम्भे
 तत्समीपे वा अग्राभ्योक्तगर्भाधानमन्त्रैः संकृत्य जातकर्म-नामकरणा-
 ग्रामनचीलकर्मभिरावृतेषु संकृत्य तच्छाखीरमधुपुष्पमंसांश्चावयित्वा
 देवताभिर्भजे यथे सुहृन् इमां भारवाजनीनां कायपणीनां वा दुहितरम्
 चतुश्चैवाध्यायिनी वराय तुभ्यमहं भाष्यांत्वेन प्रतिपादयामीति दद्यात् ।
 ततो वरो गृहीतगन्धकरः सगृहीतगन्धैवाहिककर्मवायतुर्चीकर्मपर्यन्तान् पठेत् ।
 ततो विभैः कृतामीर्वचनः तान् दक्षिणाभिः संतीक्ष्य ययामन्ति ब्राह्मणान्
 भोजयेत् ॥ ॥

Colophon. इति विवाहार्थे प्रवरनिर्चयः समानप्रवरादिविवाहे प्रायश्चित्तपूर्वकसंघट्ट-
 विधिश्च समाप्तः । लिखित श्रीमदहं (?) न ।

विवरणम्—प्रवरनिर्चयो नाम प्रवरनिर्णयकोट्यं निबन्धः । अयमेतिह समानप्रवरादिविवाहे
 प्रायश्चित्तानुष्ठानपूर्वकतद्वाध्यायुनःसंघट्टविधिश्च वर्तते ।

No. 477. लक्षहोमपद्धतिः । Lakshahoma Paddhati. Substance,
 country-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 23. Lines, 3-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, † Appearance, very old, worn-out, and
 worm-eaten throughout. Not correct. Complete.

A manual on the performance of one hundred thousand homas or
 offerings of clarified butter in the sacred fire, in honour of the grabas

भदाः ॥ तथात् सर्वप्रयत्नेन श्रुतिमत्ता (श्रुतिमत्ता ?) विजोतमः ॥
अनुष्ठानं प्रकुर्वीत प्रत्यहं शास्त्रचोदितं ॥ धर्मशास्त्रेषु (सर्वेषु ?) समसे
ध्यानमेषु च ॥ सारसुद्धं वक्ष्यामि प्रपञ्चमवयवोऽनघाः ॥

End.

पवित्रीदकद्वयानु कुर्यादाचमनक्रियां ॥ ओष्णितः स भवेदर्धो भुक्तो वा
ष्णितं तु वज्रयेत् (स भवेदर्धो भुक्तोष्णितं तु वज्रयेत् ?) ॥ शदिनस्य
(शदिनस्य ?) पवित्रस्य न ते नाचमनक्रियाः चाचमनम् (चाचनेद
यत् ?) शीघ्रान्ना यथा भीता तथा भवेत् ॥ वामहस्ते कुशान् हस्ता
चाचन्य प्रयतो भवेत् ॥ तान् कुशान् परित्यज्य पुनराचन्य श्रुतिः ॥
धिञ्छाहा ये कुशादर्धो (१) येः कुशैः पिबतपर्यं ॥ सूक्ष्मकर्णेषु ये दमोलेषां
स्थानी विधिष्यते (विधीयते ?) ॥ पवित्रं यिसुत्स्वज्य (सुत्स्वज्य ?)
प्रक्षिपेत् चित्तिर्मण्डले ॥ पात्रे तु निक्षिपेद् यत्तु नदा चांद्रायचं चरेत् ॥
कुशमूले भवेद्ब्रह्म कुशमध्ये तु क्षेत्रम् ॥ कुशाये तु स्वयं वद एव धर्मः
सनातनः ॥ जपेच्चतुर्दशं चैव चरितरेवचं यथा ॥ रक्षितानां च प्रतं प्रेयं
प्रवाचैनु सङ्कलक ॥ सुक्ताभिर्देवसङ्कलं (साङ्कलं ?) मन्त्रिमूर्तिषुस्थितिः ॥
कुशपत्र्या च पद्माचैवद्राचैः कीटिष्यते ॥ गृहे दशपुत्रं जप्यं बीडे प्रत्य-
शुचं भवेत् ॥ नदीतीरे सङ्कलं स्नादनंतं च शिवालये ॥ वज्रं यथा सुतेद्रस्य
श्लक्ष्णं हरस्य च (श्लक्ष्णं हरस्य च ?) चक्रायुधं यथा विद्योरेवं विप्र-
करे कुशाः ॥ नारदेन वशिष्ठेन कश्यपेन च श्रीशुकैः ॥ पैंगुलेन च
जाम्बवेन हृष्टी धर्मः इति श्रुतः ॥

Colophon.

इति श्रीसप्तम्विंशत्यतं धर्मशास्त्रं संपूर्णं (संपूर्णं ?) ॥ निर्दे (निर्दे ?) पुस्तकं
श्रीगंगानारायणस्य स्थावरितं ॥ ० ॥

विषयम्—पुस्तकैऽङ्गित्वा मयीधर्मशास्त्रमिदम्भाः सन्ति (१) भरद्वाजकृतिः (२) यमकृतिः (३)
सप्तम्विंशत्यतं धर्मशास्त्रं इति ॥

No. 476. प्रवरविवेकः । Pravaravivekah. Substance, country-
made colourless paper, 14×4 inches Folia, 4. Lines, 6-12 in a page.
Character, Nigra. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
slightly torn. Prose. Generally correct. Complete

A complete copy of the work noticed in No. 66, but under
a different name.

End.

अथ प्रवीदः । अनसमितवाक्यद्वये शब्दे गुरी च शब्दे काले शब्दे सुशब्दे

चायदान् प्रथमं समानप्रवरादिकन्याविवाहे ये प्रायश्चित्तमुपदिशतेति तान्
 ५४३ तैरनुशातोऽज्ञानतो विवाहे चाद्रायश्चमिकं ज्ञानतयाद्रायश्चयं चरेदिति ।
 अथ प्रायश्चानाश्रय सकन्वा समाज्ञानकृतसमानप्रवरगोत्रादिकन्यापरिचय-
 अनितप्रवरावपरिहाराय चाद्रायश्चप्रव्याश्रयत्वेन कद्रदेव्यं गोत्रेयं नाता-
 नामगोत्रेभ्यो ब्राह्मणेभ्यः संप्रदद इति अस्तुतृप्तये । प्रथमगोत्रा-
 चयोः संभवे प्रथमं तयोः पूजनं कृत्वा द्विरष्टं दक्षिणां दद्यात् । केचिदप्र-
 वरायोरपि देयसंप्रदानयोः पूजनमिच्छन्ति । दक्षिणां च द्विरष्टं दत्त्वा ।
 एवं वधूरपि समानप्रवरसु सध्याज्ञाता समानप्रवरेण वरेण सह समाज्ञान-
 अनितविवाहदीपपरिहाराय चाद्रायश्चप्रव्याश्रयत्वेन गोत्रय दास्य इति
 संकल्प्य द्विभ्यो ब्राह्मणेभ्यो दद्यात् । तैरनुशातोऽज्ञानतो यद्वी भवतः ।
 जतः कन्यादाता हस्तप्रव्याश्रयोदानेनाश्रयार्हं संपाद्य सधैरनुशातः यदा
 दुहितरं सान्ध्याकारं भारवाजाय चम्यपाय वा इवा कन्यां दुहितत्वेन तुभ्यं
 ददे इति दत्त्वा दक्षिणां दद्यात् ॥ ततस्तस्मात् सुतां प्रतिगृह्य घृतकुंभे
 ताम्बूलीये वा अश्वत्थीकृतगर्भाधानमन्त्रैः संकल्प्य आतर्क्य नामकारणा-
 प्राशनचौककर्मभिराशुतेः संकल्प्य तच्छास्त्रीयमनुपर्वमन्त्रांश्रावयित्वा
 देवज्ञाभिजते शुभे सुहर्षे दत्तां भारवाजवीचां काग्नपवीचां वा दुहितरम्
 अस्तुकवैशाध्यायिने वराय तुभ्यवर्चं भाव्यांत्वेन प्रतिपादयामीति दद्यात् ।
 ततो वरी गृहीतवधूकरः स्रग्ग्रीवैवाहिकमन्त्रांपतुर्वाक्यमर्थतान् पठेत् ।
 ततो विभैः कृताश्रीर्वचनः तान् दक्षिणाभिः संदीप्य यथाशक्ति ब्राह्मणान्
 भीजयेत् ॥ ३

Colophon. इति विवाहार्थं प्रवरनिर्णयः समानप्रवरादिविवाहे प्रायश्चित्तपूर्वतत्संबन्ध-
 विधिय समाप्तः । लिखितं श्रीमदनं (१) न ।

विवरणम्—प्रवरनिर्णयौ नाम प्रवरनिषयकौऽप्य निबन्धः । यन्त्रेऽस्मिन् समानप्रवरादिविवाहे
 प्रायश्चित्तानुष्ठानपूर्वकतद्वाध्यापुनःसंबन्धविधिय वर्णते ।

No. 477. लक्ष्मोमपद्धतिः । Lakshahoma Paddhati. Substance,
 country-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 23. Lines, 3-9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn-out, and
 worm-eaten throughout. Not correct. Complete.

A manual on the performance of one hundred thousand homas or
 offerings of clarified butter in the sacred fire, in honour of the grahas

or planets, performed to bring about the fulfilment of one's desires under the name of Lakshahoma Paddhati, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmes'vara Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणाधिपतये नमः ॥ ॥ आचार्यं ब्रह्म-ऋत्विश्वरथं कुर्यात् ॥ तत्र आचार्यवरणमनः ॥ आचार्यो वै यथा स्वर्गे ब्रह्मादीनां ब्रह्मपतिः ॥ तथा त्वं मम यज्ञोऽग्निप्राचार्यो भव सुव्रत ॥ तथा ॥ यथा चतुर्मुखो ब्रह्मा स्वर्गे लोके पितामहः ॥ तथा त्वं मम यज्ञोऽग्निम् ब्रह्मा भव द्विजीतमः ॥ ततो ऋत्विश्वरथं (तस्य ऋत्विश्वरथं ?) कुर्यात् ॥ तत्र मंत्रः ॥ अस्य यादव्य निधायो भवतीत्यर्चिता मया (भवन्तीत्यर्चिता मया ?) ॥ सुप्रसन्नं प्रकर्तव्यं शान्तिकं विधिपूर्वकम् ॥ इति ऋत्विश्वरथं ॥ ऋत्विज्यत्वारोऽष्टौ षादम वा श्रीप्रकार्यो षोडश वा उच्यते (उच्यते ?) सर्वान् आचार्यमेव वा मनुष्यैर्वाच्यते ॥ ततः यज्ञावरः यज्ञमास्तावुल्लिखः सप्तवीकः साचार्यः सप्तग्रा स ऋत्विगो (स ऋत्विग् ?) यज्ञमावः संपूर्णकलशहस्तः स मंगलघोषैश्च भद्रं शर्त्तेभिरिति मंत्रं पठेत्तुल्यं प्रदक्षिणीकृत्य पश्चिमदारेण प्रविशेत् ॥

End. ॥ श्रीं तत्सब्रह्मार्पणमस्तुति कर्त्तुं धिपेत् ॥ ततः सदस्यायं दनाचमयुष-
मस्तदक्षिणाभिः पूजयित्वा ब्रह्मा (अस्तुतिं ब्रह्मा ?) मया यत् कृतं त्व-
होमाख्यं कर्म तत्कालहीनं भक्तिहीनं श्रद्धाहीनं भवतां ब्राह्मणानां वचना-
दिभ्योः प्रसादात् सर्वं संपूर्णमश्नुते ॥ ततः संपूर्णमस्तुतिं वदेत् ॥ यथा क्षुलेयुक्ता (यथा क्षुलेयुक्ता ?) ब्राह्मणानां संवाग्मिषी गृहीता तान्
सातुल्यं विचिन्त्य ॥ ब्राह्मणान् भीजयित्वा दीनानायायानादिना संभोज्य ॥
स्वयं सुहृद्भिश्चादियुता स उत्साहं (युतः सीत्साहं ?) भुञ्जीतेति ॥ एवं
प्रकारेण कुर्वतः फलदायी (?) ॥ अनेन विधिना यत्तु ब्रह्मदत्तं समाचरेत्
सर्वान् कामानवाप्नोति त्रेत्येव सर्वं मदीयते ॥ अष्टादशो मनु कर्माणि यदि
विश्रमवेद गृहे ॥ यतः सर्वानवाप्नोति कुर्वन् कामान् विधानतः ॥ पूज्यते
शिवलोके च वक्ष्यादित्यमरुदण्यैः ॥ यावत् कल्पप्रताप्यटावद्य मोक्षमवाप्नुयात् ॥
सकामो यस्मिन्ना कुर्यात्तत्तद्विधिं यथाविधि ॥ सर्वान् कामानवाप्नोति पदं
चार्जतमनुते ॥ पुत्रार्थं सभते पुत्र चनार्थं सभते धनं ॥ भार्याार्थं सभते
भार्या कुमारी च युभं पति ॥ मष्टराज्यसथा राज्यं श्रीकामः श्रियमाप्नुयात् ॥
ये यं चिन्तयते कामं ते तं प्राप्नोति पुष्कलं ॥ निष्कामः कुर्वते यत्तु परं
ब्रह्माधिगच्छति ॥

Colophon. इति श्रीवर्मेश्वरमहामुनिनायकमहोदयस्य सचचीमपत्रनिः समाप्ता ॥ ६ ॥
॥ ११ ॥ श्रीरामायणमस्तु ॥ ६ ॥ श्रीविश्वेश्वरपञ्चमस्तु ॥ श्रीरामाय
णमः ॥ श्रीरामायणमस्तु ॥ श्रीरामाय ॥

विवरणम्—सचचीमनामकमहोदयस्य विमेषानुष्ठानपद्धतिरूपीय निबन्धः ॥

No. 478. **हचप्रतिष्ठा ।** *Vriksha Pratishtha. Substance, country-made yellow paper, 16 × 2½ inches. Folia, 12. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and slightly torn. Generally correct. Complete.*

A manual on the ceremonies performed on the occasion of giving up of a tree for the use of the public. Anonyms. The codex contains also another incomplete work treating of the marriage ceremony of a Kadali plant with an *Ās'vattha*.

Beginning. श्रीश्रीहृदिः शरणं । अथ हचप्रतिष्ठा । तदागच्छन् हचवापी इत्यग्र्यं यो
दिशः । एते सर्वे महीदले ये चान्ये सचचारिणः । तस्मान्नानं कुर्वीत
चारामार्थं रोपयेत् । अथैव विविधैर्ग्रैः परं परिपालयेत् । एवं
कृत्वा नरः सर्वे मोदते कावसचयं । यावन्नि फलपथादि सावत् कालं
सुरामये । सर्वेष्वसमाप्नुही रसेत् सर्वपुरे नरः ।

End. इषेयु संस्थिता देवा गन्धर्वाप्सरसा गणाः । नचरघोवाह तथा निवसन्ति
निगमयाः । चन्दपादात् यती जीवाः सुखिपादादमार्हिता । सर्वे
विश्वं गच्छन्ति संतुष्टानुत्तमानसाः । कनिष्ठीटपत्राद्या ये चान्ये विद्वताः
स्थिताः । स्वावलम्बनकामा ये च जीवादिनः खयाः । ते सर्वे इति
मोदन्तु हविःस्त्रिदिव्यैः । दिवायैव स्थितायां अद्वितीयं नया
तदः । यद्वै विदितं पुष्टं तत् कर्मैव नान्यत् च । विप्ररीरगचारिणि
देवगन्धर्वकिन्नराः । तथा अविनयादेव संनयने महीद्वान् । ये वैधि-
इदमे भीष्मा ये चाकाशविहारिणः । देवा मनुष्या पशवो यथापाथ सरी-
सपाः । पुषिताः फलवनश्च तर्पयन्तु हि मानवा । ततो हच दिःपद-
दिषीत्येव वादृष्टदार्ढ्यं विद्युदीप्येव ब्राह्मणैर्विद्वद्भ्यः । भीष्मोदने कुर्वीत ।
ततोऽकिदावधारयं कुर्वीत । ततो नात्रान् विधीयं ब्राह्मणपुरोहितो
यईदमेव । यदाहनि ब्राह्मणान् भीजयेत् ।

Colophon. इति हचप्रतिष्ठादीयः ॥

विवरणम्—इच्छप्रतिष्ठाविधानविषयकोऽयं निबन्धः । युक्तकलास्थानेऽन्यत्र कदलीविवाहविषयक, कश्चिदसम्पूर्णो निबन्धो विद्यते ।

Note.—The fragment of the incomplete work mentioned above begins thus :—

अद्येत्यादि काश्यपगोत्रं अश्वत्थरूपिणं वासुदेवं वाचादिभिरभ्यर्च्य कदलीकन्यां विवाहेन दातुं भवत्कामं हवे । ततो गन्धादिभिरभ्यर्च्य कदलीं हर्षं वस्त्रेषां चार्च्य अद्येत्यादि श्रीविष्णुशैलिकामः एतां कदलीकन्यां यद्विष्णुदेवताकां काश्यपगोत्राय अश्वत्थरूपिणे वासुदेवाय मुख्यमङ्गं संप्रददे । दक्षिणां अश्वत्थरुचाय दत्त्वा प्राज्ञचाय दद्यात् ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—अश्वत्थकदलीरुच्यविवाहविषयकोऽयं कश्चिदसम्पूर्णो निबन्धः ।

No. 479. ब्राह्मणसर्वस्वम् । Brāhmaṇa Sarvasvam. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 85. Lines, 1-6 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, not fresh. Prose. Not correct. Complete.

A manual on the performance of the rites and religious observances, as performed by the followers of the Yajurveda Mādhyandina Śākhā, by Mahāmahopādhyāya Halāyudha, the chief Pandit at the court of Rājā Lakshmana, the last Hindu king of Gauḍa

Beginning. श्रीं नमो गवेनाय ॥ इष्टा (हा १) पारस्करं नृवं क्षुतिमासीत्य सर्वशः व्यासस्य वचनं इष्टा (हा १) सुनीनां संक्षितान्तया ॥ युक्ता च स्रष्टमारीष्य इष्टानां सर्वसम्पत्त । इत्यायुधेन वा + + + + + श्वापदेशिनौ ॥ सन्ध्यासानादिकं जैष्ठ्यं त्रास्र सव्ये प्रकीर्तितं ॥ अन्यत्र सकलं वाच्यं ॥ यद्युपासात्रिकं भया । तथायं क्रमः ॥ रात्रिर्गवे समुत्थाय रात्रि + + + + रासः परिषाय विराचस्य शोचावसुदकं श्रुतिकाश्च गृहीत्वा सूतपुरीषयो-रुत्सवे जुह्यात् ॥

End.

अद्येत्यादि अमुकगोत्रस्य पितृवस्तु कदेव शर्कः । एकोद्दिष्टविधिना साव्य-रिक्तत्रास्रकान्तिद्रमसु । वाराचक्षा (वाराचक्षा ?) हतमनु ब्राह्मण

अथनात् सर्वं साङ्गमत् किन्तु कर्माणि हरिकीर्तनेन कथं मंगुलं भवेत् ।
 तदर्थं व्यामिन् अनातिरिक्ता मित्रा कम्पौ वेदीककर्मणा हरिहरचमनेन
 संपूर्णफलदायकः (?) । तस्मात् श्रीविष्णुचरणात् सर्वं साङ्गमत् । आहं
 साङ्गं यावुमिति (आत्मनिति ?) प्रापनं कुर्वेद्भूः । सविमरीक (रिक् ?)
 आहं समाप्तं ॥ ० ॥ ० ॥ सव्याख्यानदिकं कृत्वा आहं सर्वमुदाहृतं । अनेन
 विधिना ये च कुर्वन्तिः (कुर्वन्ति ?) स्वर्गयानिनः ॥ ७

Colophon.

इति महामहोपाध्यायहस्तायुधिरचितब्राह्मचर्यसर्वस्वपद्धतिरियं समाप्ता ।
 ० ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीगङ्गापाद (?) ग्रन्थः साधरमेतत् ॥ ० ॥ ० ॥ ॥

विरचयम्—महामहोपाध्यायहस्तायुधिरचितब्राह्मचर्यसर्वस्वपद्धतिरियं समाप्ता ।
 निबन्धः ।

No. 480. हृषीकेशसर्गपद्धतिः । Vrishotsarga Paddhatiḥ. Substance,
 country-made colourless paper, 10×4 inches. Folia, 6. Lines, 10-11
 in a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, very old,
 worn out, and slightly worm-eaten in the margin. Prose Generally
 correct. Complete.

A manual on the same subject as that mentioned in Nos. 449,
 440, 450, 451.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ १ ॥ अथ श्रीनवीन-हृषीकेशः । तत्र हृषीकेशः श्रीव-
 ष्णोपाध्यायः पयस्विन्पाः पुत्रं विद्याय विद्यायनमेवदायन वा । अतएव श्री भवे
 दिहो लोहितः अविद्युत् (?) । दीतवर्षो भवेदेव । यदः तत्रः कृती पुत्रः ॥ १ ॥
 श्रीहिती दत्तु सर्वेन सुखे पुत्रे च पादुरः । अतः, सुरविद्यायां न नीची
 ह्य उच्यते ॥ २ ॥ श्रीहिती विपुला लक्ष्मी दद्यात् सर्वे भराधिदेव्यादे
 चक्षुनि चक्षुनि ॥

End.

हृषीकेशरीचामर्षकादि आचार्याय दद्यात् । ततः इति ब्राह्मचर्यं भीम-
 र्थम् तदर्थं तदर्थं इति वा । ततो मृदुर्भी दक्षिणा दत्वा ततो आचार्य
 भीमः । ततो यजमानस्य अन्तर्दक्षेन पूजायामेवभिरुहः आचार्यः ।
 दत्तु कृत्वा दत्तादात् पूजातिरिक्तम् अर्चयन्तु । ईश्वरार्थं इत्या ब्राह्म-
 चर्यम् (वा ?) दत्तादिना पूजाभिरुहार्थो मृदुर्भी । एवं देवीभिरुहना
 यत्तु भीमे लघुमृदुर्भी । सर्वविहितमार्गोति दत्ता नि ब्राह्मचर्य इति
 ब्राह्मचर्यम् । इती संयुज्यब्राह्मणेः उह भुंजेत । अथब्रह्म ईमादार्थ-
 मन्त्यः विद्यारथमात्रेण निमित्तम् ।

Colophon. ॥ इति श्रीगणेश्वरभट्टसुतनारायणभट्टकृता हृषीकेशपद्धतिः समाप्ता ॥
॥ ६ ॥ कोनिरिजोतिविद इदं पुस्तकं हृषीकेशार्थं ॥ आत्माय परार्थे च ॥
शुभमस्तु जनानां ॥ श्रीरामाय नमः ॥ ६ ॥

विरचयम्—नारायणभट्टकृतशौनकमतानुगतहृषीकेशपद्धतिहृषीकेशं निबन्धः ।

No. 481. **वृषभाश्वत्थः** । *Trichábháskaraḥ*. Substance, country-made white paper, 10×4½ inches. Folia, 150. Lines, 9 in a page. Character, Nágara. Date, ? Appearance, not old, but worm-eaten throughout, especially the first page in which a good many letters have disappeared. Prose. Not correct. Incomplete.

A work treating of the worship of Súra or the sun for removing bodily illness under the name of *Trichábháskara*.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ कविरपि गुरुरपि मूढी महामदतः कलाशरीर-
कलः ॥ भास्करमेकमकरोत् गभीरभारतीजातं ॥ ५ ॥ गंभीरराज इति
दीक्षितभारतीति शौच्यदनाम समवाप श्वाशुधेभः ॥ तस्यात्मजी भ्रमवैद्य
ब्रह्मनिर्णयान् यथाप्यदं (यथाप्यदः ?) किमपि भास्कररायनाम ॥ २ ॥
भारतुपाख्य बध्मद्वययायजूक (यायजूक ?) गभीरराजसुतभास्कररायमूरिः ॥
नागानिबध (निबध ?) मत्त विप्रतिपत्तिव्यञ्जयानमप्रतिहतं + + +
भमुच्यतेति ॥ ३ ॥ सत्येव दीपाः कतिपिदिग्निवादयापि शीघ्राव (?) सतां
ममैवा ॥ कृति (?) हि सुख्या वृषभाश्वत्थख्या गुणाधिकाव्यापि त्वष्ट्रभिख्या ॥
॥ ४ ॥ आत्मायः कामरुपाद्बुद्धिचसुतनदज्ञविदा (ज्ञातिदीदा ?) प्रतीचीं ।
गोधारानुसिधुस.द्रां (सिधुस.द्रां ?) द्रुवरचरिता (द्रुवरचरिता ?) दा च
सीरीरवाचः ॥ आर्कदारादुदीध क्षुद्दिननङ्गत, सति विद्वत्तमाजा धी ये त
मेव (तानेव ?) धमः सुखयु समजान् कथमत्कर्तुमीडे ॥ ५ ॥ इह क
खलु धर्मार्थकाममीवाथा अतुर्विधपुरुषार्थानामपि साधनाधीपयुक्तमिदं
पाचभीतिकं ध्यूनशरीरं ॥ शरीरमाय खलु धर्मोपाधनमित्यभियुक्तप्रसिद्धे ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विरचयम्—वृषभाश्वत्थो नाम गंभीरदीक्षितसुत भास्कररायमूरिविरचितो मारीररीशोपगम-
फलक सूर्योपासनाविषयको निबन्धविशेषः ।

No. 482. ग्रहायगः । *Grahayāgaḥ*. Substance, country-made white and red paper, 18×3 inches. Folia, 21. Lines, 4-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

The codex contains fragments of two different works, (1) *Grahayāgaḥ*, or a manual treating of the worship of the *Grahas* (planets) for removing their evil influence upon a man; (2) *Dhanadā Prayogaḥ*, or a manual on the worship of the Goddess *Dhanadā*, another name of *Durgā*, by one desirous of wealth, the worship being performed during seven days at night. The first has no beginning, and the latter is without an end.

End of the first work. अथ प्रथमपदैवतानि । सूर्यवानि चर्चिः । सीतवानि चरः ।
मङ्गलवानि शयिनीं बुधवानि विष्णुः । उष्णपतिवानि शुक्रः । शुक्रवानि शर्चः ।
शनेश्वरवानि प्रजापतिः । राहुवानि सर्पान् । केतुवानि वृहन्नान् (?) । मध्यम-
दक्षिणे विनायकः । पश्चिमावा दुर्गा । वायवा वायुः । उत्तरस्थां चाकामः ।
प्राच्यां अग्निनी । श्रीं भूर्भुवः स्वस्तिनेन इत्येकमावाह्यं स्थापयेत् पृथगेहम् ।

[illegible]

अद्विषा । इषद्विषा । काचमद्विषा । घीतवस्त्रयुग्मद्विषा ।
 अभावे वस्त्रमात्रं द्विषा । अन्नद्विषा । तन्मूल्यं वा । कृषाधिनुद्विषा ।
 अन्नवशां वा गौः । स्त्रीद्विषा । क्लामद्विषा । सर्वत्राभावे काचमं रजतं
 वा द्विषा । कलसद्वयं । स्यासी दादम । १९ । पुदमालसः दादमपात्राधि ।
 १९ । अरुपूजाद्रव्याणि सद्योगप्रयोगपुस्तके लिखितानि ॥ ० ० ० ॥
 श्रीं तन्मत् ॥ ० ॥

Beginning of the last work. ॥ अथ धनदाप्रयोगः ॥ अथेत्यादि बहुधनप्राप्तिकामो
 धनदाद्विषयाया धं श्रीं श्रीं रतिप्रिये स्वाहा इति मन्त्रस्याधारस्य सप्त वारान्
 प्रतिरात्री अष्टोत्तरसहस्रसंख्यकजपहीनजपमहहरिष्ये । इति सप्तस्य ।
 पूजां कृत्वा चन्दनेनानुलिप्य दुग्धदधिखण्डपायसमधु नैवेद्यं दत्त्वा जपेत् ॥

End. (नालिक)

Colophon. (नालिक)

दिवरणम्—धनदापरमर्थायश्रीदुर्गापूजापद्धतिरूपोऽयं निबन्धः ॥

No. 483. अन्नमेरुदानपद्धतिः । Annamerudāna Paddhatih. Sub-
 stance, country-made yellow paper, 20×2½ inches. Folia, 2. Lines, 6-7
 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, very old, and
 worn out. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Matsya Purāṇa on the gift of an Anna Meru,
 or a hillock of rice.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥ अथाश्वमेरुदानविधिः । मन्त्रमूले । अन्नमेरीर्षिं
 वक्ष्ये यम् कृत्वा न हि प्रीचन । राजराजेश्वरीभूता स्वर्गलोके महीयते ॥
 श्रीमान्तेऽन्नान् पदवीमायावाप्त्यन शशयः ॥ स्वदेहदीर्घं कृष्टं स्थान् सूक्ष्माग्रस्य
 शुविभृत । सूक्ष्मस्रज्जत कुर्व्यात् पताकाभिरलङ्कृत । द्रुतदुग्धसितायुक्त मधु-
 पर्वकनान्वितम् । सुदृढमपतितैर्युक्तं दिक्षु गोधूमग्रीभितं ॥

End. अथेत्यादि अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्मा श्रीअमुकलराजराजेश्वरत्वपूर्वक-
 स्वर्गलोके महीयमानत्वकामः श्रीविष्णुप्रीतिकामो वा इदं स्वदेहदीर्घसूक्ष्माग्र-
 मयसुविभृतसूक्ष्मस्रज्जतपताकायलङ्कृतदुग्धशर्करायुतं मधुपर्वकसुदृढमपतिल-
 गोधूमादिशुक्लवर्णपट्टैरितं मेरुं विष्णुदेवतं यथासम्भवगीवनाच्च ब्राह्म-
 चाथाह सम्मददे ॥ गतो द्विषा अथेत्यादि कृतैतत् स्वदेहदीर्घादि-

विश्वामित्रादमेरुदानकथेः प्रतिठाये दक्षिणाम्बुदिः। ततोऽग्निदेः
मजापतिदेवतं चन्द्रदानात् परं दानमिन्द्रादि पठेत्। ततोऽग्निद्रावधारणं
कृत्वा शान्तिं कुर्यात्।

Colophon. अति मध्यपुराणीयात्रमेरुदानपद्धतिः समाप्ता ॥ श्रीं तत्कत् ॥

विवरणम्—मध्यपुराणस्य त्रैलोक्यमेरुदानपद्धतिर्यथोक्तं निम्नम्।

No. 484. ग्रहहोमः। *Grahahomah. Substance, country-made yellowish paper, 17x2 inches. Folia, 6. Lines, 3-6 in a page. Character, Nāgari. Date, 1. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.*

A collection of Rik Mantras recited in the offering of clarified butter to the Grahas, with explanatory notes on both the margins. The codex contains also a treatise on a propitiatory rite performed, when a cow brings forth a calf when the sun is in the sign Leo of the Zodiac, under the name of *Sīṃhādhikaranaka Goprasava Śānti*.

Beginning. श्रीं चान्नचोम एजसा वर्तमाना निवेद्ययजतं मयैव हिरण्येन सविता
रदेना देवी याति सुवर्णानि यजन् स्वाहा ॥ सूर्यस्य होममन्त्रः ॥ १ ॥

End. श्रीं हेतु ह्यजगत्सर्वे पृथ्वी मया चप्रीयसी समवकिरता यथा ॥ स्वाहा ॥
॥ ८ ॥ ईश्वरी होममन्त्रः ॥ श्रीगोदावरीदेवमन्त्रः स्वाहा पुनश्च ॥
श्रीगुरु १८३०

Colophon. (शान्ति)

विवरणम्—मध्यपुराणविषयकस्य त्रैलोक्यमेरुदानपद्धतिर्यथोक्तं निम्नम्।

No. 485. सम्बन्धचूडामणिः। *Sambandha Chūdāmaṇiḥ. Substance, country made yellow paper, 16x3 inches. Folia, 5. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, 1712 (Saka or Sunvat, not mentioned). Appearance, old. Not correct. Complete.*

A work treating of the prohibited degrees of relation in marriage, under the name of *Sambandha Chūdāmaṇi* Anonymous.

Beginning.

ओ नमो गणेशाय ॥ असपिण्डा च या मातुरसमीवा च या पितुः सा प्रसता
(प्रसता ?) विजातीनां दारकर्ण्यि (कर्ण्यि ?) मैथुने ॥ मातृपदं
मातामहपरं असपिण्डा चेति चकारात् मातुरसमीवा चेति चकारात् पितु-
रसपिण्डा च दारकर्ण्यि भार्यात्वसम्पादककर्ण्यि मैथुने मिथुनशब्दाच्च
क्रीपुरुषसाध्ये कर्ण्यि । पितृपदे सापिण्डा सामपौरुष्यं मातामहपदे तु
सापिण्डा पाचपौरुष्यं ॥ पञ्चमात् सवमादृङ् मातृतः पितृतः क्रमात् सपिण्डता
निवर्त्तत, सूर्यवर्णसूर्यं (पुं ?) विधिः । सन्ताने भिद्यते (भिद्यते ?) यस्मात्
पूर्वजादुभय एव (वच ?) तमादाय गच्छेहीमान् वरं यावच्च कन्यकाः ॥ अत्र
सप्तमगवचनप्रतिषेधोऽपि पितृवन्तुः ॥ पञ्चमगवचनप्रतिषेधोऽपि मातृवन्तुः । ब्रह्म-
पुराणं ॥ सप्तमीं पितृपक्षाच्च मातृपक्षाच्च पञ्चमीं ॥ सप्तमिं हिमी भार्या
न्यायेन विना (विधिना ?) नृप सप्तमिं (मीं ?) पञ्चमीं परिक्रमेति शेषः ।
पितृपक्षात् पितृतश्चकारात् पितृवन्तुतयः ॥ मातृपक्षात् मातामहात्
चकारात् मातृवन्तुतयेत्यर्थः ॥ बान्धवाः ॥ श्रीदुर्गा ॥ पितुः पितुःससुः
पुत्राः पितुर्मातुःससुः सुताः पितुर्मातुलपुत्राश्च विज्ञेयाः पितृबान्धवाः ।
मातुर्मातुःससुः पुत्रा मातुर्मातुःससुः सुताः । मातुर्मातुलपुत्राश्च विज्ञेयाः
मातृबान्धवाः ॥

End.

समानगोषां प्रवर्त्ता सनुवाञ्छीद्वयम् (पगम्य ?) च तस्यानुवाद्य आच्छाद्य
मात्रग्या(या ?) देव हीयते ॥ लीपभुजपतुर्दायाः पित्राद्याः पिण्डभागिनः ॥
पिण्डः सप्तमसेषां सापिण्डा सामपौरुष्यम् ॥ आदिपुरुषमादाय सप्तमीपर्यन्ता
॥ विवाद्याः । एषां मध्ये विगोचान्तरिता चेत् विवाद्या गृह्णादौ तु पञ्च
श्रीन् परिक्रमेत् इति दिति (?) शब्दपानिः (पिः ?) नैवा ज्ञात (तं ?)
सम्प्रता ॥ समानप्रवरा चापि शिष्यसम्प्रतिरेव च ब्रह्मदातुर्गुरोरेव सन्ततिः
प्रतिविध्यते ॥ अथाध्यापयितुर्गुरोस्तद्विवाहमन्त्राध्यापयितरि ॥

Colophon.

इति सत्यम्बूजामणिः समाप्तोऽयं ॥ ० ॥ ० श्री(श्री ?)रघुपथस्य अष्टादशदिवसे
(से ?) शुद्धवासरे + + मते समाप्तोऽयं ग्रन्थः (ग्रन्थः ?) । श्रीराम-
गोपालशर्माश्च शकिय (सकीय ?) पुत्रश्च चेति ॥ १७४२ ॥

विवरणम्—सत्यम्बूजामणिर्नाम विवाहयोग्यसत्यम्बुनिर्णयविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 486. मनुसंहिता । Manu Sañhitā. Substance, country-made white paper. Although the codex is entitled Manusañhitā, it really contains fragments of four different works of different descriptions viz., (1) Manu-

sāhita, (2) Vyāvahārādhyāya of Yājñavalkya, (3) a commentary of the Vyāvahārādhyāya, (4) Bhavishyottara Purāṇa. The fragments are too small to deserve any further description.

मनुमंजितेति मज्जितेऽपि पुस्तकेऽस्मिन् चतुर्णां भिन्नविषयकानां पुस्तकानामंशमात्रं वर्णते ततश्च परित्यक्तमिदमव्याभिः ।

No. 487. R. अधिकरणकौमुदी* Adhikarana Kaumodī. Substance, palm leaves, 24 × 2 inches. Folia, 125. Lines, 3-4 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, nearly fresh. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 229.

विपरचक्षुःपूज्यम्

No. 488. विस्वादर्शः । Visvādarśah. Substance, country-made white Bikaner paper, 12 × 6 inches. Folia, 13. Lines, 7-12 in a page. Extent, 146 śloka. Character, Nāgara. Date, Śāka 1819, Samvat 1954. Appearance, fresh. Correct. Complete.

A work treating of religious duties generally performed by the Hindus, under the name of Visvādars'a by Kavikānta Sarasvatī, son of A'dityāchārya, divided into four kāṇḍas or chapters, viz., A'chārakāṇḍa, Vyāvahārikāṇḍa, Prāyas'chittakāṇḍa, and Jñānakāṇḍa.

Beginning. श्रीमच्छेसाय नमः । स्वस्त्यु चन्द्रदेवाय नमति अक्षदेवजनकः समस्त
उदयोपजे सर्व जीतिः चिन्मः परापरर्द्धेविष्णुभिः श्रीहरीरामः १ चक्राधि
कारिण्यु सुनयः सर्वे नमति महापात्रा निम्बे चक्राणि देवा दिव्यत + +
+ + विष्णुम् पदभिरामा कवि + + श्री. यदुदयपुत्रश्रीः ३ च +
+ + २ कुरति सुज्ञे विमले विद्या + एषि चि न्यष्ट सर्वेण सर्वेचक्र-
सम्पत्तिं वल्ले ३ तव अदमकाशे सम्पराजने चाद्यश्रीः श्रीमद्रामाभिषाज

* This codex is one of a number of MSS. recently bought for the Sanskrit College Library from the collection of the late Kaviraj Ramānātha Nyāyaratna. Codices belonging to this collection have been marked with the letter R.

विपुलकनिमलं व्रजधर्मस्य मूलं श्रुत्वा ब्राह्मे सुहर्षे सकलसुखतीभिः (तिभिः १)
संप्रवृत्तेरुपायं नत्वा मन्यविमुष्यामपि निखिलमुनीन् धर्मधामप्रदीपान्
विद्यादर्शे विधाप्ये विमलमतिक्रमिहर्षं शास्त्रस्य रं × (१) १

End.

इतिः सुहर्षिः सपुत्र्य मसंस्तमिदं हतं चासमुद्रं समुद्रं च राजते धर्मराजते
॥ ३३ ॥ प्रथमे विश्वानेश्वरविरचितेद्यादि मङ्गतो मङ्गीभर्तुः कौर्त्तिं, द्विजाति
यथा पुष्पलदिति तथा श्रीमद्वागार्जुनतनुज धन्य प्रतिगृह्य स्मृतिश्चादर्श
जयति तव कौर्त्तिं: सुहर्षिनः ३४ श्रीरामस्य युधिष्ठिरस्य च तथा रामायणे
भारते कौर्त्तिर्भाति यथा च सु'जलपतिः सा कारिका भूपणे श्रीमद्भगवता-
शरादिषु यथा श्रीवह्मर्षुक्त्या विद्यादर्ग-निबधने तदग्रभङ्गीका अयं कर्त्तिताः
३५ राज्ञः कौर्त्तिः पठितैः पंडितानां तच्चाद्राशः शास्त्रतीत्या व्यवस्था मन्दा-
लाभ्या सत्प्रवर्धैरतसैराकल्पं स्याद्भवति पुन्यकौर्त्तिः ३६ संत्यक्तापजात-
शफुरिति यं कौर्त्तिं च पूर्व्वं कलैः साचाङ्ग्यं सुतो भवद्द्विपुत्रं सीयं कानं
तयो । इष्टाद्भूत (१) मरातिभिः शत्रुकुम्भिर्दिश्यावतीर्थे कलौ प्रातामयं (१)
सरस्वती विजयताम्यन्धश्रीवाभ्यः । ३७ सन्धानः प्रदमं धनं धनद्वं
सवेदिरे मंदिरे धन्यः कर्त्तुं इवाधिदीर्घिर्निगदरैर्धौमानयं मानयन् चाकल्पं
परिपूरयन् विजयता श्रीमद्भरं रंकरं कपू'रमकरैः प्रदीपनकरैः शस्-
त्रन्दनैर्यदने, ३८

Colophon.

इति श्रीगीतादर्शप्रवीणप्रमदाचार्यादिव्यसुतकविकांतसरस्वतीविरचितविद्या-
दर्शाख्यधर्मशास्त्रभागकाठयतुर्थः समाप्तः ॥ ४ ॥ संवत् १८५४ शके १८१८
तत्र फाल्गुनकृष्णातिथौ १२ गुरुदिने पूर्णिमनमम् ॥ । लिखित रत्नामद-
र्शनाद्या कालेजमध्ये । श्रीशुभं कल्याणमस्तु ।

विवरणम् — श्रीमदादित्याचार्यपुनकविकांतसरस्वतीविद्यादर्शाभिधौ धर्मशास्त्रीयनिबन्धयतुभिः
काण्डैः संपूर्णः । १ आचारकाण्डः, २ व्यवहारकाण्डः, ३ प्रायश्चित्तकाण्डः, ४ आनकाण्ड इति ।

No. 489. दानपारिजातः । Dāna Pārijātaḥ Substance, country-
made white paper, 13 × 6 inches. Folia, 424. Lines, 3-7 in a page.
Extent, 6,300 ślokaś. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, partly
old, worm-eaten, and torn, and partly fresh. Generally correct. Complete.

A work treating of gifts under the name of Dāna Pārijāta by
Ananta A'chārya, forming a part of his series of works entitled
Pārijāta, well-known throughout the country.

Beginning.

श्रीसच्चिदानन्दधनाय नमः ॥ गणेशाय नमः ॥ बंदे श्रीमद्भक्तसंगतिरिचं
 खण्डी (१) निवासं हरि विद्मन्नातस्त्रिवाकरं सुरमुखं सर्वार्थसिद्धिप्रदं । ब्रह्म-
 मार्षसुरेन्द्रपूर्वकमुखा यन्म प्रसादान् सदा सर्वार्थसमाप्तिमयीयुरमर्षं मर्ष-
 दैव परं ॥ १ ॥ नत्वा श्रीरात्रिजागानि तथा मन्त्रादिकान् सुरान् । गणेशं
 बीजं (विद्य १) ह्यर्च्यं बंदे ह्येवतीसुत ॥ २ ॥ चतुर्दशसु विद्यासु निष्ठाताः
 (निष्ठाताः १) यद्विमानवाः । अपरोक्षब्रह्मतत्त्वा जयति सुरवी मम ॥ ३ ॥
 श्रुतिसकलरुच्यं विवितं यद्य चित्ते सुकुर रं (२ १) व सुखात् दीपमालिभ्य-
 श्च्ये । स्वयद्विभक्तमन्त्रा यन्म तुष्टो रमेशो जनकजनकवत्सु भद्रमेतं
 नतीसि ॥ ४ ॥ जातोऽहमर्थेव मनोरथेन यस्यानुकम्पाऽस्तताहृष्टिपुटः ।
 पारं गतयाखिलदर्मनामां मानेब्रह्म जनक नतीसि ॥ ५ ॥ बंदे भादी-
 रधीमवां गुणैरेवमाश्रितौ । यन्मसादादहं प्राज्ञः सञ्जातो जङ्घीरमि ॥ ६ ॥
 श्रीमत्काण्डकुलाभिषेकितकिरणी विद्याकलानां निधिः श्रीमद्विष्णुपदाशितः
 सरसगुर्विहस्रकोरपियः । भद्रयद ह्यं पिबन्ममभिमन्त्रानतभद्रः सुधीनां प्रा-
 दानविद्यामस्तुसुरतु (त १) वं व्यापीपयद्ब्रह्म ॥ ७ ॥ संति दानविधी
 श्रद्धाः मयीताः सु(१ १)रिभिः श्रुतः । कीप्यन्म महिमा वीर्योभिः श्रुतं यति
 सन्ततः ॥ ८ ॥ न पांडित्याभिमानेन नापि विपत्तय निपत्ताः । निबन्धी रन्त्यते
 किन्तु निदुषां परितुष्टये ॥ ९ ॥ यत्किंचिन्नम आचरन्म चर्चयं तां (अन्त्यतां तन् १)
 विपचयेः । गुणयद्व्या, लदा संतीचानन्म पितृप्रापि ॥ १० ॥ यदप्यानि
 विधीर्वादि नागादानानि ह्यनुष्ठानं । प्रीत्य तेऽन सदा तानि विष्णुप्रीतनभी-
 च्यता ॥ ११ ॥ यदप्यासानुक्रमणं प्रीत्य तेऽन सदा तानि विष्णुप्रीतनभी-
 च्यता ॥ १२ ॥ ततश्च दानदीपाणां तद्दीपानां निरुपय ।
 दानांगानां तथा जागुरय पात्रनिरुपय ॥ १३ ॥ अपात्रोत्तरय यद्वा दीपद्वय-
 निरुपय । याज्ञद्रव्यमवाद्याह्यमदंयं च निरुपयते ॥ १४ ॥ दानदेशाय
 तत्काला निविष्टा अपि तत्र ये । इति कर्त्तव्यता दाने परिभाषा ततः-
 पर ॥ १५ ॥ तदाधिकारी मन्त्रार्चनानादिनियमाश्च ये । प्रतिमा द्रव्यमान च
 कलशार्चय लघव ॥ १६ ॥ दर्भादिपुष्पश्च आभ्यनियमानां निरुपयः । यन्म
 ददिवादाननिर्णयः प्रीत्य ते तदा ॥ १७ ॥ द्रव्यमानं धानमानं मानं चारादि-
 च्छम च । भूमानमनुनादीनां भेदाः स विनियोगश्च ॥ १८ ॥ प्राच्या-
 दिश्च साधनं तु प्रीत्य ते वागनिर्णयः । सतीरपयताकदंभेऽप्यप्य-
 च्छम च ॥ १९ ॥ उद्वानां विनियोगोऽयं तन्निर्णयं सर्वितर । मेषनादीनि-
 न्नु ह्यदिपयचं योन्वदिति ॥ २० ॥ गुणापुष्पपूर्णांश्च महादानानि
 बीजम् । यद पश्यंतदानानि धावादीनां कर्मच हि ॥ २१ ॥ सुवर्चदानानि

तथा तथानर्दननिधेर्विधिः । ततो भद्रनिधेर्दानं दानञ्च प्रतमानकं ॥ १२ ॥
 ईशदानं दध्यदानमन्नदानमतःपरं । तिनदानानि दानं च कामपात्रस्य
 कीर्ताते ॥ १३ ॥ तिनराग्रेमतोदानं तिलपत्रस्य वै पुनः ॥ रुद्रैकादशदानं च
 (दानञ्च ?) तिलसर्भकं ॥ १४ ॥ मज्जदानं देवताभ्यो मज्जदानं विज्ञाय च ।
 दास्यादानं द्यव्यापि शिविकामूर्धिवेग्गनां ॥ १५ ॥ मतप्रतिशयस्यापि
 दानयोः प्रमकस्य च (?) ॥ कन्यादानं च कफिन्ना दग्धभिर्दानमपुनं (?) ॥
 १६ ॥ गीदानं च ततो ईशस्य गीगीदानमथ च । समानवक्त्रगीदानं
 दशवक्त्रं गवां ततः ॥ १७ ॥ विरावगीदानमथगीदानं द्वैवतीषु च ।
 दानं चोभयवी सुपुत्रा वैतरण्यास्ततःपरम् ॥ १८ ॥ ततो हयभदानं च गुरु-
 धेन्वाद्योदम । विद्यादानं च सांशानां वेदानामितरस्य च ॥ १९ ॥ दानं
 त्रिपुरुषाणां च यज्ञाणां दानमौर्धते । दशवक्त्रदानं च श्वदशदिश-
 दानकम् ॥ २० ॥ चन्द्रादित्यप्रतिहतेः कात्याव्यपुरुषस्य च । आत्म-
 प्रतिहतेर्दानमुदकुम्भस्य चैव हि ॥ २१ ॥ चलकप्रतिमायाश्च लोह-
 पान्नाटकस्य च । मीथञ्चा मङ्घ्रिणी मङ्घ्रिपञ्चान्न ह्यञ्चाजिनस्य च ॥ २२ ॥ यवि
 ह्यञ्चाजिनम्योक्तमार्द्रह्यञ्चाजिनस्य च । मीथञ्चा मङ्घ्रिणी मतिमंघ्रिवार च-
 योगमासर्वस्यदानक ॥ २३ ॥ दानं सवक्त्रस्यापि प्रकीर्णानां च दानकं ।
 जालाश्रया (जलाश्रया ?) रामवापी कूपादीनां प्रतिष्ठिभिः । उच्यते हि
 निवधेऽजिन् विदुषा भीतये भया ॥ इति दानपारिजातेऽनुक्रमणिकाः ॥

End.

इत्युक्त्वा मामकौ मूर्ध्नि दद्याद्द्विचक्षुषयुतां । एवमेव गच्छिष्य दुर्गायाः सूर्य-
 वेधोः (वेधसी. ?) ॥ अन्येषामपि देवानां प्रतिमां प्रतिपादयेत् । तत्र लोका
 (तपस्वीक ?) भवाप्नोति सर्वम् जयमाप्नुयान् । भद्रां वा लप्सितां
 वापि दत्त्वा दीयमवाप्नुयान् । तस्मान्नक्षत्रसपत्नीं प्रतिमां सर्वदार्पयेत् ॥
 महद्देवस्यमाप्नोति सर्वलोके महीयते ॥

Colophon.

इति श्रीमदनन्ताचार्यविरचिते दानपारिजाताभिधे निबधे ब्राह्मणम-
 विष्णुमूर्ध्निस्त्रिभूमूर्त्तिदानविधानानि ॥ ॥ अथ । श्री श्री श्री शुभं भवतु
 कल्याणमस्तु सकुलं सुदयम् इत्येनं लक्षितं (इत्युक्तं उदयं राम इत्येनं
 लिखितं ?) श्रीलक्ष्मीनारायणजी प्रसादात् यादृशं पुस्तिकं (पुस्तक ?) दृष्टा
 (दृष्ट ?) तादृशं लक्षितं (लिखितं ?) भया जदी (यदि ?) । शुद्धमष्टदं
 वा मम दीयो (दीनो ?) न दीयते ॥ अन्त्यसंख्या ६२००

विवरणम्— श्रीमदनन्ताचार्यविरचितो दानपारिजातो नामाऽयं निबन्धः सुप्रसिद्ध एव ॥

No. 490. यजुर्वेदसाधारणहोमविधिः । *Yajurvedasādhāraṇahoma-vidhiḥ.* Substance, country-made colourless paper, 12×3½ inches. Folia, 20. Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, † Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Generally correct. Complete.

A guide to the sacrifices performed by the followers of the Yajurveda, based on rules common to all the Vedas.

Beginning. योयवेमाव नमः । अथ होमविधिः । सर्वतममतादुक्ता पुरयप्याविधि
क्रमात् ॥ तद्वाग्निं होमस्य सज्जं होमविधिदधति ॥ १ ॥ यौदधिं हं रमां
भानुं हनुमंतं विरं मित्रं । गोरीं मघपतिं दुर्गां वटुकं विपुरां परां ॥
नवाय वक्ष्ये होमाय सर्वतमाविरोचनः । प्रोतये यौदधिं ह्य वट्टिष्ठापन-
पहतिं ॥ तत्रादी पंचामदाह्नादिकीयत (१) होमक्रमेण कुं वागुच्यते ॥

End. भव देवयवादात् तव पुच्छं मयी नमः ॥ हस्तुक्ता होमः स्रहसी येयः
संपाद्यतां विजैः ॥ अथ देवयवाग्नीभिः पचपत्रवर्चयुतेः । यजमानस्य
कर्त्तव्यं अपनं चामिवेचन ॥ अग्निर्भूमिरिह तिष्ठतिः प्राप्नुयैराप्नुदपुण्यैः ।
अचंगवयवैर्वैर्गैर्होमं, यद्वायु (सूक्ष्मम् ?) भूषितैः ॥ मन्त्रैर्वचदेवस्यैः
अग्रासीनपुराचक्रैः ॥ अन्तरस्थग्निवेदीकैरभिषेच्यः पुनः पुनः । अग्निवेक्षं
मूर्द्धिं होमं नग्न्यं अलिवाचनं प्रैवं च मंत्रपाठं च दिहन् कुप्यान्
सदैव हि ।

Colophon. इति सर्वदेवसाधारणहोमविधिः ॥ शुभमस्तु ॥

विरचयन्—सर्वतमसाधारणहोमपद्धतिदधीत्ये निबन्धः ॥

No. 491. यजुर्वेदिदगकर्मपद्धतिः । *Yajurvedi Dasakarma Paddhatiḥ.* Substance, Palm leaf, 18×1½ inches. Folia, 89, (of which the first 3 folia are torn and utterly useless, and four folia from 61 are blank). Lines, 3-4 in a page. Character, Bengali. Date, † Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the performance of the ten purifying ceremonies as observed by the followers of the Yajurveda, under the name of Dasakarma Paddhati, by Rāja-paṇḍita Paśupati. The codex contains also short treatises on Pārvana Śrāddha, and Kus'apdikā, and some fragments of the Pīṣṭakī Drādas'ivrata,

Beginning. नासि (द्विधे)

End. श्री विश्वाभ्योमानाष्टाभ्यः परिपादि सर्वतः । इत्यनेन वैश्वदण्डं गृहीयात् । सुखप्रचालनादीनि निव्यक्रियमाशान्यपि मनतः कुर्यात् । वासुदेवो-
पानहं नूतनमेतन्मतं । तव आचार्यः शान्तिं त्वया प्रसीतोदकेन शिष्य-
भूमिष्विद्यामीर्षादं दस्वाच्छिद्रावधारणं कुर्यात् । विवाहपद्धत्युक्तकर्मण-
विष्टरादिभिः शिष्यमर्चयेत् । ततः सातकः समारर्चनामकरं दिनद्वयं भ्र-
म्य चरेत् ॥ • ॥ इति समावर्तनं ॥ • ॥

Colophon. इति राजपण्डितश्रीपद्यपतिविरचिता यजुर्वेदां दशकर्मपद्धतिः समाप्ता ॥•॥
समाप्तीत्यर्थः ॥ श्रीरन्तु मयि लेखके ॥ यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके
नासि दूषणमिति ॥ श्रीहरिः शरणम् ॥

विवरणम्—राजपण्डितश्रीपद्यपतिविरचितयजुर्वेदां दशकर्मपद्धतिरूपोऽयं निबन्धः ॥

No. 492. मिताक्षराटीका । Mitāksharā Tīkā. Substance, country-
made white paper, 16×9 inches. Pages, 1280. Lines, 10-17 in a page
Character, Bengali. Date, A. D. 1894. Appearance, fresh. Generally
correct. Complete.

A commentary on the Mitāksharā, under the name of Lakshmi,
by Lakshmi Devī, wife of Vaidyanātha Bhaṭṭa, son of Mahādeva
Bhaṭṭa. The work begins with the Vyavahārādhyāya.

Beginning. श्री श्रीशुभां श्री नमो गणेशाय ॥ मिताक्षराटीका, साधारणव्यवहार-
मातृका । श्रीगणेशाय नमः ॥ पूर्व्वंवाते (पूर्व्वंवाते ?) दृष्टदृष्टस्य शिष्ट-
रचयस्य विधानादन्वयव्यतिरेकाभ्यां पालनाधिकारिषाहरणद्वयव्यवहारमर्त-
कर्मव्यमित्युक्तं तस्य व्यवहारस्य स्वरूपप्रकारेति कर्मव्याकाङ्क्षायामय-
मध्याय + + + यथा व्यवहारान् स्वयमित्यादिना प्रयोगविधिना साक्षी-
पाक्षीव्यवहारः कर्मव्यवहारा विहितः । पूर्व्वंवाते (पूर्व्वंवाते ?) तत्राहानि
+ + + आह च भीति (?) । हेतुहेतुमद्भावरूपः सम्बन्धोऽनयोऽप्यायथी-
सद्वतिर्वाप्या उत्तरी हेतुमाह व्यवति । च सर्व्वे (सर्व्वे ?) दाकालद्वारे
वा कीदृश इति स्वरूपप्रश्नः, कतिविध इति कर्मव्यवहारा प्रश्नः इति कर्मव्यवहारेति
इत्याकाङ्क्षायामवश्यं बहुमुचितं इत्यादि । स्वरूपप्रकारेति कर्मव्यवहाराकलाप-
इत्यर्थः अडादिकलापो इत्यर्थो वा आद्यप्रोक्तं तत्र याथा मध्युत्तराणि इति
(?) भगवन् स्वरूपप्रश्नायस्य प्रत्युत्तरमभिहितमिति प्रतिपादयन् ।

End. निचयते च मय्यानि वयोयानि (?) विद्यां वृथक् वासाय न प्रनौयन्ते
विहृतं न च जायते इत्यत्रैव तयोक्तं । प्रवेष्ट्य प्रविष्ट्य बह्वादेदमिति
प्राग्वत् ईश इति पूर्व्वं प्रतिपत्तिविधेरर्थादीयं वा मयि पावपि जायते (*)
इति वर्तमानत्वमविवक्षितं विहृतं करणादिहोतृत्वमिदं । इति शिवम् ।

Colophon. इति श्रीमन्मिताचरपाञ्चल्याने महादेवमहात्मजीमाहात्म्यव्याख्याश्रुत-
चान्द्राण्यजननीपारवृत्तीपाठ्या (१) श्रीवक्त्रोद्गीर्णविरचिते सङ्ग्रामिधे व्यक्त-
चारमकरचं संपूर्णम् ॥ शिवमस्तु ॥ अक्षयमस्तु । सिद्धिरस्तु । सप्तम्
१०५ जुन १८८८ साध ।

विरचयम्—श्रीवक्त्रोद्गीर्णमिताचरपाञ्चल्याख्याव्याख्यटीका ।

No. 493. अशौचनिर्णयः । *Aśauca-nirnaya*. Substance, country-
made paper, 10 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 6-11 in a page. Character,
Nāgara. Date, 1 Appearance, very old, worn out, and torn in parts.
Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the work noticed in No. 231.

End. अथात्र प्रवक्षिष्यती । कुमारप्रवचनाद्यामश्चिन्नायां दानवतिवहादिष-
टीयः । तदहस्तिभेदे इति जन्मदायादेवतापूजायामपि प्रवक्ष्यतिवर्षीषु
वचनादधिकारः । अताशीषे तु सर्वेषामनुग्रहतमीकतिर्कः । अमाशीष
विभागादूर्ध्वे तु स्रष्टाः । यतीनां ब्रह्मचारिणां च आशीषः समावर्तमानं
(१) प्राप्नुतानां मदिज्ञानासुदक्षद्वान् इत्या विराचमशीषः कुर्व्यात् । विवा-
दिभ्य उदकदानादिर्कं कुर्वन् ब्रह्मचारी आशीषमपि लभते । तदुक्तं विश-
्व्वीर्णां तां तां वाचायैकेभ्योऽनेनतिवर्णनी ब्रह्मचारी तदीयां शीष इति
अज्ञानपावविनाशमाशीषं नास्ति, पूर्व्वप्रवर्णनीयोऽनेनयनादिर्बन्धारेषु यत्
देवताप्रतिष्ठायांमासुर्गर्गादिष्वप्येवमिति ॥ १ ॥ श्रीः ॥

Colophon. (नाग)

विरचयन्तु पूर्व्वम् ।

No. 494. आमर्दकोमाहात्म्यम् । *A'mardlakṣī Māhātmyam*. Sub-
stance, country made white paper, 9 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 11-13
in a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, old. Generally
correct. Complete.

Extracts from the *Brahmāṇḍa Purāna* on the greatness of the white eleventh lunar day of the month of *Phālguna* called *A'marddaki*.

Beginning. फाल्गुणस्य सिने पचे नाया आमर्हकी श्रुता । तामवाय जनाः सर्वे सराल-
स्थविरा युवा ॥ ११ ॥ नियमं चोपवासस्य सर्वे चक्रुर्नराः प्रभी । महाफल-
व्रतं ज्ञात्वा स्नानं कृत्वा बहिरङ्गं ॥ १२ ॥ तत्र देवास्तथे राजा लोकाद्यानि
महोत्तमाः ॥ पूर्णकुंभमवस्थाप्य क्षत्रीपाण्डुरसंयुतं ॥ १३ ॥ पंचरत्नसमा-
युक्तं दिव्यवन्धादिशसितं । दीपमाख्यान्वितं चैव जामदग्निमन्वितं ॥ १४ ॥
जामदग्न्य जमलेनैव रेषकानंदवर्धन । आमर्हकीकृतोष्णाय भुक्तिमुक्ति-
वरप्रदः ॥ १५ ॥

End. एतच्चित्रेव काले च बागुवाचाशरीरिणी ॥ ४८ ॥ तं स्थितं वृषतिं दृष्ट्वा
निकामं विव्रयाम्बितं ॥ शरणं कैशवादन्यो नास्ति क्षीपि द्वितीयकः ॥ ४९ ॥
वमात् तष्मात् स कृशणी समायासीदपि भूमिभुक् ॥ राज्ञो चकार धर्मात्मा
धरायां दिवतेऽवतत् ॥ ५० ॥ यश्चिह्नं सवाच ॥ आमर्हकीव्रतं राजन् ये
कुर्वन्ति नरीक्षमाः ॥ ते यांति वैष्णवे लोके नात्र कार्या विचारणा ॥ ५१ ॥

Colophon. इति श्रीमद्भांडपुराणे आमर्हकीमाहात्म्ये फाल्गुनीयुक्ता समाप्ता ॥ ८ ॥ ॥
यमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥ श्री-श्रीरामाय नमः ॥

विवरणम्—ब्रह्माण्डपुराणान्तर्गतमर्हकीनाम फाल्गुनयुक्तेकादशीमाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 495. गोवधप्रायश्चित्तम् । *Govadha Prāyaścittam*. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 6. Lines, 8-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the penances to be performed for killing a cow. Anonymous.

Beginning. अथ प्रायश्चित्तपादानुक्रमिका । अथ ब्राह्मणस्वामिकस्य गोः सकृज्ज्ञान-
कृतसाचादधप्रायश्चित्तस्य । ब्राह्मणस्वामिकस्य गोः सकृज्ज्ञानकृतसाचादध-
जनितपापचयाय व्रतायश्चक्री ब्राह्मणेनापि पञ्चदशकार्षापणीदधिपक्षैक-
पश्चात् कार्षापणीदानरूपं प्रायश्चित्तं करणीयमिति विदुषां परामर्शः । ब्राह्म-
णस्वामिकमवसकृज्ज्ञानकृतसाचादधजनितपापचयाय वैशाखिकव्रतायश्चक्री
ब्राह्मणेनापि इत्यादि समस्तपरिपाटीं केचिद्वर्णयन्ति । तन्मते स्त्रीमदीयेषु
ब्राह्मणस्वामिकगोति सेव्यमिति विशेषः ।

End. स्वामिनोविशेषे यथा । अथैकगवानां गृहदादादिहेतुकापालननिमित्तक
 वधजन्यपापचयाय व्रताद्यशक्तावधमगृहेष्व स्वामिना यत्किञ्चिद्विचकषद्-
 कार्वाणपक्षीदानरूपं प्राचयितुं कार्यमिति । नर्भिण्यादौ तु तद्देगुणं ।
 अत्रापि बालवृद्धतादिना पादादिकमूढं । बहुस्वामिमध्ये विशेषो यथा ।
 एकगवस्य गृहदादादिहेतुकापालननिमित्तवधजनितपापचयाय व्रताद्य-
 शक्तावधमगृहस्वामिभिः प्रत्येकं यत्किञ्चिद्विचकषत्सार्धकार्वाणदानरूपं
 प्राचयितुं कार्यमिति । नर्भिण्यादौ तु देगुणं । अथैकभक्तानां एकजने-
 नैवाप्येषां पापनाशः । बहुस्वामिकएकगोवधे विशेषो यथा । गीगृह-
 दादादिहेतुकापालननिमित्तवधजनितपापचयाय व्रताद्यशक्तावधमगृहस्वामिभिः
 प्रत्येकं यत्किञ्चिद्विचकषत्सार्धपक्षीदानरूपं प्राचयितुं कार्यमिति । अत्रापि
 नर्भिण्यादौ तु देगुणं वक्तव्यं ।

Colophon. इति गोवधप्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

चेदरथम्—शान्तिप्रालम्भकृतानांस्वामिकृतानांविधगोवधजनितपापचयार्थकप्रायश्चित्तविषयकोऽयं

No. 498. गोवधप्रायश्चित्तम् । Govadha Prāyaśchittam. Substance, country-made yellow paper, 20×3 inches. Folia, 17. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of penances in general, so that the title Govadha Prayaśchittam is a misnomer.

Beginning. श्रीं श्रीगोवधाय । अथ प्रायश्चित्तलक्षणं । पापचयमात्रकामनाशस्य
 कृतिविषयपापचयसाधनकर्म प्रायश्चित्तं । पापचयस्यैवोभयकामनाशस्य-
 कृतिविषयः सहमरणादिवारणावाद्यदत्तं मानकृतचैवमवन्दनादिवारणायान्यं ।

End. अपालनकृतवधः ॥ १० ॥ ब्राह्मणस्वामिकगृहकापालनकृतवधुद्वायन
 गोवधजनितपापचयकाम इति कर्मन्यतासहितप्राजापत्यदद्याद्गानुक्त्य
 पयस्विनोपेनुदद्याद्गमूल्याधिकार्वाणं श्रीविष्णुरिति । दद्यात्वा त्रिकार्वाणपाः
 इति ॥ ० ॥ हस्तयोजितसमर्पदद्यादभिषातातिवाहरहितानां गवां मरुथे
 योजकानां प्रायश्चित्ताभावः इति त्रिदुषां परामर्शः ॥ ० ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—प्रायश्चित्तविधिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 497. जगद्धात्रीपूजाव्यवस्था । Jagaddhātrīpūjā Vyavasthā.

Substance, country made yellow paper, 9×3 inches. Folia, 8, (of which two folia, the first and the last, are written on one side only) Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the worship of the Goddess Jagaddhātrī, as performed on the white ninth lunar day of the month of Kārtika. Anonymous.

Beginning. नमोगणेशाय । अथ जगद्धात्रीपूजाव्यवस्था ॥ कार्तिकपक्षपक्षे यो नवमी मुहूर्तात्मकत्वेन पूर्वार्द्धमध्याह्नपराह्नव्यापिनी तत्परदिने मुहूर्ता नवमीसंख्येति तद्दिने एव विसर्ज्य पूजा कर्त्तव्या यत् तु न पूर्वदिने तदा विसर्ज्यव्यापिनी किन्तु परदिने मुहूर्तांशूना नवमीः । तत्र परदिने एव विसर्ज्य पूजा कर्त्तव्येति । तत्र प्रमाणं ॥ ० ॥ कार्तिके मूलपक्षे तु नवमी भूतसिद्धये ॥ प्रमुहूर्तान्त जगद्धात्रीं पूजयेद्दीपमालयेति वराहपुराणवचनं ॥ आरभ्य दीर्गनवमी द्वयां चैव कृतावसीः । पूर्वमिहैव कर्त्तव्या शिवरात्रिर्भविर्दिनमिति विधितत्त्वतश्चक्ष्यतिवचनं । अष्टमी नवमीविहा नवम्या आष्टमीयुता । अर्द्धनारीचरप्राया उमामाहेश्वरीविधिरिति पद्मपुराणवचनं । नवम्या सप्त कार्यां सादष्टमी नवमी तथा इति भविष्यपुराणवचनं ॥ ० ॥

End. निष्कृष्टार्थम् । यस्यलक्षालव्यापिनी नवमी तत्र यदि संकल्पे आरभ्यपदमदत्ता केवलनवम्यानिषाविशुक्लाभिलापः कृतः तदैव दशम्यां बलिदानं निषिद्धं । यच्च च तथाविधालक्षालव्यापिनी नवमी तदाभिलापे नवम्यानिषावारभ्येति पदं दत्ता संकल्पः कृतः तत्र दशम्यां बलिदानं कर्त्तव्यमिति । आरभ्यपददानादानयोर्बलिदानविधिविधेयौ शोध्यौ ॥ साधारणव्यापिन्यामविरोधएवं । पूजयेद्दीपमालया हव्यनेनालगतसूर्यावरं सायाह्नः ॥ न तु विधा विभक्तदिनद्वितीयमात्र इति ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—जगद्धात्रीपूजाव्यवस्थाकृपीऽयं निबन्धः ।

No. 498. जीर्णोद्धारविधिः । *Jirpoddhāraavidhih.* Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 12 (of which the last fol. is entirely blank). Lines, 7-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Versa. Generally correct. Incomplete.

A work treating of the manner in which the worn out image of Siva or of any other god is to be removed and a new one substituted in its place. Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ जीर्णोद्धारविधिं ब्रूयै समासात्मकचोदितं । ईशान्या दक्षिणे वापि मंडपे पश्चिमास्तुखं । कुर्व्येति पूर्ववत् सर्वमेकास्य पैकतीर-
यम् ॥ द्वारपाचार्यं कुर्व्यात् स्थंडिलेऽपि शिवाङ्गनं । मंत्राणां तर्पणं
कुर्व्यादाप्तुर्दशार्चनं तथा । अक्षरं द्विर्बलिं दद्याच्छिवभक्ताय भीजयेत् ।
विज्ञानं कर्मकरादौष्यं ततो विज्ञापयेच्छिवं । शीघ्रैर्लिङ्गमिदं द्रष्टुं शान्तिर-
स्तव चीदती (?) । मण्डपेन वृक्षेण प्रोक्तं वदाम्येदं शुभः । तस्मादेनं
विधानेन विधिं तिष्ठ महेश्वर ॥ विज्ञाप्यैव शिवं भक्त्या शान्तिहीनं
समाचरेत् ॥

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—जीर्णोद्धारविधिनामुद्धारविधानविषयकीय निबन्धः ।

No. 499. ज्योतिस्तत्त्वम् । *Jyotistattwam.* Substance, country-made yellow paper, 13×6 inches. Folia, 236. Lines, 3-7 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1897. Appearance, old, the last 6 fol. torn partly. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of astronomical events in relation to the performance of religious and domestic observances, under the title of *Jyotistattwam*, by Raghunandana, the chief authority of the Bengal School. It forms a part of his *Smṛititattwa* series and has been printed in the Bengali character.

Beginning. नमो गणेशाय । प्रथम्यं सविदानन्दं मास्तरं जगदीश्वरं । ज्योतिःशास्त्रस्य
तत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ राश्यादिनिर्णयसूत्रं चन्द्रादियं प्रतिक्रिया ।
प्रकीर्णं सर्वतो मद्रं बालादुपयमक्षया । गर्भाधानं सुवं पुंसो सोमको जात-
मद्रया । जातनामकनिष्क्रामक्रियाप्राशनचूडका । कर्षवेधनया विद्या-

रन्ध्रीपनयनिर्णयः । गृह्याद्यं कृषिराहुतां (?) यानं कृष्यं शृपासनम् । अथ
 राश्यादिनिर्णयः । मेषहृषमिधुनकर्कटसिंहाः कन्यातुलाय ठधिकम् (?) ।
 धनुश्च मकरकुम्भी मीन इति च राशयः । कथिताः । राशिकथनं ।
 अश्विना सप्त भरणी कृत्तिकापादः कौर्त्तिती मेषः । हयभः कृत्तिकाश्वे
 रीद्विष्यहं च मृगशिरसः मृगशिरसोऽहं चाद्रापुनर्वसोस्त्रिपादं मिथुनं । पादः
 पुनर्वसोरनाः (?) पुष्याश्लेषा च कर्कटः । सिंहीऽथ मघा पूर्वफल्गुनीपाद
 चतुरायाः । तथ्येवं हस्ता चित्रार्द्धं कन्यकाख्या । तीर्त्तिनि चित्रार्द्धं स्नाती
 विशाखायाय प्रादवधं । अश्विनि विशाखापादस्तपातुराषाभिदा ज्येष्ठा
 मूलपूर्वाषाढा मयमघाष्य चतुर्मासीधम्बी । मकरसं परिक्षिप्तं श्रवणा चार्द्धं
 धनिष्ठायाः । ज्येष्ठीऽथ धनिष्ठार्द्धं मृगशिरा पीर्वपादवधं । भाद्रपदायाः
 श्रैपत्तयोचरा रेवतीमीनः । राशिनचक्रभेदनकथनं ।

End.

आधारकथनः सौरि (२ ?) जाडिं करोति च । दुर्भिक्षं रौरवं तत्र प्रजा-
 पीडा च जायते । आसने च यदा सौरिर्गुर्वेभन्नसदा भवेत् । अथवा
 व्याधिपीडा च मनीदुःखं प्रजायते । पङ्क्तये यदा सौरिः पहराश्री विन
 शति । + + कार्यकुमारो वा मन्त्रिबन्धुचयीपि वा । सिंहे सिंहासने
 वापि यदा तिष्ठति सूर्यजः । तदा सूर्युर्न सन्दिहो यदि शक्रसमी दपः ।
 शनिरात्रकमादेवा यदा चक्षिण संयुताः । यस्यासनगता एते तस्य राज्ञी
 भयंकराः । क्रू + + ऽर्थो वक्रस्तु क्रूरनाडीगतीपि वा । आसने चन्द्र-
 योगेन कालरूपी जनेष्टरः । एष शुभफलं दद्याद्देवनवी न संशयः । करोति
 विपुलं राज्यं सावासनगती गुरुः ।

Colophon.

इति नव्यचटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं ज्योति-
 सार्त्तं समाप्तं ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीसंवत् ॥ १८८० ज्येष्ठ कृष्णद्वादश्यां गुरु-
 वासरे ॥ पुस्तकं समाप्तं ॥ नारायणचन्द्राक्षरलिखितं ।

विवरणम्—आर्त्तं श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं ज्योतिस्तत्त्वं नाम धर्मशास्त्रसम्बद्धज्योतिःशास्त्र-
 विषयकोऽयं निवमस्तदीयपुस्तितत्त्वान्वयतः ।

No. 500. कालमाधवः । Kālamādhavaḥ Substance, country-
 made white paper, 16×4 inches. Folia, 89, (of which folia 1-4 have
 been replaced by new ones). Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara.
 Date, 1839 Samvat. Appearance, old, (except the first four folia), worm-
 eaten throughout, and written by different hands. Prose. Generally
 correct. Complete.

A work treating of Kāla (time), under the name of Kāla-mādhava, by Mādhavāchārya, the famous commentator of the Vedas.

Beginning. श्रीमच्छेशाख नमः ॥ वागीजाद्याः सुमनसः श्रुत्वाद्येनामुपकृते । यं मत्वा
कृतकृत्याः श्रुत्वा नमामि गजाननम् ॥ सोऽहं प्राय (प्रायः ?) विवेकतीर्थपदवी
भाष्याय (भाषाय ?) तीर्थे परं मञ्जनसंगतीर्थनिपुणः सङ्गतीर्थे त्रयन् लभ्या
माकलयन् प्रभावसु-रौ (सहरौ ?) श्रीभारतीतीर्थती विद्यातीर्थमपाश्रयन्
हृदि भजे श्रीकण्ठमण्डाहतं १ सत्यैकव्रतपात्राक्षी दिगुच्चधीमार्त्तार्थी चतुर्वेदिता
पंचकंधरुती पङ्कजयद्वरः सतांगसर्वैरुहः चटस्यक्तिकलापरी गवनिधिः
पुत्रपुत्रप्रथयः (१) आर्त्ताश्रयपुण्डरी विजयते श्रीगुरुचक्रापतिः २ व्याप्याय
भाषवाचार्योऽर्थान् पाराशरानय तदनुष्ठानकावय निर्वयं वक्षुमुद्यतः ।

End.

तदाह इत्युक्तमः चन्द्रमूर्त्युक्ते नाद्याप्रक्षिप्तमिति पूर्वतः तयोर्विस्तृतिं
विशेष्यं ज्ञात्वा कुर्वति भोजनमिति एवं तद्विं परैरुक्तयान् प्रागपि शास्त्रीय-
विज्ञानसंभवान्देव भोजनं प्रसज्येत तत्रापरैरुक्तयै हठा (वदयं हठा ?)
स्वात्माश्रयहरैरुहः । अहीराय न भोक्तव्यमिति वचनद्वयेन तदप्रसक्तोऽयु
स्तदुपराधे यदा चद्रवद्वलात् निशीयान् परतो भवेत् भोक्तव्यं तव पूर्व्यां
नापराधे कथंचन । पूर्व्ये निशीयाद्द्रव्यं यदा चद्रव्यं न भवेत् तदा निमि
न कर्त्तव्यं भोजनं शिष्यवाक्येति तद्विं यामनवाभिप्राय (यामनवाभि-
प्राय ?) चद्रव्ये तु यामासीनमिति विशेषस्य इत्युक्तमिति नाभिधानात् पापघन-
कामी वद्व्यदिने उपवसीत् तदाह दद्यः अयमे विप्रुधे चैव वद्व्ये चद्रनूययीः
अहीराभोषितः ज्ञात्वा सर्वपापैः प्रमुच्यत इति पुनरी तु नीववसीत् तदाह
अरदः संक्रान्त्यामुपवास च कृष्णकादशीवारं चद्रव्येयं चैव न कुर्यात्
पुनवान् गृहीति । समाप्तमवे तु पुनर्विष्णुपराय एव अहीराय न भोक्तव्य-
मिति भोजनप्रतिषेधात्

Colophon. इति माधवीयकालनिर्णये शङ्खचर्चयः इति श्रीमन्माधवीयकालनिर्णयः
समाप्तः सवत् १८८८ श्रीती अगहन शुदी चरत्य शनीवार लौक्यंत भगवत
॥ ॥ ॥ काण्य सुभमन्तु । (१)

विवरणम्—माधवाचार्यविरचित. कालनिर्णयरूपीऽयं निबन्धः सुप्रसिद्ध एव ।

No. 501. कार्तवीर्यकल्पः । Kārtavīryakalpaḥ. Substance, country-made white paper, $9 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 6-7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Sandhyā or daily prayer as performed by the worshippers of Kārtavīrya. This is a Tāntrika work. Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगारुदायै नमः ॥ ब्राह्मे सुब्रह्मे श्रीत्याय स्वगुहं देवतादयं वामदक्षिणकरयोर्वराभीतिसहितं ध्यात्वा नमस्तुभ्यान् इष्टदेवं च ॥ ततो देहधर्मादिस्त्रिमासीत्तन्मानवं कर्म कुर्यान् ॥ ततो भवदानं कुर्यान् ॥

End. परीक्षितैश्च दशभिरनेर्ध्वजिं प्रपूरयेत् ॥ विराहव्या लिखेद्देवि वक्ष्ये भूष-
मण्डलम् ॥ भूतान् चरय (?) विलिखेत् तत्तत्कार्यसम्पन्नये ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—कार्तवीर्योपासनाविषयकीऽयं तान्त्रिकनिबन्धविशेषः ।

No. 502. ज्योतिस्तत्त्वम् । Jyotistattvam. Substance, country-made yellow paper, $18 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 129. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 499.

विवरणम्—नूतनपुस्तकम्

No. 503. तडागादिपद्धतिः । Tadāgādi Paddhatiḥ. Substance, country-made colourless paper, 13×5 inches. Folia, 136, (of which the first two folia are wanting, and fol. 134 is written on one side only). Lines, 5-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose. Generally correct. Complete (except the first two folia).

A work treating of the consecration of Tadāga (tanks) &c., under the name of Tadāgādipaddhati by Tōḍar Malla, the famous Hindu

prince in the Court of the Emperor Akbar. It forms a part of his series, Tōḍarānanda.

Beginning. (नासि)

End. अथाप्युदाहरन्ति गौतमव्यासयोर्वैः प्रत्ये वीधन्ति तं । यः खातं कुर्वते
 किञ्चिदायमं वा सुसूक्ष्मं नष्टानां पुनः करणे लीर्णानुदारे च यथाविधि
 प्रतिष्ठाप्यस्य फलं भवति षष्ठिवर्षसहस्राणि ब्रह्मलोकं गच्छीयते । ब्रह्मलोके
 गच्छीयते इत्याह मन्वान् बीजायनः (१) । इति आराममतिष्ठा ॥ मन्वादि
 प्रभृतीन् पुराणविधानात्पीथं हेमान्यस्येव च (१) तदीयं निर्णयस्मिमादुग
 स्तात्मना । अणिन् टडन (१) टीडरेण सुज्ञतां संज्ञागतापीडता धर्माधाय
 तङ्गानङ्गवसतिन + रंधाः प्रबंधे ज्ञताः ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्मनाभमणिविद्धारवीविराजमानदयादानदाधिप्यादिगुणपाल-
 निधानश्रीमद्गीर्वादिनिर्णयदमागमंदनकरन्दासादनुमन्त्रपावनागमनिर्णयन-
 दसमीकारसाङ्गनिर्ययनन्ददेय ॥ + + हेनवीरादिदानज्ञतावी-
 ज्ञतापरिधायकपी नि + + अणिडीज्ञतप्रचलपार्यपारगीकादिनामश्रीम-
 व्यानामुदीनामवारसाङ्गमयनामपलङ्कारागाधिराजश्रीमद्गीर्वादिपिदि
 टीडरानंदे तङ्गादिपद्वतिः संयुक्तः (१) ॥ श्री ॥ श्री ॥

विवरणम्—सुप्रसिद्धिदीर्घश्रीभास्ववारसाङ्गमयनामश्रीटीडरमङ्गविरचितसङ्गापानादि-
 प्रतिष्ठाविषयकीय निबन्धस्तदीयटीडरानन्दाभिधायकमालानर्गतः ।

No. 504. दानकमलाकरः । Dāna Kamalākarah. Substance,
 country-made white paper, 15×6½ inches. Folia, 28 (of which the first fol.
 is wanting). Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, ?
 Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Not
 correct. Incomplete.

A work on gifts or offerings by Kamalākara Bhaṭṭa.

Beginning. (नासि)

End. (नासि)

Colophon. (नासि)

विवरणम्—दानकमलाकरो नाम दानविधिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 505. दानदीधितिः । *Dānadīdhitiḥ.* Substance, country-made white paper, 12×4 inches. Folia, 189 (of which the first seven folia are wanting). Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Prose and verse. Generally correct. Complete (except the first 7 folia).

A work on the same subject under the title of *Dānadīdhiti* by Nīlakaṇṭha, son of Bhāskara Bhaṭṭa.

Beginning. (नाति)

End. तान्त्रिकं श्रीकृष्णं भद्रं ब्रह्मविष्णुशिवानमकं यस्य प्रदानाद्ब्रह्मणाः शिवं ददतु पुष्कलं ॥ तान्त्रिकस्य पूरितं पूगेन नागवल्लीदलान्वितं । चूर्णेन चूर्णपत्रेषु कर्पूरपिटकेन च । संपूज्य इदं दिव्यं मंधर्वाप्सरसां प्रियं । करद्वयं निरातंकं तत् प्रसादान् कुर्वन् मे (मां ?) ॥ तान्त्रिक + + स लक्ष्मीप्रिया च लक्ष्मीदा लक्ष्मीव वसनप्रिया । श्रीभाव्यरुद्रनक्षत्रीणां (श्रीणां ?) इति श्रीप्रदास्तु मे ॥ + + + + + तन्माञ्चीरकदादेन प्रीयतां गिरिजा म + + +

Colophon. + + + + भास्करभट्टात्मजनीलकण्ठकृता दानदीधितिः समाप्ता ।

विवरणम्—भास्करभट्टात्मजनीलकण्ठकृतविभिन्नदानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 506. तुलामहादानप्रयोगः । *Tulā Mahādāna Prayogaḥ* Substance, country-made colourless paper, 14×3 inches. Folia, 3. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

A work on the same subject as that noticed in No. 468, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa Sūri. It belongs to his *Mahādāna Prayogarātna* series.

Beginning. श्रीगणेश ॥ अथ प्रसंगाद्भजतादितुल्लाविधिः ॥ तत्र श्रीपद्मनाभे सुवर्णतुला-विधानं प्रकारांतरेणोक्ता अथ त्रैलोक्यपथः स्याद् यथा संपद्यते धनं । धातुभिः सद्य तोल्यन्तु वासीभिश्च रसेक्षया ॥ त्रीक्षादिभिः सर्वधार्म्यया संपद्यते षट् । फलमयस्य तपैव । यत्पार्थ स्वकुले जातं त्रिःसप्तपुरंदरैः कृतं । तत् सर्वं जयति विप्रमणो मूलं यथा तथा ॥ अनामयं ध्याममवायं देवैरलंघनीयं सुकृतं हि रम्यं । समस्तदीपान् परिसुकृतापी दिवोद्वज्राजति मूर्धलीके ॥

End.

शुद्धं वा यदि वा मण्डं लक्षणं वापि तौलितं : यो दद्यादात्मना तुल्यं नारी वा
पुरुषोपि वा । पुमान् प्रद्युम्नवत् स स्वाभारो स्यात् पार्श्वतीमसा सुभगी
रूपसंपन्नौ सुजीताते विविष्टयः । द्विरथ दक्षिणायुजं सुवस्त्रं भूषणान्वितं ।
अनन्तरं विजायां च परिधाय च वाससौ खंडादितीक्ष्णं पथादिप्राय प्रति-
पादयेत् । सर्वकालं सद्यज्ञाद्यानतकालं वसेद्वि ॥ इति नानातुना-
दानविषयः ।

Colophon.

इति श्रीमहरामेश्वरसूरिभूमहनारायणकृते महादानप्रयोगरत्ने तुलामहा-
दानप्रयोगः ॥

विवरणम्—रामेश्वरमहात्म्यं चारायचमरुतं तुलामहादानप्रयोगमपीदं विदग्धः तदीयमहा-
दानप्रयोगान्तर्गतः ।

No. 507. दिनदीपिका । *Dinadīpikā*. Substance, country-made yellow paper, 12×3 inches. Folia, 23. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete (containing the first chapter only).

A work treating of auspicious days for the performance of religious observances, under the name of *Dinadīpikā*. Anonymous.

Beginning. श्रीं दुर्गायै नमः ॥ शान्तायार्क्षं समाधीष्य श्वरमुद्भूययत्त । मत्वा कृप-
पद्वर्णं कियते दिनदीपिका ॥ तत्रादौ नक्षत्रकथनं ॥ अग्निनी भरणी
कृत्तिका रोहिणी मृगशिरा आर्द्रा पुनर्वसु पुष्या अश्लेषा मघा पूर्वफल्गुनी
हस्ता चित्रा स्वाती विशाखा अतुला धनिष्ठा मूल्य पूर्वाषाढा उत्तराषाढा
श्रवणा धनिष्ठा मतमिया पूर्वभाद्रपद उत्तरभाद्रपदरेवत्यः ॥

End.

(नास्ति) *

Colophon.

(नास्ति) *

* At the end of the first chapter we find this ॥ अद्याम्बुवाची ॥ यस्मिन् वारे
महस्योर्ग्यत्काले मिथुनं व्रजेत् । अम्बुवाची मधेयव पुनस्तत्कालवारयोः ॥ मृगशिरसि निष्ठे
रौद्रपादेऽम्बुवाची सप्तमती खलु पृथ्वी वर्जयेत् वीर्यहृदि । यदि वपति कृपायः क्षेत्रमादाय वीजं
न भवति फलभागी मय्यचाखालपाकः । तस्यां पाटी वीजवापीनास्मिर्दुग्धपानतः । इति दिन-
दीपिकायां प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ अथ पुष्करिण्याख्यः ॥

विवरणम्—दिनदीपिका नाम शुभाशुभकर्कषयोग्यदिननिर्णयविषयकीऽयं निबन्धः।

No. 508. पराशरसाधवः । Parásara Mádhave. Substance, foolscap paper, 20×4 inches. Folia, 498. Lines, 4-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on Parásara Sāhita by Mádhavāchārya, the famous commentator of the Vedas.

Beginning. श्रीमच्छेनाय नमः। वागीशवाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे यद्वत्प्र
कृतकृत्वाः स्युतक्रमामि नजाननं । १ ॥ सीई प्राप्य विवेकतीर्थपदवीमाप्राप्य
(धाय १) तीर्थे परं नञ्जनतीर्थसङ्गपुराणसङ्गत तीर्थश्रवणं ज्ञत्वा ज्ञत्वासु (१)
भामाकलयन (१) प्रभाबलहरौ श्रीभारतीतीर्थेती (१) विद्यातीर्थमुपाययन्
इदि भञ्जि श्रीकञ्चनसाधनं (१) । २ । सत्यैकव्रतपालकीदुष्पथीसुधौषधुर्वैतु
वेदिता (१) यच्चस्कन्दश्चजीय जन्मय (१) समाज्ञ सर्वसङ्गः अष्ट व्यक्तकलाधरो
नवनिधिः पुण्यदशमन्त्रयः (१) आर्त्तामायधुरन्धरो (१) विजयतां श्रीकृष्णः
आपतिः । ३ । इन्द्रस्याङ्गीरसी नवम्य सुमतिः श्रीचक्षुः सैधातिषिर्धाम्नी
धर्मसुतस्य वैश्वदेवः (१) खीत्रादिमेगीतमिः (१) प्रत्ययद्विष्टिरदन्ती ईसे
ववी नामस्य (१) पुष्पात्मनी यद्वत्स (१) विभीरभूत् कुलगुरुमन्त्री तथा
साधवः । ४ । प्रज्ञासूत्रिणी (१) विवेकसलिलैः सिक्तावलीपत्रिका (१) सचैः
पञ्चविता विशालविटपा (१) सध्यादिभिः दङ्गुणैः श्रुता कीरकिता दशः
सुरमिता विद्या समुद्यत्फला संप्राप्ता भुवि भाति नीतिलतिका सर्वोत्तरं
साधनं (१) । ५ । श्रीमती जगती यस्य सुकीर्ते मायया (१) पिता सायबीभीग-
नायय मनीमुञ्जी सङ्गीदरो यस्य बीधायनं सृजं शास्त्रा यस्य च मातुर्वी भारवाजं
कुलं यस्य सर्वज्ञः स हि साधवः स साधवः सकल्पपुराणसंहिताप्रवर्तकः क्षुति-
सुखपराशरः (१) पराशरश्रुतिजनदीहिताप्रये पराशरश्रुतिविहती प्रवर्तते ।
पराशरश्रुतिः पूर्वैः न व्याख्यातानि बन्धुभिः (न व्याख्याता निबन्धुभिः ?)
मयातो साधवावेसा तच्चाख्यायां प्रजवते (मयातो साधवावेष्टय तच्चाख्यायां
प्रवर्तते ?)

End.

पराशरेण कथंचिदुपपुराणस्यापि निर्मितस्याप्तस्य च ज्ञानप्रधानत्वात्तद्वत्
क्षेपुमेतदित्युक्तं । अथातो हिम (हिम ?) शैलाय इत्यारभ्य प्रसीतो वादशा-
ध्यायात्मकीयस्यसुन्दर्यः प्रकृतलादेतच्छब्देन पराशरश्चते । अस्य शास्त्रस्य

कलिपद्मातिशये प्रमाण्यतिशये पूर्वोक्तमनुप्रासयितुं (मनुप्रासयितुं ?) परा-
 शरत्तच + + पदवर्जनं पराशरशब्दीन विधायकवचनमाश्रिते शासनान्
 आश्रमिति तद्युतपत्तेः (१) ननु मन्मनात् (१) आश्रमिति तद्युतपत्ति (तद्युत्-
 पत्ति ?) रति । तद्युतपुराणे (१) मन्मनात् आसनायैव आश्रमिन्मभिधीयत
 इति पाठ (वार्थ ?) । सा व्युत्पत्तिर्भोज्यशास्त्रविषया तस्य सिद्धमन्मना-
 न्यायनरूपत्वात् । अथ त्वनुष्ठेयार्थक्यनात् पूर्वोक्तैव व्युत्पत्तिः समीचीना ।
 तद्देवातिशयप्रायत् (तद्देवातिशयंशयितुं ?) धर्मशास्त्रस्य न्युक्तवचनांतराचामा-
 पोहा निश्चये (१) संज्ञावच्छेदाय संबद्ध इत्युक्तं तस्य शास्त्रस्यानुष्ठानप्रधान-
 त्वान् पाठस्य पाठस्य स्तुता (१) किञ्चित् अस्त्वमाश्रय वेदायत् वत् स्वसाधन-
 त्वमाह (१) । यथाध्ययनकर्माणि धर्मशास्त्रमिदं तथा । अध्येतव्यं पदमेव
 (प्रयत्नेन ?) । नियतं धर्मेनामिनेति निगद्व्याख्यातमेतत् । अध्यायेऽथाव-
 शितं समुदितसुमयोः काष्ठयोर्धादमे स्वात् प्रायश्चित्तं यद्विं ननु पदमवमन्
 पातकादौ रहस्यम् । अथत् श्रीमादिहस्तसुविहितफलद कर्मयो यो
 विपाकः सर्वं भावीपक्षम् अतिष्ठदयमिदं व्याकृतं माधवेन ॥ • • • • • * ॥
 ॥ • • • • • ॥

Colophon.

इति श्रीमहागजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकम् श्रीवीरभक्तभूपात्र
 सायनाय धुरन्धरस्य सावकामात्मन्य ज्ञातौ पराशरकृतित्याख्यायां माधवीयायां
 द्वादशीऽध्यायः समाप्तः ॥ • • • • • प्रायश्चित्तकाण्डे ॥ • • • • • ॥
 • • • • • ॥

विवरणम्—श्रीमन्माधवाचार्यविरचितपराशरकृतित्याख्यावद्वितीयं निबन्धः पराशरमाधवइति
 जाया प्रसिद्धः ।

No. 509. हेमाद्रिः (परिजेपखण्डे कालनिर्णयः) । Hemādriḥ,
 (Parisheshakhaṇḍe Kālanirnayaḥ). Substance, country-made white paper,
 12 x 4½ inches. Folia, 505 (of which fol. 473 and the last are written
 on one side only). Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date,
 Samvat 1840 Appearance, old, and written by different hands.
 Prose. Generally correct. Complete.

Beginning. श्रीमद्वैश्व नमः ॥ श्रीमद्वैश्वनाथ नमः ॥ कथायां नि ददातु श्री नन्दपति
 र्यंकिष्ट इति सति श्रीदीयध्वनि कर्मणि प्रभविर्गुं ब्रह्मायि निद्रायने ज्ञाते
 यद्वरये प्रज्ञामनुसमे श्रीमाधवाय्योदये रंक्षसां कर्मकुत्रे निविमते ईदन्द-

खधीरपि १ मयत्पुण्यद्विरण्यगर्भरसनाभिं ह्यमनाध्यासिनौ मेयं वागधि-
 देवता वितरतु श्रेयासि भूयासि वः । यस्यादामलकीमलागुलिनखशीकुम्भ-
 वहेलितः शब्दब्रह्ममुघानुधिवुं धमनसुच्छृंखलं खेलति २ नमस्तस्यै विन्दीदर
 विलयरचाप्रकृतये शिवाय ह्ये श्रीघण्टिदुरपन्न (१) प्रणतये चर्मदम्बच्छद
 प्रथितप्रपुलीलातनुभते निवेदो वाचामप्यपयनिजतत्त्वस्मितिहृते ३ रागः
 लक्षणवत्तव श्रुतिरिचं चेतयमत्कारिणी सुग्धे रंख (१) यथा मया युभयते
 वैदग्ध्यमाविःलतं ज्ञानौते दयितैव सा युभयते यद्यद्विधत्ते भगानिपुको मधु-
 भित्रिक्तरमुच्छः स्निध्यन् प्रियां पातु वः ४ ते दीवस्य गभस्तथी दिनपतेरापन्न
 वेदहिदी निःकृतं तु कृतांतपचनपयप्रस्थानदीप्यानि वः धैः सौवर्णविधा +
 + + + निमांतुमभ्युदतैः कौर्णखर्षपरामरामघटितं दिक्कचक्रमाल-
 क्ष्यते ५ राजा राजीवचक्षुर्विजयति + + + + श्रीतांघ्रमश प्रादुर्भूतः
 चित्तौघः चित्तिपतितिलकः संघण' सिंहशक्तिः तन्पुत्री जैवपालः सश्वर +
 + + ला खड्गनयोरच्छादित्यापकानां समश्रानि यन्नसौ भाजनं कृष्णभूपः ६
 अस्ति प्रजसमाधु इटमुकुटतटप्राचुरणागुदंठशेषी वेषी विराजन् पदयुगल-
 गलद्वन्द्वनिर्व्वरबीरः साहस्रिः सीमसीमाहु तचरितमरारमदंभाहमशा-
 भितिन्यस्तप्रशक्तिसदनुजतनुजः श्रीमहादेवभूपः ७ आक्षैलासहिलासालसगण-
 तदक्षीगीतगौरीमकीर्तेरावर्गंखीलपायोनिधियललक्ष्मीदेवैलात् सुवैलान्
 आपूर्ण्यलान् परच्छादपि धरतिभूतः कल्पसाला यदीयामाशाप्राशमयीणाः
 वरसुकुलमिलनश्रीलयः पालयति ८ संघामिष्वधमर्चतामुपगता बीराः पर
 कीटयः सेवाप्रीत्युपपादनेन विधिना धीराद्विरस्य चणान् अक्षादादती निर-
 लयसुखं तमेव दिवं यस्मी दिक्पालानिव साचितां यमयितुं दिग्गण्डीमचति ९
 हिलासादितलक्षमार्गणगणं श्रुत्वैतदीयं गुणं येषां श्रेष्ठिरनुस्वरत्नहरदन्तुष्टाव-
 दानाहु त तेषामिव महाह्वयेषु मिलता प्रत्यर्धिनामर्धिनामप्यासाद्य भुजं व्रजति
 विलस्य सैन्धानि दैन्धानि च १० अश्वोर्ध्वर्ध्वमभूमीदृग्गहनगुहागर्गमर्गन्
 शर्वेन्द्र त्रासव्यासप्रसंगीक्षलनकुलकुलव्याकुलव्यालमाला दारंवार श्रुतै-
 तद्भुजगयुगे स्तीतभीतज्वलीघा मूर्च्छासम्प्लति हसतिप्रचरययी
 मघयनी द्विषतः ११ अनेन चितामणिकामधेनुकल्पदृमानधिजनाय दत्तान्
 विलोक्य शंके किममुष्य सर्व्वबीर्जाचनार्थोपि करपदोभूत् १२ तस्यासि नाम
 हेमाद्रिः सर्व्वशीकरणप्रभुः मित्रोदारतया यद्य सर्व्वशीकरणप्रभुः १३ तत्पाद
 कुलितचरिम पवित्रकीर्त्तव्येने हिमाश्रविशद्व्युतिराविराजोन् लोलावतारमक-
 रोदिह वासुदेवमप्यादृजिजातिवदजृंभत कामदेवः १४ हेमाद्रिरिच्छिलभूतल
 गीतकीर्त्तिसत्पाद्य मूर्नुजनिष्ट वरिष्ठमूर्त्तिः नाथा सखीपि विजितपरितेन

येन आधामुपैति न हि काचन काचिनादिः १३ तस्य श्रीकरनेत्रस्य काचि-
लेखनचातुरी यमःप्रशस्तिमिश्रये येन + + + + भूतः १४ त्रिभि
विधाया निखिता जनस्य भानि विमूला परिमृज्य दुष्टा कृत्वाचिनीमेघ
निखन्ययेन + + + नौ कुर्वते विधिः १० + + तत्र काचैशतुभिरां-
दानतीर्थमीचामिधैर्वर्गचतुष्कमुक्ता विरच्यते मण्डपिष्टवस्तुव्यावर्धनाय
परिशील्य १३ तदादी देवताकांश्च ततः कालनिश्चयः विपाकः कर्णस्य
पञ्चाङ्गस्यार्ण समुद्य २६ मङ्गप्रक्षारणादी चलाप्येतामनुक्रमान् तत्रोक्त-
मतदानानि कर्मजातीययोगिनां २० कुर्वते करवाध्यक्षीहेमादिः काल-
निश्चयः ॥ तत्र काचसदृशं तूर्णपुराणे दर्शितं ॥ यनादिरेव भगवान्
काचोन्मत्तरीनरः । सर्वगतान् सततवन्तान् सर्वाम्बलान्केश्वरः ।

End.

उपदिष्टकालातिक्रमे चाधिकापभावादेव मुख्यद्रव्यसोभान्मुख्यकालाति-
क्रमो न कार्यः एतदेव सन्देहपूर्वकमुपपन्नं चिकाङ्गमङ्गलेन निर्वर्तितं ।
मुख्यकाले हि मुख्यं चेत् साधनं नैव स्वभवेत् । तत्कालद्रव्ययोः कस्य
मुख्यत्वं गीचतापि वा । मुख्यकालमुपाश्रित्य गीचं मुख्यस्य साधनं न
मुख्यं द्रव्यसोभेन गीचकावप्रतीचयं ॥ तदेवमेतत् सिद्धं वचनमनरेण
गीचकावपद्वयं न कार्यं सति तु वचने गीचस्य तस्यात् परस्यापि पद्वयं
कार्यमिति ।

Colophon.

इति श्रीमद्राजधिराजश्रीमहादेवीयसमस्तकरवाधीश्वरसकलविद्याविशारद-
श्रीहेमादिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणी परिशिष्यष्टके कालनिश्चयः ॥ १ ।
॥ सप्तमः ॥ शिवमस्तु ॥ संवत् १८३० ॥ ५ ॥ ॥ श्रीरामचन्द्राय
नमः ॥ ॥ ॥ शिवाय नमः ॥ ॥ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥
॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥ ५ ॥

विरचयम्—हेमादिकृतचतुर्वर्गचिन्तामस्तुतपरिशिष्यस्थीयकालनिश्चयद्वयोप्येति विवक्ष्यते ।

No. 510. महादानविधिः । Mahādānavidhiḥ. Substance, country-
made white paper, 8x3 inches. Folia, 10. Lines, 1-9 in a page.
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and worm-eaten
throughout. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A work on the merits of Mahādāna or certain special gifts.
Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ गंधर्वचर्य ॥ हिमाद्रौ व्रतकांडे लङ्के सरणवगेन
विशमं मुनिभिः श्रुतं ॥ खिगे बाज्यं धीरं मधु तथा मधुरतयमुच्यते ।
त्वक्पतकस्यवगानि केसरं च चतुःस्रमं ।

End, (नासि)

Colophon. (जान्नि)

विवरणम्—महादानमाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः अष्टसूत्रः ।

No. 511. तीर्थयात्राविधितत्त्वम् । Tirthayātrāvidhitattvam. Substance, foolscap paper, 20×4 inches. Folia, 39. Lines, 3-6 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1747. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of pilgrimages under the title of Tīrthayātrāvidhitattwa by Raghunandana.

Beginning. श्रीकृष्णः प्ररथं नमः श्रीकृष्णाय ॥ प्रथमं सविदानन्दं रामं कानदमीवरं । तीर्थयात्राविधेस्तत् सति श्रीरघुनन्दनः ॥ प्रथमं तीर्थयात्रापूर्वदिवसे संयती-भूय यात्रादिनि तीर्थयात्रानिमित्तं यात्रं बहुसर्पिःसमन्वितं पार्ष्णविधिना कृत्वा अग्रतो वर्त्मन्यपि कर्त्तव्या यज्ञायात्रा कर्त्तव्या (?) केनापि उदित्राह-सुच्यते तदनुष्ठानक्रमः कर्त्तव्येष्वनुमदिने एकभक्तादिकं कृत्वा तदुत्तरदिने श्रीरघुपराष्टय विधाय तदुत्तरदिने कृत्वा नित्यक्रियः गयेषु यज्ञानिष्टदेवतास-संपूर्ण चिरञ्छादिना परितोष श्रीं अयेत्यादि प्रतिपदमन्त्रमिधमग्रमन्त्र-समफलप्राप्तिकामतीर्थयात्रासहं करिष्ये इति संकल्प्य मुद्राकण्डकापाद-वस्त्रञ्चोपानह्युत्तरदिनापार्श्वीवैशं परिधाय वसन्यवच्छिन्नं दीप्तं प्रदक्षिणी-कृत्य मीथाननं गत्वा याज्ञशेषघृतेण सह पारस्यं कुर्यात् ।

End. यस्तत्र उवितुः क्षेपे प्राणांश्चरति मानवः । स तृतीयलोकमाप्नाय देवलो-
कं ननु । पुनर्मानुषतां प्राप्य ततोऽमीचमवाप्नुयात् । इति कीर्त्तार्कविधिः ।
त्रिकोषाया भवः कोषोऽपेति कोषार्कः ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीहरिहरमहाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनमहाचार्यविरचितं वाक्यसि-
मित्रायुगुसारं श्रीपुरुषोत्तमतीर्थप्रयोगसत्तं समाप्तं ॥ ० ॥ समाप्तपाठं
श्रुत्वा ॥ राममन्त्रं शक्राब्दाः १०४० ॥ ० ॥ धीवत्स चद्योर्विप्रतिदिवसीया
लिपिरियं ॥ श्रीरामः ॥

विवरणम्—आर्षश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिततीर्थयात्राविवक्षितसनामकीर्त्यं विवक्ष्यः ।

No. 512. महालक्ष्मीकथा । Mahālakṣmīkathā. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 11×5 inches. Folia, 5. Lines, 9-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1847. Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

Extracts from the Bhaviṣhyottara Purāṇa on an observance called Mahālakṣmīvrata performed on the white lunar eighth day in the month of Bhādra, containing also the story relating to the same.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ युधि ॥ स्वर्णानामपुत्रायुःसर्ववर्त्यसुखमदं ॥ व्रतमेकं समाचक्ष्य विचार्य पुत्रयोत्तम ॥ योक्तव्यं तदाच ॥ दुष्कारात्तदेवैव (विद्य १) परिष्यामे विप्रिहये ॥ एतद्वत् इतस्यादी देवेन्द्रः प्राक् नारदं ॥ १ ॥

End. प्रयान् इव तीर्थेषु देवताय (१) भगनिव ॥ नदीषु च यदा गङ्गा व्रतेष्विव (१) तथा व्रतं ॥ २८ ॥ चन्द्रं चार्धं च कर्म च मीचं च यदि वाहितं ॥ तदेतन्मत्तं व्रतं ब्रह्म कुर्वन् ब्रह्मात्मनः ॥ २९ ॥ व्रतमिदमनुचक्षे नारदेनोपदिष्टं सुरपतिरपि पचाह्वयितायै च विभे ॥ स्वमपि कुर्वन् तदेतद्वन्द्यं मूनी यदा श्राद्धमिमत्प्रकृत्यतिष्ठिः पुत्रपौत्रादिवृद्धिः ॥ ३० ॥

Colophon. ॥ इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे महालक्ष्मीकथा समाप्ता संवत् १८७७

विवरणम्—भविष्योत्तरपुराणावर्गमहालक्ष्मीव्रतविवक्ष्यकीर्त्यं विवक्ष्यः ।

No. 513. भिक्षुतत्त्व । Bhikṣhutattvam. Substance, foolscap paper, 10×6 inches, bound like an ordinary book. Pages, 240. Lines, 8-20 in a page. Character, Bengālī. Date, 1290 Bengālī era. Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

A work treating of the duties of Bhikṣhus (mendicants), those holding the last Aśrama, under the name of Bhikṣhutattva by Śrīkaṭṭha Bhikṣhu.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥ भिक्षुः (१) यद्विचार्यति यद्विचिन्तयति (१) भगवान्भिक्षुः (१) पुत्रां वन्दे तां परदेवतां प्रतिपद्यते नमस्कृत्य सर्वदा ॥ यद्वागोऽहं नन्द-
चन्द्रनिधनं यन्मोक्षमेतन्मम ॥ यद्वागोऽहं निधनं (१) न विदिता मन्त्रा-
व्य-

सत्त्वापरं ॥ वन्दे वेदानसुख्ययुतकृतमद्वित्यश्रीगुरुन् शान्तिरूपान् नाम्नाऽर्थे-
नापि सत्त्वाग्रयत इह सदा श्रीमद्देवतीर्थान् ॥ ब्रह्मैकाग्रमतं भूयन्धित-
मनसान् मुक्तिभूते प्रभूयान् (?) ॥ नानाविद्यादिदानाधिकतरगुह्यतान् नष्ट-
दुर्हृष्टकामान् । धूर्वाधार्थ्यमतं वीक्ष्य तथैव नीरवं मतं ॥ भिद्युतस्य
श्रद्धयाष्टं वक्ति श्रीकण्ठभिरुक्तः ॥

End. यतिपुत्रस्य पितुर्नरये सन्निकृष्टयेत् वपनपूर्वकं सात्ता पूर्ववत् सर्वं कुर्यात् ॥
असन्निकृष्टयेत् ॥ मरचवार्त्तां शुक्ला वपनपूर्वकं युक्तादध्या नारायणपथि
कुर्यात् ॥ ० ॥ * ॥ ० ॥

Colophon. इति प्रयोगविधिः समाप्तः ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ विस्मै (विष्टे ?) श्रुतं पदतिः ॥
० ॥ ० ॥ * ॥ ० ॥ श्रीदुर्गाचरणं मम भक्तिरतु ॥ * ॥ सन १२८०
साक फाल्गुन ॥ - ॥ -

विवरणम्—भिद्युतस्यभिधमिच्छायमकर्मविषयकीडय निबन्धः श्रीकण्ठभिरुचितः ।

No. 514. व्रतप्रतिष्ठातत्त्वम् । Vratapratishthātattvam. Substance, country-made yellow paper, 18 × 2½ inches. Folia, 7. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the performance of certain religious observances, under the name of Vratapratishthātattwa, by Raghunandana.

Beginning. अथ यशुर्वेदिना सामान्यव्रतप्रतिष्ठापदतिः । अतुल्यैर्गर्भं विष्टं नला
तन्मीतयेमित सत्त्वं व्रतप्रतिष्ठाया वक्ति श्रीरघुनन्दनः ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—आर्चश्रीरघुनन्दनमहाचार्यनिरचितव्रतप्रतिष्ठातत्त्वरूपीयं निबन्धः ।

No. 515. वास्तुपूजा । Vāstupūjā. Substance, country-made colourless paper, 8 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 5-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1858. Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the worship of the gods that preside over dwelling houses, with > Vedic Mantras. Anonymous.

Beginning. श्रीमच्छाव नमः । तमीशानं जगतस्तथा स्वस्थितिं प्रियं जित्स्वमवसेद्धमहं वरं ॥
पूवाद्यो यथा वेद सामदृष्टे रक्षितापायवन्द्यः स्वस्तये ॥ ० ॥

End. अथस्वीतवमसि अथस्व सरामसि अथस्व धीनिरसि अथस्व नाभिरसीन्द्रस्य
मधमसि मित्रव्यासि वरुचस्थासि स्वपाशं हर्षं हृषेत् ॥ इवासि मुशासि
सुमासि ॥ चार्ता नद्री चंपातेषं तिर्य्यक्षं दिग्ग्यः पातु ॥ संवत् १८ । ५८
पौष वदि ११ इन्द्रव्यतिक पुश्वक्ष विहितं गंगारामपौडे ।

Colophon. (नासि)

विवरणम्—वैदिकमन्त्रकरणकशास्त्रपूजाप्रदीपदीप्य निबन्धः ।

No. 516. विष्णुरहस्यं । Vishṇu Rahasyam. Substance, white and yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 194. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Not correct. Complete.

Extracts from several Purāṇas on the greatness of God Viṣṇu, by Vasishṭha Rishi.

Beginning. श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥
श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्येभ्यो नमः ॥ श्रीरम् ॥ श्री ॥ यतीभूतानि
जायन्ति येन जीवन्ति तान्मुत ॥ जीवन्ति जीवदलेषां तं विष्णुं प्रथमाव्यहं ॥
नैमिषे निमिषसेषे अथयः श्रीमकादयः दीक्षिता वैश्वदे यज्ञे मूर्तं पञ्चकु-
रादरान् ॥ अथयः ऋषयः ॥ मूर्त मूर्त महाभाग वद नो वदतांवर । संसाराभ्यो
निमग्नस्य कथं स्वाश्रयतो हितम् ॥

End. किं वक्ष्यामि वत भाग्यरुपदं यद्यासुवत्तुजगन्धवासितं । पीतं पयोविष्णु-
रहस्यनामकं पुनः पिबेन्नी जननीपयः पुमान् ॥ ४८ ॥ विष्णुः (?) श्रीवाङ्-
मत्तानि भूयोव्यासप्रियो विष्णुकथामिदाप. ॥ इहानि सिध्यन्ति सदा तत्राप
मया परवापि हरेः प्रसादान् ॥ १० ॥ इत्थं ते सुनयः सर्वे श्रीनकाया
महोन्नतः श्रुता विष्णुरहस्याख्यं निश्चयमानाख्य (?) मूर्तनं ॥ ११ ॥ प्राप्नुमूर्दं
परं विष्णोर्हृदं भक्तिमताश्रुयान् ॥ प्राशुवन्धखिनेहानि यतोद्गमादयोऽ-
सिद्धाः ॥ १२ ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुरहस्ये नासिष्ठे विष्णुमहिम्नवर्धनोनाम पंचपंचाशत्तमोऽध्यायः
 श्रीविष्णुरहस्यमिदं पुराणं तुरीयब्रह्मप्रदमार्तिहारिणं ॥ मया प्रदत्तं वैकुण्ठ-
 वर्धनाय गंगातटे भाग्यमभ्युपगतये ॥ १ ॥ कार्त्तिके लक्ष्मणे तु दशम्यां
 भीमवासरे ॥ नारायणेन लिखितं श्रुतिं दाय्यसुतेन च ॥ विष्णुवापुप्रियायै
 लिखितं दत्तमेव च एतेन प्रीयतां विष्णुर्मुखो सर्वदा मम ॥ १ ॥ इदं
 पुस्तकं लक्ष्मिरिदेशीयनरसिंहसुतनारायणलिखितं (१) वैकुण्ठार्थवर्धनाय
 श्रीमन्मध्यातर्गतलक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं दत्तोऽयं यद्यी श्रीविष्णुरहस्यं संपूर्णं
 श्रीलक्ष्मणार्पणमस्तु श्रीवेदव्यासार्पणमस्तु श्रीलक्ष्मीनारायणार्पणमस्तु ॥ क क श्री
 क श्री क श्री क श्री क ॥

विवरणम्—विष्णुरहस्यं नाम श्रीविष्णुमाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः श्रीसिंहदेवेन संगृहीतः ।

No. 517. विष्णुनैवेद्यं । Vishnunaivedyam. Substance, foolscap paper, 3×1½ inches. Folia, 4. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, somewhat old. Prose and verse. Correct. Incomplete.

A work showing how नैवेद्य or food offering is to be made to God Vishnu. Anonymous.

Beginning. श्रीगुरु ॥ दीपसाधे चतुष्कीर्णं भंडले हस्ता द्युचिपाकं निधाय ॥ श्रीं नाराय-
 णाय विप्रहृष्टे वासुदेवाय भीमहि तस्मै विष्णुः प्रचीदयाम् ॥

End. (नासि)

Colophon. (नासि)

विवरणम्—श्रीविष्णुमहिम्न नैवेद्यदानविधानविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 518. भगवन्नाममाहात्म्यं । Bhagavannāmaśātmyam Substance, country-made white paper, 16×5 inches. Folia, 30. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, but thoroughly worm-eaten throughout. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A work on the greatness of the name of God, by Raghunātha Yati.

Beginning. श्रीमच्छेनाय नमः श्रीं नमो गुरवे यन्नामकीर्तनादेव सद्यः पापक्षयीभवेत्
तमहं संख्यरामींशं शिवं रूपं विमुक्तये ॥ ननु नामकीर्तनात् सद्यः पापक्षय-
प्रतिपादकमन्त्रार्थवादविहासपुराणोपपुराणमहिताममादीनां कर्मानुष्ठान-
पराणां श्लाघं ग्रामास्थयेव नास्तीति चेत्

End. तथा श्रीमन्दपूर्व्ये जयमन्दमध्यं जयदयानंतरतस्तवैव त्रिःसप्तशती नरसिंहनाम
अपत्रिहंति त्रिजकीटिहत्याः सप्तदशरितं नाम इरेभामं चिदात्मकं फलं नाम
अमो बलं सप्तसप्तमो विधिः संयांतरे श्रीकृष्णः सत्वं प्रवीमि मनुजाः स्वय-
भूर्वाभ्युपानीं सुहृद नरसिंह जनाहंनेति जीवन् मप्यनुदिनं मरचे रणे वा
याथावकादसहस्रोऽपि ददाम्यभीष्टं यन्नामकीर्तनादेव कृतायां अय्यही वयं
सक्ये शिवाय कृष्णाय भूयोभूयो नमाम्यर्चं ॥ भगवन्नाममाहात्म्यं ध्यानां
संयजः कृतः रघुनाथेन्द्रवतिना शिवस्य परितुष्टये ॥

Colophon. इति श्रीरघुनाथवतिना विरचितं श्रीभगवन्नाममाहात्म्यं समाप्तं —

विवरणम्—श्रीरघुनाथविविरचितभगवन्नाममाहात्म्यविवरणकीर्त्यं निबन्धः ।

No. 519. पूर्वकमलाकरः । *Pūrtakamalākaraḥ.* Substance, country-
made white paper, 14×6 inches. Folia, 117. Lines, 10-14 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1953 ; Śaka 1818. Appearance, fresh.
Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the consecration ceremony of
tanks, gardens, temples, &c., by Kamalākara Bhaṭṭa, son of Rāma-
krishṇa or Rāmachandra Bhaṭṭa.

Beginning. ॥ श्रीमच्छेनाय नमः ॥ नारायणात्मजश्रीमद्भगवत्सुख * सुनुना कमलाकर-
संज्ञेन पूर्वे समविहीयते ॥ अथ नात्मीकृज्ज्वायधीमर्गः

End. ततो देवतामुत्तरपुत्रां कृत्वापि संपूज्य विभूतिं भूत्वा विश्वं संसारान् दुरी-
दिताय दत्ता सद्यश्च विमान् संभीज्य कर्मभरापणं कुर्यात् ॥

Colophon. इति श्रीमीमांसकसामन्तभट्टात्मजमहाभट्टोपाध्यायकमलाकरभट्टकृत ऐन्द्री-
महाविशिष्टवितः पूर्वकमलाकरः समाप्तः संवत् १८१२ मध्ये १८१८ का

* We find at the beginning of another chapter :—"श्रीरामवित्तरी जला मयेजं
भारदां शिवा । नारायणात्मजश्रीमद्भगवत्सुख सुनुना कमलाकरसंज्ञेन पूर्वे किंचिद्विहीयते" ॥

विवरणम्—पूर्णकमलाकरनामकजनाग्रयायुर्गविधानविषयकी इत्यं निबन्धः श्रीकमलाकरभट्ट
विरचितः ।

No. 520. स्मृतिकौस्तुभः । *Smṛiti Kaustubhaḥ*. Substance, country made white paper, 13×6½ inches. Folia, 346. Lines, 6-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Not correct. Complete (a part only).

A work on Sañskāras or purification ceremonies under the title of Sañskāra Kaustubha, by Anantadeva. It belongs to his *Smṛiti Kaustubha* series.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अ ॥ गर्भाधानप्रभृति विहितानि
निकसंस्कारयुक्ते चित्तादर्जे सकलमुनयोयं प्रपद्यंति दिवं चंद्रादिव्यामलतक्तितो
भाप्रवाहेति (१) दानं वंदे वेदैः शिरसि निहितं पालकं पांडवानां ॥ १ ॥ गता
हरिगुरुचरणौ मादिरयो ये जयप्रदं विदुषां ॥ मधुमार्गं तमोदावहनपुना
संस्कारकौस्तुभं तनुमः ॥ २ ॥ अथ श्रीकृष्ण संस्कारः तत्र गर्भाधानं प्रथममुच्यते ॥
End. ब्राह्मणपत्रे वादी आश्वादनार्तं अश्रीकरचपूज्यं सर्व्वं कुर्यात् ॥ श्राद्धं पुनः
पितृयज्ञः ॥ आग्नेयवातुशानात् ॥ अथीमदग्नेयं क्लीय समापयेदिति
क्रमः ॥ आहिताग्निं ॥ सर्व्वोपायगोपनीया दक्षिणाग्रादेव पिंडपिठ
यश्च कृत्वा पार्व्वेयश्राद्धं पश्येन कुर्यात् ॥ इति अतिथंगमप्रयोगः ॥

Colophon. इति श्रीमदनन्तदेवविरचितस्मृतिकौस्तुभान्तर्गतसंस्कारदीधितिनामकसंस्कारविषयकी इत्यं
दीधितिः समाप्तिमगमत् ॥ ॥ श्रीसर्व्वसदाशिरार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ रामचंद्राय
नमः ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ ॥ छ ॥

विवरणम्—श्रीमदनन्तदेवविरचितस्मृतिकौस्तुभान्तर्गतसंस्कारदीधितिनामकसंस्कारविषयकी इत्यं
निबन्धः ।

No. 521. विवाहादिकर्मणानुष्ठानपद्धतिः । *Vivāhādi-karmānush-
ṭhāna Paddhatih*. Substance, brown paper, bound like an ordinary book,
9×6 inches Folia, 78 Lines, 12 in a page. Character, Bengali.
Date, Śaka 1715. (१)* Appearance, not much old. Prose. Generally
correct. Complete

* शके भूतकृतमुत्पन्नानि । Bhūta = 5, Ku = 1, Muni = 7, and Abja = 1 ;
thus we get 1715, but it does not appear to be so old.

A guide to the performance of the ten purifying ceremonies, as marriage &c., as performed by the followers of the Sāma Veda by Bhavadera. This work generally goes under the title of Bhavadeva, the name of the author.

Beginning. श्री नमो गणेशाय ॥ चतुर्वदनसप्तस्यचतुर्वेदकटुमिनि (ने १) । दिशा-
मुष्टेयमत्कर्णभाविणे ब्रह्मणे नमः ॥ गृह्यसूत्रार्थमानीक्य हन्दीगानामिदं
कृताम् । कृता श्रीभद्रदेवेन कर्मानुमानपद्धतिः । तत्र मर्त्यशामाहृतिपुस्त-
कचर्चा कुशष्टिकासंभूतादिमाप्यत्वात् कुशष्टिकैव प्रथममभिधीयते । तत्रो-
भयतथमुद्देशप्रमाणं द्विजं जर्कपाडायाव्येकमनुपादिरहितं पूर्वोक्तपुत्रं मम
वा क्षायामस्त्यपमर्हितं वीमयेनीपलिय तत्र चातः सुचिराधानः प्राप्नुवः
कुशष्टिकासंभूतपविष्टः कर्णां चतुरणां दिग्बभूवसायै कुशकुसुमवर्हितं
चदम्पानं भूमौ निधाय दक्षिणं जानुं भूमौ पातयित्वा सत्यहस्तप्रादेशं वज्रि-
न्यायनपर्यन्तं भूमौ निधाय दक्षिणवृत्तेन कुशर्मचं गृहीत्वाष्टुष्टपरिमिता-
ष्टुलहादमाष्टुष्टप्रमाणां प्राप्नुषीं वृन्दीदेवतायां रिखासुत्रिषा पीतवर्णां
ध्यायेत् ॥

End. इति दशदिशु वनीम् दत्त्वा सङ्गम्याहृतिहीनं कृत्वा प्रादेशप्रमाणवृत्ताङ्गमूर्ध्नी-
समित्प्रक्षेपानं प्राकृतं कर्णं समाय्य चदीयं आशायनहीमादिवामदैव्यगानार्ण
कर्णं निर्वर्त्तयेत् ॥ ततो यद्यनेन कर्णं कृतं तदा तर्ह्ये गृह्यपतिर्दक्षिणां
दद्यात् ॥ अथ गृह्यपतिरेव कर्णां तदा कर्णकारयिणे ब्राह्मणाय दक्षिणां
दद्यात् ॥ * * *

Colophon. इति श्रान्त्यर्थं समाप्तं ॥ * * * । बालवदभीमुज्जुभुजाभिमतविपच-
प्रतिवेमतेयपादपुष्टमङ्गननामरिखीतकवाचम्यतिमरचकेविनीतकचभइशीभव-
दिविरचितं हन्दीगानां विवाहादिकर्मानुष्ठानपद्धतिः समाप्ता ॥ * * *
॥ * । आदि मृदकुसुम्यजमाने दिवगुरोर्दिने । राधस्तेजुमरासि तु यन्मोऽयं
निमित्तीति मया ॥ यत्नायं कृत्यं तस्य भूयान् ॥

दिवराष्टम्—श्रीभद्रदेवमङ्गविरचितः सामवेदिदशकर्मपद्धतिपटीऽयं निबन्धः ।

No. 522. सन्नगमविधिः । Sannyāsavidhih. Substance, country.
made colourless paper, 9x3½ inches. Folia, 13. Lines, 1-11 in a
page. Character, Nigara. Date, 1 Appearance, very old, and worn
out. Prose. Generally correct. Complete (without colophon)

A guide to the performance of such religious observances as are observed in an ascetic life. Anonymous.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ सद्ग्रासविधिः ॥ आश्रमी सद्ग्रासाधिकारायै समस्तार्थं कुर्यात् अन्याश्रमी चत्वारि लक्षाणि कुर्यात् ॥ यजमानः प्राणाग्नय्य विघ्नेषु संशुल्य देशकालौ संकीर्त्य सद्ग्रासमर्थं स्वीकरिष्ये ॥

End. वेदमन्त्रैः प्रतिष्ठो कुर्यात् । पश्चाद्द्याहृतकाष्ठं वल्गुचंदनदीप्तकान् ॥ सखेयाय नमः ॥ अग्रये नमः ॥ दुर्गायै नमः ॥ लक्ष्म्यायै वासुदेवाय नमः ॥ दक्षिणपादौ सकर्षणाय नमः ॥ पश्चिमे प्रद्युम्नाय नमः ॥ उत्तरे अग्निहोत्राय नमः ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—सद्ग्रासविधिर्नाम सद्ग्रासगुठेयकर्त्तव्यविधानस्योऽयं विवस्वतः ।

No. 523. संकल्पकौमुदी । Saṅkalpakaumudī. Substance, country-made white paper, 17×6½ inches. Folia, 34. Lines, 4-10 in a page. Extent, 1225 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, fresh but thoroughly worm-eaten throughout. Not correct. Complete.

A work treating of the Saṅkalpa ceremony performed at the beginning of each religious work, under the title of Saṅkalpa Kaumudī, by Rāmākṛishṇa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः प्रथम्य कमलाकांतं देवं बंध पदावर्जं (१) तत्पते रामज्ञेन रम्यां सङ्कल्पकौमुदीं यद्यपि संकल्पपदं भानाथे तथापि संकल्पः कर्म मानस-मन्यमरकोषे भानसे कर्म मनःकर्मितं कर्म मनःकन्तितलमाहायारीप-विषयस्य यथा रुद्रयामले न्यायेनीपाखिलेन्द्रव्यं मनसोपाखिलं च यत् निवेदयेद्दिष्टदेवे भक्तिश्रद्धासमन्वितः । निवेदयेदिति सामायेकविधातोः स्तुतं विरष्टे (१) कथमर्थितत्त्वं (१) कथं तस्य देवाय निवेदयतः (१) मनोपाखिलं (१) स्तुतफलकौमुदिव्यापारवत्कारणत्वेन सामायेदिन्द्रव्यः (१) नक्षत्रेण (१) फलक-व्यापारः कल्पितद्रव्यस्मात्सत्तात् ॥

End. केचित्तु वारुणीयानं रात्रावपि कर्त्तव्यं रात्रावहनि संख्यायां गंगायां च विशेषतः खालाश्रमेधर्जं पुण्यं गृहेषु (पु)कृत तन्त्रसैः इति श्रुतेरिति वदति तत्र अनेनाश्रमेधकृतकामस्याधिकारित्वविधिर्न तु वारुणीयानफलकामस्य अनाश्रित्यपराधे दिवसभागपरं सञ्चारविपदसमभिव्याहारात् प्रसंगीक-

कार्यावयवमने देवाद् भंगासंबन्धादिपूर्वजननमपि स्यादिति प्रसङ्गपरं नानुगतं
निमित्तमिष्टावात् (१) इत्यनेनैव रानौ अन्तर्भवप्रवेशात् तदपि स्यात् यन्नित्यं दिवसे
अततं अत्युग्रं प्रादक्षिणं च संक्रादिदिनं वादृशीलेन प्रतिप्रसवाभावात् अन्यथा
पूर्वाह्ण एवेत्यत्र एवकारो व्यर्थः स्यात् रात्रौ नन्दादिपानाद्य उपवासेन
दुष्टान्तोत्पन्नं केचित् सहाय्यं इति तृतीयां वदति उपवासेन हेतुना दुष्यति
इति व्याख्यापात् तत्र न हि उपवासेन हेतुना वदति किं तु उपवासं दूषयति
निषेधपक्षे तु दूषयति न दीपजनका इत्यर्थः आश्यातस्य जनकत्वे सद्यथा
घटादीन्मौलितं 'सद्य' पठं हि पश्यति इति वदति चत्वारः संकल्पः अष्टम्युप-
वासस्य मूर्ध्यादये चारंमात् सत्पूर्वमरुद्वीदयएव संकल्पः तदाहत्यादी
सप्तमीशेषे सति तत्र कथं संकल्पः प्रधानांशस्यैव विद्यानात् संकल्पस्यागत्यात्
अत्र केचित् त्रिपिनचदधारादि साधनं पुष्ट्यापयी" प्रधानगुणभावेन स्वात-
न्त्र्यात् न ते चमाः विधेयत्वात् प्रधानस्य पूजादिकर्मयोग्यभावेन त्रिप्यादि-
पुष्ट्यापयसाधनम् इत्यर्थः तेनाहत्यासुपवसेदित्यादीन् (२) तृतीयवर्गीविशेषणं
किं तु उपलक्ष्यमिति तेनाहत्याभावेपि सप्तम्या संकल्पः किं तु सप्तम्यामा-
भ्येति वाच्यं तथा च कर्मासंनिहितं नैव बुद्धौ विपरीतं (वि)वर्तते इत्याहु तदुप-
स्थानमुपादेयं शुची भवेत् ननु त्रिप्यादिकर्मैव विधेयकर्मं सहेतुं कर्मा-
संनिहितमिति असंनिहितमनुपपन्नम् अतो बुद्धौ कर्म सहेतुत्वेन भासते
किं तु अन्तर्निहितमपि भासते ननु उपपन्नं अत उपपादेयं शुची भवेत्
प्रधानकर्मणि त्रिप्यादेकहेतुत्वात् तथा नावगच्छति वदति तत्र त्रिषेर्विधि-
वत्त्वमेव तत्र उपलक्ष्यसंदेहे कार्यान्वयान् विशेषत्वमेव दृश्यते अन्यथा
भावात् विनापि त्रिं स्यात् आरभ्येति प्रदीगत्यापि दत्तान् ॥

Colophon. इति श्रीरामहृदयविरचिता संकल्पकौमुदी समाप्ता इत्यमरः ॥ संसन् (१)
१८८४ अथाह वदि (१) २ यथाः १९९३

निबन्धम्—श्रीरामहृदयविरचितः संकल्पकौमुदी नाम संकल्पविचारविषयकौटम् निबन्धः ।

No. 524. स्मृतिचन्द्रिका । Smṛtichandrikā. Substance, foolscap
paper, 18 x 4 inches. Folia, 28. Lines, 5-7 in a page. Character,
Nāgara. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Not correct.
Complete

A work treating of some doctrines of the Dharmasāstras under
the title of Smṛti Chandrikā, complete in three chapters, in

which *Suddhi* (purification), *Adhikāra* (inheritance), and *Tithi* (lunar days), are treated of respectively, by Śukadeva, son of Bittala Mīśra.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीमद्विद्वत्प्रणम्य शुकदेव (१) गुरुमपि ॥
भीमराजस्य जनकः करोति श्रुतिचद्रिकाः ॥ यद्यप्यनेकमः संति यथाः
सिद्धा नदीतले ॥ तथापि सुखवीधाय द्वियनेऽर्थं परित्यजः ॥ प्रायशो ह्यत्र
वाद्यायां वाक्त्राणि यत्र कृतचित् । श्रीमदीधाय यद्यत्र भूयस्त्वनिष्ठतये
॥ २ ॥ तावत् सर्वेषु नित्यनैमित्तिककार्यसु श्रुतितान्त्राधिकारात् श्रुतिर्विधि-
न्यते ॥ श्रुतिर्नास्तिखिलविहितकार्याधिकारापादको धर्मविशेषः तद्विरोधि-
धर्मोऽश्रुतिः ॥ सपिण्डजन्मादिनिमित्तकः सपिण्डजन्मादिनिमित्तकः (१)
सपिण्डजन्मादि स्वश्रुतीऽश्रुतिहेतुर्नाश्रुतः ॥ एतच्च ब्रह्मपुराणमतं ॥ मनुः ॥
श्रुते द्विमी (मध्येद्विमी १) दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ॥ वैश्वः पञ्चदशाहेन
शुद्धी मासेन सिध्यति (शुध्यति १) ॥ वर्षसंस्कारस्तु (वर्षसंस्कारस्तु १) शुद्धवत्
सपिण्डा विप्रादयः ॥ स्वस्वशास्त्रदिनसंख्यायां शुध्यति सकुल्यास्त्रिरात्रेण
गीतशास्त्रे खानेन रक्षी जन्मसरणे मिव च (१) सूर्योदयात् पूर्वे यदि भवति
तदा पूर्वमेव दिनं याच्याः (दिनं याच्यां १) ॥ सरणाशीचदतीयभागेऽतीने
स्वर्गः कार्यो न पूर्वम् ॥ जन्मेऽशौचमेव स्यात् स्वर्गस्तु जननीं विना ॥ पुत्रे
जाते विशतिर्दिनैः (१) श्राद्धाख्यपत्रे तु मासेन ॥ मनुः ॥ सप्तयत्न दशाहानि
कुलस्यार्त्तं ॥ भुज्यते । दानं प्रतिपद्येही होमः स्वाध्यायश्च निवर्तते ॥ नित्य-
खानशौचा(च)मनभीजननियमास्तुश्रुतानि तु कुर्यादेव ॥ सप्तयत्न जन्मे
भरणे च ॥ दशाहानीत्यर्शचकालीपलचयं । सिद्धार्त्तं तु न भीज्यं ॥

End.

तासु संक्रान्तिषु खानश्राद्धदानादिकमवश्यं कर्तव्यं ॥ यथा ॥ सूर्यसंक्रान्ति
पुण्ये न खयाद् यदि मानवः ॥ सप्तजन्मसु रीरी स्याद्दुःखभीगी च जायते ॥
अथवा (१) दितये श्राद्धं विपुवहितये तथा ॥ युगादिषु च कर्तव्यं पिण्ड-
निर्बपनादते ॥ संक्रान्त्यां याजि दत्तानि हव्यकव्यानि मानवैः । तानि
तेभ्य दद्यात्कर्तुः (तेभ्यो दद्यात्कर्तुं १) सप्तजन्मसु निधितमिति ॥ पूर्वजराणि
परित्यज्य यावत् यावत् (१) कालेनीत्तरराजिं मृत्युः प्रविशति ॥ समां सहजं
ज्ञानमश्नतेति श्रुत्वात् ॥ अतो मुख्यमर्कतिकात्वात्संभवे तद्विहिते काले
पूर्वजिन् परजिन् वा खानं कार्यं । कर्कटपूर्वसंक्रान्तिराशः मकरे परा-
न्क्रान्तिर्नाशः । विष्णुः मयो प्राक् (विपुवयोः प्राक् १) पश्चाच्च दश नाद्यः
विष्णुः पद्विषु (विष्णुपदीषु १) परपश्चाच्च बौद्धश्च नाशः ॥ ब्रह्मिष्ठः । या याः
सन्निहिता नाद्यसाक्षाः पुण्यातमाः श्रुता इति ॥ अयं निरर्थो दिनसंक्रान्ति-

निषयः ॥ 'शईरानादधोरात्रौ सकर्म पुञ्जमहः मध्याह्नादुपरिमानादौ पुञ्जं ॥
 'शईरानादूर्ध्वं सकर्म तु परदिनमध्याह्नपर्यन्तं (मध्याह्नपर्यन्तं) पुञ्जं । यद्यईराने
 संकाविलदा यद् व्यामाः पूज्यपरिमाः पुण्याः । मकरकर्मदधीशु विमेषमाह
 हज्जगार्हः ॥ यद्यक्षमयवेलायां मकरं याति मास्करः प्रदोषे 'शईराने वा छानं
 दान परेऽहनि । 'शईरानादूर्ध्वं वा सञ्जातौ वा दक्षिणायने । पूर्वमेव दिनं
 याह्यं वायव्योऽव्यति रविरिति ॥ इति संज्ञातिनिर्णयः ॥ शुक्लद्वीपमद्द्वेपेन
 रक्षिता अतिषण्डिका ॥ तुल्यं मृदाह्वयसौ हृन्दावनविहारिणः ॥

Colophon. इति श्रीमित्रविद्यात्मजमित्रसु (प ?) कदेविरचिता अतिशयिकाः (१)
समाप्ता ॥ ० ५ ॥ ० ६ ॥ ० ७ ॥ ० ८ ॥ ० ९ ॥ ० १० ॥ ० ११ ॥ ० १२ ॥ ० १३ ॥ ० १४ ॥ ० १५ ॥
० १६ ॥ ० १७ ॥ ० १८ ॥ ० १९ ॥

विवरणम्—श्रीनिङ्गमित्राग्रजश्रीशुकदेवमित्रविरचितः अतृतिचन्द्रिकाशाम् आर्त्ता निवन्धः परि-
च्छेदप्रत्ययपूर्णः । तत्र प्रथमपरिच्छेदे शुद्धिनिर्णयं द्वितीयेऽधिकारनिर्णयं तृतीये च तिथ्यादि-
निर्णयमस्ति ।

No. 525. स्मृतिचन्द्रिका । Smṛtichandrikā. Substance, country-made yellow paper, 16×6 inches. Folia, 282. Lines, 9-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete (Vyavahāraśāstra only; without colophon).

A work treating of some of the most important doctrines of the Dharmaśāstras under the title of *Smṛticandrikā* by Kuvera.

Beginning. श्रीं नमोगच्छेशय ॥ हरस्यतीर्षति बन्धे त्रियः पतिमुनापतिं लिखापति गण-
पतिं हृदस्यतिमुष्णान् सुगौन् ॥ धरे धरे प्रच्छलता प्रतिबाहि त्रितापि ॥
सचसाहसिनिधये अत्रिका प्रनितम्यते ॥ अधिदानीं व्यव (हार ?) काय
धारयति ॥ तनादौ व्यवहारम्वदप निरूप्यते ॥ तन हृदस्यतिः ॥ धर्मप्रधानाः
सुखतः पूर्वमावहसिहकाः ॥ श्रीभवेनाभिमुतार्ता व्यवहारः प्रकीर्णित इति ।

End. कात्यायनोऽपि राज्ञोऽसु शे सक्ता राजकुलपुत्रीविनः । अत्रियस्य च यो
 वक्ता यथं तेषां प्रवर्धयेत् ॥ पुरप्रभाणप्रकृतिसन्धेदादौ राज्ञा यत् कर्तव्यं
 सद्धामिः प्रागेव प्रसङ्गादस्मिन् काण्डे सदाचारकाण्डे बाहिहितमित्युपरम्यते
 ते प्रकीर्णाश्चपदप्रतिपाद्य किञ्चिदेवेऽ(२)प्रतिपादित अवशिष्टमिह तव प्रसङ्गा-
 दुक्तमनुसन्धेय ॥ इति कृतिनिर्दिष्टायां प्रकीर्णांश्चपदस्य विधि-
 विधानः ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीरुद्रः ॥

Colophon. (मालि)

विवरणम्—श्रीकृष्णपण्डितविरचितः श्रुतिचन्द्रिकानाम धर्मशास्त्रविषयको निबन्धविशेषः ।

No. 526. सन्न्यासपद्धतिः । Sannyāsa Paddhatih. Substance, country-made white paper, 8×3 inches. Folia, 38. Lines, ॥ in a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1703. Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A guide to the duties of a life of asceticism or Sannyāsa by Śankarāchārya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वतिर (१) नमः ॥ गुरुवरणक्रमस्तेभ्यो नमः ॥
श्रीज्वालामुखी सहाय ॥ १ ॥ अथ सन्न्यासायनपद्धतिः (१) ॥ प्रथमं गृह (१)
मातु (१) पिता आता गुरु भार्गव (१) पुत्र प्रार्थय (१) श्री सर्वपरीक्षायाः ॥
अहं संन्यासं करोमि ॥

End. प्रचीपचारैश्च जनसाध्यैर्च ॥ यदात् सपरिवारं देवं हृदये सदास्य संहारं
विधाय प्रत्येकं द्वादशवारं जपित्वा (१) संप्रीत्यते सर्व देवाभिरनम्य जलपय्या-
चयते प्राचायानं तथ (१) कुर्यात् ॥

Colophon. ॥ इति श्रीमत्-शंकराचार्यविरचितं चत्वारि मठसंज्ञाय (१) समाप्तं ॥ ५ ॥
शके १७०३ शुक्लमाससंवत्सरे भाद्रपदपक्षे ११ वार शुक्लवासरे तद्दिने लिखितं
समाप्तं ॥ श्रीगुरु भवतु ॥ श्रीरतु ॥ ५ ॥ ५ ॥

विवरणम्—श्रीशङ्कराचार्यविरचितः सन्न्यासपद्धतिरूपीऽयं निबन्धः ।

No. 527. सप्तशतीटीका । Saptasatitīkā. Substance, country made colourless paper, 20×2 inches. Folia, 74. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

कषारपगिरामद्वयं वायव्यस्या तत्र नन्दे जगदीश्वरी भगवती मन्त्रिणी-
भक्तिः । अतिं अतिं चापि पुराणजातं विनीकं तन्नामि त्रिवेदितानि
गोपालनामा विष्णो विधत्ते टीकाभिना सप्तमतीश्वरः ॥

End. चन्द्रियं चन्द्रियश्रेष्ठः सुरयः देव्याः सकामात् एवमुक्तप्रकारेण वरं लब्ध्वा
सावर्णेः सावर्णिनामा मनुर्भविता भविष्यति सुट् ॥ १ ॥

Colophon. इति सप्तमस्कन्धचटोक्तोद्भवशीगोपालचक्रवर्तिविरचिताया चण्डीटीकायां
सप्तप्रकाशिकायां देवीमाहात्म्यां संपूर्णम् ॥ १ ॥ सट्टिस्त्रिप्रलयदेशुरहे-
वेतदेरै (१) व्यास समस्त जगद्व्यास निर्मिकारा । या निर्गुणा गृध्रमयी
वक्षसाध्यमया सा चण्डिकास्तु वरदा नमस्तं गुरीया ॥ चासीदप्यङ्गुलीश्वरि
सप्तमः श्रीमान् द्विरष्टाभिः चत्वारस्तनयास्ततः समभवन् रघुनाम-
नोऽप्यजः । श्यातो योऽप्यपरः (१) शिव इव सावित्र तस्यात्मजौ श्यातो
ज्ञानमहेवरी दिग्वरौ दुर्गाभिधौ ज्ञानजः ॥ दुर्गावाचपुनः श्रीमान्
गोपालः जतिर्गा वरः चकार चण्डिकाटीकाभिना सप्तप्रकाशिकाम् ॥

विवरणम्—गोपालचक्रवर्तिविरचितदेवीमाहात्म्याटीकास्वीयं निबन्धः

No. 528. हरितालिकाव्रतम् । *Haritālīkāvrataṁ.* Substance,
country-made white paper, 12×3 inches. Folia, 8. Lines, 4-7 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Appearance, fresh, but slightly
worm-eaten. Prose. Not correct. Complete.

Extracts from the Bhabishyottara Purāṇa on a religious observ-
ance called Haritālīkā Vrata performed on the white third lunar day
of the month of Bhādra.

Beginning. श्रीमन्नेत्राय नमः संहारभावाकुलितालकायै कषासवाचाभितर्कितखराय ॥
दिग्बरायै च दिग्बराय नमः शिवायै च नमः शिवाय ॥ १ ॥ केशाभिशिखरे
रम्ये गौरी वृक्षति शङ्करं । गुह्याद् गुह्यतरं देव कथयन् महेश्वरः ॥ २ ॥
सर्वेषां चार्थसर्वस्वमन्त्रायास्तं भवतु फलं प्रसन्नोऽसि जननाय वृद्धि मे व्रत-
सुखम् ॥ ३ ॥

End. एतत्ते कथितं देवि व्रतानां व्रतमुत्तमं प्रसन्नेनापि यत् कृत्वा तीर्थकोटिफलं
लभेत् ॥ ए

Colophon. इति श्रीभक्त्योत्तरपुराणे समामनेश्वरसंवादे हरितालिकाव्रतकथा समाप्ता ॥

श्रीशुभमस्तु संवत् १८५५ मिति भाद्रपद सुदि ४ निदिवा उदयरामस्तु
मीतिराम जि

विवरणम्—भविष्योत्तरपुराणसंग्रहटीतभाद्रपदद्वितीयाकर्णव्यहृतितालिकाप्रतविषयकीर्ण निबन्धः ।

No. 529. सन्ध्याटीका । Sandhyāṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

Explanatory notes on the daily prayer or Sandhyā Upāsana as performed by the followers of the Sāmaveda. Anonymous.

Beginning. श्रीं नमो नमोभ्यः ॥ अन्नं आपो धनं च्वाः श्रमनः सन्तु नूयाः श्रमः समुद्रिया
आपः श्रमनः सन्तु नूयाः ॥ + ॥ धनं च्वा आपो मरुद्देशमवाणि जलानि
नोऽस्माकं कल्याणं कुरुष्वेति शिवः ॥ तच्चानूयाः अनूपो जलमहलदेगः
जयप्राप्तमनूयं स्यादित्यमरः । अनुपदेशमवा आपः श्रमनः सन्तु गं कल्याणं
अनूपीति किप् श्रमनः कल्याणप्रापिकाः सन्तु ॥

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—सामवेदीयसन्ध्याव्यख्यानरूपीर्ण निबन्धः ।

No. 530. सन्ध्याव्याख्या । Sandhyāvyaṅkyā. Substance, country-made white paper, 28 × 2½ inches. Folia, 7. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, 1732 Śaka Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete

Another (complete) work on the same subject. Anonymous.

End. अथ सर्वं परं ब्रह्म । अनुष्टुपि कालाग्रिब्रह्मदृष्टा ब्रह्मदेवताका तदुपस्थाने
विनियुक्ता करोमि इति क्रियापदमध्याहार्यं ॥ शिवः सुगमः सर्वेषामपि
भूतत्वात् वेनायमर्थः एवंभूतं पुरुषं नमस्करोमि इति शिवक्तिः ब्रह्मनमस्कारा-
निश्चयबोधिका ॥

Colophon. इति सन्ध्याव्याख्यानं समाप्तं ॥ श्री दुर्गा म(का)द्याः १०९२ वैशाखस्य
श्रीविष्णुनाथदेवमहोदयः स्नातुर श्रीदुर्गादासमहाचार्यस्य पुनकमिदं कृतान-
वधिस्मिन् कौ दिनकरस्य वारे शके च माघवद्यवितिममितयाशुलीयं सुदा ॥

सुविप्रमुखायामर्शे (१) दमेकमुत्रं धरत्यकुलं च नरार्द्धं पूजित्वरति तस्य
यो मे स्वयं ।

विरचयम्—पुष्पांजलिप्रवन्धस्यान्यतरं समूचे पुनकम्

No. 531. यजुर्वेदिश्राद्धप्रयोगः । Yajurvedi Śrāddha Prayogaḥ.
Substance, yellow paper, 14 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 4-6 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Generally correct.
Complete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony as
observed by the followers of the Yajurveda by Raghunandana
Bhaṭṭāchārya. Of the five folia of the codex, the first and about
half of the second contain matters having no connection with
the text.*

* The following is a copy of what is written in these pages :—

राम	सीता	लक्ष्मण	विभीषण
कुम्भकर्ण	रावण	अहद	सुग्रीव
इन्द्रजित्	नील	इन्द्रमान्	जाम्बवान्
नारद	भरत	कैकयी	ग्रहण

॥ गणनायाय रामे च सीताया दुःखमेव च । लक्ष्मणे कार्यसिद्धिाय शुभं सर्वं विभीषणे ॥ मरणं
कुम्भकर्णे च रावणे च कुलक्षयः ॥ अहदे च भुवं कार्यं सुग्रीवे दम्भदहने । इन्द्रजिताय च सुत-
स्तक्षिन् मौभाग्यमेव च । नीले च कार्यनाशः स्याद्भूमाय तत्रैव च ॥ जम्बूलाभय दीर्घायुर्जा-
मवपि नारदे । कलहक्षणे च मरते कार्यसिद्धिर्न संशयः ॥ कैकयी कार्यनाशः स्यात् प्रहस्ते प्रिय-
दर्शने । तत्त्वसुक्ते चो देव गोविन्दपुरवासिना ॥ ० ॥ ० ॥ हिला वादवसन्निधि लक्ष्मिनिधि यातः
शिरः प्राश्रवं तव चामकलोचनीलमरुत्तमाभिधुनापितः । तेनेन्दुर्विषमाजगाम पतितस्तवापि
राक्षीर्मुखे प्रायी गच्छति यत्र साय्यरक्षितमवापदां भाजनं ॥ उत्तमचर्चनदानचिन्तया पावकीत्य-
मिच्छया हृदिस्थया । दम्भसर्वधना सरस्वती नासती नदिस्थेति लक्ष्म्या ॥ तस्मात् परिहरेच्चैनं

Beginning. अथ यजुर्वेदिनां ब्राह्मणीयः । सामीक अपह्नानिहन्मिभ्यां रेखादयं
पितृकृमात् इत्यनन्तरं विमेषी यथा इति शेषः । आसरी देवतेत्यस्य तित-
पुष्यजलेस्ततः अनेजनदानस्य पिष्टं निमापघर्षणं इसवालयाचमनं विधीः
संस्मरणं तथा । अवेत्यादि जपो वामावर्त्तनीदद्याच्छतः । आहृत्यामी जपः
त्रासः व्यागः प्रत्यवनेजनं भोविविश्रंसनश्चैव तथैवाचमनं इयं । नमी वः
पितरः शुभावेत्यादिनां ऋद्धस्तुतिः । अमुमत्यवेत्यायं वासःपिष्टप्रपूजनं
देवादिब्राह्मणे दानं जलादिमित्यस्य च । शिवा इत्यादिनास्य अघोर
भीममित्यपि । दातारोऽन्नस्य नयैव एताः सत्याग्निवस्तिति । सपवित्रकुमाः
पिष्टे स्तथावाचकसूक्तं । आग्राचयैव पिष्ट्यानां तेषामुत्थानं ततः ।
न्युत्थोत्थानं पितुः पथे दधिदादानमवतः । विधे देवाः प्रीयन्ता च देवतेति
जपस्त्रिधा । विसर्जनं वाज इत्यादि शेषं सामीकवत् ॥

End. शूद्रस्यायं यजुर्वेदीकविधिः । शूद्रा वागसनेयिनः इति वचनात् । किन्तु
ब्राह्मणैरेव मन्त्राः पठ्येरन् शूद्रस्तु नमीनस्य इति वदेत् । एव त्यागवाक्यादौ
प्रणवस्तथास्थाने नमःपदै देयम् इति विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यकृत, यजुर्वेदिब्राह्मणीयः समाप्तः ॥ • ॥

विवरणम्—श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यकृतयजुर्वेदिब्राह्मणीयकोऽयं निबन्धः ।

No. 532. होमविधानं । Hōmavidhānam. Substance, country-
made colourless paper, 14 x 5 inches. Folia, 15 Lines, 6-13 in a page.
Character, Nāgara Date, 1 Appearance, very old, worn out, and
slightly torn throughout. Verse and prose. Generally correct.
Incomplete.

अर्क्षेति तदा क्रियया नर्द्धयेत्तु न तु वाचा कदाचनेति अनुरण्याद् वशिष्ठवचने ब्राह्मणवर्द
अग्न्यादिव्युदासायै तदभिसम्भ(सम्भ ?)ने अनुलोमीकदण्डव्यवस्थया कल्पनीयं । एवं च होमवर्णेन
उत्तमवर्णाभिप्राये प्रतिलोमीकदण्डव्यवस्थया प्रायश्चित्तं कल्प्यते ॥ तथाच याज्ञवल्क्यः
प्रतिलोमापवादेषु अनुस्तिष्ठिगुणा दत्ताः । वर्णानामनुलोम्येन तथ्यादर्द्धार्द्धानितः । यतश्च दण्डवत्
प्रायश्चित्तानि भवन्तीति वचनान् प्रायश्चित्तव्यवस्थेयं । युक्तमेतत् अधमानान् वर्णानामनुलोमदण्डवने
गृह । दीपोगुह्यतरो ज्ञेयः चत्वारदीनां न संशयः । इति भविष्यपुराणवचनादथ एवाधमीनीतुल्यदण्डने
विशेषदर्शने । अतस्तुन्यव्याधादिहापि तथैव कल्पयितुमुचितमिति ॥ • • • ॥

This is a work on sacrificial offerings by way of penance, by Bálakrishna Śrotriya, and is more nearly allied to the Vedas than to the Smṛitis.

Beginning: ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ नत्वीमामापमौ देवी ब्रह्मणे च स्वयंभुवे ॥ ऋग्वेद-
मन्त्रहृत्पञ्च श्रीनकादिभ्य एव च ॥ १ ॥ ऋग्विधावादिकं दृष्ट्वा ऋग्वेदे
देवताक्रमं ॥ बालकृष्णश्रीविद्यीय वक्ष्ये श्रीमविधानकं ॥ २ ॥

End. (नाशि)

Colophon. (नाशि)

विवरणम् — बालकृष्णश्रीविद्यविरचितश्रीमविधानाभिधानाविधयापमानिकलकवेदपारायणवैदी-
कदेवतीहोमकहवनकर्मविषयकौऽयं निबन्धः ।

No. 598. R. महादेवसहस्रनाम । Mahádeva-sahasranáma. Sub-
stance, country-made ash-coloured paper, 16 x 2½ inches. Folia, 4. Lines,
4-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh.
Verse Generally correct. Incomplete.

Extracts from the Purāṇas on the merits of reciting the
thousand names of the God Śiva. Anonymous.

Beginning: श्री नमः परमदेवतायै ॥ कैलाशशिखरे रम्ये नानारबीपक्षी (श्री ?) भित्ते ।
ईश्वरावपुष्पाक्षीर्चे नानावगनिपेविते । समानीदितचन्द्रार्कतेशीहीपेन
हीपिते । नानापुष्पसताक्षीर्चे नानाभूतनिपेविते । सुस्निग्धपद्मवाक्षीर्चे ब्रह्म-
पश्येव नम्रिणे ॥ दिव्यसिंहासनगत नानारबीपक्षीवित् । नन्दनस्तु रङ्गीर्त्त
तनीहीनं निरन्तरं । तत्र देव महादेवं सुखासीनं जगद्गुरुं । पार्श्वती-
सहितं देवं पद्मवर्जं त्रिलोचनं । रजताम्बं महाभाग्य कोटिचन्द्रप्रकाशकं ।
त्रिगुलकमन्त्रारं वासुकी (कि ?) कण्ठमूषकं । चन्द्रचूर्णं समाश्लक्ष्य प्रसन्नं वरदं
शिवं । परमं पार्श्वतो देवीं गङ्गां चन्द्रशेखरं ॥ श्रीपार्श्वलुवाच ॥ केनोपाधिना
भगवन् सुप्रसीदमवाप्नुयाम् । धनं धान्यं धरा लक्ष्मीस्तव प्रीतिः प्रजायते ।
वैष्णवी भक्तिरलुला सदा सोभाग्यवान् भवेत् । सर्वत्रैव चयं याति शूल-
मुनीन्द्रावपहा । अपुत्रस्य लभेत् पुत्रं निर्धनो धनवान् भवेत् । बाधो वश-
करो धनं तन्मे वद महेश्वर ॥

End. (नाशि)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—सहादेवसहस्रनाममाहात्म्याविषयोऽयं निबन्धः ।

No. 534. R. षट्कर्मदीपिका । Shatkarmadīpikā Substance, country-made yellow paper, 16×3 inches Folia, 11. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Verse. Not correct ; Incomplete.

A work illustrating six ceremonies, s'ānti, paushtika &c., generally known by the name of Shatkarman, by Kṛishṇānanda Bhattachārya, the famous author of the Tantrasāra. The work falls more under the head of Tantra than under Smṛiti, being Tāntrika in its general character.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय । शान्तिकादिषु ध्यानमाह ॥ शान्तिपौष्टिकवर्णने
सौन्दर्यातिशयान्विताः । सर्वभरणसन्दीपाः प्रातःका (१) मनोरथाः ।
ध्यातव्या देवताः सम्यक् सुप्रसन्नानामुजाः ।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—शान्तिपौष्टिकादिषु षट्कर्मविषयकोऽयं निबन्धः श्रीकृष्णानन्दभट्टाचार्यविरचितः ।

No. 535. R. वास्तुयागतत्त्व' । Vāstuyāgatattvam Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 7. Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the ceremony called Vāstuyāga, performed on the occasion of one's using a new house either for dwelling or for establishing an image of a god in it, by Raghunandana.

Beginning. श्रीं नमः शिवाय ॥ प्रथम्य भगवत्पादद्वन्द्वमद्वन्द्वकारकं । वास्तुयागकृतेश्चै
वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ अथ वास्तुयागप्रमाणं छेदं चतुःषष्टिपदं वास्तु सर्व-
देवगृहं प्रति । एकाशीतिपदं वास्तु मानुषं प्रति सिद्धिर्दं ॥ अथतः शोधये-
द्वास्तु भूमिं यस्य पुरोदिता । विहस्य चतुर्दश वा जलात् वा विप्रोध्य च ॥

सुममघ तदा कला सदाश्रनरती भवेत् ॥ पुरीदितां ब्राह्मणादिभेदेन
प्रमललेनोदितामित्यर्थः ।

End. प्रसादमननीयानपारम्परिबर्धने । पुरलेखप्रवेशेषु स्वर्नदीपायपुत्तये । इति
बान्धूपञ्चमनं कला मूषेय वेष्टयेत् । इति मन्त्रपुराणे सप्तकमीपमहाग्यो-
बांक्षपञ्चमनलेनाभिधानात् । बान्धूपञ्चमनकर्मनामधेयमिति त्रैलोक्येष्टः
स्वर्नदीपायपुत्तये इति युगेर्वांक्षपञ्चमने तद्वैष फलं सङ्कल्पे तु तद्वैलोकेष्व-
कायैः । एतत्तु प्राग्भ्रमवेद्योत्पत्तरजिप्रवग्ग सार्थम् चावगमनात्प्रमाथं
मागेवोक्तमिति ॥ ।

Colophon. इति वन्द्यघटोदयमहामहोपाध्यायविरचितं बान्धुयामप्रमाणतत्त्वं समाप्तं ॥

विवरणम्—आर्तश्रीरघुनन्दनमहाध्यायविरचित-बान्धुयामप्रमाणविषयकोट्यं निबन्धः ।

No. 536. R. सङ्कल्पकौमुदी । Saṅkalpakaumudī. Substance, country-made yellow and red paper, 18×3 inches. Folia, 15. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete (without colophon).

Another copy of the work noticed in No. 528.

विवरणभूतपूर्वम्

No. 537. R. दायक्रमसंग्रहः । Dāyakramasaṅgrahaḥ. Substance, country-made red and yellow paper, 18×3 inches. Folia, 25. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 144.

विवरणभूतपूर्वम्

No. 538. R. दायतत्त्वम् । Dāyatattvam. Substance, country-made coloured paper, 18×3½ inches. Folia, 25. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance, not old. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 147.

Colophon.

इति वन्द्यघटीयहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं दत्त
तत्त्वं समाप्तं ॥ ० ॥ तपस्वस्य सिते पद्मे चाटव्यां बुधवाहरे काशीना
त्रिषिता दायतस्वस्य पद्मतिः ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १०१४ ॥ श्रीकाशीना
देवगर्भायः पुस्तकमिदं मान्यम् ॥ इति

विवरणान्तर्गुह्यम्

No. 539. R. विवाहवादः । Vivāhavādah. Substance, country-
made coloured paper, 18×3½ inches. Folia, 5. Lines, 6-11 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. General
correct. Complete (without colophon).

A discourse on the marriage ceremony. Anonymous.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥ ननु विवाहस्य किन्नायदिति प्रश्ने उत्तरमाह भाष्यार्थं
सम्पादकसहचरत्वमिति सम्पादकत्वं जनकत्वमित्यर्थः । ननु तदेव विवाहस्य
ननु कथं सहचरत्वमित्यनेनेति वार्थं विवाहसम्पादकमन्त्रादायतिव्याप्तेः ।

End. दानपूर्वमुत्तः कुर्यात् सर्वमग्रजलादिकम् । आर्यावर्ते संप्रदाता कथा
दानमुदमुत्तः ॥ ० ॥ कथादाने तदीक्ष्ये श्रीर्नयेत् प्रवरादिकं । पश्चिमाभि
मुखीदाता विवाहे परिकीर्तितः । प्रायश्चित्तं यज्ञेया आह्वयेदि तप
क्रमः ॥ ० ॥

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—विवाहवादीनाम विवाहविषयकः कथिप्रबन्धः ।

No. 540. R. उद्वाहतत्त्वम् । Udvāhatattwam Substance, country-
made coloured paper, 18×3½ inches. Folia, 34. Lines, 6-8 in a page.
Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally
correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 248.

Colophon. इति वन्द्यघटीयश्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिते
श्रुतितत्त्वे विवाहतत्त्वं समाप्तं । श्रीं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगङ्गा
श्रीं रामः शिवाशिवः हयशीर्षं श्रीश्रीविवाहप्रकरणे उपविष्टस्तिनेमस्तु शान्ति
दिग्गजपश्यत । सप्तर्षिकाण्डां जैश्वेन्द्रसूपविष्टो विधीकथन् ॥ महोभयतनु-

‘भौमान् दीनिकीसुतरामुच’ । द्विमादित्यन्व चात्मानं प्राप्नुवाय प्रमत्तधीः ।
 दद्यात् शिवाय भौरीन्तु कुशतीर्थतिलैः सह । इति मनुवचनात् उत्तर (१ ?)
 सुखेन कन्या देया । अतएव सर्वत्र प्राप्नुषी दाता वृद्धीता च उदमुचः । एष
 एव विधिदाने विवाहे च व्यतिक्रमः । इति मनुवचनमपि महच्छते ।
 विपद्व्यपदस्य परिवर्त्तपत्यायत्नात् । तथा च व्यतीहारी विनिमयी व्यत्यासः
 अरिचर्त्तोविपद्व्य इत्यनर्थानन्तरं । प्राप्नुष्यामिदमाय वराय शक्तिशक्तिधी ।
 प्रत्यक्षधी दाता वै दद्यात् कन्यां सलहता । इति वचनं शक्तिपदवैयर्थ्य-
 प्रसङ्गेन आह्वितादिपरतया आश्रयशुर्वेदिपरं । यत्तुर्वेदिनां आख्याधानान-
 न्तरविवादाचरणात् । इति द्वितीयवचनामनुवचनैकवाक्यतया समानार्थे ।
 इति यत्तुवाचिमहाचार्यविद्याविवाहमहाचार्यचरणानुष्टुपीतः पन्थाः । इति
 दीनिकः प्राप्नुषी भुवात् दाता प्रत्यक्षः शक्तिः । संपुण्य गन्धपुष्पाभ्यां दद्यात्
 कन्यां सुरेश्वरी । इति वचनं लक्ष्मीविवाहे महत्तुष्टुपीतं । इतीपरिचयादृष्टं
 यावद्दिनचतुष्टयं । पुत्रान्तरायाः कुर्वीत भीषादमिति मूरयः । इतीप-
 नयनादृष्टं वक्तासाध्यकारे पिता पुत्रादृष्टं न कुर्वीत विवाहव्रतवन्धनं ।
 पितेति श्रवणात् तदभावे न दीद्व । कन्याविवाहे सति वक्तासे उपनयनं न
 कुर्यादित्यर्थः । इति वचनं न सर्वत्र ।

निरन्तरनृत्तपूर्वम्—

No. 541. R. व्रततत्त्वः । Vratatattvam. Substance, country-
 made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 5. Lines, 4-8 in a page.
 Character, Bengali. Date, Saka 1740. Appearance, fresh. Prose.
 Generally correct. Complete.

A guide to the performance of Vratas or religious observances
 under the name of Vratatattwa by Baghunandana.

Beginning. श्री रामः वराय शक्तिदानम् राम कामदमीश्वरं । व्रततत्त्वं मुदे विष्णो-
 र्वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥ ० ॥ अथ व्रतविधिः ॥ ० ॥ तदारम्भप्रतिष्ठाकाल-
 माह न्यीतिषे । गुरो (: ?) श्रीरघुनाथ्ये कार्दके चिह्ने गुरो इत्यादि-
 बाधो दिनचर्यामिव न मठप्रतिष्ठातलेऽनुसन्धेयम् ॥ अथ व्रतानुष्ठानं अमुक्ता
 शिवराहारं समाचरन् समाहितः भूत्वादिदेवताभ्यश्च विवेक व्रतमाचरेत् ॥

End. समुदायस्य व्रततत्त्वोपपादेः प्रतिष्ठा समुदायप्रतिष्ठा तथाच कपिलपञ्चाशत् ।
 प्रतिष्ठाग्रन्थसिद्धिः प्रतिपूर्णाच तिष्ठते (१) । नई (२२) देवताप्रतिष्ठाः (१)

संस्कारादौ व्रतेः (ते) (१) स्थितिः । ततश्च शीपयादेवकर्म संकृतम्
फलजनकत्वं अप्रतिष्ठितम् निष्फलमित्युक्तेः । एतद्वत्कर्मणा प्रीयते
विश्रुतिरिति समापयेत् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचित व्रतप्रतिष्ठातत्त्व' समाप्त' ॥ शकाब्द
१७४० ॥ ० ॥

विवरणम्—व्रतप्रतिष्ठातत्त्व' नाम निबन्धविशेषः आर्यश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः ।

No. 542. R. जलाशयीक्षर्गतत्त्व' । Jalāśayotsargatattvam. Sub-
stance, country-made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 10. Lines, 4-8
in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose.
Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 312.

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य'कृते स्मृती (नि १) तत्त्वे जलाशयीक्षर्गतत्त्व
समाप्त' ॥ ० ॥ श्री कालिकायै नमः । कामाख्यातन्त्रे कालीतारामन्दरा
चक्रचिन्ता करोति यः का यतिसप्त दशैश्वरि निस्तारी विद्यते न वा । भैरा
उवाच ॥ वचनप्रिकथेनापि ययीज्ञा (१) भवेन्नरि किं हूमी द्वेद्वेदि
कालिका तारिणीतु' । अज्ञानाद्यदि वा सूत्रा स्वराग्रागणनं प्रिये ।
चक्रादिगणने हूमी विद्याक्रमिर्भवेत् (१) ॥ ० ॥ श्री काली जयति ॥

विवरणम्—

No. 543. R. मठप्रतिष्ठादितत्त्व' । Mathapratishthāditattvam
Substance, country-made yellow paper, 18×3½ inches. Folia, 10. Lines,
8 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose.
Generally correct. Complete.

A work on the consecration of temples.

Colophon. इति श्रीहरिहरभट्टाचार्याम्बरश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य'विरचित मठादिप्रतिष्ठा
तत्त्व' समाप्त' ॥ शुक्ले मासि शिवे पक्षे अष्टम्यां गुरुवाचरे तत्त्व' गृह्यप्रति-
ष्ठादिः काशीनाथेन लिप्यते ॥ ० ॥ ॥ ० ॥ श्री नमो भगवते वासुदेवाय
नमः ॥ भूमिरस्य जलं देव रजतं चन्द्रमिव च । तन्मो मास्यं फलं सर्वं
शास्त्रमामन तथा । शदमेतामि दानानि अर्थाङ्गानि विनिर्दिशेत् ॥ ० ॥

Colophon. इति हचपतिज्ञापरच ॥ ० ॥ अथ व्यवस्था सुमुहूर्ते समामस्य मायंकामे
 शुभे दिने कदलीहचमं(११)य हचाधी-भचये 'यची ब्राह्मणे: सच संगस्य तन
 सामधिवासयेत् । कदल्यां रोहिणीं न्यस्य हचै सीमं वनस्पति । न्यस्यपुष्पैः
 समन्यस्यो धनितवाच्य विजे. सच ॥

विवरणानुसृतपूर्वम्

No. 546. R. दोलयाचातत्त्वम् । *Dolayātrātattvam.* Substance, country-made yellow paper, $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

Another copy of the work noticed in Nos. 338 and 339.

विवरणानुसृतपूर्वम्

No. 547. R. चन्दनधेनुविधिः । *Chandanadhenuvidhiḥ* Substance, country-made coloured paper, $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject as that noticed in No. 395.

विवरणानुसृतपूर्वम्

No. 548. R. यजुर्वेदिष्टयोस्तर्गतत्त्वम् । *Yajurvedi-vrīshotsarga-tattvam.* Substance, country-made reddish paper, $15 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16 Lines, 6-11 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject as that noticed in Nos. 448, and 449, according to the Yajurvedi ritual.

विवरणानुसृतपूर्वम्

No. 549. R. **नान्दीमुखयाहप्रयोगः ।** Nāndimukha-Śrāddha-Prayogaḥ. Substance, country-made coloured paper, 15 x 2½ inches. Folia, 9. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of the Śrāddha ceremony called Nāndimukha, usually performed at the outset of an auspicious rite, such as marriage, &c. Anonymous.

Beginning. श्री ॥ अथ नान्दीमुखयाहप्रयोगः प्रस्तः सुवातः कृतनिष्कृष्टः प्राप्नुयः
सुप्रचलितपात्रिपादः कृताचमनी नोमवीपनिनायं भूमी आगतायी उपविश्य
तिलतैले दीपे प्रज्वाल्य गालयामि नमो वा विष्णुं संपूज्य ब्राह्मणान् स्वस्ति
वाचयित्वा उदसुषो वा श्रीं तद्वदितुं शक्यं कुम्भप्रयतिलसलज्जन्तान्वादाय
नामपात्रं दृष्टीत्वा श्रीं अघामुक्ते मासि अमुकरासि (मि ?) स्वे भास्कर-
मुक्कपधेः सुकतिधी अमुकगीवण्यामुक्कदेवमर्त्ये श्रीं सुककर्माभ्युदयार्थं सगन्धा-
धिपगीर्वादिदीङ्गमावकापूजावसोभारासन्धासनायुष्यमूत्रजपाभ्युदयिकया वा
नमस्कृत्य ॥ इत्याचारान् संकलयन् ॥

End. श्रीं तद्विचीरितिमन्त्रपाठः ॥

Colophon. इति उद्दिष्टाहं समाप्तं ॥

विवरणम् - उद्दिष्टाहप्रयोगप्रदीपेऽयं निबन्धः ।

No. 550. R. **मलमासतत्त्वम् ।** Malamasatattvam Substance, country-made yellow paper, 20 x 3 inches. Folia, 70. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in Nos. 103 and 104.

Colophon. श्रीं श्रीहरहरमहाबाधामन्त्रोत्पुनन्दनमहाबाधार्थविरचिते श्रीतिलसे मौल-
सुचतले समाप्तं ॥ ॥ ॥ बन्धपुरनिवासिरामनाथदेवमर्त्येणः पुत्रराम-
किशोरदेवमर्त्येणः पुत्रश्रीरामजयदेवमर्त्येणः स्वायत्तमिदं पुस्तकम् ॥ १०१ ॥

विवरणम् - मूलपुस्तकम्

No. 551. R. शारदार्याप्रयोगः । Śāradārchā Prayogaḥ. Substance, country-made red paper, 18×3 inches. Folia, 5. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the performance of the worship of the Goddess Durgā, based on the Kālikāpurāṇa, by Rāmachandra.

Beginning. श्री दुर्गायै नमः । प्रलय प्रकृतिं त्रिधा सृष्टिदानद्विषदा । प्रवीणं शारदार्यायां रामचन्द्रेण तन्वते । अथ कालिकापुराणीकदुर्गापूजापद्धति-
लिख्यते ॥

End. (नाभि)

Colophon. (नाभि)

विवरणम्—कालिकापुराणीकदुर्गापूजापद्धतिद्वयोऽयं निबन्धः श्रीरामचन्द्रमंथरीतः ।

No. 552. R. श्राद्धप्रयोगः । Śrāddha Prayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18×3 inches. Folia, 36 (of which fol. 1 is wanting) Lines, 7-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Not correct. Incomplete (fol. 1 being wanting).

A guide to the performance of the Śrāddha ceremonies.

Beginning. (नाभि)

End. अन्नविश्रुतिपिष्टे दीव्यपिष्टकं पारिभाषिकं पञ्चासवत् ।

Colophon. इति दीव्यपिष्टदानकर्त्तव्यं समाप्तं । • • • •

विवरणम्—एकीहितादिबहुविधश्राद्धप्रयोगद्वयोऽयं निबन्धः ।

No. 553. R. श्रीजगद्धात्रीपूजापद्धतिः । Śrījagaddhātrīpūjā Paddhatih. Substance, foolscap paper, 14×4 inches. Folia, 12. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject as that noticed in No. 497.

विवरणम्—तत्पूर्वम्

No. 554. R. महिम्नःस्तोत्रम् । Mahimnah Stotram. Substance, country-made colourless paper, 15×3 inches. Folia, 4. Lines, 2-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, very old, worn out, and writing effaced in places. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 396.

विबरचन्तपुञ्जम्

No. 555. R. कर्पूरादिस्तोत्रम् । Karpūradīstotram. Substance, country-made yellow paper, 13×5 inches. Folia, 3. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Twenty-two verses on the greatness of the Goddess Kālī known as Karpūradīstotra, by God Śiva.

Beginning. श्रीं नमो दुर्गायै । कर्पूरं मध्यमकसरपरिरहितं मेन्दुवामाचिपुत्रं बीजलो
मातरेर्तामपुरद्वयम् : (५ १) विःकृतं ये जपन्ति । तेषां गद्यानि पद्यानि च
सुसुन्दरानुसुन्दरान्येव वाचः स्वच्छं भागधारापररविद्विरे सर्वविदिं
शतानाम् ।

End. कुरदाचोदयं तमनुसरति प्रेमतरुं वरुणम् श्रीं श्रीपरिवि सुतैः प्रत-
तिभिः । रिपुः कारागारं कथयति च तं केनिकनया विरं जीवन्मुक्तः न
भवति च मक्तः प्रतिमनुः ॥ २२ ॥ ०००० ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीमहाकालविरचितं श्रामाचोर्व समाप्तम् ॥ ० ॥

विबरचन्—कर्पूरादिस्तोत्रापरानामकबीजानासीवदपीठं विवरः ।

No. 556. R. दानचन्द्रिका । Dānachandrikā. Substance, country-made yellow paper, 14×6 inches. Folia, 5. Lines, 6-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A work treating of Dāna or gifts given away on the occasion of the A'dya Śrāddha ceremony, by Śrīnātha, son of Śrīkarāchārya.

Beginning. श्रीं नमो दुर्गायै । श्रीमद्विन्दनद्वयं चन्द्रिकादिभिः सुरैः । इन्द्रेण
वनवर्गनिदिगानद्वयम् । श्रीं नमो दुर्गायै ।

विद्यार्थे मन्त्रतन्त्रादि क्रियते दानचन्द्रिका । प्रभोक्तानां हितार्थाय हितारं
त्यागशालिनां अगौघान्तात् द्वितीयाहर्दानं कालोदितश्च यत् ॥

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—दानचन्द्रिकाभिधायीकग्रदानादिविषयकीड्यं निबन्धः ।

No. 557. R नवग्रहपूजा । Navagraha-pūjā. Substance, country-made yellow paper, 14×6 inches. Folia, 13. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to the worship of the nine planets. Anonymous.

Beginning. ओं नमः श्रीसूर्यादिनवग्रहेभ्यः ॥ सूर्याय गुण्युखी धूप. सीमाय सरलं
तथा । दारुधूपं मङ्गलाय दद्यात्तद्वलकारकम् । बुधाय च दशाङ्गश्च
सर्पश्च उद्वह्यते । शुक्रायानुसूय सन्दाय सवर्धूय स्वर्भातीः क्षीमा
समधुलया ॥ सूर्याय चन्दनं, रक्त सीमाय श्वेतचन्दनं कुण्डाय कुङ्कुमं दीपं
बुधाय सरलं तथा चतुःसमन्तु जीवाय शुक्राय श्वेतचन्दनं । शनैश्चराय
कम्बूरीं राधवे जम्बूदम्बकं । पञ्चकाश्व केतुभ्यो विजानीयादिचक्षुषः ॥
ओं नमो नवग्रहाय ॥ अथ नवग्रहपूजा ॥ तत्र यजमानः ज्ञतस्थानादि-
भोमयीपलिपदेष्टे हर्भासनीपविष्ट उदग्रमुखः स्मृतिवाचनपूर्वकं सङ्कल्प-
कुर्यात् ॥

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—नवग्रहपूजाविषयकीड्यं निबन्धः ।

No. 558. R दिव्यतत्त्वम् । Divyatattvam. Substance, country-made white paper, 16×2½ inches. Folia, 28. Lines, 2-7 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1652. Appearance, very old, and worn out. Prose. Correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 163.

यमाश्रमे । तदङ्गं त्वां प्रवक्ष्यामि यज्ञभावा पुष्टयोऽपिरात् भुभने विपुला
कीर्तिं न चार्थेन विपुञ्चते ॥

End. प्रपद्य विपुलां लक्ष्मीं यः करोति न सद्यधं । धनानाद्यैव वस्त्राणां मूपकः स
इति श्रुतः ॥ १६४ ॥ शीतभीतय विप्रश्च रणभीतय च्चित्रियः धनादौ दान-
भीतय वयौ स्वर्गे न गच्छति ॥ १६५ ॥ चाणक्यमाचिवमिदं कथं विधत्ति
ये बुधाः । यद्विदं (१) भोजराजेन सुवि किं प्राप्यते न तैः ॥ १६६ ॥

Colophon. इति चाणक्ये राजनीतिशास्त्रे ऽष्टमोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रुत्याग्रिमप्रवक्ष्यामि
(१) शाके भुमुतवाचरे । इयस्य रसदृष्टे च दिने दिव्याय पक्षके ॥ * ॥
श्रीपुस्तकालयेन (१) साहेबस्य च पुस्तक । लिखित पठभार्य दि श्रीराम-
लोचनी दिजः ॥ * ॥

विवरणम्—अथ लघुहस्तभेदेन विविधमैव चाणक्यं नीतिशास्त्रं विद्यते । तत्र प्रथमो लघु-
चाणक्यस्यो निबन्धः १९० पुस्तकेन प्रथमांशे सप्तदशमोऽपि परतः सम्प्रतिर्वादी लक्ष्यते । तृतीयो
हस्तचाणक्यस्यो निबन्धस्तु सर्वथा भिन्नएवाष्टमिध्यायैः सम्पूर्णं श्रीकण्ठका चाल ६६१ एवेत्यम् ।

No. 5. अश्वशास्त्रं । *As'vas'āstram*. Substance, country-made
white paper, 11 x 4 inches. Folia, 120. Lines, 5-8 in a page. Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, old, and worm-eaten in parts.
Verse. Generally correct. Complete.

Another work on the same subject as that noticed in No. 2,
under the name of *As'vas'āstra* by Jaya Datta, son of Vijaya Datta,
the author of *As'vatantram*. Complete in 66 chapters.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री प्रथम्य शंकरं भगवा शंकरं सर्वदेहिनां शिवाय
जगती आता शिवां चापि विभजतः ॥ १ ॥ सुखावबोधशब्दाद्यै च'धं विलस
वर्जितं लक्षणं वाजिदेहस्य सचिपेय यथाकर्म २ विलिखतां च समा-
सेन सिद्धौपधिसम्पन्नितं (१) मुनिप्रीतानि शास्त्राणि सत्यगामोक्त वाजिनां १
श्रीमद्विजयदत्तस्य पुत्रेण लिखितेऽपुना श्रीमता जयदत्तेन वाङ्मना हित-
मिच्छता ॥ अध्यायानां यथायोग्य वक्ष्यताधिकसंख्यया श्रीकालाच्च सप्तमे
शताष्टकपुतेन च ५ प्रदिर्गं लक्षणं चैव जीवितं च स्वसदा दशाविभानं चैव
देशज्ञानं च वाङ्मनं ६

End. हरीतका मया कृत्वा श्रावटकानि विजेषतः । ते चाम भो विनिर्दिष्टः
पुनरुक्त शंकरः (पुनरुक्तस्य शब्दया ?) ६१

Colophon. श्री आ आ द न द क आ वे ण टि ओ य मा या य मः वावर्त्तविप-
 ष्यद्वन्नावदारीम्यमिच्छति अन्वप्यारक्तमाच्छर्द्धाज्जिह्वं कानिकान्तिनं चैव प्रेम्मा
 पादु पीच्छिलं कपोतकं वर्षविभ्रं पितं शिरीगलं चैव सज्जदीर्घं विजानीयान्
 श्रीनिध साधिपातिक एवं विरक्त विस्वाङ्गं हत्वा एवे वाजिना दद्याद्दामृत-
 संयुक्ता सत्तवाच हरीतकी । निर्व्यं विमस्रं यावत् पञ्चपञ्चमासत. एव
 विवरणम्— विजयदत्तपुत्रजयदत्तविचितायमाख्यद्वितीयं निबन्धम् ।

No. 6. कामन्दकीयनीतिसारः । Kāmandakīya Nītisārah. Sub-
 stance, country-made white paper, 16×5 inches. Folia, 8. Lines, 10-11
 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old.
 Verse Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of Kāmandakīya Nītisāra, a famous work on
 morals and politics by Kamandaka.

Beginning. श्रीमद्वेणव नमः । एव प्रभावापुनः शास्त्रे एषि तिष्ठति द्वैः स जयति
 श्रीमान् दर्पपापी सहीपतिः १ यमे विशालवग्यानाद्यपीशामिव मृदसाम् ।
 अग्रतिपाहकाणो धीवभूव भुवि विद्युतः २ जातवेदा इराजिह्मान् वेदान्
 वेदविदावरः योऽधीतवान् सुचतुरदतुरीऽप्येकवेदवत् ३ यस्याभिचारवशेण वय-
 ज्वननतेजसः सपात मूलतः श्रीमान् सुपर्वानन्दपर्वत ४ एकाकी मन्त्रशक्तः यः
 शक्ता यत्तिथरीपमः आशुहार वृक्षदाय चन्द्रगुणाय भृदिनी १ नीतिशास्त्रावत
 श्रीमान् धर्मशास्त्रमहीदधेः समुद्रमे नमस्तथै विष्णुगुणाय वेधसि ॥

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्— कामन्दकीयनीतिशास्त्रद्वितीयं निबन्धोऽस्त्युक्तम् ।

No. 7. नीतिमयूखः । Nītimayūkha. Substance, country-made
 white paper, 11×7 inches. Folia, 56. Lines, 8-12 in a page. Character,
 Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but slightly worm-eaten
 throughout. Verse. Generally correct. Complete

A work treating of the same subject under the name of Nīti-
 mayūkha by Nīlakaṇṭha the famous author of the Bhagavanta
 Bhāskara series.

Beginning. श्रीमद्वेणव नमः । योऽधीतया संतततेजस विद्य तन् पान्थयथाकामि विव
 दधे । अथ नयन्याय स पुष्पद्वय. निर्वं तनीयुजवि (पु मरवि ?) संभाषी